هذا كتاب الوقاية الرواية في مسائل الهداية وبه نثق

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد من جعل العلم اجل المواهب الهنية واسناها شوكا حمد اتمك كه اول علمي
بخششلرينك غايت اولوسن قلدي انلين بخششلركه سيكبجي دور يعني منفعتلودور
ودخي علمي بخششلرينك غايت يوجه سن قلدي واعلى المراتب السنية واسماها ودخي علمي
مرتبلرينك غايت يوجه سن قلدي انلين مرتبلركه يوجه دور واسماها دخي اعلى المراتب
معناسنه دور احسن ما يفتتح به الكلام اكا حمد اتمك غايت كوزكلو سيدور شول
سننه نك انكله كلام ابتدا اولنور وشكر من خص علم الاحكام والشرايع ودخي شوكه
شكر اتمك كه اول مخصوص قلدي علم فقهي وساير متشرو عاتي مخصوص قلدي كه كندو يرا رشد ودرلرك
غايت قوسي بو اولاوذ رايع دخي وسايل معناسنه در ايمن ما يستنتج به المرام اكا شكر اتمك
غايت مباركدر شول سننه نك كه انك سببيله ظفر بولنور مقصوده فنحمده حمدا لا انصرام
لعدده ايله اولسه بزا كا حمد ايده روز بر حمد ايله كه دوكنمز انك عددي ولا انفصام لمدده
ودخي كسلمز انك مددي على ما انعم واولي انعام اوزرنه حمد ايده روز ودخي احسانا وزرنه
من نعمة الظاهرة والباطنة ظاهر نعمتلرندن وكزلو نعمتلرندن واكرم وابلى اكرام اوزرنه
ودخي عطاسي اوزرنه من قسمة البادية والكاملة ظاهر قسمتلرندن وداخي كزلو
قسمتلرندن وبصرنا بالصراط المستقيم ومناهج الرشاد ودخي بزه كستردي طغري يولي
وطريق هدايتي ويسرلنا الايتسام بكرام الاسلام والاجداد وداخي ميسر قلدي

تابع اولمغي بزدن اول انجز اولولره ودخي اتالره في نشر الاحكام وتبليغ الشرايع والله ولي الرشاد
احكام شرعية اچمقده وداخي شرايع خلقه ارشد ورمكده والله تعالى صاحبيدر وروماليكدر
هدايتوك ونصلي على رسوله محمد الهادي للخلق الى سواء السبيل ودخي صلوات ويرورز رسولك
اوزرنه كه اول محمد در هدايت ادجيدر خلق ايچون طغرو يوله الموازي علماء امته لانبياء
بني اسرائيل برابردر امتنك عالملري بني اسرائيلك نبيلرنه علمده وعلى كرام صحابته المستظلين
بظلال سحابته صلاة يترادف امدادها وداخي صلوات ويرورز اصحابنك اوزرنه
انلين اصحاب كه كوكلودركه كولكه لنديلر بولودكولكسنه يعني شفاعتنه بر صلاتله كه
متصل دي انك مددلري ويتضاعف اعدادها ودخي زياده در عددلري وبعد فان الولد
الاعز عبيد الله الله تعالى يه حمد ايدوب ورسولنه صلواتدن صكره تحقيق عزيزرك
اوغلي كه اول عبيد الله در صرفه اياَمه فيما يحبه ويرضاه الله تعالى انك كونلرني سود وكي
وراضي اولدوغي نسنه ده كچورسون لما فرغ من حفظ الكتب الادبية قچن اول ولد
اعز فارغ اولديسه كتابلر حفظندن انلين كتابلركه علوم ادبيه ير منسوب دور
وتحقيق لطايف الفصل ونكت العربية وداخي علم معاني وعلم بيان تحقيقندن وداخي ساير
علوم عربيه نكته لرنك تحقيقندن احببت ان يحفظ في علم الاحكام بن دلدم ولد
اعزوك حفظ اتمك لكني علم فقهده كتابا راعيا بر عجب فايق كتاب حفظ
اتمك لكين ولعيون مسايل الفقه راعيا ودخي مسايل فقهك مختارلرني جامع
مقبول الترتيب ترتيب مقبول مستحسنا عند الخواص والعوام خلقك اولوسي وكچيسي

قنده كوركلي وما الفيت في المختصرات ما هذا شانه بن بولدم مختصر كتابلرده بو وصف اولنان
كتاب كبي بر كتاب فالفت في رواية كتاب الهداية وهو كتاب فاخر ايله بن تصنيف ايلدم كتاب
هدايه‌نك روايتنده يعني كتاب هدايه مسائلين روايت ايدوب تصنيف ايلدم حال بو كه
بو كتاب عظيم كتابدر و بحر مواج زاخر ودخي بو كتاب هداير موج اورور رطلو بحردر كتاب
جليل القدر قدرلو كتابدر و عظيم الشان حالي و مرتبسي اولودر و ظاهر الخطر اولوغي
ظاهردر و باهر البرهان حجت غالب در قد تمت حسناته تحقيق تمام كاملدر حسناتي يعني
فوايدي عمت بركاته ودخي بركات شاملدر و مهرت اياته ودخي دليللري ظاهردر مختصراً
جامعاً بجميع مسائله بر مختصر تاليف ايلدم كه انجلين مختصر جامعدر و مشتملدر هدايه‌نك
جميع مسائلنه حالياً عن دلائله حاليدر هدايه‌نك دليللرندن يعني مسائلين الدم دليللرني
ترك ايلدم حاوياً لما هو واضح الاقاويل والاختيارات مشتملدر شول كه اول قوللر اوك
غايت صحيحدر ودخي مشتملدر مسائلندن مختار اولنديغي و زوايد الفتاوي
والواقعات ودخي فتويده و واقعاتده اولان زايد مسئله‌لري مشتملدر وما
يحتاج اليه من نظم الخلافيات ودخي شول كه اكا احتياج اولنه اختلاف ولان
مسائلدن كه منظومده ذكر اولنديغي انلاره ده مشتملدر موجزاً الفاظه نهاية الايجاز
انجلين مختصر كه الفاظ غايت مختصردر ظاهراً في ضبط معانيه مخائل السحر و دلائل الاعجاز
انجلين مختصر كه غايت ظاهردر يعني كوردنور معنالرين ضبط ايدوب حفظ اتمكده مشتملدر
سحر نشانلري ودخي اعجاز علامتلري يعني بر وجهلدر كه معجزيه بكزر موسوماً بوقاية الروايه

في مسائل

في مسائل الهداية تسميه اولنمشدر وقاية الرواية في مسائل الهدايه ديو معناسي
لغوسي مسائل هدايه‌نك روايتني حافظ و جامع ديمكدر والله مسئول ان ينفع حافظيه
والراغبين فيه عامة الله تعاليدن دلنور نفع ايليه بو كتاب حفظ ادنلره ودخي بوكا رغبت
ادنلره كليتاً والولد الاعز عبيد الله خاصة ودخي ولد اعز كه عبيد الله در اكا ده نفع ايليه
خصوصيله انه خير مأمول واكرم مسئول تحقيق الله تعالي مرجو ولانك خيرلوسدر ودخي سؤال
اولانلرك غايت كريميدر والله اعلم كتاب الطهارة بو كتاب طهارتك بياننه مخصوصدر
قال الله تعالي يا ايها الذين امنوا اذا قمتم الي الصلوة فاغسلوا وجوهكم الله تعالي ايتديكم
اي ايمان كتورنلر قچن نمازه طورمق دلسكز يوزكزي يوك الايه يعني اوقي ايتي اخرنه
دكين ايت كريمنك بودركه وايديكم الي المرافق وامسحوا برؤسكم وارجلكم الي الكعبين معناسي
دخي بودر كيم اللركزي يوك درسكلر وكوزه دكن ودخي باشلركزه مسح ايدوك ذاخي
ايقلركزي يوك توبقلر وكوزه دكن ففرض الوضوء غسل الوجه من الشعر الي الاذن واسفل
الذقن ايت كريمه‌دن معلوم اولديكم ابدستوك فرض يوزن يومقدر باشنك ساچندن قلاغنه
دك ودخي كلنك اشغه اوجنده فرض لغتده كسمكه درلر وشريعتده شول نسنه‌يه ديرلر كه
انك لازم اولماسي بر دليلله اوله كيم انده شبهه اولميه انك ايچون بوكا انكار ادنكشنك
كفرنه حكم اولنور و واجب فرضدن اشغه‌دور زيرا واجبا كاديرلر كه انك لازم اولمسي بر دليلله
اولكم انده شبهه اوله انك ايچون بو كه انكار ادنك كفرنه حكم اولنمز اما بعض يرده واجب فرض
معناسنه كتوررلر انك كبي يرلرده تنبيه ادرلر واليدين والرجلين مع المرفقين والكعبين

ودخي ايكي الترن وايقلرن يومقدور دسكلرله وتوبقلرله ومسح ربع الرأس واللحية ودخي
باشنك دردت بولكندن برنه مسح دور ودخي سقاللرنك دردت بولكندن برنه مسحدور والسنة
للمستيقظ غسل يديه الى رسغيه ثلاثا قبل ادخالهما الاناء ابدستوك سنتي اويقودن اويانن
كشيه ايكي اليني يومقدر اكلرنه دك يعني دسكلرك اشغه اوجنه وادنجه اوچ كز اللرن قابه
صوقمدين اول وسنتك لغت معناسي يولدور وشرعيسي شول كوركلو يولدور كه اكا ليدلرسلدن
فرض اولمزسوزن ودخي واجب اولمزسوزن سنت ديخي ايكي درلودور وبري ولدركه ترك
اتمكله كراهت واساءت ولورازكناهله ليكن عذاب اولمزاكاسنن هدايه ديرلر ودخي سنة
مؤكده ديرلر وبري دخي اولدوركه اني اشلمك كركلودور واما ترك اولنسه كراهت واساءت اولمز
اكاسنن زوايد درلر وتسمية الله تعالى ابتداءً ودخي بسم الله العظيم والحمد لله على دين الاسلام
ديمك يعني بسمله اتمكدورنه وجهله اولورسه ابتدا اده والسواك دخي مسواك دروالمضمضة
ودخي اغزن يومقدور بمياه واوچ صويله والاستنشاق بمياه ودخي بورننك ايچن يومقدر
اوچ صويله وتخليل اللحية ودخي سقالين خلالمقدور يعني ارا سنه برمقلرين صوقمقدور
والاصابع وتثليث الغسل وداخي برمقلرين خلالمقدور ودخي هرعضوي اوچ كز
يومقدور ومسح كل الرأس مرة ودخي باشنه قبليو مسح اتمكدور بركز والاذنين بمائه
ودخي ايكي قولقلرنه مسح اتمكدور باشنه مسح ايلدوكي صويله والنية دخي نيت اتمكدور
وترتيب نص عليه ودخي شول قرانده ذكر اولنان ترتيبجه يومقدور يعني اول يوزن
اندن اليرن اندن صكره باشنه مسح ودخي صكره ايقلرن يومقدور والولاء دخي

ولاذن

ولاد ديعني بورننك صوتي قورومادن برزد دخي يومقدور ومستحب ابدستك مستحبي
مستحبدن مراد سنن زوايد دور التيامن اول صاغن يومقدور ومسح الرقبة ودخي
بوينينه مسح اتمكدور ونا قضه ما خرج بو ابدستي بوزن شول نسنه دركه چقرمن السبيلين
بول وغايط يو اللرندن او غيري يا خود سبيلينك غيرندن ان كان نجسا سال الى ما يطهر
اكر نجس اولوب اقوب شول غسلده يا ابدستده يومسي واجب ولاين چقارسه والقيء دما
رقيقا ان ساوى البزاق دخي سوقان قصمق اكر تكروكه برابر اولورسه او مرة او طعاما
او ماءً او علقا ان ملاء الفم يا صفرا يا يمك يا صويا او يوتشمش قان قصمق اكر بو ذكر اولنانلر
اغزي طلوسي اولورسه لا بلغما اصلا بلغم قصمق صمز اصلا كرك باشندن كلسون كرك قرنندن
چقسون امام ابو حنيفه ايله امام محمد قتنده ونقض صاعد ملاء الفم عند ابو يوسف رحمه الله
قرنندن چقان بلغم صرا اكر اغزي طلوسي اولورسه ابو يوسف قتنده وهو يعتبر الاتحاد في المجلس
ومحمد في السبب بجمع ما قاء قليلا ابو يوسف مجلس بر اولمغه اعتبار ادر وامام محمد سبب
بر اولمغه اعتبار ادر شول ازار قوصدوغي نسنه جمع اتمكيچون بو مسئلنك صورتي بودور
كه بر كمسنه ازار قوصسه هربري اغزي طلوسي اولمسه لكن مجموعي اغزي طلوسي اولسه
اول كشينك ابدستي صنور مي صمزمي ابو يوسف ايدور اكر مجموعي بر مكانده بر حال اوزرنه
ايكن اولسه صنور زيره مجموعي بركبي اولور كركسه مجموعنك سببي اولسون وكرك اولسون
يعني كرك بركوكل بولنماغيله اولسون كرك دخي زياده ايله اولسون اما امام محمد
ايدور اكر سبب برايسه صنور كرك بر مجلسده اولسون كرك هربري بر مجلسده اولسون

وما ليس بحدث ليس بنجس اول نسنه كه ابدستي صمز اول نجس دكلدر يعني مرد اراتمز ويوم
مضطجع يتوب ويويان كمسنك ويقوسي صرو متكئ دخي برياني اوزرنه يتوب ويويانك
اويقوسي صرو مستند الي ما لو ازيل لسقط ودخي شول نسنه يه طايوب ويويانك ويقو
سيده صراكر اول نسنه كيدرلورسه اولسه اول كمسه دوشر ولا الا غير بونلورك غيري
اويقوصمز والاغماء والجنون دخي وغنمق ومجنون اولمق صمز وقهقهة مصل بالغ يركع ويسجد
ودخي قتي قتي كولمك بوزر شول كمسنك ابدستيني كه نماز قليده اوله بالغ اوله ركوع سجودلو اوله
اول نمازده والمباشرة الفاحشة الا عند محمد ودخي مباشرة فاحشه صمز الا محمد قاتنده صمز
مباشرة فاحشه اولدر كه ارك فرجي عورتك فرجنه دكه عريان اولوب دخي ذكري قائم ايكن
ودودة خرجت من الدبر لا التي خرجت من جرح دخي قورد دبردن چقارسه صرامّا يارادن چقسه
صمز ولا لحم سقط منه اي من جرح ودخي ات كبي كه يارادن دوشه صمز وفرض الغسل المضمضة
والاستنشاق وغسل ساير البدن غسلك فرضي اغزن يومقدر ودخي بورنن يومقدر وساير
بدنن يومقدر لادلكه او ومق فرض دكلدر وسنته ان يغسل يديه وفرجه ويزيل النجسا ان كان
علي بدنه غسلك سنتي اكي اليني يومقدر ودخي فرجن يومقدر ودخي اكر بدننده نجس وارسه كدر
مكدر ثم يتوضوا الا الرجلين اندن صكره ابدست المقدر الا اياقلرن يومية ثم يفيض الماء
علي بدنه ثلاثا اندن صكره جميع بدننه صوي دوكه اوچ كز ثم يغسل رجليه لا في مكان اندن
صكره اكي اياقلرن يويه غسل اتدوكي مكانك غيرنده وليس علي مراءة نقض ظفيرتها
ولا بلها اذا ابتل اصلها عورتا وزرنه واجب دكلدر صاچن چزمك غسل ادجك

واولوز كمكده

واولود كمكده واجب دكلدر اكر صچك ديبي اولورسه وموجبه انزال المني ذي دفق وشهوته
عند الانفصال غسل واجب قلن نسنه لر ميني اندرمكدر اتماغله ودخي لذت ايله ودخي
لذت شرط اولمسي ميني يرندن ايرولدوغي وقتدر امّا ابو يوسف قتنده چقدوغي حينده
شرط دروفي نوم اكر انزال اويقوده دخي اولورسه وغيبة حشفة في قبل او دبر علي الفاعل
والمفعول به اكر ذكرك باشي غايب اولسه غسل واجب قلور عورت فرجنده ياخود ار
يا عورت دبرنده ادمنك ودخي ايديلينك اوزرنه ورؤية المستيقظ المني والودي ودخي
اويقودن اويانن كمسنه ميني كورمك ومذي امر نكدر انن صويه ديرلر وان لم يحتلم اكر دوشنده
نسنه كورمسه دخي همان مذي وميني كورمكله غسل واجب اولور وانقطاع الحيض والنفاس
ودخي حيض ونفاس كسلدكدن صكره واجبدر نفاس ديو ولددن صكره كلن قانه درلر
وطئ بهيمة بلا انزال حيوانه وارمق موجب دكلدر اكر انزال ميني اولمسه وسن للجمعة
والعيدين والاحرام والعرفة غسل اولدي جمعه ايچون ودخي بيراملر ايچون ودخي
احرام ايچون ودخي عرفه ايچون ويجوز الوضوء بماء السماء والارض كالمطر والعيون
يغير بطول المكث ابدست جايز اولور كوكدن انن صويله ويردن چقان صويله اول كوكدن
يغمور كبي ويردن چقان بكار كبي اول صو چوق طورمغله متغير اولورسه او غير احد اوصافه
شيء طاهر كالتراب والاشنان والصابون والزعفران ياخود تغير ايلسه اوصافندن برني
يعني لوني ويا ريحني ويا طعمني بر اري نسنه مثلا طبراق كبي وچوغان كبي وصابون كبي وزعفران
كبي وبماء جار فيه نجس لم ير اثره اي طعمه او لونه او ريحه ودخي ابدست جايز اولدي اقر

صوئیله اکر نجس دوشمش اولا اما اثری کورنمیه اثرندن مراد طعمیدر و رنکیدر و دخی
رایحه سیدر و بماءٍ فی جانب غدیرٍ لا یتحرك بتحریك جانبه الاخر الذی نجس ماؤه و دخی شول
صوئیله که حوضك بر جانبنده اولا حرکت ایلمیه اول بر نجس جانبنی حرکت اتدرمکله و بماءٍ مات
فیه حیوان مائی المولد کالسمك والضفدع و دخی شول صوئیله که انده نجس بر حیوان اوله
که انك طوغمسی صودن اوله مثلا بالق کبی و قربغه کبی اوما لیس له دم سائل کالبق والذباب
یاخود شول حیوان اوله که انك قرقانی اولمیه سوری سکك کبی و قره سکك کبی لا بماءٍ اعتصر
من شجرٍ او ثمرٍ شول صوئیله جایز اولمز که اغاجدن چقمش اوله اصقمغیله یا یمشدن ولا بماءٍ ذال
طبعه بغلبة غیره اجزاءً و دخی شول صوئیله جایز اولمز که صو طبیعتی کتمش غیرینك
غالب اولمق ایله مقداریوندن او بطبخٍ یا پشرمکله غالب اولا کالشربة شرابلر کبی بو اغاجدن
صقلنه مثالدر شراب رمان کبی مثلا والخل و سرکه کبی بو یمشدن صقلنه مثالدر و ماء
الباقلاءِ و باقلا صوی کبی و غیرینه اجزایوندن غالب اوله مثالدر والمرق و شوربا کبی
بو طبخله غالب اوله مثالدر ولا بماءٍ راکدٍ فیه نجس دخی شول صوئیله جایز اولمز که اقمز اوله
اکا نجس دوشمش اولا اذا کان عشرة اذرعٍ فی عشرة ولا تحص ارضه بالغرف الا مکر که اون
زراع اوله اینی واوزونی و دخی یری اچلمیه اوجیله الورکن ولا بماءٍ استعمل بقربةٍ او دفع حدثٍ
و دخی شول صوئیله جایز اولمز که ابدست الوکیتی انکله ابدست المش ولا عادة قصدنه یا ابدست
سوزکیتی انکله ابدست الموب دلمش اوله و کل اهابٍ دبغ فقد طهر الا جلد الخنزیر والادمی
هر دری که دباغت ولا پاك اولور الا خنزیر ایله ادم درسی دکل زیرا خنزیر عین نجسدر اما

ادمك

ادمك کرامتندن اوترو وما طهر جلده بالذبح طهر بالذکوة وکذا لحمه وان لم یؤکل شول نسنه که
اری اوله درسی دباغت ایله بوغازلمغله دخی اری اولور و اتی دخی اری اولور اکرچه یمزسه ده وما
لا فلا شول نسنه که دباغت ایله اری اولماز بوغازلمغله دخی اری اولماز خنزیر کبی مثلا
وشعر المیتة وعظمها وعصبها وحافرها وقرنها وشعر الانسان وعظمه طاهر مردار اولمشك
قلی و دخی کموکی و دخی سکوکی و دریقی و بوینوزی و دخی انسانك قلی و کموکی اریدر و یجوز صلوة
من عاد سنه الی فمه وان جاوز قدر الدرهم جایزدر شول کشینك نمازی که چقمش دشنی کیرو ویرنه
برکده اکر اولدرهم مقدارندن ارتوغیسه دخی فصل بو بر فصلدر بو در بیرفیها النجس او مات فیها
حیوان بر قیوکه اکا نجس دوشه یا حیوان اله وانتفخ او تفسخ دخی شیشه یا طاغله او مات
ادمی او شاة او کلب ینزح کل مائها ان امکن یا ادم او لا یا قیون یا کلب اوله اول قیونك
صوینی مجموعنی چکمك واجب اولور اکر ممکن ایسه والا فقدر ما فیها اکر ممکن دکل ایسه انده
اولان صو مقداری چکلور اکی کشینك تخمینیله وفی نحو حمامة او دجاجة ماتت فیها اربعون
الی ستین کوکرچین مثلده یا تاوق مثلده که قیوده اولمش اوله قرق قوغه چکلور التمش قدر
التمشه دکن مستحبدر وفی نحو فارة او عصفورةٍ عشرون الی ثلثین سچان مثلده یا سرچه
مثلده یکرمی قوغه چکلور یکرمیدن اوتوزدك مستحبدر والمعتبر الدلو المتوسط معتبر اولان
اورته قوغه در وما جاوزه احتسب به شول قوغه کی بویوك اوله اورته قوغا ایله حساب
اولنور و تنجس من وقت الوقوع ان علم ذلك قیو نجس اولور دوشدوکی وقتدن اکر بلنورسه
والا فمنذ یوم ولیلة اکر بلنمسه بر کون بر کیجه دن برو نجس اولور وان لم ینتفخ

اكود وشن حيوان شدشيمه مثل اولسه ومنذ ثلاثة ايام ولياليها اوج كوزاوج كيجه دن برو
نجس اولور وقالا منذ وجد ابو يوسف ومحمد ايدور جميع صورتلرده بولندوغي وقتدن نجس اولور
وسور الادمي والفرس وكل ما يؤكل لحمه طاهر ادمك واتك واتي يين سنّنه لرولك ارتوغي ايدر
والكلب والخنزير وسباع البهايم نجس كلبك دخي خنزيرولك ودخي يرتجي جانورلرولك ارتوغي
نجس در والهرة والدجاجة المخلاة وسباع الطيور وسواكن البيوت مكروه كدينك دخي
تاوغك الخليتاوق كه يبانده كزه ودخي يرتجي قوشلرولك ودخي اولرده ساكن اولور سنّنه لرولك
سچان كبي مثلا مكروه دور نجس دكلدور ومكروه نجسدن اشغادور زيرا الحرام اولدور كه اكا
عذاب متعلق اولميه ومكروه دخي ايكي دلودر بري حرامه يقندر اكا كراهه تحريمي ديرلر وبري
حلاله يقندر اكا كراهه تنزيهي ديرلر والحمار والبغل مشكوك يتوضأ به ان عدم غيره
اشكولك دخي قترولك ارتوغي مشكوكدر حالي معلوم دكلدور اگر ايله اولسه انكله هم ابدست الا
وهم تيمم ايليه اگر غيري صو بولنمزسه والعرق معتبر بالسور ده دخي سور كبيدر يعني نتونك كه
سوري طاهرا ولادري طاهردور ونجس اوله دري دخي نجسدور ومكروه اولادري دخي
مكروه در فان عدم الا نبيذ التمر قال ابو حنيفه بالوضوء به فقط اگر بر كمسنه بولمسه
الاخرما صوي بولسه ابو حنيفه ايدور ابدست الا انكله الخ وابو يوسف بالتيمم فحسب
ابو يوسف ايدور تيمم ايتسون الخ ومحمد بهما امام محمد ايدور هم ابدست السون انكله هم تيمم
ايتسون باب التيمم بو باب تيمم بيانته مخصوصدور تيمم لغتده قصد ايتمكه ديرلر هو لمحدث
وجنب وحايض ونفساء لم يقدروا على الماء لبعده ميلا بو تيمم ابدستسوز كشيه و دخي

جنب

جنب ولانه ودخي حيض كورنه ودخي اوغلان طغورنر بونلر كه صويه قادر اولميلر اير اقلغندن
او تروبر ميل يول دخي ثلث فرسخدور يعني درت بيك ذراعدور ايله اولسه فرسخ دخي اون ايكي
بيك ذراعدور او لمرض او بردا وعدو او عطش او عدم آلة يا خستلكدن قادر اولمسه لر
يا صوقدن يا دشمندن يا صوسوزلقدن يا صو چقاردجق اسبابا اولمامقدن او خوف فوت صلوة العيد
في الابتداء يا بيرام نمازي فوت ولا ديو قورقسندن اوترو نمازه شروعدن اول وبعد الشروع
متوضئا والحدث للبناء ودخي ابدستله بشليوب دخي حدث يتشدوكدن صكره كروبنا اتمك الجون
وصورة مسئله بودر كه بركيشي بيرام نمازن قلوركن ابدستي اكسوزدن صيني ورسه ابو حنيفه تيمم ادوب
اول قلده دردوغي يردن بنا اتمك كرك جايزدور كركسه اول امامله قلدوغي ابدستله اولسون
كرك تيمم ايله اما اما مين قتنده اگر اولكي ابدستله ايديسه تيمم ايله جايز دكلدور اگر تيمم ايله ايديسه
كرو تيمم ايله بنا جايزدور او صلوة الجنازة لغير الولي يا جنازه نمازي فوت ولا ديو قورقوسندن
اما ميتك وليسي اولميه لا لفوت الجمعة والوقتية جمعه نمازي فوتندن قورقسه جايز دكلدر
ودخي وقت نمازي فوت ولا ديو قورقسندن جايز دكلدور وضربة لمسح وجهه وضربة
ليديه مع مرفقيه تيمم بركز الي يره اورمقدور بوزنه مسح الجون وبر دخي ايكي اللرينه مسح الجون
درد رسكلرله على كل طاهر من جنس الارض كالتراب والرمل والحجر مرادي اوزرنه اورمقدر
الني ير جنسندن طبراق كبي مثلا ودخي قوم كبي وطاش كبي ولو بلا نقع او لطاش غبار
سيز دخي اولورسه وعليه مع قدرته على الصعيد ودخي غبار اوزرنه جايزدر قدرتي واركن
طبراغه نيته اداء الصلوة فلا يجوز تيمم كافر لاسلامه وجاز وضوءه بلا نية يعني تيمم

ضربه در نمازه دا اتمك نیتله و بانك متعلق ضربه در ایله اولسه جایز اولماز کافرك تیممی مسلمان
اولمق ایچون دزین نیتا اهل دکلدور اما ابدستی جایزدر کافرك نیتسوز زیره ابدستده نیت شرط دکلدر
ویضح فی الوقت وقبله تیمم صحیح اولور وقت ایچنده ودخی وقتدن اوکردی وبعد طلبه من رفیق
له ماء منعه ودخی تیمم صحیح اولور صوئی استدوکندن صکره یولداشندن که انك صوئی ولا اویمیه
وقبل طلبه جاز خلافا لهما استمزدن اول دخی جایز اولور ودخی ابو حنیفه قتنده خلافا لامامینك
ویصلی ما شاء من فرض ونفل تیمم ایله قلهدلدوکی قدر فرضدن دخی نافلدن وینقضه ناقض
الوضوء تیممی بوزر ابدستی بوزن وقدرته علی ماء کاف لطهره ودخی صویه قادر اولمق
بوزر اکر صو طهرنه کفایت ایدیجك مقداری یتجك لا ردته مرتدا ولمق تیممی بوزمز وندب لن
اجیه صلوته اخر الوقت مستحب اولدی صوا و مان کمسیه نمازی وقتك اخرنده قلمق ویجب
طلبه قدر غلوة لو ظنه قریبا صوئی طلب اتمك واجب اولور او قاتمی بر مقداری اکر یقین یرده
صوا ولمق ظن اتسه والا فلا واکر ظن اتمسه طلب واجب اولمز ولو نسی مسافر فی رحله وصلی
متیمما ثم ذکره لم یعد الا عند ابو یوسف رحمه الله اکر بر مسافر صوئی ونتسه یوکنده دخی
نماز قلسه تیمم ایله اندن صکره صوئی اکسه نمازین دندرمیه الا ابو یوسف قتنده دندوره

باب المسح علی الخفین

بو باب دوك اوزرنه مسحك بیاننه مخصوصدور جاز بالسنة للمحدث
دون من وجب علیه الغسل مسح جایز اولدی سنتله یعنی جایز اولمسی حدیث ایله ثابت اولدی
ابدستسوز کیشی ایچون اما اوزرنه غسل واجب اولان ایچون دکل خطوطا باصابع مفرجة
خطلر چکوبن برمقلریله مسح اده ارالرن اچوبن یبداء من اصابع الرجل الی الساق علی ظاهر خفیه

ایاغی

ایاغی برمقلرندن بشلیه بالدورنه وارنجه ادوکلری اوزرنه اوجورموقیه یاجورموقلری اوزرنه
مسح اده جورموق شول ایچ ادوك ایچنه کیلندر او جوربیه الثخنین او منعلین ومجلدین یاجورب
لری اوزرنه انجلین جوربلرکه قالك ولا یا التی سختیانلو اولا یا خود التی او ستی سختیانلو اولا
ملبوسین علی طهر تمام وقت الحدث حال بوکه اول دکلر کیلمش اولا کامل ابدست اوزرنه ابدست
صندوغی وقتده لا علی عمامة وقلنسوة وبرقع وقفازین صادقا اوزرنه مسح جایز دکلدر دخی
مجوزه اوزرنه ودخی نقاب اوزرنه ودخی الك اوزرنه وفرضه قدر اصابع الید فرضی الوك
اوج برمغی مقداریدر ومدته للمقیم یوم ولیلة مسحك مدتی مقیم ایچون برکون برکیجه در وللمسافر
ثلثة ایام ولیالیها من حین الحدث مسافر ایچون اوج کون اوج کیجه در ابدست صندوغی وقتدن
وینقضه ناقض الوضوء مسح صرابدستی صنن نسنه ونزع الخف ومضی المدة ودخی ادوکی چقرمق
صرودخی مدت کچمك صرو بعد احدهذین علی المتوضی غسل رجلیه فحسب بو اکینك برندن صکره
یعنی ادوکی چقارد قدن یا خود مدت کچدکدن صکره ابدستی اولان کشینك اوزرنه واجب اولان
اکی ایاغن یومقدور والخف وخروج اکثر العقب الی الساق نزع ایاغك وکچسنك چوغی چقمق بالدورنه
دك همان ادوکی چقرمق حکمنده در ویمنعه حرق یبد ومنه قدر ثلاثة اصابع الرجل اصغرها
مسحی منع ادرشول یرتوق که اندن کورنه ایاغك اوج برمغی مقداری کوچك برمغله لا مادون
بو مقداردن اکسك مانع دکلدور ویجمع خروق خف لا خفین برادکده اولان یرتقلر جمع اولور یعنی بر یرتق
حکمنده اولور دخی مسحی منع ادر اما اکسنده اولان یرتق دکل ویتم مدة السفر ماسح قبل تمام یوم ولیلة
تمام ادر مدت سفری یعنی اوج کون اوج کیجه شول مسح ادیجی کمسنه که برکون و برکیجه تمام اولمزدن

سفره چقدي وتمها ان اقام قبلها بركون بركيجه تمام ادرمسافراكر مقيم اولسه بركون بركيجه دن اول

وينزع ان اقام بعدها چقاره اد ولكن اكر مسافر بركون بركيجه دنصكره مقيم اولسه ويجوز على الجبيرة

محدث ولا يبطله السقوط الا عن برء مسح جايزدر ابدست سوزيا فيسي اوزرنه ويا قيسي

دشمك اول مسحي بوزمز الا امكر كه اوكلمش اوله باب الحيض بو باب حيضك بياننه مخصوصدر

هو دم ينفضه رحم بالغة لا داء بها حيض بر قاندر كه اني دكر بالغه عورتك رحمي كه انك مرضي

اولميا واقله ثلاثة ايام ولياليها حيضك غايت اشغه مدتي اوچ كون اوچ كيجه در واكثرها

عشرة ايام جوغي اون كوندر والطهر المتخلل في مدته وما راءت من لون فيها سوى البياض حيض شول

طهر كونلريله كونلروك ارا سنه كره مدة حيض الحنده اول حيضدر ودخي شول لونكه اقدن غيري كوردمدة

حيضده اول دخي حيضدر ويمنع الصلوة والصوم ويقضي هو لا هي حيض نمازي منع ادر ودخي اوزوجي

اما اوروج قضي اولنور نماز دكل ودخول المسجد والطواف والاستمتاع ما تحت الازار ودخي مسجده

كرمكي منع ادر ودخي طواف منع ادر ودخي استمتاع منع ادر ايچ طوننددن اشغا شيله اما

اوپسه و قوچسه جايزدر ولا يقراء القران بجنب ونفساء بخلاف المحدث ولا تمس هؤلاء مصحفا

الا بغلاف متجاف ودخي قرآن اوقميه جنبكي ودخي اوغلان طغورن عورتكي اما ابدست سوزكيشي

اوقسه جايزدر ويا پشميه بونلري حايض وجنب ونفساء ومحدث مصحفه الا شول قابله ياپشه كه كندودن

اولا وكره بالكم مكروه اولدي يكله ياپشمق ولا درهما فيه سوره الا بصرته ودخي شول اقچيه

ياپشميه كه انده قراندن برسوره يازلمش اوله الا كيسه يله ياپشه وحل وطئ من قطع دمها

لاكثر الحيض والنفاس قبل الغسل حلال اولدي جماع اتمك غسل اتمزدن اول شول عورتكه انك

قاني

قاني حيضنك اكثر مدتندن كسلمش اوله يعني اون كونده كسله ودخي شول عورته كه انك قاني نفاسك

اكثر مدتنده كسلمش اوله يعني قرق كونده كسله دون من قطع لاقله منه الا اذا مضى وقت يسع

والغسل والتحريمة اما شول عورتك كه حيض ونفاس اكثر مدتدن اكسكده كسله اكا جماع

حلال دكلدر غسل اتمزدن اول الا امكر كه اوزرندن بر نماز وقتي كيجه قاني كسلدوكندن صكره

اكوجه اول نماز وقتندن باقي قلان غسل ادوب وتحريمه ادجك مقداري اولورسه ودخي الحق

وتحريمه صلاتك قلنده اولان تكبيره در اما بومقامك معناسي اكثر ناس بو وجهله فهم اتمزلر

تا اوكات تامل اولنه واقل الطهر خمسة عشر يوما ولا حد لاكثره طهرك اقلي اون بش كوندر

واكثرنه حد يوقدر نقدر ارتوق اولورسه اولور وما نقض عن اقل الحيض او زاد على اكثره

او اكثر النفاس شول قان كه اكسك اوله حيضك اقلندن يعني اوچ كوندن يا ارتوق ولا اكثرندن

يعني اون كوندن يا نفاسك اكثرندن ارتوق اوله يعني قرق كوندن ا وعلى عادة عرفت

لحيض وجاوز العشرة او نفاس جاوز الاربعين يا ارتوق اوله شول عادتدن كه اول عادت

بر عورتك حيض ايچون مقدر اولمش ادي واما اون كوندن اشمش اوله يا ارتوق اوله شول

عادتدن كه اول عادت بر عورتك نفاس ايچون مقدر اولمشدي واما قرق كوندن اشمش اوله

وعلى عشرة حيض ما بلغت مستحاضة يا ارتوق اوله اون كوندن اوله اون كون حيض ادي شول

عورتك كه بالغه اولدي قاني مستمر اولدي وغي حالده وعلى اربعين نفاسها يا ارتوق اوله قرق كوندن

كه اول قرق كون نفاس ادي شول عورت كه بالغه اولدي قاني مستمر اولدوغي حالده وما رات حامل

ودخي شول قان كه يكلو عورت كورر فهو استحاضة لا تمنع صلاة وصوما ووطء بو ذكر اتدكلرمز

قانلره شرعًا استحاضه دیرلر نمازی واوروجی ووطیٔ منع ایتمز ومن لم یمض علیه وقت فرض
الا وبه حدث من استحاضة او رعاف او نحوهما یتوضأ لوقت کل فرض شول کمسه که انك اوزرندن بر نماز
وقت کچمیه الا که انکله بر ابدست بوزرسنه اولا مثلا استحاضه کبی یاخود بورون قانی کبی یا بو
اکسنه بکزرسنه لر کبی اول کمسه صاحب عذر اولور هر وقت ایچون بر ابدست المق لازم اولور ویصلی به
فیه ما شاء من فرض ونفل ودخی اول صاحب عذر اول ابدستیله دلدوکن قلور فرضدن ونافلدن
اول وقت ایچنده واما هر صلوة وقتنده اول حدثدن بولنمق شرط اولمسی اول کمسنك عذری باقی اولماسنك
شرطیدور واما اول صاحب عذر اولماسنك شرط بودر کیم اول حدث بر صلوة وقتی قیلامیه کرك
ایله اولسه معلوم اولدیکه مصنف بو اراده ذکر ایتدوکی عذر باقی اولماسنك شرطیدر ایچون غافل اولمیاسن
وینقضه خروج الوقت لا دخوله فیصلی من توضأ قبل الزوال الی خروج وقت الظهر لا بعد طلوع الشمس
من توضأ قبله بو صاحب عذر اولنك ابدستی صبح نمازی وقتی چیقا قلق کرمکلك دکل ایله اولسه اویله وقتندن
اول ابدستالان اویله وقت کرکدن صکره اول ابدستیله اویله نمازین قلمق جایزدر اویلهنك اخر
وقتنه دکین زیره نماز وقتی چیقمق بولنمدی زیرا که اویلدزا و کردی اولان وقت نماز وقتی دکلدور اما
شول کمسه کون طغمزدن اول ابدست الا کون طغدقدن صکره اول ابدستله نماز قلمق جایز دکلدور
زیره نماز وقتی چیقمق بولنمدی والنفاس دم یعقب الولد نفاس شول قاندور اوغلان اندنجه کلور
ولا حد لاقله واکثره اربعون یوما نفاسك اقلیچون مدت یوقدور اما اکثری قرق کوندور وهو
لام التوأمین من الاول خلافا لمحمد ره ایکیز طوغرن عورتك نفاسی اولکدن در خلاف امام محمدك
یعنی امام صکره طوغندن دردیر وانقضاء العدة من الاخیر اجماعا اما عدتی صکره غی ولدایله

چقار جمیع

چقار جمیع قتنده وسقط یری بعض خلقه فتصیر به نفسا والامة ام الولد ویقع المعلق بالولد
وتنقضی العدة بر شول دوشن که انك بعضی اعضاسی کورنه ولد حکمنده در انك سببله عورت نفسا
اولور واکر جاریه ایسه ام ولد اولور ودخی ولده تعلیق اولنان طلاق واقع اولور یعنی بر کشی عورتنه
ایتسه اکر سن اوغلان کتوررسك بوش اول اولدوشدوکی بعض اعضاسی بلورمش ایدی انوکله
بوش اولور ودخی اول سببله عدت تمام اولور **باب الانجاس** بو باب نجاستلرك بیاننه
مخصوصدر ویطهر بدن المصلی وثوبه ومکانه عن نجس مرئی بزوال عینه اریلور نماز قلن
کشنك بدنی ودکجی ودخی مکانی شول کورینور نجسدن اول نجسنك جرمی کیتمکله وان بقی
اثر یشق زواله اکرچه اثرندن شول کیتمسی مشقت اولان قلورسده رایحه کبی مثلا بالماء وبکل
مایع طاهر مزیل کالخل ونحوه صویله اریلور ودخی هر سنه کی صوق اولا اریلور و لا کدرجی ولا
سرکه کبی مثلا وعصا لم یر بغسله ثلاثا ودخی اثری کورنمیندن اوچ کره یومقله پاك اولور وعصره
فی کل مرة ان امکن ودخی صقماغله هر یویشده اکر صقمق جایز اولورسه والا یغسله ویترك الی
عدم القطرات ثم وثم هکذا واکر ممکن اولمسه یویه دخی صوئی طملزاولنجه قویه اوچ کز بویله
ایلیه وخفه عن نجس ذی جرم جف بالدلك بالارض ودخی مصلینك ادوکی اریلور شول
نجسدن که انك جثه سی اولوب قورمش اولا یره سورمکله وجوزه ابو یوسف فی رطبه اذا بالغ
وبه یفتی وابو یوسف یاشکن دخی جایز کوردی اکر مبالغه سورسه فتوی دخی ابو یوسف قولنجه
ورولور وعما لا جرله بالغسل فقط شول نجس که انك جرمی اولمیه یومغیله اریلور المجق
وعن المنی بغسله او فرکه یابسه ودخی منیدن اریلور یوماغیله اکر قوریسه والسیف

ونحوه بالمسح ودخي قليجي و قليجه بكزرسه لري سلمك ايله اريا ولور بجاق كبي مثلا والبساط
بجري الماء عليه ليلة ودخي خالي اريا ولور اوزرنه صوا قماغيله بركيجه والارض والاجر المفروش
بالذبس وذهاب الاثر ودخي ييراري اولور وكرمداري اولور النجلين كرمدكه يره دو شنمش اولا
قوريب اثري كتمكله صح للصلوة لا للتيمم نماز قلمق ايجون اري اولور تيمم ايجوز دكل وكذا الحض
شجر وكلاء قايم في الارض وتنجس ثم جف هو المختار دكرو النجلين قامشدن اواري اولور ودخي
اغاج ودخي اوت كه يرده بتوب طورور اولا اري اولور اكر نجس اولسه دخي صكره قورسه
مختار بودر علما لرقتنده وما قطع منهما بغسله فحسب لا غير شول نسنه كه اغاجدن واوتدن كسله
بردن اول اري اولور بو ماغيله ايجق غيريله اولماز وقدر الدرهم من نجس غلظ كبول ودم وخمر وخرء
دجاجة وكبول حمار وهرة وفارة وروث وخثي درهم مقداري غليظ نجسدن بول كبي وقان كبي
وسيجي كبي وتاوق نجس كبي واشك بول كبي وكدي بول كبي وسيجان بول كبي ودخي ات وقتر ترسي كبي
ودخي شول جتال در نقلولرك تزكي كبي وما دون ربع ثوب مما خف كبول فرس وما اكل لحمه
وخرء طير لا يؤكل ودخي كيجكوك درت بولوكده برندن اكسك مقداري خفيف نجسدن ات بول كبي
ودخي اتي يينورسه لرك بول كبي ودخي اتي ينمز قوشلرك ترسي كبي عفودر درهم مقداري غليظلردن
وربع ثوبدن اكسكي خفيف لردن معفودر يعني ياغشلنمش دروان زاد لا واكر بو مقدارلردن ارتوق
اولسه دكلدر واعتبر وزن الدرهم بقدر مثقال في الكثيف درهمك وزني معتبردر كلدور
مثقال مقداري ايله كه اكا درهم كبيره ديرلر اكر نجاست قوي اولوب جثه اولسه ومساحة
بقدر عرض كف في الرقيق ودرهم وبجوايله اعتبار اولنور الاياسي مقداريله يعني ال اياسنك

جوقوديله

جوقوديله اكر نجاست صوق اولسه ودم السمك ليس بنجس وبالغك تان نجس دكلدر ولعاب البغل
والحمار ولا ينجس طاهر وتاترك اغزي صوي ودخي اشكوك اغزي صوي نجس اتمزاري نسنه يي وبول
انتضح مثل رؤس الابر ليس بشيء وشول بول كه ساجله اكنه باشلوي كبي اول نسنه ضرورتدن
اوتري دكل وماء ورد على نجس كعكسه وشول صو كه بريرده طورن نجسك اوزرنه اقه كله اوانجس
اولور عكسي كبي يعني شول صو كبي كه اكا نجس دوشه لازما دقدر وملح كان حمارا مردارنسه كل نجس دكل
دروودخي شول طوز كه اصلده اشك اديطوز ايجنده يتماغله طوز اولدي اول دخي نجس دكلدر ويصلي
على ثوب بطانته نجسة نماز قلنور شول قفتان اوزرنه كه استاري نجس اولا اما نكنده لو اولميه
وعلى طرف بساط طرف آخر منه نجس تحرك احدهما بتحريك الاخر اولا ودخي نماز قلنور شول نحاليك
براوجنده كه اول براوجي نجس اولا كوكسه اول براوجن قملدا تمقله اول براوجي دخي قملداسون كوكسه
قملدامسون وفي ثوب ظهر فيه ندوة ثوب رطب نجس لف فيه لا كما يقطر شيء لو عصر ودخي قلنور
شول بزده كه اول بزده نملك ظاهر اولمش اولا بر غيري مردار بزي بونك ايجنه صرمغيله اما نمناك
لكي شول مرتبده اولميه كه صقسك صوي جقيه او وضع رطبا على ما طين بطين فيه سرقين ويبس
يا بر بز كه ياشكن شول نسنك اوزرنه قونمشدي كه اول نسنه تزكله قرشمش بالجيغله صونمشيدي
دخي قورمشدي اديا اول بزوك اوزرنده دخي نماز قلمق جايزدر او تنجس طرف منه فنسيه وغسل طرفا
آخر بلا تحر يا بو بز بر طرفي نجس اولدي دخي او تندي قنغي طرفنده ادوكن دخي غيري طرفن يودي تحري سوز
يعني قنغي وجدرا ولادي وفكرا تمكسوزن انك كبي بزده دخي نماز قلمق جايزدر كحنطة بال عليها حمر
تدوسها فغسل او ذهب بعضها فيطهر ما بقي نتكم شول بغداي كه انك اوزرنه اشدي شول اشكار كه

اول بغدای خرمنده سوررادي دخی صکره اول بغدایك بعض یوندي ویاکندی اول بغدایك باقی قلان اردی

اولورا الاستنجاء من کل حدث غیر النوم والریح بنحو حجر یمسحه حتی ینقیه بلا عدد سنة قرجی ارتمق سنت در

هر حدثدن اول حدث اویقوایله یلکه غیری اولا طاش مثللری نسنه لرایله سلنمکله تا ادینجدك

یعنی یونده بومعین عدد یوقدرهان اري اولنجه دك دید بر بالحجر الاول ویقبل بالثاني ویدبر بالثالث

صیفا اولکه طاشله ادبار اده یعنی الروسندن کورسندن سله واکنجیله اقبال اده یعنی کوردن الروی

سله اوجنجیله کرو ادبار ایلیه یازکونده بو وجهله اده ویقبل الرجل بالاول والثالث شتاء

ودخی رادم اقبال اده اولکیله واوجنجیله قیشی کونده اما عورت یازده وقیشده اولکیله

ادبار اده وغسله بعد الحجر ادب طاشله سلدوکدن صکره یومق ادبدر فیغسل یدیه ثم یرخی المخرج

بمبالغة فیغسل ببطن اصبع او اصبعین او ثلاث لا برؤسها ایله اولسه یویه اکی النی اندن صکره

کلنشده نجاست چقرجق مبالغه ایلیه دخی یویه بر برمغك اوجیله یا اکی برمغك یا اوج برمغك اجیله

اوجلریله دکال ثم یغسل یدیه ثانیا اندن صکره اکی الني کرو یویه ویجب في نجس جاوز المخرج اکثر

من درهم واجب اولور صویله استنجا اتمك شول وقت که نجاست چقاجق یردن اشسه غیري یره

اطرافنده بولنسه درهمدن ارتوق مقداري ولا یستنجي بعظم وروث واستنجا اتمیه کموکله ودخي

ات وقاترتزسیله وکره استقبال القبله واستدبارها في الخلاء مکروه اولدي قبلیه ترشو

اوتورمق ودخی قبلیه اردن دونمك یعنی حاجت ایچون کرك یا بوایچون اولسون کرك صحراده اولسون

كتاب الصلوة بوکتاب صلوتك بیاننه مخصوصدر الوقت للفجر من الصبح المعترض الی بطلوع

ذکاء صباح نمازنك وقتی صبح صادقدن کنشد وغنجه یدکدور معترض دلرینجون زیرا اول وقت

ده اوفقك اوزري اینه اغادر وللظهر من زوالها الی بلوغ ظل کل شيء مثلیه سوی فيء الزوال

اویله نك وقتی کنش اورتادن ایرولدوغی وقتدن هر نسنه نك کلکسی اکی کز وقدر اولنجه دك کنش

اورتاده ایکن اولان کلکسندن غیري وللعصر منه الی غیبتها واکندونك وقتی اویلنك آخر

وقتندن کنش طلونجه یدکندر وللمغرب منه الی مغیب الشفق وهو الحمرة عندهما وبه یفتی

واخشامك وقتی کنش طلوندوغی وقتدن صکره ابو یوسف له امام محمد رحمهما قتنده عارض اولان

قزللق غایب اولنجه یدکندر فتوی دخی بونکله ورلور اما امام ابو حنیفه قتنده کنش طلندوغی

وقتدن قزللقدن صکره عارض اولان اقلقدور واما امامین قتنده قزللقدر وللعشاء

منه وللوتر مما بعد العشاء الی الفجر لهما ویتسونك وقتی قزللق طلوندوغی وقتدن دروترك

یتسودن صکره در تا صباحه دکن بو اکیسی ایچون وقتدرو مستحب للفجر البدایة مسفرا بحیث یمکنه

الترتیل باربعین آیة او اکثر مستحب در صباح نمازي ایچون بشلمق آیدنلق اولدوغی وقتده بر وجهله که

ممکن اوله ترتیل اتمك یعنی کوکجك اوقیمق قرق آیتی یا دخی ارتوغی ثم اعادته ان ظهر فساده وضوء

واندن صکره ممکن اوله نمازي کرو دوندرمك اگر ابدستك فسادي ظاهر اولسه والتأخیر لظهر

الصیف ودخی تأخیر مستحب در یازکوننك اویله سیچون وللعصر ما لم یتغیر ودخي اکندو ایچون

تأخیر مستحب در شول مرتبه دکن که کنشنك رنکی بوزلمیه وللعشاء الی ثلث اللیل ودخی یتسو

ایچون تأخیر مستحب در شوکادکن که کیجه نك اوج بلوکي بر بلوکي قالنجه وللوتر الی آخره ودخی

وتر ایچون تأخیر مستحبدر کیجه نك آخرینه دکن لمن وثق بالانتباه فحسب شول اوینماغله اعتماد ادن

کمسنه ایچون مستحب در انجق والتعجیل لظهر الشتاء ودخی عجله اتمك یعنی اول وقتده قلمق

مستحب در قیشن کونک اویلسنی والمغرب دخی اخشام ایچون عجله ایتمک مستحبدر ویوم غیم تعجیل العصر
والعشاء ویؤخر غیرهما بولوتلی کونک اکندوسنی ودخی یتسوسنی عجله اولنمق مستحبدر وبو ایکسنک
غیری تاخیر اولنمق مستحبدر بولوتلو کونده ولا یجوز صلوة وسجدة تلاوة وصلاة جنازة عند طلوعها
وزوالها وغروبها نماز جایز اولماز ودخی سجده تلاوة ودخی جنازه نمازی کنشن طوغرکن ودخی
اورتاده ایکن ودخی طولنورکن الا عصر یومه الا اول کونک اکندوسی جایز اولور وکره النفل
اذا خرج الامام لخطبة الجمعة نافله نماز قلمق مکروه اولور تچن امام جمعه خطبه سنه چقسه
وبعد الصبح الا سنة الجمعة ودخی صباح طوغدوکدن صکره نافله مکروهدر صباح نمازینک
سنتندن غیری وبعد اداء العصر الی اداء المغرب ودخی اکندو نمازی قلندقدن صکره اخشام
نمازن قلنیجه دکن نافله قلمق مکروهدر وصح الفوائت وصلوة الجنازة وسجدة التلاوة فی
هذین اما فوت اولمش نمازلر قلمق ودخی جنازه نمازن قلمق ودخی سجدة تلاوة ایتمک جایزدر
بو ایکی وقتده بلا کراهة ولا یجمع فرضان فی وقت بلا حج ایکی فرض جمع اولنمق جایز دکل بر وقتده
حج وقتنک غیرنده اما حج وقتنده عرفه ده ومزدلفه ده جایزدر ذکر اولنور ان شاء الله اما شافعی
قتنده جایزدر سفرده اولسه هر وقتده ومن طهرت فی وقت عصر وعشاء صلت هما فقط شول
عورت که ادری اولسه حیضدن اکندو وقتنده یا خود یتسو وقتنده اکندو ایله یتسویی قلمه انجق اما
امام شافعی ایدر اکندو ایله اویله یه لازم اولور ویتسو ایله اخشام بیله لازم اولور ومن اهل فرض
فی وقته یقضیه لا من حاضت فیه شول کمسنه کد اهل اولسه نمازه وقتک اخرنده اول نمازی قضی
لازم اولور مثلا اوغلان بالغ اولدی یا کافر مسلمان اولدی اما وقتک آخرنده حیض کورنه لازم اولمز

بلکه

بلکه فرض ساقط اولور انک اوزرندن والله اعلم باب الاذان بو باب اذانک بیاننده مخصوص
دروهو سنة للفرائض فحسب فی وقتها بو اذان سنتدر فرضلر ایچون فحسب فرضلرک وقتنده انجق
نعاد لو اذن قبله کرودوندرلور اکر وقتندن اول اوقنمش اولسه ویؤذن عالما بالاوقات
لینال الثواب مستقبل القبلة واصبعاه فی اذنیه اذانی اوقیالر وقتلری بیلجی اولدوغی حالده
تا که ثوابه ارشه قبلیه دونجی اولدوغی حالده ودخی ایکی شهادت برمقلری قولقلرنده اولدوغی
حالده ویترسل فیه بلا لحن وترجیع اذانی مهلتله اوقیه لحن سوز یعنی بروجهله اواز
اتمیه که بعض حروف اکسلمک وبعض حروف ارتمق لازم کله ودخی ترجیع سوز ترجیع شهادتینی
اقل یاب یاب دیوب صکره تیز تیز دمکدر ویحول وجهه فی الحیعلتین یمنة ویسرة ودخی یوزن
دوندوره حی علی الصلوة حی علی الفلاح دیدوکی وقت صاغنه وصولنه ویستدیر فی صومعته
ان لم یمکن التحویل مع الثبات فی مکانه واکر یرنده طوردوکی یوزن دوندرمک ممکن اولمسه
یعنی یوزن دوندرمکله خلقه اعلام ممکن اولمسه دکرنه صومعه سنده یعنی طوردوغی یرده
ویقول بعد الفلاح الفجر الصلوة خیر من النوم ایکی کره والاقامة مثله لکن یحدر فیها مرتین
دخی صباحک حی علی الفلاحندن صکره دیه الصلوة خیر من النوم ایکی کره والاقامة مثله لکن
یحدر فیها ویقول بعد فلاحها قد قامت الصلوة مرتین واقامت همان اذان کبیدر لکن اقامتده
سرعت اده ودخی فلاحدن صکره قد قامت الصلوة دیه ایکی کز ولا یتکلم فیها واستحسن المتأخرون
تثویب الصلوة کلها ویجلس بینهما فی المغرب دخی سویلمیه بو ایکی سنده ودخی صکره کلدن علما
کورکلو کوردلر صلوتلرک جمیسنک تثویبنی تثویب اعلام دن صکره اعلام در یعنی اذاندن صکره

بعض سنته دیه زیاده اعلام ایچون بر مقدار دخی اوتره اذان ایله اقامت اورتاسنده الا اخشام نمازنده
دکل ویؤذّن للفائتة ویقیم اذان اوقیه فوت اولان نماز ایچون ودخی اقامت ایلیه وکذا الاولى الفوائت
وکرّ من البواقی یأتی بهما او بها کو واخلینی فوت اولان نمازلرك اولکیسی ایچون اما باقیلرولك هر
بری ایچون کوکسه اکسنی بله اشتون کوکسه انجق اقامت اشتون وجاز اذان المحدث ابدست سوز
اولان کشنك اذانی جائز در وکره اقامته ابدست سوزکشنك اقامت مکروه در وکره اذان
الجنب واقامته جنبك اذان واقامتی مکروه در ولا یعاد هی بل هو کاذان المراة والمجنون
والسکران جنبك اذان دوندرلور اقامتی دکل نتکم عورتك اذانی ودخی دلونك ودخی سکرانك
یعنی سرخوشك اذان مکروه اولوب دخی دوندرلدوکی کبی ویأتیهما المسافر والمصلی فی المسجد
جماعة او فی بیته فی مصر مسافر اکسنی بله کتوره ودخی مسجدده جماعتله قلان یا اونده شهرده
قلان وکره ترکهما للاولین لا للثالث مکروه اولدی اکسنی بله ترك اتمك اول اکی اولکی ایچون
یعنی مسافر ایله مسجدده جماعتله قلان ایچون اما اوچنجی ایچون دکل یعنی شهرده اونده قلان
ایچون دکل ویقوم الامام والقوم عند حیّ علی الصلوة امام وجماعت طوره لور حیّ علی الصلوة
دیدوکی وقت ویشرع عند قد قامت الصلوة امام نمازه بشلیه قد قامت الصلوة دنلدوکی
وقت **باب شروط الصلوة** بو باب نمازك شرطلری بیاننه مخصوص در وهی
طهر بدن المصلی من حدث وخبث بو شرطلر نماز قلان کسنك بدنی اری اولمقدر جنابتدن
وابدست سوزلقدن ودخی اری اولمقدر خبثدن یعنی نجاستدن وثوبه ومکانه ودخی کیدکی
ومکانی اری اولمقدر وستر عورته واستقبال القبلة والنیة ودخی عورتنی اورتمکدر ودخی

قبلیه

قبلیه توجه اتمکدر ودخی نیت اتمکدر والعورة للرجل من تحت سرته الی تحت رکبته ارکشنك عورتی
کوبکندن دزلرینك التنه وارنجه دوردر والامة مثله مع ظهرها وبطنها جاریه دخی ارکیه دور اما
ارقسیله قرنی دخی عورتدر ارکشیدن ارتقلقی وللحرة بدنها الا الوجه والکف والقدم حره خاتونك
جمیع بدنی عورتدر الا یوزیله الی وایاغی دکل وکشف ربع ساقها وبطنها وفخذها ودبرها وشعر
نزل من راسها وربع ذکره منفردا والانثیین یمنع وخاتونك کشنك بالدورنك وتارنك واویلو
غینك ودبرینك ورباشندن انوب سرقی صچنك وارکشنك یالکوز ذکرینك وخصیه تینك یعنی حایه
سنك بونلرك مجموعینك درت بلوکندن برن اچقو صلاتی منع ادر وعادم مزیل النجس صلی معه
ولم یعد نجاست کدرر نسنه بولمین کمسنه نجاستله قلبه صکره نمازین دوندرمیه فان صلی عاریا
وربع ثوبه طاهر لم یجز اکر بر کمسنه عریان نماز قلسه حال بو که کیجه کنك درت بلوکنده بر اری اولسه
جایز دکلدر وفی اقل من ربعه الافضل صلوته فیه اکر اری اولان درت بلوکندن برن اکسك اولسه
انکله قلمق افضلدر عریان قلمقدن وان عدم ثوبا فصلی قایما جاز وقاعدا مومیا ندب برکمسنه
کیجك بولمسه اوده طوروب رکوع عریان قلسه جایزدر اما اوتورورکن ایما ایله قلمق مستحبدر وقبلة
خائف الاستقبال جهة قدرته قبلیه توجه اتمکه قدرتی کمسنه نك قبله سی نه جهة قادر اولورسه
قبله سی اول اولور فان جهلها وعدم من یسئل تحری ولم یعد ان اخطا بر کمسنه قبله یی
بولمسه وصوره جق کمسنه دخی بولمسه فکر ایله اجتهاد اده واکر خطا دخی اتمش اسه دوندرمیه
وان علم به مصلیا وتحول رایه الی اخر استدار ان شرع بلا تحرّ لم یجز وان اصاب اکر خطا ایتدیکینی
بلسه قبله طوردوغی حالده یا فکری بریاکه دونسه اولیکه دونه وره واکر نمازی تحری ایسز قلمش

اولسه نمازی جایزدر ولمن اكرچه قبلیه راست كلورسه ده وان تحری كلّ جهة بلا علم حال امامهم

وهم خلفه جاز لمن علم حاله اوتقدّمه هركشی باشقه باشقه بریكا یی قبله صانسه امامك قنغی توجه اتدوكنی

بلمكسوزن حال بوكه امامك اردنده اولسه لر جایزدر اولور نمازلری امّا امامك اردنده اولماغك معنیسی بودركه

امام اوكنده ایدوكن بله امّا نه طرفه توجه اتدوكن بلمیه واما شول كمسنك جایز دكلدوركه امامك حالنی

بله كه كندویه مخالفدور یا بله كه امام كندینك اردنده در كندوسی امامك الوسنده در وتفصیل

تصدقلبه. تحریمتها قلبنك قصدنی اولشدوره یعنی نمازه نیتنی اولاشدوره اوّلكی تكبیره والقصد

مع لفظه افضل نیتی لفظله بله اتمك افضلدور یعنی نوبت ان اصلّی ظهر الیوم دیمك كبی مثلا

ویكفی للنفل والتّراویح وسائر السّنن نیّة مطلق الصّلوة كفایت ادر نافله ایچون ودخی تراویح

ایچون ودخی جمیع سنتلر ایچون همان نمازه نیت اتمك تعیین لازم دكلدر وللفرض شرط تعیینه لا

نیّة عدد ركعاته فرض ایچون تعیین شرط اولدی اما ركعتلرینك عددن تعیین اتمك شرط اولمدی

وللمقتدی نیّة صلوته واقتدائه امامه اویانه لازمدركه نمازنه نیت اده ودخی امامه اویماسنه

بله نیت ایلیه كه اقتداسی صحیح اوله

باب صفة الصّلوة

بو باب نمازك صفتنك بیاننه مخصوصدر وفرضها التّحریمة والقیام والقراءة والرّكوع والسّجود بالجبهة والانف وبه اخذ و

القعدة الاخرة قدر التّشهد والخروج بصنعه نمازك فرضی الله اكبر دیمكدر ودخی اوره طورمقدر

ودخی اوقمقدر ودخی ركوعدر وسجوددر النیله وبورنیله فتوی بونك اوزرنه در ودخی نمازك

اخرنده اوتورمقدر التّحیات اوقیاجق مقداری ودخی كندو اختیاریله نمازدن چقمقدر وواجبها

قراءة الفاتحة وضمّ سورة نمازك واجبی فاتحه اوقمقدر ودخی سوره قوشمقدر ورعایة

الترتیب

الترتیب فیما تكرّر ودخی ترتیب كوزتمكدر شول نسنه لرده كه انلر نمازده تكرار كلور اما تكرار

كلمینلر تكبیرة الافتتاح كبی وقعده آخره كبی مثلا انلرده ترتیب فرضدر والقعدة الاولی والتّشهدان

ولفظ السّلام وقنوت الوتر ودخی واجب اولان اوّلكی اوتورمقدر ودخی اكی تشهددر یعنی اوّلكی اوتور

مقده وصكره اوتورمقده التّحیّات اوقمقدر ودخی السّلام علیكم ورحمة الله دیمكدر ودخی وترده

قنوت اوقمقدر وتكبیرات العیدین وتعیین الاولیین للقراءة ودخی اكی بیرام نمازینك ودخی اكی

اوّلكی ركعتلری تعیین ایلمكدر اوقیمق ایچون وتعدیل الاركان والجهر فیما یجهر ویخفی ودخی

تعدیل اركاندر تعدیل دیو ركوعده وسجودده وركوعله سجود اراسنده واكی سجده اراسنده

بر كرّه تسبیح ادجك مقداری اكلنمكه درلر ودخی قتی قتی اوقیمقدر ودخی یاواش یاواش اوقمقدر شول

قتی قتی اوقیجق یرده ویاواش یاواش اوقیجق یرده وسنّ غیرهما او ندب سنّت اولدی فرضله واجب

كه غیری ویا مستحب اولدی فاذا اراد الشّروع كبّر حاذفا بعد رفع یدیه غیر مفرّج اصابعه

قچن بر كشی نمازه بشلمق دلسه الله اكبر دیه حذف ادیجی اولدوغی حالده یعنی مدّ اتسه لفظة الله

همزه سنی واكبرك باسنی اكی النی قالدردقدن صكره بر مقلرن اچمدوغی حالده ولا ضامّها ودخی

یوممادوغی حالده بلكه همان كندو حالنده قویه ماستقبلا بباطنهما یعنی شمدی اذنیه اكی باشی برمقلرن

دكوریجی اولدوغی حالده قولقلرینك یومشاغنه دك والمرأة ترفع حذاء منكبیها اما خاتون

كشی اوموزلرینه دك قالدره فان ابدل التّكبیر بالله اجلّ او اعظم او الرّحمن اكبر او لا اله الّا الله

او بالفارسیة او قرأ عاجزا بها او ذبح وسمّى بها جاز اگر تكبیر یرینه الله اجلّ دیسه یاخود الله اعظم

دیسه یا الرّحمن اكبر دیسه یا لا اله الّا الله یا فارسیله تكبیر اتسه مثلا خدای بزركست

دیسه یا عاجز اولن کشی فارسیله اوقوسیله قرآتی یا برنسنه بوغزلسه ودخی فارسیله بسمله دیسه

هب بونلر جایزدر وباللهم اغفرلی لا اکی تکبیر برینه اللهم اغفر دیسه جایز دکلدر ویضع یمینه

علی شماله تحت سرته کالقنوت وصلوة الجنازة ودخی صاغ النی صول الیننک اوزرنه قویه کوبکی

التنده نتکم قنوت اوقودغی وقتده اتدوکی کبی ودخی جنازه نمازنده اتدوکی کبی ویرسل فی قومه

الرکوع وبین تکبیرات العید الن قویوورە رکوعدن صکره اولن قیامده ودخی بیرام تکبیرلری

اراسنده ثم یثنی ولا یوجه نماز بشلدقدن صکره سبحانک اوقیه آخرنه دک اما انی وجهت

وجهی ایتن اوقومیه ویتعوذ للقراءة ولا للثناء فیقوله المسبوق لا المؤتم فیؤخر عن تکبیرات

العید ودخی اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیه قران اوقومق ایچون سبحانک ایچون دکل ایله

اولسه غازك بعضسنه اریشن کشی تعوذ ایدر قراءة ادر اما مؤتم اولن کشی یعنی غازه تمام اریشن

کشی تعوذ ایتمز زیرا قراءة اتمزشوندن اوتورو کم تعوذ سبحانک ایچون دکل قراءة ایچوندر

زیرا انک وقتنده مؤتم تعوذ ادر مسبوق اتمز ودخی تعوذ تأخیر اولنور بیرام تکبیرلرندن یعنی

قراءة تکبیردن صکره اولور اما تعوذ سبحانک ایچون دردین تقدیم ادر تکبیرلر اوزرنه

ویسمی لا بین الفاتحه والسورة ودخی بسم الله الرحمن الرحیم دیه تعوذدن صکره اما فاتحه

ایله سوره اورتاسنده ویسر هن سبحانک وتعوذی وبسمله یاب یاب دیه ثم یقراء ویؤمن

بعد ولا الضالین سرا کالمأموم اندن صکره قراءة ایده ودخی امین دیه ولا الضالین دن

صکره یاب یاب امامه اوین کمسنه کبی ثم یکبر للرکوع خافضا ویعتمد علی رکبتیه مفرجا اصابعه

باسطا ظهره غیر رافع ولا منکس راسه اندن صکره الله اکبر دیه رکوع ایچون انیجی اولدوغی

حالده

حالده ودخی اکی النی دزی اوزرنه طیایه برمقلری اراسنی اچیجی اولدوغی حالده وارقسنی دوشیجی اولدغی

حالده وباشنی قلدریجی اولدوغی حالده ودخی اشغه اکیجی اولدوغی حالده ویسبح ثلاثا وهو ادناه ودخی

اوچکز سبحان ربی العظیم دیه بو تسبیحی اوچکز اتیمک ادناسیدر ثم یسمع رافعا راسه ویکتفی به الامام

وبالتحمید المؤتم والمنفرد یجمع بینهما اندن صکره سمع الله لمن حمده دیه باشنی قالدوریجی اولدغی

حالده امام بو تسمیعله اکتفا اده وامامه اویان ربنا لك الحمد ایله اکتفا اده ویالکز قلن اکسین

بله دیه ویقوم مستویا ثم یکبر ویسجد فیضع رکبتیه اولا ثم یدیه ثم وجهه بین کفیه ودخی

طوغری دوره اندن صکره الله اکبر دیه دخی سجده اده دخی اکی دزینی اول یره قویه اندن صکره

اکی النی قویه اندن صکره یوزنی قویه اکی اورتاسنه ویدیه حذاء اذنیه ضاما اصابعه مبدیا

باصبعیه مجافیا بطنه عن فخذیه موجها اصابع رجلیه نحو القبلة ودخی اکی النی قولتقلری برابرنه

قویه برمقلرنی بربرنه دکوریجی اولدوغی حالده یعنی اللرین ایریجی اولدوغی حالده قولتقلرن اچیجی

اولدوغی حالده ایاق برمقلرن قبلدن یکا دوندوریجی اولدوغی حالده ویسبح فیه ثلاثا وبونده دخی

یعنی سجوده دخی اوچکز سبحان ربی الاعلی دیه فان سجد علی کور عمامته او فاضل ثوبه او شیء یحجبه

بجمه ویستقر جبهته جاز وان لم یستقر لا اکر سجده اتسه صارغینك باشی اوزرنه یا کیجکنك

ارتوغی اوزرنه یا برنسنه اوزرنه سجده اتسه که انك قاتلغین دویر اولا ودخی النی قرار ادر اولا

بونلروك اوزرنه سجده جایزدور واکر قرار ایلمسه جایز دکلدر وکذا لو سجد للزحام علی ظهر من یصلی

صلوته لا من لا یصلیها کر واغلین جایزدر اکر سجده ایلسه قلا بالقدن اوتری شول کمسنك

ارقاسنه که قله دردغی غازی قلور اولا اماکندو قلدوغی غازی قلمیانک ارقاسنه جایز دکلدور

والمرأة تنخفض وتلزق بطنها بفخذيها وخاتون كشي سجده ده اشغه سكه ودخي قرننى اكى اويلوكنه يپشدوره

ويرمكبرا ويجلس مطمئنا ودخي تكبيرا ده دخي سجده ايليه قرارا ديجي اولدوغي حالده سجده ده ويكبر

ويرفع رأسه اولا ثم يديه ركبتيه ويقوم مستويا بلا اعتماد على الارض ولا قعود ودخي تكبيرا ايده

دخي اول باشني قالدوره اندن صكره اكى اللنى قالدوره اندن صكره اكى دزيني قالدوره ودخي طوغري طوره

كلهيه طيانمزسوزين ودخي اوتورمزسوزين والركعة الثانية كالاولى ولكن لا اثناء ولا تعوذ

ولا رفع يدين فيها واكنجي ركعتده دخي همان اولكى كبدر الا بوقدر واركه بونده سبحانك اوقومق

وتعوذ ايتمك وال قالدرمق يوقدر واذا اتمها افترش رجله اليسري وجلس عليها ناصبا

يمناه موجها اصابعه نحو القبلة واضعا يديه على فخذيه موجها اصابعه نحو القبله مبسوطة

وتحق اكنجي ركعاتى تمام اتسه صول اياغنى دوشيه دخي اوزرينه اوتوره صاغ اياغنى دكجي اولوب

برمقلرن قبلدن يكادندوريجي اولدغي حالده ودوشنمش اولدوغي حالده برمقلري ويتشهد كابن

مسعود رضى الله عنه ودخي التحيات اوقيه ابن مسعودرروايت اتدوكى كبي رضى الله عنه ابن عباس

روايت اتدوكى كبى دكل رضى الله ولا يزيد عليه فى قعدة الاولي ودخي التحيات اوزرنه نسنه

زياده اتميه اولكى اوتورشده ويقرء فيما بعد الاوليين الفاتحة فقط وهى افضل اكى اولكى كعدن

صكره فاتحه اوقيه انجق بو افضلدر يعني فاتحه اوقومق وان سبح او سكت جاز اكرتسبيح اتسه

ياخود طنمسه جايزدر ويقعد كالاولي ودخي اوتوره اولده اوتوردغي كبي والمرءة تجلس على اليتها

اليسري مخرجة رجليها من الجانب الايمن فيهما خاتون كشي اوتوره صول يانى اوزرنه چقاريجي اولدوغي

حالده اكى اياقلرن صاغ يانندن اكى قعده ده بله ويتشهد ويصلي على النبي عليه السلام ويدعو

بمايشبه

بمايشبه القران والمأثور من الدعاء لا كلام الناس ودخي صكره اوتورشده التحيات اوقيه دخي رسول الله

عليه السلام حضرتنه صلوات كتوره ودخي دعا اده قران بكزرىله ودخي رسولدن روايت اولنان دعلن

بكزرنسنيله اما خلق سوزنه بكزرنسنه لرايله دعا اتميه مثل اللهم اعطني دينارا ديمك كبي ثم يسلم

على يمينه بنية من ثم من البشر والملك ثم عن يساره كذلك اندن صكره سلام ويره صاغ يانىنه

شونكله ري نيت اده سلاميله كه اول رادده واردر انساندن وملكدن اندن صكره صولنه سلام

ويره كروا اولكى كبي نيت ايليه والمؤتم ينوي امامه فى جانبه وفيها ان جاز امامه اويان امامده

نيت ادرقنغى جانبده ايسه واكي جانبده بله نيت ادراكر امام قرشوسنده ايسه والامام بهما اصح

بودركه امام اكى تسليمده بله نيت اده والمنفرد الملك فقط ويالكز قالان ملكه نيت ايده

انجق **فصل** بو فصل يجهر الامام فى الجمعة والعيدين والفجر واولى العشائين اداء وقضاء لا غير

امام قتى اوقيه جمعه نمازنده واكى بيرام نمازنده وصباح نمازنده واخشاميله يتسونك اكى اولكيه

ركعتنده كرك بونلر ادا اولسون وكرك قضا اولسون بونلروك غيرده دكل والمنفرد ان ادي وخافت

حتما ان قضى يالكز قلن كرك قتى اوقسون كرك ياب ياب اوقسون اكر اداء وادنى الجهر

اسماع غيره قتى اوقومغك الك اشغه سي غيريه اشتدرمكدر وادنى المخافة اسماع نفسه

وهو الصحيح ياب ياب اوقماغك الك اشغاسي كندويه اشتدرمكدر وكذا فى كل ما تعلق بالنطق

كالطلاق والعتاق والاستثناء وغيرها كرو بونخلين درحكم هرنسنكم سوزه تعلق اولا طلاق

كبي وقول انا داعتك كبي وان شاء الله ديوا ستثنا كبي وبونلروك غيري نه وارسه بو مسئلرك صوكلري

بودركه بركشي عورتنى بوشاسه ويا قولنى ازاد اتسه اكر ديدوكي وقت نفسنه اشتدرسه بوشر اولور

ودخي اذا اولور واكر اشتدد رمز سه ولمزكور واجلين بركشي قتي سويلو عورتني بوشاسه دخي اكا متصل

ان شاء الله دسه اكر ان شاء الله دد وكي قولني كند واشديجك دكلوا ولسه بوشي او[illegible] اكر او لماسه بوشي

اولمزوان ترك سورة اولي العشاء قرأها بعد اخرييه وجهر بهما ان ام اكر ترك اتسه يتسونك

اكي اولكي ركعتنده سوره اوقيه اكي اخر ركعتنك فاتحه سندن صكره دخي اول فاتحه ايله سورة قتي

قتي اوقيه ولو ترك فاتحتهما لم يعد واكر اكي اولكي فاتحه سن ترك اتسه اكي اخر ركعتنده كرو اوقيه

فرض القراءة اية والمكتفي بها مسيء نمازده اوقمغك فرضي براية در و برايتيله اكتفا ادن اساءت

اتمش اولور يعني يرامزلق اتمش اولور وسنتها في السفر عجلة الفاتحة واي سورة ما شاء قراءتك

سنتي سفرده عجليله فاتحه اوقومقدر ودخي نه سوره دلرسه وامنة نحو البروج وانشقت اما

سفرده امن ايله اولورسه عجليله اوليجق اولورسه قراءتك سنتي سوره بروج وسوره وانشقت مثله

وفي الحضر استحسنوا طوال المفصل في الفجر والظهر واوسطه في العصر والعشاء وقصاره في المغرب

ومقيم اولدغي وقت كوجك كوردلر مفصلك اوزونلريني اوقومغي صباحده واويله ده واورتلريني

كوجك كوردلر مفصلك اكندوده ويتسوده وقصالرن اخشامده ومن الحجرات طوال الي البروج

ومنها اوساط الي سورة لم يكن ومنها قصار الي الاخر سورة حجراتدن بروجه وارنجه طوال در

وبروجدن لم يكن سورسنه وارنجه اوسط در ولم يكن دن قرانك اخرينه وارنجه قصار در

وفي الضرورة بقدر الحال ضرورتده قراءة حالي مقدار در وكره توقيت سورة لصلوة مكروه

اولدي بر سوره يي تعيين اتمك بر نمازيچون ولا يقرأ المؤتم بل يستمع وينصت وان قرأ امامه اية

ترغيب او ترهيب او خطب وصلي علي النبي امامه اويان كمسنه اوقومية بلكه دكليه قولق دوته

اكرچه امام بشارت ايتني اوقورسه ده يا خطبه يا نبيه صلوات ويوررسه دخي والجماعة سنة

مؤكد جماعة سنة مؤكده در والاولي بالامام الاعلم بالسنة امامة جميعسندن اولي اولان سنتي قنغيسي چوق

بلورسه او در يعني مسائل شرعيني چوق بلان در ثم الاقرأ ثم الاورع ثم الاسن واكر علمده برابر اولسه

لر قنغيسي قران اوقمقده ارتوق ايسه امامته اول اولي در واكر قران اوقمقده دخي برابر اولسه لر قنغيسي

صلاحيتده ارتوق ايسه اول اولي در واكر صلاحيتده دخي برابر اولسه لر قنغيسي ياشده ارتوق اسه

اول اولي در فان ام عبد او اعرابي او فاسق او اعمي ومبتدع او ولد زنا كره اكر بر قول ويا بدوي

عرب يا فاسق كمسه ويا كوزسوز ويا اهل بدعت يعني سنة وجماعته مخالف اولان كمسه ويا زنادن طوغان

كمسه امامت اتسه مكروه در كجماعة النساء وحدهن نتكم خاتون كشيلر باشقه جماعت اولسه لر امام لري

اورتالرينه طوره يعني كندو لودن الرو طورميه وكحضور الشابة كل جماعة والعجوز الظهر والعصر

لا الباقية ودخي مكروه اولدوغي كبي كنج خاتون كشي جماعتك جمعسنه حاضر اولمق ودخي قاري خاتون

كشي ويليه واكندويه حاضر اولمق اما قلان وقتنه حاضر اولمق مكروه دكلدر ويقتدي المتوضئ

بالمتيمم والغاسل بالماسح والقايم بالقاعد والمومي والمتنفل بالمفترض ابدستلو اويمق جايزدر

تيمم ايدنه ودخي اياغني يوان مسح ادنه ودخي اور وطوررکن قلان اوتوررکن قلانه ودخي اشارتله

قلان اشارتله قلانه ودخي نافله قلان فرض قلانه لا رجل بامرأة وصبي وطاهر بمعذور وقارئ

بامي ولابس بعار وغير موم بموم ومفترض بمتنفل ومفترض فرضا اخر ار كشي عورته اويمق

جايز دكلدر ودخي طاهر كمسنه صاحب عذر اولانه اويمق جايز دكلدر ودخي اوقومق بلن كمسنه اوقومق

بلمينه اويمق جايز دكلدر ودخي كيجكي اولانه عريانه اويمق جايز دكلدر ودخي فرض قلن نافله قلانه اويمق

جايز دكلدر ودخي فرض قلان بر فرض اخر قلانه اويمق جايز دكلدر ولا امام لا يبطلها ولا قراءة الاولى
في الفجر امام نمازي اوزتميه ودخي اوّلكي ركعتك قراءتني اوزتميه الا مكوكه صباح نمازي ولا ويقيم
مؤتما توحّد عن يمينه ويتقدم ان زاد امامي صاغ يانته طورغور بر كمسنه كه كندويه واكر بردن
ادتق اولورسه امامانلودن الروطوره وان ظهر حدثه يعيد المؤتم اكر امامك ابدستسوزلكي
ظاهر اولسه امامه اويان كمسنه دخي نمازن دوندوره ويصف الرجال ثم الصبيان ثم الخناثى ثم النساء
اول ارلو صف بغليالر اندن صكره اوغلانجقلر اندن صكره خنثيلر اندن صكره خاتون كشيلر فان
حاذته في صلوة مشتركة تحريمة واداء فسدت ان نوى امامتها والا صلوتها اكر بر عورت
بر اركشيه برابر طورسه بر نمازده كه اكسي اورتاسنده مشترك در تحريمده واداده تحريمده مشترك
اولمق اولدوركه برسي برينه تحريمسني بنا ايتمش ولا يا اكسي بر اخره بنا ايتمش اولالر واداده مشترك
اولمق اولدوركه برسي برينه امام اوله قله دردوقلري حالده اول اركك نمازي فاسد اولور اكر
امام خاتون كشيلر دخي امام اولمغه نيت ايتمش اسه واكر ايتمش اسه عورتك نمازي فاسد اولور
صلى ثم بقارٍ واتي او استخلف في الاخريين اميًا فسدت للكل اكر بر امي كشي امام اولسه بر امي
كشيله بر اوقور كشي يه يا برينه امي خليفه ايتسه اكي اخر ركعتده كندويه حدث يتدوكيجون بونلرك
جميعسنك نمازي فاسد اولور **باب الحدث في الصلوة** بو باب نمازده ابدست بوزلمغك
بيانته مخصوصدر مصلٍ سبقه حدث توضأ واتم ولو بعد التشهد والاستيناف افضل بر نماز
دوردكمسنك اكسزده ابدستي بوزلسه كروا بدست الادخي قلان تمام اده اكرچه التحيات اوقدقده
دن صكره دخي اولورسه اما كرو اولندن بشلمق افضلدر والامام يجر اخر الى مكانه ثم يتوضأ فيتم

تم

تم او يعود كالمنفرد ان فرغ امامه والا عاد اكر اول ابدست الاول اراده نمازوك قلان تمام اده
ويا اوّلكي يرينه كله دخي اندن صكره تمام اده نتكم شول يالكز قلن كشيله مخير اولدوغي كبي
اكر امام نمازي تمام ايتمش اسه واكر تمام ايتمش اسه اولكي يرينه كلوب تمام ايتمك لازمدر
وكذا المقتدي كورا يخلين در امامه اويان دخي يعني اكر امام نمازي تمام ايتمش اسه مخير اولور
تمام ايتمش اسه اوّلكي يرينه كلمك لازم اولور ولو جنّ او اغمي عليه او احتلم او قهقه او حدث
عمدًا او اصابه بول كثير او شجّ فسال او ظنّ انه احدث فخرج من المسجد او جاوز الصفوف خارجه
ثم ظهر طهره بطلت اكر بر كشي دلو اولسه يا اوغنسه يا احتلام اولسه يا قتي قهقه كلسه يا قصد يله
ابدستني بوزسه يا كندويه چوق بول ارشسه يا باشي يارلوب قان اقسه يا ابدستني صنسه دخي
مسجددن چقسه يا مسجددن طاشره‌ده صفلردن تجاوز ايلسه دخي صكره بلسه كه ابدستي صنمامش
بو ذكر اولنان صنفلرك جميعسنده دخي نمازي بوزلور ولو لم يخرج ولم يجاوز بني اما نوله ابدستي
بوزلدي صندوغي يرده مسجددن چقمسه يا صفلردن تجاوز ايتمسه كرو بنا ايليه قله دردوغي يردن
ولو احدث عمدًا بعد التشهد او عمل ما ينافيها تمت ويفسدها بعده عند ابي حنيفة رح رؤية المتيمم
الماء ونزع الماسح خفه بعمل يسير ومضي مدة مسحه وتعلم الامي سورة ونيل العاري ثوبًا وقدرة الموم
على الاركان وتذكر فائتة وتقديم القاري اميًا وطلوع ذكاء في الفجر ودخول وقت العصر في الجمعة
وزوال عذر المعذور وسقوط الجبيرة عن برء اكر بر كمسنه حدث ايتسه قصد له حدث
ايتسه التحيات اوقدقدن صكره نمازي اتمام اولور واما التحيات اوقدقدن ابو حنيفة قاتنده بو زر نمازي

ویا نماز بوزنسنه اشلسه اول کمسنك نمازی کورو تمام اولور ابوحنیفه قولنك غیرنده وتیمم ایدن کشنك
صوکورمسی ودخی مسح ادن کشنك ادوکی چقارمسی ازاشله ودخی مسحك مدتی تمام اولمسی ودخی امی کشنك
برسوره اوکرنمسی ودخی عریان کشنك کیجکی بولماسی ودخی ایما ئله قالان کشنك رکوعه وسجوده قادر اولمسی
ودخی صاحب ترتیب اولان کشنك فوت اولمش نمازن انکمسی ودخی اوقومق بلن کمسنك بر امی خلیفه اتمه سی
ودخی صباح نمازنده کون طغه سی ودخی جمعه نمازنده اکندو وقتی کرمسی ودخی صاحب عذرك عذری
کتمسی ودخی یراسنك یا قسی دشمسی اوکلوبن براوف اکی مسئله ابوحنیفه ایله امامین قتنده اولان
اختلاف شوکا مبنیدرکه ابوحنیفه قتنده خروج بصنعه فرضدر امامین قتنده دکلدر وکذا قهقهة
الامام وحدثه عمدًا صلوة المسبوق لا کلامه وخروجه من المسجد کرو اغلیندر نمازك بعضسنه
ارشن کمسنك نمازی وامامك التحیات اوقدقدن صکره قت قت کولمسی ودخی قصد له حدث اتمسی
فاسد قلور اما امامك سویلمسی دکلدر ومسجددن چقمسی دکلدر امام حصر عن القراءة فاستخلف صح
کتقدیمه مسبوقًا فیتم صلوة الامام اولًا ویقدم مدرکًا لیسلم بهم یعنی امام حصر اولسه اوقمقدن
یعنی اکامسته برکشی بکورسه صحیحدر وتکم نمازك بعضسنه ایرشن کمسنه یرینه خلیفه اتمك
صحیح اولدوغی کبی ایله اولسه اول نمازك بعضسنه ایرشن خلیفه اول امامك نمازن تمام ادر
دخی بر نمازك اولنه ایرشمش کمسی یرینه کتوره جماعتله سلام ویرمك ایچون وحین اتمها
یصنع المنافی والا ول عند فراغه لا القوم یعنی کم اول مسبوق امامك نمازن تمام اتسه نماز بوزر
نسنه نك کندویه ضرر اولور الا نکلکم اول که امام نمازدن فارغ اولمش اولا اما جماعته

ضررا تمر من رکع او سجد فاحدث او ذکر سجدة فسجدها فیعید ما احدث فیه ان بنی حتمًا وما
ذکرها فیه ندبًا برکه رکوع اتسه یا سجدا اتسه دخی ابدستی بوزلسه یا اکسه که رکوعده
یا سجدده اوکلی رکعتدن بر سجده قالمش دخی انی قضا اتسه اول کمسنك اوزرنه واجب اولور
اعاده ایلك شول رکوعی وسجودی که انده حدث اتمشیدی اکر نمازی قلدوغی یردن کرو
بنا اتمك استسه اما شول رکوع ویا سجود که انده سجده قضا اتمشیدی انی اعاده اتمك مستحبدر
ان ام واحدًا فاحدث فالرجل امام بلا نیته ان کان والا فتبل یفسد صلوته اکر بر کمسنه
بر یالکز کشیه امام اولسه دخی ابدستی بوزلسه اول کشی اول کمسنك خلیفه سی اولور اکرچه
اول کمسنه اول کشنك خلیفه اولمسنی نیت اتمزسه دخی اول اکر اول کشی ار اسه واکر عورت ایسه
بعضلر دیدلرکه نمازی امامك فاسد اولور **باب مایفسد الصلوة ومایکره فیها**
بو باب نمازی بوزن ودخی نمازده مکروه اولن نسنلرك بیاننه مخصوصدر یفسدها الکلام
ولو سهوًا او فی نوم والسلام عمدًا ورده والانین والتاوه والتافیف وبکاء بصوت من وجع
او مصیبة وتنحنح بلا عذر وتسمیة عاطس وجواب خبر سوء بالاسترجاع وسار بالحمدلة
وعجب بالسبحلة والهیللة وفتحه علی غیر امامه وقراءته من مصحف وسجوده علی نجس والدعاء
بما یسئل من الناس واکله وشربه وکل عمل کثیر نمازی بوزر سویلمك اکرچه یا کلمق ایله
دخی اولورسه یا اویورکن دخی اولورسه ودخی قصد له سلام ویرمك ودخی اکلمك ودخی واه دیمك
ودخی اف دیمك بو بر کلمه درکه یکرنمده دنلور ودخی قتی قتی اغلمق اغزدن اوترو ویا مصیبتدن
اوتری ودخی اخ اخ دیمك عذرسز ودخی اغصوران یرحمك الله دیمك ودخی یرامز خبره جواب

ویرمك انا لله وانا الیه راجعون دمکله ودخی فرح وسرور خبرنه الحمد لله دیو جواب ویرمك ودخی

لا اله الا الله ایله جواب ویرمك ودخی امامنك غیر حصر اولسه فتح ادی ویرمك ودخی مصحفدن

اوقومق ودخی بخسل اوزرنه سجده ایلك ودخی شول نسنه ایله دعا اتمك که اول خلقدن استنور

اولا مثلا اللهم اعطنی الف درهم دمك کبی ودخی یلك واچك ودخی عمل کثیر اتمك بعضلر ایدر

عمل کثیر اولدر که اکی الیله اوله وبعضلر ایدر انی کوردن نمازده دکل درصنه بونلرك کلسی نمازی

بوزر ومن صلی رکعة ثم شرع صلی کملا ان شرع فی اخری والا اتم الاولی اکر بر کمسه بر رکعت

نماز قلسه اندن صکره کرو نمازه بشلسه یعنی نمازه نیت ادب الله اکبر دسه اللو ینی قلدرمز سنو زن

اول کمسنه صکره بشلدوغی اولکینك غیری سی اول رکعت حساب اولنمز صکره بشلدوغی

تمام قله واکر اولکی ایسه اول رکعت حساب اولنور انك اوزرنه تمام اده ولا یفسدها بکاء

من ذکر الجنة والنار والعمل القلیل وهو ضد الکثیر ومرور واحد نمازی بوزمز اغلامق

جنت ویا جهنم اکمقدن ودخی از عمل که کثیرولك ضددر یعنی عمل کثیرك تفسیرنده که

اختلاف بیان اولمشدی عمل قلیل دخی اکا کوره اولور ودخی بر کمسه نماز قلانك اوزرنه اغرامق

بوزمز ویأثم ان مر فی مسجده علی الارض بلا حائل وحاذی الاعضاء ان کان علی الدکان

اما اول اوغراین کمسه کناهکار اولور اکر سجودی یرینه اوغراسه یر اوزرنده ویا اورتالرنده

حائل اولور نسنه اولمزسه واکر نماز قلان بوکسنك یری اوزرنده اولسه اول اغراین کمسنك

بعضی اعضاسی نماز قلانك بعض اعضاسنه برابر اولسه کناهکار اولور ویغرز امامه

فی الصحراء سترة بقدر ذراع وغلظ اصبع یقربه علی احد حاجبیه ولا توضع ولا یخط

صحراده

صحراده نماز قلان اوکنه ستره دکاکه یعنی برنسنه کم اوزونی ذراع مقداری اوله ویوغنلغی

بر برمق مقداری اوله بر قاشی اوزرنه یقین اوله اما بر یوزینه برابر اولمیه ودخی اوکنه بر جزی چکله

اکتفا اتمیه ویدرا ده بالتسبیح والاشارة لا بهما او مر بینه وبینها منع اده اوکنه اوغراین

کمسه سبحان الله دمکله یا اشارتله اما م اشارتله هم تسبیحله دکل اکر ستره بولمسه یا ستره

ایله کندو اورتاسنه اوغراسه وکفی سترة الامام وجاز ترکها عند عدم المرور والطریق

امامك ستره سی جماعته دخی کفایت ادر ودخی ستره ترك اتمك جایزدر اوکنه اغرامق

اولسه ودخی یول اوغرادیر اولسه وکره سدل الثوب وکفه وعبثه به وبجسده وعقص شعره

وفرقعة اصابعه والتفاته وقلب الحصی لیسجد الامرة وتخصر وتمطیه واقعاؤه وافتراش

ذراعیه وتربعه بلا عذر وقیام الامام فی طاق المسجد او علی دکان او الارض وحده والقیام

خلف صف وجد فیه فرجة مکروه اولدی سدل ثوب یعنی کیجکن حفظ اتمك مثلا قفتانی

اوموزنه الوب یکلرین صوقمامق کبی ودخی کیجکن دوشرمك طبراقا اولمسون دیو ودخی کیجکنه

یا پشمق عبث یره ودخی بدننه یا بشمق عبث یره ودخی باشی اوزرنده صاجنی برك اتمك ودخی برمق

لرین چتلاتمق ودخی یانه بقمق ودخی طاشلری دوندرمك اوزرنه سجده ایتکیچون الا مکر کم

بر کره اولاودخی النی بکرینه اورمق ودخی کرینمك ودخی اکی دیزن دکوب اوتورمق ودخی اکی

قوللین دوشمك ودخی بکداشی قورمق عذرسوز ودخی امام مسجدك محرابی اچنده یا الکوز طرمق

یا بر یوکسك یرده یا الکوز طرمق یا جماعت یوکسکده اولوب کندو یالکز یرده اولمق ودخی صفده

اچوق یر وارکن کروطورمق مکروه اولدی وصورة امامه او بحذائه او فی السقف او معلقة

ودخی اولدي نماز قلانك اوكنده يا برابرنده يعني يا بريانده يا نماز قلدوغی يرك سقفنده صورة

ذي روح اولمق وصلاته حاسرًا رأسه للتكاسل والتهاون لا للتذلل ودخی مكروه اولدي

نماز قلمق باشنی ايچجی اولدوغی حالده كاهللكدن واهمالدن اوتروا اما مسكنتدن اوترو مكروه

دكلدر وفي ثياب البذلة ومسحه جبهته من التراب فيها والنظر الي السماء والسجود علي كور

عمامته وعد الآی والتسبيح فيها ولبس ثوب ذي صورٍ والوطیء والبول والتخلي فوق مسجد

وغلق بابه ودخی نماز قلمق مكروه درشول كيجكلكه اوده كيرا ما خلق قاتنه انكله ودمز

ودخی نماز قلورکن طبرقدن الني سلمك ودخی كوزن كوكا دكمك ودخی ساغينك بشنی اوزرنه

سجده ايلمك ودخی آيتلري وتسبيح لري نمازده برمقلريله صيمق ودخی شول كيجكی كيمك كه انده

حيوان صورة اولا ودخی جماع اتمك وصود كمك وحاجته اوتورمق مسجد اوزرنده ودخی مسجدك

قبوسن كلتمك لا نقشه بالجص والساج وماء الذهب وقيامًا فيه ساجدًا في طاقه مسجد

نقش اتمك مكروه دكلدور كرجله ودخي ساجله ساج برمعتبر اغاجدر هندده اولور ودخی التوب

صويله مكروه دكلدور ومسجده طورب محرابه سجده اتمك وصلوته الي ظهر قاعد يتحدث

وعلي بساط ذي صور لا يسجد عليها وصورة صغيرة لا تبدو للناظر وتمثال غير حيوان محي

رأسه وقتل حية وعقرب فيها والبول فوق بيت فيه مسجد ودخی نماز قلمق مكروه دكلدر

شول كمسنك ارقاسندن يكا كه اوتورب سويلشور اولا ودخی شول حالی اوزرنده كه انده

صورتلر اولا اما صورتلر اوزرنده سجده اتميه ودخی كوچك صورت اوزرنه كه دكين كشي يه

بلورميه ودخی شول صورتلر اوزرنده كه حيوانك غيري اولا ياخود حيوان اولا اما باشی محو

اولمش

اولمش اوله ودخی يلان اولدورمك ودخی عقرب اولدرمك نمازده ودخی صود كمك شونك

اوستنده كه انده مسجد اوله **باب الوتر والنوافل** بو باب وترله نافله لر بياننه

مخصوصدر الوتر ثلاث ركعات وجب بسلامٍ وقبل ركوع الثالثة يكبّر رافعًا يديه

ثم يقنت فيه ابدًا دون غيره وتراويح ركعتده ركه واجب اولدي بر سلامله اوچنجی ركعتك

ركوعندن اول تكبير اده اكی النی قالدرجي اولدوغی حالده اندن صكره قنوت اوقيه بونده دائمًا

غيري نمازلرده دكل ويقرأ في كل ركعةٍ منه فاتحةً وسورةً وترك هر بر ركعتده فاتحه

اوقيه ودخی بر سوره ضم اده ويتبع القانت بعد ركوع الوتر لا القانت في الفجر بل يسكت

قائمًا تابع اولا قنوت اوقيانه وترك ركوعندن صكره اما صباحده قنوت تابع اولميه بلكه

ساكت اولا طورجي اولدوغی حالده وسن قبل الفجر وبعد الظهر والمغرب والعشاء ركعتان

وقبل الظهر والجمعة وبعدها اربع بتسليمةٍ سنت اولدي صباح نمازندن اوكدين واويلدن

صكره ودخی اخشامدن صكره اكی ركعت ودخی سنت اولدي اويلدن اوكدين ودخی جمعه ن

اوكدين ودخی جمعه ن صكره درت ركعت نماز قلمق بر سلامله وحبّ الاربع قبل العصر والعشاء

وبعده سوكلو اولدي درت ركعت اكندودن اوكدين ودخی ييتسودن اوكدين ودخی صكره

وكره مزيد النفل علي اربع بتسليمةٍ نهارًا علي ثمانٍ ليلًا والاربع افضل في الملوين مكروه اوله

نافله زياده اتمك درت ركعت اوزرنه بر سلامله كندوزده ودخی سكز ركعت اوزرنه زياده

اتمك مكروهدر كيجده بر سلامله ودرت ركعت بر سلامله افضلدر كيجده وكندوزده

وفرض القراءة في ركعتي الفرض وكل الوتر والنفل اوقومق فرض اولدي شول فرض اولان نمازك

اكی ركعتنده ودخی وترك جمیع ركعتنده ودخی نافلنك جمیع ركعتنده ولزم اتمام نافل شروع فیه ولو
عند الطلوع والغروب لازم اولدی تمام اتمك شول نافله‌یه كه اكا بشلمشدی قصدله اكرچه كنش
طغركن وطولنوركن اولورسه دخی وتقضی ركعتان لو نقض الشفع الاول او الثانی اكی ركعت قضا اولنور
شول شروع اولنان درت ركعت نمازدن اكر بوزلسه اكی اولكی ركعتنده ویا اكی صكرغی ركعتنده
كما لو ترك قراءة شفعیه او الاول او الثانی او احدی الثانی او احدی الاول واحدی الثانی غیر
نتكم ترك ایلسه درت قلان كیمسه اكی شفعك بله قرأتنی یعنی درت ركعتك بله قرأتنی یا اولكی
شفعك یعنی اكی اولكی ركعتك قرأتنی یا اكنجی شفعك قرأتنی بر ركعتك قرأتنی یا اولكی
شفعك بر ركعتنك قرأتنی یا اولكی شفعك قرأتله اكنجی شفعك بر ركعتنك قرأتنی بونلرك جمعسنده
اكی ركعت قضا اولنور غیر صورتلر دكل واربع لو ترك فی احدی كل شفع او فی الثانی واحدی الاول
درت قضا اولنه اكر هر شفعك بر ركعتنده قرأتی ترك اتسه یا اكنجی شفعك قرأتیله اولكی شفعك
بر ركعتنك قرأتنی اتسه ولا قضاء لو تشهد اولاً ثم نقض او شرع ظاناً علیه او لم یقعد فی وسطه
هیچ قضا لازم اولمز درت ركعته نیت اتسه دخی اول شفعك تشهدندن صكره بوزسه یا اوزرنده
فرض صنوب شروع اتسه دخی صكره بوزسه ویا درت ركعت نماز قلسه اورتاسنده اوتورمسه
ویتنفل قاعداً مع قدرت قیامه ابتداءً وكره بقاءً الا بعذر نافله قلمق جایزدر اوتوروركن
طورمغه قادر ایكن اكر شروعی اوتوركن اولسه اما اكر شروعی اوروطوركن اولسه مكروهدر
الا مكر كه عذری اوله وراكباً مومیاً خارج المصر الی غیر القبلة ولو افتتح راكباً ثم نزل بنی
ویعكسه فسد ودخی نافله قلمق جایزدر بنجی اولدوغی حالده باشله اشارت ادوب شهردن

طاشرده قبلدن غیریه توجه ادوب واكر نافله بشلاسه بنجی اولدوغندن دخی صكره اننسه تمام اده
اناك اوزرنه بنا ادوب اما عكسی جایز دكلدر یعنی یرده باشلاسه بنجی اولدوغی حالده تمام اتسه
سن التراویح عشرون ركعة بعد العشاء قبل الوتر وبعده خمس ترویحات لكل ترویحة تسلیمان
وجلسة بعدهما قدر ترویحة والسنة فیها الختم مرة تراویح یكرمی ركعت سنت اولدی یتسودن
صكره وتردن اول ودخی وتردن صكره وتراویح بشی ترویحه‌در هر ترویحه ایچون اكی سلام واردر
ترویحه دیو درت ركعته درلر زیرا هر درتده اوتورولور درت ركعت مقداری راحت اولنور
ودخی تراویحده سنت بركره قرآن ختم اتمكدر ولا یترك لكسل القوم ولا یوتر بجماعة خارج رمضان
تراویحله ختم اتمكی ترك اتمیه جماعتك كاهللكی ایچون ودخی وتر قلنمیه جماعتله غیر رمضانده یعنی
ایوق ایلرده قلنمیه الا رمضان ایندی قلنه **فصل** بو بر فصلدر عند الكسوف یصلی
امام الجمعة بالناس ركعتین كالنفل مخفیاً مطولاً قراءته فیهما كونش طوتلدیغی وقتده جمعه
امام اكی ركعت قلا خلقله نافله هیئتی اوزره اذان سز واقامت سز یاب یاب اوقیوب اوزادیجی
اولدوغی حالده قرأتنی بو اكی ركعتده وبعدهما یدعوا حتی تنجلی بو اكی ركعتدن صكره دعا اده كنش اچلنجه
ولا یخطب خطبه اوقیمیه وان لم یحضر صلوا فرادی كالخسوف اكر جمعه امامی حاضر اولمسه
باشقه باشقه قلالر ای طوتلدوغی كبی ولا جمعة فی الاستسقاء ولا خطبة وان صلوا وحداناً جاز
جماعتله نماز قلمق یوقدر یغمور استمكده ودخی خطبه یوقدر واكر یالكز قلسه‌لر جایزدر وهو
دعاء واستغفار مستقبلاً بهما القبلة بلا قلب رداء وحضور ذمی بو استسقا دعادر واستغفاردر
قبله‌یه متوجه اولدوغی حالده دعائیله واستغفارله اما رداسنی دندرمك یوقدر بعضلر ایدرلر

رداسن دندوره اشغاسن يقار وادوبن ياصاغ يانن صول يانته ادوبن ودخي خراج كوزادكافرلر
حاضر اولمق يوقدر **باب ادراك الفريضة** بو باب فرضه ارشمك بيانته مخصوص
در ومن شرع في فرض فاقيمت ان لم يسجد للركعة الاولى او يسجد وهو في غير الرباعي اونيه وضم اليها
اخرى قطع واقتدي بركمسه فرضه بشلسه دخي قامت كتورلسه اكر اولكي ركعت ايجون سجده اتمامش
ايسه يا سجده اتمش اولسه حال بوكه درت ركعت اولان فرضك غيرنده اولسه قلدردخي نمازي كسه
دخي امامه اويوبيه ويا درت ركعت اولان فرضده اولسه اول ركعته بر ركعت دخي قته كسه
دخي امامه اويه وان صلى ثلاثا امنه يتمه ثم يقتدي متنفلا الا في العصر واكر اوج ركعت قلمش
اولسه بر دخي ضم ادوب تمام اده دخي صكره نافله يه نيت ادوب امامه اويه كندو نمازنك
غيرنده كره خروج من لم يصل من مسجد اذن فيه لا مقيم جماعة اخري مكروه اولدي اذان اوقنان
مسجدده شول كمسنك چقسي كه نماز قلمدي اما شول كمسنك چقسي مكروه دكلدركه غير جماعتك
حالي اكا موقوف اولا اول وارمينجه درلمزا ولامثلا اول جماعتك يا امامي ياخود مؤذني اولا ولمن صلى
الظهر والعشاء مرة الا عند الاقامة ودخي شول كمسيچون مكروه دكلدر چقمق كه اول كمسه اويله
نمازي يا يتسو نمازني قلمش اولا بر كره الا مكركه قامت كتورله ومن صلى الفجر او العصر او المغرب يخرج
وان اقيمت شول كمسه كه صباحي يا اكندوي يا اخشامي قلمش اولا اول كمسه چقه كيده اكرچه اقامت اولنور
ده ويترك سنة الفجر ويقتدي من لم يدركه بجماعة ان اداها صباحك سنتي ترك ايده دخي امامه اويه
شول كمسه كه صباح نمازن جماعتله قلمغه ارشمز اكر سنتي قلورسه ومن ادرك ركعة منه صلاها
ولا يقضيها الا تبعا الفرضه اما شول كمسه كه بر ركعته ارشور اولسه سنتي قلا ودخي صباح نمازنك

سنتي

سنتي قضا اولنمز الا فرضله ويترك سنة الظهر في الحالين واتم ثم قضاها قبل شفعه اويلنك
سنتني ترك ايليه اكي حالده بله يعني سنتني قلدوغي تقديرجه كركسه فرضه ارشورا ولسون
كركسه ارشمز اولسون همان امامه اويه اندن صكره سنتني قضا ايليه اولكي ركعت سنتدن
اول وغيرها لا يقضي اصلا صباحك سنتيله اويله سنتدن غيرسي قضا اولنمز اصلا ومدرك
ركعة من ظهر غير مصل جماعة بل مدرك فضلها اويله نمازندن بر ركعته ايرشن كيمسنه
جماعتله قلمش اولمز بلكه فضيلته ايرشمش اولور حتى بر كمسه انداجسه كه اويله نمازني
جماعتله قلا همان بر ركعته ارشسه حنث اولور واتي مسجدا صلى فيه يتطوع قبل الفرض
الا عند ضيق الوقت بر كمسه بر مسجده كلسه كه انده نمازي قلمشلر كند ويالكز قلمق استسه
فرضدن اول سنتني قلا الا مكركه وقت طار اولا وبعضلر ايدور سنتي قلمق فرضي جماعتله قلمجق
مقدار در اقتدي بامام راكع فوقف حتى رفع رأسه لم يدرك ركعته بر امامه اويسه
كه اول امام ركوعده در دخي كندوا ورطورسه تا امام باشني قالدوردنجه اول ركعته ارشمش
اولمز من ركع فلحقه امامه فيه صح شول كمسنه كي ركوعه انسه امامدن اول امام كندويه
ارشسه ركوعده ايكن ركوع صحيحدر **باب قضاء الفوايت** بو باب فوت اولان
نمازلروك قضاسنك بيانته مخصوصدر فرض الترتيب بين الفروض الخمسة والوتر فائتة
كلها او بعضها ترتيب فرض اولدي بش وقت نمازك ودخي وترك اوتا سنده كركسه
كليسي فوت اولمش اولسون كركسه بعضسي اما كليسي فوت اولماغك صورت بودركه بر كمسنك
فوت اولمش نمازلري ترتيب اوزره قضا اتمك فرضدر وبعضسي فوت اولماغك صورت بودركه

برکشینک فوت اولمش نمازی اولسه فوت اولانی قضا ایتمینجه وقت نمازنی قلمق جایز دکلدر فلم یجز فجر من ذکر

انه لم یوتر ایله اولسه جایز دکلدر و شول کمسنک صباحی بلور که وتری قلمدی ویعید العشاء والسنة

لا الوتر من علم انه صلی العشاء بلا وضوء والاخریین به یعنی سنتیله دوندوره وتری دندرمیه

شول کمسه که بلدی یعنی ابدستسوز قلمش اما سنتله وتری بدستله قلمش لالاضاقة الوقت او نسیت

الا مکرکه وقت طار اوله اول وقت ترتیب فرض اولمز یا اونتدله او فاتت ست حدیثة کانت او قدیمة

قلت بعد الکثرة او کما یا التی وقت نمازی فوت اولسه کرکسه اول التی یکی اولسون کرکسه اسکی اولسون

و کرکسه از اولسون جوغلد و غندنصکره کرکسه از اولمسون نیصح وقتی من ترک صلوة شهر فندم

اخذ یؤدی الوقتیات ثم ترک فرضا چونکه فوت اولان نمازی التیه ارشجک ترتیب فرض اولمز ایمش

کرکسه اسکی اولسون کرکسه یکی ~~اولسون~~ ایله اولسون وقت نمازی صحیح در شول کمسه ایچونکه برای

نمازی ترک ایتدی دخی صکره پشیمان اولدی دخی بشلدی صکره کوروقت نمازلرن ادا ایتمکه دخی اندنصکره

بر فرض ترک ایلدی زیره اول برای ترک اولان اسکی لر بو بر فرضله بله حساب اولور او قضی صلوة شهر

الا فرضا او فرضین یا شول کمسکه برای نمازی ترک ایتمشدی قضا ایتدی الا بر فرض یا ایکی فرض قالدی اول

کمسیه دخی ترتیب فرض دکلدر زیره فوایت جوق اولدو غندنصکره کرو از اولمق ترتیب ایجاب ایتمز

صلی خمسا ذاکرا فائتة فسد الخمس موقوفا فان ادی سادسا صح الکل وان قضی الفائتة بطل فرضیة

الخمس لا اصلها بر کمسه بش وقت نمازی قلسه بر فوت اولمش نمازنی اکا طوروکن بو بش وقت نمازی فاسد

اولور موقوفا اکر التنجی وقتی دخی ادا ادرسه جمیعسی صحیح اولور اکر التنجی ادا ایتمزسوزن اول فوت

اولان نمازی قضا ایتسه بو بش وقت نمازک فرضلغی بوزلور اصل نمازبوزلماسی بوزلمز بلکه نافله اولور

باب

باب السجود السهو بو باب یکلمدن اولان سجده نک بیاننه مخصوص در یجب

له بعد سلام واحد سجدتان وتشهد وسلام واجب اولور یکلمقدن اوتوری بر سلامدنصکره

ایکی سجده و دخی التحیات او قومق و دخی سلام ویرمک اذا قدم رکنا او اخره او کرره او غیره

واجبا او ترکه ساهیا سهو سجده لازم اولور قچان سهوله بر کمسه نمازک بر رکنی یعنی فرضنی تقدیم

ایتسه یا تأخیر ایتسه یا بر رکنی تکرار ایتسه یا بر واجبی تغییر ایلسه یا بر واجبی ترک ایلسه کرکوع قبل

القراءة رکنی تقدیم ایتمکلوک مثالی و قومزدن اول رکوع ایتمک کبی وتأخیر القیام الی الثالثة

بزیادة علی التشهد رکنی تأخیر ایتمکلوک مثالی اوجنجی رکعته طورمکلکی تأخیر ایتمک کبی التحیات

اوزرنه دخی نسنه ارتورمق سببیله مثلا بعض دعا او قومق کبی و رکوعینی رکنی تکرار ایتمکلوک مثالی ایکی

کره رکوع ایتمک کبی والجهر فیما یخافت واجب تغییر ایتمکلوک مثال قتی قتی او قومق کبی یاب یاب او قیجق

یرده وترک القعود الاول واجب ترک ایتمکلوک مثالی قعده اولی یی ترک ایلمک کبی وقیل کل هذه

یؤل الی ترک الواجب ایدینلدی که بو نلرک جمیعسنک مآلی واجب ترک ایتمکدر مثلا بر رکنی تقدیم

ایتمک ترتیبی ترک ایتمکدر اغلبین ترتیب که واجب در ولا یجب بسهو المؤتم بل بسهو امامه ان سجد

امامه او یانک یاکلماسیله سهو سجده لازم اولمز بلکه امامنک یاکلماسیله واجب اولور امام سجده

ایدیجک اولور والمسبوق یسجده مع امامه ثم یقضی نمازک بعضنه ایرشن کمسه سجده ایلیه

امامله اندنصکره باقی قلان نمازی طوره قضا ایلیه سهی عن القعدة الاولی وهو الیها اقرب

عاد ولا سهو والا قام وسجد للسهو اکر اولکی قعده دن یاکلسه او تورمسه حال بو که او تورمغه

یقین اولسه قیامدن همان کرو او توره صکره سهو سجده ایلمیه و اکر قیامه یقین ایسه طوروکله

دخی تمام اتدکدن صکره سهو سجده ایلیه وان سهی عن الاخیرة عاد ما لم یقعد بالسجدة وسجد للسهو فان
قید تحول فرضه نفلاً وضم سادسة ان شاء اکر اخیرکه قعده دن یا کلسه دونه اوتوره مادم که سجده
اتمیه ودخی تمام ادیجك سهو سجده ایلیه واکر سجده اتمش اولسه فرض نافلیه دونر ایله اولسه اول بشنجی
رکعته التنجی رکعت قته اکر دلرسه وان قعد للاخیرة ثم قام سهواً عاد ما لم یسجد للخامسة وسلم
وان سجد لها تم فرضه وضم سادسة وسجد للسهو والرکعتان نفل اکر اخیرکه قعده ده اوتورسه
دخی اندن صکره یا کلوبن سلام ورمیوب طورو کلسه دونه اوتره مادم که بشنجی یه سجده اتمامش اولا
ودخی سلام ویره اکر بشنجی ایچون سجده اتمش اولسه فرض تمام اولور التنجی رکعت قته دخی صکره سهو سجده
ایلیه بو اکی رکعت نافله اولور ولا قضاء لو قطع ولا تنوبان عن سنة الظهر اکی رکعت بوزسه
قضاسی لازم اولماز ودخی ویلنك سنتی دخی یرینه طرمز ومن اقتدی به فیهما صلی هما ولو افسد
قضی هما بر کمسه اول اکی رکعتده بوکا اویسه بو اکی رکعتی قلا واکر بوزسه قضا لازم در وعند محمد
رحمة الله یصلی ستاً ولو افسد لا یقضی اما امام محمد قتنده اول اکی رکعتده اویان کشی التی رکعت
قلا اما بوزسه قضا لازم اولماز ولو صلی تنفل رکعتین وسهی فسجد لا یبنی فان بنی صح برکشی اکی رکعت
نافله قلسه دخی یا کلسه صکره سهو سجده اتسه انك اوزرنه کرو بنا اتمیه زیره سهو سجده سی نمازاو رتا سنده
اولمش اولور اما بنا اتسه صحیح اولور سلام من علیه السهو یخرجه عنها موقوفاً یصح الاقتداء به
ویبطل وضوءه بالقهقهة ویصیر فرضه اربعاً بنیة الاقامة ان سجد بعده والا فلا شول کمسه که
انك اوزرنه سهو سجده لازم اولمشدر انك سلامی انی نمازدن چقارمسی موقوف اولور ایله اولسه سلام ویره
دقدن صکره اکا اویمق جایز اولور ودخی قهقهه ایله ابدستی بوزلور ودخی اکر مسافر اولسه اقامته

نیت

نیت اتمکله فرضی درت اولور اکر سهو سجده ادجك اولورسه زیره سهو ادن کشنك نمازدن سلامتله چقمسی
موقوفدر صکره سهو سجده اتمکله مقرر اولور کم نمازدن چقمش واکر سهو سجده اتمسه نه اکا اویمق
صحیح اولور ونه قهقهله ابدستی بوزلور ونه اقامته نیت ایله فرضی درت اولور سهی وسلم بنیة القطع
بطل نیته وعلیه سهو سجدة برکمسه یا کلسه نمازده دخی صکره سلام ویرسه نمازی کسمك قصدی
ایله انك قصدی باطل اولور کرو سهو سجده اتسه جایز اولور شك اول مرة انه کم صلی استأنف
وان کثر اخذ ما غلب علی ظنه وان لم یغلب اخذ الاقل وقعد فی کل موضع ظنه اخر صلاته
برکمسه بلمسه که قاچ رکعت قلدی بو حال کندویه اول واقع اولمش اولا نمازی کرو باشندن باشلیه
واکر بو حال کندویه چوق واقع ظنی غالبی اوزرنه عمل ایلیه واکر ظنی غالبی اولمسه اکسك اولان
جانبی طوته ودخی اوتوره هر یرده که انی نمازك اخری صانور باب صلوة المریض بو باب
خستنك نمازنك بیاننه مخصوصدر ان تعذر القیام لمرض حدث قبل الصلوة او فیها صلی
قاعداً یرکع ویسجد اکر نمازده اوروطرمق ممکن اولمسه شول خستلکدن اوتری که نمازه شروعدن
اول عارض اولمشدی یا نماز ایچنده عارض اولمشدی اوتورکن قله رکوع وسجود اولدوغی ادجی
حالده وان تعذرا ومی برأسه قاعداً وجعل سجوده اخفض من رکوعه ولا یرفع الیه شیء للسجود
واکر رکوع وسجود اتمك ممکن اولمسه باشیله اشارت ایلیه اوتورکن ودخی سجودی رکوعندن
اشفه رق اده اما برنسنه یی قالدرمیه سجده ایلمك ایچون وان تعذر الایماء اخرت ولا یومی بعینیه
وحاجبیه وقلبه اکر باشله دخی اشارت ممکن اولماسه نماز تأخیر اولنور کوزیله وقاشله وکوکلیله
اشارت اتمیه وان تعذر الرکوع والسجود لا القیام قعد اومی وهو افضل من الایماء قائماً اکر رکوع

وسجود ممکن اولماسه اوطرمق ممکن اولسه اوتوره دخی اشارت اده بو افضلدر اوروطوردکن اشارت اتمکدن

وموی فی الصلوة صح استانف نمازی اشارتله قلان کمسنه نمازده صاغلسه نمازی کروا اولندن بشلیه

وقاعد یرکع ویسجد صح فیها بنی قایمًا اوتوردکن رکوع وسجودادن کمسنه صاغلسه نمازده کوبنا ایلیه

اوطوردکن صلی قاعدًا فی فلك جار بلا عذر صح وفی المربوط لا برکمسنه کمی یوردکن ایجنده اوتوردکن

عذرسوز نماز قلسه صحیح در اما بغلو کمیده جایز دکلدر الا بعذر الا مکر کم عذری اوله

جن او اغمی علیه یومًا ولیلةً قضی ما فاته وان زاد ساعةً لا برکمسه دلو اولسه یا اوغنسه برکون

برکیجه قضا ایلیه فوت اولان نمازلرنی اکر برکون برکیجه دن برساعت ارتوق اولسه قضا اتمیه

هیچ برینی باب سجود التلاوة بو باب قران اوقمق ایله لازم کلن سجدنك

بیاننه مخصوص درهو سجدة بین التکبیرتین بشروط الصلوة بلا رفع یدٍ ولتشهدٍ وسلامٍ

بو سجود تلاوه بو سجده در اکی تکبیر اورتاسنده شول نمازده ذکر اولان شرطلرله الن قالدرمز

سوزن ودخی التحیات اوقمق سوزن ودخی سلام ورمك سوزن وفیها تسبیحة السجود بو سجدةً

تلاوه ده وارد رشول نماز سجده سنده اولان تسبیح یعنی سبحان ربی الاعلی وتجب علی من تلا ایة

من اربع عشرة التی فی اخر الاعراف والرعد والنحل وبنی اسرائیل ومریم واول الحج والفرقان

والنمل والم السجدة وص وحم السجدة والنجم وانشقت واقراء سجده تلاوه واجب اولور

شول کمسنك اوزرنه که بو اون درت ایتدن برایت اوقیه انجلین اون درت ایت که سوره اعرافده

ورعدده ونحلده وبنی اسرائلده وسوره حجك اولنده اما صکرغیده اول الله تعالی وارکعوا

واسجدوا دد کی قولیدر انده سجده یوقدر بزوم یانمزده وسوره فرقانده ونملده وسجده الم ده

وسوره‌ده

وسوره ص ده وسجده حم ده والنجم ده وسوره اذا السماء انشقت ده وسوره اقرا ده

او سمعها وان لم یقصده ویا سجده ایتلرندن برایت اشتسه اکرچه اشتمکده قصد اتمزسه

تلا الامام سجدها المؤتم معه وان لم یسمع اکر امام ایت سجده اوقسه امامه اویان امامله بله

سجده ایلیه اکر اشتمدیسه ولو تلا المؤتم لم یسجد اصلًا اکر امامه اویان کمسه ایت سجده اوقسه

هیچ بری سجده اتمیه اصلا یعنی نه نمازایجنده نه نمازدن صکره ویسجد السامع الخارجی اما

شول طشره دن ایشیدن کمسنه سجده اده سمع المصلی ممن لیس معه سجد بعدها ولو سجد فیها

اعادها الصلوة اکر نماز قلان کشی سجده ایتنی اشتسه شول کندویله بله نمازده اولمین کمسنه‌دن

نمازدن صکره سجده ایلیه واکر نماز ایجنده سجده ایلیسه نمازدن صکره کروا اعاده اده اما نمازی

دندرمیه سمعها من امامٍ ولم یدخل معه او دخل فی رکعة اخری سجد لا فیها اکر امامدن ایة

سجده اشتسه دخی اکا اویمسه یا بر غیری رکعتده اویسه سجده اده اول نمازدن طشره ده فان دخل

فی تلك الرکعة ان کان قبل سجود امامه سجد معه والا لا یسجد واکر اول رکعتده امامه اویسه

اکر اویمقلغی امامك سجده سندن اوکدن ایسه امامله سجده اده واکر صکره اولسه سجده اتمك لازم

اولمز والسجدة الصلاتیة لا تقضی خارجها سجده صلاتیه اولدرکه امامك قراتله لازم اوله

امامه وجماعته ویالکز قلان کمسنیه لازم اوله کندونك نمازده قراتله بو سجده صلاتیه قضا اولنمز

نمازدن طشره ده تلاها ثم شرع فی صلوة واعادها سجدة ایة سجده اوقسه دخی اندن صکره نمازه

بشلسه دخی کروا اوقسه اول ایتی کسنه برسجده یتر وان تلاها وسجد ثم شرع فیها واعاد سجد اخری

واکر سجده ایتنی اوقسه دخی سجده اتسه اندن صکره نمازه بشلسه دخی اول ایتی کروا اوقسه برسجده دخی اده

كورها في مجلس كفته سجدة وان بدلها او المجلس لا اكر تكرار اوقسه برايتي بر يرده بر حال اوزره يكن بر
سجده كفايت ادركوكسه تكرار اوقسون ودخي بر سجده اتسون كركسه بر كتن اوقسون سجده اتسون دخي تكرار
اوقسون واكر ايتي تبديل اتسه يعني بر غيري سني دخي اوقسه ويا بر ايتي اكي مجلسده اوقسه بر سجده كفايت اتمز
واسداء الثوب والانتقال من غصنٍ الى آخر تبديل بز جوزمك دخي بر اغاجك بر دالندن بر دالنه وارمق
مجلس تبديل ادر يعني مجلس متعدد و متغير اولور وتجب آخري لو تبدل مجلس السّامع دون التالي لا في عكسه
بر سجده لازم اولور اكر اشيديجي كمسنك مجلس تكرار اولسه اوقيانك اولماسه اما عكسنده دكل بر سجده
دخي لازم اولمز اشيدن كمسنه اوزرنه اكر اشدانك مجلسي تكرار اولمسه اوقيانك اولسه وكره ترك اية
سجدة وقراءة باقي السّورة لا عكسه مكروه اولدي اية سجدهٔ ترك ادب سورنك قلانني اوقومق اما
عكسي دكل يعني اية سجدهٔ اوقيوب قلانني ترك اتمك وندب ضمّ اية او آيتين قبلها اليها مستحب در
اية سجدة برايته يا اكي ايت الروسندن قتمق واستحسن اخفاؤها عن السّامع كوكجك كورلدي
اية سجدهٔ اشتدرمك دكلينه باب المسافر بو باب مسافرك احوالي
بيانته مخصوص در هو من قصد سيرًا وسطًا ثلاثة ايامٍ ولياليها وفارق بيوت بلده
مسافر شول كمسه دركه يورمك قصدا ده اورته يوروشيله اوج كون اوج كيجه ودخي ايو يله
شهروك ولوندن واعتبر في الوسط في البر سير الابل والرّاجل وللبحر اعتدال الرّيح وللجبل ما يليق
به قراده اورته يوريش دوه يوروشيله ودخي يايق يوريشيله اعتبار اولندي ودكزده معتدل
هوا ايله اعتبار اولندي وطاغده حالنه مناسب نه ايسه اكا كوره اعتبار اولندي نله رخص تدوم
وان كان عاصيًا في سفره حتى يدخل بلده او ينوي اقامة نصف شهر ببلدٍ او قرية اول مسافر ايجون

رخصتلر وار در مثلا غازي اكي ركعة قلمق كبي واو دوجي عك كبي دايم اولور اول رخصتلر اكرچه سفره
يرامزلق ايچون دخي اولورسه تا شهرنه كربخيدك يا طورمغه نيت ادنجيدك يوم اي بر شهرده ويا
بر كويده منها قصر فرضه الرّباعي اول رخصتلردن بعضي درت ركعت اولان فرض قصر اتمك يعني
اكي قلمق فيقصر ان نوي اقل نصف شهرٍ او نوي مدّتها في موضعين او دخل بلدًا عازمًا خروجه غدًا
او بعد غدٍ فطال مكثه ايله اولسه غازي قصر ادر اكر يادم آيدن اكسك طورمق نيت اتسه ياخود يادوم
اي طورمق نيت اتسه اكي يرده ويا بر شهره كرسه يارن چقمق دبرسي كون چقمق قصدي اوزرنه دخي اكلنمسه
قلسه وكذا عسكرٌ دخل ارض حربٍ وحاصر حصينًا فيها او اهل البغي في دارنا في غير مصرٍ ونوّوا اقامة
مدّتها كروانجلين بو چري كافر مملكتنه كرسه يا بر قلعهٔ كافر مملكتنده حصار اتسه بكلسه
يا باغيلري يعني شول مسلمانلردن سلطانه عاصي اولانلري حصار اتسه اسلام مملكتنده شهرك
غيري يرده ودخي بو چريلر يادوم اي يا دخي ادتق طورمغه نيت اتسلر قصر ادرلر نمازلريني زيرا انلرك
كبي يرلوده اقامة صحيح اولمز لا اهل اخبيةٍ نوّوها في الاصحّ شول كوچر اولولر قصر اتمز اكر نيت اتسلر
يادوم اي صحراده اولريله اولمغه مذهب اصح ده زيرا بونلرك صحراده اقامتلري صحيح در بر او تلغدن
بر او تلغه كوچمك ضرر اتمز فلو اتمّ مسافر وقعد الاولى تمّ فرضه واساء وما زاد نفل وان لم
يقعد بطل فرضه اكر مسافر دردي تمام قلسه اكر اوّلكي قعدده اوتورمش اولسه فرضي تمام اولور
اما يرامزلق اتمش اولور ودخي اكي ركعتدن زايدي نافله اولور واكر اوّلكي قعدده اوتورمامش
اولسه فرضي بوزلور مسافر امّه مقيم يتمّ في الوقت وبعده لا يؤمّه مسافر بر مقيم امام اولسه مسافر
دردي تمام ادر اكر وقت ايچنده اولسه واكر وقتدن صكره اولسه مقيم مسافره امام اولميه

وفي عكسه قصر المسافر واتم المقيم ويقول ندبا اتموا صلوتكم فانى مسافر امّا اول مسئلنك عكسنده
مسافر مقيمه اولدوغى صورتده مسافر قصر اده دخى مقيم طوره تمام اده ودخى امام اولان مسافر اتيمك
مستحب در سزوك نمازكوزى تمام ادوك بن مسافرم ويبطل الوطن الاصلى مثله لا السفر ووطن الاقامة
مثله والسفر والاصلى وطن اصلى اولدركه كندونك اوى طوراغى انده اولا بو وطن اصلى بوزركندو مثلى
يعنى بر يرده دخى وطن اتمك حتى اولكى وطنه كلسه مقيم اولمز اقامة نيت ايتمجه اون بش كون امّا سفر
وطن اصلى بوزمز ودخى اقامت اولدركه انده بركمسنه اون بش كون طورمغه نيت ايليه بو وطن
اقامت مثلى بوزر ودخى سفر بوزر ووطن اصلى دخى بوزر والسفر وضده لا يغيّران الفائتة سفر ودخى
ضدى يعنى مقيم اولمق تغيير اتمز فوت اولان نمازلرى يعنى مقيم ايكن فوت اولان درت اوزرنه قالور سفر
چقاغله اكى قضا اتمز ومسافر ايكن فوت اولان اكى اوزرنه قالور مقيم اولماغيله درت قضا اتمز باب

الجمعة بو باب جمعه نك بيانينه مخصوص در شرط لادائها الاقامة بمصر والصحة والحرية
والذكورة والبلوغ وسلامة العينين والرجل فيقع فرضا ان صلّاها فاقدها وان لم تجب عليه
شرط اولدى جمعه واجب اولمق ايچون واداسى صحيح اولمق ايچون دكلى بر شهرده مقيم اولوب طورمق ودخى
صاغلق ودخى قول وجاريه اولميوب حر اولمق ودخى اركك اولمق ودخى عاقل اولمق وبالغ اولمق
ودخى كوزى صاغ اولمق واياق صاغ اولمقجنكه بو ذكر اولنلر وجوبك شرطى اولدى صحت دكل ايله
اولسه بو شرطلر بولنميان كمسيه اكر جمعه نمازن قلسه فرض يرينه طورر اكرچه اوزرنه جمعه
واجب دكل ايسه دخى وشرط ادائها المصر او فناؤه وما لا يسع اكبر مساجده اهله مصر وما اتصل
به معدّاً المصالحه فناؤه جمعه نك اداسى صحيح اولمسنك شرط شهر اولمقدر يا شهرك فناسى اولمقدر

شول

شول يركه انك اكى بيوك مسجدنه خلقى صغميه اول شهردر ودخى شول يركه شهره متصل اوله شهرك
مصلحتلرى ايچون اولدوغى ات سكرديجك كبى ودخى عسكر جمع ايده جك كبى اول شهرك فناسى در وجازت
بمنا فى الموسم الخليفة او لامير الحجاز لا لامير الموسم مناده جايزدر جمع حج وقتنده خليفه اذنيله
يا حجاز بكى اذنيله امّا امير حج اذنيله دكل ولا بعرفات دخى عرفاتده جمعه قلمق جايز دكل
والسلطان او نايبه ووقت الظهر والخطبة نحو تسبيحة قبلها وفى وقتها ودخى جمعه نك
اداسى شرطلريدر سلطان يا سلطانك يرينه طورن ودخى اويله وقتى ودخى خطبه بركوه سبحان الله
ديمك كبى يعنى ابو حنيفه قاتنده رضى الله عنه بو مقدار خطبه دنور امّا خطبه نمازدن اول ونماز
وقتى كردكدن صكره اولمق شرطدر والجمعة وهى ثلثة رجال سوى الامام وبو شرط دخى جماعتدر
وجماعت دخى اوچ كشى اولمقدر امامدن غيرى ابو حنيفه قتنده امّا امامين قتنده امام ايله اوچ اولمق
دخى كفايت ادر فان نفروا قبل سجوده بدا بالظهر وان بقى ثلثة او نفروا بعد سجوده واتمها
اكر امام سجده اتمدن جماعت طاغلسلر امام اويله نمازن بشليه واكر اوچ كشى قلسلر ويا امام
سجده اتدكدن صكره طاغلسلر جميعسنى امام تمام اده والاذن العام بو شرط دخى دستور
عامدر كه هر كشى يه كيم كلورسه كله ومن صلى اماما فى غيرها اصلح فيها كيم كه جمعه نك غيرنده
امام اولمغه يريه جمعه يه دخى امام اولمغه يرر وكره ظهر معذور او مسجون بجماعة فى مصر يومها
مكروه اولدى معذور اولان كمسيه يا مسجون كمسيه جماعتله شهرده جمعه كونى اويله نمازن
قلمق نظهر من لا عذر له فيه قبلها ثم سعيه اليها والامام فيها يبطله ادركها او لى شول
عذرى اولميان كمسنه اويله نمازن شهرده جمعه دن اول قلسه دخى صكره جمعه يه وارسه

امام جمعه نمازنده ایکن اولکمسنك سجود سهو جمعیه وارد غی اویله نمازیني بوزدکوك جمعیه ارشسون
ومدرکها فی التشهد وسجود السهو یتمها جمعیه التحیاتده ارشن یا سهو سجده ده ارشن جمعه تمام
اده واذان الاول ترکوا وسعوا تجن اولکی اذان اوقنسه ترك اده لوصاتو بازاري ودخی جمعیه
وارمغه سعی اده لر واذا خرج الامام من الحجرة حرم الصلوة والکلام حتی یتم خطبته تچان امام حجره دن چقسه
حرام اولور نماز قلمق وسوز سویلشمك تا خطبه سنی تمام ادنجه واذا جلس علی المنبر اذن ثانیا
بین یدیه تچن خطیب منبر اوزرنه اوتورسه اذان اوقنه اوکنده واستقبلوه مستمعین توجه
اده لر امامه خطبه دکلیجی اولدقلری حالده ویخطب خطبتین بینهما قعدة قایما طاهرا واذا
تمت اقیم وصلی الامام رکعتین امام اکی خطبه اوقیه اورتاسنده بر کز اوتورمغله اوره
طوردغی حالده وابدستله اولدوغی حالده تچن تمام اولسه قامت کتورلە دخی امام اکی رکعت
نماز قلی ویره

باب العیدین

بو باب اکی بیرامك بیاننه مخصوصدر
حبب یوم الفطر ان یاکل قبل صلوته ویستاك ویغتسل ویتطیب ویلبس احسن ثیابه ویؤدی
فطرته ویخرج الی المصلی غیر مکبر جهرا فی طریقه ولا یتنفل قبل صلوة العید سوکلو اولدی
اوروج بیرام کونی نمازدن اول یمك یمکلك ودخی مسواك لنمك ودخی غسل ایلمك ودخی خوش
قوقلو نسنلرد وتنمك ودخی کیجکلرنك کوزلکلوسن کیمك ودخی صدقه فطرن ورمك ودخی
بیرام نمازی قلیجك یوده قتی قتی تکبیر اتمیه ودخی نافله نماز قلمیه بیرام نمازندن اول وشرطها
ماشرط للجمعة وجوبا واداء الا الخطبة شرطا ولدی بیرام نمازیچون شول جمعه ایچون شرط
اولنلر وجوب یوننددن ودخی ادا یونندن الا خطبه بیرام نمازنده شرط دکل ووقتها

من ارتفاع

من ارتفاع ذکاء الی زوالها بیرام نمازنك وقتی کنش قلقماسندن زوال وقتنه وارنجه دروبصلی
بهم الامام رکعتین یکبر الاحرام ویثنی ثم یکبر ثلاثا ویقراء الفاتحة وسورة ثم یرکع مکبرا
وفی الثانیة یبداء بالقراءة ثم یکبر ثلاثا واخری للرکوع ویرفع یدیه فی الزواید امام خلقه
اکی رکعت نماز قلی ویره الله اکبر دیه نمازه دخول اده دخی سبحانك اوقیه اندن صکره اوچ کز الله اکبر
دیه دخی فاتحه اوقیه بر سوره ضم اده اندن صکره رکوع اده تکبیرا دیجی اولدوغی حالده ودخی
اکنجی رکعتده قراءتله ابتدا اده اندن صکره اوچ کز تکبیر اده وبر تکبیر دخی رکوع ایچون اده
اما شول زاید تکبیرلرده اکی اللرنی قالدوره ویخطب بعدها خطبتین یعلم فیها احکام الفطرة
اکی خطبه اوقیه نمازدن صکره اول اکی خطبده صدقه فطرك حکملرنی خلقه اوکرده ومن فاتته
مع الامام لم یقض ویصلی غدا بعذر لا بعده شولکمسه که بیرام نمازنی فوت ایلسه امامله
قلمسه اول کمسه قضا ایلمیه اکر بیرام نمازنی بیرام کون قلمسه لر عذردن اوتورو وارتسی قلمق جایز
در اما دخی بر کون جایز دکلدر والاضحی کالفطر احکاما لکن هنا ندب الامساك الی ان
یصلی ولا یکره الاکل قبلها هو المختار قربان بیرامی دخی اوروج بیرامی کبیدر حکمده لکن بو قدر
وارکه قربان بیرامنده مستحبدر یمك نماز قلنجه اما یسه دخی کراهة لازم کلمز مختار بودر
ویکبر جهرا فی الطریق ویعلم فی الخطبة تکبیر التشریق والاضحیة ودخی قربان بیرامنده یولده
تکبیر اده قتی قتی ودخی خطبده اوکره تکبیر تشریق دیوانی قورتمغه درلر عربك
عادتندندر بیرام کونلری قربان اتنی قورتمق ایچون بیرامدن صکره اوچ کونه ایام تشریق درلر ودخی
قربانك احوالنی بلدوره ویصلی لعذر او لغیر اثامها لا بعدها بو بیرام نمازی قلنور عذردن

ادتبري ياعذ رسوز اوج كونه دك يعني بيرام كون ارتسي دخي ارتسي بوندن صكره قلنمز والاجتماع يوم
عرفة تشبها للواقفين ليس بشيء عرفه كون عرفاتده وقفيه طورنلره جمع اولمق اصللي سنه دكلدر
ويجب تكبير التشريق قوله الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر ولله الحمد واجب ولود
تكبير تشريق يعني واجبدر ايتمك لك الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر ولله الحمد
من فجر عرفة عقيب كل فرض ادي بجماعة مستحبة بو تكبير واجبدر عرفه كوننك صباحندن هر فرض
اولان نمازك اردنجه كه اول فرض جماعتله ادا اولمش ولا انجلين جماعت كه مستحب اوله يعني خاتون
لرك دكل زيره انلرك جماعت اولماسي مكروهدر على المقيم بالمصر ومقتدية برجل ومسافر
مقتد بمقيم الى عصر العيد بو تكبير واجبدر شول شهرده مقيم اولان اوزرنه ودخي بر اركشي يه
اوين عورت اوزرنه ودخي شول مقيمه اوين مسافر اوزرنه تا بيرام كوننك اكندوسنه دك
وقالا الى آخر ايام التشريق وبه يعمل ابو يوسف ومحمد رحمة الله ايدر تشريق كونلرينك آخرنه
وارنجه تكبير ادة تشريق كونلري بيرامدن صكره اوج كوندر بو تكبيرده عمل امامين قوليدر
ولا يدعه المؤتم ولو تركه امامه ودخي امامه اويان كمسنه تكبير تشريقي ترك اتميه

باب صلوة الخوف

بو باب قورقو نمازلو بيانه مخصوصدر اذا اشتدت
عدو وجعل الامام امة نحو العدو وصلى باخرى ركعة ان كان مسافرا وركعتين لو مقيما
قچن دشمان قورقسي زياده اولسه بربولكي دشمان دنيكا قله دخي ركعتي اول بربولك ايله قله
اكر مسافر اسه واكي ركعت قله اكر مقيم اسه ومضت هذه اليه وجاءت تلك وصلى بهم
ما بقي وسلم وحده بو قلان بولك دوشمانه كيده لر واول بربولك كله دخي امام انلر ايله قله

نمازوك قلانن دخي سلام ويره يالكز كنده وذهبت اليه وجاءت الاولى واتمت بلا قراءة
ثم الاخرى بقراءة بو طائفه كروده وشمنه كده دخي اول اولكي طايفه كلا دخي نمازن تمام ايده قراءة
اتمزسوزن زيره بونلار امامه نمازوك اولنده اويدي لردي واندن صكره اول بر طايفه كلا نمازن
تمام اده قراءة تله زيره بونلر مسبوق اولدلر وفي المغرب يصلي بالاولى ركعتين وبالاخرى ركعة اخشام
نمازنده اولكي طايفه ايله اكي ركعت قله واول بر طايفه ايله بر ركعت قلا اما صباح نمازنده هر بري ايله
بر ركعت قله وان زاد الخوف صلوا ركبانا فرادى بايماء الى ما شاء وان عجزوا عن التوجه واكر قورقو
قتي اولسه بندلري اوزرنده قلالر يالكوز اشارتله نه جهة دلرلرسه اكر قبليه توجهدن عاجز
اولسلر ويفسدها القتال والمشي والركوب نمازي بوزر جنك اتمك ودخي يورمك ودخي بنمك

باب الجنايز

بو باب جنازه لر بيانه مخصوصدر سن للمحتضر ان يوجه الى
القبلة على يمينه واختير الاستلقاء سنت اولدي محتضر ايچون يعني شول كمسنه كم اكا موت
حاضر اوله سنت اولدي انك دندلمسي قبلدن يكا صاغ ياني اوزرنه اما ارقسي اوزرنه يتورمق
مختاردر ويلقن الشهادة وان مات شد لحياه ويغمض عيناه كلمة شهادت تلقين اولنه
يعني ياننده اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله ديه لر واكر اولسه جكسي بغلنه
ودخي كوزلري يومله ويجمر تخته وكفنه وترا ويوضع على التخت ويجرد ويستر عورته ودخي بخورلنه
تختي يعني شول سريركه ميت انك اوزرنه قونور وكفني دخي بخورلنه تك تك يعني وجكوز يا بش كز
يا يدي كز ودخي ميت تخته اوزرنه قونله ودخي كيجكي جقارله ودخي اوديري اورتله ويتوضا بلا
مضمضة واستنشاق ودخي ابدست اده لر ميتة اغزنه وبورننه صو ويرمك سوزن

ویفاض علیه ماء مغلی بسدرٍ او حرض والا فالقراح ودخی اوزرینه سدرله یا حرضله قینمش صو دوکله

سدر بر اغاج یپراغیدرکه انک یمشنه نبق درلر وحرض چوغانه درلر واکر بونلردن بری بولنماسه

صافی صو ایله یونه ویغسل رأسه ولحیته بالخطمی ودخی میتک باشی وسقالی خطمی ایله یونه خطمی

صابون کبی کیر کیدریجی در ثم یضجع علی یساره ویغسل حتی یصل الماء الی التحت اندن صکره یتورله

صول یانی اوزرینه دخی یونه تا صو التنه ارشنجه ثم علی یمینه کذلك اندن صکره صاغ یانی اوزرینه

یتورله انجلیین یونه تا صو التنه ارشنجه ثم یجلس مستندًا ویمسح بطنه برفقٍ وما خرج یغسل ولم

یعد غسله اندن صکره اوتورد له طیانجی اولدوغی حالده دخی قرنی صِغَنه یاب یاب شول نسنه که

قرنندن چقه اول نسنه یونه غسل کروا عاده اولنمیه ثم تنشف بثوبٍ اندن صکره بو بزیله سلوب

قرووده لر ولا یقص ظفره ولا یسرّح شَعْرُهُ ودخی میتک درنغی کسلمیه وساچی سقالی طرانمیه

ویجعل الحنوط علی رأسه ولحیته ودخی حنوط قلنه باشی اوزرینه ودخی سقالی اوزرینه حنوط بر قوقولو

نسنه دور درت اجزادن ترکیب اولنور والکافور علی مساجده ودخی کافور قونله مساجدی

اوزرینه مساجددن مراد شول اعضادرکه انک اوزرینه سجده ادرالنی وبورنی واکی دزواکی ایاقدر

وسنة الکفن له ازار وقمیص ولفافة واستحسن المتأخرون العمامة کفنک سنتی ارکشی ایچون

ازاردر وقمیص درولفافدر اما قمیص اولدرکه اکك التنه اولور بوینندن ایاغنه دکن وانك

اوزرینه ازار اولور دپسندن ایاغه وارنجه وانك اوزرینه دخی لفافه اولور کوو دپسندن ایاغنه دکن

وصکن کلن عالملر کوردکودلر میتك باشنه عمامه صرمغی ولها ذرع وازار وخمار ولفافة وخرقة

تربط بها ثدیاها خاتون کشی ایچون کفنك سنتی ذرع دریعنی قمیص در وازار در ارکشی ده اولان

کبی

کبی وخمار در باشنه بغلنور ولفافه در کو وارکشی ده اولدوغی کبی وخرقه درکه امکلرینه لوی بغلنور

وکفایته له ازار ولفافة ولها ثوبان وخمار ارکشی ایچون کفایت ادجك مقداری اولان کفن ازاردر

ولفافه در اما ضرورتده هرنکه بولنور ایسه اولدور وخاتون کشی ایچون کفایت اده جك مقداری

کفن اکی ثوب دریعنی ازارله لفافه درودخی خمار در وتبسط اللفافة ثم الازار علیها ثم یقمص

المیت ویوضع علی الازار ثم یلف یساره ازاره ثم یمینه ثم اللفافة کذلك اول لفافه دوشنه اندن

صکره انك اوزرینه ازار دوشنه اندن صکره میته قمیص کیدوره لر دخی ازارك اوزرینه قونه واندن

صکره ازارك صول یانی صارله اندن صکره صاغ یانی صارله اندن صکره لفافه دخی بو وجه اوزره صارله

وهی تلبس الدرع ویجعل شعرها صفیرتین علی صدرها فوقه ثم الخمار فوقه تحت اللفافة خاتون

کشیه کیدورلر درع ودخی صاچی اکی بولك قلنه کوکسی اوزرینه درع اوستنه اندن صکره خمار قلنور

تلو

درع اوستنه لفافه التنه ویعقد الکفن ان خیف انتشاره ودخی کفن بغلنور اکر طاغله دیو قورقلو

ایسه وصلوته فرض کفایةٍ میتك غازی فرض کفایه دریعنی بعض کمسنه ادا ایتسه قلانلردن

ساقط اولور اکر هیچ کمسنه ادا ایتمسه جمیعسی کناهکار اولور وهی ان یکبر رافعًا یدیه

ثم لا یرفع بعدها ویثنی ثم یکبر ویصلی علی النبی علیه السلام ثم یکبر ویدعوا ویسلم ولا قراءة

ولا تشهد میت غازی الله اکبر دیمك کلدرالنی قالدرجی اولدوغی حالده اندن صکره الی قالدرمق یوقدر

ودخی سبحانك اوقومقدر اندن صکره کروالله اکبر دیمك دردخی نبی یه صلوات ورمکدور

اندن صکره الله اکبر دمکدور ودعاسی بودر اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَیِّنَا وَمَیِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا

وَصَغِیرِنَا وَکَبِیرِنَا وَذَکَرِنَا وَاُنْثَانَا اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْیَیْتَهُ مِنَّا فَاَحْیِهِ عَلَی الْاِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّیْتَهُ

علی الایمان بو دعا بالغ کشیلر ایچون در و اندن صکره الله اکبر دیمکدر بو جنازه نمازنده قرآن اوقمق و دخی

التحیات اوقومق یوقدر ویقول فی الصبی بعد الثالثة و بالغ اولمدق اوغلانجق نمازنده اوچنجی تکبیردن

صکره بو دعاء اوقیه اللهم اجعله لنا فرطاً اللهم اجعله لنا اجراً و ذخراً اللهم اجعله لنا شافعاً

ومشفعاً بو دعانك معناسی دیمکدر که یا الله انی بزوم ایچون فرط قیل فرط شول کادرلرکه ایلرو واره

صو الاجق اسباب حاضر ایلیه و دخی انی بزوم ایچون اجر قیل ذخر قیل و دخی شافع قیل یعنی شفاعت ایدیجی

قیل و دخی مشفع قیل مشفع دیو شفاعتی مقبوله درلر ویقوم المصلی بحذاء صدر المیت نماز قیلیجی کمسنه

میتك کوکسنه قرشو طوره والاحق بالامامة السلطان ثم القاضی ثم امام الحی ثم الولی علی ترتیب العصبات

امام اولمغه احق و اولی سلطان در و اندن صکره قاضی در اندن صکره محلة امامدر اندن صکره میتك

ولیسیدر اوغلی کبی و باباسی کبی و قرداشی کبی و عموسی عصبه‌لر ترتیب اوزره یعنی میراثده مقدم اولان

نمازده مقدمدر الا ابو قدر وارکه باباسیله اوغلی جمع اولسه بابا مقدمدر ولا بأس باذنه

فی الامامة ضرر یوقدر ولی ورمك غیری کشی امام اولمغه فان صلی غیرهم یعید الولی ان شاء ولا یصلی

غیره بعده اگر سلطانك و قاضینك و محله امامنك غیری لری قلسه ولیسی اولان کمسنه گروندوز

دلرسه امّا ولیسی قلدقدن صکره غیری کمسنه قلمیه ومن لم یصل علیه فدفن صلی علی قبره ما لم

یظن انه تفسخ شول کمسنه که انك اوزرنده نماز قلنماسه دخی گومسه قبری اوزرنه قلنه مادامکه

طاغلمسی ظن اولنمیه امّا غسل اولنوب دفن اولنمش اولا و لم یجز دا کبا استحساناً جنازه نمازی جایز

دکلدر بنده اوزرندن استحساناً دلیلی ایله استحسان قیاسه مخالف دلیله درلر بو اراده قیاس

جایز اولمق ایدی ولکن قیاسی ترك اولندی استحسان ایله عمل اولندی وکرهت فی مسجد جماعة

ان کانت

ان کانت المیت فیه وان کان خارجاً اختلف المشایخ و دخی مکروه اولدی جنازه نمازی شول مسجدده

که انده جماعت نماز قلورار اوله اگر میت ایچرو ده اولسه وا گرطاشره ده اولسه علما اختلاف ایلدیلر

بعض مکروه دردیر و بعض دکلدر دیر ومن ولد فمات سمی وغسل وصلی علیه ان استهل والا ادرج

فی خرقة ولم یصل علیه و غسل وهو المختار شول اوغلان که طوغه دخی اوله اکا ادویرله دخی یونه

و دخی اوزرنه نماز قلنه اگر طغدوغی وقت اواز ویرسه اگر اغسه بر بز ایچنه قویله دخی اوزرنه

نماز قلنمیه امّا یونماسنده اختلاف اولنور مختار بودرکه یونه صبی سبی فمات ان سبی بلا احد

ابویه او مع احدهما فاسلم عاقلاً او احدهما صلی علیه والا فلا بر اوغلانجق کافردن النسه دخی اولسه

اگر اتاسندن اناسندن هیچ بری بله النماسه یاخود اتادن انادن بری بله النسه امّا اوغلانجق

کندو اسلامه گلسه اسلام بیدوکی بلدوکی حالده یاخود اتاسندن اناسندن بری اسلامه

گلسه اول اوغلانك اوزرنه نماز قلنور و اگر بو دکلر و مرزدن هیچ بری اولماسه قلنمز کافر مات

یغسله ولیه المسلم کغسل النجس ویلفه فی خرقة ویحفر حفرة ویلقیه فیها بر کافر اولسه بر

مسلمان ولیسی اولسه اول کافری یویه مردار یورکبی و دخی بر خرقیه صاره دخی بر قیوقازه اکا

براغه وسن فی حمل الجنازة اربعة وان تطع مقدمها ثم موخرها علی یسارك جنازه کتورمکده

سنت اولدیده درت کشی و دخی سنت اولدیکه جنازه نك الروسنی واندن صکره کروسنی صاغ یانك

اوزرنه قویه سن اندن صکره کوو الروسنی و اندن صکره کروسنی صول یانك اوزرنه قویالر ویسرعون بها

لا حبباً قتی یوریلر جنازه ایله یلك سوزن و کره الجلوس قبل وضعها مکروه اولدی اوتورمق جنازه

یی قومدن اوموزلرندن والمشی خلفها احب اردیجه یورمك جنازه نك سوکلودر ویحفر القبر

ویلحد فیه مما یلی القبلة ویقول واضعه بسم الله وعلی ملة رسول الله ویوجه الی القبلة ویحل العقدة ودخی
ودخی قبر قازله دخی لحد اولاحد املق اولدرکه طغرو قازلمیه بلکه قبلهدن یکا یری التندن اویالر ودخی
میت قبره قبض قونله قبله جانبندن یعنی قبله جانبندن یین قویالر ودخی اول جانبندن کتوره لر قبره قویلر
ودخی قویان کشی ایده کم بسم الله وعلی ملة رسول الله ودخی دندورله قبلهدن یکا ودخی شول کفن طاغلمسون
ایچون اولان باغی چوزله ویسوی اللبن والقصب ویسجی قبرها بثوب لا قبره ودخی قبرک اوزرنه کرپیچ
وقمیش قونله وخاتون کشینک قبرنک اوزرنه بر پرده کوله کرپیچ قونیجه کیمسنه دکمسون ایچون اما ار کشی قبرنه
اولمیه ویکره الآجر والخشب میتک قبرنه کرمد قومق واغاج قومق مکروهدر ویهال التراب ویسنم القبر
ولا یسطح ودخی طپراق دوکله ودخی قبره کجلو اولا یصتی اولمیه **باب الشهید**
بو باب شهیدک بیاننه مخصوصدر هو کل طاهر بالغ قتل بحدیدة ظلما ولم یجب به مال شهید
هر آدی کمسنه درکه یعنی جنب وحایض ونفسا اولمیا بالغ اوله اولدوریله بر التله که انک حدتی اوله
یعنی کسیجی ولا ظلمله اولدرله اولدرمکه مستحق اولمیه حال بوکه اولدورنه دیت واجب اولمیه بو اولدرمسی
سببله او وجد میتا جریحا فی المعرکة یا شهید شول کمسنه درکه جنک یرنده اولمش ولا یارالو بولندغی
حالده فینزع عنه غیر ثوبه ایله اولسه چقارلور شهیدن میته مناسب اولان کیجکوک غیری کورک
کبی وتفدان کبی ویزاد وینقص لیتم کفنه ودخی زیاده اولور شهیدک کیجکی اوزرنه کفن مقداروندن
آلسک اسه ودخی اکسلور کیجکی کفن مقداروندن ارتق اسه تاکه کفنی تمام اوله ولا یغسل ویصلی علیه
ویدفن بدمه ودخی شهید یونمز ودخی نماز قلنور اوزرنه ودخی کومله قانیله وغسل صبی وجنب وحایض ونفساء
یونور اوغلان وجنب وحایض واوغلان طفوروب هنوز ارئ اولمیان ومن وجد قتیلا فی مصر لا یعلم قاتله

او قتل

او قتل بحد او قصاص او جرح وارتث بان نام او اکل او شرب او عولج او اواه خیمة او نقل من المعرکة
حیا او بقی عاقلا وقت صلوة او اوصی بشیء صلی علیهم شول کمسنه که اولمش بولندی بر شهرده اولدن
بولنمدی یا حد ایله اولدورلدی زنا اتدوکیچون یا ادم اولدرمشدی یرینه قصاصا دوب اولدورلدی
یا یارهلندی دخی مرتث اولدی لغة معناسی اسکی دمکدر بوراده مراد شهیدلکی اسکمکدر بعض نسنه
سببیله مثلا او یغله یا ییکله یا ایچکله یا اعلاج اولنغله یا اوزرنه چادر دوتلمغله یا جنک یرندن
کتورلمکله دری ایکن عقلی طورمغله بر نماز وقتی کچنجه یا بر نسنه وصیت ایتمکله بوددکلرومز یونه لر
دخی اوزرنه نماز قلنور وان قتل لبغی او قطع طریق غسل ولا یصلی علیه واکر اولدرلسه سلطانه
عاصی اولدوغی اجلدن یا یول کسدوکی اجلدن یونور اما اوزرنه نماز قلنمز **باب صلوة الکعبة**
بو باب کعبهده نماز قلمغک بیاننه مخصوصدر صح فیها الفرض والنفل ولو ظهره الی ظهر الامام
لمن ظهره الی وجهه صحیح اولدی کعبه ایچنده نماز قلمق فرض اولسون نافله اولسون اکرچه ارقاسی
امامک ارقاسنه دخی کلورسه اما صحیح دکلدر شول کمسنک نمازی که ارقاسی امامک یوزینه
قرشو ولا وکره فوقها مکروه اولدی کعبه اوزرنده نماز قلمق اقتدوا متحلقین حولها وبعضهم
اقرب من امامه الیها جاز لمن لیس من جانبه بر جماعت امامه اویدلر حلقه اولوبن کعبهنک
چورهسنده حال بوکه بعض امامدن یقین کعبیه جایزدر شول کمسنک نمازیکه امام طوردوغی
اولمیه باب **کتاب الزکوة** بو کتاب زکات بیاننه مخصوصدر هی لا تجب الا فی نصاب
حولی فاضل عن حاجته الاصلیة مملوک ملکا تاما ذکوة واجب اولمز یعنی فرض اولمز الا نصابه
فرض اولور نصابک بیانی الروکی بابده کلور ان شاء الله تعالی یخیلین نصاب که اوزرندن ییل کچه

حاجت اصلیه سندن زاید اولا حاجت اصلیه کیجکی کیبی و کبی و حذ متکار کبی عالم کشنك کتابلری کبی

ودخی بونلر بکوز نکه وار یسه اول نصاب ملکی اولا ملك تامله یعنی هم نفسنه مالك اولا و هم تصرفنه

علی حرٍ مکلفٍ مسلمٍ زکوة واجب اولور حر کشی اوزرنه که مکلف اولا یعنی عاقل بالغ اولا مسلمان اولا

فلا تجب علی مکاتبٍ او مدیونٍ مطالبٍ من عبدٍ بقدرِ دَینِهِ ایله اولسه زکوة واجب اولمز بهایه کسلن

قول اوزرنه زیرا النده اولان مالك تصرفنه مالکدر انجق نفسنه مالك دکلدر و دخی زکوة واجب اولمز

شول بورجلو اوزرنه که انك بورجی جانبندن طلب اولا یعنی حق الله اولمیا یعنی بورجی مقداری مالنك

زکوة واجب اولمز اما بورجندن زاید نصاب مقداری مالی اولسه انك زکوة واجبدر ولا فی مالٍ

مفقود و ساقطٍ فی بحرٍ و مغصوبٍ لا بینةَ و مدفونٍ فی بریةٍ نسی مکانه و دینٍ یجحده المدیون

سنین ثم اقر بعدها عند قومٍ و اما اخذ مصادرة و وصل الیه بعد سنین و دخی زکوة واجب اولمز

یتمش مالده و دخی زکوة دوشمش مالده و شاهیدی اولمیا الا انك اوزرنده و دخی شول یابانده کوملو

مالکه یری اونودلمش اولا و دخی شول بورجی اولان مالده که بورجلوسی انکار اتمش اولا نجه یللردن

صکره اقرار ایده بر جماعت قتنده و دخی شول مالده کی سلطان النمش اولا کوجله نجه یلدن صکره

کندویه ارشمش اولا بخلاف دینٍ علی مقرٍ ملیٍ او معسرٍ او مفلسٍ او جاحدٍ علیه بینةٌ او علم قاضٍ

شول بورجده خلافنجه که اقرار ادر کمسنه اوزرنده اوله کرك اول اقرار ادن کمسنه غنی اولسون

کرك فقیر اولسون کرك افلاسنه حکم اولنمش اولسون و یا انکار ادر کمسنه اوزرنده اولسون اما شاهدی اوله

یا قاضی بلور اوله بونلرك مجموعنده زکوة واجب اولور و لا یبقی للتجارة ما اشتراه لها فنوی خدمته بلکه

که زکوة واجب اولمز التونك و کومشك و دوه نك و صغیرك و قیونك غیری نسنه ده الا مکر کم انکله

تجارته

تجارته نیت ایلیه ایله اولسه تجارته نیت احوالنی بلهور ایدور که تجارت ایچون باقی قلمز شول که تجارت

نیتنه السه دخی صکره خذمت ایتمك نیت اتسه ثم لا یصیر للتجارة وان نواها ما لم یبعه صکره اول

قول کر و تجارت ایچون اولماز اکرچه تجارته نیت ادرسده مادام که صاتمیه و ما اشتری للتجارة

کان لها الا ما ورثه و نوی لها شول نسنه صاتون آلا تجارت ایچون اول تجارت ایچون اولور اما شول

نسنه که میراثدکه دخی اول وقته انکله تجارته نیت ایلیه اول تجارت ایچون اولماز و ما ملکه

بهبةٍ او وصیةٍ او نکاحٍ او خلعٍ او صلحٍ عن قودٍ و نواه لها کان لها عند ابی یوسف لا عند ابی محمد رحمهما

الله و قیل الخلاف علی عکسه شول نسنه که اکا مالك اوله اول بخشش اولمغله یا وصیتله یعنی

بر کمسنه کندویه مال وصیت اتمکله یا نکاح ایله یعنی مهر المغله یا خلع ایله یعنی عورتندن مال اله دخی

بو شیه یا صلح اتمکله شول کمسیله که کندونك بر کمسه سنی اولدرمش ایدی برینه اولدرمك لازم

کلمشیدی بوذکر اولان طریقلر مالك اولدوغی ماله تجارته نیت اده مالك اولدوغی حینده بو مال تجارت

ایچون اولور ابو یوسف قتنده اما امام محمد قتنده اولماز لر بعضلر ایدور خلاف عکسیدر یعنی امام

محمد قتنده اولور ابو یوسف قتنده اولماز و لا اداء الا بنیةٍ قرنت به او بعزل قدر ما وجب زکوتك

اداسی صحیح دکلدور الا نیتله که مقارن اوله اداسنه یعنی فقیره و رجك زکوة نیت اده یا اوزرنه واجب

اولان زکوة مقداری نسنه مالندن ایردوغی وقت نیتله و تصدقه بکل ماله بلا نیة مسقط و ببعضه

لا عند ابو یوسف صدقه اتمك جمیع مالنی زکوة نیت اتمکسوزن اوزرندن زکوة دوشر اما مالنك

بعضنی صدقه اتمك دوشرمز ابو یوسف قتنده اما امام محمد قتنده صدقه اتدوکی مالك زکوة دوشر

باب ـــــ زکوة الاموال بو باب مالك زکاتی بیاننه مخصوصدر نصاب الا بل خمس

والبقر ثلثون والغنم اربعون سايمة نصاب شول مقداره در لركه اكا ارشمينجه زكوة لازم اولمز دوه نك
نصاب بشدر وصغرك نصابا وتوزدر دوقيوزنك نصابي قرقدر بونلردركه بياننده اوتلردا ولالسر
وفي كل خمسٍ من الابل بختٍ اوعرابٍ شاة دوه دن هربشدن برقيون لازم در كرك بسرك اولسون
كرك عرب دوه سي اولسون ثم في خمس وعشرين بنت مخاضٍ اندن صكره يكرمي بيه ارشد وكي كبي بر بنت
مخاض لازم اولور بنت مخاض ديوا كنجي ياشنه كرمش دشي دوه يه درلر زيرا اناسي بردخي بيكلوا ولسور
ثم في ستٍ وثلثين بنت لبونٍ اندن صكره اوتوزالتيده بر بنت لبون لازم اولور بنت لبون ديوا وجنجي ياشنه
كرمش دشي دوه يه درلر زيرا اناسي سد لنور برسيله دخي ثم في ستٍ اربعين حقةٌ اندن صكره
قرق التيده برحقة لازم اولور حقة ديو دردنجي ياشنه كرمش دشي دوه يه درلر زيرا مستحق اولور
بنمكا ويوك ورمغه ثم في احدى وستين جذعة اندن صكره التمش برده برجذعه لازم اولور
جذعه ديو بشنجي ياشنه كرمش دوه يه درلر زيرا اجلغه صبر ادراولور يا اورمقله ويا باغلمغله اولور
انكچون جذعه درلر ويادشنده برنسنه وارد راهل في بلورانكچون جذعه درلر ثم في ستٍ
وسبعين بنتا لبونٍ اندن صكره يتمش التيده اكي بنت لبون لازم اولور ثم في احدى وتسعين حقتان
الى مائة وعشرين اندن صكره طقسان برده اكي حقة لازم اولور يوز يكرميه وارنجه ثم في كل خمس
شاة ثم في مائة وخمس واربعين بنت مخاض وحقتان ثم في مائة وخمسين ثلاثة حقاقٍ اندن
صكره يعني يوز يكرميدن صكره هربشدن برقيون لازم اولور اكي حقة ايله بيله يوز يكرمي اجون يوز
قرق بشه وارنجه اندن صكره يوز قرق بشده بر بنت مخاض ايله اكي حقة لازم اولور يوز اللي يه وارنجه
اندن صكره يوز اللي ده اوج حقه لازم اولور ثم تستأنف ففي كل خمس شاة ثم في كل خمسٍ وعشرين

بنت مخاض ثم في ست وثلثين بنت لبونٍ ثم في مائة وست وتسعين اربع حقاق الى مائتين اندن
صكره كرو باشدن دوتالر يعني هر بشده برقيون لازم اولور يوز اللي ايجون اوج حقه وردكدن صكره
اندن صكره يكرمي بشده بر بنت مخاض لازم اولور يوز اللي ايجون اوج حقه وردكدن اندن صكره اوتوز
التيده بر بنت لبون لازم اولور يوز اللي ايجون اوج حقه وردكدن صكره اندن صكره يوز طقسان التيده
درت حقه لازم اولور اكي يوزه وارنجه ثم تستأنف ابدا كما في الخمسين التي بعد المائة والخمسين
اندن صكره كرو باشدن دوتالر دائما شول يوز اللي دن صكره اولني اللي دكي كبي يعني بشده برقيون لازم
اولور يكرمي بشدك ويكرمي بشده بر بنت مخاض لازم اولور واوتوز التيده بر بنت لبون لازم اولور
وقرق التيده برحقة لازم اولور اما بونلر اكي يوز ايجون درت حقه وردكدن صكره درايله اولسه اكي
قرق التيده بيش حقه اولور اكي يوز اللي يه وارنجه اندن صكره كرو بشلنور بو وجه اوزره اكي يوز
طقسان التيه وارنجه اكي يوز طقسان التي ده حقه لازم اولور اوج يوزه وارنجه اوج يوزدن كرو
بشلنور يعني حاصل كلام شمدن صكره هر يوزدن اللي يه دك وهر اللي دن يوزه دك بو وجهله اولور
دائما وفي ثلثين بقرًا اوجاموسا تبيع اوتبيعة اوتوز صغردن كرك قره صغير اولسون كرك صو صغري
اولسون بر تبيع يا بر تبيعه لازم اولور تبيع ديو اكنجي ياشنه كرمش صغره درلر زيرا اناسنه تابع
اولوب كدراوير ثم في اربعين مسنٌ اومسنة وفي ما زاد يحسب الى ستين اندن صكره قرقده
بر مسن يا بر مسنه لازم اولور مسن ديو اوجنجي ياشنه كرمش صغره درلر زيرا ياشده ارتوق
اولدوغيچون وقرق دن زياده اولانلر التمشه وارنجه قرق ده واجب اولان اوزرنه حساب
اولنور مثلا بر صغر زياده اولسه بر مسنه نك ربعنك عشري لازم اولور فرضا اكر مسنه

قرق اقچه دكواولسه براقچه لازم اولوراولبر صغرايچون زيره برقرقك دبعنك عشري در واكواكي صغر زياده
اولسه نصفنك عشري لازم اولور شوقياسي اوزرنه وفيها ضعف ما تلثين ثم في كل ثلثين تبيع وفي
كل ربعين مسنة ودخي التمشه وتوزده لازم اولاندن اكسي لازم اولور يعني اكي تبيع يا اكي تبيعه
لازم اولوراندن صكره هر اوتوزده بر تبيع وهر قرقده برمسنه لازم اولور مثلا يتمشده برمسنه
وبر تبيع سكساندن اكي مسنه طقسانده اوج تبيع يوزده اكي تبيع برمسنه بو وجهله كده دائما
وفي اربعين ضانا او معزا شاة ثم في مائة واحدي وعشرين شاتان ثم في مأتين و واحدة ثلاث
شاة ثم في اربع مائة اربع ثم في كل مائة شاه قرق قيونده يا كچيده برقيون لازم اولوراندن صكره
يوز يكرمي برده اكي قيون لازم اولوراندن صكره اكي يوز برده اوج قيون لازم اولوراندن صكره
درت يوزده درت قيون لازم اولوراندن صكره هر يوز ايچون برقيون لازم اولور مثلا بشي يوزده
قيون التي يوزده التي قيون لازم اولور دائما بو وجهله كدر ولا شيء في بغل وحمار ليسا للتجارة
نسنه لازم اولمزقاترده ودخي اشكده اكر بواكسي تجارت ادوب صتمق ايچون اولماسه
وعوامل وحوامل وعلوفة عوامل عمل ايچون اولنلره درلر يرسرمك كبي مثلا وحوامل يوك
ايچون اولنلره درلر وعلوفه علف يين لوه درلر بونلرك جميعسي ايچون زكوة لازم اولماز
ولا حمل وفصيل وعجل الا تبعا لكبير ودخي قوزوده وكوشكده وبوزاغوده زكوة لازم اولماز
الا مكركه بويوكلريله اولسلر اول وقت لازم اولور بويكلريله تابع اولوبن ولا في ذكور الخيل
منفردا كذا في اناثها في رواية ودخي اتك ادكك لوكه بشقه اولالر انلره دخي زكوة لازم اولمز
كروانجلين دشيلرنده دخي لازم اولماز بر روايتده وفي كل فرس من المختلط به الذكور

سايمه

٢٧

سايمة دينا را وربع عشر قيمته نصابا هر اتكه ادكك ودشي قرشتق اولوب يابنده اوتلر اولاهر بري ايچون برالتون
لازم اولور ياخود قيمتنك اون بولكده بورنك درت بولكده بري لازم اولور اكر نصاب مقداري اولورسه
يعني يوز درهم مقداري اولورسه وجاز دفع القيم في الزكوة والكفارة والعشر والنذر جايزدر قيمتن ورمك
زكوتده مثلا لازم اولان بنت مخاض ادي قيمتن ورردي ودخي كفارتده طعام يرينه قيمتن ورمك
ودخي عشرده ودخي نذر اولان نسنه نك قيمتن ورمك ولا يأخذ المصدق الا الوسط فان لم يجد
السن الواجب يأخذ الادني مع الفضل والاعلي ويرد الفضل زكوة دوشرجي كمسه المية الا اورتا
حاللوسني الا واجب اولان يشده نسنه بولمسه اندن ادنا سن آلا ارتوغيله بله ويا اعلي سن
آلا ارتوغني ويره مثلا واجب اولان لبون ادي بولمدي بنت مخاض اله ارتوغيچون دخي نسنه
الا ياخود حقه آلا الا ارتوغني ويره ويضم المستفاد وسط حول في حكمه الي نصاب من جنسه
ييل ورتاسنده كسب اولنان نسنه زكوة واجب اولمق حكمنده درشول نصابه قاتلور كم بوكسب
اولانك جنسندندر مثلا بركسنك اكي يوز درهمي اولسه اوزرنه برييل كچسه ييل ورتاسنده يوز درهم
دخي كسب اتمش اولسه بويوز درهم اكي يوزه قاتلور بونكيچون دخي زكوة لازم اولور اكرچه بويوزك
اوزرنه ييل كچمديسده والزكوة في النصاب لا العفو زكوة نصاب دهدر عفوده دكلدر مثلا
يكرمي بشده بنت مخاض لازم اولور بوندن يقاروسي عفودر اوتوز التيه وارنجه بركسنك اوتوز
بشي دوه سي اولسه ويردوكي بنت مخاض اوتوز بشك مجموع مقابلهسنده دكلدر بلكه يكرمي بشي
مقابلسنده در ايچون حتي اوتوز بشك بشي هلاك اولسه زكوة كروحالي وزرنه در معلوم اولديكه اوتوز
اولان عفولر ايچون بله حساب اولمز ايشي وهلاك النصاب بعد الحول يسقط الواجب وهلاك البعض

حصته يل تمام اولدقدن صكره نصاب هلاك اولمق واجب ولان زكوة اسقاط اددامّا بعض هلاك اولمق ولبعضنك
حصنسي دوشرور ويصرف الهلاك الي العفو اولاً ثمّ الى النصاب يليه ثمّ وثمّ الي ان ينتهي هلاك اولان
مال اوّل عفودن حساب اولورانذن صكره اول يلي سنده اولان نصابدن حساب اولوراندن صكره اول
نصابدن دخي اشسه انك يلي سنده كي نصابدن حساب اولوراندن دخي اشسه انك يلي سندكي نصاب
دن حساب اولنور بو وجه اوزرنه كه نهايت بولنجه فيبقى شاة لو هلك بعد الحول عشرون من ستين
شاة او واحدة من ستة من الابل جونكه هلاك اوّل عفودن حساب ولورسه برقيون كرو واجب
اولور طورور اكر يبيل تمام اولدقدن صكره التمشي قيوندن يكرم قيون هلاك اولسه ويا بر دوه التي
دوه دن هلاك اولسه كرو برقيون واجب اولور طورور زيرا بو يكرم قيون وبر دوه عفودن حساب
اولنور وتجب بنت مخاض لو هلك خمسة عشر من اربعين بعيرا بر بنت مخاض واجب اولور اكر
اون بشي دوه هلاك اولسه قرق دوه دن زيرا اون بشك دردي عفودن حساب اولور اوتوز التي
قالور كه بنت لبون نصابدر واون بر دخي نصابدن حساب اولور عفوك يانندن اولدوغيچون ايله اولسه
يكرم بشي قالور بو بنت مخاض نصابدر والسايمة هي المكتفية بالرعي في اكثر الحول سايمه ديو
شونكا درلر كه بيلك اكثرني اوتلاغيله اكتفا اده اخذ البغاة زكوة السوايم والعشر والخراج
يفتى ان يعيد واخفية ان لم يصرف في حقه اكر سلطانه عاصي طايفه دونك وصغرك وقيونك
زكاتني دخي عشرن وخراجني السلر فتوي ويرلركه كرو واركزلو اول عاصيلر مستحقنه ورمديسه
لا الخراج امّا خراجي كرو ويرميلو ولا شيء في الصبي التغلبي بنسنه لازم دكلدر تغلبي اولان
اوغلانك ماليچون تغلبي عربدن بر طايفه ايدي كافرلر ادي حضرت عمر رضي الله عنه انلردن خراج

استدي راضي اولمديلر بزاكي زكوة مقداريني ويرلوم ددلر انك اوزرنه صلح اولندي وعلى المرأة
ما على الرجل منهم ودخي تغلبي عورتنك اوزرنه لازمدر اري اوزرنه لازم اولن بونك برله كه جزيه
عورت اوزرنه لازم دكلدر وجاز تقديمها لحول ولاكثر منه جايز اولدي بر بيلك دخي زيادنك
اوكودي زكاتن ورمك بر نصاب اولان كمسيه ولنصب لذي نصاب ودخي بر نصابلر ايچون زكات
ورمك جايز اولدي بر نصابه مالك اولان كمسيه امّا هيچ نصابه مالك اولمسه مقدم زكات
ورمك جايز دكلدر وهو للذهب عشرون مثقالاً وللفضة مائتا درهم كل عشرة منها سبعة مثاقيل
بو نصاب التون ايچون يكرمي مثقالدر مثقال يكرمي قيراطدر بشي اربا غرددر كومش ايچون نصاب ايكيوز
درهمدر هر اون درهم يدي مثقال دراي اولسه اون درت قراطدر وفي معموله وتبره وعرض
تجارة قيمته نصاب من احدهما مقوماً بالانفع للفقير ربع عشر بو نصابك اشلنمشنده يعني سكه
لواولانده ودخي اشلنمايننده ودخي تجارت ايچون اسبابده كي قيمتي نصاب اولا التونله ياكومشله
فقيره قنغسي فايده لو ايسه انكله قيمته طوتلدوغي حالده بونلرده واجب اولور اون بولكده برنك
درت بولكده بري زكات ورمك ثم في كل خمس زاده على النصاب بحسابه اندن صكره هر بشي بولكه
بركه زياده اوله يعني نصابك خمسي كه نصاب اوزرنه زياده اولا انده دخي زكوة واجب اولور حسابله
مثلا ايكيوز درهم اوزرنه قرق درهم دخي زياده اولسه بر درهم واجب اولور زيرا قرق ايكي يوزك
بشي بولكده بوردر امّا قرقدن اكسكي عفودر وورق غلب فضته وما غلب غشه يقوم شول اقچه كه
كمشي ارتوق اوله اول كومشدر امّا شونك كه باقري ويا قرشوني غالب ولا قيمته دوتالر ونقصان النصاب
في الحول هدر نصاب اكسك اولمق يل اورتاسنده معتبر دكلدر اكر يلك اوّلنده وآخرنده تمام اولسه

ويضم الذهب الى الفضة والعروض اليهما بالقيمة التون كومشه قاتلور قيمتله ودخي قماشلر قاتلور التونه
وكومشه قيمتله صورت مسئله بودر كه بر كشينك اون مثقال التونى اولسه طقسان درهم كومشله اما
بو طقسان درهمك قيمتي اون مثقال اولسه زكوة واجب اولور ابو حنيفه قتنده رحمة الله عليه اما امامين
قتنده اولماز زيرا انلر اجزايه وزنه اعتبار ادرلر ايله اولسه كومشي يا رم نصابدن اكسكدر انوكيچون
زكوة واجب اولمز **باب العاشر** بو باب عاشرك بيانينه مخصوصدر هو من نصب
على الطريق لاخذ صدقة التجارة عاشر شول كمسه دركه يول اوزرنده قونه تاجرلرك زكاتن المق ايچون
وصدق مع اليمين من انكر منهم تمام الحول والفراغ عن الدين او ادعى اداؤه الى فقير في مصر في غير
السوائم او عاشر اخر ان وجد في السنة بلا اخراج البراءة انا نلر انديله تاجرلردن شول كمسه كه
انكار اتدي ييل تمام اولماسنه يا انكار اتدي بورجدن فارغ اولماسنه يا دعوي اتديكه شهرده
بن فقيره وردم ديودوم وصغرك وقيوك زكاتلرنك غيرنده يا برغيري عاشره وردم ديو دعوي
اتدي اكر اول ييلده برغيري عاشر وارسه اكرچه ويردوكنه اول عاشردن براتي يوغسه دخي و ما صدق
فيه المسلم صدق الذمي لا الحربي الا في قوله لامته هي ام ولدي شول يركه انده مسلمانه انانلور
خراج ودركافره دخي انانلور الا اكركه جاريه سنه ام ولدمدر ديه واخذ من المسلم ربع العشر
من الذمي ضعفه ومن الحربي العشر ان بلغ ماله نصابا ولم يعلم قدر ما اخذ منا مسلماندن اون بولكده
بر بولكك دردتده بري النور ذميدن مسلماندن النان زكوة درا ما خراج ويرور كافردن اكي ولقدر
النور واما باغلقدن كلن كافردن اون بولكده بري النور اكر مالي نصابه ايريشرسه واخي انلرك
بزدن الدقلري نه مقداردر بلنمسه انلردن مملكتنده وان علم اخذ مثله ان كان بعضا لا كلا

واكر

واكر انلر دن الدقلري معلوم اولسه اول مقدار النور بونده دخي الدقلري مالك بعضي اولسه اما انلر اكر بزم
كيلدرك جميعسن السلر بز انلردن مجموعن المازوز ولا من قليله وان اقر بباقي النصاب في بيته
ودخي نصابدن اكسكدن النمز اكرچه اقرار ده اتسه كه نصابك باقيسي اوده دردر ديو ولا شيئا منه ان لم
يأخذوا منا ودخي هيچ نسنه النمز اكر انلر بزدن المزلرسه مملكتلرنده ولو عشر ثم مر قبل حول ان جاء
من داره عشر ثانيا والا فلا اكر امانله كلن كافردن عشر النسه وصكره كروا وغرسه ييل تمام اولمدين
اكر مملكتلرنه واردي كروب كلديسه كروبر دخي النور واكر وارمديسه النمز ولا بضاعة ولا مضاربة
وكسب مأذون الا غير مديون معه مولاه وبضاعتدن النمز بضاعه اكادرلركه بركمسه بر تاجره
بر مقدار نسنه ويره كه اكا بعض نسنه الكتور ديو ودخي مضاربدن ده النمز يعني اصمي اورتاقلق
مالدن ودخي شول تجارته دستور ويلمش قول كسبنده النمز الا مكر كه اول قولك بورجي وليه
وافنديسي دخي بله اوله اول وقت النور **باب الركاز** بو باب ركازك
بيانينه مخصوصدر ركاز ديو يرا يچنده اولان ماله درلر كركسه خلقي اولسون معدن كبي كركسه اليله
قومشي اولسون دفينه كبي معدن ذهب او نحوه وجد في ارض خراج او عشر خمس وباقيه للواجد
ان لم تملك ارضه والا فللمالك التون معدني يا غيري معدن اكر بولنورسه بر يرده كه كركسه خراج
ويرلور ير اولسون كركسه عشر ويرلور ير اولسون اول معدنك بشي بولكده بر بولكي النور سلطان
لغه قلاني بولانكدر واكر يري كمسنك ملكي دكل ايسه اكر كمسنك ملكي ايسه يري صاحبنكدر
ولا شيء فيه ان وجده في داره وفي ارضه روايتان هيچ نسنه لازم اولمز يعني بشنده برين
ورمك اكر كندو اونده بولسه اما كندو يرنده بولسه انده اكي روايت واردر بر روايتده بشنده

بريني ورمك لازمدر بر روايتده دكل ولا في لؤلؤ وعنبر وفيروزج وجد في جبل ودخي انجوده
وعنبرده وپيروزده انجلين پيروزه كه طاغده بولنه بونلرك جميعسنده خمس لازم دكلدر
وكنز فيه سمة الاسلام كاللقطة وما فيه سمة الكفر خمس وباقيه للواجد ان لم تملك ارضه
والا فللمختط له اي المالك اول الفتح شول كوملو بولنان مال كه انده مسلمانلر علامتي اولا سكه
سنده كلمهء شهادت كبي مثلا اول مال بولوك حكمنده در اما شونده كه كافر علامتي اولا بشده
بري النور ودخي قلاني بولانكدر اكر بر كمسنك ملكي دكل ايسه واكر بر كمسنك ملكي ايسه مختط
له اولان كمسنك اولور يعني شول فتح اولندوغي كبي مالك اولان كمسنك اولور وركاز صحراء دار
الحرب كلّه لمستأمن وجده وان وجده في دار منها ردّ على مالكها شول ياغي اولان كافر مملكتنك
صحراسنده اولان معدن ودخي كوملو مال جميعسي شول بزدن امان ايله وارب بولان كمسنك
اولور واكر ياغي مملكتنك اونده بولسه استنه ويره وان وجد ركاز متاعهم في ارض منها لم تملك
خمس وما فيه له واكر بر مسلمان كافرلرك اوي اسبابن مملكتلرنده بر يرده بولسه كه اول
ير مسلمانلردن كمسنك هنوز ملكي دكلدر اول بولنان نسنه نك خمسي النور دخي قلاني بولانك
اولور

باب زكوة الخارج

بو باب يردن چقان نسنه نك زكاتنك بياننه مخصوصدر
في عسل ارض عشرية او جبل او ثمر وما خرج من الارض وان لم يبلغ خمسة اوسق ولم يبق
سنة وسقاه سيح او مطر عشر شول عشر النور ديرك بالندن يا طاغك بالنده ودخي طاغك
يمشنده ودخي يردن بتن نسنه لرده كه بش وسقه ارشمز سه وسق ديو التمش صاعه درلر صاع
دخي سكز رطلدر رطل دخي يوز اوتوز درهم در ودخي اول بتن نسنه اكرچه بر يلدن طوروا ملز سه

اما

اما شول شرطله كه اقصوويا يغمور صويي ايله صوارلرا ولا بو ذكر اولنلرك جميعسنده عشر واجب اولور
الا في نحو حطب الا او دون مثلده واجب اولماز قامش كبي وا وتلق كبي وفيما سقي بغرب او دالية نصف عشر
شول نسنه كي بويوك قوغا ايله صوارلور انلرده عشرك ياروسي واجب اولور بلا رفع مؤن الزرع بو عشر
يا نصف عشر كه واجب اولور اكنك خرجني اجندن چقرمق سزن واجب اولور مثلا بچيجيه ويرلن
اوجرت كبي وخمس تغلبي له ارض عشر ورجله وطفله وانثاه سواء ابتشده بري النور تغلبيدن كه
انك عشر النور يري اولا تغلبي باين اولنمشدي بو بابك اوزرنده كي بابده تغلبينك اري واوغلني
ودشيسي هب برابر در وان اسلم او شراها ذمي او مسلم اكرچه اول تغلبي اسلامه كلسه ويا اول
يري اندن خراج كذا ركافر ويا بر مسلمان صاتون السه كر وخمسي النور وان اخذ الخراج من ذمي اشتري
عشرية مسلم خراج النور شول كافردن كه صاتون الدي بر مسلمانك عشري النور يريني وخراج ارضي
بيان اولنور ان شاء الله وعشر مسلم اخذها شفعة او ردّت عليه لفساد البيع عشر النور شول
مسلماندن كه بر يري الدي كافردن شفعه ايله صورت بودر كه بر مسلمان بر كافره ير صاتدي بر مسلمانك
دخي اكا متصل يري واردي شفعه ايله كافرك الندن الدي بو مسلماندن عشر النور خراج النمز زيره
هيچ كافر النه وارمامش كبي در بلكه همان مسلماندن مسلماندن صتون المش اولدي يا بر مسلمان
بر كافره بر يري بيع فاسد له صاتسه دخي كرو مسلمانك اوزرنه رد اولنسه اول مسلماندن كرو عشر
النور زيره هيچ كافره صاتلمامش كبيدر ودو في دار جعلت بستانا خراجا ان كانت لذمي او مسلم
سقاها بمائه وان سقاها بماء العشر عشر شول او كه بستان قلنه انده خراج لازم اولور اكر اول كافرك
اويسه يا مسلمانك اولسه اما خراجي اولان صويله صوارلسه واكر عشري اولان صويله صوارلسه

عشر لازم اولور وماء السّماء والعين والبئر عشريّ وماء انهار حفرها العجم خراجيّ كوكدن
اينن صو ودخي بكار صوتي وقيو صوي عشر در امّا شول ارمقلر صوي كه اني عجملر قازمشدر اول
خراجدر وكذا سيحون وجيحون ودجله والفرات عند ابي يوسف رحمة الله وعشريّ محمد رحمة الله كورو
انجلين خراجدر سيحون وجيحون ودجله وفرات ابو يوسف قتنده امّا امام محمد قتنده عشريدر
ولا شيء في عين قير ونفطٍ في ارض عشر وفي ارض خراج في حريمها الصّالح للزرع خراج لانها
سنسنه لازم اولماز زفت معدننده ودخي نفت معدننده اكر عشري يرده اولسه لر واكر بواكسي
خراجي يرده اولسه لر شول چوره سنده زراعته قابل اولان ايچون خراج لازم اولور امّا معدننده
كندوسي ايچون نسنه لازم اولماز

باب المصارف

بو باب زكاتك ويرجك يرلرنك
بيانينه مخصوصدر قال الله تعالى انّما الصّدقات للفقراء والمساكين الآية منهم الفقير
وهو من له ادني شيء زكوة ورجك كمسنلردندر فقير فقير شوكه درلركه انك ادني جه نسنه سي
اولا والمسكين اي من لا شيء له وبري مسكيندر يعني هيچ نسنه سي اولميندر وعامل الصّدقة
فيعطي بقدر عمله وبري زكات ديوشرجيدر اكا دخي ويرلر عملي مقداري والمكاتب فيعان في فكّ
رقبةٍ وبري بهايه كسلن قولدر اكا دخي يردم اولنور نفسني قورترمقده ومديون لا يملك نصابًا
فاضلًا عن دينه وبري بورجلو كمسه دركه بورجندن زايد مالك اولميه نصابه وفي سبيل الله وهو
منقطع الغزاة عند ابي يوسف ومنقطع الحاج عند محمد رحمة الله عليه وبري دخي في سبيل الله در
بوندن مراد غازيلرك يولده قلمشلريدر ابو يوسف قتنده امّا امام محمد قتنده حاجيلرك يولده
قلمشلريدر وابن السّبيل وهو من له مال لا معه وبري دخي ابن سبيلدر وبو شول كمسه دركه

مالي اوله امّا كندو يله بله اولميه مالنه ايرشنجك مقداري ويرلنه وللمزكّي صرفها الى كلّهم والى
بعضهم زكوة ودجي كمسه ايچون وار در زكوة ورمك بونلرك جميعسنه ودخي بعضنه
لا الى بناء مسجد وكفن ميت وقضاء دينه وثمنٍ ما يعتق مسجد بيمغه ورمك جايز دكلدر ودخي
ميتك بورجني اودمك جايز دكلدر ودخي ازاد اتمكيچون قول المق جايز دكلدر ولا الى من بينهما ولا
داوز وجيّةٍ ومملوكه وعبدٍ اعتق بعضه وغنيّ ومملوكه وطفله ودخي شول كمسيه جايز دكلدر
اورتالرنده اولا يعني اتاسي يادده سي كبي مثلا چقوب كدنجه يا اوغلي يا اوغلي اوغلي كبي نوب كدنجه
ودخي مملوكنه يعني قولنه وجاريه سنه ودخي شول قوله كه بعضسني ازاد اتدي ودخي غنيه وغنينك
قولنه ودخي غنينك اوغل بچوغنه وبني هاشم آل عليّ وعبّاسٍ وجعفرٍ وعقيلٍ والحارث ابن المطلب
ومواليهم ودخي هاشم اوغلانلرنه دخي ورمك جايز دكلدر انلر حضرت علي رضي الله عنه ذريتندندر
ودخي حضرت عبّاس ودخي جعفر ودخي عقيل ودخي حارث كه عبد المطلب اوغليدر بونلرك ذريتلرنه
ودخي مولالرنه يعني ازادلولرنه ويرمك جايز دكلدر والى ذمّيّ وجاز غيرها اليه ودخي خراج كذار
كافره زكات ورمك جايز دكلدر امّا زكاتك غيري صدقه جايز اولدي شول كافره كه ذمّي اولا
يعني خراج وررا اولا ودفع الى من ظنّه مصرفًا فبان انّه عبده او مكاتبه يعيدها بر كمسنه زكات
ورسه شول كمسيه كه اكا زكات ورمك جايز اولور صندي صكره بلديكه قوليمش ياخود بهايه كسلمش
ايمش زكوة كورو ويره دبره اول ويردوكي زكوة چقمدي وان غناه او كفره او انّه ابوه او ابنه او هاشمي لم يعد خلافًا
لابي يوسف رحمه الله واكر بلينه كه غني ايمش وياكافر ايمش يا باباسي ايمش يا اوغول ايمش يا هاشمي ايمش كيرو ويرمبه
خلاف ابو يوسفك اول ايدور كيرو ويره وحبّب دفع ما يغنيه عن السّؤال ليوم سوكلو اولدي شول مقدار كه اني غني قيلمه

برکتوم دلنمك دن وکون دفع ما تی درهم لی فقیر غیر مدیون مکروه اولدی اکی یوز درهم بو فقیره که بو رجلو اولمیه

ونقلها الی بلدٍ الا الی قریبه او الی احوج من بلده ودخی مکروه اولدی زکوة الوب کتمك بو غیری شهره الا

مکر که خصمی اولا انده اولان فقیرلر یا غایت محتاج اولالر **باب الفطر** بو باب

صدقهء فطروك بیاننه مخصوص درهی من برٍّ او دقیقه او سویقه او زبیب نصف صاع ومن تمرٍ او شعیرٍ

صاع صدقهء بغدای دن یا اون دن یا قودن دن یا قورد او زمدن یارم صاع در ودخی خرمادن

یا اربدن بو صاع در تمایسع فیه ثمانیة ارطالٍ من مجٍ او عدسٍ صاع شول نسنه در که اکا سکز

رطل صفه مجدن مج مرجمکه بکوز بر نسنه در ماشی دخی درلر ویا مرجمکدن سکز رطل صفه رطل

یوز اوتوز درهم درلر ومنوان برًا جاز خلافًا لمحمد رحمة الله اکی من بغدای ویرسه جایزدور

من دیو اکی رطله درلر اما امام محمد قتنده جایز دکلدر زیرا انك قتنده کلیله اولجمك لازمدر

واداء البر فی موضعٍ یشتری به الاشیاء احب وعند ابی یوسف رحمة الله الدراهم احب بغدای

ویرمك سوکلودر شول یرده که بغدای ایله نسنه صاتون النورا ولا امام یوسف قتنده انچه

ویرمك سوکلودر وتجب علی حرٍ مسلمٍ نصاب الزکوة وان لم یتم صدقهء فطر واجب اولور حر

اوزرنه یعنی قول اولمیه ودخی جاریه اولمیه انجلین مسلمان اولا نصاب زکوة مالك اوله حوایج

اصلیه سندن زاید اگرچه اول نصاب اولماسه یعنی اوزرنه ییل کچه سده ودخی نقودندن یا سوایمدن

اولمسه یا انکله تجارت نیت اولنماسه وبه تحرم الصدقة بو نصابه کندویه زکوة المق حرام

اولور اگرچه اوزرنه بونکله زکوة واجب اولماسه لنفسه وطفله فقیرا وخادمه ملکًا ولو مدبرًا

او ام ولدٍ او کانوا الا لزوجته وولده الکبیر وطفله الغنی واجب کندو نفسیچون ودخی اوغلانجوغی

ایچون

٤٢

ایچون که فقیر اولا ودخی خذمتکاری ایچون که ملکی اولا اگرچه مدبر دخی اولورسه اما عورت

ایچون واجب دکلدر ودخی بالغ اولمش اوغل وقزی ایچون واجب دکلدر ودخی کندونك غنی اوغلیچون

واجب دکلدر بل من ماله بلکی اوغلانك کندو مالندن واجب اولور ومکاتبه وعبدٍ لتجارة وعبد

له ابق الا بعد عوده ودخی بهایه کسلمش قولی وجاریه سی ایچون واجب دکلدر ودخی صتمق ایچون

اولان قولندن اوترو دخی واجب دکل ودخی قاچمش قولندن اوترو واجب دکلدر الا مگر که

کرو کلدوکندن صکره واجب اولا ولا لعبدٍ او عبیدٍ بین اثنین علی احدهما ودخی بر قول یا نیجه قول

لرکه مشترك اولا اکی کشی اورتاسنده اکی سندن بری اوزرنه واجب دکلدرا واقوللر ایچون

ولو بیع بخیارٍ احدهما فعلی من یصیر له اگر قول صاتلسه صتانك یا آلانك مختیر لغیله اول قولك

فطره سی قول کیمك اولورسه انك اوزرنه در بطلوع فجر الفطر فیجب لمن اسلم او ولد قبله لا لمن مات

فی لیلته او اسلم او ولد بعده واجب اولور فطر بیرام کوننك صباحی طوغمغیله ایله اولسه

واجب در شول کمسه که اسلامه کله یا طوغه صباحدن اول اما شول کشیه واجب اولمز که بیرام گیجه سی

اوله یا شول صباحدن صکره اسلامه کله یا طوغه اکا ده واجب اولماز ولو قدمت جاز بلا فصلٍ

بین مدةٍ ومدةٍ اگر بیرامدن اول ویرلسه جایزدر فرق یوقدر بر مدتله بر مدت اورتاسنده یعنی

رمضانك کرك اولنده کرك ایچنده اولسون وندب تعجیلها ولو اخرت لا تسقط مستحب کا لیوب

تیز ویرمکدر واگر تاخیر اولنسه اوزرندن ساقط اولوب کتمز **کتاب الصوم** بو کتاب اوروجك

بیاننه مخصوص در وهو ترك الاکل والشرب والوطئ من الصبح الی الغروب مع النیة

اوروج یمك یمکی ترك اتمکدر ودخی اچمکی ودخی جماعی صباحدن کون طولنجه نیتله بله وصوم رمضان

فرض على كل مسلم ومسلمة مكلف اداءً وقضاءً رمضان اوروجي فرضدر هر مسلمان اوزرنه انجلين مسلمان
كه عاقل وبالغ اوله اداء وقضاء يعني اداسنده وقضاسنده فرضدر وصوم النذر والكفارة واجب
وغيرهما نفل نذر اوروجي وكفارت اوروجي واجبدر فرض دكلدر اما بو ذكر اولنمزدن غيري نافلهدر
ويصح صوم رمضان والنذر المعين بنية من الليل الى الضحوة الكبرى لا عندها في الاصح صحيحدر
رمضان اوروجي ودخي بر كون ايچون معين نذر ايتدوكي اوروج كيجهدن قباقوشلغه وارنجه اولان
نيتله اما قباقوشلقده اولان نيتله صحيح دكلدر مذهب اصحده وبنية مطلقة او بنية نفل
ودخي مطلقا اوروجه نيت اتمكله صحيحدر ويا نافليه نيت ايتمكله يعني نافله نيت اتسه
كرو رمضان اولور يا نذر اولان اولور وادا رمضان بنية واجب اخر الا في مرض او سفر
بل عما نوى ودخي رمضانك اداسي صحيحدر بر غيري نيت اتمكله الا خستلقده جايز دكلدر
بلكه نيت ايتدوكي اولور سفر ايتدوكي وقتين دخي بو يلدر والنذر المعين عن واجب نواه معين بر
كون ايچون نيت ايتدوكي اوروجده بر غيري واجب نيت اتسه اول اولور نذر اولمز كرك سه خسته
اولسون كرك صاغ اولسون كرك سفرده اولسون كرك حضرده اولسون والنفل بنيته وبنية
مطلقة قبل الزوال لا بعده نافله صحيح اولور نافله نيت اتمكله ودخي مطلقا اوروجه نيت
اتمكله زوالدن اول يعني كنش اورتيه وارمدين اما صكره اولان نيتله صحيح دكلدر
وشرط للقضاء والنذر المطلق التبييت والتعيين قضا اولان اوروج ايچون ودخي نذر مطلق
ايچون يعني بر معين كون ايچون اولميه بو ايكيسنده شرط اولندي كيجهدن نيت اتمك ودخي اوروج
تعيين اتمك وان غم ليلة شك لا يصام الا نفلا ولو صام لواجب كره ويقع منه في الاصح انه

يظهر رمضانيته والا فعنه اكر شول رمضاندن ايدوكي معلوم اولمين كيجه بولتلو اولسه اول كون
طوتلميه الا نافله ده وتله اكر اول كون بر غيري واجب ايچون دوتسه مكروه اولور اما اول واجب
واقع اولور اكر رمضاندن ايدوكي صكره ظاهر اولسه رمضان ايچون واقع اولور والنفل فيه احب
اجماعا ان وافق صوما يعتاده والا يصوم الخواص ويفطر غيرهم بعد الزوال اول شك كوني نافله
دوتمق سوكلودر جميع علما قتنده اكر اول كون كندو اوروج دوتمق عادت ايتدوكي كونه راست كلسه خاص لر
طوته لر قاضي كبي ومفتي كبي اما غيريلر بيلور كنني زواله كلدوكدن صكره ولا صوم لو نوى ان كان الغد من رمضان
فانا صايم والا فلا اوروج اولماز اكر بر كمسنه نيت ايلسه كه يارن رمضاندن ايسه بن اوروجم واكر
اولماز سه دكلم وكره لو نوى ان كان الغد من رمضان فانا صايم عنه والا فعن واجب اخر او والا
فعن نفل فان ظهر رمضانيته كان عنه والا فنفل فيهما اكر بر كمسنه نيت اتسه كه اكر يارن
رمضاندن ايسه بن رمضان ايچون اوروجن واكر دكل ايسه بر غيري واجب ايچون اوروجن دسه
ياخود ديسه كه يارن رمضان دكلسه نافله ايچون اوروجن ديسه مكروهدر اكي صورتده بله اندن
صكره اكر رمضان اولسي بلنسه رمضاندن اوتوري ولا اكر بلنمسه نافله اولور اكي صورتده بله
ومن راى هلال صوم او فطر وحده يصوم وان رد قوله بر كمسنه رمضانك يا بيرامك اينك
هلالني يلوكوز كورسه كندو صايم اوله اكر سوزي رد اولنوب مقبول اولماسه وان افطر قضى فقط
اكر يسه قضا ايليه انجق كفارت دكلدر لازم وقبل بلا دعوى ولفظ اشهد للصوم مع غيم خبر
فرد بشرط انه عدل لو قنا او امرأة او محدودا في قذف تايبا مقبولدر بر كشنك بن هلالي
كوردم ديدوكي خبري دعوى اولمزسوزن واخي اشهد لفظي دمك سوزن صوم حقنده بولتلو كوننده

اما اول کمسنه عادل اولوب فاسق اولمامق شرطیله اکرچه قبول اولورسه دخی بر کمسنه‌نیه سوکدیکچون
اولوب دخی توبه ایتمشده وشرط للفطر رجلان او رجل وامرأتان ولفظ اشهد لا الدعوی بیرام
ایچون شرط اولندی ایکی ارکشی یاخود بر ارکشی ایکی عورت ودخی اشهد لفظن دیمک اما دعوی شرط دکل
وبلا غیم شرط جمع عظیم فیها بولوت سوزکونده شرط اولندی چوق جماعت شهادت ایتمک اکیسنده
بله یعنی اوروج آینده وبیرام آینده وبعد صوم ثلثین بتول عدلین حل الفطر وبقول عدل لا
اکیسی عادل کشی سوزیله دوتوب اوتوز کنی تمام ایتدوکده صکن حلال اولور دیمک اما بر عادل کشی
سوزیله اولسه اولمز والاضحی کالفطر قربان بیرامده اوروج بیرامی کبیدر رهان **باب**
موجب الافساد بو باب اوروجی بوزجی نسنه‌لر بیاننه مخصوصدر ومن جامع او جومع فی احدی
السبیلین واکل او شرب غذاءً او دواءً عمداً او احتجم وظن انه فطره فاکل عمداً قضاء
وکفر کالمظاهر بر کمسنه جماع ایتسه یا جماع اولنسه ایکی جانبدن برینه یا یسه یا ایچسه قصدله
بر غدا یا بر دوا یا حجامت ایتدرسه دخی اوروجن بوزر اولسه دخی قصدیله یسه قضا اده ودخی
کفارت ویره ظهاردن کشی کفارت کبی ظهارک بابی کلور ان شاء الله اما کفارت بودرکه
بر قول یا بر جاریه ازاد ایلیه واکر قادر اولمسه التمش کون اوروج دوته متوالیاً واکر اکا دخی
قادر اولمسه التمش فقیری طیوره وهی بافساد صوم رمضان لا غیر بو کفارت رمضان اوروجنی
بوزماغیله درغیریله دکلدر وان افطر خطاءً او مکرهاً او احتقن او اسقط او افطر فی اذنه
او داوی جایفةً او آمةً فوصل الی جوفه او دماغه او ابتلع حصاةً او استقاء ملء فیه او تسحر
او افطر بظنه لیلاً وهو یوم او اکل ناسیاً وظن انه فطره فاکل عمداً او جومعت نائمةً

اولم ینو

او لم ینو فی رمضان کله لا صوماً ولا فطراً او اصبح غیر ناوٍ للصوم فاکل قضی فقط اکر بر کمسنه
اوروجنی خطا ایله یسه خطا اولدرکه اوروجده ایدوکن بلورکن ییه مثلا ابدستده اغزنی
یورکن بوغازنه صو کتدی یا کوجله یسه یا حقنه ایتسه یا بورننه دوا ایتسه یا قولاغنه نسنه طمزرسه
یا دوا ایتسه شول قرننه اشکن یاریه یا بیننه ارشن یاریه دخی اولدوا قرننه یا بیننه ایرشسه
یا بر طاشی یوتسه ویا بردم یوتسه یا قصدله اغزی طلو قوسه یا کیجه صانوب سحورلک
یسه یا اخشام صانوب اوروجن یسه دخی اوروجن بوزدی صانوب قصدله یسه بر عورت
اویرکن جماع اولنسه یا رمضانک جمیعسنده اوروجه نه ییمکه نیت ایتسه یا صباحلسه اوروجه
نیت ایتمدوکی حالده دخی یسه بو صورتلرک جمیعسنده قضا اده انجق کفارت لازم دکل
ولو اکل او شرب او جامع ناسیاً ایچن بر کمسنه یسه یا ایچسه جماع ایتسه اونوتوب او نام فاحتلم
او نظر فانزل یا او یوسه دخی احتلام اولسه یا دکه سه دخی منی انزال ایتسه او قبل یا اوپسه
او اغتاب یا غیبت ایتسه او غلبه القیء او تقیاء قلیلاً یا اختیار سوز قوصسه یا قصدله از اخق
قوصسه او صب فی احلیله دهناً او فی اذنیه ماءً یا ذکر دلوکنه یاغ دوکسه یا قولاغنه صو اقیدلسه
او دخل غبار او دخان او ذباب حلقه یا بوغازنه توز کرسه یا دوتون یا سکک کرسه لم یفطر
بوذکر اولنلرک جمیعسنده اوروجی صنمز والمطر والثلج یفسد فی الاصح یغمور ودخی قار
اوروجی صر مذهب اصحده ولو وطیء میتةً او بهیمةً او فی غیر فرج او قبل ولمس ان انزل قضا
والا فلا اکر جماع ایتسه برا ولمش عورته یا بر حیوانه یا فرجک غیری یره ایتسه بوطارسنه واکا بکزر
نکه وارسه انلادک کبی یا اوپسه یا یاپشسه اکر بونلرده انزال اولورسه قضا اده اکر اولمسه

اتميه اكل لحما بين اسنانه مثل حمصة قضى فقط اكر دشي ارا سنده نخود مقداري اولنا تي ايسه

قضا ايليه اجق كفارت سوز وفي اقل منها لا الا اذا اخرجه واخذ بيده ثم اكل نخود دن اكسكده

قضا اتميه الا مكر كه چقاره دخي اليله الا اندن صكره بيه ولو ابتداء يا كل سمسمة فسد الا اذا مضغه

اكر ابتداء يعني چينمدن بردانه صوسم بيه اورجي بوزلور واكر چينسه بوزلمز وقاء كثير عاد او اعيد

يفسد لا القليل في الحالين چوق قصمق اغزي طلو قصمق كورودنسه ايچه وكتسه ويا قصد له

دوندرسه اورجي بوزر اما از قصمق بوزمز اكي حالده بله يعني كرك كند ودونسون وكرك دون

درسون ومحمد يفسد باعادة القليل لا عود الكثير امام محمد قتنده رحمة الله بوزر آزي دندرمكله

اما چوغك دونمسيله بوزمز والحاصل امام يوسف در وجو قلغه دكر امام محمد قصد له دندرمكه

دكو ايله اولسه اكر چوغي دندرسه بالاتفاق بوزر واكر ازكند ودونسه بالاتفاق بوزمز واكر چوق

كند ودونسه بوزر ابو يوسف قتنده اما امام محمد قتنده بوزمز واكر از دندورلسه بوزر امام محمد

قتنده اما امام يوسف بوزمز وكره له الذوق ومضغ شيء الا الطعام صبي ضرورة والقبلة ان لم يوءمن

مكروه اولدي اوروج طوتن كمسنيه نسنه طتمق ودخي نسنه چينمك الا مكر اوغلانجق يمكي اولا ضرورتدن

اوتوري ودخي اوپمك مكروه در اكر نفسنه امين اولماسه لا الكحل ودهن الشارب والسواك

ولو عشيا سرمه چكمك مكروه دكلدر اوروج طوتن كشيه ودخي بيق يغلنمق مكروه دكلدور

ومسواك دخي مكروه دكلدر اكر چه اويلدن صكره اولورسده وشيخ فان عجز عن الصوم يفطر

ويطعم لكل يوم مسكينا كالفطرة ويقضي ان قدر پير فاني اكر عاجز اولسه اوروج طوتمقدن بيه

دخي كون ايچون بر مسكين طيوره فطره ده دوكموز كبي واكر صكره طوتمغه قادر اولسه قضا ايليه

وحامل

وحامل او مرضع خافتا على نفسهما او ولدهما او مريض خاف زيادة مرضه والمسافر افطروا وقضوا بلا

فدية يوكلو عورت امزدجي عورت قورقسه لركند ولردن يا اوغلانلرندن ودخي كمسه قورقسه خسته لغي

زياده اولا ديو ودخي مسافر اولان كمسنه بيه لر ودخي قضا ايليلر اما فقير يدلنه ورمك لازم دكل صكره

وصوم مسافر ان لم يضره احب ولا قضاء ان مات في سفره او مرضه شول مسافر كه اوروج دوتمي

اكا ضرر اتميه دوتمسي سوكلودر اكر سفرده ياخود مرضنده اولجك اولورسه قضا لازم اولمز قضا

لازم اولمغك معناسي فقير يدلنه ورمكدر وان صح واقام ثم مات فدي عنه وليه بقدر ما فات

ان عاش بعد بقدره والا فبقدرهما اكر مريض صاغلسه ودخي مسافر مقيم اولسه اندن صكره او لسه

وليسي انوكيچون فديه ويره يعني وارثي فقيري يكلندوره انوكيچون فوت اولان مقداري واكر اول

مقدار صاغ اولمسه صاغ اولوب دخي مقيم اولدوغي مقداري فديه ويره وشرط لها الايصاء وتصح

من الثلث شرط اولندي فديه ايچون وصيت ايمك بو فديه صحيح اولور ثلث مالدن وفدية كل

صلوة كصوم يوم هو الصحيح هر نمازك فديه سي بر كونك اوروجي فديه سي كبيدر صحيح بودر بعض لر

ايدور بر كونك نمازنوك فديه سي بر كونك اوروجك فديه سي كبيدر ويقضي رمضان وصلا وفصلا

فان جاء آخر صامه ثم يقضي الاول بلا فدية رمضان قضا او لنمق جايزدر كرك متصل اولسون كرك

ايرو اولسون واكر بر رمضان دخي كلسه انى طوته اندن صكره اولكي قضا اده فديه سز ولا يصوم

ولا يصلي عنه وليه وليسي اول ميتدن اوترو اوروج طوتميه ودخي نماز قليه ويلزم صوم نفل

شرع فيه اداء وقضاء الا في الايام المنهية لازم اولورنا فله اوروجكه اكا بشلمش ايدي

ادا اتمك يعني بشلدقدن صكره تمام اتمك يعني اكر بوزسه كرو ادمك الا شول كونلرده شروع

اولنان نافله اوروج لازم اولمز كه اول كونلرده اوروج دوتمق مكروهدر اول كونلر اكي كوندر ودخي
قربان بيرامندن صكره اوچ كوندر ولا يفطر بلا عذر وفي رواية ويباح بعذر ضيافة نافله اوروجي
بيه عذرسز بر روايتده اما طوارلو ديمك نافله قنوقلق عذريله قنوغه ودخي قنوقلق ايدنده
ويمسك بقية يومه صبي بلغ او كافر اسلم او حايض طهرت او مسافر قدم كوننك بقيه‌سني دوتسون
شول اوغلان كه بالغ اوله اول كونده يا كافر اسلامه كله يا حايض عورت طاهر اوله يا مسافر سفردن
كله ولا يقضي الاول لان يومهما وان اكلا فيه بعد النية ولا ما مضى اما اول اكي اولكسي يعني
بالغ اولان اسلامه كلن قضا ايتمزلر كونلرني اگرچه اول كون نيت وقتي كچمدين بالغ اولسه يا مسلمان
اولسه دخي نيت اتسه صكره يسه ودخي كچن كونلرني دخي قضا ايتمزلر ونوى المسافر الفطر وقدم
ونوى الصوم في وقتها صح اگر مسافر نيت اتسه يمكه دخي اول كون اونه كلسه دخي اوروجه
نيت اتسه وقتي كچمكسزن انك اوروجي صحيح اولور وفي رمضان يجب كما يجب الاتمام على مقيم
سافر في يوم منه لكن لو افطر لا كفارة فيهما اگر اول مسافرك نيت وقتنده اونه كلمسي رمضان
اولسه واجب اولور صايم اولمق نتكم بر مقيم مسافر اولسه رمضاندن بر كونده واجب اولور اول كونك
اوروجني تمام اتمك لكن بو قدر وار كه اگر يسه كفارت لازم اولمز اكي صورتده بله وقضى ايا ما
اغمي عليه فيها الا يوما حدث فيه او في ليلته قضا اده شول كونلري كه انده اوغمشدي الا شول
كوني قضا اتميه كه اوغمق اول كونده حادث اولمشدي ويا كيجه‌سنده حادث اولمشدي ولو جن
كله لم يقض وان افاق ببعضه قضى ما مضى سواء بلغ مجنونا او عاقلا ثم جن في ظاهر الرواية
اگر رمضانك جميعسنده دلو اولسه قضا اتمز اگر بعضنده كندويه كلسه كچن كونلري قضا ادر

كورك دلو ايكن بالغ اولسون كورك عاقل اولسون دخي صكره دلو اولسون ظاهر روايتده يعني امام محمد
كتابلرنده نذر صوم يوم العيد ويوم التشريق او بصوم السنة صح وافطر هذه الايام وقضاها
بر كمسنه نذر اتسه اكي بيرام كوننك اوروجن ودخي قربان بيرامندن صكره اوچ كوننك اوروجن
يا نذر اتسه بر ييلك اوروجن اول كمسننك اوروجي صحيح اولور اما اول بش كون ييه ده صكره قضا ايليه
ولا عهدة ان صامها اوزرندن بورج كيدر اگر اول كونلري دوتسه اما اولي بو كه صكره قضا اتمكدر
ثم ان لم ينو شيئا او نوى النذر لا غير او نوى النذر ونوى ان لا يكون يمينا كان نذرا فقط بر كشي لله علي
ان اصوم اليوم ديسه اندن صكره كوره لم اگر نه نذره نه يمينه نيت ايلسه يا نذره نيت ايلسه
انجق غيري نسنيه نيت ايلمسه ودخي اولمامغه نيت ايلسه بو صورتلرده نذر اولور انجق اگر يسه
قضا لازم اولور كفارت يمين لازم اولمز وان نوى اليمين ونوى ان لا يكون نذرا كان يمينا
وعليه كفارة يمين ان افطر واگر يمينه اولمغه نيت ايلسه ودخي نذر اولماممغه نيت يمين اولور ازنه
كفارت لازم اولور اگر يسه اما قضا لازم اولمز وان نويهما او نوى اليمين كان نذرا ويمينا
اگر نذره هم يمينه نيت ايلسه يا يمينه نيت ايلسه انجق بو اكي صورتده هم نذر هم يمين اولور اگر
يسه قضا لازم اولور وهم كفارت لازم اولور وعند ابي يوسف نذر في الاول ويمين في الثاني
ابي يوسف قتنده نذردر اولكيده يعني اكسنيله نيت اتدوكنده ويميندر صكره كنده يعني يمينه
نيت اتدوكنده انجق وتفريق الستة في شوال ابعد عن الكراهة والتشبه بالنصارى رمضاندن
صكره التي كوننك اوروجي في شوال اينده اولشدر يعني طوتموب تفريق ايدب طوتمق غايتا ايراقدور
كراهتدن دخي نصارالره اوبيكمكدن **باب الاعتكاف** بو باب اعتكافك

بياننه مخصوصدر وهو سنة مؤكدة وهو لبث صايم في مسجد جماعة بنية اعتكاف سنة مؤكده
دربو اعتكاف برادوج طوترکشنك اکلنسدر بر مسجدده که انده جماعت نماز قلورلر ولا بنيّتله
يعني اول کمسنك اعتکافنه نيّتله واقلّه يوم فيقضي من قطعه فيه بعد الشروع غايت از
وقتي برکندر ايله اولسه قضا ادر شول کمسهکم کسدي اعتکافني بشلدقدن صکره برکون
برکيجه تمام اولمقسزن ولا يخرج منه الا لحاجة الانسان والجمعة وقت الزوال مسجددن چقميه
الا مکر که قضا حاجته چقه يا جمعيه چقه کنش زواله کلدکدن صکره ومن بعد منزله فوقتا
يدرکها شول کمسنك که يري يراق اولا جامعدن شول وقت چقه که ايرشورا ولا ويصلي
السنن على الخلاف جمعنك سنتلرني قلا خلاف اوزرنه يعني جمعدن اول درت رکعت قلا بر
روايتده التي قبله صکره کور درت قلا ابوحنيفه رحمة الله قتنده اما امامين قتنده التي
قلا ولا يفسد بمکثه اکثر منه اعتکاف بوزلمز اکلنمکله جامعده بوندن ارتوق وان خرج ساعة
بلا عذر فسد ويأکل ويشرب وينام ويبيع ويشتري فيه بلا احضار مبيع لاغير واکر بر ساعت
چقسه عذرسز اعتکاف اتدوکي يردن اعتکاف بوزلور اما يبه اچه وايويه والا صاته اعتکاف
اتدکي يرده زيرا بونلر اعتکافه مانع دکلدر اما المق وصاتمق صاتلان نسنه اول رادده
حاضر اتمزسوزن ولا بو افعالي معتکفك غيري اتميه مسجدده ولا يصمت ولا يتکلم الا بخير
ودخي ساکت دخي اولميه وسويلميه خيردن غيري ويبطله الوطيء ولو ليلا او ناسيا ودخي اعتکاف
بوزر جماع اتمك اکر کيجه اولور يا اونودوب اولورسده ووطئه في غير فرج او قبلة او لمس
ان نزل والا فلا وان حرم ودخي فرجك غيري يره جماع اتمك يا اپمك يا بتمق اکر انزال اولسه

بونلر

بونلرده بوزر واکر انزال اولمسه بوزمز اکرچه حرام اسه ده والحرام تعتکف في بيتها عورت اعتکاف
ايده اونده نذر اعتکاف ايام لزمه بليالیها ولاء بلا شرطه نذر اتسه برنجه کونك اعتکافنه
کيجهلريله بله لازم اولور بوري برينه اولاشق اکرچه شرط اتمزسه ده اولاشق اولماغي وفي يومين
بليلتهما اکی کون نذر اتسه اکی کيجه سي بله لازم کلور وصح نية النهر خاصة صحيح اولدي کندزي
کيجهلرين سوز نيت اتمك **کتاب الحج** بوکتاب حجك بياننه مخصوصدر يجب على کل مسلم مکلف صحيح
بصيرله زاد وراحلة فضلا عما لابد منه وعن نفقة عياله الى حين عوده مع امن الطريق
حج واجب يعني فرض اولور هر حرو لکا اوزدنکه مسلمان اولا عاقل بالغ اولا صاغ اوله کور اولا
ادوغي وبندي اولا کندويه لازم اولان نسنلردن ارتوق ودخي کندو مکهدن کلنجه عورتي و اوغلاني
ايچون لازم اولان نفقهدن ارتوق اما يول امين اولمق شرطيله والزوج والمحرم للمرأة ان کان بينها
وبين مکة مسير سفر ودخي خاتون کشي ايچون اري يا محرمي بله اولمق شرطيله اکر کندويله مکه
اراسي اوچ کونلك واديسه في العمر مرة على الفور حج واجب اولور عمرده برکره تعجيل اوزرنه تأخير اتسه
کناهکار اولور فلو احرم صبي فبلغ او عبد فعتق فمضى لم يؤد فرضه فلو جدد الصبي احرامه
للفرض ثم وقف جاز عنه بخلاف العبد اکر بر اوغلان حج ايچون احرام اتسه دخي صکره بالغ اولسه
يا بر قول احرام اتسه دخي صکره ازاد اولسه دخي صکره حج اتسه فرض ادا اولمز بلکه نافله اولور
واکر بالغ اولان اوغلان احرامني کرو باشندن يکيلسه فرض ايچون اندن صکره عرفاتده وقفيه
طورسه فرضندن اوتري جايز اولور قولك خلافنجه که قول احرامني باشندن يکيلمز فرض ايچون
وفرضه الاحرام والوقوف بعرفة وطواف الزيارة حجك فرضي احرام در ودخي عرفاتده وقفيه

طورمقدور ودخي طواف زيادتدر وواجبه وقوف جمع والسعي بين الصفا والمروة ورمي الجمار
وطواف الصدر للآفاقي والحلق وغيرها سنن واداب حجك واجبي مزدلفده وقفيه طور
مقدور ودخي صفا ايله مروه اورتاسنده سعي اتمكدر ودخي جمره لري طاشلمقدر ودخي طواف وداع
يا بانده كلنه ودخي باشني تراش قلمقدر وبونلردن غيري سنتلردر واداب اولوردر واشهره شوال
وذو القعدة وعشر ذي الحجة وكره احرامه له قبلها حجك آيلري شوال در وذو القعده دور
وذو الحجه نك اون كوني در مكروه اولدي احرام اتمك حج ايچون بو آيلردن اول والعمرة سنة وهي
طواف وسعي ولا فوت لها وجازت في كل السنة عمره سنتدر بو عمره طواف اتمكدر وسعي اتمكدر
وعمره ايچون فوت اولمق يوقدر وجايزدر عمره ييلك جميعسنده وكرهت في يوم عرفة واربعة
بعدها مكروه اولدي عمره عرفه كوني وعرفه دن صكره درت كون وميقات المدني ذو الحليفة
والعراقي ذات عرق والشامي جحفة والنجدي قرن واليمني يلملم اهل مدينه نك ميقاتي
يعني احرام اتمك واجب اولان يري ذو الحليفه در ودخي اهل عراقك ميقاتي ذات عرقدر ودخي
اهل شامك جحفه در ودخي اهل نجدك قرن در ودخي اهل يمنك يلملم در وحرم تاخير الاحرام
عنها حرام اولدي بو ميقاتلردن احرامي تأخير اتمك يعني احرامسز بونلردن كچمك
لمن قصد دخول مكة لا التقديم شول كمسه كم مكه يه كرمك قصد ايتدي اما بونلردن
ايلرودن احرام اتمك دكلدر وحل لاهل داخلها دخول مكة غير محرم حل اولدي ميقات
لردن ايچرودن اولان كمسنلره مكه يه احرامسز كرمك ووقته الحل ولمن بمكة للحج الحرم
وللعمرة الحل انك احرامي يري حلدر حل ديو ميقاتله حرم اورتاسنده لر ومكه دن اولان

كشنك

كشنك احرام يري حج ايچون حرم در وعمره ايچون حل در ولمن شاء احرامه توضأ وغسله احب ولبس
ازارا ورداء جديدين وتطيب بر كمسنه حج ايچون احرام اتمك دلسه ابدست اله غسل اتمك سوكلودر ودخي
ازار كيه ازار بله دوتلنه دره لر ودخي رداكيه ردا اوموزا اوزرنه اورتلونه دره لر بو اكسي آري اولدقجه
حالده ودخي خوش قوقلونسه لودرتنه وصلى شفعا وقال المنفرد اللهم اني اريد الحج فيسره لي وتقبله
مني ثم لبى ينوي بها الحج وهي لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لا شريك
لك ولا ينقص منها وان زاد جاز ودخي اكي ركعت نماز قلدي دخي يا الكوز حج ادن كشي ديه يا الله تحقيق بن
حج دلرون اني بكا ميسر ايليه ودخي اني بندن قبول ايله وبونلري اتدوكدن صكره تلبيه ايليه
حج نيت ادجي اولدقي حالده تلبيه سويليه وتلبيه بو ذكر اولان در وبوندن نسنه اكسيه واكر زيادة
اتسه جايزدر مثلا دمك كبي لبيك وسعديك والخير كله بيديك والرغباء اليك والعمل لبيك
معناسي خدمتكا طوروز دين طوردقدن صكره دمكدر واذا لبى ناويا فقد احرم فيتقي الرفث والفسوق
والجدال وقتل صيد البر لا البحر والاشارة اليه والدلالة عليه تچن تلبيه اتسه نيت ادجي اولدقي
حالده تحقيق محرم اولور چونكه محرم اولدي رفثدن صاقنه رفثدن مراد جماع دريا فاحش سوزلودر
يا جماع ذكرا تمكدر ورحاتون لرقتنده ودخي كناه لردن صاقنه ودخي بولداشيله چكشمكدن صاقنه
ودخي صيد اولورنسنه لري اولدرمكدن صاقنه قره ده اولان جانورلردن اما دكزده اولنلردن دكل
ودخي صيده اشارت اتمكدن صاقنه ودخي صيده قولاوز اولمقدن صاقنه والتطيب وقلم الظفر
ودخي قوقلونسه دن تتمكدن ودرناغن كسمكدن صاقنه وستر الوجه والرأس ودخي يوزن اورتمكدن
وباشني اورتمكدن صاقنه وغسل رأسه ولحيته بالخطمي وقصها وحلق رأسه وشعر بدنه

ودخی خطمیله سقالن باشنی یومقدن صاقنه ودخی سقالن قرقمقدن وباشنی قزتمقدن وكودسنك

قلن قزتمقدن ولبس قميص وسراويل وقباء وعمامة وخفين وثوباً صبغ بماله طيب الا بعذر والطيبه

ودخی كوكلك كيمكدن وایاقطوبی كیمكدن وقفتان كیمكدن وصادق كیمكدن صاقنه وایچ ادك كیمكدن

صاقنه ودخی شوال بزی كیمكدن كه انك دكنده خوش قوقو ولا انك كبی بز كیمكدن صاقنه الا مكركه یقوسی

كتمش اوله لا الاستحمام والاستظلال فی بیت ومحمل وشد همیان فی وسطه اما حمامه كیرمكدن

واوه كولكه لنمكدن ومحفیه كولكه لنمكدن وبلنه همیان بغلمقدن صاقنمیه ویكثر التلبیة متی صلی

او علی شرفاً او هبط وادیاً او القی ركباً او اسحر تلبیه‌یی چوق اده تچن نماز قلسه یا یوجه یره چقسه

یا دره انسه یا اتلولره اوغراسه یا صباحله واذا دخل مكة بدء بالمسجد وحین رای البیت كبر

وهلل ثم استقبل الحجر وكبر وهلل برفع یدیه كالصلوة واستلمه ان قدر غیر موذی ولا یمسی

شیئاً فی یدیه ثم قبله تچن كه مكیه كیرسه اول مسجد حرمه واره شول وقت كه بیت الله كوره الله

اكبر دیه لا اله الا الله دیه اندن صكره حجر الاسوده قرشو واره دخی الله اكبر دیه دخی لا اله الا الله

دیه اكی النی قلدوردیجی اولدوغی حالده نمازده غی كبی والن حجرك اوزرنه قویه دخی اوپه اكر قادر اولورسه

كمسیی انجدمزسوزن واكر قادر اولمسه بر نسنه یی النه آلا دخی دكوره اندن صكره انی اوپه

وان عجز عنهما استقبله وكبر وهلل وحمد الله تعالى وصلى على النبي عليه السلام واكر اكسنه

بله قادر اولمسه قرشوسنه طوره دخی الله اكبر دیه ودخی لا اله الا الله دیه ودخی الحمد لله دیه

ودخی پیغمبره صلوات كتوره وطاف طواف القدوم دخی طواف اده قدوم ایچون وسن للآفاقی طواف

قدوم سنت اولدی یا بندن كلنه انونكیچون بوكا طواف قدوم درلر واخذ عن یمینه مما یلی الباب

جاعلاً رداءه تحت ابطه الیمنی ملقیاً طرفه علی كتفه الیسری طوافه بشلیه صاغ یاننده طوف

بابدن یعنی قپو طرفندن زیرا حجر اسود قپه قرشو طوردچق قپو صاغ یاننه كلور وردا سنی قولتجی اولدوغی حالده

صاغ قولتوغی التنه وبر طرفنی بوازنجی اولدوغی حالده صول اوموزنه ورداء الخطیم سبعة اشواط

رمل فی الثلاثة الاول فقط من الحجر الی الحجر خطیمك اردندن طواف ایلیه یعنی خطیمی بیله ایچره اوله

وحطیم بیت الله دن بر مقدار یردركه قوشاغدك یاپلمش دحی قالمشدر یدی شوط طواف اده وبر كرن

طولنمغه بر شوط درلر بو یدی شوطك اوچ اولنده رمل اده ایچق حجر اسوددن حجر اسوده وارنجه

رمل دیو تیز تیز یوریب ادملری وفق اوفق آدمقدرا وموزلرنی اوینادیجی اولدوغی حالده وكلما مر

بالحجر یفعل ما ذكر هر باركه حجر اسوده اوغرایه اول دوكموز نسنلری ایلیه یعنی استلام ودخی

نیسه ویستلم الركن الیمانی وهو حسن ودخی ركن یمانیه استلام اده بو كوزكلودر

وختم الطواف باستلام الحجر ثم صلی شفعاً یجب كل اسبوع عند المقام او غیره من المسجد

ثم عاد واستلم الحجر طواف تمام اده حجر اسود استلامله اندن صكره اكی ركعت نماز قله كه واجب

درهر بر اسبوعدن صكره ویدی كز طولنمیه بر اسبوع درلر اول اكی ركعت مقام ابراهیمده قله

یا مسجددن نه اراد دلرسه قله اندن صكره كرو حجر اسوده استلام اده وخرج فصعد الصفا

واستقبل البیت وكبر وهلل وصلی علی النبی علیه السلام ورفع ودعا بما شاء ثم یمشی نحو المروة

ساعیاً بین الملین الاخضرین وصعد علیها فعله ما فعل علی الصفا یفعل هكذا سبعاً یبداء

بالصفا ویختم بالمروة ودخی طاشره چقوب اندن صفانك اوزرنه چقا وبیت الله دن یكا توجه

ادب الله اكبر دیه ودخی لا اله الا الله دیوب ورسوله علیه السلام صلوات ویره ودخی اكی

النبي قالدوره دعا ايليه دلوسه اندن يوريه مروه دن يكا ايلجي اولدوغي حالده ميلين اخضرين اورتـ
سنده وملين احضرين صفا يله مروه اورتسنده بو مقدار يوردر ودخي مروه اوزرنه چقا صفا
اوزرنده اتدوكي انده دخي اده اوش بو ذكر اولان اوزرنه يديكز ايليه صفادن بشليه مروه ده
تمام ايليه ثم يسكن بمكة محرمًا فطاف بالبيت نفلًا ما شاء اندن صكره مكة طوره محرم اولدغي
حالده بيت الله نافله طواف اده دلدوكي قدر وخطب الامام سابع ذي الحجة وعلم فيها المناسك
ثم التاسع بعرفات ثم حادي عشر بمنى بفصل بين كل خطبتين بيوم ودخي امام خطبه اوقيه ذي
الحجه آينك يدنجي كوني اول خطبده حجك افعالين بلدوره اندن صكره طقوزنجي كون كوعرفاتده
خطبه اوقيه اندن صكره اون برنجي كون منا ده خطبه اوقيه آيره هر خطبه اراسن بر كون ايله
ثم خرج غداة يوم التروية الى منى ومكث بها الى فجر عرفة ثم منها الى عرفاتٍ وكلها موقف
الا بطن عرنة اندن صكره چقه ترويه كوننك صباحي منايه واره وترويه ديو ذي الحجنك
سكزنجي كوننه دلر زيرا اول كون دوه لرن صويه قندردلر ودخي انده اكلنه عرفه كوننك
صباحنه دك اندن صكره عرفاته واره عرفاتك جميع يري وقفيه طوريجق يردر الا بطن
عرنة درلر بر يردر واوراده موقف دكلدر واذا زالت الشمس منه خطب الامام خطبتين
كما في الجمعة وعلم فيها المناسك وصلى بهم الظهر والعصر باذان واقامتين فيجان
كنش اول كون اورته يردن آيرلسه امام اكي خطبه اوقيه جمعه كوننده كي كبي ودخي اوكرده
خطبده حجك افعالني ودخي قله خلقله اويله ي واكندوي بر اذان واكي اقامتله اويله
وقتنده وشرط الامام والاحرام فيهما فلا يجوز العصر للمنفرد في احدهما ولا لمن صلى الظهر

بجماعة ثم احرم الآن في وقته جمع اتمك ايچون شرط اولدي بو اكسنيله اما مله قلمق دخي اكسنده بله احرام
اولمق چونكه بو يله شرط اوليجك اكندوسي جايزدكلدر شول كمسنك كه بو اكيدن برني يالكز قلا ودخي
شول كمسنك جايزدكلدر كه اويليي جماعتله قلا دخي صكره احرام اده الا وقتنده قلمق جايزدر ثم ذهب
الى الموقف بغسل سنّ ووقف الامام على ناقته بقرب جبل الرحمة مستقبلًا ودعا بجهدٍ وعلم
المناسك ووقف الناس حلفه بقربه مستقبلين سامعين مقوله اندن صكره وقفيه طوره
جق يره كيده غسل ايليه كه سنتدر ودخي امام طوره دوه سي اوزرنده جبل رحمة ياقننده قبليه
قرشو طوره ودخي دعا ايليه جهدله امام اوكرده خلقه حجك افعالني ودخي انك اردنده ياقننده
طوره لر قبليه قرشو دكليجي اولد قلري حالده امامك سوزن واذا غربت الى مزدلفة وكلها
موقف الا وادي محسر يعني كون طولنسه مزدلفيه كله ومزدلفه عرفاتله منا اورتسنده
بر يوردر ومزدلفه نك كليسي وقفيه طورجق يردر الا وادي محسر درلر بر يردر اوراده كل ونزل عند
جبل قزح وصلى العشائين باذان واقامةٍ واعاد مغربًا ان اداه في الطريق وبعرفات ما لم يطلع
الفجر لا بعده مزدلفده جبل قزح درلر بر طاغ واردر انك ياننه اينه اخشام له يتسوي انده قله
بر اذانله وبر اقامتله يتسو وقتنده واخشام كرو دوندوره اكر ادا اتمش اسه يولده يا عرفاتله
مادام كه صباح طغميه اما صباح طوغجق دوندرميه وصلى الفجر بغلس ثم وقف ودعا وهو واجب
لا ركن صباحي مزدلفده قلا كيجنك آخر قره كولغنده يعني صباح كاذبده اندن صكره وقفيه
طوره ودخي دعا اده بو وقفه واجبدر فرض دكلدر واذا اسفر اتى منى ورمى جمرة العقبة
من بطن الوادي سبعًا خذفًا وكبر بكل منها يعني صباح زياده اغرسه منايه كله جمره عقبه

آته بومكدن طوفه الك اوجدغي جمره دركه اجندن اته يديكز بوموقلو يله ودخي الله اكبر ديه هر طاشده
آتدقجه وقطع تلبية باولها ودخي تلبيه كسه اول طاشي اتدوغي كبي ثم ذبح ان شاء ثم قصر وحلقه
افضل وحل له كل شيء الا النساء اندن صكره قربان بوغزليه اكر دلرسه اندن صكره صاچني
قرقه اما قرقمق افضلدر وهر بننه اكاحلال اولور الا عورته جماع دكل ثم طاف للزيارة يوماً
من ايام النحر سبعة بلا رمل وسعي ان كان سعي قبل والا فعمهما اندن صكره بيت الله طوافنده
زيارت ايچون بوطواف اولا فرض اولان طوافدر نحر كونلرندن بر كونده ايدي يدي شوط ونحر كونـ
لري بيرام كوني در وارته سي در ودخي ارته سي در اما بوطواف رمل ايله وسعي سوز ايده اكر بوندن
اول سعي اتمش سه واكر اتمامش اسه رمل ايله وسعي ايله طواف اده واول وقته بعد طلوع فجر
يوم النحر وهو فيه افضل طواف زيارتك اول وقتي بيرام كوننك صباحي طغدقدن صكره دودو
بيرام كونندن اولمق طواف زيارة افضلدر وحل له النساء طواف زيارت اتدكدن صكره
عورته جماع دخي حلال اولدي فان اخر عنها كره ووجب دم اكر طواف زيارت تأخير اتسه نحر كونـ
لرندن مكروه در واكا قربان واجب اولور ثم اتى منى وبعد زوال ثاني النحر رمى الجمار الثلاث يبدأ
بما يلي المسجد ثم يليه ثم بالعقبة سبعاً سبعاً وكبر بكل طواف زيارة اتدكدن صكره منايه
كله بيرامك اكنجي كوني زوالدن صكره يعني اويله وقتنده اوچ جمره آته مسجددن يكاكي جمره ايله
بشليه وصكره يانندكي آته ودخي صكره جمرهء عقبهء آته يديشر طاشله هربريله الله اكبر ديه
ووقف بعد رمي بعده رمي فقط ودعا ثم غداً كذلك ان مكث وهو احب ودخي طوره شول جمرهء
اتدكدن صكره كه اندن صكره دخي جمره اتلور وغيرده طورميه يعني اولكي جمره ده ودخي اكنجي جمره ده

طوره دخي دعا اده اندن صكره يارنداسي كو وبويله اده دخي يارنداسي كو وبويله اده صباحدك
انده اكلنورسه اما بوسوكلودر يعني دردنجي كونك دخي طوروب جمره سني اتمق وان قدم الرمي فيه
على الزوال جاز اكر آتمغي دردنجي كون تقديم اتسه زوالدن اوزره يعني دردنجي كون اويلدن اول جايزدر
وله النفر قبل طلوع فجر الرابع ان كچون واردر منادن چقمق دردنجي كوننك صباحي طغمدين لا بعده اما
صباحدن صكره جايز دكلدر جمرهء اتمينجه وجاز الرمي راكباً اتمق جايزدر بنجي اولدوغي حالده
ولو قدم ثقله الى مكة واقام بمنى للرمي كره واكر اسبابني مكيه كوندرسه دخي كندو منا ده
طورسه اتمق ايچون مكروه در واذا نفر الى مكة نزل بالمحصب نجي مكيه كتسه منا ده جمره اتمق
تمام اولدقدن صكره اينه محصبده محصب مكيه يقين بر يردر ثم طاف للصدر سبعة بلا رمل وسعي
اندن صكره طواف ايليه صدر ايچون يدي شوط وصدر ديودغكه درلو انوكچون دركه بوطواف
صدر ادينه دونن كشيه واجبدر بوطواف صدر رملسز وسعيسز وهو واجب الا على اهل مكة بوطواف
صدر واجبدر الا اهل مكيه دكل ثم شرب من زمزم اندن صكره زمزم صويندن ايچه
وقبل العتبة ودخي مكنك اشكن اوپه ووضع صدره ووجهه على الملتزم ودخي كوكسني
ويوزني ملتزم اوزرنه قويه ملتزم قپو ايله حجر اسود اورتسيدر وتشبث بالاستار ساعة ودخي كعبنك
اورتسنه يابشه بر ساعت ودعي مجتهداً ويبكي ويرجع تهقهري حتى يخرج من المسجد ودخي دعا ايليه
جهد ودخي اغليه ودخي دونه قچين مسجددن چقنجه ويسقط طواف القدوم عمن وقف بعرفة
قبل دخول مكة ولا شيء عليه بتركه طواف قدوم دوشر شول كمسنك اوزرندن كه عرفاتده وقفيه
طوره مكيه كرمدن اوزرنه نسنه لازم اولمز طواف قدوم ترك اتمكله ومن وقف بعرفة ساعة من زوال يومها

الى طلوع صبح يوم النحر شول كمسكم وقفيه طوره عرفاتده برساعت عرفه كوننك زوال وقتندن بيرام كوننك

صباحندكي او اجتاز نائما او مغمى عليه واهلّ عنه رفيقه به يا اوغرايه عرفاته اويوركن يا اوغنمش اكن يا يولدن آتي

اندن اوتري احرام اتسه آنك اوغنمسي اجلندن او جهل انها عرفة يا بلمسه اول عرفات ايدوكني صح

بو صورتلرك جميعسنده وقفسي صحيح اولور ومن لم يقف فيها فات حجه شول كمسكه عرفاتده طورميه

حج فوت اولور فطاف وسعى وتحلّل چونكه حج فوت اولدي طواف ايده وسعى ايده دخى احرامدن چقه زيره بو نسنوز

احرامدن چقلمز وقضى من قابلٍ دخى قضا ايده اول حجى كلجك يلن والمرأة كالرجل خاتون كشي دخى اركك در

لكنها لا تكشف راسها بل وجهها الا بو قدر واركه باشن آچمز بلكه يوزن آچر ولو استدلت شيئا عليه

وجافت عنه صح واكر خاتون كشي برنسنه صارقتسه يوزى اوزرنه دكمسه ارراق اولسه صحيح اولور ولا تلبى

جهرا ولا تسعى بين الميلين الاخضرين ودخى خاتون كشي قتى قتى تلبيه اتميه ودخى ميلين اخضرين اورتسنده

يلميه ولا تحلق بل تقصر ودخى باشن قرخميه بلكه قرقه وتلبس المحيط دخى دكلمش نسنه كيه

ولا تقرب الحجر في الزحام ودخى حجر اسوده يقين وارميه قلاو بلقده وحيضها لا يمنع نسكا الا الطواف

ودخى خاتون كشنك حيضى افعال حجى منع اتمز الا طوافي منع ايدر وهو بعد ركنيه يسقط الصدر خاتون

كشنك حيض كورمسي اكى ركندن صكره يعنى وقفيله طوافدن صكره طواف اوزرندن دوشر قلّه بدنة نفلٍ

بركمسنه نافله قربان دوه سنك ويا صغرك بوينه قلاده اصسه يعنى اياق قابي پارهسى يا دري پارهسى

آصسه او نذرا او جزاء صيدٍ او نحوه يا نذر قربان دوه سنك ويا صغرك ويا بو كا بكزر نه وارسه قرباندن

مثلا كچي اتدوكى جنايتجون لازم اولان دوه كبي ويا صغر كبي يريد الحج بونلرك بوينه قلاده

آصسه حج قصد ايدبجي اولدوغي حالده او بعث بها المتعة وتوجه بنية الاحرام يا كندرسه تمتع ايچون

دوه يا صغرى بوينه قلاده آصدقدن كندوسى دخى صكره توجه احرام نيتله فقد احرم تحقيق اول

كمسنه محرم اولور بو صورتلرده تلبيه ايله محرم اولدوغى كبي ولو اشعرها او جللها او قلّد شاة لا

اكر دوه يا صغرى اشعار اتسه يعنى اشعار دوه نك برياننى جيزوب قان آقتمقدر قربان ايدوكى بلنسون

ايچون ويا چل اورتسه اوزرينه ويا قيونه قلاده آصسه بو صورتلرده محرم اولماز ولكذا لو بعث بدنة وتوجه

حتى يلحقها اكر بو بخلين اكر دوه يا صغرى قلاده آصدقدن صكره كوندرسه اما تمتع ايچون اولمسه دخى

كندوسى صكره توجه اتسه محرم اولماز تا ايرشمينجه بو مسئله لرده بز اتدوكمز تفسير اكرچه مصنف

عبارتندن ودخى صدر الشريعه عبارتندن ظاهر دكلدر اما سائر كتابلورده بويله تحقيق اولنمشدر

والبدن من الابل والبقر بدن لرده دن دوه وصغردندر

باب القران والتمتع

بو باب قرانله تمتع بيانه مخصوصدر القران افضل مطلقا قران مطلق افضلدر تمتعدنده وافرادندن

وهو ان يهل بحج وعمرة من ميقات معا بو قران احرام اتمكدر حجله ودخى عمره ايله ميقاتدن ويقول بعد

الصلوة اللهم انى اريد الحج والعمرة فيسّرهما وتقبلهما منى ودخى ايده اكى ركعت نماز قلدقدن صكره

يا الله تحقيق بن حج دلرن ودخى عمره دلرن بو اكسنى بكا ميسّر ايله ودخى بو اكسن بندن قبول ايله وطاف

للعمرة سبعة اشواطٍ ودخى طواف ايده عمره ايچون يدى شوط يرمل للثلاثة الاول ويسعى بلا حلق

اوچ اولكى ايچون رمل ايده ودخى سعى ايده اما باشن قرخميه ثم يحج كما مر اندن حج ايليه يوقروده كچن

كبي اتى بطوافين وسعيين لهما كره اكر اكى طواف واكى سعى اتسه حج ايچون ودخى عمره ايچون مكروه اولور

ذبح عمره نك سعى في تاخير اتمش اولور وطواف قدوم تقديم اتمش اولور وذبح للقران بعد رمى يوم النحر

ودخى بوغزليه قراندن اوترو بيرام كوننك جمره سنى آتدقدن صكره وان عجز صام ثلاثة ايام آخرها عرفة

واكر قربان بوغزلمقدن عاجز اولسه فقرندن اوتوري اوچ كون اوروج دوته آخري عرفه كون اوله وسبعة بعد

حجة اين شاء يدى كون دخي حجدن صكره طوته يعني ايام تشريقدن صكره نه اراده دلرسه فان فاتت الثلاثة

تعيّن الدم واكر اول اوچ كونده اوروجي فوت اولسه قربان اتمك اوزرنه مقرر اولور فان وقف قبل العمرة

بطلت وقضيت اكر عمره دن اول وقفيه طورسه عرفاتده عمره سي بوزلور ودخي صكره قضا اولنور ووجب

دم الرفض وبر قربان واجب اولور بوزديغيچون وسقط دم القران ودخي قران ايچون اولان قربان

اوزرندن دوشر والتمتع افضل من الافراد تمتع افضلدر افراددن يعني يالكز حجدن وهو ان يحرم عمرة

من الميقات في اشهر الحج بو تمتع احرام اتمكدر عمره ايله ميقاتدن حج آيلرنده ويطوف ويسعى ويحلق او يقصر

ودخي طواف اتمكدر ودخي سعي اتمكدر ودخي باشن قزمقدر ويا قرقمقدر ويقطع التلبية في اول طوافه

تلبيه‌ئي كسر اوّلكي طوافده ثم احرم بالحج يوم التروية وقبل افضل اندن صكره احرام ده حج ايله

ترويه كون يعني ذي الحجه‌نك سكزنجي كون اما اوكردي افضلدر وحج كالمفرد ودخي حج اده يالكز حج

ادن كبي وذبح ودخي قربان بوغزليه ولم تنب الاضحية عنه بيرام قرباني آنك يرني طوتمز

وان عجز صام كالقران اكر قرباندن عاجز اولسه اوروج دوته قران اندن كبي وجاز صوم الثلاثة

بعد احرامها لا قبله جايز اولدي اول اوچ كونده اوروجي عمره احرامندن صكره اوكردي جايز دكل

در وتاخيره احب اول اوچ اوروجي تأخير اتمك سوكلودر كه آخر كوني عرفه اوله وان شاء السوق

وهو افضل احرم وساق هديه اكر تمتع ادن كشي قربان سورمك دلسه حال بوكه قربان سورمك

افضلدر احرام اده دخي قرباني سوره وهو اولى من قوده بوسرمك يكوكدوريدمكدن وقلد البدنة

وهو اولى من التجليل بدنه قلاده ايليه بو اولي در جل اورتمكدن وكره الاشعار ويشق سنامها

من الايسر

من الايسر وهو الاشبه مكروهدر اشعار اتمك اشعار دوه‌نك اركجي يارمقدر صولي ياندن زيرا صولي

يارمق صوابه يقين در قدر واعتمر ولا تحلّل منها قربان سورن كشي عمره اده دخي عمره‌نك احرامندن

چقميه ثم احرم للحج كما مرّ وحلق يوم النحر اندن صكره حج ايچون احرام اده كچن كبي ودخي باشن قرقه بيرام

كون وحلّ من احراميه ودخي حلال اوله ايكي احرامدن بله والمكي يفرد فقط اهل مكه مفرد اولور

انجق تمتع وقران انلره جايز دكلدر ومن اعتمر بلا سوق ثم عاد الى بلده فقد الم شول كمسه كم عمره اتسه

قربان سورمزسوزن اندن صكره شهرنده دونسه كلسه اول كمسه تحقيقا وينه كلمش المش اولور

يعني اوّلكي سفري تمام اولور متمتع اولماز زيرا تمتع ده عمره ايله حج بر سنه‌ده كرك ومع سوق تمتع واكر قربان

سورمش اولسه اول كمسنه متمتع اولور زيرا قربان سورنك وينه كلمسي كلمك دكلدر وفان طاف

لها اقل من اربعة قبل شهره واتمها فيها وحج فقد تمتع اكر بر كمسنه عمره ايچون طواف اتسه درت

شوطدن اكسك حج آيلرندن اول دخي تمام اتسه حج آيلرندن دخي حج اتسه تحقيقا اول كمسنه تمتع اتمش

اولور زيرا طوافنك اكثري حج آيلرنده اولدي ولو طاف اربعة هنا لا واكر حج آيلرندن اول درت شوط

تمام اتسه متمتع اولماز زيرا طوافنك اكثري حج آيلرنده اولمديكوني صلى من عمرته فيها وسكن

بمكة او بصرة وحج فهو متمتع اهل كوفه‌دن بر كمسنه عمره احرامندن چقسه حج آيلرنده ودخي مكه‌ده

ساكن اولسه يا بصره ده ساكن اولسه دخي حج اتسه متمتع اولور اول كمسنه ولو افسدها ورجع

من بصرة وقضاها وحج لا الا اذا الم باهله ثم اتى بهما اكر اول كمسنه عمره سني بوزسه

دخي بصره‌دن دونسه كلسه قضا اتسه دخي حج اتسه اول كمسنه متمتع اولماز زيرا اهل مكه اولدي

اهل مكيه تمتع يوقدر بصريه كلمسي كلمك بي دكلدر الا مكر كه اول كمسنه وينه كله اندن صكره

حج ایلیه عمره اده ذبح باشدن کورو بر سفر اولور دوای افسدا تمة بلا دم شول کمسنکم حج آیلرنده عمره اده
ودخی حج اده عمره دن وحجدن هر قنفسنی بوزسه تمام اده احرام دن چقمق ایچون قربان لازم اولماز یعنی
تمتع قربان ساقط اولور زیره متمتع اولمدی

باب الجنایات

بو باب جنایتلو بیانده
مخصوص در ان طیب محرم عضواً او خضب راسه بحناء اکر بر محرم کشی اعضاسندن بر سنی طیب الیه
یعنی قوقولو نسنه دورتسه یا باشنی قنا یله قنالسه او ادهن بزیت یا یغلنسه زیت یا غیله اولبس
مخیطاً او ستر راسه یوماً کاملاً یا دکلمش نسنه کیسه یا باشنی اورتسه بر کون تمام اوحلق ربع راسه
یا باشنك دورت بولکده برینی قرسه او محاجه او احدی ابطیه او عانته اورقبته یا حجامت یرلونی
یا بر قلتوغنی یا قاسوغنی یا بوینی قرسه او قص اظافر یدیه او رجلیه فی مجلس واحد او ید او رجل
یا اکی الی یا اکی ایاغی درنقلرن قرسه بر مکانده بر حال اوزره ایکی یا بر الی درنقلرن یا بر ایاغی در
نقلرن قرسه او طاف للقدوم او للصدر جنباً او للفرض محدثاً یا طواف اتسه قدوم ایچون و یا صدر
ایچون جنبله و یا فرض ایچون یعنی طواف زیارت ایچون طواف اتسه ابدستسز او افاض من عرفة قبل الامام
یا عرفاتدن دونسه امامدن اول یعنی اخشام اولمدین او ترك اقل سبع الفرض و بترك اکثره بقی محرماً حتی
یطوفه یا ترك اتسه فرض اولان طوافك یدی شوطنك آزنی یعنی دردن اکسکنی اما اکثرینی ترك
اتسه محرم قالور تا طواف ایدنجه او طواف الصدر او اربعة منه او السعی او الوقوف بجمع او الرمی
کله او فی یوم واحد او الرمی الاول او اکثره یا طواف صدری ترك اتسه یا طواف صدردن درت شوط ترك
اتسه یا سعی ترك اتسه یا مزدلفه ده اولان وقفه ترك اتسه یا جمره اتماغك جمیعسن ترك اتسه یا بر کون اولان
آتمغی ترك اتسه اولکی جمره عقبه دور یا اکثر یا اول کون آتمغك چوغنی ترك اتسه او حلق فی حل للحج او عمرة لا

في معتمر

في معتمر رجع من حل ثم قصر یا باشنی قرسه حرمدن طشره ده حج ایچون و یا عمره ایچون اما شول کمسنه حقنده
نسنه لازم اولماز که اول کمسنه عمره ایلیه و دخی حرمدن طشره چقه کوروده نه کلا دخی اندن صکره باشنی
قرزیه و یا قرقه او قبل و لمس بشهوة انزل او لا یا اوپسه یا یا پشه امر نمکله کورك انزال اولسون کورك اولماسون
او اخر الحلق او طواف الفرض عن ایام النحر یا باشنی قرمغی تأخیر ایلسه نحر کونلرندن و یا طواف فرضی تأخیر
اتسه نحر کونلرندن او قدم نسکاً علی آخر یا حجك افعالندن برسنی برسی اوزرینه تقدیم ایلسه مثلا باشنی قرسه
جمره آتمزدن اول فعلیه دم شول محرم که بو ذکر اولانلردن برینی اشلیه انك اوزرینه بر قربان لازم دور
فیجب دمان علی قارن حلق قبل ذبحه اکی قربان لازم اولور شول قارن اولان کمسنکه باشنی قرتدی قربانی
دن اول ذبح قربان لازم باشنی قربانندن اول قازتدو غیچون و بر دخی قربانی تأخیر اتدوکی ایچون لازم اولور
وان طیب اقل من عضو او ستر رأسه او لبس اقل من یوم طیب لسه بر عضودن اکسکنی یا اورتسه باشنی
و یا دکلمش نسنه کیسه بر کوندن اکسك او حلق اقل من ربع رأسه یا باشنك درت بولکدن اکسکنی
قرسه او قص اقل من خمسة اظافر او خمسة متفرقة یا قرپسه بش درنقدن اکسوکنی یا بش درنق که
هب بر الدن و یا هپ بر آیقدن اولمیه انلری قرپسه او طاف للقدوم او للصدر محدثاً یا طواف اتسه
قدوم ایچون و یا صدر ایچون آبدستسز او ترك ثلاثة من سبع الصدر او احدی جمار ثلاث یا ترك
اتسه طواف صدرك یدی شوطنك اوچنی یا ترك ایلسه اوچ جمره نك برینی بیرام کونندن غیرده
او حلق رأس غیره یا بر غیری کشنك باشنی قرسه تصدق بنصف صاع من بر بو شمدی ذکر اتدوکموز یرلرده
یاروم صاع بغدای ویروب صدقه اده وان طیب او حلق بعذر ذبح او تصدق ثلاثة اصوع من طعام
علی ستة مساکین او صام ثلاثة ایام و اکر طیب دورتنسه یا باشنی قرتسه بر عذر سببیله بر قربان

بوغزلیه ویا صدقه اده اوج صاع بغدایدن التی مسکینه ویا اوج کون اوروج دوته ووطئ ولوناسیا وقوف
فرض یفسد حجه ویمضی ویذبح ویقضی محرمك عرفاتده وقفه سندن اوکودی جماع اتمك لکی اکرچه اونتمغله
دخی اولورسه حجنی بوزر اما حجك افعالنی اشلیه احرامدن چقمق ایچون ودخی قربان بوغزلیه حجنی بوزدیغیچون
ودخی قضا ایلیه ولم یفترقا واجب اولمزارله عورت بربرندن ایرلمق صکره قضا ادرکن وبعد وقوفه
لم یفسد وتجب بدنة وقفه دن صکره جماع اتسه بوزمز حجنی اما بردوه ویا برصغر قربان اتمك واجب اولور
وفی عمرته قبل طوافه اربعة مفسد لها فیمضی ویذبح ویقضی عمره ده جماع اتمك دورت شوط طوافدن اول بوزر عمره‌یی
وعمره نك افعالنی اشلیه احرامدن چقمق ایچون ودخی قربان اده بوزدیغیچون ودخی قضا ایلیه وبعد اربعة
ذبح ولم یفسد ودورت طواف اتدکدن صکره جماع اتسه قربان اده عمره بوزلمز فان قتل محرم صیدا او دل
علیه قاتله بدأ او سهوا او عمدا فعلیه جزاؤه واکر بر محرم کشی براو اولدورسه یا اولدورنه صالق
اتسه کرك ابتداء اوشیئ اولسون وکرتکرار اتمش اولسون کرك یا کیلیني اتسون وکرك قصد له اول کمسنك
اوزرنه جزاسی لازم اولور اول اوك صیدك ولو سبعا او مستانسا او حماما مسرولا وهو مضطر الی کله اکرچه
اول او یرتجی ایسه حال بوکه اول اوه ضرورتی ده اولسه وجزاؤه ما قومه عدلان فی مقتله او اقرب مکان منه
اوك جزاسی شول نسنه درکه ایکی عادل کشی اول اوی قیمت قویه اولدوکی یرده یا اولدوردکی یره یقین
یرده قیمت قویه اکر اولدردکی یرده قیمت کتورمزسه لکن فی السبع لا یزید علی شاة لکن بو قدر وارکه
یرتجی حیوانلرده بر قیوندن زیاده اولمز ثم له ان یشتری به هدیا ویذبحه فی مکة اندن صکره اول محرم
ایچون وار درکه اول قیمتله قربان الادخی مکده بوغزلیه او طعاما ویتصدق علی کل مسکین نصف صاع
من بر او صاع من تمر او شعیر لا اقل منه یا بیجك ایله دخی تصدق اده هر مسکینه یا دوم صاع بغدایدن

یا بتون صاع خرمادن یا اربه دن بوندن اکسك هر مسکینه ورمك جایز دکلدر او صام عن طعام کل
مسکین یوما وان فضل اقل من طعام مسکین تصدق به او صام یوما یا اوروج دوته هر مسکینك عکنه
اوتوزی برکون واکر بر مسکینك یمکی مقدارندن اکسك نسنه قلسه انی صدقه ایلیه یا اندن اوتوروه
برکون اوروج دوته وتجب بجرحه او نتف شعره او قطع عضوه ما نقص واجب اولور محرمك اوزرنه صیدی
یارهلمغله ودخی قلنی یولماغیله ودخی بریرینی کسمکله شول نسنه که نقصان اولندی او حیواندن
وبنتف ریشه وقطع قوائمه وکسر بیضه وکسره وخروج فرخ میت وذبح الحلال صید الحرم و
حلبه وقطع حشیشه وشجره غیر مملوك ولا منبت قیمته ودخی واجب اولور قنادن یولمغله ودخی
ایقلرین کسمکله ودخی یومردهسنی او فتماغله ودخی یومردهسنی اوفادباجندن اولو یوری چقماغله
ودخی محرم اولمیوب حلال اولان کشی حرمك اوینی بوغزلمغله ودخی اولاغی صغماغله ودخی حرمك اوتنی
کسمکله ایکلین اوت واغاج که ملك اولمیه ودخی کمسه بتوررلردن اولمیه ودخی کمسه بتورمش
اولمیه بو ذکر اولان نسنه‌لرك قیمتی واجب اولور یعنی قنادی یولناندن وایاغی کسلنك ویمرده‌نك
اولو چقان یورنك یعنی دری فرض اولنوب وحرمك اونك وسودك واوتك واغاجك الا ما جف
الا شول نسنه که قورمش اولا اوتدن واغاجدن انوکیچون نسنه لازم اولمز ولا صوم فیها فی الاربعة
اوروج جایز دکلدر بو دورتده یعنی حرمك اونده واونك سودنده واوتنده واغاجنده ولا یرعی الحشیش
ولا یقطع الا الاذخر حرم اوتی اوتارلماز وکسلمز الا اذخر دلر بر قوقلو اوت اولور انی کسمك
جایزدر وبقتل قملة او جراد صدقة وان قلت بت اولدرمك ایله ویا چکرکه اولدرمك ایله صدقه
لازم اولور اکرچه اول صدقه آزاجق دخی اولورسه ولا شیئ بقتل غراب وحداءة وعقرب وحیة وفارة

وكلب عقورٍ وبعوض وبرغوث وقراد وسلحفاةٍ وسبع صايل ننسنه لازم اولماز قرغه وچيلاق وعقرب
ويلان وصچان وياوز كلب وسوري سكك وبروكنه وقپلوبغه ودخي شول ادمه حمله ادن يرتجي جانورلرك
كبي لري اولدورمك ايله نسنه لازم اولماز وله ذبح الشّاة والبقر والبعير والدّجاج والبطّ الاهلي محرم
اولان ايچون وادر قيون وصغر ودوه وتوق واوردكي بوغزلمق واكل ماصاده حلال وذبحه بلاد لالةٍ
محرم وامس به ودخي محرم ايچون وادر محرم اولميان اوليوب دخي بوغزلدوغي يمك اكر برمحرم اني اولاينه
صالق ورمامش اسه ودخي بيو ممامش ايسه ودخل الحرم بصيدٍ ارسله بر كمسنه كه حرمه كوره صيد له
قيوويره وردّ بيعه ان بقي والاّجزي كبيع المحرم صيده ودخي بازارني كورودونددره اكر اوصاتلان يرده
دورر سه واكر دورمز جزاسن ويره نتكم محرم اوني كوروندورد اكر صاتدوغي يرده دورر سه
واكر دورمزسه جزاسن ويرور ولاصيد في بيته او قفصٍ معه ان احرم شول صيد كه اونده اولا
وياكنديله بله تقصده اولا احرام ادجك اني قيوويرمك لازم دكلدر من ارسل صيدًا في يد
محرم آخران اخذ محلٍّ لا ضمن والاّ فلا بر كمسنه قيوويرسه بو محرمك الندكي وني اكر محرم اولمادن
المشي ايسه اول قيوويرن كمسنه اودراني واكر محرم ايكن المشي ايسه اودمز فان قتل محرم صيد مثله
فكل يجزي اكر برمحرم بر محرمك اون اولدرسه هر بري جزا ويره ورجع اخذه على قاتله ودخي اوي الاّن
محرم اولدورن محرمدن الورورد كي جزايي وما به دم على مفرد فعلي القارن به دمان شول نسنه
كه انك سبيله يالكزحج ادنه بر قربان لازم قران ايدنه انك سبيله اكي قربان لازم اولور الاّ بجواز
الوقت غير محرم الاّ ميقاتدن احرام سز اكا دوكچن كمسنيه دكل يعني اكا اكي قربان لازم دكلدر قران
اندوغي تقديرجه ويثنّي جزاء صيد قتله محرمان اكي اولورشول آولك جزاسي كه اني اكي محرم اولدردي

واتخذ

واتخذ لو قتل صيد الحرم حلالان بو جزا اولور اكر حرمدك اوني اكي احرام سز كشي اولدورسه باع المحرم
صيدًا او شراه بطل محرم اكر آوي صاتسه ويا صاتون السه باطل اولور صاتمسي والمسي ولو ذبحه حرام
لو اكل منه غرم قيمته ما اكل اكر محرم بر اوي بوغزلسه حرام اولور مردار اولمش كبي هيچ كمسنه يمك جايز
دكلدر واكر اول بوغزلدوغي اودن يسه يدوكينك قيمتين اودر جزاسن ورددوكدن باشقه لا محرم
لم يذبحه بوغزلمين محرم ايسه اودمز امّا مردار ديمشي اولور ولدت ظبية اخرجت من الحرم وماتا
غرمهما اكر شول حرمدن چقارلن كيك طغورسه دخي اكسي بله اولسه اول چقارن كمسنه اكسنك
بله جزاسني ويره وان ادّي جزاها ثم ولدت لم يجزه اكر كيكك جزاسن ورسه اندن صكره طغورسه
طوغانك جزاسني ورميه آفاقي يريد الحج او العمرة وجاوز وقته ثم احرم لزمه دم بريابندن كشي
يعني ميقاتك طشره سندن حج اتمك دلسه ويا عمره ايلمك دلسه دخي ميقاتدن اكار واحرام سز كچسه
اندن صكره احرام اتسه اكا قربان لازم اولور فان عاد فاحرم او محرمًا لم يشرع في نسكٍ ولبّي سقط
دمه والاّ فلا اكر دونسه كرو ميقاته كلسه دخي احرام ايلسه يا محرملكه كرو ميقاته كلسه افعالدن دخي
نسنيه بشلمدين دخي تلبيه اتسه قربان اوزرندن دوشر لازم اولماز اكر بويله اتمسه دوشمز
كمكي يريد الحج ومتمتع فرغ من عمرته وخرجا من الحرم واحرما شول مكّه لو كمسه كبي كه حج دليه ودخي شول
تمتع ادن كمسه كبي كه عمره سن تمام اده دخي بونلو چقالو حرمدن دخي ايده لو بونلره بر قربان لازم اولور
فان دخل كوفي البستان لحاجة فله دخول مكّة غير محرم اكر كوفه دن بر كمسنه بستانه كرسه يعني بستان
بني عامر ددلو بر يروادر ميقات ايله حرم اورتسنده اكا كرسه بر حاجت ايچون اورادن اكار ومكيه
كرمك اجايزدر احرام سز نتكم مكينك اهلنه جايز ايدي ووقته البستان كالبستاني اول بستانه

حاجت ایچون کیرن کمسنك میقات بوستان اهل بستان کبی اکر حج ویا عمره دلسه ولاشیء علیهما ان
احرما من الحل ووقفا بعرفة بستانه حاجت ایچون کیرنله وبوستان اهلی بو اکسی احرام اتسه لر حلدن
یعنی حرمله میقات اورتسنده دخی عرفاته درسه لر بونلردك اوزرنه نسنه لازم اولماز ومن دخل
مكة بلا احرام لزمه حج او عمرة شول کمسنه مکیه کیره احرام سز اکا بر حج ویا بر عمره لازم اولور وصح
منه لو حج عما علیه فی عامه ذلك لا بعده احرام سز کیرمسیله لازم اولانك یرینه طورر اکر فرضندن
اوترو اول یل حج اتسه اکر اول یل اتمسه باشقه بر حج ویا بر عمره کرك جاوز وقته فاحرم بعمرة وافسدها
مضی وقضی ولا دم علیه لترك الوقت بر کمسنه میقاتدن اکادوکجسه دخی احرام اتسه عمره
ایله دخی بوزسه عمره سنی اول عمره سی تمام اده احرامدن چقمق ایچون دخی قضا اده اما اوزرنه قربان لازم
اولماز میقاتدن اکادوکجه دوکیچون مکی طاف لعمرته شوطا فاحرم بالحج رفضه وعلیه دم وحج وعمرة
بر مکه لو کمسنه طواف اتسه عمره سیچون بر شوط صکره احرام اتسه حج ایچون حجی ترك اده بوزه اوزرنه
بر قربان لازم اولور حج بوزدوغیچون و دخی بر حج لازم اولور و دخی بر عمره لازم اولور فلو اتمها صح
وذبح اکر اول حجی و دخی عمره سی تمام اتسه صحیح اولور و دخی اوزرنه بر قربان لازم اولور ومن احرم بالحج ثم
یوم النحر بآخر فان حلق للاول لزمه الآخر بلا دم بر کمسنه احرام اتسه حجله صکره بیرام کون
بر حجله دخی احرام اتسه اکر اولکی حج ایچون باشنی قرخمش ایسه اول صکره کی لازم اولور قربان سز
والا فمع دم قصر او لا واکر اولکی ایچون باشنی قرخمیدن صکره کیله احرام اتمش اولسه اول صکره کی
لازم اولور قربان ایله کرکسه صکره باشنی قازنسون و کرك قازماسون ومن اتی بعمرة الا الحلق فاحرم
باخری ذبح بر کمسنه عمره اتسه باشنی قرخمسی قالسه دخی بر عمره ایله کیرو احرام اتسه قربان بوغزلیه

افاقی احرم به ثم بها لزماه میقاتك طشره سندن بر کمسنه احرام اتسه حجله اندن صکره بر عمره ایله دخی
احرام اتسه اکسی بیله لازم اولور اوزرنه وتبطل هی بالوقوف قبل افعالها لا بالتوجه عمره سی بوزلور عرفاته
طورمغله عمره نك افعالندن نسنه اشلمدن اما مجرد عرفاته توجه ایله بوزلماز فان طاف له ثم احرم بها
مضی علیها وذبح اکر حج ایچون طواف اتسه صکره عمره ایله احرام اتسه دخی بو اکسنی تمام اده قربان بوغزلیه
وندب رفضها فان رفض قضی واراق وعمره سنی بوزمق مستحبدر و بوزرسه قضا کرك و دخی قربان اتمك
کرك حج فاهل بعمرة یوم النحر او فی ثلاثة تلیه لزمته ورفضت مع دم بر کمسنه حج اتدی صکره احرام
اتدی عمره ایله بیرام کونی و بیرامدن صکره کی اوچ کونك برنده اول کمسنه یه لازم اولور اول عمره و دخی لازم
اولور که اول عمره بوزله یعنی ترك اولنه و دخی قضا اولنه بر قربان ایله فان مضی صح وجب دم اکر تمام اتسه
بوزماسه صحیح اولور بر قربان واجب اولور فایت الحج اهل بها او بحج رفض وقضی وذبح حج فوت اوان کسنه کیرو
بر حجله احرام اتسه یا عمره ایله احرام اتسه بوزه دخی قضا اده و دخی قربان بوغزلیه باب

الاحصار

بو باب احصارك بیاننه مخصوصدر ان احصر المحرم بعدو او مرض بعث المفرد دما
اکر محرم احصار اولنسه یعنی منع اولنسه حجدن یا عمره دن عدو سببیله یا خستلق سببیله اکر یالکز
حج اده سه بر قربان کوندوره والقارن دمان اکر قران اده سه اکی قربان کوندوره وعین یوما یذبح
فیه ولو قبل یوم النحر دخی بر کون تعیین ایلیه اول کون بوغزلنه اکرچه اول کون بیرام کونندن دخی اول
اولورسه وفی حل لا اکر حرمدن طاشره بوغزلنسه جایز دکلدر وبذبحه یحل قبل حلق او تقصیر اول
قربان بوغزلنمیله احرامدن چقر باشنی قرخمقدن ویا قرقمقدن اول وعلیه ان حل من حج حج وعمرة و دخی اول
کشنك اوزرنه بر حج و بر عمره لازم اولور اکر حج احرامندن چقدیسه ومن عمرة عمرة عمره احرامندن چقسه

بر عمره لازم اولور ومن قرن بحجة وعمرة تان قران احرامندن چقسه بر حج اكى عمره لازم اولور واذا زال الاحصار

فامكنه ادراك الهدي والحج توجهه يجب احصار كتسه دخى ممكن اولسه اكا هم حجه هم قربانه ارشمك لازم

اولور توجه اتمك حج اتمكا ومع احدهما فقط له ان يحل اكسندن بو برينه ارشمك ممكن اولسه انجق آنوكيچون

وارد احرامندن چقه وكود لورسه ومنعه عن ركني الحج احصار محرمي منع اتمك اكى ركندن بله يعنى طوافله

وقفه دن منع اتمك مكه اچنده احصاردر وعن احدهما لا اما اكسندن برن منع اتمك دكلدر

ومن عجز فاحج صح ويقع عنه ان دام عجزه الى موته ونوى الحج عنه شول كمسه كه عاجز اولا دخى غيرى كمسيه

حج اتدوره صحيح اولور دخى اول حج انوكيچون اولور اكر عاجزلغى اولنجه دايم اولورسه ودخى حجه آندن اوتور

نيت اتسه اول حج ادن كمسنه ومن حج عن امريه وقع عنه وضمن لهما بر كمسنه حج اتسه اكى كشيدن

اوتورو كه انلار كندويه امر اتمشدي بو زوم ايچون حج ايت ديو اول حج كندودن اوتوا اولور دخى انلرو اودر

ما للوري ولا يجعله عن احدهما وله ذلك ان حج عن ابويه جايز دكلدر واول حجى بريچون تعيين اتمك

اكسندن اوتورو بله نيت اتدقدن صكره اما اكر آتاسى وآناسى ايچون براوغردن نيت اتسه صكره بريچون

تعيين اتمك وارددر ودم الاحصار على الامر احصار قربانى امر ادن كشى اوزرينه اولور حج ادن اوزرينه

اولماز وفى ماله ميتا اكر ميت اولسه احصار قربانى ميتك الندن اولور ودم القران والجناية

على الحاج قران قربانى ودخى جنايه قربانى حج ادن كشى اوزرينه اولور وضمن النفقة ان جامع قبل

وقوفه لا بعده مالى اوده اكر جماع اتسه وقفيه طورمقدن اول واكر صكره جماع اتسه اودمز

وان مات فى الطريق اكر ميت ايچون حج ادن كمسنه يولده اولسه يحج عن منزل امره بثلث ما بقى لا من

حيث مات حج اتدوريلور اول حج ادن كمسنك يوندن باقى قلان مالنك ثلثى ايله اول حج ادن انك

اولدكى

اولدكى يردن اتدورلمز الهدي من ابل وبقر وغنم قربان دوه دن وصغردن وقيوندندر ولم يجب تعريفه واتى

اولماز قربانى عرفاته يله التمك ولم يجز فيه الا ما جاز فى الاضحية حج قربانده جايز اولمادي الا بيرام قربانى ده

جايز اولان اولدي بيرام قربانك بيانى بابنده كلور ان شا الله وجاز الغنم فى كل شيء الا فى طواف فرض

جنبا ووطيئة بعد الوقوف حجده هر نسنه ايچون قيون قربانى جايز اولدي الا طواف فرضى جنبله طواف

اتمكده ودخى وقفه دن صكره جماع اتكده دكل زيرا بو اكسنده دوه ويا صغر لازم در واكل من هدي تطوع

ومتعة وقران فحسب يعنى نافله قربانده وتمتع قربانندن ودخى قران قربانندن انجق بونلاردن غيرى

اولسه هب صدقه اولنه وتعين يوم النحر لذبح الاخيرين تعيين اولندي بيرام كونى تمتع ايله قران

قربانى بوغازلمغيچون وغيرهما متى شاء بو اكسنك غيرى نوقت دلرسه بوغزليه كما تعين الحرم لكل

نيت كم تعيين اولندي حرم جميع قربانچون حرم طاشره اولسه جايز دكلدر لا فقير الحرم لتصدقته حرمك

فقيري تعيين اولنمدي صدقه اتمك ايچون قربانى بلكه هر قنغى فقير اولسه جايزدر وصدق بجله و

خطامه صدقه اده چوليله ودخى يولاريله بله ولم يعط اجر الجزار منه بوغزليجى كمسنك اجرتنى

قربانندن ويرميه ولا يركب الا لضرورة ودخى بنميه قربانه الا ضرورتده وبنه انجق ولا يحلب لبنه

ويقطعه بنضح ضرعه بماء برد ودخى سودين صاغميه ودخى كسه سودني انجكنه صوق صو جمغله

وما عطب او تعيب بفاحش ففى واجبه ابدله والمعيب له شول قربان كه هلاك اولا يا عيبلو اولا

فاحش عيبله قويروغنك ثلثندن آرتوغى كتمك كبى مثلا واجب اولان قربانده بر غيرى بدل

ويره عيبلو كندونك اولور وفى نفله لا شيء عليه نافله اولان قربانده بدل لازم اولمز اوزرينه

ونحر بدنة النفل ان عطبت فى الطريق بوغزليه نافله قربان دوه سنى اكر هلاك اولمغه يقين

اولسه یولده وصبغ نعلها بدمها وضرب به صفحة سنامها لیأکل منها الفقیر لا الغنی ودخی قلاده

اولان نعل با توره قانه دخی اوره بونی هر کوجنك بریانیه تاکه بوندن فقیر یسون غنی یمسون ایچون

وان شهدوا بوقوفهم بعد وقتهم لا تقبل وقبل وقته قبلت اکر شهادت اتسه لر وقتنه خلقك

درمقلغی وقتدن صکره دردیو مقبول اولماز شهادتلری واکر وقتدن اول دردیو شهادت اتسه لر

مقبوله دردی فی الیوم الثانی الآ الاولی فان رمی الکل فحسن وجاز الاولی وحدها بیرام ارتسی

جمره لرك اولکی سندن غیریسنی اتسه صکره قضا ایدجك هپ کورواتسه کوزکلوردر واکر اولترك

اولان اولکی جمره یی یالکز اتسه اول دخی جایزدور نذر حجاً ماشیاً مشی حتی یطوف الفرض برکمسه یایق

حج اتمکه نذر اتسه یایق یوریه یا طواف فرضی دکنجه اشتری جاریة محرمة بالاذن برکمسه برجاریه

صاتون السه انکلینی جاریه که احرام اتمشدی مولاسی اذنیله له ان یحللها بقص شعر او قلم ظفر ثم

یجامع وهو اولی من ان یحلل بجماع او کمسنه ایچون وادرکه احرامدن چقره جاریه ساچن قرقمغله

وه درنغنی کسمکله بو اولیدر جماعله چقارمقدن **کتاب النکاح** بو کتاب نکاحك بیاننه مخصوص

درصاحب کتاب قچن عباداتك بیانندن فارغ اولدیسه معاملاتك بیاننه بشلدی وهو ینعقد

بایجابٍ وقبولٍ موضع الملك المتعة نکاح بغلنور ایجابله وقبول ایله ایجاب دیو اول دینلنه

درلر وقبول دیو صکره دینلنه درلر لفظهما ماضٍ کزوجت وتزوجت انکلینی ایجاب

وقبولکه لفظلری فعل ماضی اولا زوجت کبی معناسی جفت لندوردم دیمك دروو دخی تزوجت

کبی معناسی جفت لندوم دیمك دور اوماضٍ ومستقبلٍ کزوجنی فقال زوجت وان لم یعلمها معناها

یا بری فعل ماضی اوله وبر سی فعل مستقبل اوله مستقبل اولان زوجنی کبی معناسی جفت لندوربکا

قوزوکی ویا کندوکی دیمکدور اول دخی زوجت بوماضیدر معناسی جفت لندوردم دیمکدور اکرچه بونلرك معنا

لرن بلمزلر السه ده نکاح اولور وقولها داد وپذیرفت ودخی نکاح بغلنور نکاح ادنلرك داد دیمسیله معناسی

ویردی دیمکدور ودخی پذیرفت دیمسیله معناسی قبول اتدی دمکدور بلمیم اکرچه میم سزایسده

یعنی دادوم وپذیرفتم دیمز سوزن دخی اولورسه بعده دادی وپذیرفتی بونلر ایله نکاح اولمق بونلری

دیو کمسنه دادی وپذیرفتی دنلدقدن صکره درمعنالری ویردوکمی وقبول اتدوکمی دیمك اولورکبیع وشرا

نکلم المقده وصاتعقده دخی بویله دریعنی صاتنه دنلسه که فروختی اولدیدیسه که فروخت ودخی آلانه

دنلسه که خریدی اولدخی دیسه که خرید بونلر وکله بیع اولور اکرچه بوکلهلر میم ایسه ده دخی لا بقولهما

عند الشهود وما زن وشویم نکاح بغلنمز اکر برارله برعورت شاهدلر قتنده ما زن وشویم دیسه لر

معناسی بزار وعورت اوز دیمکدور ویصح بلفظ نکاحٍ وتزویجٍ وهبةٍ وتملیكٍ وصدقةٍ وبیعٍ وشراءٍ

نکاح صحیح اولور لفظیله یعنی نکحت دیمکله وزوجت دیمکله ووهبت دیمکله وملکت دیمکله وتصدقت

دیمکله وبعت دیمکله واشتریت دیمکله ولا بلفظ اجارةٍ واعارةٍ ووصیةٍ اجاره لفظیله اولماز یعنی اجرت

دیمکله واعرت دیمکله ووصیت دیمکله نکاح صحیح اولماز وشرط سماع کل منهما لفظ الآخر شرط اولندی

بربرینك سوزینی اشتمك وحضور حرین او حرتین مکلفین مسلمین سامعین معاً لفظهما ودخی

شرط اولدی اکی حر ارکشی حاضر اولمق یا بر حر ارایله اکی عورت حاضر اولمق بونلرکه عاقل بالغ اولا

لر اشده لو براو غردن نکاح ادنلرك سوزلرین فلا یصح ان سمعا متفرقین ایله اولسه نکاح صحیح اولماز

اکر حاضر اولان کمسنلر ابروایرو اشیدسلر وصح عند فاسقین او محدودین فی قذف نکاح صحیح اولور

اکی فاسق قتنده ویا کمسیه سوکدوکندن اوتر وحد اورولمش اکی کشی قتنده وعند اعمیین وابنی الزوجین

ودخی صحیح اولدي اکی کوزسوز قتنده ودخی ارله عورتك اکی اوغل قتنده وابنی احدهما الامنی الاخر لکن لا

یظهر بهما ان ادعی القریب ودخی صحیح اولدي برسنك اکی اوغل قتنده اول برینك دکل لکن بو قدر وار که

نکاح ثابت اولماز بو اکی اوغل ایله اکر یقینی اولان دعوی اتسه مثلا اکی اوغل بله ارك اوله عورت

نکاح انکار اتسه دخی ار دعوی اتسه بو اوغلانلرك شهادتلري مقبول اولماز اکر نکاح صحیح اولوردي

بونلردك قتنده کما صح نکاح مسلم ذمیة عند ذمیتین نتکم صحیح اولوردي بر مسلمانك بر کافره عورتی

نکاح لنمسی اکی کافر قتنده فلا یظهر بهما ان جحد بو اکی کافر ایله نکاح ثابت اولمزدي اکر اول مسلمان

انکار اتسه امر آخران ینکح صغیرته فنکح عند فرد ان حضر ابوها صح والا فلا بر کشی بر کشیه امر اتدی

که صغیره قزومی نکاح اید ویردیو اولدخی ایدي ووردي بر کشی قتنده اکر قزوك باباسی حاضر ایسه

نکاح صحیح اولوردکلسه اولماز کاب ینکح بالغته عند فرد ان حضرت صح شول بابا کبی که نکاح اده

بالغه اولمش قزنی بر کشی قتنده اکر قیز حاضر ایسه صحیح اولودا ولمدیسه اولمز وحرم علی المرء اصله

وفرعه کشنك اوزرنه حرام اولدي اصلی اصل دیو کشنك کندودن یوقاریجقوب کیدن صوینه درلر

ودخی فرعی حرام اولدي فرع دیو کشنك کندودن آشغه اینوب صوینه درلر که ذریتی در واخته

وبنتها وبنت اخیه وعمته وخالته وبنت زوجة وطئت وام زوجته وان لم توطأ زوجة

آصله وفرعه ودخی قز قرداشی وقز قرداشی قزی وقرداشی دبا باسنك قز قرداشی وانا سنك

قز قرداشی ودخی جماع اتدوکی عورتنك قزی ودخی عورتنك اناسی اکر اول عورته جماع اولمدیسه ده

ودخی اصلینك عورتی ودخی فرعنك عورتی وکل هذه رضاعا ودخی بو ذکر اولانلر امصکله اولسه

نسبدن اولمسه کرو حرام در وفرمزنیته ودخی زنا اتدوکی عورتك فرعی وممسوسته وماسته

ومنظور

ومنظور الی فرجها الداخل بشهوة ودخی الیله یا پشدوغی عورتك حرام اولور واکر الیله عورتك

بدنی اورتسنده حایل نسنه اولسه اکر اسکلی النه اریشه کرو فرعی حرام اولور وکندویه یا پشن عورتك

فرعی دخی حرام اولور ودخی ایچرو فرجنه نظر اتدکی عورتك فرعی دخی حرام اولور اکر یا پشمك ودکمك

امزمکله اولسه واصلهن ودخی بو ذکر اولان عورتلرك اصللري دخی حرام اولور وفرعلري حرام اولدغی

کبی ومادون تسع سنین لیست بمشتهاة به یفتی شول که طقوز یاشندن اکسکدر اول امره نلور

دکلدر وفتوی بونکله ودرلور والجمع بین الاختین نکاحا ودخی حرام اولدي اکا اکی قز قرداشی جمع

اتمك نکاحله وعدة ولو من باین ودخی عدتله دخی اکرچه باین عدت اولورسه صورتی بودر که

بر کشی بر عورت باین طلاق بوشاسه دخی عدتی چقمدن اول عورتك قز قرداشن المق جایز دکلدور

ووطیا بملك یمین ودخی حرام اولدي اکی قز قرداشی جمع اتمك جماع یونندن نفسلرینه مالك اولمغله

وبین امرأتین ایتهما فرضت ذکرا لم تحل له الاخري ودخی حرام اولدي شول اکی عورت جمع اتمك

که هر قنقسن ارکك فرض اتسه او برینك نکاحی اکا حلال اولمیه فان تزوج حرة تحت امة وطیها

لم یطأ واحدة حتی یحرم احدیهما علیه اکر نکاحلنسه وطی اتدوکی بر جاریه سنك قز قرداشی هیچ

برسنه دخی جماع اتمیه تا بري نی کندویه حرام اتمینجه صتمغیله یا بر کمسنیه نکاح اتمکله ویا اول

بریني بوشامغله وان تزوجها بعقدین ونسی الاول فرق ولهما نصف مهر واکر بر کمسنه

اکی قز قرداشی نکاحلنسه اکی نکاحله اولکیسنی اونتسه ارالری بو اکسنك ارالري آیرله بو اکیسیچون

یاروم مهر ویرله هر برینه مهرك درت بولکندن بر بولك اولور مثلا مهر یوز اقچه اولسه هر برینه

یکرمی بش اقچه اولور لا بین امرأة وبنت زوجها لامنها حرام اولدي جمع اتمك بر عورتله ارنك

قوي اودتسن انجلين قزكه اول عورتدن اوليه وصح نكاح الكتابية والصابئية المؤمنة بنبي المقرة

بكتاب لا عابدة كوكب لا كتاب لها صحيح اولدي اهل كتابا ولان كافره عورتك نكاحي ودخي صابئك

نكاحي صحيح اولدي انجلين صابئه كه ايمان كتورمش اوله بر نبي يه واقرار اتمش اوله بر كتابه وصابئه

نصرانلردن بر طائفه در اما شول يلدوزه عبادت ادب كتابي اولميانك نكاحي صحيح اولمدي

ونكاح المحرم والمحرمة ودخي صحيح اولدي احرام ادنارك نكاحي ودخي احرام ادن عورتك نكاحي

والامة المسلمة والكتابية ولو مع طول الحرة ودخي مسلما نجاريه نك نكاحي واهل كتابدن اولان

جاريه نك نكاحي صحيح در اگرچه اول جاريه نكاحلين حره يه نكاحلنمغه قادر دخي اولورسه والحرة على الامة

ودخي حره جاريه اوزرينه نكاحلنمق صحيح اولدي وللعبد نصفها قول ايچون بو سي يعني اكسي صحيح اولدي

وحبلى من زنا ولا توطاء حتى تضع ودخي زنادن يوكلو اولان عورتك نكاحي صحيح اولدي اما جماع

اولنمز تا طغورمينجه وموطوءة سيدنا او زان ودخي شول جاريه نك نكاحي صحيح در كه افندي سي اكا

جماع اتمش دور يا شول عورت كه بر زنا ايدجي كمسنه اكا زنا اتمشدور ومن ضمت الى محرمة ودخي

صحيح در شونك نكاحي كه بر نكاحي جايز اولمازله نكاح اولدي لا نكاح امته وسيدته والمجوسية

والوثنية كندو جاريه سنك نكاحي صحيح اولمدي ودخي كندو قادوننك ودخي اوده طپانك

ودخي بوته طپانك وخامسة في عدة رابعة ودخي صحيح دكلدور بشنجنك نكاحي دردنجي عورتك

عدة چقمادن وامة على حرة او عدتها ودخي صحيح دكلدور جاريه نك نكاحي حره اوزرينه يا حره

عدتنده وحامل من سبي وحامل ثبت نسب حملها ولو هي ام ولد حملت من سيدها ودخي دكلدر

كافردن يوكلو چقانك نكاحي ودخي شول يوكلو عورتك كه يوكنك نسب ثابت اوله اگرچه اول

يوكلو عورت افندسندن يوكلو اولورسه ونكاح المتعة والوقت ودخي نكاح متعه صحيح دكلدور

ونكاح متعه نك صورت بو در كه بر كشي بر عورته ايديكه بن سنكله تمتع ايده يين شو قدر زمان و بكا

شو قدر مال ويره يين ودخي نكاح موقت صحيح دكلدور ونكاح موقتك صورت بو در كه بر كشي بر عورته

ايديكه بن سني نكاحلندوم شو قدر ماله شو قدر زمانه دكن

باب الولي والكفوا

بو باب وليينك ودخي كفوك بيانته مخصوصدر نفذ نكاح حرة مكلفة ولو من غير كفؤ بلا ولي

جايز اولدي حره نك نكاحي كه عاقله اوله بالغه اوله اگرچه كفوده دكلسه ولي سز وله الاعتراض هنا

ولي ايچون اعتراض اتمك وار در يعني آيرمق وار در كفوا ولماين يردن وروي الحسن عن ابي حنيفة

عدم جوازه عليه فتوي قاضي خان حسن روايت ايديكه ابي حنيفه دن كفوا ولماينه نكاح جايز

دكلدور ديو وبونك اوزرنه در قاضي خانك فتوي سي دخي ولا يجبر ولي بالغة جبر اتمز ولي بالغه

اولنه يعني اذنسوز كمسيه نكاح ايده مز ولو بكرا اگرچه قز اوغلان اولورسه وصمتها

وضحكها وبكاؤها بلا صوت اذن ومعه رد حين استيذانه او بعد بلوغ الخبر بالغه قز اوغلاندن

ولي اذن استدوكي وقت طنمه مسي ودخي كولمسي ودخي اواز اتمزسوزن اغلماسي اذن در اما اواز يله

اغلماسي اذن دكلدور بلكه رد اتمكدور ويا وليسي نكاح اتدوكي خبرن استدوكده صكره طنمه مسي

وكلمسي واغلمه سي اذندور بشرط تسمية الزوج لا المهر فيهما هو الصحيح طنمه مق وكولمك ودخي

اغلمق اذن اولماسي ادكم ايدوكن اكمق شرطيله در اكسنه بله يعني ولي اذن استدوكنده ودخي

كندويه خبر ارشدوردكنده اما مهر اكمق شرط دكلدر صحيح دخي بو در كه مهر اكمق شرط اولميه

ولو استاذن غير ولي اقرب فرضاها بالقول كالثيب اگر يقين رق اولان وليينك غيري سي اذن

استنسه اول وقت رضاسی سوزله در قیز اوغلان اولمیان کبي والزایل بکارتها بوثبة اوحیض اوجراحة
اوتعنیس اوزنا بکوحکماً شول عورت که قزلغی اولا صحیح مقله و یا حیض ایله یا خود یارا ایله و یا او
چوق طورمقله و یا زنا ایله اولها ن قیز حکمنده در وقولها رددت اولی من قوله سکت قیزوك
رد اتدم نکاحی دیدوکی اولی در ادراك طمندوکندن وتقبل بنیته علی سکوتها ولا تحلف هی ان لم یقم
ادراك شاهدی مقبول در قیزوك سکوتی اوزرینه اما قیز اندور لمز اکر اشاهد کتورمسه وللولی
انکاح الصغیر والصغیرة ولو ثیباً ولی ایچون وار در نکاح اتمك جبرله بالغ اولماین اوغلانی
وقیزی اکرچه قیز اوغلانی دکلسه ده ثم ان زوجهما الاب والجد لزم وفی غیرهما فسخ الصغیر ان
حین بلغا او علما بالنکاح بعده اذن صکره اکر بوا اوغلانی وقیزی اتا وده نکاح اتمش اسه
نکاح لازم اولور و اکر بوا اکنك غیری نکاح اتمش اسه بوزدلر نکاحلرنی بالغ اولدقلری وقتده
و یا بالغ اولدقلوندن صکره نکاح اولدقلرنی بلدکلری وقتده اکو دلولرسه وسکوت البکر
رضاً هنا قیز اوغلان طنماسی رضا دور بالغ اولدقلری وقت و یا نکاحی بلدوکی وقت بالغ
اولدقدن صکره ولا یمتد خیارها الی آخر المجلس قیز اوغلانك نکاحی بوزلمقده مخیرا ولماسی
طورمز بالغ اولدوغی و یا نکاحی بلدوکی مجلسك آخرنده کین وان جهلت به اکرچه کندو
ایچون مخیرلق واردوغنی بلمز سده زیرا جهل عذر اولمز بخلاف المتعقة شول ازاد اولان
جاریه بونك خلافنجه بونك صورتی بودر که افندسی بو جاریه یی نکاح اتسه صکره ازاد اولسه
مخیره در لوسه نکاحی بوزرو اکر کندو ایچون مخیرلق وار ایدوغن بلمسه مخیرلق دور رتا بلنجه
جهل عذر بونده وخیار الغلام والثیب لا یبطل بلا رضا صریح او دلالة ولا بقیا مهما

عن المجلس

عن المجلس اوغلانك مخیر اولماسی و دخی قیزلغی اولمیانك مخیر اولماسی بوزلمز اشکاره راضی اولنجه
و یا راضی اولمغه دلالت ادر نسنه اولنجه و دخی مجلسدن طورملریله دخی بوزلمز وشرط القضاء
للفسخ من بلغ قاضی حکم اتمك شرط اولدی بالغ اولان نکاحی بوزلماسیچون لا من عتقت ازاد اولانك
بوزلماسیچون شرط اولمدی وان مات احدهما قبل التفریق بلغ اولی ویرثه الآخر اکر بو اکده
بری اولسه آیرلمزدن اول کرك بالغ اولسون کرك اولماسون بر برندن میراث یر والولی العصبة
علی ترتیب الارث والحجب ولی عصبه در میراث ترتیب اوزره دخی میراثدن منع اتمك ترتیب
اوزره یعنی اوغل مقدمدر اندن صکره اوغل اوغلی اوزب کدنجه اندن صکره بابا اندن صکره بابا
باسی چقوب کدنجه اندن صکره قرداش اندن صکره اوغللری اندن صکره عمی اندن صکره اوغللری
و دخی اتا انا بر اولن قرداش و یا عمی مقدمدر اتا بر اوزره شرط حریة وتکلیف واسلام فی ولد
مسلم دون کافر ولی اولمق حر اولمق شرطیلدور دخی عاقل بالغ اولمق شرطیلدور دخی مسلمان
اولمق شرطیلدور مسلمان اوغلان ایچون واما کافر اولان اوغلانجق ایچون مسلمانلق شرط
دکلدور ثم الام ثم ذی الرحم الاقرب فالاقرب عصبه اولمسه ولی انا دور اندن صکره
ذوی الارحامك یقینی رغیدر ودخی اندن صکره یقینی رغیدر ثم مولی الموالاة اندن صکره
مولای موالاتدر بونك صورتی بودرکه بر نسبی بلنمز کمسنه کلدی بر کشیه ایتدیکه سن بنم
مولام اول ولور سم میراثمی و اکر جنایت اتسم غرامتن ور اول کشیده قبول اتدی اول کشی
آنك مولاسی اولور ثم قاض فی منشوره ذلك واندن صکره قاضی در یازر دفترنده که بونی نکاح
اتمك قاضینك الندهدر وللابعد یزوج بغیبة الاقرب مالم ینتظر الکفو الخاطب الخبر منه

عليه الاكثر اداق اولان ولي نكاح ادر يقين رق اولان حاضر اولمسه مادام كه بو قزي دليني
كفو ديميه يقين اولان وليدن خبر كلنجه اكثر بو علما بونك اوزرنه در و مدة السفر عند جمع من المتأخرين
صكره كلن علمادن بر جماعت قتنده اراق اولان ولي نكاح اتمك شول وقتدر كه يقين اولان ولي
اوج كونلك يولدن اراق اولا كركسه اول دليني كفو كوريسون كركسه كورميسون وولي المجنونة
ابنها ولو مع ابيها دلي عورتك وليسي اوغلدر اكرچه باباسي دخي بيله اولورسه ويعتبر الكفاءة
في النكاح نسبا نكاحده كفو اولمق اعتبار اولندي نسب يوندن وكفو اولمانك معناسي برابر
اولمقدر فقريش بعضهم كفو لبعض والعرب بعضهم لبعض ايله اولسه قريشي بربرينه
كفودر نضردر لر رسول عليه الصلوة والسلام ددلوندن بر كمسنه واردر اندن برونه
قريشدر لر و قريشك دخي عرب بوبرنه كفودر اما قريشه دكلدر وفي العجم اسلاما فذو ابوين
في الاسلام كفو لذي اباء فيه عجم اورتسنده يعني عربك غيري اورتسنده كفو اولمق معتبردر
اسلام يوندن ايله اولسه اتاسي و دخي ددسي مسلمان اولان كفودر و دخي اورتقا اولانه
ومسلم بنفسه غير كفو لذي اب فيه ولا ذو اب فيه لذي ابوين فيه كندو اسلامه كلان كفو
دكلدر اتاسي مسلمان اولانه و دخي اناسي مسلمان اولان كفو دكلدر اتاسي وهم ددسي مسلمان
اولانه وحرية فليس عبدا ومعتق كفوا الحرة اصلية و دخي حر اولمق يوندن معتبردر يعني قول
ويا ازادلو كفو دكلدر اصلدن حر اولان عورته ولا معتق ابوه كفوا لذات ابوين حرين و دخي باباسي ازاد
لو اولان كفو دكلدر اتاسي و ددسي اولان عورته وديانة فليس فاسق كفوا البنت صالح و دخي دين
يوندن معتبردر يعني فاسق كفو دكلدر صالح كشنك قزينه وان لم يعلن في اختيار المفضلي رحمه الله

اكرچه فاسق يعني آشكاره اتمز سده فضلي كه علمادن بر كمسنه در آنك اختيارنده كفو اولمز ومالا فالعاجز
عن المهر والنفقة ليس كفوا للفقيرة و دخي مال يوندن معتبردر يعني مهر معجلدن و نفقدن عاجز
اولان كفو اولمز فقيره عورته والقادر عليهما كفو لذات اموال عظيمة وهو الصحيح مهر معجله و دخي
نفقيه قادر اولن كفودر چوق مالي اولان عورته صحيح بودر وحرفة فحايك او حجام او كناس او دباغ
ليس بكفو لعطار او بزاز او صراف به يفتي و دخي صنعت يوندن معتبردر يعني چولخه يا جراح
و سپيرونددجي ويا دباغ كفو دكلدر بونلر عطاره يا بزازه يا صرافه فتوى بونكله وردلور
وان نكحت باقل من مهرها فللولي الاعتراض حتى يتم او يفرق واكر بر عورت نكاح اتسه مهر
مثلندن اكسك ايله وليسي واردر كه معارضه ايليه يا مهرن تمام اتدوره يا آيره
ووقف نكاح الفضولي او فضوليين على الاجازة موقوفدر بر فضولينك نكاحي يا اكي فضو
لينك نكاحي اجازت ويرلمسنه و فضولي شول كمسنه دركه بر ادر يا بر عورت نكاح اده كندونك
خبري يوغكن ويتولي طرفي النكاح واحد ليس بفضولي من جانب نكاحك اكي طرفنه بله يعني
ايجابه و دخي قبوله متولي اولور بر كشي مثلا فلان بن فلان كمسنيه نكاح اتدوم ددي اما شول
شرطيله كه اول كشي فضولي اولميا هيچ بر طرفدن وصح نكاح امة تزوجها من امر بنكاح
امرأة لا من صحيح اولدي شول جارينك نكاحي اول جاريه نكاح ايلدي بر كشي شول كمسنه
كه اول كمسه امر اتمشدي اول كشيه كه بكا بر عورت نكاح ايديوردیو ونكاح الاب
والجد الصغير والصغيرة و دخي صحيح اولدي بابانك نكاح ايتمه سي و دخي دده نك بالغ اولمادق
اوغلانني و قزي نكاح اتمسي بغبن فاحش غبن فاحش ايله يعني مهرلرنده آشكاره الدانغله

اومن غير كفو لا لغيرها يا كفوا ولميانه نكاح اتمك صحيح اولدي واما اشلوا تانك وودده نك غيرى صحيح
دكلدر ولا نكاح واحدة من اثنين زوجهما المامور بواحدة للامر ودخي شول اكي عورتك نكاحي
صحيح اولمادي انجلين عورتلركه انلاري نكاح ايلدي شول كمسه بر كشيه كه اول كشي اول كمسيه امر
اتمشيدي كه بكا عورت نكاح ايديوردي بو **باب المهر** بو باب مهرك بياننه مخصوصدر
اقله عشرة دراهم مهرك اك آزي اون درهمدر وتجب هي ان سمى دونها واجب اولور
اون درهم اكر اون درهمدن اكسك غيرده تسميه اتسه وان سمى غيره فالمسمى اكر اون درهمدن اكسك
غيرده تسميه اتسه اول تسميه اولنان نسنه لازم اولور عند الوطء او موت احدهما بو اون درهم
يا زياده لازم اولمق جماع اتمكله يا اولمك يا اكسندن بري اولمكلدر ونصفه بطلاق قبل
وطء وخلوة صحت اول ذكر اولان يا دوكي لازم اولور بو شمغله جماع اتمزدن اول وخلوة صحتدن
اول صحيحه بيان اولنور يرنده ان شاء الله وصح النكاح بلا ذكر مهر نكاح صحيح اولدي مهر اكمق
سوزن ومع نفيه ودخي مهر نفي ايدوب مهر اولمسون ديمكله دخي صحيح اولدي وبخمر او خنزير
وبهذا الدن من الخل فهو خمر ودخي سوجيله ودخي خنزير له صحيح اولدي نكاح ودخي بر كوب
سركيله نكاح خلنسه حال بوكه اول كوبك اچنده كي سوجي اولسه كرك صحيح اولور نكاح وبهذا العبد
فهو حر ودخي بر قولله نكاح خلنسه حال بوكه اول حر اولسه كرك نكاح صحيح اولور وبثوب وبدابة
لم يبين جنسها ودخي بز يله ودخي طوار له كه بونلارك جنسي بيان اولنمسه ده نكاح صحيحدر
وبتعليم القران ودخي قران اوكرتمك اوزرنه دخي نكاح صحيح اولدي وبخدمة الزوج الحر لها سنة
ودخي شول حر اولن ارك اوزرنه بر يل خدمت اتمسي اوزرنه صحيح اولدي نكاح وفي تزويج بنته

اواخته

اواخته منه على تزويج بنته او اخته منه معاوضة بالعقدين ودخي صحيح اولدي نكاح شول
صورتده كه بر كشي قزني يا قرنداشني بر كشيه نكاحلدي اول كشي دخي بو كه قزني يا قرداشني
نكاح ايديورمك اوزرنه اكي نكاح بر برينه عوض ايدوبن ولزم مهر مثلهما في الجمع عند وطء او موت
وصح ديدوكي قولندن برو ذكر اولنانك جمعسنده مهر مثل لازم اولور جماع اتمكله ويا اكسندن
بري اولمكله ومتعة لا تزيد على نصفه ولا تنقص على خمسة ودخي متعه لازم اولور انجلين
متعه كه ارتق اولميه مهر مثلك يوروسندن ودخي اكسك اولميه بش درهمدن وتعتبر بحاله
في الصحيح متعه ارك حالنه كوره اولور صحيح مذهبده وهي درع وخمار وملحفة بر متعه
كوكلكدر وجنبردر وچادردر بطلاق قبل الوطء والخلوة يعني اول ذكر اولنان صورتلرده
متعه لازم اولور جماعدن وخلوة صحيحه دن اول طلاق ويرسه دفي الخذمة الزوج العبد لها وهي
شول قول اولان ارك خذمتي اوزرنه نكاح اولندوغي صورتده خدمت لازم عورت ايچون ارك
اوزرنه وللمفوضة ما فرض لها ان وطئت او مات والمتعة ان طلقت قبل الوطء مفوضة نكه
ددلوكه نكاح اولنه مهر اكمق سوزن ويا مهر اولمق اوزرنه بو مفوضه ايچون واردر شول صكره
دن تقدير اولنان نسنه اكر چه جماع اولنسه واريا اولسه واكر بو شاسه جماعدن اول نوكچونه
متعه واردر وما زيد على المهر يجب ويسقط بالطلاق قبل الوطء شول نسنه كه زياده اولنور
مهر اوزره نكاح اولندقدن صكره اول واجب اولور اما جماعدن اول بوشامغله كرو دوشر
وصح حطها عنه صحيح اولدي عورت مهردن اندرمك ايچون وخلوة بلا مانع وطء حسا او شرعا
او طبعا شول خلوة كه انده جماع مانع اولور نسنه اولميا حقيقي ويا شرعي ويا طبعي كمرض يمنع

الوطء شول جماع منع ایدن خسته لك كبي بو حقيقته مثالدر و صوم رمضان ودخي رمضان اوروجي
كبي بو شرعيه مثالدر واحرامٍ لفرضٍ او نفلٍ ودخي احرام كبي فرض ايچون ويا نافله ايچون بوده شرعيه
مثالدر وحيضٍ ونفاسٍ ودخي حيض كبي ونفاس كبي بو طبعيه مثالدر و توء كده اول خلوة بر
كشي دردر مهري جماع كبي كخلوة مجبوب او عنين او خصيٍّ ذكري كسك كمسنك خلوة كبي بوست
اندامك خلوة كبي ويا خايسي چقمش كمسنك خلوة كبي او صايم قضاء في الاصح يا قضا اوروجن
طوتن كمسنك خلوة كبي اصح مذهبده و نذرا في روايةٍ ودخي نذر اوروجن طوتن كمسنك
خلوة كبي بر روايتده ومع احدى الخمسة المقدمة لا اول يقاروده كچن بشك بريله اولن
خلوة تاكيد اتمز مهري يعني مرض وصوم واحرام وحيض ونفاس ايله والصلوة كالصوم فرضا
ونفلا نماز دخي اوروج كبيدر فرضي ونفلي يعني اكر فرض ايسه خلوت صحيحه اولمز اكر نفل ايسه اولور
والعدة تجب في الكل احتياطا اما عدة واجب اولور بو صورتلرك جميعسنده صحيحه اولسون غير صحيحه
اولسون احتياطدن اوترو وتجب المتعة المطلقة ولم توطأ ولم يسم لها مهر متعه واجب اولور
شول جماع اتمدن بوشانلان عورت كه آكا مهر اكلمشدي وتستحب لمن سواها الا لمن سمى لها وطلقت
قبل وطءٍ متعه مستحب اولور بونك غيرلرده الا شونك ايچون دكل كه آكا مهر اكلمه دخي طلاق
ويرله جماعدن اول وان قبضت الفا سمى لها ثم وهبته له وطلقت قبل وطءٍ رجع بنصفه
اكر اولسه عورت شول بيكي كه آنك ايچون مهر قلنمشدي اندن صكره كرو واره بغشلسه دخي
طلاق ويرلسه اكا جماعدن اول ار مهرك يارسني الور عورتدن وان لم تقبضه او قبضت نصفه
ثم وهبت الكل او ما بقي اكر عورت هيچ نسنه قبض اتمش اولسه ويا ياروسني المش اولسه

صكره

صكره هبه كرو باغشلمش اولسه ويا باقسن بغشلمش اولسه او وهبت عرض المهر قبل قبضه
او بعده يا شول قماش جنسندن اولان مهري بغشلسه قبضدن اول يا قبضدن صكره لا ا
عورتدن نسنه المز بو صورتلرده وان نكح بالفٍ على ان لا يخرجها او لا يتزوج عليها اكر
بر ادم بر عورته نكاح اتسه بيك اقچه شو شرط اوزره كه آني شهردن چقرميا ويا شو شرط اوزره
كه اوزرنه عورت الميه او بالفٍ ان اقام بها وبالفين ان اخرجها يا نكاح اتدي بيك اقچه
اكر شهرده طورورسه عورتله واكي بيك اقچه اكر شهردن چقرورسه فان وفى واقام فلها
الالف والا فمهر مثلها اكر عهدنه وفا اتسه اولكي صورتده ودخي ايكنجي صورتده شهرده
طورورسه اول عورت ايچون بيك اقچه الور واكر وفا اتمسه ودخي شهرده طورماسه مهر مثلي
لازم اولور ولكن في الثانية لا يزيد على الفين ولا ينقص عن الفٍ لكن ايكنجي مثلده اكر مهر
مثل ايكي بيكدن زياده اولسه اول زايد لازم اولمز واكر بيكدن اكسك اولسه بيك تمام ويرله
بكدن اكسلميه وان نكح بهذا او بهذا فلها مهر مثلها ان كان بينهما اكر بر عورت
نكاحلنسه يا شونكله يا شونكله يعني بر عورته سني نكاحلندم يا شو قوليله يا شو قولله
دسه مهر مثل لازم اولور اكر مهر مثلي ايكي قولك اورتسنده اسه والا فالاخس لو دونه
والاعز لو فوقه واكر مهر مثل اول الچق بهالو قولدن آشغا اسه اول ايو قول لازم اولور
اكر مهر مثل اول ايو قولدن يوقاروسه ولو طلقت قبل وطءٍ فنصف الاخس اجماعا اكر
طلاق ويرلسه جماعدن اول اول الچق بهالو قولك ياروسي لازم اولور جميع علما قتنده وان
نكح بهذين العبدين واحدهما حر فلها العبد فقط اكر نكاح اتسه بر عورته ايكي قولله حالا

بوكه بو بيع قولدر دكلدي اول عورت ايچون همان اول قول اولان لازم اولوران ساوي عشرة و
الا فمهر مثلها اكر اول اولانك قيمتي اون درهم وارسه واكر اون درهمه اير شمسه مهر مثل
لازم اولور وصح امهار فرسٍ وثوبٍ هرويٍ بالغ في وصفه اولا صحيح دربوات مهر اولسون
دمك ودخي بر هروي بزي مهر اولسون دمك كوك وصف اتسون مبالغه يله كوك اتمسون
ومكيلٍ وموزونٍ بيّن جنسه لا صفته ودخي صحيح اولدي باد لجولونسنه ايچون مهر اولسون
دمك وياطارتلورنسنه ايچون اكر جنسنى بيان اتسه صفتنى بيان لازم دكل مثلا ديسه
كه التمشي كيله بغدايدن اما بو بغدايدن مي ياكوتي بغدايدنمى ديو وصف اتمك لازم دكل
ولزمه وسطه او قيمته بونلرده اورته حاللو نسنه لازم اولوروان بيّن جنس المكيل
والموزون ووصفه نذاك واكر بيان اتسه اولجولونسنه نك جنسن
ودخي وصفن اول وصف اتدوكي لازم اولور ولا يجب شيء في عقدٍ فاسدٍ وان خلا وان وطئ
فمهر مثل لا يزاد على ما سمي نسنه لازم اولمز مهرده نكاح فاسدده اكرچه خلوتده اولورسه
واما اكر جماع اتسه مهر لازم اولور اما مهر مثل اول بو تسميه اولنانددن زياده اولسه
اول زايد لازم اولمز نكاح فاسدلك صورتي شاهدسز اولان نكاح كبي مثلا وثبت النسب
ومدتها من دخوله عند محمدٍ وبه يفتى نسب ثابت اولور نكاح فاسدده اما مدتي جماع اتدكي
وقتدن اولور امام محمد قتنده فتوى دخي بو نكله در لوريعني اكر جماع اتدوكي وقتدن بو و
التي آيي اولسه نسب ثابت اولور واكر اولمسه اولماز ومهر مثلها مهر مثلها من قوم ابيها
وقت العقد سنًا وجمالًا ومالًا وعقلًا ودينًا وبلدًا وعصرًا وبكارةً وثيابةً عورتلك

مهر مثل بوكند وكبينك مهرده باباسي قومندن نكاح وقتنده ياشي يوندن وكوزللق يوندن
ومال يوندن وعقل يوندن ودين يوندن وزمان يوندن وقزلق يوندن وعورتلق يوندن
فان يوجد منهم فمن الاجانب اكر باباسي قومندن بولنماسه آير قلوردن اولور لا مهر امها وخالتها
الا اذا كانتا من قوم ابيها اناسنك قز قرنداشينك مهر اولماز الا مكر كه
بو اكسي باباسي قومندن اولا لو وصح ضمان وليها مهرها ولو صغيرةً صحيح اولدي وليسي مهر
كفيل ولمق اكرچه بالغه دخي اولمسه وتطالب ايّا شاءت عورت مهردن طلب ادرهر
قنغسندن كوكسه اكر دلرسه ولوادّى رجع على الزوج ان ضمن بامره والا فلا اكر وليسي
مهرني ادا اتسه اردن الور اكر اردن امريله كفيل اولديسه واكر امريله اولمديسه اليمز
ولها منعه من الوطيء والسّفر بها والنّفقة لو منعت ولو بعد وطي او خلوة برضاها قبل
اخذ ما بين تعجيله كلًّا او بعضًا عورت ايچون وار در شول معجل اولان مهرني قبض اتمزدن
اوّل اري منع اتمك جماعدن وسفره الوب كتمكدن ودخي عورت ايچون نفقه وار در
منع اتدوكي حالده اكرچه منع اتمسي رضاسيله جماع اولنبور ياخلوت صحيحه اولدقدن صكره
دخي اولورسه وكرك مهرك معجل اولان كلّيسي اولسون كركسه بعضسي اولسون
او قدر ما يعجّل لمثلها من مهر مثلها عرفا غير مقدّر بالربع والخمس ان لم يبيّن
يا عورت ايچون منع نفقه وار در شول آنك كبي عورتك مهرندن آنك كبي عادة تعجيل
اولني قبض اتمزدن اوّل كرك اول عادة معجل اولان ربع اولسون يا خمس اولسون
يا غيري اولسون اكر معجّل اولان تعيين اولنماسه والسّفر والخروج للحاجة وزيارة

اهلها بلا اذنه قبل قبضه لا بعده و دخي عورت ايچون سفره كتمك وارد ر و حاجت ايچون طشره
چقمق و قومي ايچون چقمق وارد ر اري اذنسوز شول معجّل اولان مهري قبض اتمزدن اول اما
قبض اتدوكدن صكره يوقدر ولا لها المنع بقبض الكل في المختار و دخي عورت ايچون بقدر
جماعدن و سفره آلوب كتمكدن منع اتمكه جميع مهري الحق ايچون تعجيل اولن مقداري بيان
اولميني يرده مذهب مختار اوزرنه ولو لا اجل كله و دخي منع يقدور اكر جميسي مهرك تعجيل اولمنمج
اوزرنه اولسه وله السفر بها بعد ادائه في ظاهر الرواية ارا ايچون وارد ر عورت سفره الوب
كتمك معجل اولان مهري ادا اتدوكدن صكره ظاهر روايتده وقيل لا به افتى الفقيه ابو الليث
رحمة الله بعضلر ايدر يوقدر و فقيه ابو الليث دخي بونكله فتوي ويردي وله ذلك فيما
دون السفر ايچون وار در عورتي الوب كتمك اوچ كوندن اكسك ولان يرده وان اختلفا
في المهر اصله يجب مهر المثل اجماعا اكر اختلاف اتسه ار ايله عورت مهرده اكر اختلافلري اصل
مهرده اولسه يعني مهر ذكر اولنديمي اولنديمي ديو اولسه مهر مثل واجب اولور جميع علمالر قتنده
وفي قدره حال قيام النكاح القول لمن شهد له مهر مثل مع يمينه اكر مهرك مقدارنده اختلاف
اتسه لر نكاح اورتلرنده طورر و نكاح الده سوز شول كمسنكدر كه انديله مهر مثل كاشهادت
ادر يعني اكر مهر مثل ار ديدوكندن اكسك ايسه يا اول مقدار ايسه سوز ارك اولور يمينيله
واكر عورت ديدوكندن ارتق ايسه ياخود اول مقدار ايسه سوز عورتك اولور انديله
واي اقام بينة قبلت شهد مهر المثل له او لها هر قنغيسي كه شاهد طورغوزه مقبول اولور كوك
مهر مثل اره شهادت اتسون كرك عورته وان اقاما فبينتها ان شهد له وبينته ان شهدلها

واكر اكيسي بله شاهد طورغوزسه عورتك شاهدي مقبولدر اكر مهر مثل اره شهادت اتسه وارك
شاهدي مقبولدر اكر مهر مثل عورته شهادت اتسه وان كان بينهما تحالفا فان حلفا وان اقاما
قضي به اكر مهر مثل اكسي ديدوكندن اورتسنده اولسه و دخي هيچ برينك شاهدي اولمسه
آنده ايكيلر هر قنغيسي كه آندن قاچسه اول برينك ديدوكي لازم اولور واكر اكيسي بلا انده ايچسه
يا اكيسي بله شاهد طورغوزسه مهر مثل ايله حكم اولنور وفي الطلاق قبل الوطئ حكم متعة المثل
واكر مهرده اختلاف جماع اتمدن طلاقدن صكره اولسه متعه مثل حكم اولنور يعني
اول مثلك كي عورتك متعه سي ار ديدوكندن يا دوسندن اكسك اولسه يا يارسي قدر اولسه
سوز ارك اولور واكر عورت ديدوكنك يا دوسندن ارتوق اولسه يا يارسي اولسه سوز
عورتك اولور و هر قنغيسي شاهد طورغوزسه مقبول اولور واكر اكيسي بله طورغوزسه عورتك
مقبول اولور اكر متعه مثل اره شهادت اتسه وارك مقبول اولور واكر متعه مثل عورته
شهادت اتسه واكر هيچ برنه شهادت اتمسه اورتده اولسه متعه مثل لازم اولور
وان كانت بينهما تحالفا اكر متعه مثل اورتده اولسه و هيچ برينك شاهدي اولمسه
اند ايچلر هر قنغيسي كه آندن قاچه سوز اول برينك اولور واكر اكسده ايچرسه متعه
مثل ايله حكم اولنور بو مسائلي بيز بر وجهله بيان اتدوك كه هيچ بر صورت خارج قالمادي
وموت احدهما كحيوتهما في الحكم اكيدن بر بسي اولمك همان اكيسي بله صاغ اولمق كبيدر حكمده
وبعد موتهما ففي القدر القول لورثته اكسي بله اولدوقدن صكره اكر اختلاف مقدارده
اولسه سوز وارثلرنكدر وفي اصله لم يقض بشيء وقالا قضي بمهر المثل و به يفتى

اكر اختلاف اصل مهرده اولسه هيچ نسنه حكم اولنمز امامين ايدر حكم اولنور مهر مثلله فتوى دخى
بونكله در ولو ان بعث اليها شيئا فقالت هو هدية وقال مهر فالقول له الا فيما هيء للاكل اكر
عورته بعض نسنه كوندرسه عورت دخى ديسكه بو هديه در وار ديسكه مهردر سوز
اروكدر الا شول نسنه كه حاضر اولنمشده در كل وان نكح ذمى ذمية او حربى حربية ثمة
بميتة او بلا مهر وذا جاز عندهم فوطئت او طلقت قبله او مات فلا مهر لها اكر بر خراج كذار
كافر بر خراج كذار كافرهيى نكاحلنسه ويا بر ياغى كافر بر ياغى كافرهيى نكاح اتسه ياغى لقده
مردار اولمشى نسنه ايله يا مهرسز حال بوكه بو جايز اولسه قتلرنده اندن صكره
جماع اولنسه يا جماعدن اول طلاق ويرلسه يا خود اولسه انكيچون مهر اولمز وان نكحها بخمر
او خنزير عينين ثم اسلما او اسلم احدهما فلها ذلك اكر اول عورته نكاح اتسه بر معين
سوجيله ويا بر معين خنزير ايله اندن صكره مسلمان اولسه لر يا بريسى مسلمان اولسه اول عورت
ايچون اول سوجيله اول خنزير اولور وفى غير عين فقيمة الخمر فيهما المثل فى الخنزير سوجى ودخى
خنزير معين اولميان يرده سوجنك قيمتى لازم اولور وخنزير يرده مهر مثل لازم اولور

باب نكاح الرقيق والكافر

بو باب قول وجاريه نكاحنك ودخى كافر نكاحنك
بياننه مخصوصدر ونكاح القن والمكاتب والمدبر وام الولد والامة بلا اذن السيد
موقوف ان اجاز نفذ وان رد بطل قولك نكاحى ودخى بهايه كسلنك نكاحى ومدبرك
نكاحى ودخى جاريه نك نكاحى ودخى ام ولدك نكاحى افندى اذنسز موقوفدر اكر افنديلرى
جايز كوروسه جايز اولور اكر رد ايدرسه باطل اولور فان نكحوا بالاذن فالمهر عليهم

ويبع

ويبع القن فيه اكر بونلر نكاح اتسه لر افنديلر اذنيله مهر كندولرى وذرنه اولور قول صاتلور مهر ايچون
اوتروكلا الاخيران بل يسعيان مكاتبله مدبر صاتلمز بلكه كسب ايدوب اودرلر وقوله طلقها
رجعية اجازة اكر بر قول افنديسى اذن ويرمدن نكاح اتسه افنديسنك اكا رجعى طلاق ويوشه
ديمكلكى جايز كورمكدر نكاحى لا طلقها او فارقها بوشه ويا آيريل ديمسى جايز كورمك
دكلدر واذنه لعبده بالنكاح يعم جايزه وفاسده فيباع المهر من نكحها فاسدا بعد
فوطئها افنديننك قوله اذنى نكاحك جايزنه ده يردر دخى فاسدنه يردر انكيچون دركه صاتلور
مهردن اوترو وشول قولكه افنديسى اذن وردكدن صكره بر عورت نكاحلنه نكاح فاسد ايله
دخى جماع اده اول عورته ولو نكحها ثانيا او اخرى بعدها صحيحا وقف على الاجازة اكر بر عورته
دخى نكاح اتسه صكره نكاح صحيح ايله اول نكاح فاسد ايله اتدوكدن صكره ويا بر غيرى عورته اذن
صكره نكاح اتسه نكاح صحيح ايله نكاح ثانى فاسد اولمسى افندسنك جايز كورمسنه موقوفدر
وان زوج عبدا مديونا له صح اكر بر كشى نكاح لندورسه كندونك بورجلو قولنى جايزدور
وساوت غرماءه فى مهر مثلها ودخى اول آلى وردوكى عورت برابر اولور قولك بورج اسلر
مهر مثلده يعنى اول دخى جمله بورج اسلرندن بريسى اولور ومن زوج امته تخدمه ويطاها الزوج
ان ظفر بر كمسنه جاريسنى نكاحلندورسه اول جاريه كرو خدمت ادر افندسنه ودخى اريكا
جماع ادر اكر فرصت بولورسه ولا تجب التبوئة وهى ان يخلى بينها وبينه فى منزله ولا
يستخدمها تبوئه واجب اولمز افنديسى اوزرنه وتبوئه افنديسى جاليلى قالمقدر جاريه ايله ارى
اوردنسن اروك اوندر ودخى قول لتمقد رجاريه لكن لا نفقة ولا سكنى الا بها لكن نفقه ار

اوزرندن لازم اولماز الا بتویله اولور وان بوئها ثم رجع صح وسقطت اکر افندیسی اول تبوئ اتسه
صکره کرو رجوع اتسه صحیح اولور ودخی نفقه اراوزرندن دوشر ولکو خدمته بلا
استخدامه لا اکر جاریه افندیسنه خدمت اتسه کندودن افندیسی قوللنمق استمز سوزن
نفقه دوشر ادوات اوزرندن ول انکاح عبده وامته کرها افندیسی ایچون وارد رکه
قوللنی ودخی جاریه سنی کوجله نکاح ایده . ولحرة قتلت نفسها قبل الوطئ المهر مهر وارد ر
شول حره عورت ایچونکه کندوی ولدوردی جماعدن اول لا للمولی امة قتلها قبله
مهر یقدر شول جاریه نک افندیسیچون که اولدردی ول افندی اول جاریه دخی ادی جماع اتمدین
جاریه ی وزوج الامة یعزل باذن سیدها جاریه نک اری عزل ایده افندیسی اذنیله عزل
تجدن طاشره انزال دیمکدور وحیرت امة ومکاتبة تحت عبد او حر تخییر اولدی
نکاحی بوزمقده شول جاریه ودخی شو بهاسن کسلان جاریه کرک بونلاری حر ادلری اولسون
کرک قوللری اولسون ازاد اولدقلری وقتده امة نکحة بلا اذن فعتقت نفذ ولم تخییر
بر جاریه نکاح اتسه افندیسی اذنسوز داخی ازاد اولسه نکاح جایز مجبر اولمز نکاحی بوزمغه
مقدم وما سمی للسید وان زاد علی مهر مثلها لو وطئت فعتقت فان عتقت اولا فلها
شول نکاحده ذکر اولان مهر افندیسنک اولور اکرچه مهر مثلندن آرتوق اسه دخی اکر اول
جاریه جماع اولنسه دخی صکره ازاد اولسه واکر اول ازاد اولسه مهر جاریه نک اولور
ومن وطئ امة ابنه فولدت فادعاه ثبت نسبه برکمسنه اوغلنک جاریه سنه جماع اتسه
ودخی طوغرسه ودخی اول کمسنه بو اوغلان بندندر دیسه اول اوغلانک نسبی ثابت اولور

اول

اول کمسنه دن وهی ام ولد ووجب قیمتها لا مهرها ولا قیمة ولدها جاریه ام ولدی اولور
اول کمسنه نک ودخی قیمتی واجب اولور اول کمسنه نک اوزرنه مهر واجب اولمز ودخی اوغلانک قیمتی
واجب اولمز والجد کالاب بعد موته فیه دده دخی بابا کبیدر بو مسئله ده بابا اولدکدن
صکره لا قبله اما بابا اولمزدن اول دده کبی دکلدر وان نکحها صح ولم تصر ام ولده وتجب
مهرها لا قیمتها واکر اوغلینک جاریه سن نکاح قلنسه صحیح اولور جاریه ام ولد اولمز ودخی
مهر واجب اولور اما جاریه نک قیمتی واجب اولمز وولدها بقرابته جاریه نک اوغلانی حر اولور
افندیسنک قرداشی اولدوغی سببله وفسد نکاح حرة قالت لسید زوجها اعتقه عنی
بالف ففعل نکاحی بوزلور شول حره عورتک که ایتدی ارینک افندیسنه ازاد ایت
بونی بندن اوتری بیک اقچه ایله اول دخی ازاد ایلدی والولاء لها اول قولک ولاسی عورتک
اولور یعنی عورتک ازادلوسی اولور اولدوکی وقتده میراثن عورت الور ویقع عن کفارتها لو نوت
ودخی اول عورتک کفارتینه طوردر اکر اول وقتده نیت اتسه وان قالت ذلک بلا بدل لم یفسد
والولاء له اکر عورت بونی بدلسز دیسه یعنی آلمقسزین دیسه یعنی اعتقه عنی دیسه
انجق نکاح بوزلمز ودخی ولاقولک افندیسنک اولور فان اسلم المتزوجان بلا شهود او فی
عدة کافر معتقدین ذلک اقر علیه اکر شول شاهدسوز نکاح ایدنلر که عورت مسلمان
اولسلر ویا کافرک عدتندن نکاحلنسه مسلمان اولسلر دینلرنده بو جایز ایدوکنه
اعتقادلری اولدقلری حالده اول نکاح اوزرنه مقرر اولور مسلمان اولدقدن صکره وان
اسلم الزوجان المحرمان فرق بینهما اکر مسلمان اولسلر شول ادله عورت که نکاحی بربرنه

حرام ایدی آیرلورداودتلری والطفل مسلم ان کان احد ابویه مسلماً او اسلم احدهما

اوغلانی مسلمان در اکر اتاسندن و اناسندن بری مسلمان ایسه یا بواکیدن بری اسلام

کلسه وکتابی ان کان بین مجوسی وکتابی اوغلان اهل کتابدن اولور اکر کتابله اوده طپیر

کافر اورتسندن اولسه وفی اسلام زوج المجوسیة او امرأة الکافر یعرض الاسلام علی الاخر

اوده طپیر کافرین عورتک اری اسلامه کلسه یا بر کافرک قنغی کافر اولورسه عورت اسلامه کلسه

اولبرسنه اسلام عرض اولنور یعنی اسلامه کل دیو سویلنور فان اسلم فهی له والا فرق

اکر اسلامه کلسه عورت انک اولور و اکر کلمزسه آیریلور و صوطلاق لوابی لا لو ابت

بو آیریلمق طلاق قدر اکر اسلامدن قچز ایسه و اکر عورت ایسه طلاق دکلدر بلکه فسخ ادب

بوز مقدر نکاحی ولا مهر هنا الا الموطئة مهر اولمز عورت قچدوغی صورتده زیرا فسخ در

طلاق دکلدر الا مکرکه جماع اولنمش اوله ولوکان ذلک فی دار هم لم تبن حتی تحیض ثلاثا

قبل اسلام الاخر اوده طپانک اری یا کافرک عورتی اسلامه کلمک اکر کافر مملکتنده

اولسه عورت اولمزتا اوچ حیض کورمینجه اول بری اسلامه کلمدن اولنزیرا اول اوچ

حیض اسلام عرض اتمک یرینه طورور ولو اسلم زوج الکتابیة فهی له اهل کتابدن بر عورتک

اری اسلامه کلسه اول عورت کوعورتی اولور وتبین بتباین الدارین باین اولور عورت

دار مختلف اولماغله یعنی برینک دار اسلامده بری دار حربده اولماغله لا بالسبی طوتب

اسیر اتمکله باین اولماز دار اسلامه الوب چقمینجه فلو خرج احدهما الینا مسلماً او اخرج

مسبیاً بانت ایله اولسه اکر اردن وعورتدن بری مسلمان اولوب دار اسلامه چقسه

ویا اسیر اولوب چقارولسه باین اولور وان سبیا معاً لا اکر اریله عورتی اکسی بله اسیر اولسه لر باین اولمز

ومن هاجرت الینا بانت بلا عدة الا الحامل شول عورت که کافر مملکتندن بزم کلمه باین اولور عدة تتمز

الا مکرکه یوکلی اوله وارتداد کل منهما فسخ عاجل اردن عورتدن هر برینک مرتد اولمسی

نکاحی همان اول وقتده فسخ ایدر للموطوءة کل مهرها ولغیرها نصفه لو ارتد اندن صکره اکر جماع اولنسه

تمام مهر اولور و اکر جماع اولنمسه یارم مهر اولور اکر مرتد اولان ار ایسه ولا شیء لو ارتدت

هیچ نسنه اولمز اکر عورت مرتد اولسه وبقی النکاح لو ارتدا معاً فاسلما معاً نکاح باقی

طورور اکر اکسی بر اوغردن مرتد اولسه لر وصکره بر اوغردن مسلمان اولسه لر وفسد ان اسلم

احدهما قبل الاخر نکاح بوزلور اکر بو ایکیسی بریندن اول مسلمان اولسه **باب القسم**

بو باب قسمک بیاننه مخصوص قسم دیو هر عورتک اراده بله اولیجق نوبتنه درلر کیجه لرده

ویجب العدل فیه واجب اولور عدل اتمک قسمده یعنی جمیعسنه برابر طوتمق والبکر والثیب والجدیدة والقدیمة

والعتیقة والمسلمة والکتابیة سواء قز اوغلان وعورت ویکی واسکی ومسلمان وکافر اولوب

اهل کتابدن اولان جمیعسی برابردر وللامة والمکاتبة وام الولد والمدبرة نصف الحرة

جاریه ایچون واردر و دخی بهایه کسلن جاریه ایچون و دخی ام ولد ایچون و دخی مدبر ایچون حره

عورتک یاریسی ولا قسم فی السفر بیسافر بمن شاء والقرعة اولی سفرده قسم یقدر هر قنغسن

دیلرسه الورکیدر سفره اما قرعه اتمک اولیدر وان ترکت قسمها الضرتها صح وان رجعت جاز

اکر بر عورت نوبتنی قوماسنه درسه صحیح اولور صکره کرو دنسه طلب اتسه کرو صحیحدر

کتاب الرضاع بو کتاب رضاعک بیاننه مخصوص در رضاعک معنای لغویسی امکدر

مطلقاً يثبت بمصة في حولين ونصف لا بعد امومة المرضعة للرضيع ثابت اولور بركن صورت
اممكه اكي بيل دخي يادم بيل اچنده امزيرجنك انا اللغي اما ابو مدتدن صكره ثابت اولمز
وابوه زوج مرضعة لبنها منه له ودخي امزيرجون ثابت اولور شول امزيرجينك ارنك بابالغي
كه اول امزيرجنك سودي وال اردن اولا فيحرم منه ما يحرم من النسب چون اتا لق وانالق رضاعله
دخي ثابت ايمشي ايله اولسه رضاعدن حرام اولور هر نسنه كم نسبدن حرام اولا الا ام اخته
الا بز قرداشنك اناسي حرام او لمز واخيه ودخي قرداشنك اناسي واخت ابنه وجدته وام
عمة وعمته وام خاله وخالته ودخي اوغلينك قز قرداشي ودخي اوغلينك اباسي ودخي بباسي
قرداشنك اناسي ودخي باباسي قز قرداشنك اناسي للرجل بونلر ك جميعسي اركشي ايچون حرام اولمز
رضاعدن اما نسبدن حرام در واخا ابن المراءة لها رضاعاً ودخي بر عورتك اوغلنك قرداشي
حرام اولمز رضاعدن اول عورته اما نسبدن حرام اولور وتحل اخت اخيه رضاعاً كما يحل نسباً
كالاخ من الاب له اخت من امه تحل لاخيه من ابيه ودخي حلال اولور قرداشنك قز قرداشي رضاعدن
نتكم نسبدن حلال اولوردي مثلا اتا بر قرداشي كبي كه انك انا بر قز قرداشي وارد راول قز
قرداشي اتا بر قرداشنه حلال اولور ورضيعا ثدي كالاخ والاخت بر ممه امن اكي كشي قرداش وقز
كبيدر ولا تشاربها لبن شاة بر قيون سودين ايچنلر قرداش وقز قرداش كبي د كلدر وحكم خلط
لبنها بماء او دواء اولبن اخرى او شاة بالغلبة عورتك سودينك قر شدرماسنك حكمي
صو ايله ويا دوا ايله ويا بر غيري عورت سودي ايله ويا قيون سودي ايله غالب اولمغله وبطعام
الحل كما في لبن رجل واحتقان صبي بلبنها عكله قرشدرماسنك حكمي حلال اولمقدر نتكم

اركشينك سودنده حكم حلال اولمقدر ودخي اوغلانه عورتك سودي ايله حقنه اتمك حلال اولمقدر ويحرم
بلبن البكر والميتة حرام اولدي قز اوغلانك سودي ايله ودخي ميت سودي ايله وان ارضعت ضرتها
رضيعة حرمتا ولا مهر للكبيرة ان لم توطأ وللرضيعة نصفه ورجع به على المرضعة ان قصدت
الفساد والا فلا بر عورت كندو قماسني امزرسه اوتوز آيلقدن اكسك اولدوغي حالده اكسي بله انلر
حرام اولورلر وبيوكنه مهر اولمز اكر جماع اولنماش ايسه واما امن ايچون يادم مهر اولور وادا اولندر
دوغي يادم مهر او ل امزرندن اكر نكاحي بوزمق قصد ايدوب الديسه واكر اتمديسه اليمز ونجته
رجلان او رجل وامرأتان رضاع ثابت اولماغه شاهدي اكي اردور يا بر ار اكي عورت

كتاب الطلاق

بو كتاب طلاق بياننه مخصوصدر احسنه طلقه فقط في طهر لا وطئ فيه طلاقك
غايت كوزلكوسي بر طلاق بوشمقدر انجق حيضدن آري اولدوغي وقتده اول اريلقده هيچ جماع اولماش
اولا وحسنه وهو السنة طلقة لغير الموطوءة ولو في حيض ودخي طلاقك كوزلكوسي كه بو كاسنّي دخي
درلر هيچ جماع اتمدوكي عورت بر طلاق بوشامقدر اكرچه حيض حالنده اولورسه وللموطوءة
تفريق الثلاث في اطهار لا وطئ فيها طلاقك كوزلكوسي جماع اولنان عورت ايچون اوچ طهرده اوچ
طلاق بوشلمكدر يعني هر آيي اولدوقچه بر طلاق ويرمكدر اوچ دك اما اول طهرلرده هيچ جماع اولميه
فيمن تحيض واشهر في الآيسة والصغيرة والحامل اما حيضدن قالمش عورت حقنده وبالغ اولميان
حقنده وحملي اولان عورت حقنده اوچ طلاقي اوچ ايده بوشلمقدر زيرا بونلر حيض كورمزلر
وحل طلاقهن عقيب الوطئ بوا وجنه طلاق ويرمك حلال اولدي جماع عقبنجه وبدعيه ثلاث او ثنتان
بمرة او بمرتين في طهر لا رجعة فيه طلاقك بدعت اولاني اوچ طلاق ويرمكدر يا اكي طلاق ويرمكدر

برکره دن یا اکی کره دن بوآیلقدن که اندن کرو رجوع اولمیه او واحدة فی طهر وطئت فیه او حیض موطوئة
یا طلاقی بدعی بر طلاق قدر برآیلقده که انده جماع اولمش اوله ویا شول جماع اتدوکی عورتنه بر طلاق قدر
حیض کوردوکی وقتده وتجب رجعتها فی الاصح فاذا طهرت طلقها ان شاء طلاق بدعیدن کرو
رجوع اتمک واجب در مذهب اصحده صکره اداء اولدوغی وقتده کرو بوشایه اکر دیلرسه وان قال
لموطوءته انت طالق ثلاثا للسنة بلا نیة یقع عند کل طهر طلقة اکر برکشی جماع اتدوکی عورتنه
دیسه که سن بندن بوشن اول اوچ طلاق سنت ایچون اما سنه نیت اتمسه هر ادای اولدوقچه
بر طلاق بوشن اولور وان نوی الکل الساعة صحت اکر اوچی بله اول ساعت واقع اولمق نیت اتسه
صحیح اولور ویقع طلاق کل زوج عاقل بالغ حرا او عبدا واقع اولور هر ادای طلاقی که عاقل اوله
وبالغ اوله کرک حر اولسون کرک قول اولسون ولو سکران اکرچه سرخوش اولورسه طایع او مکره کرک
اختیاریله اولسون کرک کوجیله اولسون او اخرس باشارته المعهودة یاد اولسون دخی اولورسه واقع اولور
اشارتله که معهود در اوتالرنده لا طلاق نایم او صبیان کیمسنک طلاق واقع اولمز وسید
علی زوجة عبده ودخی افندینک طلاقی واقع اولمز قولنک عورتنه وزرنه وطلاق الحرة والامة ثلاثة
واثنان ولو وجها بخلافهما حرنک طلاقی وجده وجارینک اکیده اکرچه ادلوی کمسنه ولو ایسه خلاف
اولسه یعنی حرنک قول اولسه وجاریه نک حر کشی اولسه ده

باب ایقاع الطلاق

بو باب طلاقی واقع قلمق بیاننده مخصوص در صریحه ما استعمل فیه دون غیره طلاق قلک صریحی اول نسنه در
اول طلاقده استعمال اولنه وطلاقدن غیرده اولنمیه مثل انت طالق طلاقی صریحک مثالی انت طالق
مثالی کبی معناسی سن بوشانلمش سن دیمکدر وتقع بها واحدة رجعیة وان نوی ضدها او لم ینو شیئا

بونکله

بونکله بر طلاق رجعی واقع اکرچه رجعینک غیرن دخی نیت اتسه یا هیچ برنسنه یه نیت اتمسه وفی انت
الطلاق وانت طالق الطلاق وانت طالق طلاقا یقع واحدة رجعیة ان لم ینو شیئا او ینوی واحدة
او ثنتین انت الطلاق دیدوکنده ودخی انت طالق الطلاق دیدوکنده ودخی انت طالق طلاقا دیدوکنده
یعنی شول مصدر ذکر اولنان یرلرده بر رجعی طلاق اولور اکر هیچ نسنه نیت اتمسه ویا بر نیت اتسه
یا اکی وان نوی ثلاثا فثلاث واکر اوچه نیت اتسه اوچ طلاق اولور وباضافة الطلاق الی کلها
او الی ما یعبر به عن الکل کانت طالق طلاق اولشدر مقله عورتک کوتسنه ویا شول نسنه یه که انکله
کوتوی دلو مثلا انت طالق کبی بو طلاق کوتورمه اولشدر متی مثالدر او رقبتک یا رقبتک طالق کبی
رقبه بوینه دلو بونکله کوتوروی دلوادر روحک ویا روحک طالق کبی روح جانه دلو او جسدک
ویا جسدک طالق کبی جسه بدنه دلو او فرجک ویا فرجک طالق کبی او وجهک ویا وجهک طالق کبی
وجه یوزه دلو والتی نسنه یله کوتوروی دلو او الی جزء شایع کنصفک وثلثک ویا بر معین اولمیان
جزئیه اولشدر مقله مثلا یرمک بوشن اولسون دمک کبی ویا اوجده برک بوشن اولسون دمک کبی یقع
بوذکر اولنانلره اولشدر مغله طلاق واقع اولور والی یدها او رجلها لا وکذا الظهر والبطن وهو
الاظهر الانه وایاغنه اولشدر مغله واقع اولماز یعنی دیمک ایله که الک بوشن اولسون وایاغک بوشن اولسون
زیرا بونلر ایله کوتورو دیلنمز وارقه دخی قارن بونلر کبی بونلردر کبی اولمق ظاهر قدر وبنصف طلقة
او ثلثها او من واحدة الی ثنتین او ما بین واحدة الی ثنتین واحدة یارم طلاق بوشامغله یا ثلث
طلاق بوشامقله ویا بردن اکیه وارنجه ما بین اله بوشن اول دیمکله بر طلاق واقع اولور انجق ومن واحدة
الی ثلاث او ما بین واحدة الی ثلاث ثنتان بردن اوچه دکن بوشن اول دمکله ویا بردن اوچه وارنجه ما بیننده

بوشن اولدیمکله ایکی طلاق واقع اولور وبثلاث انصاف طلقتين ثلاث ایکی طلاقك اوچ پارەسیله بوشن اول دیمکله
اوچ طلاق واقع اولور وفي انت طالق واحدة في ثنتين واحدة نوى الضرب الاقل بر طلاق بوشن اول ایکی اچنده
دیسه بر طلاق واقع اولور کرك بری ایکیه اورمق نیت ایتسون وکرکسه ایتمسون وان نوى واحدة وثنتين
فثلاث وفي غير الموطوءة واحدة مثل واحدة وثنتين وایکی اول قولیله بر وایکی دیمك نیت ایتسه اوچ واقع
اولور اما جماع اولنمیان عورتده بر واقع اولور نتکم جماع اولنمیان عورته بر بوشن اول یا ایکی بوشن اول دیسه
بر طلاق واقع اولوردی وان نوى مع ثنتين فثلاث اوچ طلاق واقع اولور ایکو نیت ایتسه که بوشن اول
طلاق ایکی ایله بله وفي ثنتين في ثنتين ونوى الضرب ثنتان ایکی بوشن اول ایکی ایچنده دیوب ایکی ایکیه اورمق
نیت ایتدوکده ایکی طلاق واقع اولور وفي من هنا الى الشام واحدة رجعية بوندن شامه دکن بوشن اول دیدوکنده
بر رجعی طلاق واقع اولور وبنحو الطلاق في مكة او في الدار بالفعل طلاق واقع اولور بوشن اول مکه‌ده دیدکده
ویا اوده دیدوکنده وعلق في اذا دخلت مكة او في دخولك الدار تا مکیه ویا اوه کیرنجه‌یه دکن طلاق
معلق طورور بالفعل واقع اولماز بوشن اول مکیه کیردوکك وقت دیدوکنده ویا بوشن اول اوه کیردوکده
دیدوکنده ويقع عند الفجر في انت طالق غدا او في غد طلاق واقع اولور صباح وقتنده سن بوشن اول
یارن دیدوکنده ویا سن بوشن اول یارن دیدوکنده وتصح نية العصر في الثانية فقط الکندو
وقتنی نیت ایتمك صحیح اولور ایکنجیسنده آنجق یعنی سن بوشن اول یارنده دیدوکنده وعندهما في اليوم
غدا وغدا اليوم ایکی اولکده بوشن اولور سن بوشن اول بوکون یارن دیدوکنده ویا سن بوشن اول یارن
بوکون دیدوکنده یعنی اولکی صورتده بوکون بوشن اولور ایکنجی صورتده یارن بوشن اولور ولغا انت
طالق قبل ان اتزوجك باطل ولدی سن بوشن اول بن سنی نکاحلمدن اول دیمك وانت طالق امس

لمن

لمن نكحها اليوم ويقع الآن فيمن نكح قبل امس ودخی باطلدر سن بوشن اول دونکی کون دیمك شول عورته که بکون
نکاحلندی ایمدی وندن اول نکاحلندوکی عورت حقنده واقع اولور الآن وفي انت كذا ما لم اطلقك سن
بوشن اول مادامکه بوشامیم سنی دیوب دخی طلقندوغی وقتده في الحال طلاق واقع اولور وامتى لم اطلقك
وسكت يقع حالاً سن بوشن اول نه زمان دکن بوشمیم سنی دیوب دخی طلقندوغی وقتده في الحال طلاق واقع اولور
وفي ان لم اطلقك آخر عمره سن بوشن اول اکر بوشمزسم سنی دیدوکنده آخر عمرنده بوشن اولور واذا واذما مثل
ان عند ابي حنيفة رحمه اذا اذما ان کبیدر نیت ایتمدوغی وقت ابو حنیفه قتنده یعنی ان یرینه اذا کتوررسه و
یا اذاما کتوررسه نیت ایتمزسه نه شرطه ایچون ونه وقته ایچون اولماسنی ابو حنیفه قتنده ان کبی آخر عمرنده
بوشن اولور وعندهما كمتى امام یوسف امام محمد قتنده متی کبیدر طلقندوغی کبی همان بوشن اولور ومع نية الوقت
او الشرط فكنيته اذا ایله ودخی اذاما ایله وقت نیت اولنسه ویا شرط نیت اولنسه نیت اولنان کبیدر
وفي ما لم اطلقك انت طالق تطلق بالاخيرة انت ما اطلقك انت طالق دیدوکده بوشن اولور صکرکی
انت طالق ایله واليوم للنهار مع فعل ممتد وللوقت المطلق مع فعل لا يمتد یوم دن مراد کندز اولور
شول فعلله که اول فعل دوردر ممتد اولور اوله اما ممتد اولور فعل اولمسه مراد یوم دن مطلق وقت
اولور فعند وجود الشرط ليلاً لا تتخير في امرك بيدك يوم يقدم زيد ایله اولسه کیجه شرط کیجه‌یله
بولنسه یعنی زید کلمسی کیجیله اولسه عورت مخیره اولمزادی اکا امرك الندە اولسون زید کلدوکی
کون دیدوکنده زیرا امری النده اولمق شول دوررممتد اولور فعللردندر ایله اولسه یوم دن
مراد کوندز اولور انجق وتطلق في يوم اتزوجك فانت طالق شرط کیجیله بولنسه یعنی عورت جفت
لنمسی کیجیله اولسه بوشن اولور سن بوشن اول بن سنی جفتلندوکوم کون دیدوکنده زیرا بوشنلق شول دوردر

وممتد اولور دنسلردن دكلدر ايله اولسه يومدن مراد مطلق وقت اولور و راجع انت طالق ثنتين

مع عتق سيدك لها اعتق رجعت اتسه جايزدر سن بوش اول افندوك سنى ازاد اتميله ديدوكنده اكر افنديسى ازاد

اتسه زيرا ازاد اولوب حر اولوب طلاقى وج اوج اولدقدن صكره بوش اولدى وعند محمد غد بعد تعلق

عتقها لا خلاف ان المحل وتعتد كالحرة برجاريه بر ديسه يارن اولدوغى كبى سن ازاد اول يارن اولدوغنده

رجعت اتسه جايز دكلدور وخلاف امام محمدوك در اول جايز ديرا ما عدتى حره عدتى كبى اولور احتياطا

بالاتفاق ويقع بانا منك باين او عليك حرام ان نوى طلاق واقع اولور بن سندن باين ايم ديدكده ويا بن

سنك اوزدوكه حرام ايم ديدكده اكر طلاق نيت اتسه لا بانا منك طالق وان نوى بن سندن بوشم ديدكده

طلاق اولمز اكرچه نيت اتسه وانت طالق واحدة او لا مع موتى او موتك دخى طلاق واقع اولمز سن بوش بن

يا دكل ويا سن بوش سن بنم اولميه ياسنك اولمكه ولا طلاق بعد ما ملك احدهما صاحبه طلاق اولمز

اردن عورتدن برسى برنه مالك اولدقدن صكره زيرا مالك اولماغله همان طلاق بوزلور طلاقه محل قالمز

او شقصة يا بعضنه مالك اولدقدن صكره وبانت طالق هكذا ويشير بالاصبع يقع بعدده سن بوش

اول ديدكده برمقلريله اشارت ايتجى اولدوغى حالده بوش اولور برمقلرى عددنجه ويعتبر المنشورة

ولو استار بظهورها فالمظومة برمقلرك اچوغى معتبردر واكر مقلرك ارقاسيله اشارت اتسه

اول وقت معتبر اولان يومقدر وبانت طالق باين سن بوش اول باين اول ديدكده وانت طالق اشد الطلاق

ياسن بوش اول غايتده قتى بوشلغله ديدكده او اخبثه يا زيادة خبيث بوشلغله او طلاق الشيطان يا شيطان

بوشلغله او البدعة يا بدعت بوشلوغله او افحشه ياسن بوش اول زياده فاحش بوشلغله او الجبل

يا طاغ كبى وكالف يا بيك كبى ومل‌ء البيت يا او طلوسى كبى او تطليقة شديدة يا بر قتى بوشلغله او طويلة

يا اوزن بوشلغله او عريضة يا اينلو بوشلغله بلا نية ثلاث واحدة باينة ومعها الثلاث بونلرى ديدكده

اوچه نيت اتمزسه بر باين طلاق واقع اولور اما نيتله اوچ اولور ومن طلقها ثلاثا قبل الوطئ وقعن

فان فرق بانت الاولى ولم يقع الثانية بر كيمسنه عورتنى بوشسه اوچ طلاق جماع اتمكدن اول زوجه

بله واقع اولور واكر هر برينى آيرو آيرو ديسه اولكيله باين اولور صكركى واقع اولمز وفى انت طالق واحدة

واحدة سن بوش اول بر طلاق وبر دخى ديسه بونده بر طلاق واقع اولور ويقع بعدد قرن بالطلاق لا

واقع اولور شول عددله طلاقه مقارن ذكر اولنان طلاق قبل اولمز يعنى لفظ طلاق سببيله اولمز بلكه اول

ذكر اولنان عدد سببيله واقع اولور فيلغو انت طالق لو مات قبل ذكر العدد چونكه اعتبار لفظ

ايمشى طلاقه دكل ايمشى ايله اولسه بركشى عورتنه سن بوش اول ديدوكى حينده عورت اولسه ار عددى

اكمق سوزن سن بوش اول ديدوكى قولى باطل اولور وبانت طالق واحدة قبل واحدة او بعدها

واحدة واحدة سن بوش اول بر طلاق بر طلاقدن اول ياسن بوش اول بر طلاق بو بردن صكره بر دخى بوش

اول ديدكده بو اكى صورتده بر طلاق واقع اولور انجق وبانت طالق واحدة قبلها واحدة او بعد واحدة

او مع واحدة او معها واحدة ثنتان سن بوش اول بر طلاق بر طلاقدن اول بر دخى بوش اول بر طلاق بر

طلاقدن صكره ياسن بوش اول بر طلاق بر طلاق قبله يا بوش اول بر طلاق بو بر طلاق قبله بر طلاق دخى

بوش اول بونلرى ديدكده اكى طلاق واقع اولور وفى الموطوءة ثنتان فى كلها جماع اولنمش عورتده بو التى

صورتك جميعسنده اكى واقع اولور وبانت طالق واحدة وواحدة ان دخلت الدار وثنتان لو دخلت

واحدة ان قدم شرطه سن بوش اول بر طلاق وبر دخى اوه اكر كيرر سك ديدكده اكى طلاق واقع اولور اكر او

كوسه واكر شرط تقديم اتسه يعنى ان دخلت لفظن اول ديسه بر طلاق واقع اولور وكنايته ما لم يوضع له

واحتمله وغيره طلاقك كنايتي يعني صريح اولميا يني شول نسنه دركه وضع اولنميه طلاقچون وطلاقه وطلاقك
غيريه يوريه ولا تطلق الا بنية او دلالة الحال ايله اولسه بوني اولمر كنايتله الا طلاقه نيت اتمكله يا حال
قرينه سيله ودلالتله اولور ومنها اعتدي اول كنايتدن بعض در اعتدي بونك معناسي ايكي نسنيه
احتمالي وار بري الله تعاليننك نعمتلريني عد ايله ديمكي وبريسي بوشادم عدت جك ديمكي واستبري رحمك
ودخي بوندندر استبري رحمك بونك دخي ايكي نسنيه احتمالي وار بري رحمكي استبرا ايله يوكلي اولميا سنكله
سني بوشامق استيوب ديمكم وبري دخي سني بوشادم وار استبرا ايله عدتله ديمكم وانت واحدة ودخي
بوندندر انت واحدة احتمالي وار درسن برسني بنم يانمده سنكله برغيري يوقدر ديمكا ودخي احتمال وار دركه
بوشسن برطلاق ديمكه وبها يقع واحدة رجعية بوا وجيله بر رجعي طلاق واقع اولور وبباقيها كلمات تباين
كنايتك قلانيله مثلا انت باين كبي بونك معناسي نكاحدن آيرلمش سن ديمكه يادوسن قوكشولرودكدن آيرلمش سن
ديمكه يادر بتة بتلة انت بتة بتلة كبي يوك بوينوك اوزرنده در ديمكدر احتمال وار كه سني بوشادم هرقنده
كيدرساك كت دمك اولا الحقي باهلك وهبتك لاهلك الحقي باهلك وهبتك لاهلك كبي معنالري اهلكه
اولش ودخي اهلكم بغشلدم سني ديمكدر واحتمال وار كه بوشادم سني وار كت دماك اولا سرحتك وفارقتك
سرحتك وفارقتك كبي معنالري قويوردم ودخي آيرلدم سندن دمكدر احتمال وار كه مرادي نكاحدن
قيوورمك اوله آيرلمق اوله وامرك بيدك ودخي امرك بيدك كبي بونك معناسي طلاق الوكده اولسون
ديمكه ودخي غيريه يورامما بونده عورت كندوئي بوشامق كرك تاكه بوش اولا وانت حرة ودخي انت حرت ديكه
بوقيد نكاحدن حر اولمغه يادر ودخي سن جاريه دكلسني ديمكه يادر تقنعي تخمري استتري تقنعي تخمري
واستتري كبي معنالري جارلني ودخي باشكا خمار دبغلن ودخي اورتون ديكدر احتمال وار كه بوشادم سني بكا كورنم

دمك اوله اغربي اخرجي اذهبي قومي اغربي اخرجي اذهبي قومي كبي معنالري آيراق اول ودخي چيق ودخي كت
ودخي طور ديمكدر احتمال وار كه بوشادم وار كت دمك اوله اما لفظ اغربيده اغزني دمك جايزدر يعني
عين مهمله وزاء معجمه ايله معناسي آزكن اول ديمكدر ابتغي الازواج ابتغي الازواج كبي معناسي زوجلر
استه دمكدر زوج ادده درلر وعورته درلر ايله اولسه بونك دخي ايكي احتمالي اولدي تقع واحدة باينة
ان نويها او اثنتين وثلاث ان نواه بو ذكر اولان كنايتلر ايله اولسه بر بايني طلاق واقع اولور اكر بر نيت
اتسه ويا ايكي نيت اتسه واوچ واقع اولور اكر اوچ نيت اتسه وفي اعتدي ثلاث مرات لو نوي بالاولي
طلاقا وبغيرها حيضا صدق وان لم ينو بغيرها شيئا فثلاث اوچ كره اعتدي ديدوكنده اكر اولكي ايله
طلاق نيت اتسه غيريسيله حيض نيت اتسه تصديق اولنور واكر غيريسيله هيچ نسنه نيت اتمسه
اوچ واقع اولور

باب التفويض

بو باب طلاقي تفويض اتمكلك بيانته مخصوص در قيل لها
طلقي نفسك او امرك بيدك او اختاري بنية الطلاق وتطليقها في مجلس علمت به شول عورته
ايدنله نفسكي بوشه ويا امرك الوكده اولسون يا اختيار ايت دنيله طلاق نيتله اول عورت
ايچون وار در نفسني بوشامق شول مجلسده كم طلاق كندويه تفويض اولدوغني اول مجلسده بلمش ايدي
وان طال ما لم تعتم او تعمل ما يقطعه اكر اول مجلسده اوزن اولورسه مادام كه طورو كلسه ويا مجلسي تغيير
اتمشميه لا بعده مجلسدن صكره بوشمق يوقدر وجلوس القايمة واتكاء القاعدة وقعود المتكاء
ودعاء الاب للشورى وشهود تشهدهم ووقف دابة هي راكبتها اوروطورنك او ترمسي واوترنك
سيكنمسي وسيكنانك باوترمسي ودخي عورت باباسني استمك مشورت ايچون وطانقلر استمسي طانق
طتماق ايچون ودخي شول بندوكي آتي طورغرمسي لا يقطع بو ذكر اولنان لو مجلس كسمز وفلكها كبيتها

عورتنك كسي اوي كبدر يورميسيله مجلس كسمز وسير دابته ها كسير ها طوارناك يورميسي كبند ويورميسي
كبدر يعني مجلس كسلمور وفي اختاري لا يصح نية الثلاث عورتنه اختيار ايت دركنده اوج طلاق نيت
صحيح اولماز بل تبين ان قال اخترت نفسي واختار نفسي بلكه بر باين طلاق بوش اولور اكر اختيار
اتدم نفسمي ديسه ويا اختيار ايدرين نفسمي شرط ذكر النفس من احدهما شرط اولدي نفس لمق اكسندن بري
وني اختياري اختيارة ولو قالت اخترت تبين اختيار ايت اختيار اتمكله ديدوكنده عورتنه عورت دخي
اكر اختيار اتدم ديسه باين اولور نفس اكمق لازم دكل اختيارة لفظ كفايت ايدر ولو كرر اختياري
ثلاثا اخترت اختيارة او اخترت الاولى او الوسطى او الآخرة يقع ثلاثا بلا نية اكر عورتنه اوج كره اختيار
ايت ديسه عورت دخي اختيار اتدم اختيار اتمك ديسه يا اولكي كبي اختيار اتدم ويا اورتنجي كبي اختيار
اتدم ويا آخر كبي اختيار اتدم اوج طلاق واقع اولور نيت سز ولو قالت طلقت نفسي او اخترت نفسي
بتطليقة بانت بواحدة في الاصح واكر عورت نفسمي بوشدم ويا نفسمي اختيار اتدم بوشماغله ديسه
ادعورته اوج كره اختيار ايت ددوكي وقتده بر باين طلاق بوش اولور اصح مذهبده بعضلر رجعي اولور
در ولو قال امرك في تطليقة اكر اوردیسه امرك الوكده اولسون بوشامقده فاخترت نفسها يقع رجعة
عورت دخي نفسني اختيار اتسه بر رجعي طلاق بوش اولور ولو قال امرك بيدك ونوى الثلاث فقالت
اخترت نفسي بواحدة او بمرة واحدة يقعن اكر ديسه امرك الكده اولسون اوج نيت اتدوكي حالده
عورت دخي اختيار اتدم نفسمي بوله ويا بر كره ايله ديسه اوج بله واقع اولور وان قالت طلقت نفسي واحدة
او اخترت نفسي بتطليقة فواحدة بائنة اكر بر عورت ديسه كي نفسمي بوشادم بر ويا ديسه كه اختيار اتدم
نفسمي بر بوشامغله بر باين طلاق واقع اولور ولو قال امرك بيدك اليوم وبعد غد لا يدخل الليل فيه

واكر عورتنه

واكر عورتنه ديسه كه امرك الكده اولسون بوكون ودخي يارن دكل بر سي كون بو صورتده كيجه بله داخل اولمز
وبطل امر اليوم ان ردته وبقي الامر بعد غد باطل اولور بو كونكي كونك امري اكر عورت بو كونكي كونك
امرني رد اتسه كوكمز ديسه اما بر سي كونك امري طورر وفي امرك بيدك اليوم وغدا دخل الليل
ولا يبقى الامر في غد ان ردته في يومها امرك الكده اولسون بوكون ودخي يارن ديدوكنده كيجه
بله داخل اولور اما يارن كي كونك امري النده طورمز اكر بو كونكي كونك امرني رد اتسه كوكمز
ديسه ولو قال طلقي نفسك ولم ينو او نوى واحدة فطلقت نفسها يقع رجعية اكر عورتنه ديسه
كه نفسكي بوش حال بو كه نسنه نيت اتمسه ويا بر طلاق نيت اتسه عورت دخي نفسني بوشاسه بر رجعي
طلاق واقع اولور وان طلقت ثلاثا ونواه صح ونيته الثنتين لا واكر اوج بوشاسه ادخي نيت اتمش
اولسه صحيح اولور اما نيت اتمك صحيح دكل ويقع بائنة رجعية نفسي عورتك نفسمي باين قلدم ديسيله
نفسكي بوشه ديدوكي وقت بر رجعي طلاق واقع اولور وباخترت نفسي لا يقع نفسمي اختيار اتدوم
ديمسيله نسنه واقع اولمز ولا رجوع عن طلقي نفسك ويتقيد بالمجلس اكر ديسه كه نفسكي بوش
صكره اريجون بوندن دونمك يوقدر اما مجلس اله مقيد اولور يعني عورتك اختياري مجلس تمام
اولنجدر وفي طلقي ضرتك وطلق امرأتي خلافهما فكي بوشه ديدوكنده ودخي بر كمسنيه عورتمي بوشه
ديدوكنده اول اكنك خلافي اولور يعني ايچون دونمك جايز اولور ودخي مجلس ايله مقيد اولماز وفي
طلقي نفسك متى شئت لا يتقيد نفسكي بوش نه وقت دلريسك ديدوكنده مجلس ايله مقيد اولماز وفي طلقها
ان شئت مقيد ولا يرجع بر كمسنيه عورتمي بوشه اكر دلرسك ديدوكنده مجلس ايله مقيد اولور اما كرو
دونمك اولماز ولو قال طلقي نفسك ثلاثا فطلقت واحدة فواحدة اكر ديسه عورتنه كه نفسكي بوشه

اوج طلاق اولدخی بر طلاق بوشاسه بر اولور و لا یقع شیء فی عکسه عکسنده نسنه واقع اولمز یعنی ار دیسه که نفسکی بر طلاق بوشا اولدخی اوج طلاق بوشاسه نسنه واقع اولماز ولو امرت بالباین او الرجعی وعکست

وقع ما امر اگر عورتی امر اولنسه نفسنی باین طلاق بوشامغله و یا رجعی طلاق بوشامقله عورت

بونلرک عکسن اتسه شول امر اولنان واقع اولور عورت ددکی واقع اولماز و لا یقع فی طلقی نفسکی

ثلاثاً ان شئت لو طلقت واحدة نسنه واقع اولماز نفسکی بوشه اوج طلاق اگر دلرسک دیدوکنده

اگر عورت بر طلاق بوشاسه و عکسه عکسی دخی واقع اولمز یعنی نفسکی بوشه بر طلاق اگر دلرسک

عورت اوج طلاق بوشاسه نسنه واقع اولماز و لا فی انت طالق ان شئت فقالت شئت ان شئت

فقال شئت و دخی واقع اولمز شول صورتده که ار ایندی عورته سن بوش اول اگر دلرسک عورت دخی دلدوم

اگر دلرسک ددی ار ده کرو ایتدی دلدوم و ان نوی الطلاق اگرچه ار طلاق اتسه ده دلدوم ددکیله

وکذا کل تعلیق بمعدوم و یقع بموجود کرو بو کلینه واقع اولماز هر تعلیق که معدوم نسنیه اوله یعنی

عورت دیسه که دلادم فلان نسنه اولورسه حال بو که اول نسنه اولمامشدر هنوز و اگر بر واقع اولمش

نسنیه تعلیق اتسه طلاق واقع اولور و فی انت طالق اذا شئت و اذا ما شئت و متی شئت و متی ما شئت

لا یرتد الامر برده ها و تطلق متی شاءت واحدة لا غیر سن بوش اول دلدوکک وقتده ددوکنده اگر عورت

رد ایدوب کرکمز دیسه رد اولمز کرو اختیاری النده اولور و دخی نفسنی بوشار بر طلاق نه وقت اولورسه

اختیار ایله و کی و قتلردن اما بردن آرتق بوشایمز و عزنی سنده اذا و اذا ما و متی و متی ما بونلرک

جمیعسنده حکم بردر و فی کلما شئت لها ایقاع واحدة ثم و ثم لا الثلاث جمیعاً سن بوش اول هر باری

دلدوکجه ددوکنده عورت ایچون وار در واقع قلمق بر طلاق صکره بر دخی و دخی صکره بر دخی اما او

جمیعسنی

جمیعسنی بر اوغردن قلمق اولمز و لا التطلیق بعد زوج آخر و دخی اوجدن صکره بر غیری اره وار دب کرو صکره بوکا

کلدکدن صکره واقع قلمق یوقدر و فی حیث شئت و این شئت یتقید بالمجلس بوش اول نه مکانده دلرسک

ددوکنده مجلس ایله مقید اولور و عزنی سنده حیث و این اکسی بردر و فی کیف شئت یقع رجعیة و ان لم تشأ

سن بوش اول نه حال ایله دلرسک دیدوکنده بر رجعی طلاق بوش واقع اولور اگرچه عورت دلمزسه ده

فان شاءت کالزوج باینة او ثلاثاً اگر بو صورتده عورت دلسه ار دلدوکی کبی اگر باین و اگر اوج

اول واقع اولور و ان نوت ثلاثاً و الزوج واحدة باینة او بالقلب فرجعیة و اگر عورت اوج دلسه

ار بر باین دلسه و یا عکسی اولسه اول وقت بر رجعی طلاق واقع اولور و ان لم ینو شیئاً فان شاءت

و اگر ار نسنه دلمسه عورت دلدوکی اولور و فی کم شئت او ما شئت طلقت ما شاءت فی مجلسها

لا بعده و ان ردت ارتد سن بوش اول نه قدر دلرسک دیدوکنده عورت دلدوکی قدر بوشنار

مجلسده اما صکره دکل و اگر عورت رد اتسه رد اولور و فی طلقی نفسک من ثلاث ما شئت لها ان

تطلق ما دونها لا ثلاثاً نفسکی بوشه اوجدن دلدوکک قدر دیدوکنده عورت ایچون وار در بوشیه

اوجدن اکسک اما اوج بوشمق یوقدر

باب الحلف بالطلاق

بو باب طلاق قلمه آند ایچمک بیاننه مخصوصدر شرط صحته الملک او الاضافة الیه طلاق قلمه آند ایچمک صحیح اولمسنک

شرطی عورت اول حینده ار ملکنده اولمقدر و یا ملکنه اضافة در یعنی دمکدر که اگر شو عورت

نکاحلنورسم بوش اولسون فلا تطلق اجنبیة قال لها ان کلمتک فانت کذا فنکحها و کلمها ایله اول

بوش اولمز بر یابندن عورته دیسه اگر بن سکا سویلرسم بوش اول صکره نکاحلنسه دخی سویلسه او قال

لاجنبیة ان نکحتک فانت کذا فنکحها یا بر یابندن عورته اگر بن سنی نکاح لنجق اولورسم سن بوش دیسه

دخی صکره نکاحلنسه بو دخی بوش اولور الفاظ الشرط ان شرطایچون اولان لفظلر عربیده ان در ان دخلت
الدار فانت طالق کبی معناسی اکر سن اوه کیرجک اولور سک بوش دمک در و اذا ما و دخی اذا ما در اذا معناسی
وکل و دخی کل در کل امرأة لی تدخل الدار فهی طالق کبی معناسی بنم عورتمدن هر عورت که اوه کیره اول بوش
اولسون دمکدر وکلما و دخی کلما در کلما دخلت الدار فانت طالق کبی معناسی هر بار که سن اوه کیره سن بوش
اول دمکدر و متی و دخی متی در متی تدخل الدار فانت طالق کبی معناسی شول زمانده که اوه کیره سن بوش اول
دمکدر و متی ما و دخی متی ما در متی معناسنه وفیها تنحل الیمین اذا وجد الشرط مرة الا فی کلما فانه
تنحل بعد الثلاث ولا یقع ان نکحها بعد زوج آخر بو نلرده بوزلورا ند شرط بولندقدن صکره
بر کره الا کلماده کلمه زیرا بو کلماده اوچ طلاق اولدقدن صکره کدر آند ایله اولسه اوچ طلاق
اولدقدن صکره اکر کوو برغیری اره وارد قدن صکره نکاحلنسه طلاق واقع اولمز اول شرط اولان
نسنه کوو بولنما غله الا اذا دخلت علی التزویج نحو کلما تزوجتک فانت کذا یحنث بکل مرة ولو
بعد زوج آخر الا مکو کم لفظ کلما تزویجه داخل اوله کلما تزوجتک فانت طالق کبی هر بار بن سنی جفت ایتم
سن بوش اول دمکدر کلما تزویجه داخل اولدوغی وقت حنیث اولور هر کز جفتلنمغله اکرچه اوچ طلاقدن
صکره بو غیری اره واروب دخی کوو بو کا کلدکدن صکره دخی اولورسه وزوال الملک لا یبطل الیمین
ملک زایل اولمق آندی بوزمز یعنی آندن صکره بوشاسه آند کورحالی اوزرینه طورر حتی کوو نکاح
لنسه و دخی شرط بولنسه حنیث اولور وتنحل بعد الشرط مطلقا آند بوزلورکد رشرط بولندقدن صکره
مطلقا یعنی کرک ملکنده ایکن بولنسون و کرکسه ملکندن چقدقدن صکره بولنسون و شرط للطلاق
الملک طلاق واقع اولمغا نرط ملک ایچنده بولنمق شرط در وان اختلفا فی وجود فالقول له الا مع حجتها

اکو شرط

اکو شرط بولنمسنده اختلاف ایتسلر سوز ارککدر الا مکو که عورت شاهد طوغر سه و فی شرط لا یعلم الا
منها صدقت فی حقها خاصة شول شرطکه اول بلنمیه الا عورتدن بلنه آنوک کبیده عورته اینانلور
کند وحقنده انجق ففی ان حضت فانت طالق و فلانة و فی ان کنت تحبین عذاب الله فانت کذا و عبده
حر لو قالت حضت واحبه طلقت فهی فقط ایله اولسه اکر حیض کورجک اولورسک بوش اول و دخی فلان
عورتم بوش اولسون دیدوکنده و دخی سن الله عذابنی سورسک بوش اول و دخی قولم ازاد اولسون دد کنده
عورت دلیسه که حیض کوردم و دخی الله عذابنی سورم کند و بوش اولور انجق اول بر عورت بوش اولمز و دخی
قول ازاد اولمز و فی ان حضت یحکم بالجزاء بعد الدم ثلاثة ایام من اوله اکر حیض کورجک اولورسک بوش
اول دیدکنده بو شلغنه حکم اولنور اوج کون قان کوردکدن صکره قانوک اولندن یعنی قانوک اولندن
بو شلغنه حکم اولنور و فی ان حضت حیضة لا یقع حتی تطهر اکر بر حیض کورجک اولورسک بوش اول
دیدوکنده بوش اولمز اول حیضدن آریلینجه و فی ان صمت یوما فانت طالق تطلق حین غربت الشمس یوم
صامت بخلاف ان صمت اکر بر کون اوروج طوتجق اولورسک بوش اول دیدوکنده بوش اولورا وروج
طوتدوغی کونک کونشی طولندوغی وقتده اما بوخلافیدر شول کونک المکیوب همان اکر اوروج طوتجق اولورسک
ددوکنده زیرا انده همان طتدوغی ساعت بوش اولور ولو علق طلقة بولادة ذکر وطلقتین بانثی
فولدتهما ولم یدر الاول طلقت واحدة قضاء وثنتین تنزها وان تضت العدة اکر بوشلغی تعلیق
اتسه ارکک اوغلان طوغرمغه واکی بوشلغی دشی طوغورمغه تعلیق اتسه دخی عورت هم ارکک طوغورسه
وهم دشی بلنمسه قنغیسی اول طوغدوغی بر بوش اولور قضاء یعنی قاضی بر حکم ادر واکی بوش اولور تنزها
دیانة الله ایله کند وارتسنده و دخی عدة ده چقار ولو علق الثلاث بشیئین یقع ان وجد الثانی

في الملك والافلا اكر اوج طلاقي تعليق اتسه اكى نسنه نك اولماسنه طلاق واقع اولور اكر اكنجيسي عورت
كندو ملكنده ايكن اولسه واكر اولماسه اولماز والتنجيز يبطل التعليق فلو علق الثلاث بشرط ثم نجزها
ثم عادت اليه بعد التحليل ثم وجد الشرط لا يقع شيء في الحال بوشمق معلقي اولان طلاقي باطل قلور اكنجونكه
در كم اكر اوج طلاقي تعليق قلسه بر شرطه دخي صكره في الحال بوشسه اوچ طلاقدن صكره كوي وبواره كلسه
حله دن صكره دخي اول شرط اولان نسنه بولنسه هيچ نسنه واقع اولمز ومن علق الثلاث بوطء زوجته
فاولج ولبث فلا عقر عليه بر كيمسنه اوچ طلاقي تعليق اتسه عورتنه جماع اتمكه دخي صكره ذكرن ادخال
اتسه دخي اكلنسه طورسه عقر لازم اولماز اوزرنه عقر ديو شول شبهه ايله اولان جماعدن كلنى مهره درلر
وكذا لو علق عتق امته بوطئها كذا بو حكم بوكا در اكر جاريه سنك ازادلغني جماع اتمسنه تعليق اتسه
ولو يصير مراجعا في الرجعي ودخي رجعت اتمش اولمز بواكلنمكله اكر طلاقي رجعي اولسه فلو نزع ثم اولج
يجب العقر وكان رجعة اكر چقارسه صكره قويسه عقر واجب اولور ودخي رجعتده اولور ولو قال انت
طالق ان شاء الله متصلا او ماتت قبل ان شاء الله لم يقع اكر ديسه كه سن بوش اول ان شاء الله اما ارا سني
كسمسه ويا عورت اولسه ان شاء الله دمكدن اول طلاق واقع اولماز ولو مات يقع واكر ار اولسه ان شاء الله
دمكدن اول طلاق واقع اولور وفي انت طالق ثلاثا الا اثنتين يقع واحدة وفي الا واحدة ثنتان سني اوچ طلاق
بوش اول الا ايكى ديسه بونده بر طلاق اولور الا بر دكل ديدوكنده ايكى واقع اولور **باب طلاق المريض**
بو باب خسته طلاق بياننه مخصوصدر المريض الذي يصير فارا بالطلاق ولا يصح تبرعه الا من الثلث
من غالب حاله الهلاك بمرض او غيره شول خسته كه طلاق قلمغله قچمش اولور عورتك ميراثي يمسندن ودخي
صحيح اولمز بخششى الا ثلثدن اولور اول شول كمسه در كم آنك حالي اكثر هلاك اولمق اولا خستلق سببله

ياغيري نسنه سببله مثلا بر هلاك يرنده اولمق كبي ومن اضناه مرض وعجز عن اقامة مصالحه خارج البيت
وتقدر فيه ايله اولسه اول كيمسنه كه آنى خستلق ضعيف ايده دخي عاجز اوله طشره مصلحتن كورمكدن
اما اوايچنده اولان مصلحتن كورمكه قادر اوله ومن بارز رجلا او قدم ليقتل في قصاص او رجم ودخي
شول كيمسنه كه بر ار له جنكه چقدي ويا الوركتور ديلر اولدرمك ايچون ادم اولدردوكندن اوترو ويازنا
ايلدوكندن اوترو مريض فلو ابان زوجته فهو كذلك ومات بذلك السبب او بغيره ترث اول كمسنه لر
ذكر اولندي خسته در يعني مرض موت حكمنده در ايله اولسه اكر عورتني باين طلاق بوشسه اول حالده ايكن
دخي اول نسنه سببله اولسه ويا بر غيري نسنه سببله اولسه اول عورت ميراث يير وكذا طالبة رجعية طلقت
ثلاثا كذا بو حكم بوكادر شول عورت كه رجعي طلاق استيه اوچ طلاق بوشايه اول خسته آنى ومبانة قبلت ابن
زوجها وهي في عدة وكذا بو حكم بوكادر شول خسته باين طلاق بوشانلمش عورت كه شهوتله اوپدي ارنك
اوغلني عدتده ايكن ومن لاعنها في مرضه او آلى منها مريضا كذلك اول كمسنه لعان اتدي عورتله
خستلغنده ويا ايلا اتدي عورتندن خسته اولدوغي حالده عورتي ميراث ير اول ار اولدوكي وقت اما
ايلانك ولعانك بابلري كلور ان شاء الله تعالى ومن اقام بها خارج البيت مشتكيا ار دخي وشول كيمسنه كه
مصلحتلريني كورر اودن طشره خسته اولدوغي حالده ويا ستمه دوتدوغي حالده او من هو محصور في
صف القتال يا شول كيمسنه كه آنى دشمان حصارا تمشدر ويا شول كيمسنه جنك صفنده در اوحبس
بقصاص او رجم يا شول كيمسنه كه حبس اولنمشدر ادم اولدوردوكيچون ويا زنا اتدوكيچون فصح ان
طلقت وهو كذلك لا ترث اول خسته دكلدر صاغدر اكر عورتني باين طلاق بوشاسه اول كيمسنه اول حالده
عورت ميراث يمز وكذا المختلعة وكذا بو حكم بوكادر خلع اولنان عورت ميراث يمز ومخيرة اختارت نفسها

ودخي شول عورت كه اختيار اتدي نفسني اداختاري نفسك ديدو كندن صكره ومن طلقت ثلاثا بامرها اولا بامرها
ثم صح ودخي شول عورتده ميراث يوقدر كه بوشندي اوچ طلاق كندو امريله وياكندو امرسنوز اندن صكره اول اراول
خستلكدن صاغ اولدي دخي صكره اولدي ولو تصدق الزوجان على ثلث في الصحة ومضى العدة ثم اقر لها بدين
او اوصى بشيء فلها الاقل منه والميراث اكر اديله عورت بوبوني تصديق اتسه اروك خستلكي حالنده صاغ لقده
اوچ طلاق بوشايوب وعدتي دخي چقدي ديو اندن صكره عورته بورج اقرار اتسه ويا بعض نسنه وصيت اتسه عورت
ايچون بوندن وميراثدن هر قنغي از ايسه اولوار ديعني دين از ايسه دين اولور وميراث از ايسه ميراث اولور
كرو بوبخليندر وصيت ايله ميراث كمن طلقت ثلاثا بامرها في مرضه ثم اقر او اوصى شول عورت كبي كه اوچ طلاق
بوشندي كندو امريله اروك خستلكنده اندن صكره اكا بورج اقرار ايلدي ويا نسنه وصيت ايلدي اول
عورتده هر قنغيسي از ايسه اول اولور ولو علق الثلاث بشرط ووجد في مرضه ان علقه بمجيء وقت كوجب او فعل
اجنبي ترث الا اذا علق في صحته اكر اوچ طلاق تعليق بر شرطه دخي اول شرط بولنسه اروك خستلكنده
اربر وقتك كلمسنه تعليق اتمش ايسه رجب كبي يا بر ياندن كشنك فعلنه تعليق اتمش ايسه ميراث يرا الا مكر كه
تعليق صاغلغنده حسته اولمدين اولمش اوله وان علق بفعل نفسه ترث سواء كانت التعليقة والشرط
في مرضه او التعليق في صحته اكر اركندو فعلنه تعليق اتمش ايسه ميراث يركركسه تعليقده وشرطده حسته
لقده اولسون يا تعليق صاغلغنده اولسون والفعل له بد كلام الاجنبي دخي برابر دركركسه اول فعل ره لازم
اولسون مثلا ياندن بر كشيه سويلمك كبي ولا بد منه كاكل الطعام وصلوة الظهر وكلام الابوين يا لازم ولور
فعل اولسون يمك ايمك كبي ودخي اويله نمازي كبي ودخي آتا سنه آناسنه سويلمك كبي وان علق بفعلها فان كانا
في مرضه والفعل لها منه بد لا ترث واكر عورتك فعلنه تعليق واكر تعليقده وشرطده خستلكده اولسه

حال بوكه

حال بوكه فعلده عورته لازم اولور اولمسه ميراث يمز وان لم يكن منه بد ترث اكر فعل عورته لازم اولور
فعل اوردن اولسه ميراث يروان كان في صحته لا ترث اكر تعليق صاغلقده اولسه ميراث يمز الا فيما لا بد
منه عنده ابي حنيفة وابي يوسف وخلافا وزفر رحمهما الله الا مكر كه تعليق شول فعله اولا كه عورته اول فعل لازم
اولوراولا اول وقت ميراث يرا بو حنيفه ايله ابو يوسف قتنده خلاف امام محمد ايله زفرك رحمهم الله تعالى وفي الرجعي
ترث في الاحوال الجميع رجعي طلاقده عورت ميراث يرجميع احوالده وحص ارثها بموته في عدتها عورت ميراث
يمك مخصوص اولدي اروك اولمسنه عورتك عدتي ايچنده

باب الرجعة

بو باب رجعة اتمك
بيانته مخصوص درهي في العدة لا بعدها لمن طلق دون ثلاث رجعت اتمك عدة ايچنده اولور صكره اولمز
شول كيمسه ايچون كه اوچ طلاقدن اكسك بوشادي وان ابت بنحو راجعتك اكرچه عورت راضي اولمايوب
ابا دخي ايدرسه ودخي رجعت اولور راجعتك مثلي ايله معناسي كورودندردم سني دمكدر وبوطئها
ودخي عورته جماع اتمكله دخي رجعت اولور ومسها بشهوة ودخي امرنوب يا يشماغله دخي رجعت اولور
ونظره الى فرجها بشهوة ودخي عورتك فرجنه امرنوب دكامكله دخي رجعت اولور وندب اشهاده على
الرجعة مستحب اولدي ار طانق طتمق رجعت اتدوكنه واعلامها بها ودخي مستحب اولدي عورته بلدرمك
رجعت اتدوكني وان يدخل عليها حتى يوذنها ان لم يقصد رجعتها ودخي مستحب اولدي عورتك
اوزرنه كرمك كندو بي طيرمنجه اكر رجوع اتمك قصد اتمزسه ولو ادعى بعد العدة الرجعية فيها و
صدقته فهو رجعة اكر ارعدة ايچنده رجعت اتدم ديسه عدةدن صكره دعوي اتسه عورت دخي
اكي تصديق اتسه رجعت اولور وان كذبته فلا ولا يمين عليها عند ابي حنيفة رح اكر يالان سن ديسه
رجعت اولمز وعورتك اوزرنه آند ايچمك دخي لازم اولماز ابو حنيفه قتنده وان قال راجعتك فقالت مضت

عدتی تلا رجعة اکوار دیسه که رجعت اتدم سکا عورتم دخی بنم عدتم کچدی دیسه رجعت اولماز کمافی رجع
امة اخبر بعد العدة بالرجعة فيها كسيدها وكذبته نتکم شول جاریه نک اری خبر ورسه عدتدن صکره عدت
ایچنده رجعت اتدم ادی دیو جاریه نک افندیسی خبر وردکی کبی اما جاریه یلاندر رجعت اتمدی دیسه رجعت اتمز
اوقال راجعتك فقالت مضت عدتي وانكرها یا ار دیسه که بن سکا رجوع اتدم جاریه دخی بنم عدتم کچدی
دیسه وار یله افندیسی انکار اتسلر کرک رجعت اولمز وانقطع دم آخر العدة بعشرة تمت اکر عدتک
آخرنکی قانی اون کونده کسلسه عدتی تمام اولور ولاقل منها لاحتى يغتسل او يمضي وقت فرض او تيمم فتصلي
واکر اکسکده کسلسه تمام اولماز تا عورت غسل ایتمینجه ویا اوزرندن بر فرض نمازی کچمینجه یا تیمم ادب
نماز قلمینجه ولو نسيت غسل عضو راجع فيما دونه لا اکر عورت اعضاسندن برنی یوماسه اونتسه
رجعت صحیح اولور اما بر عضوندن اکسکده اولماز ولو طلق حاملاً او من ولدت منكراً وطئها فله الرجعة
اکر بوکلو عورتی بوشاسه ویا بر اوغلان طغورمش عورتی بوشاسه اول عورته جماع اتدوکن انکار ایدیجی اولدیغی
حالده ایچون رجعت صحیح اولور بونک بر بله جماع اولنمیان عورته رجعت یوغدی ولکن حمل ودخی ولد بلان
ادر جماع اتمدم دیدوکن وان خلا بها وان کوفلا واکر خلوت اولسه دخی جماع اتدوکن انکار اتسه اول وقت
رجعت صحیح اولماز وان طلقها فراجعها فجاءت بولد لاقل من سنتين صحت واکر اول جماعنه انکار اتدوکی
عورت بوشاسه که دخی صکره رجوع اتسه صکره عورت بوشلوغی زماننده اکی یلدن اکسکده بر ولد
کتورسه رجعتی صحیح اولور ولو قال اذا ولدت فانت طالق فولدت ثم آخر ببطنين فهو رجعة واکر عورتنه
دیسه که قچن سن طغورسن بوش اول عورت دخی طغورسه صکره بر دخی طغوره اکی قرن ایله یعنی اکسنک اورتهسی
التی آی اولسه یا دخی زیاده اول صکرکی طغورمق رجعت اولور وفي كلما ولدت فولدت ثلثة ببطون

يقع ثلاث والولد الثاني رجعة كالثالث وعليها العدة بالحيض هر بار که طغوره سن بوش اول دیو
دخی عورت اوچ قرنیله اوچ اوغلان طغوردوغنده اوچ طلاق واقع اولور اکنجی اوغلان رجعت اولور
اوچنجی رجعت اولدوغی کبی ودخی عورتک اوزرنه عدة حیض ایله اولور ومطلقة الرجعي تتزين رجعی
بوشانن عورت دوزنور ولا يسافر بها حتى يشهد على رجعتها ار رجعی بوشادوغی عورت سفره آلوب
کتمیه تا رجعت اتدوکنه شاهدلر دوتمینجه وله وطئها ار ایچون وار در رجعی بوشانن عورته
جماع اتمک زیرن جماع کند ورجعت اولور وننكاح مبانية بلا ثلاث في عدتها وبعدها ودخی باین طلاق بوشادوغی
عورتکه اوچ طلاق اولمیه ار ایچون وار در عدتی ایچنده نکاحلنمق ودخی عدتدن صکره دخی صحیح اولور ولا
تحل حرة بعد ثلاث ولا امة بعد ثنتين حتى يطئها غيره بنكاح صحيح وتمضي عدة طلاقه او موته حلال
اولمز اوچ طلاقدن صکره حره عورتی نکاحلنمق ودخی جاریه یه ده ایکی طلاقدن صکره تا اول عورته کندونک
غیری بر ادم نکاح صحیحله جماع ادوب اول ادمک طلاقی عدتی یا موتی عدتی چقمینجه والمراهق يحل لا سيدها
شول بالغ اولمغه یقین اولان اوغلانک جماعیله حلال اولور اما افندیسی جاریه جماع اتمکله اولمز
وكره النكاح بشرط التحليل وتحل للاول مکروه اولدی نکاح حالله شرطیله اما اکر ایدلسه کره وحلال
اولور اول کیه والزوج الثاني يهدم ما دون الثلاث فمن طلقت دونها وعادت اليه بعد آخر عادت
بثلاث خلافاً لمحمد رحمه الله اکنجی ار اوچ طلاقدن اکسکن هدم ادوب یرینه کتورر انکیچون دردکه اکر بر عورت
اوچ طلاقدن اکسوک ایله بوشانسه اول ار دخی کوکلسه بو غیری اردن صکره اول ارده کرو اوچ طلاقله کلور خلافی
امام محمدک رحمه الله والمبانة بثلاث لو قالت حللت في مدة تحتمله وغلب على ظنه صدقها حلت للاول
اکر اوچ طلاق بوشانلن عورت بن حلال اولندوم دیسه بر مدتده که اول مقدار مدت دیدوکنه قابل

اولسه دخی ادراکی طنته غالب اولسه عورت سوزی کوجلو اولمسی حلال اولور اول اوکلکی ده **باب الایلاء**

بو باب ایلانک بیاننه مخصوصدر هو حلف یمنع وطئ الزوج مدته بو ایلا بر آندر اجلدر که عورتنه

جماع اتمکی منع اده ایلا مدتنده ومدت بیان اولنور ان شاء الله ولا ایلاء لو حلف علی اقل منها وهی للحرة

اربعة اشهرٍ وللامة شهران ایلا اولماز اکر آندا چسه مدتدن اکسک اوزدنه بو ایلانک مدتی

دخی درت آیدر حره ایچون واکی آی جاریه ایچون فلو قال والله لا اقربک ولا اقربک اربعة اشهرٍ اکر

ایدرسه که والله بن سکا یقین اولمیام ویا دیسه که بن سکا درت ای یقین اولمیم الله حقیچون دیسه

او ان قربتک فعلیّ حج او صوم او صدقة او فانت طالق او عبده حر فقد آلی یا دیسه که اکر بن سکا

یقین اولورسم بنم اوزرمه حج لازم اولسون یا اوروج لازم اولسون ویا صدقه لازم اولسون یا سنی بوشرا اول

ویا قولم ازاد اولسون دیسه تحقیق ایلا اتمش اولور ان قربها فی المدة حنث وتجب الکفارة فی الحلف بالله

وفی غیره الجزاء وسقط الایلاء اکر عورته یقین اولسه درت ای اچنده حنیث اولور دخی اوزرنه کفارت لازم

اولور الله آندا چدوکی صورتده وغیرسنده اول جزا لازم اولور حجدن وغیردن ایلاده دوشر اوزرندن

والا بانت بواحدةٍ وسقط الحلف الموقت واکر درت ای ایچنده اولمسه بر باین طلاق بوشنش اولور ودخی

دوشر اوزرندن شول معین وقتله اولان آند لا المؤبد فتبین اخری ان مضت مدة آخری بعد

نکاحٍ ثانٍ بلا فیءٍ اول ابدی آند دوشمز ایله اولسه بو باین طلاق دخی بوشنش اولور اکر کوه درت آی

کچسه جماع سوز اکنجی نکاحلندقدن صکره ثم اخری کذلک بعد ثالث وبقی الحلف بعد ثالثٍ لا الایلاء

واندن صکره بر باین طلاق دخی بوشنش اولور انجلین کوه درت آی کچسه جماعسوز ووچنجی نکاحلندقدن صکره

واوچ کره دن صکره آند طورر ایلا طورمز فلو قربها کفر ولا تبین بالایلاء چونکه اوچدن صکره آند طورر

ایلا طورمز انکیچون دیرکه اکر حلته ایله کوه السه دخی جماع اتسه کفارت ویره اما ایلا ایله بوشنش اولماز یعنی

درت آی یقین اولسه بوشنش اولماز قوله والله لا اقربک شهرین وشهرین بعد هذین الشهرین ایلاء بخلاف

قوله بعد یوم والله اقربک شهرین بعد الشهرین الاولیین والله بن سکا اکی ای یقین اولمازین ودخی

بو اکی آی آیدن صکره اکی آی یقین اولمازن دیدوکی قولی ایلادر شول قولک خلافنجه که والله بن

سکا یقین اولمازن اکی آی اکی اوّلکی آیدن صکره دیسه بونده ایلا اولماز او والله لا اقربک سنة

الا یوما وقوله بالبصرة والله لا ادخل کوفة وامرأته بها یا دیسه که والله بن سکا یقین اولمازن بر ییل

الا بر ییل الا بر کون دکل بونده اولماز ودخی بصره ده ایکن والله بن کوفیه کرمزن دیدوکی قولی حال

بو که عورت کوفه ده در ایلا اولماز ولا ایلاء من مبانة واجنبیة نکحها بعد ذلک ایلا اولماز باین

طلاق بوشادوغی عورتدن ودخی شول یباندغی عورتدن که نکاح اتسه اندوکدن صکره فاما مطلقه

الرجعی فکالزوجة اما رجعی طلاق بوشنش ولان عورت کبی در ولو عجز عن الفیء بالوطئ لمرض باحدهما او صغرها

او رتقها او لمسیرة اربعة اشهرٍ بینهما اکر ایلادن جماعله رجوع اتمکدن عاجز اولسه اکسندن

بری خسته اولدوغیچون ویا عورت کوچک اولدوغیچون ویا عورت رتقی اولدوغیچون ورتق اکا درلرکه

فرجده بر نسنه اولور جماعی منع ادر ویا اراله عورت اوره سی درت آیلق یول اولدوغیچون ففیئه

قوله فئت الیها اول عاجز اولدوغی یرلرده رجوعی فئت الیها دمکدر معناسی رجوع اتدوم دندم اکا

دمکدر فلا تطلق بعده ولو مضت مدته وهو عاجز بو یله دیدوکدن صکره بوش اولماز اکر مدت

یعنی درت آی کچسه اکر عجز اوزرنه اولدوغی حالده فان صح قبل مدته ففیئه بوطئه اکر صاغلسه مدت

کچمزدن فیئی جماعله اولور وانت علی حرام ان نوی به الطلاق فبائنة وان نوی الظهار او الثلث او الکذب

فما نوى سن بنم اوزرمه حرام ديدوكى قوليله اكر طلاق قصد نيت اتسه باين اولور واكر ظهار نيت اتسه ويا اوج
طلاق نيت اتسه ويا ايلا نيت اتسه اول نيت اتدوكى اولور وان نوى التحريم ولم ينوي شيئا فايلاء واكر
حرام اولمق نيت اتسه يا هيچ نسنه نيت اتمسه ايلا اولور وقيل هو طلاق بعضلر ايدور بو طلاق قدر
وكل حل على حرام طلاق ودخى هر حلال بنم اوزرمه حرام اولسون ديدوكى طلاق قدر وهر چه بدست راست
بكرم بر وى حرام ودخى نادسيجه بو قوليده معناسى هر نسنه كه صاغ الومله طوترم اول بنم اوزرمه
حرام اولسون ديمكدر طلاق بلا نية للعرف وبه يفتى بو طلاق قدر عرف سببله فتوى دخى بونك طلاق اولمز

بيله در لود **باب الخلع** بو باب خلعك بياننه مخصوصدر خلع اهل شرع قتنده مال الوب بوشنمقدر
لا باس فيه عند الحاجة بو خلع اتمكده يرامزلق يوقدر حاجت اولدوغى وقت بما صح مهرا شول نسنه يله
كه اول مهر اولمغه يرر ميه وهو طلاق باين بو خلع طلاق باين در ويلزم بدله ودخى بو خلعك بدلى اول ان
مال لازم اولور عورت اوزرنه وكره اخذه ان نشز مكروه اولدي بدل المق اكر بغض اردن اولسه
واخذ الفضل ان نشزت ودخى مكروه اولدي ورددوكى مهردن آرتق المق اكر بغض عورتدن اولسه
ولو طلقها بمال او على مال وقع باين ان قبلت ولزمها المال اكر بوشاسه مال ايله ويا خود مال اوزرنه باين طلاق
اولور اكر عورت قبول اتسه ودخى اوزرنه مال لازم اولور ولو خلع او طلق بخمر او خنزير لم يجب شيء ووقع
باين في الخلع ورجعي في الطلاق اكر خلع اتسه يا خود بوشسه سوجيله يا خود خنزير له عورتك اوزرنه
نسنه لازم اولماز دخى باين طلاق بوشنور اولور خلع ذكر اتدوكى يرده وبر رجعى طلاق بوشنور اولور طلاق ذكر اتدكى
يرده وان قالت خالعنى على ما في يدي او على ما يدي من مال او من دراهم ففعل ولا شيء في يدها اكر عورت
ديسه كه بكا خلع ايله المده اولان نسنه ديسه يا اقجه دن المده اولان نسنه اوزرنه ديسه ار دخى اتسه حال

بوكه

بوكه عورتك الندن نسنه يوق لم يجب شيء في الاولى وترد ما قبضت في الثانية وثلثة دراهم في الثالثة
عورت اوزرنه نسنه واجب اولماز اولكى صورتده مهر ايچون الدوغى نسنه كرو ويرور ايكنجى صورتده واوج
دراهم ويرور اوچنجى صورتده وان اختلف على عبدها آبق على برائتها من ضمانه تسلمه ان قدرت قيمته
ان عجزت واكر عورت خلع اتسه قچان قولى اوزرنه شول شرط اوزرنه كه عورت برى اوله ضماننددن يعنى
بولى ويرمك عورت اوزرنه اولميه اول وقت كرو لازم اولور عورت اوزرنه قولى تسليم اتمك اكر قولك
تسليمنه قادر اولمسه قولك قيمتين تسليم اتمك لازم اولور اوزرنه وان طلبت ثلاثا بالف او على الف
فطلقها واحدة يقع في الاولى باينة بثلث الالف وفي الثانية رجعية بلا شيء عند ابي حنيفة رحمه الله
واكر عورت اوچ طلاق استسه بيك اقچه ايله يا بيك اقچه اوزرنه ار دخى بر طلاق بوشسه اولكى صورتده بر باين
طلاق واقع اولور بيك اقچنك اوچده برى ايله وايكنجى صورتده بر رجعى طلاق واقع اولور هيچ نسنه سز
يعنى عورت اوزرنه مال لازم اولور وان قال طلقي نفسك ثلاثا بالف او على الف فطلقت واحدة لم يقع شيء
واكر عورتنه ديسه كه نفسكى بوشا اوچ طلاق بيك اقچه ايله يا بيك اقچه اوزرنه عورت دخى بر طلاق
بوشاسه هيچ طلاق واقع اولمز وان قال انت طالق وعليك الف وانت حرة وعليك الف فقبلتا
اولا طلقت وعتقت بلا شيء واكر عورتنه ديسه كه سن بوشسن اول دخى اوزرکه بيك اقچه اولسون ودخى جاريه سنه
سن ازاد اول دخى اوزركه بيك اقچه اولسون ديسه بو اكسده كر كسه قبول اتسونلر وكر كسه قبول اتمسونلر
بوشنور اولور وازاد اولور نسنه لازم اولماز وخلع معاوضة في حقها يصح رجوعها خلع بر نسنه يله بر نسنه يى
عوض اتمكدر بيع كبى عورت حقنده آنوكچون دركه ديدوكدن صكره عورتك كرو رجوعى صحيح اولور
هنوز دخى ار قبول اتمدن وشرط الخيار لها ودخى انوكچون دركه صحيح اولور عورت ايچون مخيرلق شرط اتمك

وتقتصر على المجلس ودخي آنو كچون دركه مجلسه مخصوص در يعني اول مجلسده قبول اتمك كرك مجلدن
صكره قبول صحيح اولماز ويمين في حقه حتى انعكس الاحكام خلع آنده دار حقنده حتى ذكر اولان حكملر اركك
حقنده عكس اولدي يعني ارد يدوكدن صكره رجوع صحيح اولمدي عورت هنوز قبول اتمدن ودخي اركك ايچون
تخيير للك شرط اتمك دخي صحيح اولمدي ودخي اردي دوكي مجلدن صكره قبول اتمك صحيح اولدي عورته ايچون
وطرف العبد في العتاق كطرفها في الطلاق مال اوزرنه ازاد اتمكده قولك طرفي طلاقده عورت
طرفي كبيدر ايله اولسه قول طرفندن معاوضه اولور افندسي طرفندن آنده اولور ولو قال طلقتك
امس على الف فلم تقبلي فقالت قبلتُ فالقول له اكر بر كيمسنه عورتنه ديسه كه بن سني دنكي كون بش دم
بيك اقچه اوزرنه سن قبول اتمدك عورت دخي ايتسه كه قبول اتدم ادي سوز ارك اولور ولو قال البايع كذلك
فالقول للمشتري واكر بر كسنه صاتن كشي بويله ديسه مثلا ديسه كه بن شو قولي سكا صاتدم سن قبول اتمدك
مشتري ده ديسه كه قبول اتدم سوز مشترينكدر ويسقط الخلع والمباراة كل حق لكل منهما على الآخر
مما يتعلق بالنكاح خلع ودخي اداله عورت ابرا الشمك بو ايكسي دوشر وهر حقي كه هر برينك اول بري
اوزرنده وار در نكاحه متعلق وان خلع صبية بمالها لم يجب عليها شيء وبقي مهرها وتطلق في الاصح
واكر بالغه اولميان قيزي ولي خلع اتسه قيزك ماليله قيز اوزرنه نسنه واجب اولماز ومهري دخي طورر
ودخي بوشنور اولور اصح مذهبده بر روايتده بوشنمز اولماز وان خلعها على انه ضامن صح وعليه المال اكر قيزك
وليسي اول قيزي خلع اتسه شول شرط اوزرنه كه ماله كفيل ولا صحيح اولور ودخي مال ولي اوزرنه لازم
اولور كفالة سببله وان شرط المال عليها تطلق بلا شيء ان قبلت اكر اول مالي قيز اوزرنه شرط اتسه بوش
اولور وقيز اوزرنه هيچ نسنه لازم اولمز سز اكر قيز قبول اتسه باب الظهار بو باب ظهارك

بيانه

بياننه مخصوص در وهو تشبيه زوجته او ما عبّر به عن بدنها او جزء شايع منها بعضو يحرم نظره اليه من اعضاء
محارمه نسباً او رضاعاً ظهار اركشي عورتني بكزتمكدر شول نسنه كه آنكله عورتك بدني دينلور يوز
كبي مثلا يا عورتندن بر جزء غير معيني بريني مثلا بكزتمكدركه نسبدن يا رضاعدن نكاحي حرام اولان
اعضاسندن بر عضوه كه آكا بقمسي حرام اولان عضونه كانت علي كظهر امي سن بنم اوزرمه انامك آرقسي كبي سن ديمك عور
او رأسك او نحوه او نصفك كظهر امي يا سنك باشك ودخي باشه بكزر نه وارسه يوز كبي و بوينك كبي يا
يارمك بنم اوزرمه انامك آرقسي كبيدر ديمك او كبطنها او كفخذها او كفرجها او كظهر اختي او عمتي يا انا
قرنيي كبيدر يا اويلوغي كبيدر يا فرجي كبيدر يا قز داشم آرقسي كبيدر يا عمتك آرقسي كبيدر ديمك كبي ويصير به
مظاهراً ويحرم وطئها ودواعيه حتى يكفر بو مذكوراتدن بريني ديمكله ظهار اتمش اولور ايله اولسه حرام
اولور عورتنك جماعي ودخي جماعك دواعيسي اوپمك يا يپشمق كبي بشهوت تا كفارت ويرنجه فان وطئ قبله
استغفر وكفر للظهار فقط اكر كفارت ويرمكدن اول جماع اتسه الله تعاليه استغفار اده ودخي كفارت
ويره ظهار ايچون آنجق اما اول حرام جماعه نسنه ويرمك لازم دكل ولا يعود حتى يكفر كوتكرار بر دخي جماع
اتميه كفارت ويرمينجه والعود الموجب للكفارة هو عزمه على وطئها شول عود كه كفارت واجب قلور
الله تعالى نك ثم يعودون لما قالوا ديدوكي قولنده اول عوددن مراد قصد اتمكدر عورتك جماعنه وليس هذا
الا ظهاراً بو مذكور اولانلر ظهاردر غيري دكلدر كوكسه ظهار نيت اتسون كرك اتسون وفي انت علي مثل
امي او كامي ان نوي الكرامة او الظهار صحت سن بنم اوزرمه انام كبي سن ديدوكي قولنده اكر كرامتده ايلكوكده
انام كبي سن ديمك نيت اتديسه و يا ظهار نيت اتسه نيتي صحيح اولور وان نوي الطلاق بانت واكر طلاق نيت
اتسه باين طلاق واقع اولور وان لم ينو شيئاً لغي واكر هيچ نسنه نيت اتمسه لغو اولور باطل اولور

وبانت علي حرام كان صحّ ما نوى من طلاق او ظهار سن بڭا اوزرم حرام اول انام كبي ديدوكي قولنده طلاقدن

ظهاردن هر قنغيسنه نيت اتسه صحيح اولور وانت علي حرام كظهر امي ظهاردر لا غير وان نوى طلاقا او ايلاء سن بڭا

اوزرمه حرام اول انامڭ آرقسي كبي ديدوكي قولي ظهاردر غيري دكلدر اكر طلاق نيت اتسه يا ايلا نيت

اتسه وخص الظهار بزوجته فلم يصح من امته ظهار مخصوصدر ولدي عورتنه جاريه سندن ظهار صحيح اولمز بيله

ولا ممن نكحها بلا امرها ثم ظاهر منها ثم اجازت ودخي شول عورت كه نكاحلندي عورت تاكه كندو امرنسوز صكره

ظهار اتدي اندن صكره عورت نكاح جايز كوردي اول عورتندن ظهار صحيح اولمدي وبانتن علي كظهر امي

لنسائه تجب لكل كفارة سن بڭا اوزرمه انام ارقسي كبي سز ديدوكي قولنده عورتلرينه هر بر عورتنه ايجوز

بر كفارت ظهار واجب اولور وهي عتق رقبة بو كفارت ظهار قول وجاريه ازاد اتمكدر وجاز فيها المسلم

والكافر والذكر والانثى والصغير والكبير بو ازاد اتدوكي رقبده جايزدر مسلمان وكافر وارككڭ ودشي وكوچك

وبويك والاصم والاعور والمقطوع احدي يديه واحدي رجليه من خلاف ودخي صاغر وبر كوزي كورمز وبر

الي كسوك وبر اياغي مخالف كسوك اولان بونلر جايزدر ومكاتب لم يؤد شيئا ودخي شول بهايه كسلن

قول كه هيچ دخي نسنه ادا اتمامشدر اول دخي جايزدر وشري قريبه بنية كفارته ودخي خصمه المتوجايزدور

كفارت نيتله واعتاق نصف عبد ثم باقيه ودخي قولڭ يارونڭ ازاد ايدوب دخي صكره كو ياروني ازاد

اتمك جايزدر لا فايت جنس المنفعة كالاعمى والمجنون لا يعقل شول جنسي منفعت فوت اولوب كيدن جايز دكلدر

وكوزسز كبي ودخي دلو كبي نسنه تعقل اتميه اصلا والمقطوع يداه او ابهاماه ودخي اكي الي واكي باش برمغي كسلمه

اولن كبي او رجلاه او يده ورجله من جانب ويا اكي الي ويا اكي اياغي ويا بر الي ويا اكي اياغي بر جانبندن كسلك اولان كبي ولا المدبر

ومكاتب ادي بعض بدله ودخي مدبر ودخي شول بهايه كسلن كه بهاسنڭ بعضني ويرمش اولا اول دخي جايز

دكلدر

دكلدر واعتاق نصف عبد مشترك ثم باقيه بعد ضمانه ودخي شول مشترك قولڭ ياروسني ازاد ايدب

دخي صكره باقسنده شريكنه ويرب اوده مكله ازاد اتمك جايز دكلدر ونصف عبده عن تكفيره ثم باقيه

بعد وطئ من ظاهر منها ودخي قولڭ ياروسني كفارتندن اوتري ازاد ايدب صكره اول ظهار اتدوكي عورته

بر وسنده جماع اتدوكدن صكره ازاد اتمك جايز دكلدر وان عجز عن العتق صام شهرين ولاء اكر عتق

رقبدن عاجز اولسه اكي اي اورج دوتم بربرينه اولاشق هيچ بر كوني بر كوندن آيرلميه ليس فيهما شهر رمضان

اول اكي ايده رمضان ايي اولميه ولا خمسة نهي صومها ودخي شول بش كون كه انلرده اوروج طوتمق ممنوعدر

اول كونلرده اولميه اول بش كون اكي بيرامدر ودخي قربان بيرامندن صكره اوچ كوندر وان افطر بعذر او غيره

او وطئها ليلا في الشهرين عمدا او يوما سهوا استأنف الصوم اكر عذردن اوتري ويا عذرسز اوروج

يسه ويا اول عورته جماع اتسه بو اكي آيده كيجه ايلسه قصدله كندوزله سهوله كروا اوروجني باشندن دوته

لا الاطعام ان وطئها في خلاله مسكين طعام لنديرمكي باشندن طوتمز اكر ارالغنده جماع اتسه وان عجز

عن الصوم اطعم هو او نائبه ستين مسكينا كلا قدر الفطرة او قيمته واكر اوروج طوتمقدن دخي عاجز

اولسه كندو بنفسه يا نايبي التمش مسكين طعام لندورر هر برينه فطره مقداري اوله يا قيمتي وان غداهم

وعشاهم واشبعهم فيهما وان قل ما اكلوا اكر التمش مسكين صباح يكلندرسه ودخي اخشام يكلندرسه

ودخي قرنلريني طيورسه صباحده واخشامده اكرچه يدوكلري آز دخي اولورسه نصف صاعدن او اعطى من بر ومنوين تمر

ويا بغدايدن بر منله وخرمادن اكي منّ ويرسه ومنّ اكي رطلدر ورطل يوز اوتز درهمدر او شعير يا بغدايدن

بر منله اندن اكي منّ ويرسه او واحدا شهرين جاز يا بر فقيري اكي اي طعام لندرسه بونلر هب جايزدور

وفي يوم واحد قدر الشهرين لا الا عن يومه اكر آيلغي بر كونده بر فقيره ويرسه جايز دكلدر الا همان اول بر كوندن

آندي جايز اولور ابحق وان اطعم ستين مسكينا كلا صاعا عن ظهارين لم يصح وعن افطار وظهار صح اكر التمش
مسكين طعام لنذرسه هر برنه برصاع اكي ظهاردن اوتري صحيح اولماز واكر اوروج كفارتي ايله ظهاردن اوتري
اولسه صحيح اولور كصوم اربعة اشهر او اطعام مائة وعشرين مسكينا او اعتاق عبدين عن ظهارين وان لم
يعين واحدا لواحد دردت آيوك اوروجي صحيح اولدوغي كبي وياييكرم مسكين طعام لندرمك كبي صحيح اولدوغي كبي
وياالكي قول ازاد اتمك صحيح اولدوغي كبي اكي ظهاردن اوتري اكرچه بربرينه تعيين اتمزسه وفي اعتاق عبد عنهما
اوصوم شهرين له ان يعين لاي شاء برقولي اكسندن اوتري ازاد اتمك ويا اكي ايي اوروج طوتدوغنده اول
كيمه ايجوز وار درصكره قنغسي ايجون دلرسه تعيين ايده وان اعتق عن قتل وظهار لم يجز عن واحد اكر
ازاد اتسه ادم اولدوردكي ايچون ودخي ظهار ايچون هيچ بري ايچون اولماز وكفر عبد ظاهر بالصوم لا سيده
بالمال عنه شول ظهار ادن قول كفارت ايليه اورجله ابحق افندسي اول قولدن اوتري ماليله كفارت
اتمك جايز دكلدر باب اللعان بو باب لعانك بياننه مخصوص درلعانك معناسي لغويسي
لعنت ايدشمكدر ومن قذف بالزنا زوجته العفيفة بركيمسنه سوكسه زنا ايله عورتنه انجلين عورتكم
زنا تهمتندن بري ولا اونفي ولدها يا عورتك اوغلاني نفي اتسه يعني بندن دكلدر ديسه وطالبت
به لاعن عورت بو سوكدوكنك حقني طلب اتسه ار لعان اده فان ابى حبس حتى يلاعن او يكذب نفسه
فيحد اكر ار ابا ايدوب اتمسه حبس اولنه تا لعان ايدنجه وياكندوي يلان ادنجه ويا اري كرچك
لينجه اما عورت ارنه حد اورلمز بو اري كوچك لمكاله فان كان هو عبدا او كافرا او محدودا في قذف حد
حد ورلور اما لعان اولمز وان صلح هو شاهدا وهي امة اكر ار شاهد اولمغه يرار كيمسه اولسه
حال بودركه عورت جاريه اولسه او كافره او محدودة في قذف يا كافره اولسه يا سوكدوكي ايچون حد

اوردولمش ولسه اوصبية يا بالغه اولماش اولسه او مجنونة يا دلو اولسه او زانية يا زنا اتمش اولسه
فلا حد عليه ولا لعان اردك اوزرنه اول وقت حد اورولمز ودخي لعان دخي اولماز وصورته ان يقول
هو اولا اربع مرات اشهد بالله اني صادق فيما رميتها به من الزنا لعانك صورتي بودر اول ار درت
كره ايده كه بالله بن شهادت ايدرين كه تحقيق بن كرچكم شول نسنده كه عورتي آنكله بن اتدم اول
كه زنادر وفي الخامسة لعنة الله عليه ان كان كاذبا فيما رماها به من الزنا ودخي ار بشنجيده ايده كه
الله تعالىنك لعنتي اوزرنه اولسون اكر يلان ايسه شول نسنده كه عورتي آنكله آتدي اول كه زنادر
اما ار ديدوكي وقت متكلم صيغه سيله ديه مشيرا اليها في جميعه عورته اشارت ايديجي اولدوغي
حالده ديه ار جميعسنده ثم تقول هي اربع مرات اشهد بالله انه كاذب فيما رماني به من الزنا واندن صكره
عورت دخي درت كز بالله بن شهادت ايدرن كه تحقيق اول يلان در شول نسنده كه بني آنكله آتدي اول كه زنادر
وفي الخامسة غضب الله عليها ان كان صادقا فيما رماني من الزنا ودخي بشنجيده ايده كه الله تعالىنك غضبي
اوزرنه اولسون اكر كرچك ايسه شول نسنده كه بني آنكله اتدي اول كه زنادر اما عورت ديدوكي وقت
متكلم صيغسيله ديه ثم يفرق القاضي بينهما آيره اورتالرين وان قذف بنفي الولد اكر اوغلان نفي اتمكله سوكمش
اولسه او به من الزنا يا اوغلان نفي له ودخي زنا ايله سوكمش اولسه ذكراهما فيه ما قذف به ار ودخي
عورت اكا لو لعانلرنده شول نسنكه ار آنكله سوكمش ادي ثم يفرق القاضي وينفي نسبه ويلحقه بامه
اندن صكره آيره دخي اوغلانك نسبني نفي ايليه ودخي اوغلاني اناسنه اولشدوره وتبين بطلقة باين طلاق
بوشنور اولور اكذب نفسه حد وحل له نكاحها لعان ادوب آيرلدقدن صكره اكر ار كندوي يلان ايلسه حد قذف
اوردلور ودخي ار ايچون حلال اولور اول عورتي كورو الحق زيرا لعانه اهل اولمقدن چقدي وكذا ان قذف

غيرها تحدّ اوذنت كورواجلين نكاحي حلال اولور آيرلدقدن صكره اول عورتك غيري بركيمسيه سوكسه

دخي حدّ قذف ورلسه وياعورت آيرلدقدن صكره زنا اتسه دخي حدّ ورلسه ولا لعان بقذف الاخرس

لعان اولمز دلسوزك سوكسيله ونفي الحمل ان ولدت لاقل من ستّة اشهرٍ ودخي لعان اولمز يوكلو عورتك

يوكي بندن دكلدر ديو نفي اتمكله الحمل اكرچه التي آيدن اكسوكده دوغرسه سوكدقدن صكره وبز نيت وهذا

منه تلاعنا ولم ينفي القاضي الحمل زنا اتدك بو حملك زنادندر ديمسي ايله لعان ادرلر اما قاضي نفي اتمز

حملني ومن نفي الولد زمان التهنية وشرى آلة الولادة صحّ وبعده لا شول كيمسنكه اوغلاني نفي ايده

تهنيه زمانده يعني اوغل باشي اوزون اولسون ديدوكلري زمانده ودخي دوغمادن اسبابني الاحق

زمانده نفي اتسه صحيح اولور نفي اما بو زماندن صكره صحيح اولماز ولاعن في حالية لعان ايدرلر كي حالده يعني تهنيه

زمانده نفي اتدوكي حالده ودخي صكره نفي اتدوكي حالده وان نفي الاوّل تأمينٍ واقرّ بالاخر حدّ اكر اكيز اوغلانك

اوّلكسني نفي اتسه وصكره غيسن اقرار اتسه حدّ اورلور وفي عكسه لاعن وصحّ نسبهما في الوجهين عكسنده

يعني اوّلكسني اقرار ادوب صكره غيسن نفي اتدوكنده لعان ادرلر اما بو اكيز لرولرك نسبي ثابت اولور اكي صورتده

بله

باب العنين بو باب عنينك بياننه مخصوصدر ان اقرّ انه لم يصل اجله الحاكم

سنة قمريّة في الصحيح اكر اقرار اتسه كه جماع ايده مزم اهل حكم اكا مهلت ويره بر ييل آي حسابي

اوزره صحيح مذهبده وبرورايتده كون حسابي اوزره مهلت ويره ورمضان وايام حيضها منها

رمضان ودخي اول عورتك حيض كونلري اول ييلدن بله حساب اولنور لا مدة مرضه ومرضها اول

خستليق مدتي دكل يعني ارك خسته اولدوغي زمان بله اول ييلدن حساب اولنمز عورتكده اويله در

فان لم يصل فيها فرّق القاضي بينهما ان طلبته اكر اول ييلده دخي جماع ايده مزسه قاضي آيره اوتالرني

آكر عورت آيرلمق طلب ادرسه وتبين بطلقة ولها كل المهر ان خلا بها بر باين طلاق بوشش اولور ودخي عورت

جميع مهرني آلور اكر خلوت اولنش ايسه ويجب العدّة ودخي عورت اوزرنه عدت دخي واجب اولوربان

اختلفا وكانت ثيبا او بكرا فنظرت النساء فقلن ثيب واكر جماع اتمدوكني اقرار اتسه بلكه

اختلاف اتسلر ودخي كوركسه عورت قزاوغلان اولسون ودخي عورتلر كورسلر دخي ديسلركه قيز

اوغلان دكلدر وخلف فان خلف بطل حقها وان نكل اوقلن بكرا اجل اره آندويرلر اكر آنداچسه

عورتك حقي قالمز باطل اولور واكر آندن قاچسه وياكورن عورتلر قزاوغلاندر ديسه لر مهلت ويريلير

بر ييل ولو اجل ثمّ اختلفا فالتقسيم هنا كما مرّ وبطل حقها بحلفه حيث بطل ثمّة كما لو اختارته

اكر مهلت ورلسه دخي مهلت تمام اولدقدن صكره اختلاف اتسلر بورده تقسيم كچن كبيدر يعني عورت قز

اوغلان اولميا ويا قزاوغلان اوله ودخي عورتلر كور. لوكه قزاوغلان دكلدر ديسلر ار آندويرلر اكر

آنداچسه عورتك حقي باطل اولور ارك آند اچمسيله شول مهلتدن اوّل باطل اولدوغي كبي تكم عورت

اختيار اتسه باطل اولوردي وخيرت هنا حيث اجل ثمّة بورده مخيّر اولا يعني مهلتدن صكره مخيّر

اولور عورت شول مهلتدن اوّل مهلت لازم كلني يرلورده يعني ار آندن قاچسه ويا عورتلر قزاوغلان

دردييسلر مخيّر اولور دلرسه طوررلرسه آيرولور والخصي كالعنين فيه خياسي چقمش كمسنه عنين

كبي در مهلت ويرلمك حكمنده وفي المجبوب فرّق حالا بطلبها ذكري كسوك اولان كمسنده عورت

آيرولور في الحال مهلت سز عورت طلب اتمسيله ولا يتخيّر احدهما بعيب الاخر اردن وعورتدن هيچ

بري مخيّر اولماز اول برنده عيب اولماغله باب العدّة بو باب عدّه تك بياننه مخصوص

دور وهي لحرة تحيض للطلاق او الفسخ ثلاث حيضٍ كوامل عدّة حرّه عورت ايچون كه حيض كودر

اولا طلاقتدن اوترى ويا نكاح بوزلدوغندن اوتر اوج كامل حيض دركامة ولد مات مولاها او اعتقها

شول ام ولد كبي كه افندسي اولدي ويا ازاد اتدي بونكده اوج حيض كامل در وموطوءة بشبهة او نكاح فاسد

في الموت والفرقة ودخي شول شبهه ايله جماع اولنان عورت كبي كه يعني براده بر غيري عورتي كتوردي وردلر

عورتكدر ديو كندو بلمز ايدي دخي جماع ايلدي ويا شول نكاح فاسد له جماع اولنان عورت كبي ومثالي شاهدسز

نكاح اولنمق كبي بو اكسنك دخي عدتي اوج حيض دركه اوالسه ويا ايرلسه ولمن لم تحض لصغر او كبر

او بلغت بالسن ولم تحض ثلاثة اشهر وشول عورتكه حيض كورميا كچكلوغندن اوترى ويا غايت

ياشلولغندن ويا يا شيحتة بلوغ يتشدي اما دخي كورمدي بونلرك عدتي اوج آيدر طلاقده ويا فسخده

وللموت اربعة اشهر وعشر حرة عورتك عدتي اري اولدوكنده درت اي واون كوندور وللامة

تحيض حيضتان حيض كورر جاريه نك عدتي طلاق ايچون ويا فسخ ايچون اكي حيضدر ولمن لم تحض او مات

عنها زوجها نصف ما للحرة حيض كورميں جاريه نك ويا اري اولن جاريه نك عدتي حرة نك نصفدر

يعني طلاق ايچون وفسخ ايچون بر بوچق آيدر وموت ايچون اكى آيدر بش كوندور وللحامل الحرة والامة

وان مات عنها صبي وضع حملها يوكلو عورت عدة طوغرمسي دركرك كسه حرة اولسون كرك جاريه

اولسون اكرچه اري اوغلانجق دخي اولورسه دخي اولسه ولمن حبلت بعد موت الصبي عدة الموت

اوغلانجق اولدوكندن صكره يوكلو عورت ايچون عدة عدة موتدر يعني درت آي اون كون اما اوغلانجق

اولدوكندن صكره يوكلو اولمقدن مراد التي آيدن صكره طوغرمقدر اولدوكي زماندن ولا نسب

في وجهيه اول طوغان اوغلانك نسبي ثابت اولماز بو اكي صورتده بله ولامرأة الفار للباين ابعد

الاجلين شول مرض موتده باين بوشاين ادك عورتنك عدتي اولدكدن صكره موت عدتيله طلاق

عدتندن هر قنغيسي كه اوزاق دوشه اول اولور وللرجعي ما للموت مرض موتده رجعي بوشانن عورتك عدتي موت عدتي

دور ولمن اعتقت في عدة رجعي كعدة حرة شول جاريه كه ازاد اوله رجعي طلاق عدتنده ايكن آنك عدتي حرة

عدتي كبي اولور دهان وفي عدة باين او موت كاملة باين طلاق عدتنده ازاد اولسه ويا موت عدتنده ازاد

اولسه اول وقت آنوك عدتي جاريه عدة كبي در وايسة الدم بعد عدة الاشهر تستأنف بالحيض شول

عورتكه ايسه اوله يعني اللي بش ياشنه وارمش اولا دخي قان كورمز اوله آيله عدت چكركن تا ان كوردي ويسه

اوج تمام اولمادين ويا شندن حيض ايله عدة چكر كما تستأنف بالشهر من حاضت حيضة ثم ايست تكلم

اي آيله كرو باشندن عدة چكردي شول عورتكه بر حيض ويا اكى حيض كوردكدن صكره آيسه اولوردي

وعلى معتقة وطئت بشبهة عدة اخرى وتداخلتا وحيض تراه منهما واذا تمت الاولى دون الثانية

تجب اتمامها شول عدة چكن عورته جماع اولنسه شبهه ايله مثلا براره وارديع عدة ايچنده اول عورته بر عدة

لازم اولور دخي اول اكى عدة بر برنه قارشور اول كوردكى حيض اكى عدتندن بله حساب اولور تجان كه اولكى عدة

تمام اوله صكره عيدن بعض قلور آنى دخي تمام اتمك واجب در وتنقضي عدة الطلاق والموت وان جهلت

بهما طلاقك عدتي وموتك عدتي چقار اكرچه عورت طلاقي وموتي بلمسده ومبداءهما عقيبهما

عدتك ابتداسي طلاقك موتك عقبنجه وفي نكاح فاسد عقيب تفريقه او عزمه ترك الوطي نكاح فاسدده

عدتك ابتداسي ايرلدوكى عقبنجه در ويا جماعي ترك اتمكه قصد اتدوكنك عقبنجه در ولو قالت انقضت

عدتي حلفت وصدقت اكر عورت بنم عدتم كچدي ديسه آند ويرلور دخي سوزي مقبول اولور وان نكح

معتدته من باين وطلق قبل وطئه يجب مهر تام وعدة مستقبلة اكر باين بوشايوب عدة چكركن

عورتي كرو نكاحلنسه دخي جماع اتمدن بوشاسه تمام مهر واجب اولور دخي باشدن كرو بر عدة ده واجب اولور

ولا عدة على ذمية طلقها ذمي عدة اولماز ذمیه اوزرنه كه آنی بو دخی بوشامش وله اكر اعتقادلرنده عدت
اولمسه وذمی خراج كذار كافره دلرو لا حربية خرجت الينا مسلمة ودخی شول كافر مملكتندن مسلمان
اولوب بونده كانه عدة اولماز وتحد معتدة البائن والموت كبيرة مسلمة حرة اولی يائسه ايدر باين عدتن چكن
عورت كه بالغه اولا ومسلمان اولا كركسه حرة اولسون وكركسه اولماسون بترك الزينة ولبس المزعفر
والمعصفر دونكی ترك اتمكله وزعفرانله ويا عصفور ايله بويانمش نسنه كيمكی ترك اتمكله والحناء
والطيب والدهن والكحل الا بعذر ودخی قنادوقلولنسنه ويغلانمه وسورملنمه هب بونلری
ترك اتمكله يائس ادرمكر كه عذر ايله اولا لا معتدة عتق ازادلو عدتن چكن يائس اتمز مثلا ام ولدی
ازاد اولدی ولا تخطب معتدة الا تعريضا دلنمز عدت كچن يعنی آشكاره دلمك منهيدر الا مكر كه
تعريض اولنه يعنی بعض سوز سويليه كه اندن دلمك اكلنه ولا تخرج معتدة الرجعی والباين
من بيتها اصلا ودخی رجعی عدتن چكن وباين عدتن چكن عورت چقماز اوندن اصلا يعنی نكجه ونكندز
وتخرج معتدة الموت فی الملوين وتبيت فی منزلها موت عدتن چكن چقار كيجه وكندوزده اما الا ام
اولور كه اونده ياتا وتعتد فی منزلها وقت الفرقة والموت ودخی عدة چكر شول اولدوكی وقت
اولدوغی اوده ودخی اری ولدوغی وقت اولدوغی اوده الا ان تخرج الا مكر كه چقار له اوخافت
تلف مالها او الانهدام ويا قورقه مالی ضايع اولا ديو ويا ييقله ديو ولم تجد كراء البيت يا اوه
ويرجك كرا بوليا ولا بد من سترة بينهما فی البائن لا بد در بر پرده اريله عورت اوستنده
باين طلاقده وان ضاق المنزل عليهما فالاولی خروجه اكر طوردقلری اوطار ايسه اولی ارچقمقدر
وكذا مع فسقه كر و ايخلينی ارجقمق اولی در اكر ار فاسق اولسه وحسن ان تجعل بينهما قادرة

على الحيلولة

على الحيلولة كو دكلودر كه اكسی اورتاسنده بر اعتقاد اولنور عورت اوله كه قادره اوله ارايكی اورتسنده
منع اتمكه ولو ابانها او مات عنها فی سفر وليس بينها وبين مصرها مسيرة سفر رجعت واكر عورتنی بوشاسه
ويا ار اولسه سفرده حال بودر كه كندو يله شهری اورتاسنده اوج كونلك اولمسه شهره دونه كيده
وان كانت تلك من جانب خيرت معها ولی اولا اكی اوج كونلك اولسه شهرده ده وار چقو يرده
مخيره در هر قنغی جانبه كتمك اله دلرسه كوك كندو يله ولیسی اولسون كركسه اولماسون والعود احمد
اما كوروده غلك كودكلودر وان كانت فی مصر تعتد ثمة ثم تخرج بمحرم اكر بر شهر برده اولسه اوراده
عدة چكه دخی اندن صكره بر كندو يه نكاحی حرام كمسيله چيقا كيده

باب النسب والحضانة

بو باب نسبك دخی حضانتك بياننه مخصوصدر من قال ان نكحتها فهی طالق فنكحها فولدت لنصف
سنة منذ نكحها لزمه نسبه ومهرها اكر بر كمسنه ايتسه اكر بن شو عورتی نكاحلنورسم بوش اولسون
ديسه دخی نكاحلنسه عورت دخی صكره نكاحی وقتندن نصف سنده بر اوغلان طوغرسه اول اوغلانك
نسبی لازم اولور اوزرينه ودخی عورتك مهری دخی لازم اولور اوزرينه ويثبت نسب ولد معتدة الرجعی
وان جاءت به لاكثر من سنتين ما لم تقر بمضی العدة رجعی طلاق عدتن چكن عورتك اوغلانك نسبی
ثابت اولور اكرچه اوغلانی بوشدوقدن اولدوغی زماندن اكی يلدن ارتق ده كتورسه مادام كه عدة كچدوكنی
عورت اقرار اتميه وبانت فی الاقل وراجع فی الاكثر بوشر اولمدوكدن صكره اكی يلدن اكسكده طوغرسه
باين اولور زيرا طوغمقله عدة چقار واكی يلدن ارتوقده طوغرسه رجعت اتمش اولور زيرا حملك
اولی عدة ايچنده اولور وعدتده جماع اتمش اولور ومبتوتة ولدت لاقل منهما وان ولدت لتمام
منهما لا ودخی باين طلاق بوشنمش اولان عورتك اوغلانك نسبی ثابت اولور اكر بوشنديغی زماندن

اکی یلدن اکسکده طوغرسه واکر اکی یل تمامنده طوغرسه ثابت اولماز الا بدعوة ویحمل علی وطیها بشبهة

فی العدة لانه لو کان بندن دردیو دعوی اده اول وقت ثابت اولور ودخی عدة ایچنده شبهیله جماع

ایتمك اوزرنه حمل اولنور ومراهقة اتت به لاقل من تسعة اشهر وان اتت لتسعة لا ودخی شول

بلوغه یقین اولن عورتك اوغلانلرك نسبی ثابت اولور اکر طقوز آیدن اکسکده طغورسه بونش

اولدوغی زماندن واکر طقوزده کتوردی ثابت اولماز ومعتدة اقرت بمضی العدة وولدت لاقل

من نصف سنة وبنصفها لا ودخی شول عدة چکن عورتك اوغلاننك نسبی ثابت اولورکه اول عورت

اقرار اتدی عدتی کچدوکنه دخی طوغردی طلاق زماندن یارم یلدن اکسکده واکر یارم یلده

طوغرسه ثابت اولماز ومعتدة ظهر حبلها او اقر الزوج به او ثبت ولادتها بحجة تامة

ودخی شول عدة چکن عورتك اوغلاننك نسبی ثابت اولورکه اول عورت دعوی اتکه بن طوغردوم

ار انکار اتدی حال بوکه طغورمزدن اول یوکلو ایدوکی بللو ادی ویا اقرار اتمشدی یوکلو ایدوکنه

ویا عورت اول اوغلانی طغوردوغی ثابت اولدی ایکی اردك شهادتیله ویا بر اردواکی عورتك شهادتیله

او ولدت لاقل من سنتین واقر الورثة بها ویا شول عورت طغوردی ارعیا ولدوکی زماندن

اکی یلدن اکسکده وارودك وارثلری دخی اقرار اتدیلر اول عورتك طوغردوغنه اول عورت

اوغلاننك نسبی ثابت اولور واما معتدة ظهر دیدوکی قولندن بو ذکر اولان مسائل عورتك

ولادتنه انکار اولنسه ثبوتی بیله اولور انك بیاننه متعلقدر ایله اولسه بو معنای ملاحظه

ایدجك صدر الشریعه نك او اقر الورثة کوك دیو تکلیفاتی مناسب اولمز ومنکوحة اتت

به لستة اشهر اقر به الزوج او سکت بالفعل نکاحلو اولان عورتك اوغلاننك نسبی ثابت اولور

اکر

اکر التی آیده کتورسه نکاح زماندن کرکسه اقرار اتسون کرك طنمسون وان جحد ولادتها

ثبت بشهادة امراة فیلو عن انفاه اکر انکار اتسه اوغلاننك طغماسنه ثابت اولور بر عورت

شهادتیله حتی صکره اربندن دکلدر دیسه لعان ادر ولاقل منها فلا نسب التی آیدن اکسکده

نسب اولمز فان ولدت وادعت نکاحها منذ ستة اشهر والزوج الاقل صدقت بلا یمین عند ابی

حنیفه رحمه الله اکر طغورسه دخی دعوی اتسه که نکاحلنلی التی آیدور دیو ار اکسکدر دعوی اتسه

عورته انانلور آند سز ابی حنیفه قتنده رحمه الله وان علق طلاقها بولادتها فشهدت امراة بها

لم یقع اکر عورتك طلاقنی طغورمسنه تعلیق اتسه اکر طغورجق اولورسك بوش اول دیسه دخی بر عورت

شهادت اتسه طوغرمسنه طلاق واقع اولماز وان اقر بالحبل ثم علق تقع بلا شهادة اکر عورت

یوکلو اولدوکنه اقرار اتسه دخی صکره تعلیق اتسه طلاق اولور شهادتسز اکثر مدة الحمل سنتان

واقلها ستة اشهر حملك اکثر مدتی اکی یلدور انك آشغا مدتی التی آیدور واوغلان اکی یلدن زیادتی

قرنده دورمز والتی آیدن اکسکده طوغمز ومن نکح امة فطلقها فشراها فان ولدت لاقل من ستة

اشهر منذ شراها لزمه والا فلا بو کمسنه برکشینك جاریسنی نکاحلنسه دخی صکره بوشاسه دخی

صاتون السه التی آیدن اکسکده طغورسه صاتون الدوغی زماندن اول اوغلان لازم اولوراده واکر

التی آیده ویا ارتوقده طغورسه لازم اولمز وان قال لامته ان کان فی بطنك ولد فهو منی فشهدت

علی الولادة امراة فهی ام ولده اکر جاریسنه دیسه که اکر قرنکده کی ولد اولورسه اول بندن دور دخی

بر عورت شهادت اتسه طغورمسنه اول جاریه ام ولد اولور او لطفل هو ابنی ومات فقالت ام الطفل

هو ابنه وانا زوجته یرثانه ویا بر اوغلانجوغه بو بنوم اوغلمدر دیسه دخی اولسه اول اوغلانك اناسی

دخی بونك اوغلیدور وبن عورتیم دیسه بو اكسی میراث یولروان قال وارثه انت ام ولده وجهلت
حریتها لا ترث الكواول اروك وارثی ایتسه سن اولكشنك ام ولدی سن عورت دكلسن دیسه واول
عورتك حری اولدوغی معلوم اولمسه میراث عز والحضانة للام بلا جبرها طلقت اولا اوغلانجق
بسلمسی انا ایچوندر جبر اولنماز سوزن كوك بوشی اولسون كوك اولمسون ثم امها وان علت اندن
صكره اناسی اناسكدور نقد دیو قرو كیدرسه ثم ام ابیه ثم اخته لاب وام ثم لام ثم لاب آندن صكره
بابا اناسكدر واندن صكره قز قرداشنكدر آتا وآنا برادن صكره انابر قرداشنك اندن صكره
انابر قرداشنكدر ثم خالته كذلك واندن صكره انا سنك قز قرداشنكدر اول ترتیبجه یعنی اناسنك اول
اتا بر وانا بر قرداشی وصكره انا بر وصكره آتا بر ثم عمته كذلك واندن صكره باباسنك قرداشنكدور
اول ترتیبجه یعنی اتاسنك اول برو انا بر قز قرداشی وصكره آنا برو صكره اتا بر بشرط حریتهن فلا
حق لامة وام ولد فیه بونلر حر اولمق شرطیله درآنلر كچون دركه جاریه نك حقی اولماز اوغلی بسلكده
وام ولدنك حقی اولماز والذمیة كالمسلمة حتی یعقل دیناً كافره عورت دخی مسلمان كبیدر كندونك
مسلمان اوغلی حقندرتا اوغلان دینی اكلر اولنجه یدكی آندن صكره الدندن الكنور آزدرمسون دیو
وبنكاح غیر محرم منه یسقط حقها وبمحرم لا كالام ونكحت عمه اوغلانجوغك نكاح حرام اولماز كمسنك
غیریه نكاحلنمغله دوشر امانكاحی اوغلنجوغه حرام اولور كمسیه نكاحلنسه حقی دوشمز شول انا كی
كم اوغلانك باباسی قرداشنه نكاحلندی وجدة ضمنه دخی ابه كبی كه اوغلانك دده سنه نكاحلندی
ویعود الحق بزوال النكاح سقط به كو اولا عورتك حقی كندویه كلور اول حقنی دوشرن نكاحی
كدر مكله ثم العصبات علی ترتیبهم بوندن صكره اوغلنجوغك عصبلرنكدر شول ترتیبجه كه

میراث

میراث یولرنجه كوم بیان اولنمشدور ولكن لا تدفع صبیة الی عصبة غیر محرم كمولی العتاقة وابن العم
الا بو قدر وار كه قز اولسه شول كندویه نكاحی حرام اولمسین عصبیه ویرلمیه مولی عتاقه كبی باباسی
ازاد ایدن كبی مثلا ودخی باباسنك قرداشی اوغلی كبی ولا فاسق عاجن ودخی شول فاسق اولور عاری سز
اولن عصبیه ویرلمیه ولا یخیر طفل واوغلنجق كندو مختیر اولماز والام والجدة احق بالابن حتی یاكل
ویشرب ویلبس ویستنجی وحده وانا ودخی بابا اركك اوغلنجوغی بسلمكا احق درتا اوغلان كندو انفه
ییه وایچه وكیه واستنجا ایده اولنجه یدك وبالبنت حتی تحیض وعن محمد رحمه الله حتی تشتهی وهو
معتمد لفساد الزمان ودخی انا قز اوغلنجوغه احقدرتا حیض كورنجه اما امام محمد قتنده تا شتها
اولنجه بو قول معتمد درزمان یارمز اولدوغیچون زیرا مشتها اولدقدن صكره صقنماسی كوج اولور
انا وابا ضبط ایدمز وغیرهما حتی تشتهی انانك وابانك غیری حتی درقزتا مشتها اولنجه ولا تسافر
مطلقة بولدها الا الی وطنها الذی نكحها بوشی اولی عورت اوغلنجوغیله سفره كیدمز الا مكر كه
شول وطننه كیده كه آنده نكاح اتمشدی فهذا اللام فقط بو نكاح اولندوغی وطننه الوب كتمك همان
انا یه الحق

باب النفقة

بو باب نفقه نك بیاننه مخصوص دور وتجب هی و
الكسوة والسكنی علی الزوج ولو صغیراً لا یقدر علی الوطئ واجب اولور نفقه ودخی كیجك ودخی [illegible]
یرلر اوزرنه اكر كوجوجك ده اولسه شویله كه جماعه قادر اولمسه للعرس مسلمة او كافرة وصغیرة
توطاء نفقه عورتیچون واجب اولور كرك مسلمان كرك كافره كرك بیوك وكرك كچوك اولسون شول
مقدار كه جماعه قابل اولا بقدر حالهما فی الموسرین نفقة الیسار وفی المعسرین نفقة العسار وفی الموسر
والمعسرة وعكسه بین الحالین واجب اولور اروك وعورتك حالی مقداری یعنی اكیسده غنی ایسه غنی

نفقه‌سی اولور اکر اکسده فقیر ایسه نفقیر نفقه‌سی اولور و اکر ار غنی و عورت فقیر ایسه و یا عکسی ایسه اکی
حالك اورته‌سی اولور ولو هي في بيت ابيها او مرضت في بيت الزوج اکرچه که عورت باباسی اونده
ایسه ده و یا اری اونده خسته ایسه ده لا لناشزة خرجت من بيته بغير حق نفقه واجب اولماز شول
بغض ادوب ارك اوندن ناحق یره چقن عورته اما حقیله اولسه چقمسی نفقه‌کو واجب اولور مثلا
مهر معجلنی ویرمدوکیچون چقسه و محبوسة بدين و دخی شول بورجدن اوتری محبوسه اولان عورته
واجب اولماز و مريضة لم تزف و دخی شول خسته اولوب باباسی وندن اره کتورلمین عورته واجب
اولماز و مغصوبة کرها و دخی شول کوجله عورت اختیارندن سز جکلوب النان عورته دخی واجب اولماز
و حاجة لا معه ولو كانت معه نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء و دخی ارسز شول حجه کیدن عورته
واجب اولماز اکر اری ایله اولسه اکا مقیم لیق نفقه‌سی واجب اولور سفر نفقه‌سی واجب اولماز و دخی
کرا دخی واجب اولماز و عليه موسرا نفقة خادم واحد لها فقط لا معسرا في الاصح و دخی ارو اوزرنه
واجب اولور غنی اولدوغی حالده عورتك ایچون برخدمتكار نفقه‌سی انجق ارتوق واجب اولماز اما ار فقیر اولدوغی
حالده واجب اولماز خدمتكار نفقه‌سی اصح مذهبده ولا يفرق بينهما بعجزه عنها وتؤمر بالاستدانة عليه
ار ایله عورت اورته‌سی ایرلمز نفقه‌دن عاجز اولمق سببیله بلکه عورته امر اولنور ارو اوزرنه بورج ایت
نفقه‌یی دیو ومن فرضت لعساره فايسر تمم نفقة يساره ان طلبت و شول عورت که انك نفقه تقدیر اولنمشی
اروك فقیرلغندن صکره غنی اولدی اولدی غنی نفقه‌سنی تمام ایدورلر اکر عورت طلب ایدرسه وتسقط
نفقة مدة مضت کچمش مدتك نفقه‌سی دوشرکیدر الا اذا سبق فرض قاض او تراضيا بشيء فيجب لما مضى
مادام حيين الا مکر که قاضی کچمش زمانده بر مقدار نسنه تقدیر اتمش اوله و یا اکسی بر مقدار نسنیه

راضی

راضی اولمش اوله لر اول کچمش مدتك نفقه‌سی واجب اولور مادام که اکسی بله صاغ اوله فان مات
احدهما او طلقها قبل حيض سقط المفروض الا اذا استدانت بامر قاض و اکر اول تقدیر اولنان نسنه‌یی
الما دن اکسندن بری اولسه و یا عورتی بوشاسه اول تقدیر اولنان دوشر الا مکر که عورت اروك
اوزرنه بورج اتمش اوله قاضی امریله ولا تسترد معجلة مدة مات احدهما قبلها کو النمازشو اول مدتك
نفقه‌سی که اول کلمزدن ایلرو ویرلمش ایدی اکر اکسندن بریسی اول مدتك کچمدین السه ونفقة عرس القن
عليه يباع فيها مرة بعد اخرى قول اولا عورتك نفقه‌سی قول اوزرنه در نفقه‌دن اوتری صاتلور بر نجه
کره صورت بود که بر قول عورت الدی افندیسی اذنیله قاضی بر مقدار نفقه تقدیر ایتدی قول اوزرنه بوندن
بیك اقچه بورج الدی قولی بش یوز اقچیه صاتلدی حال بو که اول الی کمسنه بلور بونك بورجن کور وصاتلور
اول بش یوزدن اوتری وفي دين غيرها يباع مرة نفقه‌نك غیری بورجدن بر کره صاتلور انجق اکر بورجه
وفا اتمسه کرو صاتلمز و تجب سكناها في بيت ليس فيه احد من اهله ولو ولده من غيرها الا برضاها
و دخی اروك اوزرنه واجب اولور عورتك طورجق یر که انده کمسنه اولمیا اروك اهلندن اکر اروك
اوغلی دخی اولورسه بو عورتك غیرندن و اکر اروك اهلندن عورتك رضاسیله بر کمسه اولسه اولور
وبيت مفرد من دار له غلق كفاها اولرا چندن بر اوکه انك باشقه کلیدی اوله اول عورته کفایت
ایدر وله منع والديها من غيره من الدخول عليها اریچون وارد رمنع اتمك عورتك اتاسن و اناسنی
و دخی اوغلنی که بو اردن اولمیا عورتك اوزرنه کرمکدن لا من النظر اليها و كلامها متى شاؤ د کلمکدن
و دخی سویلشمکدن منع یوقدر هر نه وقت دیلرلریسه وقيل لا منع من الخروج الى الوالدين ولا من
دخولهما عليها كل جمعة بعضلر ایدور اتاسنه و اناسنه چقوبوارمقدن منع یوقدر و دخی اتاسی و اناسی

آنلرہ اوزرنه کومکدن منع یوقدر هفتده برکز وفي محرم غيرهما كل سنة هو الصحيح ودخی اتالرم وانالرك
غیرشول عورته نکاحی حرام اولنلر حقنده منع یوقدر یلده برکز صحیح بودور ويفرض نفقة عرس الغائب
وطفله وابويه من مال له من جنس حقهم فقط عند مودع او مضارب ودخی تقدیرا اولنور غایب
کمسنك نفقه سی شول مالده که اول غایب ایچون واردی امانت قودوغی کمسنك قتنده ویا مضاربه
وردکی کمسنك قتنده اما شول شرطله که اول مال بونلرك حقلری جنسندن اولا اقچه کبی والتون
وکیجك کبی ومديون يقر به وبالنكاح او علم القاضي ذلك ویا شول بورجلو قتنده اولا کم اول
بورجلو ماله اقرار ایده وعورتك اول غایب نکاحنه دخی اقرار ایده ویا قاضی مالی ویا نکاحی
بله ويحلفها انه لم يعطها النفقة ويكفلها اول مال یانده مالی ولان کمسنه آندوین عورته
که ادیکند ویه نفقه سن ورمدوکنه ودخی عورتدن کفیل آلا عورت آندایچوب اقچه ورملو
اولدقده لا باقامة بينة على النكاح اکر اول کمسنه نکاحه اقرار اتمسه ودخی قاضیده بلمسه
عورت نکاحه شاهد طوررسا غله قاضی نفقه تقدیر اتمیه ولا ان لم يخلف مالا فاقامت بينة
ليفرض عليه ويأمرها بالاستدانة ولا يقضي به ودخی قاضی نفقه تقدیر اتمیه اکر غایب مال
قویب کتمامشی اولسه عورت دخی شاهد طورغرسه نکاحه قاضی کندویه نفقه تقدیر اتمك ایچون
ودخی غایب اوزرنه بورج اثبات دیوامر اتمك ایچون ودخی نکاحه دخی حکم اتمیه قاضی وقال زفر رحمه الله
يقضي بالنفقة لا بالنكاح وعمل القضاة اليوم على هذا للحاجة زفر رحمه الله ایدر قاضی
نفقه ایله حکم اده نکاحله حکم اتمیه قاضیلرك بوزمانده عملی زفر رحمه الله قولیله در خلقك احتیاجندن
اوتری وللمطلقة الرجعي والبائن ودخی رجعی طلاق بوشانن ایچون ودخی باين طلاق بوشانن ایچون

والمفرقة

والمفرقة بمعصية كالردة وتقبيل ابن الزوج کناهدن اوتری آیرلان ایچون واجب اولمز مثلا
مرتد کبی ودخی اری نك اوغلنی اوپمك کبی وردة معتدة الثلاث تسقط لا تمكنها ابنه اوچ طلاق
عدتن چکن عورتك مرتد اولمسی دوشررنفقه سنی ارك اوزرندن اما ارینك اوغلنه حرام فعله
اذن ویرمسی دوشرمز ونفقة الطفل فقيرا على ابيه لا يشركه احد كنفقة عرسه وابويه
اوغلنجوغك نفقسی فقیر اولیجق باباسی اوزرنه در دخی اتاسنه کمسنه شریك ده اولمز اوغلانك نفقه
سنده نتکم اتاسی واناسی وعورتی نفقه سنده کمسنه شریك اولمدوغی کبی وليس على امه ارضاعه الا
اذا تعينت اوغلنجوغك اناسی اوزرنه واجب دکلدر امزرمك الا مکرکه اندن غیری امزورر
کیمسنه بولنمیه اول معین اولا امزرمکا ويستأجر الاب من ترضعه عندها باباسی امزرجی دوتته
اناسی قتنده ولو استأجرها منكوحة او معتدة من رجعي لترضعه لم يجز وفي المبتوتة روايتان
واکر اوغلانك کندو اناسنی اوجرته دوتسه اوغلانن امزرمك ایچون نکاحلو اولدوغی حالده ویا
رجعی عدتن چکجی اولدوغی حالده جایز دکلدر اما باین عدتنده ایکی روایت واربر روایتده جایز
برروایتده دکل ولارضاعه بعد العدة ولابنه من غيرها صح اوغلانك اناسی عدتدن صکره اجره
دوتمق اوغلانن امزرمك ایچون ویا عورتنی برغیری عورتدن اولنان اوغلانی امزرمك ایچون اجرته طوتمق
صحیح در وهي احق من الاجنبية الا اذا طلبت زيادة اجرته اناسی اجرته احقدر واولیدر عدتة
دن صکره یان عورتندن الا مکرکه آرتوق اجرت استیه ونفقة البنت بالغة والابن زمنا
على الاب خاصة به يفتی ودخی واجب اولور بالغه اولمش قزوك نفقسی ودخی کتوردم اوغلانك نفقه
سی باباسی اوزرنه انجق فتوی دخی یالکز بابا اوزرنه اولمغه ویریلوردعلی موسر يسار الفطرة لا المعسر

نفقة اصوله الفقراء ودخی شول کمسنه که غنی اوله فطره واجب اوله اجود کلو فقیر اولمیا اول کمسنك
اوزرنه واجب اولور آتاسنك ودخی اناسنك ودخی بونلردن غیری یوقاروجقوب کیدنجه بونلرك
نفقه سی اکر بونلر فقیر اولسلر بالسویة بین البنت والابن اوغل ایله قیزینك اوزرنه برابر واجب اولور
ویعتبر فیها القرب والجزئیة لا الارث نفی من له بنت وابن ابن علی البنت وارثه لهما معتبر
اولور نفقه ده یقینلق ودخی ذریتی اولمق اما میراث معتبر دکل انکیچون درکه شول کمسنك
بر قیزی اولا ودخی اوغلی اوغلی اوله نفقه سی قیزی اوزرنه واجب اولور انجق یقینلغی سببیله بونك
برله که میراثده برابردر وفی ولد بنت واخ علی ولدها وارثه للاخ ودخی شول کمسنك که بر قیزی
اوغلی اولاو دخی بر قرداشی اولا انك نفقه سی قیزی اوغلی اوزرنه دخی ذریتی اولب جزئی اولدیغیچون وبونك
برله میراث هپ قرداشکدر ونفقة کل ذی رحم محرم صغیر او انثی بالغة فقیرة او ذکر زمن او اعمی علی
قدر الارث ویجبر علیه ودخی واجب اولور هر قرابتی اولانك نفقه سی که نکاحی حرام اولور قرابت
استی اولا بالغ اولمیه ویا دیشی اوله بالغة فقیره اوله ویا ادکك اوله کتورم اولا ویا کوزسز اوله
اما نفقنك واجب اولمسی میراث مقدارنه کوره اولور ودخی جبیر اولنور نفقه ویرملو اوزرنه
ویعتبر فیها اهلیة الارث لا حقیقته نفقه ده معتبر اولور میراثه اهلیتی اولمق اما حقیقت وارثك
دکل زیرا حقیقت وارث اولمق اولدکدن صکره معلوم اولور فنفقة من له اخوات متفرقات علیهن
اخماسا کارثه ونفقه من له خال وابن عم علی الخال نفقه میراث مقداری اولوب ودخی معتبر اولان
میراثه اهلیت اولوب حقیقت وارثلك اولمدوغی اجلدندرکه شول کمسنه نك اوچ قز قرداشی اولا
آیری آیری یعنی بری اتا وانابر اولا وبری اتابر اولا وبر دخی انابر اوله اول کمسنه نك نفقه سی بونلرك اوزرنه

اولور بشی سهم اولوب میراث کبی اوچ سهم اتا وانابر اوزرنه وبر سهم دخی انابر اوزرنه اولور ودخی
شول کمسنه نك اناسی قرداشی اوله ودخی باباسنك قرداشی اوغلی اوله اول کمسنك نفقه سی اناسی قرداشی
اوزرنه اولور یقینلغیچون بونك برله میراث باباسنك قرداشی اوغلنکدر زیرا ممکن درکه بو اوله
وارث اناسی قرداشی اوله معین اولان خود میراثه اهلیتدر حقیقت دکلدر ولا نفقة مع الاختلاف
دینا الا للزوجة والاصول والفروع نفقه اولمز دین آیروا ولماغله الا عورت ایچون اولور دخی اتاسی ایچون
واناسی ایچون اولور جقوب یوقارو دخی اوغلی وقزی ایچون اولور اینوب کیدنجه آشغا فلیس علی النصرانی
نفقة اخیه المسلم ولا فی عکسه ایله اولسه عیسی اولان کافرك اوزرنه مسلمان اولان قرداشنك
نفقه سی واجب دکلدر وعکسنده دخی واجب دکلدر وباع الاب عرض ابنه لا عقاره لنفقته
اتا صاتر اوغلنك قماشنی نفقه سندن اوتری واما یرینی صاتمق جایز دکلدر ولا والدین له علیه
سواهما اتانك اوغلی اوزرنه نفقه نك غیری اولان بورج ایچون اوغلینك قماشنی صاتمز ولا ام لا تبیع
ماله لنفقتها ودخی انا صاتمز اوغلینك قماشنی نفقه سندن اوتری وضمن مودع الابن لو انفقها
علی ابویه بلا امر قاض اوغل امانت قودوغی کمسنه اودر امانتی اکر اول کمسنه امانتی نفقه اتسه
اوغلك اتاسنه واناسنه قاضی امرسز لا الابوان لو انفقا حاله عندهما آتا وآنا اودمزلر اکر
نفقه ادسلر شول اوغلنك کندولر قتنده اولن نسنه سنی واذا قضی بنفقة غیر العرس ومضت
مدة سقطت الا ان یأذن القاضی بالاستدانة اکر حکم اولنسه عورتك غیری سنك نفقه سیله
دخی بر مدت کچسه دوشر کیدر لازم اولمز الا مکر که قاضی اذن ویرمش اولا بورج ایله دیو ونفقة
المملوك علی سیده فان ابی کسب فانفق وان عجز امر ببیعه قولك وجاریتك نفقه سی افندیلر اوزرنه

واجد در واكر افنديلري ابا اتسه ويرمسه كسب ادوب نفقه ادنلر واكر كسبدن عاجز اولسلر صنعته

امر اولنور ## كتاب العتاق بو كتاب ازادلق بياننه مخصوص در هو يصح من حر مكلف عتاق صحيح اولور

شول كمسنه دن حر اولا مكلف اولا يعني عاقل بالغ اوله بصريح لفظه بلا نية كانت حر او معتق او عتيق

آشكار وعتاقه مخصوص اولور لفظ ايله نيتسز مثلا سن حرسن ديمك كبي ويا سن ازاد اولمشسن ويا سن

ازادلوسن ديمك كبي او اعتقتك او محرر او حررتك او هذا مولاي او يا مولاي يا بن سني ازاد اتدوم

ديمك كبي ويا سن حر قلنمشسن ويا سني حر قلدوم ويا شو بنم مولام در ديمك كبي ومولا ازادلو قولا

دخي دلنور ويا بنم مولام ديمك كبي وراسك حر ونحوه مما عبر به عن البدن ودخي باشك حر دور ديمك

ودخي بوكه بكنزرسنلر كبي شونلردن كه انوكله بدن دلنور وبكنايته ان نوي ودخي عتاق صحيح اولور

آشكار عتاق ايچون اولميوب آني وانك غيري محتمل اولان لفظيله اكر نيت اتسه كلا ملك لي عليك

بنوم ايچون سنك اوزرك ملك يوق ديمك كبي ولا سبيل لي عليك ودخي بنوم ايچون سنك اوزرك

يول يوق ديمك كبي ولا رق و ودخي بنوم ايچون سنك اوزرك رق يوق ديمك كبي رق قول وجاريه اولمقدر

وخرجت من ملكي ودخي سن ملكمدن چقدوك ديمك كبي ولامته قد اطلقتك ودخي جاريه سنه

بن سني قيوويردوم ديمك كبي ويهذا ابني للاصغر والاكبر ودخي عتاق صحيح اولور شو بنم اوغلم در

ديمك ايله كرك كندودن بيوكه ديسون وكركسه كوچكه ديسون لا بيا ابني ويا اخي ولا سلطان لي عليك

يا بنم اوغلم ديمك له اولماز ودخي يا بنم قرداشم ديمك ايله اولماز ودخي بنم ايچون سنك اوزروكه

سلطان يوقدر يعني تصرف يوقدر ديمكله اولماز ولفظ الطلاق وكنايته مع نية العتق ودخي لفظ

طلاق ايله دخي اولماز مثلا جاريه سنه ديه كه سن طلاقسن ودخي طلاق كنايتيله دخي اولماز مثلا اوكن

باين سن ددي اكرچه بونلر ايله ده ازاد نيت اتسه ده اولماز وانت مثل الحر ودخي سن حر كبي سن

ديمكله ده اولماز بخلاف ما انت الا حر سن دكل سن الا حرسن ديدوكي قولنك خلافي ايله كه يعني

بونكله ازاد اولور ومن ملك ذا رحم محرم بر كمسنه مالك اولسه شول خصمنكه كندويه محرم اولا

يعني نكاحي حرام اولور اوله او اعتق لوجه الله تعالى يا لوجه الله ازاد اتسه يعني الله تعالى ايچون راضي

اولسون ديو ازاد اتسه او للصنم يا بوتدن اوترو ازاد اتسه او للشيطان يا شيطان ايچون ازاد اتسه

او مكرها يا كوجله ازاد اتسه او سكران يا سرخوش ايكن ازاد اتسه او الوضاف عتقه الى ملك

او بشرط ووجد ويا ازادلغي ملكه اولشدورسه يعني ديسه كه اكر بن سكا مالك اولورسم سن ازاد

اول ديسه دخي اول شرط بولنسه يعني اول كمسنه كلسه عتق بو صورتلرده ازاد اولور كعبد لحربي

خرج الينا مسلما شول عبد حربيده اولن كافرك قولي ازاد اولدوغي كبي كه اول قول مسلمان اولدوغي

حالده دار اسلامه چقه والحمل يعتق بعتق امه لا هي بعتقه قرنداغي اولان اوغلان ازاد اولور

اناسي ازاد اولماغله اما قرنداغي ازاد اولماغله اناسي ازاد اولماز والولد يتبع امه في الملك والرق

والعتق وفروعه طوغن اوغلان اناية تابع در ملكده يعني اناسي كيمك ملكي ايسه اوغلان دخي انك ملكي

اولور ودخي رقيتده يعني اناسي جاريه ايسه بو دخي قول وجاريه اولور ودخي ازادلقده وازادلغك

فروعنده مدبرلك كبي ودخي بهايه كسلمك كبي ولد الامة من زوجها ملك لسيدها بر جاريه نك

ارندن اولن اوغلان جاريه نك افنديسنك ملكي در وولدها من مولاها حر اما جاريه نك افنديسندن

اوغلان حر در

باب عتق البعض

بو باب بعض ازاد اتمكوك بياننه مخصوص در

وان اعتق بعض عبده عتق البعض صح بر كيمسنه قولنك بعضسن ازاد اتسه صحيح اولور وسعي فيما

بقی وهو کالمکاتب بلا ردّ الی الرّق لو عجز باقی سندن اوتری قول سعی ایدوب کسب ایده ور افندیسنه بو شول
بهایه کسلن کبی در اما کسبدن عاجز اولسه کرو قول اولمغه رد اولنوب دندورلمز وقالا عتق کلّه ابو یوسف
ایله محمد رحمه الله بعضسنی ازاد اتمکله جمیعسی ازاد اولور دیدلر ولو اعتق شریك حظه اعتق الآخر
او استسعا او ضمن المعتق موسرا قیمة حظه لا معسرا اکر شریك کندو حصه سنی ازاد اتسه اول
بو شریك دخی یا ازاد ایلیه حصه سی یا قوله سعی اتدوره ویاخود اوده اول ازاد ایدن شریکنه
حصه سنك قیمتنی اکر غنی ایسه اکر فقیر ایسه اوده دیمز والولاء لهما ان اعتق او استسعی قولك اوزرنه
ولی الکی اکر شریك اودتسنده مشترك اولور اکر اول شریك دخی ازاد اتسه یا قوله سعی اتدورسه
وللمعتق ان ضمنه هبا ازاد ایدنك اولور والّا اکر ازاد ایدنه اودتسه ورجع به علی العبد اوده دکدن صکره
اول دخی قولدن الور اوده دوکنی وقال له ضمانه غنیا والسعایة فقیرا فقط امام یوسف ایله امام
محمد ایدورلر رحمه الله تعالی اول بر شریك ایچون واردر اوده دیملر ازاد ایدنه اکر غنی ایسه واکر فقیر
ایسه سعی اتمکدر قوله انجق حاصل کلام غنی اولدغی وقت قوله سعی اتدورمك یوقدر امامین قتنده ابو حنیفه
قتنده وار والولاء للمعتق ولی الك ازاد ایده نکدر مطلقا امامین قتنده وان شهد کل شریك بعتق
الآخر سعی لهما فی حظهما اکر هر شریك شهادت اتسه اول بری ازاد اتدی دیو قول ایکیسی ایچون
سعی ایده حصه لرندن اوتری والولاء لهما ولی الك دخی مشترك اولور ایکسی اورتسنده وقالا
سعی للمعسرین لا للموسرین امامین ایدر قول سعی ایدر فقیرلر ایچون اما غنیلر ایچون اتمز ولا تخالفا
یسارا سعی للموسر لا لضده اکر بری غنی بری فقیر اولسه غنی ایچون سعی ایدر فقیر ایچون اتمز ووقفه الولاء
فی الاحوال ولی الك امامین قتنده موقوفدر اوج حالده بله یعنی اکسی بله غنی اولدوغی حالده ودخی

اکسی بله فقیر اولدوغی حالده ودخی بری غنی وبری فقیر اولدوغی حالده تا اتفاق ایدنجه برسی ازاد اتدیکی
اوزرنه ولو علق احدهما عتقه بفعل غدا والآخر بعده فمضی وجهل شرطه عتق نصفه وسعی فی نصفه
لهما واکر شریکلرك برسی قولك ازادلغی قولك یارن اش اشلمسنه تعلیق ایلسه او بر شریك اول اشی
اشلمه مسنه تعلیق اتسه دخی یارن کچسه شرط معلوم اولمسه اول قولك یاروسی ازاد اولور ویاروسی
سندن اوتری سعی ادراکسی ایچون وعنده محمد سعی فی کله اما امام محمد قتنده جمیع قیمتی ایچون سعی ادر
ولا عتق بعبدین اکر ایکی قولده اولسه هیچ ازاد اولمز یعنی دیسکه اول فلان یارن اوه کومزسه
قولم ازاد اولسون دخی یارن بلمنسه کودیمی کومدیمی صحیح برسی ازاد اولماز ومن ملك ابنه مع
آخر بشراء او هبة او وصیة اکر برکیمسنه اوغلنه مالك اولسه برغیری کشیله بله صاتون
آلماغله ویا بخششی ایله ویا وصیت ایله او اشتری نصف ابنه من سیده ویا صاتون آلسه
اوغلنك یاروسی افندیسندن او علق عتقه بشراء نصفه ثم اشتراه مع آخر یا بر قولك ازادلغنی
یاروسنی الماغله تعلیق اتسه دخی صکره یاروسنده صاتون السه برغیری کیمسه ایله بله
عتق حصته بو صورتلرده اول کمسننك حصه سی ازاد اولور ولو یضمن علم الشریك حاله اولا
بو حصه سی ازاد اولنی اودمز شریکنك حصه سنی کرك شریکنك اول حالنی بلسون وکرك بلمسون
یعنی اوغلی ایدوکنی ویا تعلیق اتمشی ایدوکن کما لو ورثاه نتکم برکیمسنه ایله برکشیه اوغلی میراث
دکسه اول کشی اوده مزادی اول کیمسننك حصه سنی واعتقه الآخر او سعی له چونکه بو صورتلرده
شریکنه حصه سن اودمزدلرسه شریکی دخی حصه سن ازاد اتسون قول سعی اتسون آنك حصه
سن اودسون وقالا فی غیر الارث ضمن نصف قیمته غنیا وسعی له فقیرا امامین ایدر میراث

دکد وکی صورتلرم غیر سنده یا روم قیمتی اودر غنی ایسه اکو شریکنه و فقیر ایسه اکو قول شریکی ایچون سعی

ایلیه وان اشتری نصفه ثم الاب باقیه غنیاً ضمن او سعی وخالفا فیها اکو بر قولك یاروسن بر کشی

صاتون السه صکره قولك باباسی دخی باقیسن السه غنی اولدوغی حالده اول کیمسنه دلوسه باباسنه

اوده دوروب دلرسه قول سعی ایدر اما امامین مخالفت اتدلرسعیده زیرا انلورك قتنده بابا اوده مکدر

ایجق لازم اولن قولك سعی اتمکی یوقدر ولو دبر احد الشرکاء واعتقه آخرهما موسران ضمن الساکت مدبر

لامعتقه والمدبر معتقه ثلثه مدبراً لا بما ضمنه اکو اوج شریکدن بوی قولی مدبر اتسه و بر دخی ازاد

اتسه حال بو که اکسی غنی اولسلر اول طنمین مدبر ایدنه اوده درحصه سنی اما ازاد ایدنه دکل و

مدبر ایدن دخی ازاد ایدنه اوده دور قولك مدبر اولدوغی حالده قیمتنك اوچده برینی اما کندواوده

دوکی مقداری اوده مز زیرا مدبرك قیمتی مدبر قیمتنك اکی ثلثی اولور وقالا ضمن مدبره لشریکه موسراً

او معسراً امامین ایدور مدبر ایدن کمسنه اودر اکی شریکنه بله کرکسه غنی اولسون کرك فقیر اولسون

ولو قال هی ام شریکی وانکر تخدمه یوماً وتوقف یوماً اکو بر کمسنه دلیسه که شو جاریه شریکمك ام

ولدیدور شریکی انکار اتسه اول جاریه بر کون شریکنه خدمت ادر و بر کون دخی ایسم دورر ولا قیمة

لام ولد ولا یضمن غنی اعتقها مشترکة ام ولد ایچون قیمت اولمازانکچون درکه اکو بر غنی کمسنه مشترك

ام ولدی ازاد اتسه شریکنه حصه سنی اوده مز و مشترك ام ولدوك صورتی بودر که اکی کشینك بر جاریه سی

واردی دخی طوغردی وهر بری دعوی اتدی بندندور دیو اکسنك بله ام ولدی اولور ولو قال العبدین

عنده من ثلثه له احدکما حر فخرج واحد ودخل آخر فاعاد ومات بلا بیان عتق ممن ثبت ثلاثة

ارباعه ومن کل من غیره نصفه وعند محمد ربع من دخل ومن غیره کما قال شول کندونك اوچ قولندن

قتنده

قتنده طورن ایکی قولنه ایتسه اکی کوزدن بر وکوز حر اولسون دلیسه دخی صکره بری چقسه کتسه اول بری یرینه

کلسه دخی کرو اکی کوزدن بر وکوز حر اولسون دیسه دخی اولسه مرادن بیان اتمزسوزن شول یرنده طوروب

کتمین قولك دردت بولکده اوچی ازاد اولور و بندن غیری هر برنك یاروسی ازاد اولور اما امام محمد قتنده صکره

کرو نك دردت بولکده بوری ازاد اولور و باقیسنلری کرو ابو حنیفه ایله ابو یوسف رحمهما الله دیدوکی کبی اولور

یعنی یرنده طورنك اوچ ربعی ازاد اولور وطشره کیدنك نصفی ازاد اولور وان قال مریضاً ولم یجز وارث جعل

کل عبد سبعة کسهام عتق عندهما وعتق ممن ثبت ثلاثة ومن کل من غیره سهمان واکو بو سوزی خسته ایکن

دیسه وارث اولن کمسنه جایز کورمسه میتك دخی بو اوچ قولدن غیری مالی اولمسه و بو اوچ قولك دخی

قیمتلری برابر اولسه هر قول یدی سهم قلنورتکم ازاد سهملرك مجموعی یدی سهم ایدی امام ابو حنیفه

ایله امام ابو یوسف قتنده زیرا اوچ سهم برندن ازاد اولدی واکشر سهم دخی اکسنده ازاد اولدی

هر قول یدیشر سهم قلنمقدن صکره اول یرنده طورن قولك یدی سهمندن اوچی ازاد اولور و بونك غیری

اول اکی قولك هر برنك یدیشر سهملرندن اکشر سهمی ازاد اولور وعند محمد کل ستة کسهام عتق عنده

امام محمد قتنده هر قول التشر سهم قلنورتکم ازاد اولن سهملرك مجموعی التی ادی امام محمد قتنده زیرا

اوچ سهم برندن ازاد اولدی و برندن بر سهم ازاد اولدی واکی سهم دخی برندن ازاد اولدی وعتق

ممن خرج سهمان وممن ثبت ثلاثة وممن دخل سهم هر قول التشر سهم قلنمقدن صکره اول طاشره

چقوب کیده قولك التی سهمندن اکسی ازاد اولور واول یرنده طورن قولك التی سهمندن اوچی ازاد

اولور واول صکره کیدن قولك التی سهمندن بری ازاد اولور وسعی کل فی باقیه علی القولین ودخی هر قول ازاد

اولن سهملردن باقی ایچون سعی ادوب وکسب ادر اودروادنه باقی هر نیسه امام قولنجه یا امام محمد

قولنجه ویصح الثلث والثلثان بوذکر اولنن وجه اوزره صحیح اولور مالك ثلثنی ازادلیق ایچون وایکی ثلثنی

وارثلری ایچون ولو طلق کذلك قبل وطی ء سقط ربع مهر من خرجت وثلاثة اثمان من ثبتت وثمن

من دخلت اکو بر کمسنه بو وجه اوزره عورتلرنی بوشاسه جماعدن اول طشره چقوب کیدن عورتك

مهرنك دردت بری دوشر اول یرنده طورن عورتك مهرنك سکزده اوچی دوشر واول صکره کرن

عورتك مهرنك سکزده بری دوشر والوطیء والموت بیان فی طلاق مبهم ودخی جماع اتمك ودخی

بری اولمك بیان اتمکی یرنه طورر مبهم اولان طلاقده مثلا عورتلرنه دیسکه ایکیکزدن بروکز بوش

اولسون وصکره برنه جماع اتسه ویا بری اولسه اول بری مراد اولنور کبیع وموت وتدبیر و

استیلاد وهبة وصدقة مسلمتین فی عتق مبهم نتکم صتمق ودخی اولمك وتدبیر اتمك وام ولد اتمك

وباغشلمق وصدقه اتمك انجلین بخشش وصدقه اتمك که تسلیم اولمشی ولا بونلر شول مبهم اولان

ازادلقده مراد تعنغ ایدوکن بیان دور مثلا قوللرنه ایکیکزدن بروکز ازاد اولسون دیسه صکره

برینی صاتسه اول بری مراد اولور دون وطی ء فیه مبهم اولان ازادلقده جماع بیان اولمز وباول

ولدت تلدینه ابنا فانت حرة ان ولدت ابنا وبنتا ولم یدر الاول عتق نصف الام والبنت والابن

عبد اول طوغردوغك اوغلان اکوادکل اولورسه ازاد اول دیسه جاریه سنه جاریه دخی برادکلك

وبردشی طوغرسه بلنمسه تعنغ اوّلدورایله اولسه جاریه نك نصفی ازاد اولور وقزك دخی اناسی کبی نصفی

ازاد اولور اما ادکك قول اولور ولو شهدا بعتق احد عبدین بطلت الا فی وصیة اکر ایکی کشی

شهادت اتسلر بر کمسنه نك اوزرنه ایکی قوللرندن برن ازاد اتدی دیو شهادتلری باطل اولور الا مکر

وصیتده اولا یعنی مرض موتنده ایکی قوللرندن برن ازاد اتدی دیو شهادت ایده لر وقبلت فی طلاق احدی

نسایه

٩٨

نسایه بشرطیة الدعوی فی عتق العبد لا الطلاق وایکی عورتدن برینی بوشادی دیو شهادت اتسلر مقبول

اولور زیرا قولك ازاد اولماسنده دعوی شرطدر وعتقده شرط دکل انکچون مقبول اولور وعتق الامة

ان حرم الفرج فلغت فی احدی امتیه بعدم التحریم ودخی دعوی شرط دکل جاریه نك ازادلغیچون اکر جماع

حرام اولمق لازم کلورسه انکچون درکه جاریه سندن برن ازاد اتدی دیو شهادت اتسلر شهادتلری

باطل اولور زیرا بونده جماع حرام اولمق لازم کلمدی ایله اولسه دعوی شرط اولندی ودعوی ایدجك

کمسنه متعین دکل شهادت باطل اولدی باب الحلف بالعتق بو باب ازالتق ایله اندك

بیاننه مخصوصدر فیعتق بان دخلت فکل عبد لی یومئذ حر من له حین دخل ملکه بعد حلفه او قبله

ازاد اکر اوه کررسم بنوم اچون اولکون اولان قوللرم جمیعسی ازاد اولسون دیدوکی قولیله اول وقتده

کندوایچون اولان قوللرم جمیعسی کرکسه ملکنه اندن اچدوکندن صکره کرسون کرك اول کرسون وبلا

یومئذ من له وقت حلفه فقط مثل کل عبد لی وملکه حر بعد غد عنده اکر یومئذ المسه اندن اچدکی

ملکنده اولنی ازاد اولور انجق اشبو قولی کبی کم هر قول که بنم ایچون واردر ویا حر قول که بن مالکم ازاد اولسون

یادن دکل برسی کون ددی ازاد اولور یارن دکل برسی کون اولدوغنده شول اندن اچدوکی وقت ملکنده

اولان انجق لا احمل بکل مملوك فی ذکر حر وان ولدت لاقل من نصف سنة حمل ازاد اولماز شول

قولیله که بنم ملکم اولنی هر ارکك ازاد اولسون ددی کرچه یارم یلدن اکسوکده طوغرسده اما ارکك

دیدوکی بو جاریه یوامسون ایچوندور زیرا جاریه ازاد اولیجق حمل دخی تبعیتیله ازاد اولور وتبر

بکل عبد لی وملکه حر بعد موتی من له یوم قال لا من ملك بعده هر قول که بنم ایچون واردر ویا هر قول که

بن انکا مالکن اول ازاد اولسون اولدکدن صکره دیدوکی قولیله مدبر اتمش اولور شول دیدوکی کون

كندونك اولادي صكره مالك اولدوغي ولما زحتي صاتسه جايزدر فان مات عتقا من الثلث اكر بويله دين
لمسنه فوت اولسه اكسي بله ازاد اولور ثلثندن يعني ديدوكي مالك اولدوغنده ودخي صكره مالك اولدوغده
ومن اعتق على مال او به فقبل عتق والمال دين عليه نيكفل به بخلاف بدل الكتابة بر كمسنه مال
اوزرنه ازاد اولنسه وياخود ماليله ازاد اولنسه قبول اتسه ازاد اولور ومال ذمته بورج اولور اوزرنه
وكفيل النمق دخي جايز اولور بو مال ايچون اما بهايه كسلن قولك ويوجك مالينك خلافنيله كه انك
ايچون كفيل المق جايز دكلدر والمعلق عتقه بالاداء مأذون ان ادى عتق شول قولكه انك ازاد لغي
مالك اداسنه تعليق اولنمش اوله يعني دنلمش اوله كه اكر شو قدر مالي ادا ايدرسك ازاد اول امدي
اول قول تجارته اذن ويرلمش اولور اكر ذكر اولان مالي ادا اتسه ازاد اولور همان لا مكاتب بهايه
كسلمش اولما زحتي صاتسه جايز اولور مالي مذكوري ادا اتمزدن اول ويقيد ادائه بالمجلس ان علق
وباذا الا ودخي اداسي مجلس ايله مقيد اولور يعني مجلس تمام اولدقدن صكره ادا اتسه صحيح اولمز
اكر لفظ ان ايله تعليق اتسه اما اذا ايله تعليق اتسه مجلس ايله مقيد اولمزان ايله اولمجق تركيبه معناسي
اكر ادا اتسك ديمك اولور واكر اذا ايله اولسه شول وقت كه ادا اتسك ديمك اولور ورجع المولى
عليه ان ادى مما كسبه قبل التعليق لا مما بعده افندسي كرو تكرار الور قولدن مالي اكر تعليقدن
اول كسب اتدوكي مالدن ادا اتمش ايسه اما صكره كسب اتدوكندن ادا اتمش ايسه كرو النماز وعتق
في حاليه ازاد اولور اكي حالده بله يعني تعليقدن اول كي كسبدن ويردوكي حالده ودخي صكره كسبدن
ويردوكي حالده وان خلى بينه وبينه قول ازاد اولور اكرچه افندسي ايله مال اورتسنه تخليه اتسه
يعني مالي بر وجهله قوسكه افندسي وارادن الوب قبض اتمكه قادر اولسه لان ادى بعضه وان

نزل قابضا في فضليه اكر بعضسني ازاد اتسه ازاد اولمز اكرچه اكي بوعده بله يعني كلسني ادا اتدوكنده
ودخي بعضسني ادا اتدوكنده افندسي قبض اتمش منزله سنده قلنور سده وفي انت حر بعد موتي
بالف ان قبل بعد موته واعتقه الوارث عتق سن ازاد اول بن اولدكدن صكره بيك اقچه ايله ديدكي
قولنده اكر قول قبول اتسه اولدكدن صكره وارث دخي ازاد اتسه ازاد اولور والا فلا واكر اولدكدن صكره
قول قبول اتمسه ويا وارث ازاد قلمسه ازاد اولمز ولو حرره على خدمته سنة فقبل عتق وخدمه مدتها
اكر قولي ازاد اتسه بر ييل خدمت اتمك اوزرنه قول دخي قبول اتسه ازاد اولور ودخي خدمت ادر مدتي
مقدار فان مات مولاه قبلها تجب قيمته اكر قولك افندسي فوت اولسه خدمتدن اول قولك قيمتي
واجب اولور وعند محمد تجب قيمة خدمته امام محمد قتنده خدمتنك قيمتي واجب اولور كبيع عبده
منه بعين فهلكت تجب قيمته وعندهما قيمتها تتمه بو قولي قولك كرو كندو نفسنه بر متعين نسنه ايله
صاتسه دخي اول نسنه هلاك اولسه قولك قيمتي واجب اولور ابو حنيفه ايله ابو يوسف قتنده امام
محمد قتنده اولها لكك قيمتي واجب اولور وفي اعتقها بالف على ان اتزوجها ان فعل وابت عتقت
ولا شيء عليها امر جاريه كي ازاد ايت بنك اقچه ايله شو شرط اوزرنه كه بكا نكاح ايده سن ديدوكي
قولنده اكر ازاد اتسه دخي جاريه ابا اتسه وارمسه ازاد اولور واما يدوب ايت دين كشنك اوزرنه
نسنه لازم اولماز ولو ضمنه عنه قسم على قيمتها ومهرها وتجب حصة القيمة اكر اول قولنه برغني قتسه
تو كجه بندن اوتري ديسه اول صورتده بيك اقچه تقسيم اولنور قيمتله مهر اوزرنه دخي قيمته دوشن
حصه امر ايدنك اوزرنه واجب اولور فرضا قيمتي بيك اقچه اولسه مهري بش يوز اقچه اولسه اوابيك
اقچه نك اوچده اكسي قيمة حصه سي اولور اوچده بري مهر حصه سي اولور فلو نكحت فحصة مهرها مهرها ورا

في وجهيه اكر جاريه نكاح اتسه ابا اتمسه مهر دوشن حصه واجب اولور اول امر ايدنك اوزرينه جاريه
ايچون اكي صورتده بله مهر دوشن حصه جاريه ايچون مهر اولور

باب التدبير والاستيلاد

بو باب مدبر اتمك وام ولد اتمك بياننه مخصوص درمن او عتق عن دبر مطلقا بان مت فانت حر او انت
حر عن دبر مني او انت مدبر او دبرتك او ان مت الى ماية سنة وغلب موته قبلها فمدبر بو قولر ازا
قلنسه صوكدن مطلقا شويله ديمكله كه اكر بن اولورسم سن ازاد اول يا ديمكله كه سن ازاد اول
صوكمدن يا سن مدبرسن يا بن سني مدبر اتدوم يا يوز ييل دكن اكر اولورسم سن ازاد اول حال بو كه
اكثر احتمال يوز ييلدن بر واو لملك اولسه اول قول مدبر اولور اما مطلقا انو كچون دركه اكر خسته
لقدن اولورسم ويا شو سفرده اولورسم ديسه مدبر اولماز ايله اولسه صاحب وقايه نك مطلقا
ديدوكي بونلردن احتراض ايچوندر لا يباع ولا يوهب ويستخدم ويستأجر والامة توطأ وتنكح
مدبر صاتلمز و باغشلنمز اما قوللانلور و جاريه دوتلور و جاريه اولسه جماع اولنور و نكاح اولنور
فان مات سيده عتق من ثلث ماله ويسعى في ثلثيه لم يترك غيره واكر مدبرك افندسي اولسه ازاد اولور
مالينك ثلثندن واكي ثلث ايچون قول سعي ايدر اكر قولدن غيري نسنه ترك اتمسه وفي كله ان استغرق دينه
قول سعي ايدر جميع قيمتندن اوتري اكر بورج قبلسه قيمتي وبيع ان قال له ان مت في سفري ومرضي هذا
او الى سنة او نحوها مما يمكن غالبا قول صاتلور اكر اكا افندسي ايتسه اكر بن شو سفرده اولورسم ويا
شو خسته لكمده اولورسم ويا بو ييلدك اولورسم ويا بونلره بكزر بر نسنه ديسه شول اكثر احتمال اصابغ
اولمسي اولن نسنلردن وعتق ان وجد شرطه كعتق المدبر ازاد اولور بو صاتلمسي جايز اولان صورتلرده
اكر ملكنده ايكي شرط بولنسه مدبر ازاد لغي كبي يعني ثلثندن ازاد اولور وامة ولدت من سيدها

او من زوج فملكها ام ولد وحكمها ام ولد وحكمها كالمدبر الا انها معتق عند موته من كل ماله
شول جاريه افندسندن ولد كتوردي ويا خود اندن ولد كتوردي دخي صكره اري اكا مالك اولدي
اول جاريه اكا ام ولد اولور انك حكمي هان مدبر حكمي كبيدر الا بو قدر وار كه اول جاريه افندسي اولدكي وقت
جميع مالندن ازاد اولور ثلثندن اولمز مدبر كبي ولم تسع لدينه دخي ام ولد سعي اتمز افندسنك بورجندن
اوتري ولا يثبت نسب ولدها الا ان يقر به ودخي بو ام ولدوك ولدينك نسبي ثابت اولمز الا
مكر كه افندسي اقرار ايده فان اقر فولدت آخر ثبت نسبه بلا دعوة وانتفى بنفيه اكر افندسي ولده
اقرار ايلسه صكره جاريه بر ولد دخي كتورسه نسبي ثابت اولور صكره غي ولدوك بندن در ديو دعوي
اتمز سوزن اما منتفي اولور نسبي افندسي نفي ايدوب بندن دكلدور ديمكله وام ولد النصراني اذا
اسلمت تسعى في قيمتها وتعتق بعدها ان عرض عليه الاسلام فابى وهي بحالها ان عرض فاسلم
عيسي يه طاپن كافرك ام ولدي چقيجان مسلمان اولسه قيمتندن اوتري سعي ادر اودر صكره ازاد اولور
اكر كافر مسلمان اول دنلسه ده اولمسه واكر اول كافر مسلمان اولسه كروحالي اوزرينه ام ولدي اولور
فان ادعى ولد امة مشتركة ثبت نسبه منه وهي ام ولده وضمن نصف قيمتها ونصف عقرها لا قيمة
ولدها شريكك برسي مشترك جاريه نك ولدي بندندور ديسه نسبي ثابت اولور اول كمسندن
وجاريه اونك ام ولدي اولور ويارم قيمتي اودر شريكنه ودخي يارم مهرين ده اودر اما ولدوك
قيمتني اودر روان ادعياه فهو منهما وهي ام ولدهما اكر ايكي شريكك بله دعوي اتسلر ولد اكسندن
بله اولور يعني اكسنك بله ام ولدي اولور وعلى كل نصف عقرها وتقاضا ودخي هر برينك اوزرينه
يارم مهر لازم اولور دخي بربرد وتشرلر ويرث من كل ارث ابن وورثاه ارث اب ودخي اوغلن

هر بوندن بر اوغل میراثن یر اما اکسی یله اوغلان دن بو بابا میراثن یرلر وان ادعی ولد امة مکاتبة
لزمه عقرها ونسب الولد وقیمته لا الامیة اکر بر کمسنه بهایه کسلمش قولنک جاریه سنک ولدی
بندندر دیو دعوی اتسه اول کمسیه جاریه نک مهری لازم اولور ودخی ولدک نسبی لازم اولور ودخی
ولدک قیمتی ده لازم اولور اما ام ولدک ثابت اولماز یعنی جاریه آنک ام ولدی اولماز ان صدقه
مکاتبه والا لا یثبت نسبه اذا ملکه یوما نسب ثابت اولور اکر اول بهایه کسدوکی قول تصدیق
اتسه بندندر دیدوکنی واکر تصدیق اتمسه ثابت اولماز الا مکوکه اول ولده مالک اوله بوکون یعنی
بوزمانده

كتاب الايمان

بو کتاب یمینلرک بیاننه مخصوصدر وهی ثلاث فحلفه علی فعل
او ترک ماض کاذبا عمدا غموس یا شمر به یمین اوچ دور ایله اولسه برسنک اندیجسی یلان اولدوغی
حالده قصدله کچمش زمانده اولان فعل اوزرینه ویا فعلک ترکی اوزرینه اوله بو یمین غموس دور بونک
سببیله کشی کناهکار اولور بوکه غموس دیدوکلری کشی یی باتورر ویغجون وظانا انه حق وهو ضده
ولغو یرجی عفوه اول وجه برسی دخی حقدر دیو ظن ایدوب اند اچسه دور حال بوکه حق دکلدر
بو یمین لغودر عفو اولنمق اومولور وعلی آت منعقد وکفر به فقط ان حنث ولو سهوا او کرها حلف
او حنث اول وجه برسی دخی کلجک نسنیه اند اچکدر بوکه یمین منعقد دیرلر وکفارت ویره بونده
انجق اول کی اوکلیده کفارت یوقدر اما بو یمین منعقدده واردر کفارت اکر آندنی صیوب
حنث اولسه اکرچه یا کلمقایله ویا کوجیله اولسه اچسه ویا حنث اولسه والقسم بالله او باسم
من اسمائه کالرحمن والرحیم والحق اند لفظة الله دور ویا الله تبارک وتعالینک اسملرندن بر اسمله
در الرحمن کبی والرحیم کبی والحق کبی او بصفة یحلف بها من صفاته کعزة الله وجلاله وکبریائه

وعظمته

وعظمته وقدرته ویا آند الله تبارک وتعالینک صفتلرندن شول صفتله درانوکله آند ویررلر عزة الله
کبی وجلال الله کبی وعظمة الله کبی وقدرة الله لا بغیر الله کالنبی والقران والکعبة الله تعالینک غیریله
آند ویرلمز النبی کبی والقران کبی والکعبة کبی ولا بصفة لا یحلف بها عرفا کرحمته وعلمه ورضائه
وغضبه وسخطه وعذابه ودخی شول صفتله اولمزکه عادتده دخی آنوکله اند ویرلمز اندی رحمة الله کبی
وعلم الله کبی وغضب الله کبی وسخط الله وعذاب الله کبی وقوله لعمر الله آند اچن کشنک لعمر الله دیدوکی
قولی وایم الله دخی ایم الله دیدوکی قولی وعهد الله دخی عهد الله دیدوکی قولی ومیثاقه دخی میثاق الله دیدوکی
دیدوکی قولی واقسم واحلف واشهد وان لم یقل بالله ودخی اقسم دیدوکی قولی معناسی ده آند ایچورم دیمکدر
ودخی احلف دیدوکی قولی بوده اقسم معناسنه در ودخی اشهد دیدوکی قولی معناسی بن شهادت ایدرین
دیمکدر واکرچه بو اوجده بالله دیمزسه وعلی نذر او یمین او عهد وان لم یضف الی الله ودخی اوزرمه
نذر اولسون ویا یمین اولسون ویا عهد اولسون دیدوکی قولی اکرچه که بونلری لفظة الله مضاف
قلمزسه وان فعل کذا فهو کافر وان لم یکفر علقه بماض او آت ودخی شو اشی اشلرسم کافر اولام
دیدوکی قولی اکرچه کافر اولمزسه کرکسه کچمش زمانده اولن فعله اصلسون وکرکسه کلجکه وسوکندمی
خوردم بخدای ودخی فارسیجه اند ایچرن الله دیدوکی قولی قسم بو مذکورات هپ اند در وحقا اما
حقا دیدوکی قولی وسوکند خوردم بخدای یا بطلاق زن ودخی فارسیجه اند ایچرم الله تعالی یه دیدوکی
قولی یا اند ایچرم عورت طلاقنه دیدوکی قولی وان فعله فعلیه غضبه او سخطه او لعنته او انا زان
او سارق او شارب خمر او اکل ربوا لا ودخی اکر فلان اشی اشلرسم الله تعالینک غضبی ویا سخطی
همان غضب معناسنه در ویا لعنتی اوزرنه اولسون ویا زنا ایدیجی ویا اوغری ویا بیجی اچیجی ویا ربا ییجی

اولن دیدوکی قولی بونلرک جمیعسی اندر کلدور وحروف القسم الواو والباء والتاء آندایچون حرفلر
واردورکه اونلر واو ودر دخی بادر ودخی تادر وتضمر کالله افعله بو حرفلر کزلی دخی اولورلر الله لافعل
کبی بونک معناسی والله اشلرن دمکدور وکفارته عتق رقبة او اطعام عشرة مساکین کما هما فی الظهار
آندوک کفارتی بر قول ویا برجاریه ازاد اتمکدر ویا اون مسکینی طعام لندرمکدر شول ظهارده کچن ازاد لق
کبی ودخی طعام کبی او کسوتهم لکل ثوب یستر عامة بدنه فلم یجز السراویل ویا اون مسکینی کیجلدمک
ملکدر هر بونه برکیاسی که جمیع بدنن اورته اولسه یالکوز ایچ طونی جایز دکلدر وان عجز عنها
وقت الاداء صام ثلاثة ایام ولاء اکر کفارت ادا ایدجک وقت بو اوجدن عاجز اولسه اوچ کون
اوروج دوته بربرینه متصل ولم یجز بلا حنث کفارت ویرمک جایز دکلدر حنیث اولمقدن اول ومن
حلف علی معصیة کعدم الکلام مع حنیث وکفر بر کمسنه آند اچسه بر کناه اوزرنه باباسیله سویلش
ممک کبی مثلا سویلشوب حنیث اوله دخی کفارت وین ولا کفارة فی حلف کافر وان حنیث مسلما
کفارت اولمز کافرک آندنده اکرچه مسلمان اولدقدن صکره حنیث اولورسده ومن حرم ملکه لا یحرم
وان استباحه کفر بر کمسنه ملکنی کندویه حرام اتسه حرام اولماز واکر اول حرام اتدوکی نسنه‌یه
حلال کورسه کفارت وین ومن نذر مطلقا او معلقا بشرط یریده قدم غایبی فوجد وفی بر کمسنه
نذر اتسه مطلقا یعنی بر شرطیله معلق اولمق سوزن مثلا الله ایچون اوزرمه اولسون شو کونلک اوروجی
دیمک کبی ویا معلق نذر اتسه بو دیلدوکی شرطله مثلا اکر غایب اولان کمسنه کلورسه نذر اولسون فلان نسنه
دیمک کبی دخی اول شرط بولنسه نذرنه وفا ایده ایما لم یرده کان زنیت وفی وکفر هو الصحیح واکر نذرنی دیلدیکی
نسنیله تعلیق اتسه مثلا اکر زنا ایدرسم فلان نسنه نذر اولسون دیلدوکی قولی کبی مختیر در کر کسه نذر

وفا

١٠٢

وفا التسون وکوک کفارت ویرسون مختیر اولمق صحیح دور اما بعضلر نذرنه وفا التسون ایچون کفارت
جایز دکلدور دیرا بو اصل نذر یمین اولور ومن وصل ان شاء الله بحلفه بطل بر کمسنه ان شاء الله اولند دیو
آندنه اندی باطل اولور **باب حلف الفعل** بو باب فعل اوزرنه آندک بیاننه مخصوص دور
من حلف لا یدخل بیتا یحنث بدخوله بر کمسنه آند اچسه که او کرمیه حنیث اولور اول اوک صفه‌سنه
کرمکله یعنی اوک اوکلوکنه لا الکعبة او مسجدا او بیعة او کنیسة او دهلیزا او ظلة باب دار مکیه کرمکله
حنیث اولماز ویا مسجده کرمکله یا عیسی یه طپانلرک کلسه‌سنه کرمکله ویا یهودیلرک کلسه‌سنه
کرمکله ویا دهلیزه کرمکله دهلیز دیو حولیه اوارا سنه درلر ویا حولی قپوسی اوزرنده اولان نسنیه
کرمکله کما فی لا یدخل دارا فدخل دارا خربة نتکه دار کرمیم دیو آند اچدوکنده خراب اولمش داره کرسه
حنیث اولمدوغی کبی دار استعمال عربده شول یره درلر که انده حولی اوله ودخی یتحق اوله وفی هذه الدار یحنث
ان دخلها منهدمة صحراء وبعد ما بنیت آخری او وقف علی سطحها شو داره کرمیم دیو آند اچدوکنده حنیث اولور
یقلوب صحرا اولدقدن صکره کورسه ده ویا بر غیری دار بنا اولندقدن صکره کرسه ده ویا طامنک اوزرنده
طورسه ده وقیل فی عرفنا لا یحنث وبعضلر ایدور چقوب طام اوزرنده طورمق ایله حنیث اولماز بزم
عادتمزده کما لو جعلت مسجدا او حماما او بستانا او بیتا او دخلها بعد هدم الحمام نتکم اول دار مسجد
قلندقدن صکره کورسه حنیث اولمدوکی کبی ویا حمام یقلدقدن صکره کورسه حنیث اولمدوغی کبی زیرا یقلدقدن
صکره کرو دارلک اسمی عودت اولنمز وکذا البیت ودخله منهدما صحراء او بعد ما بنی بیتا آخر ودخی
شو اوه کرمیم دیو آند ایچوب دخی یقلوب صحرا اولدقدن صکره کرودکنده ویا بر غیری او بنا اولدقدن صکره
کردوغنده حنیث اولمدوغی کبی وهذه الدار فوقف فی طاق باب او اغلق کان خارجا ویا شو داره کرمیم دیو

آند ایچوب دخی قپو نڭ اچنده بر وجهله طوردوغنده که اکر قپو برکنسه کند و طاشره قالشه حنث اولمدوغی کبی

ولا یسکنها وهو ساکنها ویا اند اچدیکه شو دارده طورمیا حالا بو که دارك اچنده طورو یورر اولا یلبسه

وهو لابسه ویا اند اچدیکه شونی کیمیا حالا بو که کیا طورر اولا یرکبه وهو راکبه ویا اند اچدیکه شو آته

بنمیه حالا بو که بنه طورور فاخذ فی النقلة وتزع ونزل بلا مکث دخی آند نڭ عقبنجه اکلنمیوب بشلدی

داردن چقماو دخی اکلنمیوب چیقردی کیا جکی ودخی اکلنمیوب آتدن اندی بو صورتلرده حنث اولمز

اولا یدخل فقعد فیها الا ان یخرج ثم یدخل ویا اند اچدیکه داره کورمیاهان اوتردی دارده حنث المز

الا مکو که چیقه کرو کره اول وقت حنث اولور ولا فی لیسکنن هذه الدار لابد من خروجه باهله

ومتاعه اجمع حتی یحنث بوتد بقی بخلاف المصر والقریة اند اچدوکنده شول دارده طورمیه لازمدر

اهلیله و دخی جمیع اسبابیله چقمق لق بر تزق که قالمش وله حنث اولور اشهرده و دخی کویده طو

میم دیو آند ولك خلافیله که اهلنی و اسبابنی چقرمق لازم دکل بونلرده وحنث فی لایخرج لو حمل واخرج

بامره لا ان اخرج بلا امره مکرهاً او راضیاً ومثله لایدخل اقساماً وحکماً و دخی حنث اولور آند

اچدوکنده چقمیه اکو کندو امریله کتورسلر چقارسلر اما کندو امرسنز کوجیله ورضاسیله

چقارولسه حنث اولماز و بونڭ کبی میم دیو آند اچمك اقسامنده واحکامنده ولا فی لایخرج الا الی

جنازة ان خرج الیها ثم الی امر آخر و دخی حنث اولماز اند اچدوکنده که جنازه دن غیری یه چقمیه اکر جنازه

چقسه دخی صکره بر مصلحته وارسه اوراده اکارو ویحنث فی لایخرج الی مکة فخرج یریدها ورجع

و دخی حنث اولور اند اچدوکنده که مکیه چقمیه مکه قصدنه دخی دوکوسه لا فی لا یأتیها حتی یدخلها

اند اچدوکنده که مکیه کلمیه حنث اولماز تا کیرمینجه وذهابه کخروجه فی الاصح کدمسی دخی چقمسی کبیدر

اصح

اصح مذهبده اما بعضلر قتنده کلمك کبیدر وفی لیاتین مکة ولم یأتها لایحنث الا فی حیوته مکیه

کلمکه اند ایچوب دخی کلدوکنده حنث اولماز الا آخر عمرنده حنث اولور وحنث فی لیاتینه غداً

ان استطاع ان لم یأته بلا مانع کمرض اوسلطان حنث اولور اکر قادر اولورسم فلان کمسیه یارن

کلم دیو اند اچدوکنده اکر کلمسه مانع سوزخسته لك کبی ویا سلطان کبی ودین نیة الحقیقة حقیقت

قدرت نیتی تصدیق اولور دیانةً یعنی اول کمسنه دیسه که بن قادر اولورسم دکده مرادم شول

قدرت نامه که فعله مقارن اولور دخی فعلك صدوری آنڭ قتنده واجب اولور اول قدرتدن سلامة

اسباب دکلدور دیسه اول کمسنیه انانلور دیانة بینه وبین الله اما قاضی حکم تمزانامز

فی لایخرج الا باذنه لکل خروج آذن بو کمسنه اند اچسه که عورتی طاشره چقمیه الا کندو اذنیله چقه

اول کمسنه اندنده حنث اولماز اکو هر چقمقده بر اذن اولسه لا فی الا ان اذن لك هر چقشده بر اذن

شرط دکلدور اکر اند اچوب دیسه چقمیه سن الا بنوم سکا اذن نمرولمقلق ایله چقاسن دیسه بلکه بر اذن

کفایت ایدر اما عربیسنده اولان فرق بو اکی کلامك تورکسنده ظاهر دکلدور ایکنی وللحنث فی ان خرجت

وان ضربت لمرید خروج اوضرب عبد فعلها فوراً چقمق دلین عورته ویا قللنی وردکینی کمسیه اکر

چقاردسك ودخی اکوورورسا دیو اند اچدوکنده حنث اولمق ایچون شرط فوری چقمق ودخی اول

حالده ورمقدر وفی ان تغذیت بعد تعال تغد معه بر کمسنه بر کشنیه کل بنم ایله صباح یمکن

یی دیدوکندن صکره اول کشی اکر صباح یمکن یرسم دیو اند اچدوکنده حنث اولمغه شرطی اول کشی صباح

یمکن اول کمسنیله یمکدر وکفی مطلق التغدی ان ضم الیوم واکر جوابنده اکر بو کون صباح یمکن یرسم دیو

اند اچسه بو بو کونده قتسه حنث اولمقده مطلقاً صباح یمکن یمك کفایت ایدر کوکسه اول کمسنیله یسون

کوکسه باشقه و مرکب المأذون لیس لمولاه فی حق الحلف الا اذا لم یکن علیه دین مستغرق ونواه تجارة
اذن ویرلن قولک بندی افندیسنک دکلدور آند حقنده الا مکه قولک کندوی ومالنی قپلمش بورجی
اولمیا ودخی اند اچن کمسنه نیت ایده بو قولک بندنده بیله صورت مسئله بودر که بر کمسنه اند اچدیکم
زیدک آتنه بنمیه حنث اولماز اکر تجارته اذن ویرمش قولنک اتنه بنسه الا مکه اول قولک کندوی ومالنی
قپلمشی بورجی اولمیه ودخی اول اند اچن کمسنه زیدک قولنک آتن بیله نیت ایلیه ویقید الاکل من هذه
النخلة بثمرها شو خرما اغاجندن یمیم دیو اند اچد وکنده یمشی خرما یله مقید اولور یعنی خرماسن یمکله
حنث اولور وهذا البر باکله قضما ودخی شو بغدایدن یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور بغدای نیویله
حالی اوزونده یمکی یمک ایله وقضمک لغتی معناسی دیشی اوجلاریله یمکدر وهذا الدقیق باکل خبزه
فلا یحنث لو استفه کما هو ودخی شو اوندن یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولورا کمکین یمکله اما حنث
اولماز اکر اوندن شویله یسه واکل الشواء باللحم لا الباذنجان والجزر ودخی بوریان یمیم دیو انداجد وکنده
حنث اولورات بریانیله اما باذنجان ایله اولماز ودخی کزرله اولماز والطبیخ بما طبخ ودخی بشمش
یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور شول اتن بشن نسنیله والرأس بما یکبس فی التنانیر ویباع
فی مصر ودخی باش یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور شول باشیله که تنورلن قیوله ودخی شهرده
صاتله والشحم بشحم البطن ودخی شحم یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور اچ یاغن یمکله اما ارقه چقان
یاغله حنث اولماز اما ترکیده بو ذکر اولنلرک بعض جاری دکلدور والخبز بخبز البر والشعیر لا خبز
الارز ببلد لا یعتاد ودخی اتمک یمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور بغدای اتمکنده ودخی ارپه اتمکنده
اما برنج اتمکیله حنث اولماز شول یرده برنج اتمکی عادت دکل اما عادت اولن یرده حنث اولور والفاکهة

بالتفاح ودخی یمش یمیم دیو انداجد وکنده الما یسه حنث اولور والمشمش ودخی زردالو یله حنث اولور والبطیخ ودخی
قاون یمکله ده حنث اولور لا العنب اما اوزم یمکله حنث اولماز والرمان ودخی نار یمکله حنث اولماز
والرطب ودخی خرما یمکله حنث اولماز والقثاء ودخی یاش خیار یمکله ده حنث اولماز والخیار دخی یمکله ده
حنث اولماز والشرب من نهر بالکرع منه فلا یحنث لو شرب منه باناء بخلاف الحلف من مائه ارماقدن
اچمیم دیو انداجد وکنده حنث اولور ارماقدن یاتوب اچمکله اما قاب ایله اچسه حنث اولماز اما ارماغک
صویندن اچمیم دیو انداجد واعزاقیله که هر نه وجهیله اچرسه حنث اولور بو صورتده وتحلیف الوالی
لیعلمه بکل داعر اتی بحال ولایته هر مفسد که شهره کله بکا بلدوره سن دیو بر کمسنه صوباشنک اندورسی
صوباشلغیله متقید دور صوباشلقدن صکره یعنی صوباشلغندن چقدقدن صکره بلدورمسنه
حنث اولماز والضرب والکسوة والکلام والدخول علیه بالحیوة لا الغسل ورمق وکیاسی کیدرمک
وسویلمک واوزرینه کرمک بونلر هب صاغلقله مقید دور مثلا بر کمسنه وروریم دیو انداجسه صاغ
ایکن ورسه حنث اولور اولدکدن صکره ورسه حنث اولماز اما یومق صاغلقله مقید دکلدور
والقریب بما دون الشهر فی لیقضین دینه الی قریب والشهر بعید بو دجنی یقینده اودیم دیو آند
اچد وکنده یقین بر آیدن اکسوک ایله مقید اولور اما بر ای راقدور اکر بر آیده اودسه حنث
اولور واما اصطبغ فادام هر نسنیه اتمک باتله اول قاتقدر زیت وبال کبی وسرکه کبی دخی بونلری
بکوزرنه وارسه وکذا الملح لا بشواء طوز دخی اخلین دور یعنی قاتقدر اما بریان قاتق دکلدور
ولا یحنث فی لا یاکل من هذا البسر فاکل رطبه شو بسردن یمیم دیو انداجسه رطب اولدقدن صکره
یسه حنث اولماز بسر دیو خرمانک شول امشامشنه درلر اما رطب اولمشنه درلر که قورومامش اوله

ومن هذا الرطب واللبن فاكل تمراً او شيرازاً يا شو رطبدن يميم ديو آند اجسه ويا شو لبندن ديواند اجسه
دخي خرما اولدقدن صكره ويا سزمه يوغرت اولدقدن صكره يسه حنث اولماز او بسراً فاكل رطباً يا خرما
يميم ديو اند اجسه دخي والمثنى خرما يسه حنث اولور او لحماً فاكل سمكاً ويا ات يميم ديو اند اجسه
بالق يسه حنث اولماز او لحماً او شحماً فالية ياات يميم ياغي يميم ديو اند اجسه قيرق يسه حنث
اولماز ولانى لايشتري رطباً فاشترى كباسة فيها بسر و رطب دخي حنث اولماز شول كمسنه
اند اجدي بن خرما المم اولمشن الميم دخي بر سلقم الدي اجنده بعض اولمش بعضي خام ويحنث لو حلف
لا ياكل رطباً او بسراً فاكل مذنباً حنث اولور شول كمسنه كه اند اجدي اولمش خرما يميه دخي اجندن
بر زيني اولمش خرمائدي اولا ياكل لحماً فاكل كبداً او كرشاً او لحم خنزير او انسان ويا آند
اجدي كه ات يميه وار دي جكر يدي ويا قرن يدي ويا خنزير اتي ويا ادم يدي بو صورتلرده
حنث اولور والغداء الاكل من طلوع الفجر الى الظهر والعشاء منه الى نصف الليل والسحور منه
الى الفجر غدا ديو عرب دلنجه صباح طوغدوغندن اويله يه دك اولان يمكه درلر سحور ديو كيجه نك يارو سندن
صباحه دك يمكه درلر اويله مثلا بر كمسنه غدا النيم ديو اند اجسه صباحدن اويله دك يسه حنث اولور
وفي ان لبست او اكلت او شربت ونوى عيناً لم يصدق اصلاً بر كمسنه اند اجسه اكر كيرسم ويا يرسم
ويا ايچرسم ديو دخي بر معين و كيجك ويا بر تعيين يمك ويا بر معين ايچه جك نيت اتسه انانلمز اصلاً
يعني نه ديانة بينه وبين الله تعالى ونه قضاءً اهل حكم قتنده ولو ضم ثوباً او طعاماً او شراباً
ديني واكر كلامنه بر كيجك قتسه مثلا اكر كيجك كيرسم ديسه ويا يمك قتسه ويا شربت قتسه ديسه
اكر يمك يرسم ويا اكر شربت ايچرسم دخي بونلر ايله معين نيت اتسه قبول اولنور سوزي ديانة بينه
وبين الله تعالى

وبين الله تعالى اما قضاءً دكل يعني قاضي حكم اتمز وتصقد البر شرط صحة الحلف خلافاً لابي يوسف فمن
حلف لاشربن ماء هذا الكوز اليوم ولا ماء فيه او كان فصب في يومه لا يحنث اند صحيح اولمقده
شرط بودر كه حنث اولميوب اند نده كوجك اولمق ممكن ومتصور اوله خلافاً ابو يوسفك رحمه الله انكچون در
كه بر كشي اند اجدي كه بو كون شو بر داغك صوين ايچه يم ديسه حالبوكه بر داغك صوي يوق ياخود
واردي اول كون دوكلدي او كشي حنث اولماز زيرا بونده متصور دكلدر بو صورتده آند نده كوجك
اولمق وان اطلق ففي الاول كذا في الاول دون الثاني اكر مطلق ديسه بو سوزي بو كون ايله قيد اتمسه
كروا بخليني حنث اولمز اولكي صورتده يعني بر داغده صو اولماد وغي صورتده وصكره دوكلدوكي صورتده يعني
صو اولوب دوكلدكي صورتده حنث وفي ليصعدن السماء او ليقلبن هذا الحجر ذهباً او ليقتلن فلاناً
عالماً بموته انعقد لتصور البر وحنث للعجز بر كمسنه اند اجسه كه كوكا چقه ويا شو طاشي التون ديندو
ويا فلان كشي اولدوره بلدوكي حالده كه اول فلان اولمشدر بو صورتلرده اندي بغلنور اندا اولكو جك
اولمق متصور اولدوغيچون زيرا كوكا چقمق وطاشي التونه دوندرمك ويا اولمش كمسنه يي كور ودريلوب دخي
كورا ولدورمك نفسنده هب بونلر ممكن دور ودخي اول آند اجن كمسنه حنث اولور في الحال عادتده
عاجز اولدوغيچون وان لم يعلم فلا واكر اول كمسنه اولدوغن بلمسه اندا اولماز حنث دخي ولمز ومد
شعرها وخنقها وعضها كضربها عورتك ساچن چكمك ودخي بوغمق ودخي اصرمق عورتي ورمق
كبيدر وقطن ملكه بعد ان لبست من غزلك فهدي فغزلته ونسج ولبس هدي شو يا موكه
اكا مالك اولدي عورتنه ديدوكندن صكره كه اكر سنك اكردوغك دن كيجك اكر لورسم
اول هكيه صدقه اولسون عورت دخي بنبوغي اكردي دخي طوقتدي دخي ارده كيدي اول هدى

اولور یعنی مکیه صدقه اولور وخاتم ذهب حلی لا خاتم فضة التون یوزك بزکدر وکومش یوزك دکلدر
وعندهما عقد لؤلؤ لم یرصع حلی وبه یفتی امام یوسف ایله امام محمد قتنده انجو دزیکه التون ایله مرصع
اولمسه اول بزکدر وفتوی بونکله ویرلور ومن حلف لا ینام علی هذا الفراش فنام علی قرامه فوقه حنث
برکمسنه آند اجدیکه شو دوشکده اوزرنده اویومیه دخی دوشك اوزرنده کی چارشفا اوزرنده اویودی
حنث اولور لا من جعل فوقه فراشا آخر شو کمسکه اوزرنده دوشك دخی قالدی دخی اوزرنده اویدی
او حنث اولمز او حلف لا یجلس علی الارض فجلس علی بساط او حصیر ویا انداجدیکه یره اوزرنده
اوتورمیه واردی حالی اوزرنده وحصیر اوزرنده اوتوردی حنث اولمز ولو حال بینه وبینها
لباسه حنث الوکنذ ویله یر اورتاسنده کیجکی حایل اولسه حنث اولور کمن حلف لا یجلس علی
هذا السریر فجلس علی بساط فوقه شول کمسنه کبی اول کمسنه آند اجدی شو سریر اوزرنده اوتورمیه
واردی سریر اوزرنده اولان حالی اوزرنده اوتوردی دخی حنث اولور بخلاف جلوسه علی سریر
آخر فوقه اول سریر اوزرنده قونمش برغیری سریر اوزرنده اوتردوغنك خلافنیله که بونده
حنث اولماز ولا یفعله یقع علی الابد انداجسه برنسنه اشلمیه اول اندابدی اوزرنه واقع اولور
اول نسنه عمرنده اشلمك کرك ویفعله مرة انداجسه که برنسنه اشلیه اول اند برکره اشلمك
اوزرنده واقع اولور وبعلی المشی الی بیت الله او الی الکعبة یجب حج وعمرة مشیا ودم ان رکب اوزرنه
اولسون بیت الله یوریب وارمق دیدوکی قولیله یا بر حج ویا بر عمره واجب اولور اکر بنسه وارسه
قربان واجب اولور ولا بعلی الخروج او الذهاب الی بیت الله او المشی الی الحرم او الی المسجد الحرام او الصفا
والمروة نسنه لازم اولمز بیت الله کتمك اوزرنه قولیله ویا حرم یورمك اوزرمه اولسون دیمك ایله

ویا مسجد

ویا مسجد حرامه وصفایه ومروه یه یورمك اوزرمه اولسون دیمك ایله ولا یعتق عبد قیل له ان لم
احج العام فانت حر فشهدا بنحره بکوفة ازاد اولمش قولکه آکا ایدنلدیکه اکر بن بیل حج اتمزسم ازاد
اول دخی ایکی شاهد کتوردیکه بو یبل قربانی کوفده ایلدی وحنث بصوم ساعة بنیة فی لا یصوم لا اوصم
یوما او صوما حتی یتم یوما حنث اولور بر ساعت نیتله اوروج دوتیم دیو انداجدوکنده واکر یوما وصوما
قتسه یعنی برکون اوروج دوتیم دیو انداجسه ویا بر اوروج دوتیم دیو انداجسه حنث اولماز تا برکون
تمام اولمینجه وبرکعة فی لا یصلی لا بما دونها ولو ضم صلوة فبشفع لا باقل ودخی برکعت ایله حنث اولور
آند اجدوکنده که نماز قلمیه اما رکعتدن اکسك ایله اولماز واکر صلوة قتسه یعنی بر نماز قلمیم دیو
انداجسه اول وقت ایکی رکعت ایله اکسکله حنث اولماز وبولد میت فی ان ولدت فانت کذا
واکر سن طوغورسك بوشسن اول دیدوکی قولیله الوطوغمشی اوغلانده بوشنور وعتق الحی فی ان
ولدت فهو حر ان ولدت میتا ثم حیا اکر طوغرسك اول اوغلان ازاد اولسون دیدوکی قولنده
مکر اول بر اولی طوغسه صکره بری طوغسه اول صکره دری اولان اوغلان ازاد اولور وفی
لیقضین دینه الیوم وقضاه زیوفا آند اجدیکه بورجنی بوکون اودیه دخی زیوف اقچه ویردی زیوف
زیو شول یرامز اقچیه درلرکه انی بیت المال قبول اتمیه او بنهرجه ویا بنهرجه ویردی بنهرجه شول
یرامز اقچیه درلرکه آنی تاجیرلر قبول اتمیه او مستحقة ویا برغیری کمسنك حقنی ویردی او باعه
به شیئا وقبضه ویا بورجندن اوتری برنسنه صاتدی برج اشیده الدی قبض ایلدی بن بوصورتلرده
جمیعسنده آندندن کوچك اولور حنث اولمز ولو کان ستوقة او رصاصا او وهبه له اکر وردوکی
اقچه ستوقه اولسه ستوقه شول اقچیه درلرکه غشی غالب اوله آنوك کمشندن ویاخود وردوکی

اقچه فلادی اولسه ویا بورج اتی بورجی باغشلسه اول وقت آندنده کوچلك اولماز حنث اولور وفي لا يقبض
دينه درهمًا دون درهم حنث بقبض كله متفرقًا انداجدوكنده كه بورجن الميه براقچه سنی براقچه سز
حنث اولور جمعسن قبض اتمكله بولك بولك لا ببعضه دون باقيه بعضنی الوب بعضسنی المامق ايله
حنث اولماز اوكله بوزنين لم تتحللهما الا عمل الوزن وياخود هپ آلا كه اكی طريقله كه اراسنه طرتقفلن
غيری عمل كوميه بونك ايله ده حنث اولماز ولا في ان كان لي الا مائة فكذا اولم يملك الا خمسين
ودخی حنث اولماز شول قولنده كی اكر بنوم ايچون يوز درهمدن غيری وارسه شويله اولسون دری
حال بوكه اللی اقچه دن غيری يه مالك دكل ولا في يشم ريحانًا ان شمّ وردًا اويا سمينًا ودخی حنث
اولماز انداجدوكنده كه ريحان قوقميه اكر كل قوقسه ويا سمين قوقسه والبنفسج والورد على الورق
بنفشه دخی كل يبراق اوزرنه حمل اولنور يعنی مرادی براق اولور انجق غيری يراولماز

باب حلف القول

بو باب قوله متعلق اولان انداك بياننه مخصوص دور وحنث في حلف لا يكلمه
ان كلمه نايمًا بشرط ايقاضه حنث اولور آنداجدوكنده كه فلانه سويلميا اكر اويورکن سويلسه
اما شو مرتبده سويليه كه بونك سويلسی ايله اويانه وفي لا الا باذنه ان اذن ولم يعلم به فكلمه
حنث اولور انداجدوكنده فلانه سويليه الا باذنيله سويليه اكر اول فلانا اذن ويرسه اما انی وركدیكنی
بلمسه دخی سويلسه ولا في يكلم صاحب هذا الثوب فباعه فكلمه ودخی حنث اولورا نداجدوكنده
كه شو كيا سنك اشنه سويليه دخی اول كمسنه اول كيا بی صاتدی صاتدقدنصكره سويلدی وفي لا
يكلم هذا الشاب فكلمه شيخًا ودخی حنث اولورا نداجدوكنده كه شو يكيده سويليه واردی قوجه
اولدقدنصكره سويلدی وفي هذا حرّان بعته او اشتريته ان عقد بالخيار شوازاد اولسون

اكر

اكر صاتوسم ديدوكنده ويا الورسم ديدوكنده حنث اولور يعنی ازاد اولور اكر مختيربازارتسه وفي ان
لم ابعه فكذا فاعتق او دبّر اكر شونی صتمزسم شويله اولسون ديدوكنده ازاد اتسه ويا مدبّر اتسه
حنث اولور يعنی اول ديدوكی بنسنه اوزرنه لازم اولور مثلا اكر عورتی طلاق اولسه بوش اولور وبفعل
وكيله في حلف النكاح وكيلی ولان كمسنه اتمك كبی حنث اولور نكاحه انداجدوكنده والطلاق دخی
طلاقه والخلع دخی خلع والعتق دخی ازادلغه والكتابة دخی قولی بهايه كسمكده والصلح عن دم عمدٍ
ودخی قصديله اولان قان دناو تری صلحدور والهبة دخی بخشش ده والصدقة ودخی صدقيه والقرض
دخی اودنج ويرمكه والاستقراض ودخی اودنج نسنه المغا والايداع دخی امانت قومغه والاستيداع
دخی امانت المغا والاعارة دخی عاريته نسنه ويرمكه والاستعارة دخی عاريتا المغا والذبح دخی
بوغزلمغه وضرب العبد دخی قولن دوكمكه وقضاء الدين دخی بورجن اودمكه وقبضه دخی بورجن
قبض اتمكه والبناء دخی يا بو يبمغه والخياطة دخی كيجك دكمكه والكسوة دخی كيجك كيدرمكه
والحمل دخی نسنه كوترمكه لا حلع المبيع وكيلی اتمكله حنث اولماز صاتمغه انداجدوكنده والشراء
ودخی صاتون المغه والاجارة دخی اجرت ويرمكه والاستيجارة دخی اجرته المغه والقسمة دخی قسمت
وضرب الولد دخی اوغلان دوكمكه ولا في لا يتكلم فقراء القرآن او سبّح او هلّل وكبّر في صلوته اوخارجها
ودخی حنث اولمز انداجدوكنده كه سويليه دخی قران اوقدی ويا تسبيح اتدی ويا لا اله الا الله دیدی
ويا الله اكبر ددی نمازده يا نمازدن طاشره ويوم اكلمه على الملوين وصح نية النهار خاصة سويلدوكم
كن شويله اولسون ديو انداجدوكنده هم كوندنده وهم كيجه يرا رايله اولسه هر قنقسنده سويلسه
حنث اولور اما كندونيتی كوندوزه تخصيص اتسه بوده صحيح دور وليلة اكلمه على الليل والا ان تلقاه

كحتّى في ان كلمته الآن يقدم زيد وحتّى حنث ان كلمه قبل قدومه لا ان كلمه بعده لفظ الآن عربيده
غايت اچوندور حتّى كبي انوكچون دوران كلمته الآن يا حتّى يقدم زيد ديدوكنده حنث اولور اكر زيد
كلمزدن اوّل سويلسه امّا زيد كلدوكندن صكره سويليسه حنث اولماز وفي لا يتكلم عبده او امرأته
او صديقه او لا يدخل داره انداچدوكنده كه فلانك قولنه سويليميه يا عورتنه سويليميه يا آنوك دوستنه
سويليميه ويا اونه كوميه ان زالت اضافته وكلّم لا يحنث في العبد اشار اليه بهذا اولي وفي غيره
ان اشار بهذا احنث والا فلا اكر اول فلانه اضافته كتسه يعني اول كمسنه قولني صاتسه يا عورتني
بوشاسه ويا دوستيله دوشمش اولسه ويا اوي صاتسه دخي سويليسه حنث اولماز قولده كركسه
اشارت اتسون هذا ايله كرك اتمسون امّا قولك غيرنده اشارت اتسه هذا ايله حنث اولورو
اكر اتمسه اولماز وحين وزمان بلا نيّة نصف سنةٍ نكرا او عرّف ومعها ما نوي لفظ حين ودخي
لفظ زمان نسنه نيّت اتمزسوزنده يا دم ييل اولركوكسه الف لام سز اولسون كركسه الف لام مله
اولسون امّا نيّتله اولجق اول نيّت اتدوكى نسنه اول اولور والدّهر لم يدر منكّرًا والابد معرّفًا
ودخي دهر الف لام سز اولدوغي حالده بلمدي ابو حنيفه رحمه الله قتنده امّا امامين قتنده يا دم ييلدر
اكر الف لام اولسه اندمراد اولنور وايّام منكّرةً ثلاثةً ودخي ايام الف لام سز اوچ كون دور وايّام
كثيرةٍ وايّام والشّهور عشرةٍ ودخي ايّام كثيرةٍ ودخي الايام لام ايله ودخي الشهور اون يعني اكى
اولكى اون كون دور واخركى اون آى در وفي اوّل عبدٍ اشتريته حرّ ان اشترى عبدًا اعتق اوّل صاتون
الدوغم قول ازاد اولسون ديدوكنده اكر بر قول صاتون السه ازاد اولور وان اشترى عبدين ثمّ آخر
فلا اصلًا فان ضمّ وحده عتق الثالث اكر اكي قول صاتون السه صكره بر دخي السه هيچ بيري ازاد اولمز

واكر

واكر بو صورتده وحده قتسه يعني اوّل يالكز صاتون الدوغم قول ازاد اولسون ديسه اوچنجي ازاد اولور
وفي آخر عبدٍ ان اشترى عبدًا ومات لم يعتق آخرا الدوغم قول ازاد اولسون ديدوكنده بر قول صاتون
السه دخي اولسه اول قول ازاد اولور فان اشترى ثمّ آخر ثمّ مات عتق الآخر يوم شرى من كل ماله و
عندهما يوم مات من ثلثه واكر بر قول السه صكره بر دخي السه صكره اولسه آخركى قول ازاد اولور
صاتون الدوغي كوندن جميع مالندن امّا امامين قتنده الدوكى كوندن ازاد اولور مالنك ثلثندن ولا يصير
الزّوج فارًّا لو علق الثّلاث به خلافًا لهما اردقاچمش اولماز عورتك ميراثندن اكر اوچ طلاقي تعليق
اتسه آخرنه خلافًا لامامينك صورتي بودركه بر كمسنه ديديكه عورتكابن نكاحلنورم اول اوچ طلاق
بوش اولسون دخي بر عورت نكاحلندي صكره بر دخي نكاحلندي صكره اولدي صكره نجي عورت اولور
نكاحلندغي وقتدن ابو حنيفه قتنده رحمه الله وار دخي قاچمش اولماز عورتك ميراثندن يعني ميراث
يمز عورت امّا امامين رحمه الله قتنده اركك اولدوغي كوندن بوش اولوروار دخي قاچمش اولور ميراثندن
يعني ميراث يرعورت وبكل عبدٍ بشرني بكذا فهو حرّ عتق اوّل ثلاثةٍ بشروه متفرّقين هر قولكه بكا
فلان نسنه مشتلديه اول ازاد اولسون ديدوكى قوليله ازاد اولور اوچ ايروايرو مشتلدين قولك
اولكسي والكلّ ان بشروه معًا جميعسي ازاد اولور اكر هب بر يردن مشتلدسلر وتسقط بشرائه
ابيه لكفارته هي كفارت ساقط اولور اوزرندن كفارتندن اوتري باباسن صاتون الماغله
لا بشراء عبدٍ حلف بعتقه كفارت ساقط اولماز كفارت نيّت ايدوب شول قولي صاتون الماسيله
انداچمش ايدي ازاد لغنه يعني ديمشديكه اكر شو قولي صاتون الورسم ازاد اولسون ومستولدة
بنكاحٍ علق عتقها عن كفارته بشرائها ودخي كفارت ساقط اولمز شول نكاحله كندودن اوغلان

کتورن جاریهٔ صاتون الماغله که اول کفارتندن اوتری اول جاریه نك ازادلغی صاتون الماسنه
تعلیق ایتمشدی ودیمشدی که اکر بن سنی صاتون الورسم کفارتمدن اوتری ازاد اول وتعتق بان تسرّیت
امة فهي حرّة من تسرّاها وهی ملکه یوم حلف لامن شراها فتسرّاها اکر جاریه سرّیة ادنورسم ازاد
اولسون دیدوکی قولیله ازاد اولور شول جاریه که انی سرّیه ادندي حال بوکه اول جاریه ملکنده
ایدي اندا جدوکی کون اما صکره صاتون الوب سرّیه ادندوکی ازاد اولماز وسرّیه دیو جماع ایچون
مخصوص اولان جاریه درلر وبکل مملوك لي حرّ امهات اولاده ومدبروه وعبیده لامکاتبوه
الا بنیّته هر بنوم ملکم ازاد اولسون دیدوکی قولیله ازاد اولور ام ولدلري ودخی مدبرلري ودخی
قوللري امّا بعایه کسلری ادکك دخی ازاد اولمازلار مکر که انلري نیت ایلیه اول وقت اولور وبهذا
حرّ وهذا وهذا العبید ثالثهم وخیّر في الاولین کالطلاق اکر برکمسنه قوللرنه شول ازاد اولسون
ویاشو ویاشو دیدوکی قولیله اوچنجی ازاد اولور امّا اول اکی اوّلکی ده مخیّردور قنغسن دلرسه
تعیین ایدر طلاقده کی کبي ولام دخل علی فعل یقع عن غیره کبیع وشراء واجارة وخیاطة وصباغة
وبناء اقتضی امره لیخصّه به لام جارّه که فعله کره یعني فعله متعلّق اولا انجلین فعل که غیري
کمسنه ایچون اولور اوله صاتمق کبي وصاتون المق کبي ودخی جاریه ورمك کبي ویکجك دکمك کبي
وقیو مجیلق کبي ودخی یابو یپمق کبي اول لام اقتضا ایدرکه اول فعل غیرك امریله اوله تا اول فعلي
اول امره مخصوص قله فلم یحنث في ان بعت لك ثوبًا ان باعه بلا امر ملکه اولي ایله اولسه
حنث اولماز ان بعت لك ثوبًا دیدوکنده یعني اکر سنك ایچون بز صاتورسم دیو اندا جدوکنده اکر اول
کمسنك امرنسوز صاتسه کرکسه بیز اول کمسنك ملکي اولسون کرکسه اولماسون وان دخل

علی عین او فعل لا یقع عن غیره کاکل وشرب ودخول وضرب الولد اقتضی ملکه فحنث في ان بعت ثوبًا
لك ان باع ثوبه بلا امره واکر لام اجاره عینه کرسه عینندن مراد فعل اولمیان دوروشول فعل که کرسه
که غیري ایچون واقع اولورا ولمیه یمك کبي ودخی ایچمك کبي ودخی کومك کبي ودخی اوغلان دوکمك کبي
اول وقت اول غیره احتصاص اولمق اقتضا ایدر غیرك ملکي اولمغی آنوکچون درکه حنث اولور ان بعت
ثوبًا لك دیدوکنده یعني اکر سنوکچون اولن بزي صاتورسم دیو اندا جدوکنده آنك ملکي اولن بیزني امرنسوز
صاتسه وفي کل عرس فکذا بعد قول عرسه نکحت علی طلقت هي وصحّ نیّة غیرها دیانةً اکر برکمسنك
عورتي اردنبنم اوزرمه نکاحلنمشسن دیدوکنده صکره اري دخی هر عورتکه بنم ایچون واردر بوشن
اولسون دیسه بو سویلین عورت دخی بوشن اولور امّا اکر بونلر غیري عورت نیّت اتسه صحیح اولور
دیانةً یعني بینه وبین الله تعالی

کتاب الحدود

بو کتاب حدلرك بیاننه مخصوص دور الحدود
عقوبة مقدّرة تجب حقًّا لله تعالی فلا یسمّی تعزیر ولا قصاص حدًّا حدّ بر عقوبتدرکه معیّن مقداری
وار دور وواجب اولور آنی یرینه کتورمك الله تعالینك حقّی اولوبن آنوکچون درکه تعذیر حدّ دیغز
لو معیّن مقداري بوقدر وادم اولدوردوکیچون دخی اولدورمکه حدّ دینلمز زیرا حقّ الله دکلدر
والزّناء وطيء في قبل خال عن ملکه وشبهته زنا جماع ایتمکدور اوکندنکه ملکندن خالی ولا ودخی
شبهه ملکدندخی خالی ولا شبههٔ ملك باین عدّتی کبي مثلًا وثبت بشهادة اربعة بالزّناء لا
بوطيء او جماع زنا ثابت اولور درت ارکشنك شهادتیله زنا اتدي دیو امّا وطی لفظیله ودخی
جماع لفظیله تعبیرا تسلر اولماز فیسئالهم الامام عنه ما هو وکیف هو واین هو زنا ومتی زنی وبمن زنی
دخی حاکم اولن اول شهادت ایدنلره صورت زنادنکه زنا نه نسنه در ودخی نجه اولور ودخی نیرده

زنا اتدي ودخي نه زمانده زنا اتدي ودخي كمه زنا اتدي فان بينوه فان بينوا وقالوا رأيناه وطئها في فرجها

كالميل في المكحلة اكر شاهدلر زنايي بيان اتسلر ديسلركه اول كمسنه يي كوردك اول عورتي جماع

اتدي فرجنه ميل كبي سرمه دانده وعدلوسن كوعلنا ودخي عدالتلري تفتيش اولوب سريله و

اشكاره ثابت اوله حكم به قاضي حكم ايده زنانك موجبيله وباقراره اربعا في اربعة مجالس ودخي

كل مرة ودخي زنا ثابت اولور درت كره اقرار اتمكله درت مجلسده كه هر كره ده حاكم اقراريني رد ايده

ثم يسئله كما مر فان بين حبب تلقين رجوعه بلعلك لمست اوقبلت او وطئت بشبهة صكره انكا

تلقين شاهدلر صوردوغي كبي ديه زنا نه نسنه در نجه اولور و نه اراده اتدك و كيمه اتدك اكر بيان

تمام ايدرسه مستحب دور اقراردن رجوع اتمكه تلقين اتمك ديمكله كه اومادم سن يا بشدك

اوله ويا اوبدك اولا ويا شبهيله جماع اتدك اوله فان رجع قبل حده او في وسطه خلي اكر

اقراردن رجوع اتسه حددن اول ويا حد اورتاسنده قيوويرله والا حد واكر رجوع اتمسه

حد تمام اقامت اولنه يعني يوبنيه كتورله وهو للمحصن اي لحر مكلف مسلم وطئ بنكاح صحيح وهما بصفة

الاحصان رجمه في قضاء حتى يموت بو حد مخصوص ايچون يعني حرا اولوب مكلف اولوب دخي عاقل

بالغ اولوب دخي مسلمان اولوب نكاح صحيحله جماع ادن كمسنه ايچون حال بوكه نكاح صحيحله

جماعي اروعورت محصن اولوب اشبو ذكر اولنان وصفلر اوزرنه اولدقلري حالده اولسه

طاشلنمقدور براجوق يوده تا اولنجيه دك يبداء به شهوده فان ابوا او غابوا وماتوا سقط

طاشلنمه شاهدلر اول بشليالر اكر اباايدوب طاشلمسلر وياخود غايب اولسلر وياخود

اولسلر حد دوشر ثم الامام ثم الناس شاهدلردن صكره اول حاكم باشليه صكره

خلق

خلق وغسل وكفن وصلي عليه ودخي يونه وكفنلنه واوزرنه نماز قلنه ولغير المحصن جلده مائة

وسطا بسوط لا ثمرة له محصنك غيري ايچون حد يوز قمچي اورمقدور اورته ورشيله بر قمچيله

كه اوجنده دوكمي اولميه ينزع ثيابه الا الازار چقارله كيجكلي اچ طونني چقارلميه ويفرق علي بدنه

ودخي بدني اوزرنه طاغيدله هب بريره ورلميه الا رأسه ووجهه وفرجه الا باشنه ورلميه ودخي

يوزنه ودخي فرجنه ورلميه قائما في كل حد بلا مد اور وطور دوغي حالده ورله هر حدده چكلمك سوزن يعني

يتوروب دخي ايقلرن اوزتمز سوزن يعني اللري باشندن يوقارو قالدورمز سوزن وبعضلر دخي ايدر

قمچي ورد قدن صكره بدننك اوزرنه چكلمك سوزن بو معني دخي محتملدور وللعبد نصفها فوليا يچون

حد يوزك ياروسي در يعني اللي دور ولا يحده سيده بلا اذن الامام قولك افندسي اورميه حاكم

اذن سوز ولا ينزع ثيابها الا الفرو والحشو عورتك كيجكلي چقارلميه الا كركي ودخي بنبوقلي قفتاني

چقارله وتحد جالسة ودخي عورته حد اوتوروركن ورله وجاز الحفر لها لا له قيو قازمق جايز اولدي

عورت ايچون طاشلنورا اولسه اما ار ايچون جايز دكل ولا جمع بين رجم وجلد وود وكمك ايله طاشلنمغي

جمع يوقدور ولا جلد ونفي الا سياسة ودخي دوكمك ايله شهردن سورمكي جمع اتمك يوقدور

الا مكر كه سياست ايچون اولا ويرجم مريض ذني ولا يجلد حتي يبراء طاشلنور شول خسته كه

زنا اتمش اولا اما دوكلمز تا صاغلمنجه وحامل زنت ترجم وضعت وتجلد بعد النفاس شول

يوكلو عورتكه زنا اتمشدور طاشلنور طوغردوغي حينده اما دوكلور نفاسي چقدوقدن صكره

مدتي نه مقدار ايسه باب وطئ الحد او لا بو باب شول حدي واجب قلان يا واجب قلميان

جماعك بياننه مخصوصدور الشبهة دارئة للحد شبهه حد اقامت اتمكه مانع دور وهي في الفعل

تثبت بظن غير الدليل دليلاً فلم يحدّ الجاني ان ظنّ انها يحلّ له في وطی امته ابویه فعلده شبهه

ثابت اولوردلیل اولمیان نسنه‌یی دلیل صنماغله انوکیچون درکه ورلمز اتاسي وانا سي جاريه سنه

جماع اتدوکیچون ودخی قنداسي جاريه سنه جماع اتدوکیچون حدّ ورلمز اکرحلالدر ظنّ اتسه والمر

تهن المرهونة في الاصحّ ودخی رهن اولنمش کمسنه رهن اولان جاريه يه جماع اتدوکیچون اصحّ مذهبده

حدّ اولنمز اکرحلالدر ظنّ اتسه والمعتدّة بثلاث ودخی اوچ طلاق عدّة چکنه جماع اتدوکیچون

حدّ اولنمز اکرحلالدر ظنّ اتسه وبطلاقٍ على مالٍ ودخی مال اوزرنه طلاق ايله عدّت چکنه جماع

اتدوکیچون حدّ اقامت اولنمز اکرحلالدر ظنّ اتسه وفي المحلّ بقيام دليل نافٍ للحرمةِ ذاتاً ودخی

محلده شبهه ثابت اولور حراملغي نفي ايدركدر بر دليل طوغروسقله امّا حراملغي نفي اتمسي

کندو ذاتنه ونفسنه نظر اوله يعني بوکا منافي بر دليل آخردن قطع نظر فلم يحدّ وان اقرّ بحرمتها

عليه في وطي امةِ ابنه آنوکیچون دورکه حدّ اقامت اولنمز اوغلينك جاريه سنه جماع اتدوکیچون

اکرچه حراملغنه اقرار دخی اتسه ومعتدّة الكنايات ودخی کنايات تاويليله واقع اولان طلاق ايله

عدّتن چکنه جماع اتدوکیچون والبايع المبيعة والزوج الممهورة قبل تسليمها ودخی جاريه صاتن

کشي صاتدوغي جاريه يه جماع اتدوکیچون تسليم اتمزدن اوّل ودخی ار عورتنه مهر وردوکی جاريه يه

جماع اتدوکیچون تسليم اتمزدن اوّل والمشتركة دخی احد شريکين مشترك جاريه يه جماع اتدو

کیچون فان ادّعى النسب يثبت في هذه لا في الاولى اکر طوغان اوغلان نسبين دعوي اتسه ثابت

اولور بو محلده اولن شبهده فعلده اولن شبهه ده اولماز وحدّ بوطئ امة اخيه حدّ اقامت

اولنور برکمسنه قرداشي جاريه سنه جماع اتمکله وعمّه ودخی بابا سنك قرداشي جاريه سنه

جماع

جماع اتمکله واجنبيّةٍ وجدها على فراشها وان هو اعمی ودخی دوشکنده بولدوغي يابان عورتنه

جماع اتمکله کوزسز ايسده وذمّيّة زنى بها حربي ودخی حدّ اولنور شول خراج کذار کافر عورته

که اکا بر ياغي کافر زنا اتدي وذمّيّ زنى بحربيّة ودخی حدّ اولنور شول خراج کذار کافر که بر

ياغي کافره ودخی کافره يه ولا من وطئ اجنبيّةً زفّت اليه وقلن هي عرسك وعليه مهرها ودخی

حدّ اولنمز شول کمسنه يه که جماع اتدي بر يابان عورتنه که اکا کتورلدي دخی خلوت قلنوب عورتلر

ديدلر که سنك عورتك بودر اما اوزرنه مهر لازم اولور ومحرمًا نكحها ودخی شول کمسنه که

کندو نکاح حرام اولانه نکاحلنه جماع اتدي اول کمسنه دخی اولنمز اوبهيمةٍ ياخود حيوانه

جماع اتدي او اتى في دبرٍ ويا ارددن اتدي او زنى في دار حربٍ ياخود ياغلق مملکتده زنا اتدي

او بغي ياخود سلطانه عاصي اولانلر مملکتنه زنا اتدي ولا يزنى غير مكلّف بمكلّفةٍ اصلاً و

دخی اولمز مکلّف اولميانلر يعني عاقل بالغ اولميانلر مکلّف عورته زنا سيله اصلاً يعني هيچ

برسنه اولماز وفي عکسه حدّ هو فقط عکسنده يعني مکلّف اولان مکلّف اولميانه زنا اتد

کنده اره حدّ اولنور انجق ولا ان اقرّ به واحد والآخر بنكاح ودخی حدّ اولنمز اکر برسي زنا ايله

جماعه اقرار اتسه واول برسي نكاحله جماعه اقرار اتسه وفي قتل امةٍ بزنا يجب الحدّ والقيمة

برکمسنه بر جاريه يي زنا ايله اولدوردوکده حدّ واجب اولور ودخی جاريه نك قيمتي ده واجب

اولور والخليفة لا يحدّ ويقتصّ ويؤخذ بالمال خليفه يعني سلطان حدّ اولنمز امّا قجن ناحق

بر ادم اولدرسه يوينه اولدورلور ودخی ماليله مأخوذ اولور يعني برکمسنه نك آنك اوزرنده

مالي ولسه النور

باب شهادة الزنا والرجوع عنها

بوباب زنانك شهادتن ودخی

شهادتدن رجوعك بيانه مخصوص در من شهد بحدٍ متقادم قريبا من امامه لم يقبل الا في قذف
بر كمسه شهادت اتسه بر حد ايله كه قديم اولا اوزرينه زمان كچمش اولا حاكمه يقين اولدوغي حالده
مقبول اولماز او كمسنك شهادتي الا مكركه كمسيه سوكدوكيچون شهادت اوله اول شهادت
مقبول اولور وضمن السرقة دخي وغرلغي اودر يعني شهادت اتسلر اوزرنه زمان كچمش حد ايله
شهادت اولنيوب بلكه كندو اقرار اتسه حد اولنور تقادم دخي امام محمد قتنده براي دور
هدايه روايتي اوزرنه وتقادم الشرب بزوال الريح سوجي ايچكوك قديم اولمسي قوقوسي كچمكله در
ولغيره بمضي شهرٍ غيرلروك قديم اولمسي براي كچمكله دور فان شهدوا بزنا وهي غايبة حد
اكر شهادت اتسلر زنا ايله حالبوكه عورت غايب اولسه اره حد اولدور وبسرقة من غايبٍ لا
بر غايب كمسندن نسنه اوغرلدي ديو شهادت اتسلر حد اولنمز يعني بو شهادت ايله الا
ندام الي كسلمز وان اختلف اربعة في روايتي بيت او اقر بزني وجهلها حد واكر درت كشي
اختلاف اتسلر زنايه شهادتده اوك كوشه سنده بعضي بر كوشه سنده زنا اتدي ديسه يا
اول كمسنه اقرار اتسه دخي زنا اتدوكي عورتي بلمسه حد اولنور بو ايكي صورتده فان شهدوا
كذلك واختلفوا في طوعها اكر شهادت اتسلر بو نجليين يعني زنا اتدي ديسلر عورتي
بلمسلر يا اختلاف اتسلر بعضي ديسكه عورتك اختيار ايله اولدي وبعضي كوجيله اولدي
ديسه او بلدٍ زناه او اتفق حجتاه في وقته واختلفتا في بلده يا زنا اتدوكي شهرده اختلاف
اتسلر بعضي فلان شهرده اتدي وبعضي بر غيري شهرده اتدي ديسه ويا ايكي حجت يعني درت در
كشي اتفاق اتدلر زنا اتدوكي وقتده دخي اختلاف اتديلر شهرده ددي فلان شهرده زنا اتدي

ديو وددي بر غيري شهرده زنا اتدي ديو او شهدوا بزنا وهي بكر ويا شهادت اتدلر زنا ايله
حالبوكه قز اوغلان در اوهم فسقة ويا شاهدلر فاسقلردر او شهود على شهود لم يحد
على احدٍ ويا خود شاهدلر شاهد اتمزدن شهادت اتسلر بو صورتلرده كمسنه اوزرنه
حد اقامت اولنمز نه اوزرنه شهادت اتدكلري حد اولنور ونه شاهدلره قذف اولنور وان
شهد الاصول بعدهم ايضا اكرچه اول شاهدلر اغزندن شهادت اتدوكلري صورتده اصل
شاهدلرده صكره كلوب انلره موافق شهادت اتسلرده حد اولنمز فان شهدوا عميانا واكر كوز
سز اولدقلري حالده شهادت اتسلر او محدودين بقذفٍ ويا بر كمسنيه زنا لفظيله صريح
سوكدوكيچون حد اولنمش اولدقلري حالده شهادت اتسلر او ثلاثةٍ ويا اوچ كشي شهادت
اتسلر او احدهم عبدا او محدود ويا اجلرندن بوسي قول اولسه ويا خود حد قذف اولنمش اولسه
او وجد كذا بعد الحد ويا بر قول چقسه ويا محدود في القذف چقسه اول كمسنه حد اولندقدن
صكره حدوا بو صورتلرده شاهدلره حد قذف اولنور وارش جرحه جلده هدر ودية رجمه
في بيت المال اكر بر كمسنه دوكلسه دخي صكره شاهدلرك بري قول چقسه ويا محدود في القذف
چقسه دوكلمسندن اوتري لازم اولان ارشي يعني مالي باطل اولور كيدر اكر حد طاشلنمق اولسه
ديتي بيت المالدن ويرلور واي رجع من الاربعة بعد رجمٍ وغرم ربع ديته درتدن هر
قنغيسي كه شهادتدن رجوع ايده طاشلندقدن صكره حد اولنور وديتك درده بريني دخي
ويرور وقبله حدوا فقط واكر طاشلنمزدن اول بري رجوع اتسه دردنه بله حد قذف
اولدلور ولا شيء على خامسٍ رجع بشنده لازم اولمز شول بشنجي يه كه رجوع اتدي شهادتندن

فان رجع آخر حدّ او غرما ربع دیته اکر بشنجی ایله بر دخی رجوع اتسه بو اکسی قذفدن اولنور
ودخی دیتك دردده برینی بو اکسی اشتراکله ویررلر وضمن الدّیة من قتل المامور برجمه
او زکّی شهود زنی فرجم فظهروا عبیداً او کفاراً فیهما شول کمسنه که اولدوردی شول طاشلنمه
امر اولنانی ودخی شول کمسنه که زنانك شاهدلرینی تزکیه اولدی دخی اول زانی طاشلندی صکره
بو اکی صورتده ظاهر اولدیکه شاهدلر قول ایمش ویا کافرلر ایمش اول کمسنه بو اکی صورتده
بله دیتی تمامجه اودر وبیت المال ان لم یزكّ فرجم فدیته بیت المالدنا ولور اکر تزکیه اولنمسه
دخی طاشلنسه فان شهدوا بزنی واقرّوا بنظرهم عمداً قبلت اکر زنایه تزکیه اولنمسه
شهادت اتسلر دخی اقرار اتسلر قصدیله دکادکلرینه شهادتلری مقبول اولور فاسق
اولمزلر شهادت ایچون دکادکله و زانٍ انکر وطئ عرسه وقد ولدت منه او شهد یعنی
بر محصوص دکلم دیسه حال بو که عورتی کندودن ولد کتورمش اولسه ویا محصن ایدوکنه
بو اکی عورت شهادت اتسلر اول کمسنه طاشلنور

باب حدّ الشرب

بو باب اچمك حدینك بیاننه مخصوص دور هو کحدّ القذف ثمانون سوطاً للحرّ ونصفها
للعبد بشرب الخمر ولو قطرة بو حدّ شول قذف حدّی کبی سکسان قمچی دور حرّ ایچون ویا دو
دور عبد ایچون بیجا اچمك سببیله اکرچه بر قطره اولورسه فمن اخذ بریحها وان زالت
لبعد الطّریق شول کمسنه که طوتله سوجینك قوقوسیله اکرچه قوقو کتسه یول ایراق اولدو
غیچون او سکران زائل العقل بنبیذٍ ویا خرما صویله سرخوش اولوب عقلی کتدوکی حالده طو
تلسه واقرّ به مرّة دخی اقرار اتسه بیجا جدوکنه ویا خرما صویله سرخوش اولدوغنه بر کرّه

او شهد به

او شهد به رجلان ویا اکی ار شهادت اتسلر وعلم شربه طوعاً ودخی اختیاریله اجدوکی بلنسه
یحدّ صاحیاً بو صورتلرده حدّ اولنور ایلدوغی حالده فان اقرّ به مرّةً او شهد علیه بعد
زوال الرّیح اکر اقرار اتسه اجدوکنه بر کرّه رایحه کتدوکدن صکره ویا اوزرنه شهادت
اتسلر رایحه کتدوکدن صکره او تقیّأها ویاخود بیجا قصته او وجد ریحها منه ویا بیجی
قوقوسی بولنسه اول کمسنده او رجع عن اقرارِ شرب الخمر والسّکر ویا رجوع اتسه بیجا اجدوکنه
اقراردن ویا خرمه صوینی اجدوکنه اقراردن امّا خرما صوینی ازمش اولا او اقرّ سکران ویا
سرخوش اولدوغی حالده اقرار اتسه لا بو صورتلرده حدّ اولنمز ولو ارتدّ هو لا تحرم عرسه
واکر سرخوش مرتد اولسه عورتی کندویه حرام اولماز ونزع ثوبه وفرّق جلده کما فی الزّنا
سرخوش حدّ اورلملی اولجق کیجکی چقارله ودخی طاغدیله ورمق بدنی اوزرنه زنادکی کبی یعنی
هپ برینه ورلمیه

باب حدّ القذف

بو باب سومکك حدینك
بیاننه مخصوص دور من قذف محصناً ای حرّاً مکلّفاً مسلماً عفیفاً عن الزّنا بصریحه بر کمسنه
سوکسه بر محصن کشیه یعنی حرّ اولوب یعنی عاقل وبالغ اولوب ومسلمان اولوب زنادن بری
هیزی ولی کشیه اشکاره زنا الفظیله مثلا یا زانی دیسه او بزنأت فی الجبل یاخود زنأت
فی الجبل دیمکله سوکسه معناسی زنا اتدوك طاغده دیمکدور زیرا زنأت خمره بلدر زنا
اتدوك معناسنه کلور زنتکم چقدك معناسنه کلدوکی کبی اولست لابیك یا سن بابانك دکلسن
دیمك ایله اولست یا ابن فلانٍ ابیه ویا سن فلانوك اوغلی دکلسن دیمك ایله حال بو که اول
فلان انك باباسیدور فی غضبٍ بو اچنجی قاقوحالنده دیمك ایله او بیا ابن الزّانیة لمن امّه

ميتة محصنة ويا يا زانا ديجي عورتك اوغلي ديمك ايله شول كمسنيه كه انلك اناسي اولمشدور محصنه
در حدّ ان طلب هو حدّ اولنور اول كمسنه بو صورتلرده اكر كلسه سوكلن كمسنه طلب اتسه
لا بلست ابن فلان جدّه حدّ اولمز سن فلانك اوغلي دكلسن ديمك ايله كه اول فلان انلك دده سي در
او لنسبته اليه او الى خاله او عمّه او الى رابّه ويا دده سنه نسبت اتمكله ويا آناسي قرداشنه
نسبت اتمكله ويا باباسي قرداشنه نسبت اتمكله ويا اوكي اتاسنه نسبت اتمكله وقوله يا ابن
ماء السّماء ودخي حدّ اولنمز يا كوك صويينك اوغلي ديمكله او يا بنطي للعربي ويا بو عربه
يا نبطي ديمكله نبط بر كوني طايفه دور عرب دن والطّلب بقذف الميّت للوالد ولو محروما طلب
اتمك وارد اولمش كشيه سوكمك ايله والدي ايچون ودخي ولدي ايچون اكرچه ميراثدن محروم ده
اولسه ولا يطالب احد سيده واباه وبقذف امه بر كمسنه طلب اتمز حدّ اولنمق افندسي ويا باباسي
اناسنه سوكسي ايله وليس فيه ارث حدّ قذفده ارث يوقدور يعني سوكلن كمسنه اولسه
وارث طلب اتمز وعفو ودخي عفو اتمك يوقدور زيرا حقّ الله غالبدور ولا اعتياض ودخي بر
نسنيله عوض لشمك دخي يقدور فان قال يا زاني فردّ بلا بل انت حدّاً بر كمسنه يا زاني ديسه
اول كمسنده ردّ اتسه يوق بلكه سنسن ديسه ايكيسيله حدّ اولنور ولو قال لعرسه فردّت
به حدّت ولا لعان واكر عورتنه ديسه عورت دخي ردّ اتسه بو وجهيله عورت حدّ اولنور
ار اولمز ودخي لعان ده اولمز وبزنيت بك هدراً اكر عورت سنكله زنا اتدم ديسه ار يا زانيه
ديدوكنده اول وقت حدّ ولعان باطل اولور نسنه لازم اولمز ولاعنا ان اقرّ بولده فنفي وحدّان
عكس والولد له ولعان ادر اكر اقرار اتسه بو ولده صكره بندن دكلدر ديو نفي اتسه وحدّ اولنور

آكر عكس اتسه يعني ولد بندن دكلدر ديسه دخي اقرار اتسه حدّ اولنور امّا ولد كندونك اولور
بو ايكي صورتده بله ولا شيء بليسا ابني ولا بابنك نسنه لازم اولماز بنم اوغلم دكلدر وسنك
اوغلك ده دكلدر ديمكله عورتنه ولا حدّ بقذف من لها ولد لا اب له او لاعنت بولد حدّ اولنمز
شول عورته سوكمك ايله كه اول عورتك اتاسز اوغلي وار ديا اول عورتك بو اوغلي ايچون وارده لعان
اتمشدور اول اوغلان نله يعني اري اول اوغلان بندن دكلدر ديمكله ولا بقذف من وطئ حراما
لعينه كوطئ في غير ملك من كل وجه ودخي حدّ اولنمز شول كمسنيه سوكمك ايله كه اول كمسنه لعينه
حرام اولن جماع ايله جماع اتمشدور مثلا هيچ بر وجهيله ملكنده اولميانه جماع اتمك كبي
او وجه كامة مشتركة ويا بر وجه دن ملكنده اولميانه جماع اتمك كبي مشترك جاريه كبي مثلا
او وطئ مملوكة حرمت ابداً كامة التي هي اخته رضاعاً ويا ملكنده اولوب كندويه ابدي حرام
اولانه جماع اتمك كبي شول جاريه سي كبي كه كندونك رضاعدن قز قرداشيدور ولا بقذف من
زنت في كفرها ودخي حدّ اولمز شول كافر ايكن زنا ايدن عورته سوكمك ايله ومكاتب مات عن
وفاء ودخي حدّ اولمز شول بهايه كسلن قوله سوكمكله كه اول بهاسنه وفا ايدجك قودي
وحدّ بقذف من وطئ حراما لغيره كوطئ عرسه حايضاً حدّ اولنور شول كمسنيه سوكمكله كه
اول كمسنه لعينه حرام اولميوب بلكه بر غيري سببيله حرام اولان جماع اتمشدر مثلا عورتنه
حايضه ايكن جماع اتمك كبي او وطئ مملوكة حرمت موقّتة كامته مجوسيّة او مكاتبة
ويا ملكنده اولوب كندويه بر وقتده دكن حرام اولنه جماع اتمك كبي مثلا شول جاريه سي كبي كه اوده
طپادا اوله وبهايه كسلن جاريه سي كبي كمجوسيّة نكح امته فاسلم شول اوده طپانه كافر كبي كه اناسي

نكاحلنمشلر ايدي دخي صكره مسلمان اولدي يعني اكا سوكن كمسنه دخي حد اولنور ومستأمن قذف مسلماً فها
ودخي حد اولنور شول اسلامه امان ايله كلن كافر كه دار اسلامده كه بر مسلمانه سوكدي وكفي حد
بجنايات تتحد جنسها بر حد كفايت ايدر شول جنايتلر ايله كه انلرك جنسي بر اوله مثلا بر كيجه
كشيه سوكدي وان اختلف لا اكر جنسي مختلف اولسه مثلا سوكدي كه زنا ايتدي ديو كندو
دخي زنا ايتسه يا شرب خمر ايتسه اول وقته بر حد كفايت ايتمز **فصل في التعزير** بو فصل
تعزيرك بياننه مخصوصدر واكثره تسعة وثلاثون سوطاً واقله ثلاثة تعزيرك چوقي
اوتوز طقوز قمچيدر وآزي اوچدر وصح حبسه مع ضربه صحيح اولدي حبس ايتمك ودوكمك ايله بله
وضربه اشد ثم للزنا ثم للشرب ثم للقذف تعزيرك ورمسي قتي قدر اندن صكره حد
زنا ورمسي اندن صكره سچيندر اندن صكره قذفك ورمسي وعزر بقذف مملوك او كافر
بر زني تعزير اولنور مملوك اولان وياكافر اولان كمسنه زنا بيله سوكمك ايله ومسلم بيا فاسق ودخي
تعزير اولنور بر مسلمانه يا فاسق ديو سوكمكله ويا كافر دخي يا كافر ديو سوكمكله ويا خبيث
دخي يا خبيث ديو سوكمكله ويا سارق دخي يا سارق ديو سوكمك ايله معناسي اوغري ديمكدر
ويا مخنث دخي يا مخنث ديو سوكمك ايله مخنث ديو شول سوزي وفعلي عورتلر كبي اولانه ديرلر
ويا خائن ودخي خيانت ايدیجي ديو سوكمك ايله ويا لوطي ودخي لواطه ايدیجي ديو سوكمكله ويا
زنديق دخي يا زنديق ديو سوكمك ايله زنديق ديو شول آخرته ودخي الله تعالينك وحدانيتنه
قايل اولميانه ديرلر ويا لص دخي يا لص ديو سوكمك ايله معناسي اوغري ديمك اولور ويا ديوث
ودخي يا ديوث ديو سوكمك ايله معناسي كدي ديمكدر ويا قرطبان ودخي قرطبان ديو سوكمكله

قرطبان

قرطبان دخي ديوث معناسنه در ويا شارب الخمر ويا ايچيجي ديو سوكمك ايله ويا اكل الربوا دخي
ربوا يا ربا ييجي ديو سوكمك ايله يا ابن القحبة ودخي يا قحبه اوغلي ديو سوكمكله يا ابن الفاجرة ودخي
يا فجور ايدیجي عورتك اوغلي ديو سوكمكله فجور فعلي حرامه ديرلر انت مأوى اللصوص سن اوغريلر
يتاغي سن ديو سوكمكله يا من يلعب بالصبيان يا اوغلانلر ايله اوينايجي ديو سوكمكله انت
مأوى الزواني سن زنا ايدیجيلر يتاغي سن ديو سوكمكله ويا حرام زاده دخي يا حرام زاده ديو
سوكمك ايله معناسي حرام جماعدن حاصل اولمش ديمكدر لا بيا حمار تعزير اولنمز يا حمار ديو
سوكمك ايله يا خنزير يا خنزير ديو سوكمكله يا كلب ديو سوكمك ايله يا تيس دخي يا تيس ديو سوكمك
ايله تيس ديو تكيه ديرلر يا قرد يا قرد ديو سوكمك ايله قرد ديو ميمونه ديرلر ويا حجام يا حجام
ديو سوكمك ايله حجام ديو حجامت ايدیجيه ديرلر ويا ابنه وابوه وليس كذا يا حجام اوغلي ديو سوكمك
ايله حال بو كه باباسي حجام دكلدر ويا حجام باباسي ديو سوكمك ايله دخي اولمز حال بو كه
اوغلي حجام دكلدر ويا مواجر ويا آجر ديو سوكمك ايله مواجر ديو زنا اجرتن آلنه ديرلر يا بغا
يا بغا ديو سوكمك ايله شول عورتك يا رمزلغني بلوب طمنينه ديرلر ويا ناكس ويا ناكس ديو
دون همته ديرلر ويا ضحكة ويا ضحكه ديو سوكمك ايله ضحكه ديو شوكا ديرلر كه خلق اكا كلشلر
يا مسخرة يا مسخره ديو سوكمك ايله ومن حد او عزر فمات هدر دمه ولو عزر زوج عرسه لا بر كمسنه
حد اولنسه ويا خود تعزير اولنسه دخي اولسه قاني باطل اولور واكر عورتني تعزير ايتسه عورت
اولسه قاني باطل اولمز ارك اوزرنه ديت لازم اولور شرعاً **كتاب السرقة** بو كتاب اوغرلق
احكام بياننه مخصوصدر وركنها الاخذ خفية ومحلها مال محرز مملوك وهو شرطا وغرلق

حقیقیی کزلو المقدور دکسنه طویدن ودخی اوغرولغك محلی شول مالدر که صاقلنور اولوب ملك اوله

اما بو محل یعنی مال اوغرلغك شرطیدر دکنی دکلدر ونصابها قدر عشرة دراهم مضروبة اوغرلوغك

نصابی یعنی شول مقدارکه اندن اکسوك اولا الی کسلمز اون درهم مقداریدر که سکه لو اولا

وحکمها القطع اوغرولغك حکمی الی کسمکدر فان سرق مکلف حرًا او عبدٌ قدر النصاب محرزًا بلا شبهة

بمکانٍ کبیت اوصندوقٍ ایله اولسه اکر اوغرلسه بر مکلف عاقل بالغ کمسنه کوك حرًا اولسون

کوك قول نصاب مقداری نسنه صاقلنور اولدوغی حالده شبهه سوز بر مکانده مثلا او کبی

وصندوق کبی او بحافظٍ کجالسٍ فی طریقٍ او مسجدٍ عنده ماله ویا صاقلور اولدوغی حالده بر بکجی ایله

شول اوزرنده اوتورن ویا مسجدده اوترن کمسنه کبی یاننده مالی اوله واقرّ بها مرةً او شهد رجلان

وسألهما الامام کیف هی وما هی ومتی هی واین هی وکم هی وممّن سرق وبیّناها قطع دخی اقرار اتسه

اوغرولغه بر کرّة ویاخود اکی ارشهادت اتسه لر دخی حاکم شاهدلره صورسه که اوغرلق نه کیفیّت

ایله اولدیغی واوغرلق نه نسنه دور نه زمانده اولدی و نه مقدار نسنه دور وکمدن اوغرلدی دخی

بونلر بونلری بیان اتسلر الی کسلور فان شارك جمع فیها واصاب کلًّا قدر النصاب قطعوا

وان اخذ بعضهم اکر بر جماعت مشترك اولسلر اوغرلقده هر برینه نصاب مقداری دکسه

جمیعسنك الی کسلور اکرچه الن بعضی سنده وقطع بالساج کسلور ساج اوغرلغله والابنوس

دخی ابنوس اوغرلغله والصندل دخی صندل اوغرلغله صندل بر قوقولو اغاجدر والفصوص الخضر دخی

یشیل یوزك قشلری اوغرلغله والیاقوت دخی یاقوت اوغرلغله والزبرجد دخی زبرجد اوغرلغله

والاناء والباب المتخذین من خشبٍ ودخی اغاجدن اولمش قاب وقاپو اوغرلغله لا بتافه یوجد مباحًا

فی دارنا کخشب وحشیش وقصبٍ وسمكٍ وصید وزرنیخ ومغرة ونورة کسلمز شول حقیر نسنه

اوغرلغله که بو دیارده مباح بیاننده بولنور اولنور اغاج واوتلق کبی قامش کبی وبالق کبی واو کبی

وزرنیخ کبی واشو کبی وکورج کبی ولا بما یفسد سریعًا کلبنٍ ودخی تیز بوزلور اولوب وهلاك نسنه

اوغرلق ایله ده کسلمز سود کبی ولحمٍ دخی ات کبی وفاکهةٍ رطبةٍ دخی یاش یمش کبی وتمرٍ علی شجرٍ

ودخی اغاج اوزرنده کی یمش کبی وبطیخ دخی قاون کبی وزرعٍ لم یحصد ودخی بچلمدك اکن کبی

ولا فی اشربةٍ مطربةٍ ودخی شول شرابلر که فرح ویرورانلری اوغرلق ایله ده کسلمز وآلات

لهوٍ ودخی ساز التی اوغرلق ایله ده کسلمز وصلیب من ذهبٍ او فضةٍ ودخی التون دن وکومشدن

خاچ اوغرلق ایله ده کسلمز وشطرنج ونردٍ ودخی شطرنج ونرد اوغرلق ایله ده کسلمز وباب

مسجد ومصحفٍ وصبیٍّ حرٍّ ولو محلّین ودخی مسجد قپوسنی ودخی مصحف ودخی حرّ اوغلنجق اوغرلق

ایله ده کسلمز اکرچه مصحفك واوغلنجغك التون وکومش بزکی دخی اولسه وعبدٍ ودفترٍ الا

الصغیر ودفتر الحساب ودخی قول ودفتر اوغرلق ایله ده کسلمز الا مکو که قول کچوك اولا ودخی

دفتر حساب دفتری اولا اول وقت کسلور ولا فی کلبٍ وفهدٍ ودخی کلب اوغرلق ایله ده کسلمز

ودخی فهد یعنی بارس اوغرلق ایله ده کسلمز وخیانةٍ دخی خیانت ایله ده کسلمز وخلسٍ ودخی

قپمق ایله ده کسلمز ونهبٍ ودخی یغما ایله ده کسلمز ونبشٍ ودخی مقبره آچوب کفن صویمق ایله

ده کسلمز ومال عامةٍ ودخی عام اولن مالی اوغرلق ایله ده کسلمز مثلا بیت المال کبی ومال له

فیه شرکة ودخی شول مال که آنك شریکلکی واردور اول مالده اوغرلق ایله کسلمز ومثل

حقه حالًا او مؤجلًا ولا بمزید ودخی حقی مثلی نسنه اوغرلق ایله ده کسلمز کرك اول حق مال اولسون

يعني ودسي اولمسون كوك ودسي اولمسون اكر حقندن زياده الكيده اولسه وما قطع فيه وهو
بحاله ودخي شول نسنه كه اندن اوتري بو كرة كسلمش ايدي اكر اول نسنه حالي اوزرنه ايسه
آني بر دفعه دخي اوغرلق ايلده كسلمز فان تغير فسرق قطع ثانيا كغزل قطع فيه فنسج فسرق
واكر تغيير اولنسه دخي صكره كوا اوغرلنسه صكره بر دخي كسلور شو ايلك كبي كه اندن اوتري
الي كسلدي دخي صكره طوقندي بز اولدي صكره كوا اوغرلندي ولا ان سرق من ذي رحم
محرم منه بخلاف ماله من بيت غيره ودخي كسلمز اكر اوغرلسه شول كنديه نكاحي حرام
اولن خصمندن اما شونلر خلافيله كه خصمنك مالني غيري كسنك اوندن اوغرلسه اول وقت كسلور
ومال مرضعته ودخي كندوي امزوردن عورتك مالني اوغرلسه كسلور ولا من زوج او عرس ولو من
حرز خاص له ودخي كسلمز عورت ارندن اوغرلسه ودخي ار عورتندن اوغرلسه اكرچه هر بيرينك
مخصوص صقلي يرندن اوغرلسه ده ولا من سيده او عرسه او زوج سيدته دخي كسلمز افندسندن
اوغرلسه ويا افندسنك عورتندن اوغرلسه ويا قادوننك اوندن اوغرلسه ولا من مكاتبه
ومضيفه ودخي كسلمز بهايه كسدوكي قولدن اوغرلسه كندو نقليا ندن اوغرلسه ومغنم
وحمام وبيت اذن في دخوله دخي غنيمت مالندن اوغرلسه ودخي حمامدن اوغرلسه ودخي
شول اودن اوغرلسه كه اول اوه كيرمكا اذن ويرلمشدي اوسرق شيئا ولم يخرج من الدار ويا
بر نسنة محرزدن اوغرلسه دخي داردن طاشره چقارمسه او دخل بيتا ونا ول من هو خارجا
يا اوه كيرسه دخي طاشرده طورنه صون ويرسه او نقب بيتا فادخل يده فيه واخذ شيئا ويا اوي
دلسه دخي الني صوقسه دخي بر نسنه السه او طر صرة خارجة من كم غيره ويا يارسه شول

اقچه

اقچه چقبن كه غيري نك يكندن خارج اولا يعني طاشره اولا او سرق جملا من قطار او حملا ويا دوه
اوغرلسه قطاردن ويا يوكي اوغرلسه او شق الحمل واخذ منه شيئا ويا يوكي يارسه دخي اندن
بر نسنه السه او ادخل يده في صندوق غيره او كمه او جيبه ويا الني بر غيرينك صندوغنه
ويا يكينه ويا جيبنه صوقسه او اخرج من مقصورة دار فيها مقاصير الى صحنها يا شول داركه
انك حجره لري وار اولدار اوك بو حجره سندن حولسنه چقارسه او سرق دب مقصورة من اخرى
منها ويا بو حجره استي اول حجرلردن بر غيري اوغرلسه او القى شيئا من حرز في الطريق ثم اخذه ويا
بر نسنة صقلي يردن يوله بر قسه صكره وارسه السه او حمله على حمار فساقه واخرجه ويا حماره
يوكلنسه دخي سوروب چقارسه **فصل** بو بر فصلدر يقطع يمين السارق من زنده
وتحسم كسلور اوغرينك صاغ الي بلكندن دخي داغلنور ثم رجله اليسرى ان عاد صكره صول
اياغي كسلور اكر كوا اوغرلق ادرسه فان عاد ثالثا لا ويحبس حتى يتوب اكر كوا اوچنجي اوغرلق
اتسه كسلمز بلكه حبس اولنور تا توبه ادنجه فان كان يده اليسرى او ابهامها او اصبعها
او رجله اليمنى مقطوعة او شلاء او اكر صول الي ويا صاغ الينك باش برمغي ويا ايكي برمغي ويا صاغ
اياغي كسك اولسه ويا صوغلز اولسه او رده الى مالكه قبل الخصومة ويا اوغرلدوكي
نسنه كوا استنه ويرسه خصومت اتمزدن اول او ملكه بهبة او بيع او نقصت قيمته
من النصاب قبل القطع ويا اول نسنيه كندو مالك اولسه بخشيش ايله يا صتون ايله
ويا اول نسنه نك قيمتي اكسلسه نصابدن كسلمز اول او سرق فادعى ملكه او احد السارقين
وان لم يبرهن ويا اوغرلسه دخي ملكمدر ديو دعوى اتسه ويا ايكي اوغريدن بري دعوي

اتسه اکر شاهدلر غرمسده او لم يطلب مالکها وان اقر هو بها ويا مالنى طلب اتمسه اکرچه
اوغری اوغرلغنه اقرار ادرسده فلا قطع بو صورتلرده قطع يوقدر فان سرق وغاب احدهما
فشهدا على سرقتهما قطع الآخر اکى کشى اوغرلسه دخى برى غايب اولسه دخى اکى کشى شهادت
اتسلر بو اکسنك اوغرلغنه اول غايب اولنك اکى کسلور وقطع بخصومة ذي يد حافظة کمودع
وقاضب وصاحب ربوا ومستعير ومستأجر ومضارب ومستبضع وقابض على سوم الشرا
اومرتهن کسلور شول صقليجى کمسنك خصومتيله مثلا شول يانده امانت قونمش کمسنه
کبى ودخى کوجيله آلان کمسنه کبى ودخى رباسى کبى ودخى عاريت آلان کبى ودخى اجاره آلان
ودخى اصيسنى ورتاقلغه آلان کمسنه کبى ودخى بضاعته آلان کبى وبضاعة برکمسنه اقچه ويرب
اصمرلدوغى نسنيه ديرلر ودخى صاتونا المق دليو قبض ايدن کمسنه کبى ودخى رهن آلان کمسنه کبى
وبخصومة المالك من سرق منهم ودخى کسلور مالك اتسنك خصومتيله شول کمسنك الى که
بونلر کوا ولانلردن اوغرلدى لا من سرق عن سارق قطع الى کسلنى اوغريدن اوغرلينك الى کسلمز
وقطع عبد اقر بسرقة ورد ما الى مالکها کسلور الى شول قولك که اوغرلق اقرار اتدى
ودخى اوغرلقده اسنه ويرلور وما قطع به ان بقى رده والا لا يضمن وان اتلف شول نسنه که
آنك سبب الى کسلمه اکر طورر سه اسنه ويرلور واکر طورمزسه اودمز اکرچه کندو تلف دخى
اتديسه ولا يضمن من سرق مرات فقطع کلها او بعضها شيئا منها شول کمسنه که اوغرلقلر
ادوبنجه کتن دخى الى کسله جميعسندن او ترى ويا بعضندن او ترى اول کمسنه اودمز بو اوغرلقلردن
برنسنه ولا قاطع يسار من امر بقطع يمينه بسرقة ولو عمدا ودخى اودمز شول کمسنك صول

الن کسن که اول کمسنك صاغ الن کسمك امر اولنمشدى اکرچه قصد له دخى اتسه وقطع من شق
ما سرق في الدار لم اخرجه کسلور الى شول کمسنك که اوغرلدوغى نسنه اکى شق اتدى واچندن
دخى صکره چقردى لا من سرق شاة وذبح فاخرجه شول کمسنك الى کسلمز که قيونى اوغرلدى دخى
بوغزلدى دخى صکره چقردى ومن جعل ما سرق دراهم او دنانير قطع ورد ت برکمسنه اوغرلدوغى
مالى اقچه کسته ويا التون کسه آنك الى کسلور ودخى اول اقچه والتون اسنه ويرلور فان حمر قطع
فلا رد ولا ضمان وان سود رد اکر اوغرلدوغى قيتوله بويا سه الى کسلور اما اول نسنه اسنه
ويرلمز ودخى قيمتنى دخى اودمز واکر قاره يه بويا سه ويرلور

باب قطع الطريق

بو باب يول کسمك بيانندە واحکامنه مخصوصدر ومن قصد معصوما على معصوم فاخذ قبل
اخذ شيء وقتل حبس حتى يتوب برکمسنه قصد اتسه معصوم اولدوغى حالده يعنى مسلمان
ويا خراج کذار اولدوغى حالده بو معصوم اوزرنه دخى طوتلسه نسنه المدين ودخى آدم اولدرمدين
حبس اولنور تا توبه ايدنجه وان اخذ مالا او نصيب کل منه نصاب قطع يده ورجله من خلاف
واکر مال السه حال بوکه بو يول کسنلرك هر برينك نصيبى نصاب مقدارى يعنى اون درهم مقدارى
اولسه الى وايانى کسلور خلاف دن يعنى صاغ الى وصول اياغى کسلور وان قتل لا اخذ قتل حدا فلا يعفو
ولى واکر آدم اولدر سه مال المق سوزن اولدررلر حدين يونندن قصاص يونندن دکل آنلرکچون دير کم
ولى اولنك عفوى ولیسى عفو ادەمز وان قتل واخذ ما لا قطع ثم قتل او صلب او قتل او صلب حيا
ويبعج برمح حتى يموت ويترك بثلاثة ايام واکر هم اولدرسه وهم مال السه الى واياغى کسلور
وصکره اولدررلر ويا الى اياغى کسلور صکره اصلور ويا خود اولدررلر الى واياق کسمك سوزن

ويا اصلور دريكن ودخي درتلور قارني يارلور سكوبيله تا اولنجه طور داوج كونه دك وما اخذ
تلف لا يضمن شول نسنه كم الدي دخي تلف اولدي اني اودمز وبقتل احدهم حدّوا اچلرندن
برسي اولدرمكله جميعسي اولدورلور حدّ يونندن عفوا ولمز وحجر وعصي كسيف طاش ودخي دكنك
بونلر ايچون قلج كبيدر يعني بونلرك طاشيله ودكنك ايله اولدورمسي همان قلج ايله اولدورمسي كبيدر
دور فان اجرح واخذ قطع وهدر جرحه اكوبر لسه ومال دخي السه الي واياغي كسلور اما بو
لدوغچون نسنه لازم اولماز باطل اولور وان جرح فقط او قتل عمدًا فتاب واكر يارلسه
انجق ويا خود اولدورسه قصد له ودخي توبه اتسه طوتلمزدن اقل او كان منهم غير مكلف
ويا بو يول كسنلردن بعض مكلف اولمسه يعني اوغلنجق اولسه يا دلو اولسه اوذو رحم محرم
من المارة ويا بونلردن بعض نكاحي حرام اولور خصم اولسه يولجيه او قطع بعض المارة على البعض
ويا بعضي يولجي بعضني اولدورسه او قطع الطريق ليلًا او نهارًا بمصر او بين مصرين ويا يول
كسسه كيجده ويا كندو وزده شهرده ويا اكي شهر اورتاسنده كه بو برنه فلا حدّ وللولي قوده وعفوه
بو صورتلرده حدّ يوقدر اما وليسي ايچون واردركه قصاص ايده اكر قصد له ايسه وارش آلا
اكر خطا ايله ايسه يا دلو سه عفو ادوب ازاد ايده وفي الخنق دية ومن اعتاد قتل به وبو غب
اولدرمكده ديت واردر اما شول كمسنه كه بوني عادت ايدنه اولدورله بوغمق ايله

كتاب الجهاد بو كتاب غزانك بياننه مخصوصدر هو فرض كفاية بداءة ان اقام
به بعض سقط عن الباقين وان تركوا آثموا جهاد فرض كفايه در ابتداءً يعني كافر ايله جنك
اتمكه اول مسلمان باشلمق وفرض كفايه اولمغك معناسي بودركه اكر بوني بعض كمسنه اشلسه

باقيسندن ساقط اولور واكر جميعسي ترك اتسه هپ كنه كار اولورلا على صبي او غلنجق اوزرنه فرض دكل
وعبد ودخي قول اوزرنه وامرأة دخي عورت اوزرنه واعمى دخي كوزسز اوزرنه ومقعد دخي
كوترم اوزرنه واقطع دخي الي واياغي كسك اولان اوزرنه وفرض عين ان هجموا فتخرج المرأة
والعبد بلا اذن فرض عين اولور اكر كفار هجوم اتسلر اول وقت چقار عورت ودخي قول دستورسز
وكره الجعل مع في ء وبدونه لا مكروه اولدي اجرت صالمق مال دار اولنلر اوزرنه غازيلر ايچون
بيت المالده غنيمت وار كن اما بيت المالده فيء ان غنيمت مالي ولمسه اول وقت مكروه دكل دور
فان حصروا ادعوا الى الاسلام فان ابوا فالى الجزية فان قبلوا فلهم ما لنا وعليهم ما علينا
اكر كافرلر حصار اولنسه لر اسلامه دعوت اولنلر واكر ابا اتسلر جزيه يعني خراجه دعوت
اولنه لر اكر خراج قبول ايدرلرسه انلر ايچون واردر بزوم ايچون اولان ودخي انلر اوزرنه اولور
بزوم اوزرمزه اولن حاصل كلام احكامك له سنده وعليه بر نومله برابر اولورلر ولا يقاتل
من لم تبلغه الدعوة جنك اتمز شونكله كه اسلام دعوت اكا ارشمش ولا فان ابوا حوربوا بالمنجنيق
واكر جزيه دن ده ابا ادجك اولورلرسه جنك اولنور منجنيق ايله وتحريق وتغريق ودمي
ودخي ياقمق ايله ودخي صويه غرق اتمكله واوق اتمق ايله ولو معهم مسلم او تترسوا به بنيتهم
لا بنيته اكرچه كندولر ايله مسلمان اولورسده ودخي مسلماني قالقان ادنورلرسه ده بزكافري
نيت ايدوب جنك ادروز مسلماني نيت اتمزوز وقطع شجر وافساد زرع بلا عذر وغلول
ودخي جنك اولنور اغاجلري كسمكله ودخي اكينلرني خراب اتمكله اما عهده خيانت اتمزسوزن
ودخي غنيمت مالنه خيانت اتمزسوزن ومثلة ودخي مثله اتمزسوزن ومثله ديو عذابله اولدرمكه

درلوالن وياغن كسمك كبي ودخي بورنن وقولاغن كسمك كبي وقتل غير مكلفٍ دخي مكلف اولميانى

يعنى اوغلنجق اولانى ويا دلو اولانى اولدورمزسوزن وشيخ فانٍ واعمى ومقعدٍ وامراةٍ ودخي پير فانى

اولانى ودخي كوزسز اولانى وكوتورم اولانى ودخي عورت اولدرمزسوزن الا ملكةٍ الا مكركه عورت

بك اوله اومقاتلاً منهم اوذا مالٍ يحث به اورائٍ في الحرب وياخود بونلردن بري جنك ادراوله

ويا مالدار اولاكه قندوره جنكه مالى سبيله ورايي اسي اولاجنكده اول وقت اولدورلر

وابٍ كافرٍ بداءً فيقتله غير ابنه ودخي كندونك شول كافر باباسني اولدرمزسوزن ابتداءً

تاكه كله برغيري كسنه اولدوره وابتداءً ديمك معناسي بودركه كندو اول باباسني اولدرمكه

مباشرت اتميه اما اول اولكندويه قصد اتسه اولدرمك واردركندودن دفع ايچون واخراج

مصحفٍ وامراةٍ الا في جيشٍ يؤمن عليه ودخي بلسنجه مصحف وعورت چقرمزسوزن الا مكركه

برعسكرده اوله كه اول عسكر قورقودن امين اوله وصولحوا ان خيراً ودخي كافر ايله صلح اولنور

اكر صلح خير ايسه ولو منهم مال ان لنا به حاجةً اكرچه صلح كافرلردن مال المق ايله اولورسه

اكر بزوم ايچون ماله احتياج اولسه وبنذا ان هوا نفع فقوتلوا اكر صلحي بوزمق ايو ايسه

بوزله دخي جنك اولنه كافر ايله . وقبل بنذٍ ولاردٍ ان اخذ نا ودخي مرتد ايله صلح اولنور مال

المازسوزنا كوما لى المشى اولسوزكو ويرلمز ولايباع سلاحٍ وخيلٍ وحديدٍ منهم ولو بعد

صلحٍ وصاتلمزات ويراق ودمور كافرلره اكرچه صلحدن صكره ده اولورسه ده وصحّ امان حرٍّ

وحرةٍ فان كان شرًّا بنذ واُدّب صحيح اولدي برحر كشي كافري امانه المق ودخي حرّه عورتده امانه

المق واكر امان ويرمك شر اوليجق اولورسه امان طرح اولنور بوزلور دخي اول امانه آلان كسنه

تأدب

١٢١

تاديب اولنور ولغا امان الذمّي واسير وتاجرٍ منهم ومن اسلم ثمه ولم يهاجر وصبيٍّ وعبدٍ الا ماذون

باطل اولدي خراج كذاركافرلري امانه المسي ودخي كافرده اسير اولنلرك ودخي شول كافر ايله اولن

مسلمان بازركانلرك ودخي شول كافر مملكتنده مسلمان اولوب دار اسلامه هجرت اتمين كمسنك ودخي

اوغلنجوغك وقوللرك الا مكركه اوغلان وقول جنكه اذن ويرلمش اوله ومجنونٍ ودخي دلونك امانه

الماسي باطلدر وصحيح دكلدر **باب المغنم وقسمته** بوباب غنيمتك ودخي غنيمتي قسمتك

بياننه مخصوصدر وقسم الامام بين الجيش ما فتح عنوةً او اقرّ اهله عليه بجزيةٍ وخراجٍ

سلطان قسمت ايده عسكر اورتاسنده شول قهرله فتح اتدوكني ويا اورانك اهلني تقويه اتنك

اوزرنه باشلرندن اوتري جزيه المق ايله ويردن اوتري خراج المق ايله وقتل الاسارى او استرق

قهم او تركهم احراراً ذمةً لنا ودخي اسيرلري اولدوره ويا قول اده ويا حرّاً اولدقلري حالده قوبه

بزوم ايچون خراج كذار اولدقلري حالده ونفي مَنّهم وفداءهم وردّهم الى دارهم وعقر دابةٍ شق

نقلها وذبحت وحرقت وقسمةُ مغنمٍ ثمه الا ايداعاً فردّ هنا فيقسم ودخي نفي اولندي يعني حرام

اولدي اسيرلري هيچ نسنه المزسوزن قيوويرمك ودخي نسنه الوب قيوويرمكده ودخي كافرك

مملكتنه ردّ اتمك ودخي شول الوب كلمسي مشقت اولن طواري سكرملك بلكه بوغزلنه دخي يا قله ودخي

غنيمتي كافر مملكتنده قسمت اتمك الا مكركه امانت قومق ايچون قسمت اولنه صكره مسلمان مملكتنه

كليجك كورالنوب قسمت اولنه والردء والمدد لحقهم ثمه كقاتلٍ فيه لاسوقيٍّ لم يقاتل ولا من مات

ثمه جنك ايدنلره ياردم اولن ودخي شول جنك ايدنلره مدد ايرشن كافر مملكتندن چقمدين اولنلر

دكل يعني اكا حصه اولمز ويورث قسط من مات هنا ميراث اولور دار اسلامه چقدقدن صكره اولنك

نصيبي وحل لنا ثمة طعام وعلف وحطب ودهن وسلاح به حاجة حلال اولدي بزوم ايچون كافر
مملكتنده ايكن كافرلردن الدننان طعام وطوار علفي ودخي اودون وياغ ويراق كه اكا احتياج اوله
بلا قسمة لا بعد الخروج منها بو مذكورات ايله انتفاع حلال اولدي كافر مملكتنده ايكن تقسيم
اولمزسونه اما كافر مملكتندن چقدقدن صكره حلال دكلدور ولا بيعها وتموّلها ورد الفضل
الي المغنم ودخي بو ذكر اولنانلرك صاتلمسي ده جايز دكلدور ومال دنمسي ده جايز دكلدور وتسويه كله
انتفاعدن آرتهكو غنيمت مالنه قاتلور ومن اسلم ثمة عصم نفسه وطفله وماله معه او وديعة
معصوماً وشولكه مسلمان اوله مملكتنده ايكن اول صاقلر نفسني ودخي اوغلنجوغني ودخي
شول مالني كه كندو ايله اوله ويا امانت قومش اوله بر معصوم كمسنه يانده يعني مسلمان ويا
خراج كذار كافر يانده لا ولده كبيراً وعرسه وحملها وعقاره وعبيده مقاتلة وماله
مع حربي بغصب او وديعة بالغ اولمش اوغلني صاقليمز ودخي عورتني صاقليمز ودخي عورتنك
قارننده غني صاقليمز ودخي يرلريني صاقليمز ودخي جنك ايدن قوللريني صاقليمز ودخي شول
مالني صاقليمز كه بر ياغي كافر يانده اولا كوجيله المق ايله وياخود امانت قومق ايله
ويعتبر وقت المجاوزة فمن دخل دارهم فارساً فنفق فرسه فله سهمان سهم فارس
ومن دخلها راجلاً فشري فرساً فله سهم سهم راجل معتبر اولور كافر مملكتنه كيرلن وقت
انوكچون دركه بر كمسنه كافر مملكتنه كرسه آتله دخي انده هلاك اولسه انوكچون بر سهم اولور
يايق سهمي ولا يسهم الا لفرس بر آتدن غيري ايچون سهم اولمز ولا لعبد ودخي قول ايچون
سهم اولمز وصبي دخي اوغلنجق ايچون سهم اولمز وامرأة ودخي عورت ايچون سهم اولمز

وذمي ورضخ لهم ودخي خراج كذار كافر ايچون سهم اولمز ولكن بونلر ايچون بر مقدار نسنه اولور
والخمس لليتيم والمساكين وابن السبيل غنيمتك بشده بري يتيم ايچون دررودخي مسكين
ايچون در يعني فقير ايچون دررودخي شول يولجي كه يولده خرجلغي دوكنه انلر ايچون در وقدم
فقراء ذوي القربى عليهم ولا شيء لغنيتهم تقديم اولنور حضرت رسول الله صلى الله عليه
وسلم قرابتي اولنلرك فقيرلري بو اوچ طايفه اوزرينه اما غنيلرينه نسنه اولمز وذكر الله
تعالى للتبرك الله تعالينك كندوي اكدوغي فان لله خمسه ديدوكي قولنده تبرك ايچون دور
يوقسه بر سهمده كندو ايچون اولا بو ايله دكلدور وسهم النبي عليه الصلوة والسلام
سقط بموته كالصفي نبينك عليه السلام سهمي ساقط اولدي آخرته انتقاليله صفي
ساقط اولدوغي كبي صفي شول نسنه دوركه نبي صلى الله عليه وسلم اني غنيمتك اچنده اختيار
ايدر الور ايدي جاريه كبي وات كبي ويراق كبي ومن دخل دارهم فاغار خمس الا من لا منعة
له ولا اذن هر كمسنه كه كافر مملكتنه كيره دخي بعض نسنه غارت ايليه اول نسنه نك بشده
بري بيت المال ايچون در الا شول كمسنه دن آلنمز كه عسكري اولميه ودخي اكا اذن ويرلمش
اولميا وللامام ان ينفل وقت القتال حثاً فيقول من قتل قتيلاً فله سلبه سلطان ايچون
واردركه تنفيل ايده جنك وقتنده عسكري قندورمقدن اوتري يعني ديه كه هر كمسكه بر آدم
اولدوره سويقوني انك اولسون او للسرية جعلت لكم الربع بعد الخمس ويا بر طايفه عسكره
ايده كه سيزوك ايچون دردتده بريني قلدم بشده بردن صكره يعني بشده بري چقدقدن صكره
باقي قلانك دردتده بري سيزوك اولسون ديه لا بعد الاحراز هنا الا من الخمس دار اسلامه

چقدقدن صكره كسنيه نسنه ويرمك جايز اولمازالا بشده بردن جايز اولور فقير اولنلرنه

وسلبه مامعه حتى مركبه وماعليه اولدورلن كمسنك سلبي شول كندويله بيله اولان در

حتى بنديده واوزرنده اولانده وهو للكل ان لم ينفل بوسويقده جميع عسكرك اولور اكر سلطان

تنفيل اتمسه باب استيلاء الكفار بوباب كافرلو بعض كمسنك مالنه

مستولي اولماسنك بياننه مخصوصدر واذا سبي بعضهم بعضا واخذوا اموالهم وبعيرم

ندّ اليهم او غلبوا على مالنا واحرزوه بدارهم ملكوه نيجه كافرلرك بعضي بعضسني السه اسير

اتسه ودخي مالارن السه ويا بردوه كه بزدن قچه كافرلره وارسه بوذكر اولنلرن مالك اولورلر

لا حرّنا ومدبرنا وامّ ولدنا ومكاتبنا وعبدنا آبقا وان اخذوه بزوم حرومزه مالك اولمزلر ودخي

مدبرومزه ودخي امّ ولدومزه ودخي بهايه كسلن مزه ودخي قاچمش قلومزه اكرطوتب بندا تسلر

دخي وغلك بالغلبة حرّهم وما هو ملكهم بز مالك اولورز غالب اولمغله كافرك حرّنه ودخي انلرك

ملكي اولان نسنيه ومن وجد منا ماله اخذه بلا شيء ان لم يقسم بر كسنه كه مسلمانلردن مالني

غيبله بولا كافرلره غلبه اتدوكدن صكره الور هيچ نسنه ويرمز سوزن اكر تقسيم اولنمامش

ايسه وبالقيمة ان قسم وبالثمن ان شراه منهم تاجر وان اخذ ارش عينه مفقوءة واكر تقسيم

اولنمش ايسه قيمتن ويرور دخي الور واكر كافرلردن اني بر تاجر صاتون المش اولسه اول وقت تاجر

ويردوكي بهايي ويرور دخي الور اكرچه اول تاجر قولك كوزنك ارشن يعني ديتني المش اولورسه ده

قولك كوزي چقدوغي حالده فان اسر عبد فبيع ثم كذا فللمشتري الاول اخذه من الثاني بثمنه ثم

ليستده اخذه منه بالثمنين وقبل اخذ الاول لا اكر بر قول اسير اولسه كافر دخي صكره صاتلسه اندن

صكره كورواسير اولسه دخي كورو صاتلسه اول صاتون الان ايچون واردركه اول قولي اول صاتون الاكسندن

صاتون الدوغي بهايه الا اندن صكره اصل افندسي ايچون واردركه اول قولي اندن اول بهايه ايله يعني

اول صاتون الان اكي دفعه ويردوكي بهايي ويرو دخي الا اما اول صاتون الان صكره ينه المزدن اوكدين

اصل افندسي صكره صاتون الاندن المق يوقدر فلو ابق عبد بمتاع فشراهما منهم رجل اخذ العبد

مجانا وغيره بالثمن اكر بر قول قاچسه بعض متاعله دخي قولي كافرلر الوب دخي تسلر صكره بو قولي ده

ومتاعيده بر كمسنه بونلردن صاتون السه اول قولك افندسي قولي هيچ نسنه ويرمزسوزن الور اما

متاعي اول كمسنه ويردوكي بهايي ويررسه الور وعتق عبد مسلم شراه مستأمن هنا وادخله دارهم

اذا اولور شول مسلمان قول كه اني بر امانله كلن كافر صاتون الدي مسلمان مملكتنده دخي كندو

مملكتنه التدي كعبد لهم اسلم ثمة فجاءنا او ظهرنا عليهم شول ياغي كافرلرك قولي ازاد اولدوغي كبي

كه اول قول مسلمان اولدي ياغلق مملكتنده دخي كلدي دار اسلامه چقدي ياخود بز غالب اولوب

الدق باب المستأمن بوباب كافر مملكتنه امانله كرنك ودخي كافر مملكتندن امانله كلنك

بياننه مخصوصدر لا يتعرض تاجرنا ثمة لدمهم وما لهم الا اخذ ملكهم ماله او حبسه او غيره

جايز دكلدور بزوم تاجرومز كافر مملكتنده كي كمسنك دمنه تعرض ايلمك يعني كسنه اولدرمك

ودخي مالنه تعرض ايلمك لا امكر كه ملكلري انك مالني الا ويا حبس ايليه ويا ملكلرنك غيري

بر كمسنه ايليه ملكلرينك علمي ايله وما اخرجه ملكه حراما فيتصدق به شول نسنه كه بزدن

امانله چقاردر اول نسنيه مالك اولور حرام اولدوغي حالده ايله اولسه اني فقرايه تصدق ايده

فان اذانه حربي او اذان حربيا او غصب احدهما من الآخر وجاءنا لم يقض لاحد في شيء وكذا

لو فعل ذلك الحربيان وجاءا مستأمنين اكر بو ياغي كافري بردن امانله واران اوزرنه دين
اتسه ويا اول كمسنه بر كافره دين اتسه ويا برسي برندن كوجيله بر نسنه السه دخي اول اكسي صكره
دار اسلامه كلسه هيج بر نسنه حكم اولنمز كوو بو نخليني در اكر بو اشلري اكي ياغي كافر بربريله
اتسلر دخي صكره امانله دار اسلامه كلسلر فان جاء مسلمين قضي بينهما بالدين لا بالغصب
اكر مسلمان اولدقلري حالده كلسلر اورتالرنده حكم اولنور بو رجله اما كوجله النان نسنه ده
نسنه حكم اولنمز فان قتل مسلم مستأمن مثله ثمة عمدًا او خطأً ودا من ماله وكفر للخطاء وفي
الاسيرين كفر فقط في الخطاء اكر بر امانله كافر مملكتنه واران مسلمان بر كندو كبي امانله واران
مسلماني اولدورسه قصدله ياخود خطا ايله ديتني وير كندو مالندن وخطا ايله اولدردوكندن
كفارتده وير اما كافر مملكتنده اسير اولان اكي مسلماني بري برسني اولدورسه اكر خطا ايله ايسه انجق
كفارت وير واكر قصديله اولدورسه نه ديت اولنور ونه كفارت اولنور ولا يمكن حربي هنا سنة
فقيل له ان اقمت هنا سنةً او شهرًا نضع عليك الجزية فان رجع قبل ذلك والا فهو ذمي
ولا يترك ان يرجع ياغلقده امانله كلن دار اسلامه طورغملز تمام بر ييل ودخي كا ايدنلور
اكر بو دار اسلامده بر ييل ويا بر آي طورجق اولورسك اوزركا جزيه قودوز اكر اول مدتدن
اول دونب كدرسه خوش واكر كيتمزسه همان خراج كذار اولور كيتمكا قومز كما لو اشترى ارضًا
فوضع عليه خراجها جزية سنة من وقت وضع الخراج نتكم اول امانله كلن بر يرصاتون السه
دخي اول يرك خراجي انك اوزرنه وضع اولنسه قومز كيتمكه دخي اوزرنه بر ييلك جزيه سي لازم اولور
خراج وضع اولندوغي زماندن اونكحت حربية ذميًا هنا يا بر امانله كلن ياغي كافر عورت نكاح

لنسه

لنسه بر خراج كذار كافره اول وقت دخي كيتمكه قومز بلكه اوزرنه جزا ولنور وفي عكسه لا بو صورتك
عكسنده يعني امانله كلن ياغي كافر بر خراج كذار كافر عورتي نكاحلندوغنده منع اولنمز فان رجع
المستأمن الى داره حل دمه فان اسر او ظهر فقتل سقط دين كان له على معصوم وفيء وديعة
له عنده اكر امانله كلن كافر كرو مملكتنه وارسه قاني حلال اولور واكر صكره اسير اولنسه
ويا اوزرلرنه غالب اولنسه دخي اولدورلسه انك شول بورجي كه بر معصوم كمسنه اوزرنده
يعني مسلمان ويا خراج كذار كافر اوزرنده وار ايدي اول بورج ساقط اولور اما شول اماناتي كه معصوم
قتنده وار ايدي اول غنيمت اولور وان مات او قتل بلا غلبة عليهم فهما لورثته واكر اوزرلرنه
غالب اولنمزدن اولسه ويا اولدورلسه اول كسي يعني معصوم اوزرنده اولان ديني ومعصوم
قتنده اولن اماناتي وارثلرينك اولور حربي هناله ثمة عرس واولاد ووديعة مع معصوم
وغيره فاسلم ثم ظهر عليهم فكله فيء بر ياغي كافرك دار اسلامده اولا انك كافر مملكتنده
عورتي اولسه ودخي اوغلنجقلري اولسه ودخي اماناتي اولسه معصوم يانندة وغيري معصوم
يانندة دخي صكره اول كمسنه مسلمان اولسه صكره كافرلرك اوزرنه غلبه اولنسه اول
ذكر اولان نسنه لرك كليسي غنيمت اولور وان اسلم ثمة فجاء وظهر فطفله حر مسلم ووديعة مع
معصوم له وغيره فيء واكر كافر مملكتنده مسلمان اولسه دخي صكره دار اسلامه كلسه اندن
صكره كافرلره غالب اولنسه انك كوجك اوغلنجوغي حر اولور مسلمان اولور ودخي معصوم
يانندة اولان اماناتي كندونك اولور وغيريسي غنيمت اولور ومن اسلم ثمة وله ورثته هنالك
فقتله مسلم فلا شيء عليه الا الكفارة في الخطاء اكر بر كافر اسلامه كلسه كافر مملكتنده حال بوكه

انك مسلمان وارثلري اولسه انده دخي انی بو مسلمان اولدورسه اول مسلمانك اوزرنه نسنه لازم اولمز
الا مکرکه خطایله اولدوره اول وقت کفارت لازم اولور انجق واخذ الامام دیة مسلم لا ولي له ومستامن
اسلم هنا من عاقلة خطاء سلطان آلور شول مسلمانك دیتني که انك ولیسي اولمیا ودخي شول امانله
کلوب بونده مسلمان اولانك دیتنده آلور شول خطایله اولدوره نك عاقله سندن وعاقلنك
بایي کلور ان شاء الله تعالی وقتل او اخذ الدیة في عمده ولا یعفو دخي سلطان مخیردر دلو سه اولدورور
دلو سه دیت الور قصدله اولدورمش ولجق اولور اما عفو اتمك جایز دکلدور **باب الوظائف**
بو باب یرلك وظیفلو ینك بیاننه مخصوصدر ارض العرب وما اسلم اهله او فتح عنوة وقسم
بین جیشنا والبصرة عشرية ارض عرب ودخي شول یرکه انك اهلي مسلمان اولدي ویا قهرله فتح
اولندي دخي بزوم عسکرمز اورتاسنده تقسیم قلندي ودخي بصره عشريه دور یعني بونلرده
بتي نسنه نك اون بولکده بري النور والسواد وما فتح عنوة واقر اهله او صالحهم خراجية
وموات احیي یعتبر بقربه سواد عراق یعني ارض عراق ودخي شول یرکه قهرله فتح اولدي اولدخي
اهلي انك کو او زرنه مقرر قلندي یا امام انلر کله صلح ایلدي بو یرلر خراجیه در بونلردن
خراج النور ودخي شول بیان یرکه احیا اولنه ذراعته قابل ولا یقیني ایله اعتبار یعني عشريه
یقین ایسه عشريه اولور وخراجیه یقین ایسه خراجیه اولور وخراج وضعه عمر رضي الله عنه
علی السواد لکل جریب یبلغه الماء صاع من بر او شعیر ودرهم شول خراج که حضرت عمر
رضي الله عنه وضع ایلدي سواد عراق اوزرنه اول هر جریب ایچون که اکا صو ایرشور ولا برصاع
دور بغداي دن واربه دن ودخي بر درهم دور وجریب دیوایني واوزوني التمش ذراع اولان

یوم درلر وذراع یدي دوتامه درلر وللجریب الرطبة خمسة دراهم یونجه جریبي ایچون بش درهم
لازم اولور وللجریب الکروم او النخل متصلة ضعفها باغ جریبي ایچون یا خرما لق جریبي ایچون که
متصل ولا یعني اغاجلري بر برینك یاننده اولا اکی اول مقدار لازم اولور یعني اون درهم لازم
اولور ولما سواه کزعفران وبستان ما یطیق بو ذکر اولنانلردن غیري ایچون زعفران کبي وبستان
کبي کتوردوکي مقدار نسنه لازم اولور ونصف الخارج غایة الطاقة بتوب حاصل اولنك
یا دوسي نهایتدر یرلك طاقتینك ونقصان لم تطق وظیفتها اشفا اولور یعني اکسلور
اکر یر اوزرنه قونن وظیفیه طاقت کتورسه ولا یزاد ان اطاقت عند ابي یوسف رحمة الله علیه
وجاز عند محمد رحمة الله علیه ابو یوسف قتنده جایز دکلدور یرلك وظیفه سني ارتورمق اکر یر
طاقت کتورر سه ده اما امام محمد قتنده جایز اولدي ولا خراج لو انقطع الماء عن ارضه او غلب
او اصاب الزرع آفة خراج اولماز اکر صو کسلسه خراج یرندن ویا صو غلبه ایلسه ویا اکینه آفت یتشه
ویجب ان عطلها مالکها وخراج واجب اولور اکر یر یك اسي معطل اتسه نسنه اکمسه ویبقی
ان اسلم المالك او شراها مسلم خراج باقي دور اکر یر یك اسي اسلامه کلسه ویا یري
بر مسلمان صاتون السه ولا عشر في خارج ارض خراج عشر لازم اولمز ارض خراجك حاصلندن
اوتري ویتکرر العشر بتکرار الخارج عشر تکرارا اولنور حاصل تکرار اولماغله **فصل**
الجزیة بو فصل جزیه نك بیاننه مخصوصدر وما وضعت بصلح لا یغیر شول جزیه که
صلح ایله وضع اولنه اول تغییر اولنماز وحین غلبوا او اقروا علی املاکهم توضع علی کتابي
ومجوسي ووثني عجمي ظهر غناه لکل سنة ثمانیة واربعون درهما اول وقت که کافرلر غلبه

اولنه دخی انلرك مالكلري اوزرنه مقرر قلنه وضع اولنور بونلردن اهل كتاب اولنلر ودخی
اوده طپانلر ودخی بوته طپانلر كه اولبوته طپان عجم اولا يعنی عرب اولميه شول غنی ايدك ظاهر
اولنلر اوزرنه يلده قرق سكز درهم وعلی المتوسط نصفها ودخی اورته حاللو اولانلر اوزرنه
يادوسی وضع اولنور يعنی يكرمی درت وعلی فقير يكسب ربعها ودخی شول كسبه قادر اولان فقير
اوزرنه وضع اولنور ربعی يعنی اون اكی درهم لا علی وثنی عربی فان ظهر عليه فعرسه وطفله فیء بوته
طپان عربلر اوزرنه جزيه وضع اولنمز اكر انلر اوزرنه غلبه اولنسه عورتی اوغلنجوغی غنيمت
اولور ولا مرتد ودخی مرتد اوزرنه جزيه وضع اولنمز ولا يقبل منهما الا الاسلام او السيف
قبول اولنمز بوته طپان عربله مرتددن الا الاسلام قبول اولنور ويا قلج اولور وعلی راهب
لا يخالط ودخی جزيه وضع اولنمز شول كشيلر اوزرنه كه خلقه قرشمز وصبی وامرأة ومملوك
واعمی وزمن وفقير لا يكسب ودخی اوغلنجق اوزرنه جزيه اولمز ودخی عورت وقول وجاريه
وكوزسز وكوترم وكسبه قادر اولمين فقير اوزرنده اولماز وتسقط بالموت والاسلام جزيه
ساقط اولور اولمكله ودخی مسلمان اولمكله وتداخل بالتكرر جزيه متداخل اولور تكرار اولمغله
يعنی اكی ييلك جزيه سی جمع اولسه اوزرنه برجزيه لازم اولور انجق ولا تحدث بيعة وكنيسة هنا
دار اسلامده بيعه احداث اولنمز بيعه ديو عيسايه طپان كليسا سنه ديرلر ودخی دار اسلامده
كنيسه ده احداث اولنماز كنيسه ديو يهوديلر كليسه سنه ديرلر ولهم اعادة المنهدم بو خراج
كذا ركافرلر ايچون واردركه بيعه نك وكنيسه نك يقلمش نی دار اسلامده كرو يا پالر وميز الذمی
فی زيهم ومركبهم وسرجهم فلا يركب خيلا ولا يعمل بسلاح خراج كذار اولان ممتاز اولا مسلمان

لوردن هيئتلرنده ودخی بندلرنده ودخی اكولرنده ودخی يراقلرنده ودخی اته بنميه ودخی يراق
استعمال ايلميه ويظهر الكستيج ويركب علی سرج كالاكاف دخی كستيج كوسترة كوستيج برمق بوغونلغی
برايپدر يوكدن بلنه قوشنورلر بو زنارك غيريدر ودخی سمرة بكز رايو بنه ومير
نسائهم فی الطريق والحمام ويعلم علی دورهم كيلا يستغفر لهم ودخی عورتلری ممتاز اولا يولده
ودخی حمامده ودخی اولرنه علامت قلنه تاكه انلر ايچون استغفار اولنميه يعنی دلنجی انلره
مغفرت ايله دعا قلنميه ونقض عهده ان غلب علی موضع لحربنا اولحق بدار هم وصار كمرتد
فی الحكم بوته بالحاقه لكن لو اسر يسترق والمرتد يقتل عهدی بوزلر اكر برير غلبه اتسه
برومله جنك ايچون ويا كافر مملكتنه ايريشه ودخی مرتد كبی اولور دار حربه ايرشمكله موته
حكم اتمكده لكن مرتد ايله فرق بودركه اكر بو اسير اولسه قول ايده لر اما مرتد اسير اولسه
قتلدن غيری نسنه يوقدر ولا ان امتنع عن الجزية او زنی بمسلمة او قتلها او سب النبی عليه
الصلوة والسلام جزيه دن ابا اتسه عهدی بوزلماز ويا مسلمان عورته زنا اتسه ويا اولدرسه
ويا نعوذ بالله حضرت رسوله صلی الله عليه وسلم سوكسه ويؤخذ من المال بالغی تغلبی
وتغلبيه ضعف زكوتنا النور تغلبينك ارنك وعورتنك بالغ اولنلرنك مالندن اكی بروم زكوة
مقداری وتغلبی عربك كافرلوندن برطايفه دركه جزيه ورمكدن ابا اتديلر دخی زكوة مقداری
ويرمكه صلح اتدلر حضرت عمر رضی الله عنه زماننده ومن مولاه الجزية والخراج كمولی القريشی
بو تغلبينك ازادلوسندن جزيه الور ودخی خراج النور قريشينك ازادلوسی كبی نتكم قريشی بر
كافر قول ازاد اتسه اندن جزيه وخراج النور ايدی وقريش حضرت رسول الله صلی الله عليه وسلم

قبيله سی دور ومصرف الجزية والخراج ومال التغلبي وهديتهم للامام وما اخذ منهم بلا حرب
مصالحنا كسد تغور جزيه نك وخراجك وتغلبی مالنك وباغی كافرلرك سلطانه ويردوكی هديه نك
وبونلردن جنك سز الينان مالك صرف اولناجق يری مسلمانلرك مصلحتلريدر ثغوری ديو
بو كيمك كبی ثغوری ديو شول كافردن احتياط اولنان يولره درلر وبناء قنطرة وجسور ودخی
كپری يپمق كبی ودخی جسر ايتمك كبی يعنی اغاج كپری ايتمك كبی وكفاية العلماء والقضات
والعمال ودخی عالملرك وقاضيلرك وعامللرك كفايتی كبی يعنی جهتلری كبی ورزق المقاتلة
وذراريهم ودخی عسكرك رزقی كبی يعنی علوفه لری كبی وذريتلرينك رزقی كبی ومن مات
فی نصف السنة حرم من العطاء بو عطا اولنلردن بركمسنه يلك يارسنده فوت اولسه علوفه دن
محروم اولور **باب المرتد** بو باب مرتد احوالنك بياننه مخصوصدر من ارتد
والعياذ بالله عرض عليه الاسلام وكشفت شبهته بر كمسنه مرتد اوله العياذ بالله اكا
اسلام كلمه سی عرض اولنور وشبهه سی بيان اولنور يعنی نه شبهه دن اوتری مرتد اولديسه
اول دفع اولنور فان استمهل حبس ثلاثة ايام فان تاب والا قتل وهی بالبری عن كل دين
سوی الاسلام او عما انتقل اليه اگر مهلت استرسه اوچ كون حبس اولنور واگر توبه ادرسه
خوشدر والا اولدورلور وبو توبه دخی دين اسلامدن غيری جميع ديندن اعراض ايدوب دونمك
ايله اولور ويا شول دونب كردوكی ديندن اعراض ايدوب دونمك ايله اولور وقتله قبل العرض
ترك ندب بلا ضمان مرتدی اولدورمك اسلام عرض ايتمكسزن مستحب ترك ايتمكدر اما
اولدورلسه ضمان لازم اولمز يعنی ديت لازم اولمز ويزول ملكه عن ماله موقوفا فان اسلم عاد

مرتدك

مرتدك ملكی زائل اولور مالندن موقوفا يعنی صكره كرو مسلمان اولسه ملكی كرو يرينه كلور
وان مات او قتل اگر كندو اولوب ياخود اولدورلسه او لحق بدار حرب وحكم به عتق مدبره وام ولده
ويا كافر مملكتنه ايرشب دخی ايرشدوكنه حكم اولنجق اولورسه مدبری ودخی ام ولدی ده ازاد
اولور وحل دين عليه ودخی اوزرنده كی اولان بورجك مدتی كيدر حلوله ايدر موت كبی وكسب
اسلامه لوارثه المسلم ودخی مسلمان ايكن كسب اتدوكی شول مسلمان اولان وارثنك اولور
وكسب ردته فیء مرتد ايكن كسب اتدوكی غنيمت اولور وقضی دين كل حال من كسب تلك
وهو حالده اولنی بورج اول حالده اولان كسبدن قضا اولنور يعنی اسلام حالنده ايدندوكی بورج
اول حالده اتدوكی كسبدن قضا اولنور ومرتد اولدوغی حالده اتدوكی بورج اول حالده اولان
كسبدن قضا اولنور وبطل نكاحه وذبحه ودخی باطل اولدی نكاحی ودخی نسنه بوغزلمسی وصح
طلاقه واستيلاده طلاقی صحيح اولدی ودخی ام ولدی اتمسيده صحيح اولدی ويوقف مفاوضته
وبيعه وشراؤه وهبته واجارته وتدبيره وكتابته ووصيته ان اسلم نفذ وان مات او قتل او
لحق وحكم به بطل مرتدك موقوفدر مفاوضه سی يعنی شركتی وبيعی وشراسی وبخششی واجرت
ويرمسی وقولنی مدبر اتمسی وبهايه كسمسی ووصيتی اگر اسلامه كلورسه بونلر هپ جايز اولور اگر
كندو اولوب يا قتل اولنوب يا كافر مملكتنه ايرشب ايرشدوكنه حكم اولنجق اولورسه بونلر باطل
اولور فان جاء مسلما قبل حكم فكانه لم يرتد وان جاء بعده وماله مع ورثته اخذه اگر كافر مملكتندن
كليجك اولورسه مسلمان اولدوغی حالده كافر مملكتنه ايرشدوكنه حكم اولنمزدن اول همان مرتد

اولمامش کبي اولورو اکر حکم اولندقدن صکره کلسه شول وارثلرینک النده بولدوغی مالنی کوا الور
ولا تقتل مرتدة وتحبس حتی تسلم اولدور یلمز مرتدا ولان عورت بلکه حبس اولنور تا مسلمان
اولنجه وصح تصرفها وکسبها لورثتها صحیح اولدی مرتده عورتک تصرفی بیع کبي وشرا کبی مثلا
ودخی بونک کسبي وارثلرینک اولور فان ولدت امته فادعاه فهو ابنه حرا اکر مرتدک جاریه سی
طوغورسه دخی بندندر دعوي اتسه اولانک اولوریعنی اوغلی اولور حرا اولور یورثه من المسلمة
مطلقا ان مات او لحق بدار هم اول اوغلان مرتددن میراث آلور بو جاریه مسلمان ایسه مطلقا
یعنی کرک مرتد اولدوغی زماندن التی آیدن اکسوک طوغورسون وکرک ارتوقده طوغورسون اکر
مرتد اولسه ویا کافر مملکتنه ایرشسه وکذا فی النصرانیة الا اذا جاءت به لاکثر من نصف
الحول منذ ارتد کذا اولان اوغلان میراث بیرجاریه عیسایه طپار اولسه الا مکرکه آندن
مرتد اولدوغی زماندن یارم یلدن ارتوقده طوغورمش اوله وان لحق بماله فظهر علیه فهو فیء
اکر مرتد مالیله بیله کافر مملکتنه ایرشسه دخی صکره اوزرنه غالب اولنوب النسه اول غنیمت
اولور فان رجع فلحق بماله فظهر علیه فهو لوارثه قبل قسمته واکر کافر مملکتنه دونسه کلسه
دخی کرو مالیله کافر مملکتنه ایرشسه دخی صکره اوزرنه غالب اولنسه النسه اول مال وارثلر
نک اولور غازیلر اوارتاسنده تقسیم اولنمازدن اول وان قضی بعبد مرتد لحق لابنه وکاتبه
فجاء مسلما فبدلها والولاء لاب مرتد اولوب کافر مملکتنه ایرشنک قولی اکر اوغلنه حکم اولنسه
اوغلی دخی آنی بهایه کسسه دخی اول مرتد اولان مسلمان اولدوغی حالده کرو کلسه اول قوللک

اوزرنه کسلن مال ودخی اول قوللک اوزرنه ولایت باباسینک اولورو من قتله مرتد خطأ
فلحق او قتل فدیته فی کسبه الاسلام شول کمسنه که مرتد اولدور سه خطا ئله دخی مرتد کافر
مملکتنه ایرشسه ویا قتل اولنسه اول کمسنه نک دیتی مرتدک اسلامی حالنده کسب اتدوکی مالدن
اولورو من قطع یده عمدا فارتد والعیاذ بالله ومات منه او لحق فجاء مسلما فمات منه ضمن القاطع
نصف الدیة فی ماله لوارثه شول کمسنه که الی کسلسه قصدله دخی صکره مرتد اولسه العیاذ
بالله اولسه اول الی کسلدوغندن ویا کافر مملکتنه ایرشسه دخی مسلمان اولدوغی حالده کرو
کلسه دخی صکره اولسه الی کسلدوکندن اول کسن کمسنه یاروم دیتنی کندو مالندن انک وارثنه
اودر وان اسلم هنا ومات ضمن کلها واکر اول مرتد اولان دار اسلامده کرو مسلمان اولسه
دخی اولسه اول اولن کسن تمام دیتنی اودر وارثنه مکاتب ارتد ولحق فاخذ فقتل فبدلها لسیده
وما بقی لوارثه بربهایه کسلن قول که مرتد اوله دخی کافر مملکتنه ایرشه دخی صکره مالیله
النه دخی اولدوره اول کسلن مال افندسینک اولور وما لنک باقیسی وارثنک اولور
زوجان ارتدا فلحقا بدار الحرب فولدت هی ثم الولد فظهر علیهم فالولدان فیء والاول یجبر علی
الاسلام لا ولده ار له عورت که مرتد اولسلر دخی کافر مملکتنه ایرشسلر دخی عورت بر ولدن
کتورسه اندن صکره اول دخی بر ولد کتورسه دخی بونلرک اوزرنه غلبه اولنوب النسه اول اکی
ولد بیله غنیمت اولورلر ولکن ولد اسلام اوزرنه جبر اولنور اما اول ولدک ولدي جبر اولنماز
وصح ارتداد صبي یعقل واسلامه ویجبر علیه ولا یقتل انی شول تعقل ادراوغلنجوغک ارتدادی

صحیح اولدی ودخی اسلامده صحیح اولدی انکچون درکه مسلمان اولدیو جبر اولنور امّا ابا اتسه
اولدورلمز

باب البغاة

بو باب باغیلرك بیاننه مخصوصدور قوم مسلمون
خرجوا عن طاعة الامام دعاهم الی العود وکشف شبهتهم بر مسلمان قوم امامك یعنی سلطانك
طاعتندن چقسەلر سلطان انلری کرو دونمکه دعوت ایده شول یاغی اولدقلری نه سببدن
ایسه شبهەلرینی بیان ایدوب کیدره فان تحیّزوا مجتمعین حلّ لنا قتالهم بداءً اکر طرقه
جمع اولسەلر بزه حلال اولور انلرله جنك اتمك ابتداءً ونجهز علی جریحهم ونتبع
مولیهم فیمن لهم فئة ومن لا فلا ودخی یارالولرینی اولدرمکه سرعت ایدورز وقچنلرینی
قوارزانلرك کە ارقه لنجق بولوکی اولا وانلرکه اولمیا یارالولرینی اولدرمکه سرعت اتمزز
وقچنلرینی دخی قومازوز ولا تسبی ذرّیتهم وذرّیتلری اسیرا ولوب قول وجاریه اولماز
ویحبس مالهم الّا ان یتوبوا انلركماللری حبس اولنور تا توبه ایدنجه ویستعمل سلاحهم
وخیلهم عند الحاجة یراقلری واتلری حاجت وقتنده استعمال اولنور ولا یجب شیء بقتل باغ
مثله ان ظهر علیهم بر باغی بر باغی اولدرمکله اوزرینه نسنه واجب اولماز غالب اولدقدن صکره
وان غلبوا علی مصر فقتل من اهله آخر منه وظهر علیهم قتل به وبر شهرك اوزرنه
غالب اولسەلر دخی شهرك اهلندن بری کرو شهرك اهلندن بر آخری اولدورسه دخی صکره
اوزلرینه غالب اولنسه اولدورلور اولکمسنه اول اتدوکی قان سببیله وباغ قتل
عادلاً مدّعیاً حقیّته یرثه بر باغی کمسنه اولدوردی بر عادل کشی یعنی یاغی اولمیانی حقّ اوزرینه بن

دیو دعوی ایدیجی اولدوغی حالده اول اولدورن میراث یراول کشیدن یعنی بر قتل سببیله قاتل میراثدن
محروم اولماز کعکسه نتکم عکسنده میراث یرایدی یعنی عادل باغی اولدوردوکنده فان اقرّ انّه
باطل لا کر باطل اوزرنه ایدوکن اقرار اتسه یمز میراثنی وبیع السلاح من رجل ان علم انّه من اهل
الفتنة کره والّا فلا مکروهدور یراق صتمق بر کمسنیه که اول کمسنه اهل فتندن ایدوکن بلنسه والّا
مکروه اولماز

کتاب اللقیط

بو کتاب لقیطك بیاننه مخصوصدور لقیط دیو شول بنده
براغیلن اوغلنجوغه درلور رفعه احبّ وان خیف هلاکه یجب کالّقط وهو حرّ الّا بحجّة رقّه
لقیطی المق مستحبدور الّا اکر هلاك اولادیو قورقولسه اول وقت المسی واجب اولور لقطه کبی
ولقط دیو یتوکه درلر ودخی لقیط حرّدور الّا مکرکه رقّ اولماسنه بینه اقامت اولنه ونفقته
وجنایته فی بیت المال وارثه له لقیطك نفقه سی ودخی اوزرنه لازم اولن جرمی بیت المالدن
اولور ودخی اولدوکی وقتن میراثنی بیت المال الور ولا یؤخذ من آخذه لقیط المناز شول الان
کمسنك الندن ونسبه ممّن ادّعاه ولو رجلین او ممّن یصف منهما علامة به ودخی لقیطك نسبی
ثابت اولوربندن در دیو دعوی ایدن کمسنه دن اکرچه که اکی کشی دعوی ایدرسه ده اکسندن
بله ثابت اولور ودخی بو دعوی ایدن اکی کشیدن هر قنغی سی که اول لقیطك علامتن سویلرسه
نسبی اندن ثابت اولور وعبداً وکان حرّاً او ذمّیاً وکان مسلماً ان لم یکن فی مقرّهم وذمّیاً
ان کان فیه ودعوی ایلین قولده اولورسه نسبی ثابت اولور امّا لقیط کندو مسلمان اولور اکر
کافر مکاننده بولنمشدکل ایسه وخراج کذار کافر اولور اکر انلرك مکاننده بولنمش اولسه

وماشذ عليه له صرف اليه بامر قاضٍ وقيل بدونه شول نسنه كه لقيط بولندوغي وقتده
مالدن اكا باغشلنمش ولا اول مال انك اولورا كا خرج اتمك اولور قاضي امريله اما بعضيلر
ايدور قاضي امرن سوزده خرج اولور ديرو للملتقط قبض هبته وتسليمه في حرفةٍ لا انكاحه
وتصرفه في ماله ولا اجارته في الاصح لقيطي الان كمسنه ايچون وار در لقيط باغشلنن نسنه‌ئ
آلوب قبض اتمك ودخي لقيطي صنعته ورمك اما اول كمسنه ايچون يوقدر لقيطي نكاح اتمك ودخي
مالني تصرف اتمك يوق مثلا بيع كبي وشرا كبي ودخي لقيطي اجاريه ويرمك ده يوقدر اصح
مذهبده. **كتاب اللقطة** بو كتاب لقطه نك بياننه مخصوصدر لقطه ديوكه
ديرلر هي امانة ان اشهد على اخذه ليرده على ربها والا ضمن ان جحد المالك اخذه للرد لقطه
امانتدر يعني هلاك اولسه اودمك لازم اولماز اكر شاهد دوتسه استنه ويرمك ايچون الدوكي
اوزرنه واكر شاهد دوتمسه اودمك لازم اولور اكر اسني انكار اتسه ويرمك ايچون الدوغنه
وعرفت في مكانٍ وجدت وفي الجامع مدة لا تطلب بعدها في الصحيح اخذت في الحل او الحرم
لقط تعريفه اولنه يعني چيقريله بولندوغي يرده ودخي خلق جمع اولدوغي يرلرده شول مدته
ايكن اندن صكره اسي چقوب استنورا ولميا كركسه مكه حرمنده النسن كركسه طاشردن
وما لا يبقى الى ان يخاف فساده شول نسنه كه طورور صقلنورا ولميا اول تعريفا ولنور
چقريلور تا يرا مزا ولمه سندن قورقولنجيه دكن مثلا يمشلر كبي فان جاء ربها واجازفله
اجره او ضمن الاخذ صدقه اولندقدن صكره اكر اسي كلسه ديسلر صدقه يه جايز كوررسه ثوابي

انوکچون اولور يادلرسه اول صدقه‌ئ قبول تميوب اني كمسيه اوده كما في بهيمةٍ وجدت نتكم لقط
حيوانا تدن اولسه كر وحكم بويله دور بزوم قتمزده وما انفق عليها بلا اذن حاكم تبرع وباذنه
دين على ربها شول نسنكه اني لقيطه خرج ادر حاكم اذن سوز اول تبرع اولور صكره استدن
آليمز اما حاكم اذنيله خرج اتدوكي بورج اولور اسني اوزرنه وآجر القاضي ما له منفعة وانفق
عليها منها كالآبق شول اجرته قابل منفعتي اولن لقطه‌ئ قاضي اوجرته ويره دخي اكا خرج ايده
اول حاصل ولان اجرتدن نتكم قاچقون قولده دخي حكم بويله دور وما لا منفعة له اذن بالا
نفاق عليها وشرط الرجوع على ربها في الاصح ان كان هو اصلح والا باعها وامر بحفظ
ثمنها شول لقطه كه اجرته قابل منفعتي ولميا قاضي اذن ويره انك اوزرنه خرج اتمكه دخي
شرط ايده استدن كوا المسيني اصح مذهبده اما بعضيلر ايدور شرط لازم دكلدور همان اذنه
كفايت ادروا كر اوزرنه نسنه خرج ادوب صتلمق خيرلو ايسه واكر دكلسه صاتوب بهاسن
صقلمغه امر ايده وللمنفق حبسها لاخذ نفقته وان هلكت بعد حبسه سقطت وقبله لا
اول لقطه نك اوزرنه خرج ايدن كمسنه ايچون واردر كه لقطه‌ئ حبس ايدوب ويرميه اول
خرج اتدوكني المق ايچون واكر لقط حبس اتدوكدن صكره هلاك اولسه اتدوكي خرج ساقط اولور
كدرواكر حبس اتمدن هلاك اولسه ساقط اولمز استدن الور فان بين مدعيها علامتها حل الدفع
ولا يجب بلا حجةٍ اكر لقطه نك علامتن بيان اتسه بنوم ديو دعوي ادجي ولدوغي حالده حلال
اولور ورمك اما شاهد سز ورمك واجب دكل وينتفع بها فقيرا والا تصدق ولو على اصله

وفرعه وعرسه اول لقطة بولب الان كمسنه لقطه ايله انتفاع ادمك جايزدر اكر فقير ايسه واكر
دكلسه صدقه ادهاكرچه اتاسنه وانا سنه ادرسه ودخی اولادنه صدقه ادرسه ده ودخی
عورتنه صدقه ادرسه ده **كتاب الآبق** ١٦ بو كتاب قاچقوك قولك بيانته مخصوصدر
ندب اخذه لمن قوي عليه مستحب اولدي قاچقون قولي دوتمسي شول كمسنيه كه قادر اوله دوتمغه
تولك الضال قيل احب يولي ادمش قولي دوتماسي مستحب دينلدي ولراده قنا ومدبرا اوام ولده
من مدة سفر اربعون درهما وان لم يعدلها ان اشهد انه للرد قاچقوني اوچ كونلك يردن دوتب
كتورن ايچون كرك اول قاچقون قول اولسون وكرك مدبر اولسون وكرك ام ولد اولسون قرق درهم
واردر اكرچه اول قاچقون قرق درهم كتورمزسه ده اكر شاهد دوتمش ايسه اسنه ويرمك
ايچون الدوغنه ومن اقل منها بقسطه اوچ كونلكدن اكسوكده حصه سني مقداري اولور
فان ابق منه لم يضمن اكر دوتن كمسندن قاچسه اوده مز فان لم يشهد فلا شيء له وضمن
ان ابق منه اكر اسنه ويرمكيچون دوتدوغنه شاهد دوتمسه اول وقت دوتن ايچون اجرت
اولمز ودخی قولي اودر اكر قاچرسه انك الندن وعلى المرتهن جعل رهنه رهن الان
كمسنه اوزرنه اولور رهن اولاقولك دوتب كتورمسي اوجرتي غيريها وزرنه اولمز **كتاب**
١٧ **المفقود** بو كتاب غايب اولوب اثري بلورمين كمسنك بيانته مخصوصدور هو غايب لم يدر
اثره مفقود شول غايب اولان كمسنه دوركه اثري بلنميه حي في حق نفسه فلا تنكح عرسه ولا
يقسم ماله ولا تفسخ اجارته مفقود دريدوركند ونفسي حقنده انوكچون دورعورتي نكاح

لنمز

١٢١

لنمز ودخی مالی تقسيم اولنمز ودخی اجارسي بوزلمز ويقيم القاضي من يقبض حقه ويحفظ ماله ويبيع
ويخاف فساده وينفق على ولده وابويه وعرسه قاضي بر كمسنه دكركه مفقودك حقني قبض اده
ودخی مالن صقليه ودخی يارمزاولما سندن قورقولن نسنه صاته ودخی اوغلنجغنه نفقه
ويره ودخی اتاسنه وانا سنه وعورتنه نفقه لرين ويره ميت في حق غيره فلا يرث من غيره اي
يوقف قسطه من مال مورثه الى تسعين سنة مفقود الوددغيري كمسنه حقنده انوكچون دور
كه غيرندن ميراث يمز يعني نصيبي موقوفدور طورر ميراثن يدوكي كمسنك مالندن طقسان
ييلدكن فان ظهر حيا قبلها فله ذلك ودخی صكره اكر دري ايدوكي ظاهر اولسه طقسان ييلدن
اقل اول اليقوني نصيب انكدر اولور وبعدها يحكم بموته في ماله يوم تمت المدة فتعتد عرسه
للموت ويقسم ماله بين ورثته الان طقسان ييلدن صكره حكم اولنور اول مسنه كنده ومالی حقنده مدت
تمام اولدوغي كندن ودخی عدت چكر عورتي موت ايچون يعني درت اي اون كون ودخی مالی تقسيم
اولنور كندونك اول وقتده وارث اولنلره وفي مال غيره من حين فقد فيرد ما وقف له من بورث
الغير عند موته اما غيري كمسنك مالی حقنده طقسان ييلدن صكره حكم اولنور بلورسز اولدوغي
وقتدن برو المشي ايدوكنه ودخی اولكندويچون غيرينك مالندن موقوف اولان نصيب كرو
اول غيرك الدوكي وقت اولني وارثلره ردا اولنور **كتاب ـــــ الشركة** ١٨ بو كتاب شركتك
بيانته مخصوصدور وهي ضربان شركة ملك وهي ان يملك اثنان عينا وكل كاجنبي في مال صاحبه
شركة اكی قسمدور بري شركة ملكدر بو شركة ملك اكي كشي مالك اولمقدور بر معين نسنيه

بو اکنك هر بری اجنبی کبیدر و یولداشنك مالی حقنده وشرکة عقدٍ وبو قسم دخی شرکة عقددر
بوکه شرکة عقددرلر دیو اکی طرفدن عقدله اولور ورکنها الایجاب والقبول بو شرکه عقدك
رکنی واجراسی ایجابدور ودخی قبولدر ایجاب دیو اوّل سویلینك کلامنه درلر وقبول صکره غنك
کلامنه درلر وشرطها عدم ما یقطعها کشرط دراهم مستماةٍ من الربح لاحدهما ودخی بو شرکه
عقدنك شرطی بو شرکتی قطع کسر نسنه اولمیا مثلا اولیجق فایده دن بریسی ایچون بر مقدار
معین اقچه شرط اتمك کبی مثلا یکوم کبی و اوترکبی واللّی کبی وهی اربعة اوجهٍ بو شرکة عقددرت
وجه اوزرنه دور مفاوضة بری مفاوضه دیرلر ایچون زیرا هر بری تصرفی اول برنه تفویض
ادر وهی شرکة متساویین مالاً وتصرفاً ودیناً فلا یصح الّا بین متحدین حریة وحلماً وملّةً بو
شرکة مفاوضه شول کی کمسنك شرکتیدرکه برابر اولالر مالده ودخی تصرفده ودخی دینده
انوکچون درکه صحیح اولماز الا شول حریتده ودخی بلوغده بر اولنلر اورتاسنده صحیح اولور که
تصرفده برابر اولمکی وانجلین ودخی شول ملتده بر اولنلر اورتسنده صحیح ویتضمن
الوکالة والکفالة بو شرکة مفاوضه مشتمل اولور وکالتی ودخی کفالتی یعنی هر بری بر سنه
وکیل اولور ودخی کفیل اولور ومشریکلٍ لهما الا طعام اهله وکسوتهم ودخی هر برینك الدوغی
اکسنك بله اولور الا شول اهلنه الدوغیمك ودخی کیجك اکسنك بله اولمز وکل دین لزم واحداً
بما یصح فیه الشرکة کالشراءِ والبیع والاستجار او بکفالة بامرٍ ودخی هر برجکه برینه لازم
اولا شول نسنه سبیله که اندہ شرکة صحیح اولور مثلا شرا کبی بیع کبی ودخی اجاریه نسنه المق

کبی ویا بر کمسنه امریله کفیل اولمق سبیله لازم اوله ضمنه الآخر اول بورجه اول بر سیده کفیل اولمش
اولور وبغیر امرٍ لا هو الصحیح اما بر کمسنیه کندو امرسنوز کفیل اولمق سبیله لازم اولان بورجه
اول بو شریکی ضامن اولماز صحیح مذهب بودر وان ورث واحدهما او وهب له ما صح فیه الشرکة
وقبض صارت عناناً وفی العرض والعقار بقیت مفاوضة اکر اکی شریکلردن برنه بر نسنه
میراث دکسه ویا بر نسنه باغشلنسه که انلرده شرکة صحیح اولور اولا دخی قبض اتسه اول
شرکة مفاوضه شرکة عنان اولور واکر اول میراث اولنی ویا باغشلنی نسنه قماش اولسه
ویاخود یر اولسه اول شرکه اول وقت مفاوضه لغی اوزرنه طورر وعنان وهو شرکة فی تجارةٍ
او نوعٍ الکنجی شرکة عناندر شرکه درتجارتك جمیعسنده ویا بر نوعنده وبوکا عنان دیرلر ایچون
زیرا هر بری تصرفی عنانی آخرك النه ویرمشدر ولا یتضمن الکفالة بو شرکة عنان کفالتی
مشتمل دکلدر اما وکالتی مشتملدر وتصح ببعض ماله ومع فضل مال احدهما وتساوی
مالهما لا الربح وکون احدهما دراهم والآخر دنانیر وبلا خلطٍ بو شرکة عنان صحیح اولور
مالنك بعضی ایله ودخی برینك مالی رتق اولماغله ودخی مالده برابر اولوب اصیده برابر
اولماغله ودخی برینك مالی اقچه وبرینك التون اولماغله ودخی ماللری بربرینه قرشدر
ماغله وکل مطالب بثمن مشریه لا غیر شریکلك هر بری طلب اولنور کندو صاتون الدوغی
نسنك بهاسیله اول شریکنك الدوغله طلب اولنمز زیرا بو شرکة عنان کفالتی مشتمل
دکلدر ویوقارودہ کچمشدر ثم رجع علی الشریکة بحصته منه ان اداه من ماله اذن
صکره اول شریکندن الور اول ورد وکی بهادن انك حصه سنی اکر کندو مالندن ویرمش ایسه

ولا تصحان الا بالنقدين والفلوس النافقة والتبر والنقرة ان تعامل الناس بهما وبالعرض بعد ان
باع كل نصف عرضه بنصف عرض الآخر شركه عنان ايله شركة مفاوضه صحيح اولماز الا اقچه
ايله واشرفيله اولورلر ودخی شوكجر پول ايله اولورلر ودخی تبر ايله يعنی سكه سز كمش ايله صحيح اولور
اكر خلق بواكسيله بيع وشرا ادرسه ودخی قماشكده صحيح اولور اكر هر بری قماشنك يروسنی صاتسه
اول برينك قماشنك يروسنه وهلاك مالهما قبل الشراء يبطلها وكذا هلاك مال احد
هما وهو على صاحبه قبل الخلط هلك في يده او في الآخر وبعد الخلط عليهما شركه مال هلاك
اولمق دخی نسنه صاتون المزدن اول شركتی بوزر كروانجلين بوزر اكی شريكدن برنك مالی هلاك
اولمق دخی اول هلاك مال سنك اوزرنه اولور مالی بربرنه قرشدرمزدن اول كرك اشی النده
هلاك اولسون وكرك اول برنك اما اكر قرشدردقدن صكره هلاك اولسه اكسی اوزرنه
اولور فان هلك مال احدهما بعد شراء الآخر بماله فمشريه لهما ورجع على الآخر بحصته
من ثمنه واكر بريسنك مالی هلاك اولسه اول بری نسنه الدوقدن صكره ماليله اول صاتون
الدوغی اكسنك بيله اولور ودخی صاتون الان بوندن الور اول نسنه نك بهاسندن آنك
حصه سنی فان هلك قبل شراء الآخر ان وكّله حين الشركة صريحا فمشريه لهما شركة
ملك ورجع بحصته من ثمنه اكر برينك مالی هلاك اولسه اول بری نسنه المزدن اول اندن
صكره صتون السه اكر اول مالی هلاك اولنا اول بری اشكاره شركت وقتنده وكيل اتسه
اول برنك صتون الدوغی اكسنك بيله اولور شركة ملك ايله دخی اول صتون الان اول برندن
آلور اول نسنك بهاسندن انك حصه سنی والا فلا واكر اشكاره وكيل اتمامش اولسه اول

صورتده

صورتده اول صتون الدوغی كندونك اولور انجق ولكل من شريكی مفاوضة وعنان ان يبضع
ويودع ويضارب ويوكل مفاوضه دن وعناندن هر برنك شريكلرندن هر بری ايچون
واردر بضاعة ويرمك بضاعه ديو شول بر كسيه نسنه الويرديو ويرلن نسنيه ديرلر ودخی
امانت قومق ودخی مضاربه ويرمك ودخی وكيل اتمك والمال في يديه امانة مال شركه
شريكلرك هر برينك النده امانتدر يعنی اكر تعدی سز النده هلاك اولسه اودمز وشركة
الصنايع والتقبل وهي ان يشترك الصانعان كخياطين او خياط وصباغ وتقبل العمل والاجر
بينهما اوچنجيه شركة صنايع والتقبل ديرلر بو شول كه اهل صنعت مشترك اولمقدر مثلا
اكی درزی كبی ويا خود بر درزيله بر بوياجی كبی دخی ايش آلوب اشلمكدر واجرت اكسی اورتسنده
مشترك اولمقدن اوتری صحت وان شرطا العمل نصفين والمال اثلاثا بو شركة صحيح اولدی
اكرچه شرط اتسلرده كه اشلمك ياری ولا وحاصل اولان مالك اوچ بولكده بون بری
الا واكسنی دخی بری الا ولزم كل ما تقبله احدهما عمل فيطالب كل بالعمل ويطالب بالاجر ويبراء
الدافع اليه والكسب بينهما وان عمل احدهما فقط اكسنه بيله لازم اولور هر ايشركه
آنی بريسی قبول ايده آنوكچون دركه هر بری طلب اولنور ايشيله ودخی هر بری طلب ادر
اجرتی ورن كمسنيه بری ولور هر قنغسنه تسليم ايلسه ودخی كسب اكسی اورتسنده اولور
اكرچه اشلين انجق برسيده وشركة الوجوه وهي ان يشتركا بلا مال ليشتريا بوجوههما
ويبيعا ودردنجيه شركة وجوه ديرلر شركة وجوه اكی كشی مشترك اولمقدر مالسز وجاههلرله
صتون الوب دخی صتمق ايچون يعنی ويرسيه آلالر دخی صتالر حاصل اولان اقچه اول صاتنه

ویرلر اکو نسنه ارتورسه کندولر تقسیم ادهلر وتصح مفاوضة بو شرکة وجوه مفاوضة اولمق
صحیح دور اکو مفاوضه ده اولان شرط اولنسه ومطلقا عنان وکل وکیل الآخر فی الشراء
بو شرکة وجوهک مطلق اولوب نسنه شرط اولمیانی عنان اولور دخی هر بری وکیلی اولور آخرک
نسنه صاتون المقدن فان شرطا مناصفة المشتری اومثالثة فالربح کذلک وشرط الفضل
باطل کو بو اکسنی شرط اتسلر صتون النان نسنه اورتالرنده یارمشر اولمق ویاخود اوچده
بوسی برینک اولمق حاصل اولن فایده ده اکا کوره اولور اما فایده ملکدن ارتوق شرط اتمک
باطل دور ولا تصح الشرکة فی الاحتطاب والاحتشاش والاصطیاد وما حصل لکل فله شرکه
صحیح اولماز اودنچ لقده واوتلو تچلقده ودخی آو آولمقده بلکه هر کیمکیچون حاصل اولن اول
کمسنک اولور انجق وما اخذاه معا فلهما نصفین شول نسنه که اکسی بله المشی اوله اول
نسنه اکسنک اولور یا مشر وما حصل له باعانة الآخر فله وللآخر اجر مثله بالغا ما بلغ
عند محمد رحمه الله ولا یزاد علی نصف ثمنه عند ابی یوسف رحمه الله علیه دخی شول نسنه که
اولور
بر نسنه حاصل ولا اول برینک معا ونتیله اول نسنه انک اولور اول برینه اجر مثل لازم
نقدر اولورسه اولسون بر مقدار معین یوق امام محمد قتنده رحمه الله علیه اما ابو یوسف
رحمه الله علیه قتنده اجر مثل زیاده اولنماز اول نسننک یاری بهاسی اوزرنه ولا فی الا
ستسقاء بان کان لاحدهما بغل وللآخر راویة واستسقی احدهما والکسب للعامل وعلیه
اولب
اجر مثل ما للآخر ودخی شرکة صحیح اولماز صوقالقده برینک قاتری اولوب اول برینک قربه سی
دخی صویی داشماغه بلکه کسب اولان جمله اول اشلینک اولور ودخی اشلینک اوزرنه اول

بو بینک نسی وارسه اونک اجر مثلی لازم اولور والربح فی الشرکة الفاسدة علی قدر المال فاسد
اولن شرکتده اصلی هر کیشیه مالی مقداری اولور مثلا شرکتده بوسی ایچون فائده دن بر مقدار
معین اقچه شرط اتسلر یکرمی کبی ویا اوتز کبی شرکت فاسد اولور ودخی هر کیشیه فائده مالنک
مقدارنه کوره اولور وتبطل الشرکة بموت احد الشریکین شرکت باطل اولور شریکلردن
بوسیا ولحکمه ولحاقه بدار الحرب مرتدا اذا قضی به ودخی شرکت باطل اولور شریکلرک
بوسی مرتد اولوب کافر مملکتنه ایرشمکله قچان کافر مملکتنه ایرشدوکنه حکم اولنسه
ولم یزک احدهما مال الآخر بلا اذنه شریکلردن بری بو سنک مالنک زکوتن ویرمک
جایز دکلدور انک اذن سوز فان اذن کل صاحبه فادیا ولاء ضمن الثانی وان جهل باداء
الاول قچان شریکلردن هر بری شریکنه اذن ویرسه مالک زکوتن ویرمکه دخی اکسی بله
زکوتی ادا اتسه بری بریاردنچه صکره وین اودراکرچه اولکنک وردوکن بلمزسه ده
بلمامک عذر اولمز وان ادیا معا ضمن کل قسط غیره واکر اکسی بریردن ادا اتسلر هر
بر سی اول بو ینک نصیبین اودر وان شرا مفاوض امة باذن شریکه لیطاء فهی له بلا شیء
واخذ کل بثمنها اکر شرکة مفاوضه شریکلرک بو سی بر جاریه صاتون السه جماع اتمک ایچون
شریکی اذنیله اول جاریه انک اولور هیچ نسنه سن دخی جاریه صاتن ایچون وارد ور جاریه
نک بهاسین هر قنغسی دن کوکسه طلب ادر **كتاب الوقف** بو کتاب وقفک
١٩
بیاننه مخصوص دور هو حبس العین علی ملک الواقف والتصدق بالمنفعة کالعاریة وقف
عین یعنی بر محبوس نسنه یی حبس اتمک دور واقفک ملکی اولمق اوزرنه دخی منفعتی صدقه اتمک

دور عاريت كبي وعندهما هو حبس على ملك الله تعالى ماميں قتنده وقف عين حبس اتمكدر والله

تعالينك ملكنه اولمقدر اوزرنه فلو وقف على الفقراء او بنى سقاية او خانا لبنى السبيل او رباطا

او جعل ارضه مقبرة لايزول ملك الواقف عنه وان علق بموته نحو ان مت فقد وقفت في الصحيح

الا ان يحكم به حاكم انوكچون دركه اكر فقيرلره برنسنه وقف اتسه ويا برصولوق ياپسه ويا

برخان ياپسه يولجيلر ايچون يولده ويا رباط ياپسه يعنى شهرده طوار بغلنجق بريا پسه ويا ملك

يرنى مقبرلق اتسه مالكك ملكى آندن كتمز اكر موتنه تعلق ده اتسه مثلا اكر اولورسم تحقيق

وقفا ولسون ديمك كبي صحيح مذهبده مالكك ملكى كرو زائل اولماز طور الا مكر كه وقفيتنه

حاكم ايليه والا فى مسجد بنى وافرز طريقه واذن للناس بالصلوة فيه وصلى واحد وان

جعل تحته سردابا لمصالحه ودخى مالكك ملكى زايل اولوب وقف لازم اولماز الا شول

مسجد حقنده وقف لازم اولور كه بنا ادە دخى يولنى آيره دخى خلقه دستور ويره نماز قلمغه

دخى بركمسنه نماز قله اكرچه مسجدك التنده سرداب ده اتسه مسجد مصلحتلرى ايچون سرداب

ديو يرى التنده اولن او ديرلر فان جعل لغيرها او وسط داره مسجدا واذن للصلوة فيه فله

واكر سرداب مسجد مصلحتك غيرى ايچون قلنسه وياخود اونك اورتسنده مسجد قلسه

ودخى خلقه انده نماز قلمغه اذن ويرسه اول وقت مسجد اولمز اول يرى وعند ابي يوسف رحمه الله

يزول بنفس القول وعند محمد تسليمه الى المتولى وشرط فصح وقف المشاع وجعل غلة الوقف

او الولاية لنفسه وشرط ان يستبدل به ارضا آخرى اذا شاء عند ابي يوسف رحمه الله خاصة

ابو يوسف قتنده رحمه الله واقفك ملكى زايل اولور وقف اتدوم ديمسيله اما امام محمد قتنده

رحمه الله

رحمه الله عليه متوليه تسليم دوب متوليه دخى قبض اتمك شرطدر انوكچون دركه مشترك

نسنه كه دخى تقسيم اولنمامش ولا انك برحصه سنى وقف اتمك صحيح اولدي ابو يوسف قتنده

ودخى وقفك حاصلنى وياخود توليتنى كندو نفسى ايچون اتمك صحيح اولدي ابو يوسف قتنده

ودخى بو وقف اتدوكى نسنه ايله برغيرى يرى نه وقت دلرسه استبدال اتمك شرط

قلمسى صحيح اولدي ابو يوسف قتنده ابخق وشرط لتمامه ذكر مصرف مؤبد شرط اولندى

وقف تمام اولمغه برابدى طورر نسنه يى وقفه مصرف اتمك مثلا فقرا كبي وقال ابو يوسف

رحمه الله صح بدونه واذا انقطع المصرف صرف الى الفقراء ابو يوسف ايدور وقف ايدن

كمسنه برمصرف مؤبد ذكر اتمك سوزن دخى وقف صحيح در وتجن كه اول تعيين اتدوكى مصرف

منقطع اولسه كتسه فقراء صرف اولنه وصح وقف العقار لا المنقول صحيح اولدي يرى وقف

اتمك اما شول بريردن بريره نقل اولنور نسنه نك وقفى صحيح اولمدي وعند محمد صح وقف

منقول فيه تعامل كالفاس والمر والقدوم والمنشار والجنازة وثيابها والقدر والمرجل

والمصحف وعليه اكثر فقهاء الامصار واما امام محمد رحمه الله قتنده صحيح اولدي شول

منقولك وقفى كه خلق انى ايده كلمشدور بالته كبي وبيل كبي وقزان كبي وكسر كبي وبچغى كبي

واوراق كبي ومصحف كبي وشهرلرك اكثر فقيه لرى بونك اوزرنه در واذا صح الوقف لا يملك

ولا يملك ولكن يجوز قسمة المشاع عند ابي يوسف رحمه الله عليه قچان كه وقف صحيح اوله

نه ملك اولور ونه كمسنه يه ملك قلنور لكن بو قدر وار كه وقفا ولان نسنه اگر تقسيم اولوب

تعيين اولمدق حصه اولسه ابو يوسف قتنده تقسيم اولمق جايزدر ويبداء من ارتفاع

الوقف لعمارته فان لم يشترطها الواقف ان وقف على الفقراء وان وقف على معين وآخره
للفقراء فهي في ماله وقفك حاصلي اول تعميرنه صرف اولنور اكرچه وقف ايدن كسنه شرط
اتمديسه ده اكر فقرايه وقف اتمش ايسه ده واكر معين كسنيه وقف ايدوب صكره فقرايه
وقف اتمش ايسه وقفك تعميري اول كمسنك مالندن اولور فان امتنع او كان فقيراً اجره
الحاكم وعمره باجرته ثم رده الى مصرفه اكر اول كمسنه تعمير اتمكدن ابا اتسه وياخود فقير
اولسه قاضي اولكمسنه وقفي اجرته ويروب اول اجرتيله تعمير ادوب صكره كرو مصرفنه
ايسه اكاويرر ونقضه يصرف الى عمارته او يدخر لوقت الحاجة اليها وان تعذر صرفه
اليها بيع وصرف ثمنه اليها ولا يقسم بين مصارفه وقفك بوزوغي آغاج كبي وطاشي كبي مثلا
تعميرنه صرف اولنور وياخود صقلنور كرك اوليجق وقته دكن واكر تعميرنه صرف اتمك
ممكن اولمسه صاتلور ودخي بهاسي صرف اولنور تعميرنه اما وقفك مستحقلرا ورتسنده
تقسيم اتمك جايز دكلدور

كتاب البيع

بو كتاب بيعك بياننه مخصوصدر
هو مبادلة المال بالمال ينعقد بايجاب وقبول بلفظي ماض بيع بر مالي بر ماله بدل اتمكدر وبو بيع
بغلنور ايجابله وقبول ايله كه فعل ماضي لفظلريله اوله ايجاب ديوا ول دينلن
سوزه ديرلر كرك صاتن طرفندن اولسون كرك صاتون آلان طرفندن اولسون وقبول صكره
سويلنن سوزه ديرلر مطلقا وبتعاط في النفيس والخسيس هو الصحيح ودخي بغلنور
تعاطي ايله يعني بري بهاسن صنو ويروب ودخي مبيعي صنو ويرمك ايله كرك اولنسنه
نفيس ومعتبر اولسون وكرك كوتي اولسون بو مذهب صحيحدور وبعضيلر ايدور نفيسده

تعاطي

تعاطي ايله بغلنمز واذا اوجب واحد قبل الآخر في المجلس كل المبيع بكل الثمن او ترك الا اذا بين
ثمن كل فحينئذ بري ايجاب اتسه اول بري اول مجلسده اول صاتلن نسنه نك كلّني جمع ذكر اولان بها
ايله قبول اده ويا ترك اده الا مكركه اول صاتن كمسنه هر برينك بهاسي بيان اده مثلا ديه كه شو ايكي
براقچيه واوني براقچه يه صاتدوم اول وقت جايزدر دكه بوني براقچيه آلاوبريني آلميا وما يقبل
بطل الايجاب ان رجع الموجب او قام ايهما عن مجلس واذا وجد لزم البيع مادام كه
اول برسي قبول تدوم ديمه ايجاب باطل اولور اكر ايجاب ايدن كسه ايجاب دلنسه ويا
خود اكسندن برسي مجلسدن قالقسه اماقچان كه ايجاب وهم قبول بر مجلسده بولنسه
اول وقت بيع لازم اولور وصح في العوض المشار اليه بلا علم بقدره وصفته لا في غير المشار
اليه بيع صحيح اولدي شول يرده كه ويرلن بهايه اشارت اولنه اكرچه مقداري ودخي
صفتي بلنمزسه ده اما اشارت اولنميانده مقداري ودخي صفتي معلوم اولمسه مبيعك بيعي
صحيح اولماز وصفتدن مراد ايلوكيدور وياخود كتولوكيدر ويا فلان يرك قماشي اولمقدور
ودخي بونلري بلكزرنه وارسه وبثمن حالٍ والى اجل علم ودخي بيع صحيح اولدي نقد ايله ودخي
ويرسيله فچن ذكر اولن مدت معلوم اولسه وبالثمن المطلق فان استوت مالية
النقود فعلي ما قدر به من اي نوع ودخي بيع صحيح اولدي مطلق بها ايله صفتن بيان اتمز
سوزن مثلا ديديكه اون درهمه صاتدوم واكر اندة يورين اقچه لروك ماليتي يعني ايلوكي
وكوتولكي برا اوليجق اولورسه شول تقديرا اولنن بهايعني اون درهم مثلا لازم اولور قنغي نوعدن
اولورسه فان اختلفت فعلى الاروج وفسد الا روج ان استوي رواجها الا ان يبين احدها

واكر نقودك ماليتي مختلف اولسه يعني بعض ايو اولسه وبعض كوتي اولسه شول رايج اولوب
اكثر استعمال اولنان لازم اولور واكر ماليتي مختلف اولسه دخي استعمالده براولسلر اولوقت
بيع فاسد اولور الا مكر كه بيع وقتنده برسني تعيين اده وفي الطعام والحبوب كيلاً وجزافاً
ان بيع بغير جنسه او باناءٍ او حجرٍ معيّن لم يدر قدره ودخي بيع صحيح اولدي بغدايده وساير
دانه لرده بوڭ كبي ودخي اربه كبي كله ايله ودخي الجوسزده صحيح اولدي اكر كندو جنسنك
غيريه صاتلسه ودخي صحيح اولدي بر معيّن قابله ويا بر معيّن طاشكله كه مقداري معلوم
اولميه وفي صاعٍ في بيع صبرةٍ كل صاعٍ بكذا بيع صحيح اولدي يالكز برا وجكده برجچي هر اوجك
برانجيه ديو صتد وغنده وفي كلها ان سمّي جملة قفزانها وبيع بجك جمله سنده صحيح اولور
اكر بجك جمله نقدرا ولجك ايدوكن اكشي اولسه وفسد في الكل في بيع ثلّةٍ او ثوب كل شاةٍ
اوذراع بكذا وكذا كل معدودٍ متفاوتٍ بيع فاسد اولور جميسنده برسوري قيوني ويا بر
بزي هر قيون براقجيه ويا هر ارشون بز اقجيه ديو صاتد وغنده كرو بو نجلين درهرسنه كه
صايلور اولوب متفاوت اولا بر بر ندن ايريلكده واوفاقلكده قاون كبي مثلاً فان باع صبرةً
على انها مائة صاعٍ بمائة وهي اقل او اكثر اخذ المشتري الاقل بحصته او فسخ البيع وما زاد
للبايع في الازيد بركسنه برجچي صاتسه شونك اوزرنه كه يوز اولجك دريونقچيه حال بوكه
جچ اكسكده دريوزدن ويا ارتوقدر ديسلر مشتري اكسك جچي حصته سيله الاودلرسه
بيعي بوزه اما ارتوق كلن صورتده اول ارتوق صاتنك اولور وان باع المزروع هكذا اخذ الاقل
بكل الثمن او ترك فالاكثر له بلا خيارٍ للبايع واكر ارشون له اولجولرسنه بو وجهله

صاتسه يعني يوز ارشون دور يوز اقچيه ديو صاتسه دخي اكسك چقسه ويا ارتوق چقسه اكسكي
جميع بهايله الاو ياخود بيعي ترك اده اما ارتوق چقن صورتده اول ارتوق الانكدور صاتن
كمسنه ايچون مخيّرلق يوقدر وان قال كل ذراعٍ بدرهمٍ اخذ الاقل بحصته او ترك وكذا الاكثر
كل ذراعٍ بدرهمٍ او فسخ واكر بو صورتده يعني شو قدر اقچيه ديدوكي صورتده هر ارشون براقچيه
ديسه اكسكي حصته سيله الاو يا بيعي ترك اده كرو انجلين ارتوغيده هر ارشوني براقچيه الاو ياخود
بيعي بوزه وصح بيع عشرة اسهمٍ من مائة سهمٍ صحيح اولدي اون سهم صتمق يوز سهم اولان اون دن
لا بيع عشرة اذرعٍ من مائة من دارٍ صحيح اولمدي اون ارشون صتمق يوز ارشون اون دن ولا بيع
عدلٍ على انه عشرة اثوابٍ وهو اقل او اكثر ولو بيّن لكل ثمنا صح في الاقل بقدره وخيّر وفسد
في الاكثر ودخي صحيح اولمدي بو تاي بزي صاتمق اون بزدر ديو حال بوكه اكسوكدور ويا ارتوقدر
واكر هر بز ايچون بها تعيين اتديسه صحيح اولور اكسوك كلنده بها سندن مقدار يله دخي مخيّر
اولور مشتري دلرسه بيعي بوزر اما ارتوق كلنده بيع فاسد اولور وفي بيع ثوب على انه عشرة
اذرعٍ كل ذراعٍ بدرهمٍ اخذ بعشرةٍ في عشرةٍ ونصفٍ بلا خيارٍ وبتسعةٍ في تسعةٍ ونصفٍ ان شاء
وبر بزي اون ارشوندر هر ارشوني براقچيه ديو صاتد وغنده اون ارشون ايچون كلسه اون
اقچيله مخيّر اولمزسوزن واكر طقوز بچق كلسه طقوزه الا اكر دلرسه وقال ابو يوسف رحمه الله
عليه ان شاء اخذ باحد عشر في الاول وبعشرةٍ في الثاني وقال محمد رحمه الله ان شاء اخذ بعشرةٍ
ونصفٍ في الاول وبتسعةٍ ونصفٍ في الثاني ابو يوسف رحمه الله ايدور اول كيسده يعني اون بچق
كلنده اون بر الاسكن عنده يعني طقوز بچق كلنده اونه الا دلمزسه بيعي بوزه وصح بيع البر

في سنبله والباقلاء والآرز والسمسم في قشرها وصحيح اولدي بغدايي ده صتمق دخي باشاق ايكن ودخي
صحيح اولدي قابي اچنده ايكن صتمق بغدايي وبقلايي وپرنجي وسمسامي والجوز واللوز والفستق في قشرها
الاول ودخي صحيح اولدي اولكي قابي اچنده ايكن صتمق قوزي وبادمي وفستقي فندق كبي نسنه دور وبيع
ثمرة لم يبد صلاحها او قد بدا ودخي صحيح اولدي شول يمشي صتمق كه انك صلاحي ظاهر اولمامش اولا
يعني ادم يمكا ويا طواره علف اولمغه قابل اولمامش اولا ويا خود صلاحي ظاهر اولمامش اولا وتجب
قطعها وشرط تركها على الشجرة يفسد البيع اول صاتلان يمشي كسوب المق واجب اولور واغاجي
اوزرنده طورمسي شرط اتمك بيعي بوزر كاستثناء قدر معلوم منها نتكيم اغاج اوزرنده
طورن يمشي صاتوب دخي اچندن بو مقدار معلومي بر كله ويا خود اكي كله كبي مثلا استثنا اتمك
بيعي بوزر كبي واجرة الكيل والعد والوزن والزرع على البايع اولچمك وصايمق وطرتمق وارشون
لمق اجرتي صتان اوزرنه دور وفي بيع سلعة بثمن سلم هو اولا وفي غيره سلما معا وقماشي نقد
ايله صتمقده اول نقد تسليم اولنه صكره قماش اما غيري يرده يعني نقد صتدوغي يرده عيني
عينه صتدوغي قماش اما غيري يرلرده يعني نقدي نقده صتدوغي يرده عيني عينه صتدوغي
صورتده اكسي بردن تسليم اولنلر

باب الخيار

بو باب مخيرلق بياننه
مخصوصدر وصح خيار الشرط لكل من العاقدين ولهما ثلثة ايام او اقل لا اكثر الا انه
يجوز ان اجاز في الثلث صحيح اولدي مخيرلق شرط اتمك بيعي عقد ايدنلرك هر بري ايچون
ودخي اكسي ايچون بيله شرط اتمك صحيح اولدي اما اوچ كونه دكين واوچ كوندن اكسوكه اما
اوچ كوندن ارتوغه جايز دكل الا بو قدر وار كه مخيرلقي اوچ كوندن ارتوغه شرط اتدوكنده

اكر بيعي اوچ كون اچنده جايز كورور مخيرلغي كدرسه بيع جايز اولور زيرا دخي فساد مقرر اولمدي
فان شرى على انه ان لم ينقد ثمنه الى ثلثة ايام فلا بيع صح والى اربعة لا فان نقد في الثلث جاز
بيع صحيح اولور اكر صاتون السه شول شرط اوزرنه كه اكر بهاسني اوچ كونه دكين ادا اتمزسه
اورتالرنده بيع اولميا واكر دورت كونه دكن ديسه صحيح اولماز الا مكر كه اوچ كون اچنده ادا
ايده اول وقت صحيح اولور ولا يخرج مبيع عن ملك بايعه مع خياره فان قبضه المشتري فهلكه
عليه بالقيمة صاتلن نسنه چقمز مخيرلق ايله صاتنك ملكندن انوكچون دوركه اكر مبيعي
مشتري الوب قبض اتمش اولسه دخي هلاك اولسه انك هلاكي مشتري اوزرنه اولور قيمتي ايله
يعني مشتري اوزرنه دكري لازم اولور اول عاقدين اورتاسنده ذكر اولنان ثمن لازم اولمز
ويخرج مع خيار المشتري وهلكه في يده بالثمن كتعييبه مشتري خياريله صاتلن چقار
صاتنك ملكندن ودخي مشتري النده هلاك اولسه اورتالرنده ذكر اولان بهايله هلاك
اولور قيمتله هلاك اولمز نتكيم مشتري النده عيب لنسه بها لازم اولور قيمت لازم اولمدغي
كبي ولا يملكه المشتري فشراء عرسه بالخيار لا يفسد نكاحه فان وطئها ردها لانه بالنكاح
الا بالبكر ولا يعتق قريب المشتري عليه في مدة خياره خيار مشترينك اولدوغنده
صاتنك ملكندن چقار اما مشترينك ملكنه دخي كرمز انوكچوندر كه عورتني مخير صاتون
المق نكاحي بوزمز واكر جماع اتسه صكره كورد ايده بلور زيرا جماع نكاحله اولمش اولور
الا مكر كه قز اوغلان اوله اول وقت رد ايدهمز ودخي مشترينك خصمي ازاد اولمز مشترينك
اوزرنه مخير اولدوغي مدتده ولا من شراه قائلا ان ملكت عبدا فهو حر ودخي ازاد اولمز

شول قولكه انى مختبر صتون الدي شول كمسنكه اكر قوله ما الدم اولور سم ازاد اولسون ديمشدي

ولا يعد حيض المشترية في المدة من استبرائها والاستبراء على البايع ان ردت بالخيار

عليه دخي شول مختبر صتون الدوغي جاريننك مدت خيارده اولان حيضي استبرادن عد

اولنماز ودخي صتان كمسنه اوزرنه استبرا لازم اولمز اكر اوزرنه رد اولنسه مشترينك

مختيرلغى ايله ومن ولدت في المدة بالنكاح لا تصير ام ولد له ودخي شول جاريكه نكاحله

مشتريدن ولد كتوره مشترينك مختيرلغى مدتنده ام ولد اولمز مشتري ايچون وهلكه

في يد البايع عليه ان قبضه المشتري باذنه واودعه عنده لارتفاع القبض بالرد لعدم

الملك ودخي شول نسنه كه مشتري انى صاتون السه خيار ايله دخي قبض اتسه دخي صتانك

قتنده امانت قوسه دخي هلاك اولسه انك النده ايكن هلاكى صتان اوزرنه اولور مشترينك

قبض كتدوكيچون صتن النه وارمق ايله زيرا مشترينك ملكي اولمامشيدي هنوز

وبقي خيار ماذون شرالي بخيار وابراءه بايعه عن ثمنه في المدة لان المأذون يلي عدم

التملك ودخي بر تجارته اذن ويرلمش قول مختير بر نسنه صاتون السه دخي صتان كمسنه

اني مختيرلكي مدتنده بهاسندن ابرا اتسه اول قولك مختيرلكي طورر ردلرسه اول نسنه كرو

صتانه ويرور زيرا تجارته اذن ورلمق قول بر نسنه ملك ادنمكه قادر رد ولايتي وار در

اكرچه بخشيشه ولايتي يوق ايسه وبطل شراء ذمي من ذمي خمرا بالخيار ان اسلم لئلا يملكها

مسلما باسقاط خياره ودخي باطل اولدي بر خراج كذار كافرك بر خراج كذار كافردن مختير

صاتون السي سوجى اكر صاتون الا اسلامه كلسه تاكه مسلمان سوجيه مالك اوليه مختير

لكنى كدر مكله بو مسئله لو خيار ديله مشتري مالك اولمادغنك ثمره لريدر ومن له الخيار يجيز وان

جهل صاحبه ولا يفسخ بلا علمه شول مختير اولن كمسنه بيعي جايز كورر خياريني اسقاط اولمكيله اكرچه

يولداشي بلمز سه ده اما بيعي بوزمز يولداشي بلمزسوزن وان فسخ وعلمه في المدة ان فسخ والا تم عقده

اكر مختير اولن كمسنه بيعي بوزسه دخي مختيرلك مدتي چقمدن يولداشي بيع بوزدلر اكر مدت اچنده

بلمسه بيع تمام اولور ويورث خيار العيب والتعيين لا الشرط والرؤية ميراث اولور خيار عيب

ودخي خيار تعيين اما خيار شرط ودخي خيار رؤية ميراث اولمز صورتي بودر كه بر كمسنه بر نسنه

صاتون السه ويا اكي بزدن بريني اون اقچيه صاتون السه قنغيسني دلرسه تعيين اتمك اوزرنه ودخي

اول كمسنه السه وارثلري مختير اولورلر اول نسنه عيبلو چقسه ودخي اول اكى بزدن بري تعيين وارثلرك

اولور اما اكر مختير بر نسنه صاتون السه ويا بر كورمدوكي نسنه يي صتون السه دخي اولسه اولوقت

وارثلرك مختيرلكى اولماز فان اشترى وشرط الخيار لغيره فاى اجاز ونقض صح ذلك فان اجاز

احدهما ونسخ الآخر فالاول اولى فان وجدا معا فالفسخ اولى اكر بر كمسنه بر نسنه صاتون السه

دخي مختيرلك بر غيري كمسنيه شرط ايلسه هر قنغيسي كه بيعي جايز كورروب ويا بوزسه صحيح اولور

واكر بري جايز كورسه وبري بوزسه اولكسي اولادر واكر اكسي ده بر وقتده اولسه بوزلمق اولادر

وبيع عبدين بالخيار في احدهما صح ان فصل ثمن كل عبد وعين محل الخيار وفسد في الاوجه

الباقية صحيح اولدي شول اكى قولي صاتمق برنده مختيرا ولمق ايله اكر هر قولك بهاسن تفصيل

اتسه ودخي مختيرلق قنغى قولده ايدوكن تعيين اتسه وباقي صورتلرده بيع فاسد اولور نه تعيين

ايدوب ونه تفصيل اتدوكنده ودخي تفصيل ايدوب تعيين اتمدوكنده ودخي تعيين ادوب

تفصيل اتمدوكنده وشراء احد الثوبين او احد ثلاثة على ان يعين ايا شاء في ثلاثة ايام

صح لا ان لم يشترط تعيينه ولا احد اربعة ودخي صحيح اولدي اكى بزدن بريني ويا اوج بزدن بريني

صاتون المق شو شرطاوزونه كه اوج كونه دكين هر قنغيسني دلرسه تعيين ايده اما صحيح اولماز

اكر مشتري ايچون تعيين اتمك شرط اتمسه ودخي درت بزدن برنده صحيح اولماز واخذه

بالشفعة دار ابيعت بجنب ماشرط فيه الخيار رضا ومشترينك شول خيار ايله صتون

الدوغي اوي يانده صاتلان اوي شفعه ايله المسي بيعه راضي اولمقدور وخيار الشرط

المشتريين سقط برضاء احدهما وكذا خيار العيب والرؤية اكى مشتري ايچون اولان

مختيرلك برنك رضاسيله ساقط اولوركوو بو نجليين در خيار عيب وخيار رؤية

وعبد مشرى بشرط خبزه او كتبه وجد بخلافه اخذ بثمنه او ترك شول قولكه صاتون النمش

اولا اتمك جيلك شرطيله يا كاتب لك شرطله دخي خلافي چقسه النور جميع بهاسيله

وياتورك اولنور **فصل** بو بر فصلدر كه رؤية خياري بيان ايدر صح شراء

مالم يره وللمشتري الخيار عندها الى ان يوجد مبطله وان رضي قبلها صحيح اولدي كمسنه

كورمدوكي نسنه صاتون المق دخي صاتن الاذا ايچون مختيرلك اولور كوردوكي وقت تا مختير

لكي بوزر نسنه بولنجه يدكن اكرچه كورمزدن اول راضي اولديسه ده لا للبايعه صاتن

كمسنه ايچون مختيرلك اولماز كوردوكي وقت اكر كورمدن صاتسه يبطله وخيار الشرط

تعييب وتصرف لا يفسخ كالاعتاق والتدبير او يوجب حقا لغيره كالبيع المطلق والرهن

والاجارة قبل الرؤية وبعدها خيار رؤيتي وخيار شرطي باطل قلور اول نسنه يه عيب

ايرشمك

ايرشمك ودخي بوزمغه قابل اولميان تصرف مثلا ازاد اتمك كبي ومدبر اتمك ويا شول تصرف كه

غيري كمسنه حق ايجاب ايده بيع مطلق كبي يعني خيارسز ودخي رهن قومق كبي ودخي اجرته وير

مك كبي اما تصرف فلركه خيار رؤية باطل قلور دعام دكوكسه كورمزدن اول اولسون

وكورك صكره اولسون وما لا يوجب حقا لغيره كالبيع بالخيار والمساومة والهبة بلا تسليم

يبطل بعدها لا قبلها اما شول تصرف كه غيري كمسه ايچون حق واجب اتميه مثلا خيار ايله

بيع كبي ودخي مساومه كبي بازارلشمق قصد اتمكدور ودخي بخشش كبي تسليم سوز و

تصرفلر مشتري مبيعي كوردكدن صكره واقع اولسه خيار رؤيتي بوزر اما اول اولسه

بوزمز والنظر الى وجه الامة والصبرة ووجه الدابة وكفلها وظاهر ثوب ومطوي غير

معلم والى موضع علمه معلما ونظر وكيله بالشري او بالقبض كاف ودخي جارينك يوزنه

دكمك ودخي چچك يوزنه دكمك ودخي طوارك يوزنه وصغرسنه دكمك ودخي شول علمي

اولميان بيزوك ظاهرنه دكمك ودخي علمي اولن بيزوك علمنه ده دكمامر وعلمدن مراد نقشدر

ودخي صاتون الميويرمك ايچون اولن وكيل دكمك كفايت ايدر يعني بونلردن صكره خيار

رؤية اولمز نظر رسوله خبر جبيننك دكمسي كفايت اتمز وشرط رؤية داخل الدار

اليوم شرط اولدي اولك ايچروسن كورمك بو زمانده وبيع الاعمى وشراؤه صح كوزسزك

المابيعه وصاتمسي صحيح اولدي وله الخيار مشتري اولسه ويسقط بحبسه المبيع وشمه وذوقه وبوصف

العقار كوزسز ايچون مختيرلك اولور مشتري اولدوغي حالده ودخي مختيرلكي ساقط اولور

اول صاتلن نسنه يي صقمق ايله ودخي قوقلمغله ودخي داتماغله ويري وصف اتمكله

ومن راى احد الثوبين ثم شراهما ثم راى الآخر فله ردهما لا رد الآخر وحده بر كمسنه اكى بوزن
بزى كوروب اول كمسنه ايچون اكسنه بيله ردّ اتمك واردر امّا اول كوردوكنى يالكز ردّ
اتمك يوقدر ومن راى شيئا ثم شراه خيّر ان وجده متغيّرا والا لا بر كمسنه بر نسنه كوروب
دخى بر زماندن صكره صاتون السه مخيّر اولور اكر تغيير اولنمش بولسه واكر تغيير اولنمامش
بولسه مخيّر اولماز والقول للبايع فى عدم تغيّره وللمشترى فى عدم رؤيته واكر مبيعك
متغيّر اولمسنده عاقدين نزاع اتسلر قول صاتانكدر تغيير اولماسنده يمينيله واكر
كورمكده نزاع اتسلر قول مشترينكدر كورمامسنده يمينيله ومن شرى عدل زطىّ
فباع منه ثوبا او وهب وسلّم لم يردّه بخيار رؤية او شرط بل بعيب بر كمسنه بر طاى
بزى صاتون السه دخى انك اچندن بو بزى صاتسه ويا باغشلسه دخى تسليم ايلسه صكره
خيار رؤيتله ويا خيار شرطله ردّ ادمز بلكه خيار عيب ايله ردّ ادر انجق وزط
برطايفه در وثوب زطىّ انلره منسوب اولور بيزدر

فصل

بو بر فصلدر خيار عيب بياننده ولمشترٍ وجد فى مشتريه عيبا نقص ثمنه عند التجّار ردّه او
اخذه بكلّ ثمنه امساكه واخذ نقصانه بر كمسنه بر نسنه يى صاتون الدوغنده بر عيب
بولديكه تاجرلر قتنده بهاسن اكسوك قلورا اول كمسنه ايچون واردركه انى ردّ ايده
ويا خود مجموع بهاسيله آلا امّا بو قدر كه اول نسنه يى الى قويه دخى اكسوكن صاتىجيدن
طلب ادە والاباق وهو الى مادون سفرٍ والبول فى الفراش والسرقة من صغير يعقل عيب
ومن البايع عيب آخر ولو سرقة عندهما فى صغره ردّه وان حدث عنده فى صغره وعند مشتريه

فى كبره

كبره قاچمق اكرچه مدّت سفردن يعنى اوچ كوندن اكسوك ده اولسه ودخى دوشكه اشمك ودخى او
غرلق اتمك شول كوچك اوغلانكه تعقل ايدر اولا بونلر هب عيبدر امّا بالغ اولان كمسندن واقع
اولان اوغرلق بشقه عيب دخى در ايله اولسه اكر كوچك ايكن اوغرلق اتسه صاتن قتنده ودخى
الان كمسنه قتنده مردّ اولنور واكر صاتن قتنده اوغرلغى حادث اولسه كوچك ايكن والان كمسنه
قتنده ردّ اولنور بويك ايكن اولسه اول وقت ردّ اولنمز وجنون الصغير عيب ابدا يردّ وبه جن
فى صغره عنده ثمّ عند مشتريه فيه او فى كبره وكوجك اوغلان دلولكى عيبدر ابدى انوكچون
دركه ردّ اولنور اكر دلو اولسه كوجكلكنده ويا بويكليكنده والبخر والذفر والزنا وتولد
منه عيب فيها لا فيه واغز قوقوسى ودخى قولتق قوقوسى ودخى زنا وزنادن طوغمق عيبدر جاريه
امّا قولده دكل والكفر عيب فيهما كفر عيبدر قولده وجاريده والاستحاضة وارتفاع
حيض بنت سبع عشرة سنة لا اقلّ استحاضة يعنى قان مستمر اقمق ودخى اون يدى ياشنده
قز حيض كورممك عيبدر امّا اون يدى ياشندن اكسوك اولان حيض كورممسى عيب دكلدر
فان ظهر عيب قديم بعد ما حدث عنده آخر فله نقصانه لا ردّه الّا برضا بايعه اكر بر قديم عيب
ظاهر اولسه مشترى بر عيب آخر حادث اولدقدن صكره مشترى ايچون واردر نقصانن المق امّا ردّ
اتمك يوقدر الا مكركه صاتن كمسنه نك رضاسيله اوله اول وقت جايزدر ردّ اتمك كثوب شراه
فقطعه فظهر عيب لبايعه اخذه كذلك فلا يرجع مشتريه ان باعه شول بز كبى كه انى صاتون الدى
دخى كسدى صكره عيب قديم ظاهر اولدى امّا صاتن ايچون واردركه كسلمشن له آله امّا مشترى نقصانن
آلمز اكر مشترى بيزى بر آخره صاتمش اولسه فان خاطه او صبغه احمر او لتّ السويق بسمن ثم ظهر

عيبه لا يأخذه بايعه و رجع بنقصانه مشتري اكر بزى دكمش اولسه ويا قزيله بوياَمش اولسه

ويا قاودي ياغه قارمش اولسه اندن صكره عيب قديم ظاهر اولسه صاتن كمسنه آلمز بلكه مشتري

نقصاني الور بخلاف ما لو باعه بعد رؤية عيبه نتكم مشتري نقصاني الوردي بخلاف بو ذكر اولنلري

صاتسه كورد وكندن صكره او اعتقه مجاناً او دبّر او استولد او مات عنده قبلها ويا عيبني

كورمزدن اول او قولي ازاد اتسه ايلاق ويا مدبر اتسه ويا ام ولد اتسه وياخود مشتري يانندە

اولسه كرو بونلرده دخي مشتري نقصاني الور وان اعتقه على مال او قتله او اكل الطعام

كله او بعضه او لبس الثوب فتخرق لم يرجع واكر مشتري مال ورزنه ازاد اتسه ويا اولدورسه

ويا طعامي ييسه كلني و بعضني ويا كيجكي كيسه يرتلسه بونلرده نقصاني الممز عيب قديم ظاهر

اولسه فان شرى بيضاً او بطيخاً او قثاءً او خياراً او جوزاً فكسر فوجد فاسداً فله نقصانه

في المنتفع به وكل ثمنه في غيره اكر بر كمسنه يمورده صاتون السه يا قاون صاتون السه ويا شين

خيار ويا خود خيار ويا قوز دخي وادسه چورك بولسه شولكه انتفاعه قابلدر انك نقصاني

الا اولكه قابل دكلدر جميع بهاسني الا ومن باع مشتريه ورد عليه بعيب بقضاءٍ باقرارٍ

او بينةٍ او نكولٍ ردّ على بايعه وان ردّ برضاء لا اكر بر كمسنه صاتون الدوغي نسنه‌يي بر آخره

صاتسه كرو اوزرنه ردّ اولنسه قاضي حكم اتمكله اقرار له يعني اقرارنه شاهد اولمق ايله

ويا شاهد ايله ويا اند اچمكدن قاچمق ايله اول دخي كندويه صاتنه ردّ ايدر اكر اوزرنه

كندو رضاسيله ردّ اولنسه اول وقت كندويه صاتنه رد ايده مز فان قبض مشتريه

ثم ادعى عيباً لم يجبر على دفع ثمنه حتى يحلف بايعه او يقيم عيبه بينةً اكر بر كمسنه صتون

الدوغى

الدوغي نسنه‌يي قبض اتسه دخي عيب قديم دعواسن اتسه ويرديو جبر اولنمز تا كه صاتنه اند ويرنه

عيب يوق ايدوكنه ويا بودركه كندو شاهد طورغوره عيب قديمنه وعند غيبته شهوده دفع

ان حلف بايعه ولزم عيبه ان نكل اكر مشترينك شاهدي غيب اولسه بهاسني ويره اكر صاتن

اند ايچرسه عيب قديم يوقدر ديو اكر اندن قچرسه عيب لازم اولور فان ادّعى اباقه اقام بينةً

ولا انه ابق عنده ثم حلف بايعه بالله لقد باعه وسلمه وما ابق قط اكر مشتري قولك قاچقلغنه

دعوا اتسه اول شاهد طورغوره كه بو قولك كندو قتنده قاچدي ديو صكره صاتنه اند ويره

الله تعالى يه كه بو قولي صاتدي دخي تسليم اتدي حال بوكه هيچ قاچمامش ايدي او بالله ماله حق

الردّ عليك من دعواه هذه او بالله ما ابق عندك قط وياخود اند ويره الله تعالى يه كندويه

حق ردّ يوقدور ديو سنك اوزركده بو اتدوكي دعوادن ويا اند ويره الله تعالى يه كه سنك قتكده

هيچ قچدي ديو لا بالله لقد باعه وما به هذا العيب الله تعالى يه اند ويرميه شول وجهله كه

تحقق بو قولي كه صتدي وحال بوكه بونكله بو عيب يوق ايدي ديو وعند عدم بينة المشتري

على العيب عنده يحلف بالله عندهما انه ما لم يعلم انه ابق عنده واختلفوا على قول ابي حنيفة

رحمة الله واكر مشترينك شاهدلري اولمسه قولك كندو قتنده قچدوغنه امامين قاتنده

صاتن كمسنه اند ويره بو قولك مشتري قتنده قچدوغني بلمدوكنه امام حنيفه قولي اوزرنه

اختلاف اتدلر بعضي ايدر ابو حنيفه قولنده دخي اند لازم اولور صاتنه بلمدوكنه وبعضي ايدر

لازم اولمز ديو ولو قال البايع عند التقابض بعتك هذا المبيع مع آخر فقال المشتري بل

هذا وحده فالقول له اكر صاتن كشي ديسه قبض ايدشب دخي عيبلو چقوبده مشتري ردّ اتمك

استدوکی وقت بن صکا بونی بر نسنه‌یله بیله صتدوم دیسه مشتری دخی دیسکه بلکه همان بونی
یالکز صتدوك قول مشترینکدور یمینیله وکذا اذا اتفقا فی قدر المبیع واختلفا فی المقبوض
کوروبنجلین قول مشترینک در یعنی بایعله مشتری اتفاق اتسه‌لر صاتلان نسنه‌نک مقداری
ده یعنی اکی ایدوکنده مثلا دخی اختلاف اتسه‌لر قبض اولنده یعنی بایع اکی قبض اتدوك
دیسه ومشتری بر قبض اتدوم دیسه ولو اشتری عبدین صفقة وقبض احدهما ووجد به
او بالاخر عیبا اخذهما او ردهما اکر بر کمسنه اکی قول صاتون السه بر عقد ایله دخی برینی قبض
اتسه دخی انده یا اول بونده عیب بولسه اکسنی بله الا ویا اکسنی بله رد ایده بونی الوب
برینی ویرمك یوقدور زیرا بازار بریردن اولسه صفقه متفرق اولمق لازم کلور وقبل قبض
جایز دکلدور ولو قبضهما رد العیب خاصة اکر قوللك اکسنی بله قبض اتسه اول وقت عیبلو
چقنی رد ادر انجق وکیلی او وزنی قبض ان وجد ببعضه عیبا رده کله او اخذه اکر کیلی نك
یعنی کیل ایله اولچولر نسنه ویا طرتلور نسنه که قبض اولنمشدی اکر مشتری بعضنده
عیب بولسه جمیعسن رد ایده ویا جمیعسن الا ولو استحق بعضه لم یرد باقیه بخلاف الثوب
واکر کیلیانك ودخی وزنیانك بعضی بر کمسنك چقسه باقیسن رد اتمیه امابیزوك
خلافیله که اکر بعضی بر کمسنك چقسه باقیسن رد ایدر ومداواة المعیب ورکوبه فی حاجته
رضا وعیبلو چقن نسنیه دوا اتمك ودخی بنوب مصلحته وارمق عیبنه راضی اولمقدور رد
ایدمز اول وقت ولو رکب لرده او سقیه او شراء علفه ولا بد له فلا واکر اسنه رد اتمك
ویا صوارمق ایچون ویا علف الی ویرمك ایچون بنسه حال بوکه بنمك لابد اولسه یدلمامك

ایله یا غیری جهتدن اول وقت راضی اولمش اولمز رد ایدر ولو قطع بعد قبضه او قتل بسبب
کان عند بایعه رده واخذ ثمنه مشتری اولن کمسنه قولی الوب قبض اتدوکدن صکره اکر الی کسلسه
یا اولدورلسه بو سببله که صتدوغی کمسنه یاننده ایکن اولمشدی اوغرلق کبی ویا اولدورمك
کبی رد ایده دخی بهاسن الا شول الی کسلدوکی صورتده اما اولدورلن صورتده بهاسن الا
انجق ولو باع وبرئ من کل عیب صح وان لم یعدها اکر بر نسنه صاتسه جمیع عیبدن بری
اولمق شرطیله صحیح دور اکرچه هر عیبنی عدا یدوب صیمزسه ده باب البیع الفاسد
بو باب فاسد اولان بیعك بیاننه مخصوصدر وبطل بیع ما لیس بمال کالدم والمیتة والحر
والبیع به باطل اولدی مال اولمیان نسنه‌نك بیعی قان کبی ومردار اولمش نسنه کبی وحر کمسنه کبی
ودخی باطل مال اولمین نسنه ایله بیع اتمك بر نسنه وکذا بیع ام الولد والمدبر والمکاتب
کوروبنجلین بیع باطل اولدی ام ولدك بیعی ومدبرك وبهایه کسلنك بیعی وبیع مال غیر
متقوم کالخمر والخنزیر بالثمن ودخی باطل اولدی شول مال متقوم اولمیانك بیعی قیمتی اولور
مال اولمیانك بیعی سوجی کبی وخنزیر کبی اقچیله ویا التون ایله وبیع قن ضم الی حر وذکیة
ضمت الی میتة وان سمی ثمن کل ودخی باطل اولدی شول قولك بیعی که بر حره قوشلدی دخی بله
صاتلدی ودخی شول بوغزلنمش نسنه که مردار اولمش نسنیه قوشلدیده بله صاتلدی
اکرچه هر برینك بهاسی اکلوب تعیین اولسه وصح فی قن ضم الی مدبر او قن غیره بحصته
ودخی صحیح اولدی بیع حصه سیله شول قولده که اول مدبر قوشلدیده صاتلدی ویا بر غیری
کمسنك قولنه قوشلدیده صاتلدی کملك ضم الی وقف فی الصحیح شول ملکده صحیح اولدوغی کبی

كه بو وقفه قوشلديده صاتلدي مذهب صحيح اوزرنه وفسد بيع العرض بالخمر وعكسه فاسد
اولدي قماش صتمق سوجيله و دخي عكسنده يعني سوجي قماشيله اما بيع باطل ايله بيع فاسدك
فرقي بودركه باطل اصليله صحيح اولميان دور و فاسد اصليله صحيح اولوب وصفيله اولميان
دور انوكيچون دركه بو اراده قماشك قيمتي لازم اولور اكر قماشي قبض ايتمش اولسه اما باطل اولنده
اولمز ايدي ولم يجز بيع سمك لم يصد او صيد والقي في خطيرة لا يؤخذ منها بلا حيلة جايز
اولمدي شول اولنميي بالغه بيعي ويا اولنديدخي برخوض اچنه براغلدي كه حيله سز النماز
وصح ان اخذ بلا حيلة الا اذا دخل بنفسه ولم يسد مدخله واكر حيله سز النور اولسه صحيح
اولور الا مكركه بالق كتدوار مقدن كرمش اوله خوضه ودخي صتن كمسنه بالق كوردوكي يري
طوتمامش اوله ولا بيع طير في الهواء دخي جايز اولمدي هواده كي قوشي صتمق زيرا تسليم ممكن
دكلدور وبيع الحمل والنتاج ودخي جايز اولمدي قرنده اولان حملي صتمق ودخي حملك حملني
صتمق واللبن في الضرع ودخي جايز دكل سودي ممه‌ده ايكن صتمق والصوف على ظهر الغنم ودخي
يوكني قيونك اوزرنده يعني ارقاسنده ايكن صتمق وجذع في سقف وذراع من الثوب وذكر
قطعه اولا ويعود صحيحا ان قلع الذارع قبل فسخ المشتري ودخي وستوني سقفده طوردركن
صتمق ودخي بزدن براز شوني صتمق كرك كسمسي اكلسون وكرك اكلمسون اما بيع صحته دونر
اكر اوسطوني چقارد ولسه ويا بزدن بوارشون كسلسه مشتري بازاري بوزمزدن اول
وضربة القانص ودخي جايز اولمدي وچينك اغي بركره صالوب چقارديغني ننسه صتمق والمزابنة
وهي بيع التمر على النخل بتمر مجذوذ مثل كيله خرصا ودخي مزابنده جايز اولمدي مزابنه خرماي

اغاجي

اغاجي اوزرنده ايكن صتمق دركسلمش خرمائيله كه انك مقداري اولا اولجوده تخمينا و
الملامسة والقاء الحجر والمنابذة وهي ان يتساوما سلعة لزم البيع ان لمسها المشتري او
وضع عليها حصاة او نبذها البايع اليه ودخي جايز اولمدي ملامسه ودخي القاء الحجر
ودخي منابذه بونلرك صورتي بودركه ايكي كشي بر نسنه‌يه دلشلر دخي بيع لازم اولا اكر مشتري
اول نسنيه يا بپشسه ويا خود اوزرنه بر طاش قوسه ويا خود صتان كشي انى مشترينك اوزرنه
اتسه ولا بيع ثوب من ثوبين الا بشرط ان ياخذ ايهما شاء ودخي جايز اولمدي ايكي بزدن بوني
صتمق الا مكركه قنغيسن دلرسه المق شرطيله اوله ولا المراعي ولا اجارتها ولا النحل
الا مع الكوارات ودخي جايز اولمدي اوتلاقي صتمق ودخي اجرته ويرمك ودخي اروي صتمق
الا مكركه قوانيله اوله ولا دود القز وبيضه ودخي ابريشم قوردين صتمق ودخي يورده سنده
صتمق جايز اولمدي والابق الا ممن زعم انه عنده ودخي قاچمش قولي صتمق جايز اولمدي الا
مكركه شول كمسنيه صاته كه اول كندو قاتنده در ديو زعم ايدر ولا ولبن امراة في قدح
ودخي جايز اولمدي عورتك قدحده اچنده كي سودين صتمق وشعر الخنزير وان حل الانتفاع
به للخرز ضرورة ودخي جايز اولمدي خنزيرك قلن صتمق اكرچه بونكله اياق قابي دكمك
ايچون انتفاع ادنمك حلال ايسه ده ضرورتدن اوتري ولا شعر الادمي والانتفاع به
دخي جايز اولمدي ادم قلن صتمق ودخي انكله انتفاع ادنمك والفيل كالسبع يباع عظمه و
ينتفع به خلافا لمحمد رحمة الله تعالى فيل شوليرتحي جانورلركبي در صاتلور انتفاع اولنور خلافا
امام محمدك اول ايدر فيل خنزير كبي عين نجسدر ولا جلد الميتة قبل دبغه وان صح بيعه

والانتفاع به بعده كعظمها وعصبها وصوفها وشعرها ووبرها وقرنها ودخی مردار
اولمش حیوانك دریسنی صاتمق جایز اولمدی دباغتدن اوّل اگرچه دباغت اولندقدن صكره صاتمق
ودخی انتفاع ادنمك جایز ایسه ده نتكم مردار اولمشك كوكنی ودخی سكوكنی ویوكنی وقللنی
ودخی مردار اولمش دوه یوكنی ودخی مردار اولمشك بینوزنی بونلرك جمیعسنی صاتمق ودخی
انتفاع ادنمك جایز اولمدوغی كبی ولا بیع علو بعد سقوطه ودخی جایز اولمدی علوی صاتمق یقلدقدن
صكره یعنی بركشنك اوی اولسه اونك اوزرنده بركشنك دخی اولسه اول اوزرنده كی یقلسه
انی صاتمق جایز دگلدور زیرا حق علودن غیری بر موجود نسنه یوق معدوم خود بیعی
جایز دگلدور وبیع شخص علی انّه امة وهو عبدٌ ودخی جایز اولمدی بر شخص جاریه دیو صاتمق حالا
بوكه اول قول در جاریه دگل وشراء ما باع باقل ممّا باع قبل نقد ثمنه الاوّل ودخی جایز اولمدی
اكسوكله صاتون المق اوّلكی بهاسنی دخی ویرمزسوزن شول نسنه كه كندو صاتمش ایدی وشراء
ما باع مع شیء لم یبعه بثمنه الاوّل فیما باع وان صحّ فیما لم یبیع ودخی جایز اولمدی شول كندو صاتدوغی
نسنه یی بر كندو صاتمدوغی غیری نسنه ایله بله اوّلكی بهاسیله قبض اتمكدن اوّل صاتون المقلغی
شول كندو صاتدوغی حقنده اگرچه اول برغیریسی حقنده شراسی صحیح ایسه ده وزیت علی ان یوزن بظرفه
ویطرح عنه لكل ظرف كذا رطلاً بخلاف شرط وزن الظرف طرحه عنه ودخی جایز اولمدی صاتون
المق زیت یاغنی شو شرط اوزرنه كه قابلو طرطله دخی هر قابدن اوتری زیتیدن شو مقدار تمن
نسنه طرح اولنه امّا بونك خلافی فیله كه اگر شرط اولنسه قابك وزنه سی یاغدن طرح اولنمق
اول وقت جایزدر وان اختلفا فی نفس الظرف وقدره فالقول للمشتری اگر عاقدین اختلاف

اتسلر

اتسلر قابك كندوده ودخی مقدارنده قول مشترینكدور وبطل بیع المسیل وهبته وصحّا
فی الطریق باطل اولدی مسیلی یعنی سیل اوغریجق یری صاتمق ودخی باغشلمق امّا بولكسی
یعنی صاتمق وباغشلمق صحیح اولدی یولده وجاز امر المسلم بیع خمرٍ وخنزیرٍ وشرائهما ذمیّاً
وامر المحرم غیره ببیع صیده ودخی صحیح اولدی بر مسلمان امر اتمك بر خراج كذار كافره
سوجیلك وخنزیرك الوب وصاتماسیله ودخی بر محرم كمسنك امر ایتمسی محرم اولمینه
اوّنی صاتمق ایله والبیع بشرطٍ یقتضیه العقد كشرط الملك للمشتری ولا یقتضیه ولا
نفع فیه لاحدٍ كشرط ان لا یبیع الدّابة المبیعة ودخی جایز اولدی بیع شول شرطیله كه بیعی
عقد اتمكلك انی اقتضا ایدوا ولا مثلا مشترینك ملكی اولمق شرطی كبی ویا اقتضا اتمز ولا حال انده
برسی ایچون ده نفع اولمیه مثلا صتدوغی طواری صاتمق شرطی كبی بخلاف شرط لا یقتضیه وفیه
نفع لاحد العاقدین او المبیع یستحقّ كشرط ان یقطعه البایع ویخیطه قباءً او یحذو نعلاً او یشركه
وصحّ فی النّعل استحساناً امّا شو شرطیله كه عقد انی اقتضا ایلمیه ودخی عقد دنلرك برسی ایچون
انده نفع اوله ودخی شول نفعه اهلیتی واستحقاقی اولان مبیع ایچون انده نفع اوله قول كبی مثلا
بونك كبی شرطیله بیع جایز اولمز مثلا صتن كمسنه كسوب قفتان دكی ودرمك شرطی كبی ویا ایاق
قابی درزی ودرمك شرطی كبی وایاق قابنه قایشی ایدی ودرمك شرطی كبی امّا قابنده صحیح اولدی
دلیل استحسان ایله اگرچه قیاس صحیح اولماق ایسه ده وبو مثالرده نفع مشتریه درانجق
او یستخدمه شهراً او یعتقه او یدبّره او یكاتبه ویا بر ای صتن كمسنه شرط كبی ویا مدبّر اتمك
شرط كبی ودخی بهایه كسمك شرط كبی بونلرك نفعی مبیعه اولنلرك مثالی دور وبیع امة الاّ حملها

ودخی جایز اولمدي جاریه حملنسنی صتمق والی النیروز والمهرجان وصوم النصاری وفطر الیهود ان
لم یعرف ذالك ودخی جایز اولمدي نوروزه دك مدتله صتمق ودخی کوز اولنه دك ودخی نصرا
نیلر اوروجنه دك ویهودیلر بیرامنه دك اکر بو اکسی یعنی عاقدین بو ذکر اولنی وقتلری بیلمسلر
وقدوم الحاج والحصاد والدیاس والقطاف والجزاز ویکفل الیها ودخی حاجیلر کلمسنه دك
ودخی بجین وقتنه دکن ودخی خرمن وقتنه دکن ودخی یمش دوشرلمسنه دکن ودخی یوك قیرقلمسنه
دکن اما کفالة جایزدر بو وقتلرك مدت اولمسیله وصح ان اسقط الاجل قبل حلوله بیع
صحته دونر اکر بو مجهول اولن مدت اسقاط اولنسه تمام اولمزدن اول فان قبض المشتري
المبیع بیعاً فاسداً برضاء بایعه صریحاً او دلالة کقبضه في مجلس عقده وکل من عوضیه
مال ملکه ولزمه حقیقةً او معنیً ولکل منهما فسخ العقد قبل القبض اکر مشتري الوب قبض
اتسه بیع فاسد ایله صاتلمش نسنه یی صاتنك اشکاره رضا سیله ویا دلالتله اولن رضا سیله
مثلا بازار اولن مجلسده قبض اتمسی کبی حال بو که صاتلن ده و النده مال اولسه مشتري مالك
اولور اول نسنیه دخی مشتري او زرنه لازم اولور اکر الندهه هلاك اولسه اول نسننك حقیقه
مثلی اکر مثلیاتدن ایسه بغدای کبی واربه کبی مثلی یا معنی لازم اولور یعنی قیمتی لازم اولور
اکر قیمیاتدن ایسه ات کبی وقماش کبی مثلا ودخی بو عاقدینك هر بری یچون واردر بو بیعی بوزمق
قبض اتمکدن اول وکذا بعده ما دام في ملك المشتري ان کان الفساد في صلب العقد کبیع درهمٍ
بدرهمین یکرو انجلین قبضدن صکره ده هر بری یچون بوزمق واردر بیع فاسدی ما دام که اول
نسنه مشتري نك ملکنده اولا اکر فساد بیعك صلبنده اولسه یعنی مبیعده ویا ثمنده اولسه

براقچه یی

براقچه یی اکی اقچیه صتمق کبی ولمن له الشرط ان کان بشرطٍ زایدٍ کشرط ان یهدي له هدیةً
ودخی فاسد بیعی بوزمق واردر بایعدن ومشتریدن شول کسه ایچون که شرطك منفعتی اکا راجع
اوله اکر فساد بر زاید شرط سببیله اولسه صلب عقده اولمسه مثلا بر نسنه یی هدیه
ویرمك شرطی کبی هدیه کیمکه ویرلمك شرط اولندیسه انو یچون بوزمق واردر انجق قبضدن
صکره فان باعه المشتري او وهبه وسلمه او اعتقه صح وعلیه قیمته وسقط حق
الفسخ اکر بیع فاسد ایله صاتلمش مشتري بر آخره صاتسه ویا باغشلسه دخی تسلیم اتسه
ویا ازاد صحیح اولور دخی مشتري نك او زرنه قیمتی لازم اولور ودخی بوزرحقی او زرندن
ساقط اولور ولا یأخذه البایع حتی یرد ثمنه بیع فاسدي بوزدقدن صکره اول مبیع اولان
نسنه یی الوب قبض اتمیه تا بهاسی استنه ورمینجه فان مات هو فالمشتري احق به
حتی یأخذ ثمنه اکر فاسد بیعی بوزدوغی کبی صاتن بکسنه اولسه مشتري اول صاتلن نسنیه
احق در اولی در حبس ایدر اول نسنه یی ویرمز تا بهاسن الینجه غرمایله برابر اولمز
وطاب للبایع ربح ثمنه بعد التقابض لا للمشتري ربح مبیعه فیتصدق به صاتن
کمسنیه حلال اولور فاسد اولن بیعده قبض اد شدکدن صکره الدوغی بهاسی اشلدب
اتدوکی فایده اما مشتري مبیعی صاتوب اشلدوب فایده اتسه اکا حلال اولمز ایله اولسه
فقرایه صدقه ایده کما طاب ربح مالٍ ادعاه فقضي ثم ظهر عدمه بالتصادق نتکم حلال
اولور شول مالك فایده سی که اول مالی دعوي ایلدي دخی اکا حکم ولندی صکره ظاهر اولدیکه
آنك اوزرنده مال یوق ایمش بریودن تصدیق اتمکله ولو بنی في دارٍ شراها فاسداً لزمه

قيمتها وشك ابو يوسف فيها اكر فاسد شئ ايله الدوغي دادده بنا يا پسه اول كمسنه يعني

مشتري اوزرنه اول دارك قيمتي لازم اولور اما ابو يوسف رحمة الله ابو حنيفه دن بو مسئله

بويله روايت ايتمدوم ديو انكار اتدي بلكه يا پدوغي بناي بوزمق لازم اولور ديو روايت

اتدوم ديدي اما محمد رحمه الله اتدي سن بوني قسمت لازم اولور ديو روايت ايلدك لكن اونتدك

ددي وابو يوسف رحمه الله دخي شك اتدي وكره النجش مكروه اولدي نجش بر نسنه

ارتور مقدور قيمتندن زياده المق مرادي دكل ايكن غيري كمسنه المسوم والسوم على سوم

غيره اذا تراضيا بثمن ودخي مكروه بر كمسنك بازاري اوزرنه بازار اتمك تجنبا ولكسي راضي

اولمش اولسلر بر ثمن اوزرنه وتلقي الجلب المضر باهل البلد ودخي مكروه اولدي جلبي يعني

يابانده شهره كلني قرشولمق كه اهلنه ضرري وار وبيع الحاضر للبادي طمعا في الثمن الغالي زمان

القحط ودخي مكروه اولدي شهر اهلي يابانده اولني كمسيچون صاتي ويرمك زياده بهايه

طمع ادوب قحط يلده صورتي بودر كه بر يابانده كمسنه شهره بغداي كتوره دخي شهر اهلندن

بر كمسنيه ويره كه ارتق بهايه صاتي ورسون ديو بوده مكروه در والبيع عند اذان الجمعة

ودخي مكروه اولدي بيع جمعنك اولكي اذاني اوقوندوغي وقتدن تا جمعه قلنتجه دكن وتفريق

صغير عن ذي رحم محرم منه بلا حق مستحق ودخي مكروه اولدي كوچك اوغلنجوغي آيرمق

كندويه نكاحي حرام اولور خصمندن برحق مستحق سز اما برحقله آيرلسه اول وقت مكروه

اولمز مثلا بري برجنايت اتسه دخي اول جنايت سببله آيرلسه مكروه اولمز ولا بيع من يزيد

بيع من يزيد مكروه دكلدر يعني كم آرتورر سه اكا صتمق باب الاقالة بو باب اقالة نك

بيانه

بيانه مخصوصدر وهي فسخ في حق العاقدين فبطلت بعد ولادة المبيعة بو اقاله بيعي بوزمقدر

بايع ايله مشتري حقنده انوكچون دوركه صاتون النان جاريه طوغردقدن صكره باطل اولور زيرا

طوغردقدن صكره بيع بوزلمز وصحت بمثل الثمن الاول وان شرط غير جنسه او الاكثر ودخي انوكچوندر

دركه اقاله صحيح اولدي اولكي بهانك مثلي ايله اكرچه كه اولكي بهانك جنسنك غيري شرط اولنسه

يا اولكي بهادن ارتوق اولنده وكذا في الاقل الا اذا تعيب فيجب ذلك كر وانجلين اولكي بهانك

مثلي واجب اولور اكر اولكي بهادن اكسك شرط اولنسه الا مكر كه اول صاتلن نسنه عيبلو اولا

اول وقت اولكي بهادن اكسك واجب اولور ولم يمنعها هلاك الثمن بل المبيع وهلاك بعضه يمنع بقدره

اقالةي منع اتمز بهانك هلاكي اولمق بلكه صاتلان نسنه هلاكي اولمق منع ايدر اما صاتلان نسننك

بعضي هلاكي اولمق اقالةي منع ايدر هلاكي اولان مقداريله انجق باب المرابحة

بو باب مرابحه نك بياننه مخصوصدر وهي بيع المشتري بثمنه وفضل مرابحه صتمقدر الدوغي

بهايله و زياده ايله بله والتولية بيعه به بلا فضل مشتري صتمقدر الدوغي اول الدوغي

بها ايله انجق زياده سز وشرطهما شراؤه بمثلي بو مرابحه نك وتوليه نك شرط مثليات دن

اولني نسنيله صاتون المقدور اقچه كبي وبغداي كبي وله ضم اجر القصار والصبغ والطراز

والفتل والحمل الى ثمنه لكن يقول قام علي بكذا لا اشتريته بكذا بايع ايچون وار دركه بزي

بويايه نك اجرتي وبويه اجرتي ونقشي اجرتني وصچق بوكمك اجرتني وكوترمك اجرتني اول بزك

بهاسنه قته لكن بنم اوزرمه بو مقداره درديه بو قدره صاتون الدوم ديمه كذبدن

احترازايده فان ظهر للمشتري خيانة في المرابحة اخذه بثمنه او رده اكر مشتريه خيانتي ظاهر

اولسه يعني يالان شرا سويلمسه مرابحه ده مشتري مخيردر دلرسه جميع بهاايله الاودلرسه

بيعي رد ايده وفي التولية حط من ثمنه وعند ابي يوسف يحطه فيهما وعند محمد يخير فيهما و

اكر توليه ده ظاهر اولسه خيانت بهاسندن آشغه وارده اما ابو يوسف اكي صورتده بله

بهاسندن آشغا ادور اما امام محمد قتنده اكي صورتده بله مخير اولور دلرسه جميع بهاسيله

الور دلرسه بيعي رد ادوب بوزر ومن اشتري ثانيا بعد بيع بربح فان طرح عنه وان استغرق

الربح الثمن لم يرابح وبركمسنه برنسنه يي اكنجي دفعه صاتون السه فايده ايله بركمسه صاتدق

دن صكره اكركو مرابحه اتمك دلسه اول اتدوكي فايده يي طرح اده دخي مرابحه اده واكر فايده

بهاسني قبلسه ارتوق مرابحه اتميه صورتي بودركه بركمسنه اون اقچيه برنسنه صتون السه

دخي اون بش اقچيه صاتسه صكره كرو اون اقچيه السه كرو مرابحه اتمك دلسه ديه بنم اوزرمه

بش اقچيه درديه واكر اول نسنه يي يكرمي اقچيه صاتمش اولسه دخي اون اقچيه السه ارتوق مرابحه

ايله صتمق جايز دكلدر ورابح سيد شري من مادونه المحيط دينه برقبته علي ماشري

بايعه كماذون شرا من سيده شول افنديكه صاتون السه كندونك تجارته اذن ويروب

دخي بورج رقبه سي احاط اتدوكي قولندن اول افندي مرابحه دركندويه صاتنك الدوغي

اوزرنه يعني قولي الدوغي اولرنتكم اول تجارته اذن ويرلن قول افندسندن السه حكم شرعي بويله

درصورتي بودركه شول تجارته اذن ويرلب دخي كندو نفسني دين قبلين قول اون اقچيه برنسنه

صاتون السه دخي افندسنه اون بش اقچيه يه صاتسه افندسي دخي مرابحه اتمك دلسه ديه كم

بنم اوزرمه اون اقچه درديوكرو بوبخلين دربر قول افنديدن صاتون السه دخي مرابحه اتمك

دلسه

دلسه ورب المال علي ما شراه مضاربه بالنصف اولا ونصف مار بح بشرائيه ثانيا منه

ومال استي مرابحه ادركندودن آصتي يا ديه الني كمسنك اول صاتون الدوغي سببيله اولان فايده نك

برسي ايله يعني بومجموعك اوزرنه مرابحه ايدر صورتي بودركه بركمسنه بركشي دن آصتي يا ريه

الني كمسنك اول صاتون الدوغي سببيله اولن فايده نك برسي ايله يعني بومجموعك اوزرنه مرابحه ادر

صورتي بودركه بركمسنه بوكشيدن اصتي يا ريه مال السه دخي اول كمسنه اون اقچيه بونسنه صتون

السه دخي مال سنه اون بش اقچيه صاتسه دخي اول مال اسي ده مرابحه اتسه ديوكه بونسنه بنم اوزر

رمه اون اكي اقچيه بوجوغه دردي فان اعورت المبيعة او وطيت ثيبا رابح بلا بيان فان فقعت او

وطيت بكرا الزمه بيانه صاتلن جاريه نك بركوزي كور اولسه ويا اول جاريه جماع اولنسه

قزاوغلان اولمادوغي حالده اول صتون الان كمسنه مرابحه اده احوالي بيان اتمك واجب دكل يعني كندو

صاغ الوب دخي كندو المنده كوزسز اولدوغني ويا جماع اولندوغني ديمك واجب دكل واكر كوزي

چقارلنسه ويا قزاوغلان ايكن جماع اولنسه اول وقت بيان اتمك لازم اولور وقرض فار وحرق

نار للثوب المشتري كالاولي صاتون النان بيزي سچان كسمك واوديقمق اوكلي مسئله كبي در

يعني بيان لازم دكل وتكسره بطيه ونشره كالثاني بزي صنماق لغي يا يمق سببيله وجودر ملك

سببيله اكنجي مسئله كبي در يعني بيان لازم در ومن شرا بنسان ورابح بلا بيان خير مشتريه

فان اتلفه ثم علم لزمه كل ثمنه وكذا التولية بركمسنه ونسيه صتون السه دخي مرابحه اتسه

بيان اتمزسوزن اول صتون الان مخير اولور واكر اول نسنه يي تلف اتسه ودخي بلسه جميع بهاسي

لازم اولور وتوليه ده مرابحه كبي در فان ولي بما قام عليه ولم يعلم مشتريه قدره فسد وان علم

فی المجلس خیّر واکر بر کمسنه تولیه کند واوزرنه طوردان بهایله دخی مشتری انک اوزرنه مقداره
طورد وغن بلمسه بیع فاسد اولور یعنی اکر مشتری اول مجلسده بلسه مخیّر اولور ولم یجز بیع مشتری
قبل قبضه الا فی العقار بر کمسنه صتون الدوغنی قبض اتمز سوزن بر کشیه صتمق جایز دکلدر
الّا یورک بیعنده جایزدر ومن شری کیلیّاً لم یبعه ولم یأکله حتّی یکیله بر کمسنه اولچلو نسنه‌یی
اولچمک شرطیله السه الن مشتری بر آخر کمسه صاتمیه ودخی کندو ییمه تا اولچمینجه حدیثده
ایله واقع اولمشدر وشرط کیل البایع بعد بیعه بحضرة المشتری وکفی به فی الصّحیح وکذا
ما یؤذن او یعدّ لا ما یذرع شرط اولدیکه صاتن کمسنه صتدقدن صکره اولچه مشترینک
یا ننده بو کفایتدر صحیح مذهبده یعنی بردخی ولچمک لازم دکلدر وکذا بو بخلین درشول طرتلور
نسنه ویا صایلور نسنه اما ارشونله اولچولور نسنه بویله دکلدر یعنی بو شرطلو انده یقدر
وصحّ التصرف فی الثّمن قبل قبضه صحیح اولدی صاتدوغی نسنه‌نک بهاسی قبض اتمزسوزن
تصرّف اتمک اول بهادن مثلا بهاسی یرینه قماشی المق کبی والحطّ عنه والمزید فیه حال
قیام المبیع لا بعد هلاکه ودخی صحیح اولدی بهایی بر مقدار آرتورمق قبضدن اوّل اول صاتلن
نسنه طوردوغی حالده اما هلاک اولدقدن صکره صحیح اولماز وفی المبیع ودخی صحیح اولدی نسنه‌ده
یعنی بیعده زیاده اتمک ویتعلق استحقاقه بالجمع فیراج ویولی علی الکلّ ان زید وعلی ما
بقی ان حطّ والشفیع یأخذ بالاقلّ فی الفصلین صاتنک والانک استحقاقی زیاده واصلک
جمعسنه بیله متعلق اولور همان ابتدائی بیع زیاده ایله اولمش کبی اولور ایله اولسه مرابحه
اولدر ودخی تولیه ادر جمیعسی اوزرنه اکر زیاده اولنسه ودخی باقی اوزرنه ادر اکر اشغا ولسه

اما

اما شفیع شفعه ایله آلورسه زیاده صورتنده ودخی آشغه والن صورتده ده اکسک اله الور
یعنی اصل ابتداده اولان بیع اوزرنه اولور فلو قال بع عبدک من یزید بالف علی انّی ضامن لکنا
من الثمن سوی الف فاخذ الالف من زید والزیادة منه ولو لم یقل من الثّمن فالالف علی زید ولا
شیء علیه اکر بر کمسیه ایتسه که قولکی زیده صات بیک اقچیه شونک اوزرنه که بن کفیل ایم
شو قدر نسنیه بهاسندن بیکدن غیریه قول صاتن کمسنه بیکی زیددن الا وزیاده‌یی اول کمسنه
دن اله واکر بهاسندن عبارتن دیمسه یعنی بیک زیدا وزدنه لازم اولور واول کمسنه اوزرنه
نسنه لازم اولمز وکلّ دینٍ اجّل الی اجلٍ معلومٍ صحّ الّا القرض هر دین ایچون معیّن وعده اولمق
صحیح دور الّا اودنج ورلنه دکل اما وعده اولمز هر نه وقت که استسه الور باب الرّبوا
بو باب ربانک بیاننه مخصوصدر هو فضل عن حال عن عوض شرط لاحد المتعاقدین فی
المعاوضة ربا ارتوق نسنه درکه مقابلسنده عوض اولمیه شرط اولنه عقددن اکی کمسنک
برسی ایچون شول کی طرفدن بله عوض ایله اولن عقدده وعلته القدر مع الجنس فحرم بیع الکیلی
والوزنی بجنسه متفاضلاً ولو غیر مطعوم کالجصّ والحدید بودر بانک علّتی قدردر یعنی اولچولو
ویا طرتلور نسنه اولمقدر ودخی جنس بر اولمقدر ایله اولسه حرام اولور کیلیله اولچیلور
نسنه ودخی طرتلور نسنه‌یی کند وجنسله صتمق بر طرفده ارتوق اولمق ایله اکر اولیتور نسنه
نسنه اولمز سه ده کوج کبی یوا ولچولنک مثالی دورودمور کبی و بوطرتلانک مثالیدر وتحلّ
متماثلاً وبیع حلالاً اولدی قدری وجنسی بر اولنده برابر اولدوغی حالده یعنی طرفی ارتوق اولدوغی
حالده وبلا معیارٍ کحفنةٍ بحفنتین وبیضةٍ ببیضتین وتمرةٍ بتمرتین ودخی حلال اولدی بر طرفده

ادتوق ایله شول معیاره یعنی اولچویه وطرتویه کومیوب آزاولن نسنلرده مثلا براوج بغدائ
آکی اوج بغدایه صتمق کبی ودخی بریمورده‌ٔ اکی یمورده یه صتمق کبی ودخی برخرمائ آکی خرمایه
صتمق کبی فان وجد الوصفان حرم الفضل والنساء هرقچنکه بو اکی وصف یعنی قدر ایله جنس
بولنسه حرام اولور ارتقلق ودخی ورسیه بیع مثلا بغدای بغدایه بیع اتمك کبی وان عدما حلا
واکر بو اکی وصف بولنمسه آرتوقلقده حلال اولور ودخی ورسیه بیع ده حلال اولور مثلا اقچیله
بغدای المق کبی وان وجد احدهما لا الاخر حل التفاضل لا النساء کسلم هروی فی هروي
وبرٍ فی شعیر اکر بو اکی وصفدن برسی بولنسه انجق هرقنغی سی اولور اولسون اول وقت ارتوق
لق حلال اولور وورسیه بیع حلال اولمز مثلا هروی بزنی بزنه سلم اتمك یعنی ورسیه ورمك
کبی زیرا جنس برامّا قدر یوق ودخی بغدایی آرپه یه سلم اتمك کبی زیرا قدر برامّا جنسیت یوق
والبر والشعیر والتمر والملح کیلی بغدای وآرپه وخرما وطوز بونلر هپ کیل ایله صاتلان
لردن دور والذهب والفضة وزنی ودخی التون وکمش بو اکی سی دخی طارتیله صاتلانلردن
در ابدا وان ترکا فیهما دایما بودردی کیله دورور بو اکیسی وزنی در اکرچه کیل ایله وزن بونلرده
ترك اولنسه زیرا که نص صریح ایله ثابتدر ناسك ترك اتمکله متغیر اولمز ویحمل فی غیرها علی
العرف بو ذکر اولنلرك غیریده عرف وعادته کوره اولور کیل ایله اولن کیلی اولور واولکی
وزن ایله اولا وزنی اولور فلم یجز البر متساویا وزنا والذهب بجنسه متماثلا کیلا کما لم
یجز مجازفة ایله اولسه جایز اولمدی بغدای بغدای ایله وزنده برابر صتمق ودخی التونی
التونله کیل ایله برابر صتمق جایز اولمدی نتکم بونلر جزف ایله یعنی اولچوسز وطارتسز صاتلمق

جایز

جایز اولمدی کبی جنسیله اولیجق واعتبر تعیین الربوی فی غیر صرفٍ بلا شرط تقابضٍ شول نسنلر
که ربوی اوله یعنی کیلی ویا وزنی اوله انلرده معتبر در بیع اولندوغی وقت صاتلان نسنه‌ٔ اتمك انجق
اما مجلسده قبض اتدشمك شرط دکلدر اکر صرف اولمز غیری اولسه یعنی التون وکمش بازاری کبی
اولمسه وجاز بیع الفلس بالفلسین باعیانهما ودخی جایز اولدی بر پولی اکی پوله صتمق معین
اولسلر واللحم بالحیوان ودخی جایز اولدی اتی حیوانه صاتمق والدقیق بجنسه کیلا ودخی
اونی کندو جنسنه صتمق کیل ایله والرطب بالرطب وبالتمر ودخی یاش خرمائ یاش خرمایه
صتمق ودخی یاش خرمائ قورو خرمایه صتمق والعنب بالزبیب ودخی یاش اوزومی قورو
اوزومه صتمق والبر رطبا اومبلولا بمثله او بالیابس ودخی بغدای یاش اولدوغی حالده
ویا صو ایله اصلنمش اولدوغی حالده مثلنه صاتمق ویا قورو بغدایه صتمق والتمر والزبیب
المنقع بالمنقع منهما ویا خرمای ویا قوری اوزومی که صو یه اصلنمش اولا هر برنی کندو
جنسندن صو یه اصلنمش صتمق متساویا بو ذکر اولنلر هپ جایزدر برابر اولدوغی حالده
ولحم حیوانٍ آخر متفاضلا وکذا اللبن وکذا خل الدقل بخل العنب وشحم البطن بالآلیة
وباللحم والخبز بالبر والدقیق او السویق وان کان احدهما نسیئة وبه یفتی وبر حیوانك
اتنی بر غیری حیوانك اتیله بیع اتمك جایزدر بر طرفده ارتوقلق اولورسه ده کرو بخلین
خورما سرکسنی اوزم سرکیله بیع اتمك ودخی ایچ یاغنی قویرق یاغیله بیع اتمك ویا ات
یاغیله بیع اتمك ودخی اتمکی بغدای ایله بیع اتمك ودخی اونیله بیع اتمك ویا قاوتله بیع اتمك
اکرچه بو طریق ورسی دخی اولورسه فتوی دخی بونکله ویرلور لا بیع الجید بالردیء من الربوی

والبرّ الّا متساويًا شول ربوي اولن سنبلر يعني كيلي ويا خود وزني اولنلر ايوسني كتورسيله

بيع جايز دكلدور الّا مكركه برابر اوله وبالبرّ بالدّقيق وبالسّويق متفاضلًا ومتساويًا

ودخي جايز دكلدور بغداي اونيله بيع ويا خود قاوداله بيع يا خود اوني قاوداله بيع كرك

بو طرفده ارتوقلق اولسون وكركسه برابر اولسون والزّيتون بالزّيت والسّمسم بالشّيرج

حتّى يكون الزّيت والشّيرج اكثر ممّا يكون في الزّيتون والسّمسم ودخي جايز دكلدور زيتوني

زيتيله بيع ودخي صوصمي شيرلغان ايله الّا مكركه زيت وشيرلغان ارتوق اوله زيتونك

وصوصمك اچنده كي ياغدن ويستقرض الخبز وزنًا لا عددًا عند ابي يوسف رحمه الله

وبه يفتى اتمك اودنج النور طرتيله صايو ايله جايز دكل ابو يوسف قتنده فتوى دخي بو

نكله ويرلور ولا ربوا بين سيّدٍ وعبدٍ ومسلمٍ وحربيٍّ في دار حرب اولمز افنديله قول

اورتسنده ومسلمان ايله كافر اورتسنده تجن كه ياغيلقده اولسه **باب الحقوق**

والاستحقاق بو باب حقوقك ودخي استحقاقك بياننه مخصوصدور يدخل البناء

والمفتاح والعلو والتّكنيف في بيع الدّار بنا داخل اولور ودخي مفتاح وعلوي ازدي واياق

يولي دار صاتلمق ايله دار ديو شول يره ديرلر كه انده اولر اوله وحولي اوله وطوار ديري اوله

لا الظّلّة الّا بذكر كلّ حقٍّ هو لها او بمرافقها او بكلّ قليلٍ وكثيرٍ فيها او منها داري

صاتمقله ظلّه داخل اولمز وظلّه قبو اوزرنده اولان يره ديرلر الّا مكركه بو دار ايچون

اولان هر حقي ديو اكمق ايله ومنافعي ايله دمك ايله ويا هر قليل وكثير ايله كه بو دارده واردر

بو داردن دور ديو اكمق ايله داخل اولور ومرافق ديو دارك توابعنه ولواحقنه ديرلر

اياق

اياق يولي كبي ومطبخ كبي بونلره بكزر نسنه كبي والشّجر لا الزّرع في بيع الارض ولا الثّمر في بيع شجرٍ فيه

ثمرٌ الّا بشرطٍ وان ذكر الحقوق والمرافق ودخي اغاج داخل اولور اكن داخل اولمز بير صتمقده و

يمشده داخل اولمز شول اغاجك بيعده كه انك يمشي اوله الّا صريح شرط اتمكله داخل اولور

اكرچه حقوق ومرافقده ذكر اولنورسه داخل اولماز ولا العلو في شراء بيتٍ بكلّ حقّ

ودخي علو داخل اولماز بيت صتون المقده هر حقله يعني بيعده كلّ حقّ ديو ذكر اولنورسه ده

ولا في شراء منزلٍ الّا بذكر ما ذكر ودخي علو داخل اولماز منزلي صتون المقده الّا شول ذكر اولنان

لري اكمق ايله داخل اولور يعني حقوقي ويا مرافقي اكمق ايله ويا بكلّ قليل وكثير ديمكله داخل

اولور ومنزل ديو شوكا ديرلر كه انده بوينج اولور اوله ومطبخ واياق يولي كبي آت يري دخي كبي

اولميا محصّل داردن اشغا اوله ولا الطّريق والشّرب والسّيل في البيع الّا بذكر ما ذكر

ايضًا بخلاف الاجارة ودخي بيعده داخل اولماز يول وصودن حصّه سي وسيل اقاجق يير

الّا شول ذكر اولنلري اكمق ايله داخل اولورلر وكچنلين امّا بيع اجاره نك خلافنه كه اجارده

ودمكده بونلر داخل اولور حقوق ومرافق ذكر اتمسده ويؤخذ الولد ان استحقّت امّه

ببيّنةٍ وان اقرّ بها لا اوغلان الور اكر اناسي كمسنه نك حقّسه شاهد ايله واكر اناسي

كمسنه نك ايدوكنه اقرار اتسه اوغلان النماز شخص قال اشترني فانّي عبد فاشترى بان

حرًّا ضمن ان لم يدرك مكان بايعه ورجع عليه علم بر شخص ديديكه بني صاتون ال بن

قولم دخي صتون الدي ظاهر اولدي كه حرّ ايمش اوداول شخص اكر صاتن كمسنه مكاني بلنمسه

دخي اول شخص كرو الور صاتندن بكذوا ودوكن اكر بايعك مكان معلوم اولسه اول شخص

اودمز ولا ضمان في الرهن اصلاً او دمك يقدر دهنده يعني بر قولنى دهن ال بن قولم ديسه
دخي حرّ جقوب اودمك يوقدر اصلاً يعني كركسه رهن قوين كمسنك مكاني معلوم اولسون
كرك اولمسون ولا رجوع في دعوي حقٍّ مجهولٍ في دارٍ صولح على شيءٍ واستحق بعضها ولو
استحق كلّها ردّ كلّ العوض بر كمسنه بر داردن مجهول حق دعوا اتسه دخي صلح اولنسه
بر مقدار نسنه اوزرنه دخي دارك بعضي بر كشينك جقسه داراستی اولدعوي ايدن كمسنه دن
اليمز ووردوكي نسنه زيرا ايدوركه بن دعوي اتدوكم اول برم كونك چقن دكلدور واكر دارك
كلسي بر كسنك جقسه اول وقت صلحك اولدوغي عوضي هپ كرو وورر وفهم الصلح عن المجهول
بو مسئله دن فهم اولنديكه مجهول دنا وتري صلح جايز ايمش ورجع بحصته في دعوي كلها
ان استحق شيء منها بر كمسنه دارك كلسنه دعوي اتسه دخي صلح اولنسه بر مقدار نسنيله
دخي داردن بر مقدار نسنه بر كمسنك چقسه اولدعوي ادن كمسدن كرو الا برم كونك چقان
مقدارك حصه سنه وما لك باع غيره ملكه فسخه واجازته ان بقي العاقدان والمبيع وكذا الثمن
لو كان عرضاً وهو ملك للمجير وامانة عند بايعه وله قبل الاجازة فسخه شول ملك اسني كه
بر كمسنه انك ملكنه صتدي انوكچون واردركه بيعي بوزه ودخي انوكچون بيعي جايز كورمكده
واردر واكر بيعي عقد ادنلر باقي ايسه ودخي صاتلن نسنده باقي ايسه ودخي بهاسي ده
باقي ايسه قماش اولدوغي تقديرجه وبو بها ملك در اول بيعي قبول ادن كمسنك ودخي بيعي
بوزدرمقده وارد راستي جايز كورمزدن اول جاز اعتاق المشتري من الغاصب لا بيعه
ان اجيز به بيع الغاصب جايز اولدي كوجيله لان كمسدن صاتون الان كمسنك ازاد

اتمسے

اتمسے اما بيعي جايز دكل اكر كوجيله الانك بيعي جايز كورلسه ولو قطع يده ثم اجيز فارشه للمشتري
وتصدّق بما زاده على نصف ثمنه واكر كوجيله النو صاتلن قول انم الي كسلسه دخي صكره بيعي
جايز كورلسه الينك ديتي صتون الان كمسه اوزرنه اولور اما بها سنك ياروسندن ارتوق
كلن ديتك صدقه ايده كنذويه حلال دكلدور ومن شري عبداً من غير سيده ثم اقام بيّنة
على اقرار بايعه او سيّده بعدم امره به مريداً ردّه لا تقبل بر كمسنه بر قول صاتون السه
افندسنك غيرندن صكره شاهد طورغرسه صاتن كمسنك اقرارنه يا افندسنك
اقرارنه كه صتمق ايله امر اتمدي ديو بيعي ردّ اتمك ايچون اول كمسنك شاهدي مقبول
اولوب بيعي ردّ اولنماز وان اقرّ بايعه به عند قاضٍ وطلب مشتريه ردّه ردّ بيعه
واكر صاتن كمسنه قاضي قاتنده اقرار اتسه افندسي امر اتمديكنه ودخي صاتون الان
كمسنه بيعي ردّ اتمك طلب اتسه ردّ اولنور بيعي **باب السّلم** بو باب سلمك
بياننه مخصوصدور سلم بر نسنه يي صاتون المقدور اول نسنه يي اول صاتنك اوزرنه
دين اولمق شرطيله يصحّ فيما يعلم قدره وصفته كالمكيل والموزون مثمناً سلم صحيح اولور
شول قدري وصفتي بلونور نسنده كيل ايله اولچلور نسنه كبي ولطارتلور نسنه ثمن
اولميه بلكه مثمن اوله يعني التون وكومش اولميا والمزروع كالثوب مبيناً طوله وعرضه
ورقعته ودخي ارشونله اولچلور نسنه كبي مثلا شول بز كبي كه اوزوني وايني ورقعه سي
بوغونلغي وانجه لكي بيان اولمش اوله والمعدود متقارباً كالبيض والجوز والفلس واللبن
والآجرّ بملبنٍ معيّنٍ ودخي شول صايلور نسنه كبي كه بر برندن تفاوتي اناولا قوز كبي ويومرده

وبول وكپرج وكوميد كبي امّا بو اكسي بو معيّن قالبله اولا ويصحّ في السّمك المليح والطّري في حينه فقط

وزنا وضربا معلومين ودخي سلم صحيح اولور طوزله قورومش بالقده ودخي تازه سنده صحيح اولور اتيا

منده انجق وزني ونوعي معلوم اولمق ايله قورو سنده وتازه سنده والكّثت والقمقمة والخفين ان

كان يعرف ودخي صحيح اولور طشت ده وقمقمه ده واد كلرده اكر بلنور اولسه صفتي ايله لا فيما لا يعلم

صفته وقدره كالحيوان واطرافه وجلوده عددا سلم صحيح اولمز شول قدري وصفتي بلنمين نسنده

حيوان كبي ودخي حيوانك باشي وا ياغي ودريلري كبي صايي ايله والحطب حزمًا والرّطبة جرزًا ودخي

اودون كبي باغله ودخي يونجه باغيله والجوهر والخرز ودخي جوهر كبي ودخي يونجه كبي ويصاع

وزراع معيّنٍ لم يدر قدره ودخي سلم صحيح اولمز شول اولجك ايله وشول ارشونله كه معيّن اوله

امّا مقداري معلوم اولميا وبرّ قريةٍ وتمر نخلةٍ معيّنتين وفيما لم يوجد من حين العقد الى حين

المحلّ ودخي بركويك بغدايينه كه ودخي براغاجك خرماسنه كه اول كوي واول اغاج معيّن

اولالر ودخي سلم صحيح اولماز شول سلم عقد اولندوغي چيندن مدّت زماننه دكن بولنميان نسنده

ولا في اللحم ودخي اتده سلم صحيح دكل وشرايط بيان جنسه كبرٍّ وشعيرٍ ونوعه كسقيّةٍ او بخسيّةٍ

سلمك شرطلري جنس بيان اتمكدور بغداي واربه كبي ودخي نوعني بيان اتمكدور صوارلو بغداي

اولمق كبي ويا دشتي اولمق كبي وصفته كجيّدٍ اوردي ودخي صفتني بيان اتمكدور ايو بغداي ويا كوتي بغداي

كبي وقدره معلومًا نحو كذا كيلًا لا يقبض ولا ينبسط او وزنًا ودخي مقدارني بيان اتمكدور معلوم

اولدوغي حالده مثلا شو قدر كيله دريو بيان اتمكه كبي بر كيله ايله كه دوشرلر ويا زلور اولميه

يعني زنبل كبي اولميا ويا شو لقدر وزندور ديو بيان اتمك كبي مثلا مدّت اولدوغي حالده ومدّتك

اقلّ

اقلّ بر آيدور مذهب اصحده وبعضيلر دخي اوچ كون دور واجله مدّتني بيان اتمكدور وقدر

راس المال في الكيلي والوزني والعددي ودخي رأس المالك يعني سلم ايچون ويرلن بهانك

مقدارني بيان دراكر اول ويرلن بها كيلي اولسه ويا وزني اولسه ويا خود صايله درلور

نسنه اولسه فلم يجز الاسلام في الجنسين بلا بيانٍ رأس ماله كلٍّ منهما ولا ينقدين بلا

بيانٍ حصّة كلٍّ منهما من المسلم فيه ايله اولسه جايز اولمدي سلم اتمك الكي جنس نسنه ده

بغداي ايله اربه كبي مثلا هر برنك راس مالني بيان اتمدن يعني وردوكي اقچه دن بغداي

حصه سي ندور واربه حصه سي ندر بيان اتمينجه جايز اولمدي الكي نقد ايله سلم التونله اقچه

كبي مثلا اول سلم اولنان نسنه دن هر برينك حصه سي ندر بيان اتمينجه ومكان ايفاء سلم

لحمله مؤنةٌ ومثله الثمن والاجرة والقيمة ودخي سلم اولان نسنه نك تسليم ايدجك يري

بيان اتمكدور اكر كوترمسنده مؤنت اولسه ودخي بونك كبي در حكم بهاي تسليمده ودخي

اجرتده ودخي قيمتده وما لا حمل له يوفيه حيث شاء هو الاصحّ امّا شونك كبي كوترمسنده

مؤنت اولميا اني نره ده دلرسه تسليم ايليه اصح بودر وبعضلر عقد اتدوكي يرده تسليم

ايده ديو وقبض رأس ماله قبل الافتراق شرط بقائه فلو اسلم مائة نقدًا ومائة على السّلم

اليه في كرٍّ بطل في حصّة الدّين فقط سلمك رأس مالني بربرندن آيرلمقسوزن قبض اتمك شرط

در سلم باقي قالمغه انوكچون دركه اكر بر كمسنه بر بغدايده سلم ايلسه يوز اقچه يي نقد ور

ويوز دخي اول سلم اتدوكي كمسنك اوزرنده اولان بورجي دوشسه باطل اولور بو بورج حصه سنده

انجق كرٍّ ديو التمش كيله يه ديرلر ولم يجز التصرف في رأس المال والمسلم فيه كالشّركة

والتوالية قبل قبضه جايز اولمدي قبضدن اول تصرف اتمك راس مالده ودخي سلم فيه ده
يعني شول اولنان نسنده نتكم شركه صحيح اولمدوغي كبي صورتي بودركه بر كمسنه ديديكه راس مالك
ياروسني بكا وير سلم قيمتنك ياروسي سنك اولسون ديدي ودخي توليه صحيح اولمادوغي صورتي بودركه
بر كمسنه ديديكه بن سلمدن اوتري ويردوكم مثلني بكا وير سلم فيه سنك اولسون اما راس
مالده وسلم فيه ده تصرفك صورتي بودركه بر لونه غيري ويره ولا شراء شيء من المسلم اليه براس سنته
بعد الاقالة حتى يقبضه ودخي جايز دكلدور مسلم اليه دن يعني بايعدن بر نسنه صاتون الموق راس
ماليله سلمي اقاله ادوب بوز شدقدن صكره تا راس مالي الوب قبض ايتمنجه ولو شري كرا وامر
رب سلمه بقبضه قضاء لم يصح اكر بر كره بغداي صاتون السه دخي سلم اتسه وار قبض ايت سلم
فيه دن اوتوري ديسه صحيح اولمز بلكه كندو اولجوب الدقدنصكره سلم استنه كورو اولجوب تسليم
اتمك كرك ولو امر مقرضه به صح وكذا لو امر رب سلم بقبضه منه له ثم لنفسه فاكتاله له
ثم لنفسه اكر كندويه او دنج بر كره بغداي ويرن كمسنيه بو يله امر اتسه صحيح اولور كذلك بوبجلين
صحيح اولور اكر سلم استنه امر اتسكه اول بر كره بغداي صتون الدوغم كسندن السن بنم ايچون قبض
ايت ديسه اولدخي بر كره انوكچون اولچه ولو كال المسلم اليه في ظرف رب المسلم بامره بغيبته
اوكال البايع في ظرفه او ظرف بيته بامر المشتري لم يكن قبضا اكر مسلم اليه يعني سلمده بايع
اولان كمسنه اولچسه بغداي سلم استنك قابنه انك امري ايله اول غايب ايكن ويا خود بر بغداي
صتان كمسنه اولچسه كندو قابنه ويا اوي قابنه مشتري نك امري ايله اول وقت قبض اتمش
اولمز بغداي سلم استيده ودخي مشتريده بخلاف كيله في ظرف المشتري بامره شونك خلافنيله

كدبيع ايدن كمسنه اولچسه مشتري نك قابنه مشتري امري ايله اول وقت مشتري قبض اتمش اولور
ولو كان الدين والعين في ظرف المشتري ان بدا بالعين كان قبضا وان بدا بالدين لا عند ابي حنيفة
رحمه الله تعالى بر كمسنه بر كشيدن بر كر بغداي صاتون السه سلم طريقي ايله ودخي بر كر بغداي
بيع طريقي ايله السه ودخي مشتري امر اتسكه بايعه اول سلم طريقي ايله دين بغداي ودخي اول معين
صاتون النان بغداي اولچو ويردوكي كندو قابنه و بايع دخي اكر اول قابه اول عيني وصكره ديني اولچسه
مشتري قبض اتمش اولور واكر اول ديني صكره عيني اولچسه قبض اتمش اولمز ابو حنيفه قتنده ولو اسلم
امة في كر وقبضت فتقابلا فماتت في يد بغي ويجب قيمتها يوم قبضها اكر بر كمسنه بر جاريه
راس مال اتسه بر كر بغدايه جاريه قبض اولنسه دخي صكره اقاله اتسلر دخي جاريه رد اولنما
سوزن انك الندن السه اقاله كورو باقي طورر دخي جاريه نك قبض اولندوغي كون اولان قيمتي واجب اولور
مسلم اليه اوزرنه يعني سلمده بايع اولان اوزرنه ولو ماتت ثم تقابلا يصح وكذا المقابضة في
وجهيه جاريه السه دخي صكره اقاله اتسلر كورو صحيح اولور اقاله وكرو بوبجلين در مقابضه ده
اكي وجهده بيله يعني بر كمسنه بر كشيه بر جاريه صاتسه بر قماش ايله ودخي اكسندن بري هلاك
اولسه دخي اقاله اتسلر صحيح اولور اقالللري واكر اقاله اتسلر صكره بريسي هلاك اولسه كرو اقاله
لري باقيدر ومقابضه ديو شول بيعه ديرلركه مبيع بر طرفي ثمنيا تدن اولميه بلكه قماش كبي وقول
وجاريه كبي وطوار كبي بخلاف الشراء بالثمن فيهما شول ثمنلر صاتون المانك خلافنيله در اكي
وجهده بيله يعني اكر جاريه اقچه ايله ويا التون ايله صاتون السه دخي صكره اقاله اتسلر دخي
جاريه مشتري الندن اولسه اقاله باقي طورمز اكر جاريه السه دخي صكره اقاله اتسلر اقاله

صحیح اولماز ولو اختلف عاقدا السّلم فی شرط الرّداءة والاجل فالقول لمدّعیهما اختلاف اتسلر سلمی
عقدادن ایکیسلر کونیلك شرط اولماسنده یعنی سلم الیه کونیلك شرط اولدی دیسه وسلم اتی نسنه
شرط اولمدی دیسه ودخی مدّتده اختلاف اتسلر بری مدّت شرط اولدی وبر عیا ولمادی دیسه
قول اکسنده بیله شرط اولدی دینکدور والاستصناع باجل سلم معاملوا فیه اولا استصناع
یعنی بو کسنه بر کشیه بر نسنه اشلیو ویردیو اصمرلق بشلمق ویا پابوج کبی اکر مدّت ایله اولسه
سلم اولور کورکسه اول نسنه خلق عادتده اشلدور اولسون وکورك اولمسون وبلا اجلٍ فیما یتعامل
کخفٍ وقمقمةٍ وطستٍ صح بیعًا لاعدةً فیجبر الصّانع علی عمله ولا یرجع الامر عنه شول استصناع
که انده مدّت قونمیه اکر اول شول خلق اورتاسنده عادت اولنلردن ایسه ایج ادواء وقمقه وطشت
کبی اولی صحیح اولور بیع قبلندن اولبن مجرّد وعده اولماز انوکچون درکه اول اهل صنعت جبر النور اول
نسنه اشلمکا ودخی شلیو ویودّی امرادن دونغزامرندن والبیع هو العین لا عمله فلو جاء بما
صنعه غیره اوهو قبل العقد فاخذه صح ودخی صاتلان اول نسنه کندو اولورا ستی ولمز واکر وارز
بر غیری کشی اشلدوکین کتورسه اول کسنه السه قبول اتسه صحیح اولور ولایتعین له بلا
اختیاره فصح بیع الصّانع قبل رؤیة امره وله اخذه وترکه ودخی معیّن اولماز اول نسنه اصمرلین
ایجون اولمق اختیاد اتمیجه اول نسنه اول اصمرلینی امرادن کورمزدن اوّل ودخی اول اصمرلین کشی
کوردقدن صکره مخیّر در دلوسه اله ودلرسه ترك ایلیا ولم یصح فیما لا یتعامل کالثوب استصناع
صحیح اولمدی شول خلق اورتاسنده عادت اولمین نسنه ده کیجك کیسی کبی مثلا متایل شتی بونلر مختلف
مسئله لردر صح بیع الکلب والفهد والسّباع علمت اولا صحیح اولدی کلبك وپارسك وسایر
یونجی

یونجی جایز دلو ولیسی کوك معلّم اولسون کرك اولمسون والذّمّی فی البیع کالمسلم الّا فی الخمر والخنزیر
وهما فی عقده کالخل والشّاة فی عقد المسلم خواج کذا رکافربیعده مسلمان کبی دور الّا اسوجیده
وخنزیرده کل وبواکسی خراج کذار وك عقدنده یعنی بیعنده شول مسلمانك بیعنده سرکه
ایله قیون کبی در ومن زوّج مشریة قبل قبضها صح فان وطیئت فقد قبضت والّا فلا
بر کسنه صاتون الدوغی جاریة نکاحلندرسه قبض اتمکسزدن صحیح در دخی تجن جاریه
جماع اولنسه قبض اولنمش اولور امّا جماع اولنمسه مجرّد نکاح اولنماغله قبض اولنمش
اولنمز ومن شری شیئًا وغاب غیبةً معروفةً فاقام بایعه بیّنةً انّه باعه لم یبع فی دینه
بر کسنه بر نسنه صاتون السه دخی غایب اولسه بر غیبت ایله که معلوم اولسه بری
دخی صتن کسنه شاهد طورغرسه کندو صاتدوغنه اول نسنه صاتلمز اول بورجدن
اوتری یعنی بهاسی صاتنه اودمکدن اوتری وان جهل مکانه بیع واکر غایبك مکانی
بلنمسه اول وقت صاتلور وان شرا اثنان وغاب احدهما فللحاضر دفع ثمنه
وقبضه وحبسه ان حضر الغایب الی ان یاخذ حصّته اکر ایکی کمسه بر نسنه صاتون
السلر دخی بر سی غایب اولسه اول حاضر اولان شریك بهاسنی ویره دخی اول نسنه
قبض ایده ودخی حبس ایدوب ورمیه اول غایب حاضر اولدوغی وقت غایبك حصّه سنی
الماینجه وان شری بالف مثقال ذهبٍ وفضّةٍ یجب من کلٍّ نصف وفی بالف من الذّهب
والفضّة من الذّهب مثاقیل ومن الفضّة دراهم وزن سبعةٍ التون دن وکمشدن بکا
الا صاتون الدوغنده واجب اولور التون دن بشیوز مثقال وکمشدن بشیوز درهم

كه وزن سبعةٍ اولايعني هراون درهم يدي مثقال چكا ولو قبضًا زيفًا بدل جيدها جاهلًا به وانفق
فهو قضاءٌ وعند ابي يوسف رحمه الله يريدّ مثل زيفه ويرجع بجيده اكر بركوني اقچه قبض ايتسه
بركمسنه نك اوزرنده اولان ايو اقچه سي يرينه اما كوني ايدوكن بلمدوكي حالده دخي هر جنسه ويا هلاك
اولسه اول بورج قضا اولنمش اولور ابو حنيفه قتنده اما ابو يوسف رحمه الله ايدور اول كوتنك
مثلني ويره دخي ايوسنى الا ولو فرخ او باض طيرٌ في ارضٍ او تكنّز ظبيٌ فيها فهو لآخذ اكر برقوش
بر يرده ياوري چقارسه وياخود يمرطلسه ويا بر كيك بر يرده اياغي واتسه اول نسنه لر الان
كمسنه نك اولور ير استنك اولماز اما بعض نسخده تكنّز دوشوب تكسر بو معناسي بر كيك ياتوب دنسه
دمك اولور كصيدٍ تفعّل بشبكةٍ نصبت للجفاف شول اوكبي كه طولشدي شول قتر ومتي ايچون
قونلر اغا اولدخي اغ استنك اولمز بلكه آلانك اولور ودرهم او سكر نثر فوقع على ثوبٍ
لم يعدّ له ولم يكفّ ودخي شول اقچه ويا شكر كبي كه صاچلدي دخي بر كمسنه نك ايتكي اوزرنه
دوشدي بلكه كيجلدي اونكچون يار قلنمش دكل ايدي بر دخي اول كيجلك حفظ اولنوب دوشمدي كه
اول اقچه وشكري كم الورسه انكدور اما اكر كيجلكي انونكچون يار قلنمش اولسه يا جمع اولنوب حفظ
اولنسه اول وقت كيجلك استنك اولور

كتاب الصرف

بو كتاب صرفك بياننه مخصوصدر وهو بيع الثمن جنسًا بجنسٍ او بغير جنسٍ صرف ثمني ثمنله بيعدر وذكر كسه
جنسي جنسله بيع اولسون كرك غيري جنسيله اولسون ودخي مراد التون وكمشدر وشرط
امنه لتقابض قبل الافتراق بو صرفده شرط اولندي آيرلشمزدن اول قبض ادشمك نقض
دار اولدوغندن اوتري وصحّ بيع الذهب بالفضة بفضلٍ وجزافٍ صحيح اولدي التون كمش صاتمق

برطرفده ارتوق لق اولورسده ودخي طرتوسنده جايز اولدي لا بيع الجنس بالجنس الا متساويًا
وان اختلف جودةً وصياغةً جنسي جنسنه صاتمق جايز اولمادي الا مكر كه برابر اولا وزنده
اكرچه ايلوكده وكوتلكده مختلف اولسلرده ودخي صفتده مختلف اولسلرده ولا التصرف
في ثمن التصرف قبل قبضه فلو شرى به ثوبًا فسد بيع الثوب ودخي صحيح اولمادي تصرف صرفك
بهاسنده قبضندن اول انونكچون دركه صرفك بهاسيله قبض اتمدن بر بز صاتون السه
بزوك بيعي فاسد اولور ومن باع امةً تقدل الف درهم مع طوقٍ وقيمته الف بالفين ونقد
من الثمن الفًا او باعها بالفين الفًا نسيئةً والفًا نقدًا بر كمسنه اكي بيك اقچه جاريه صاتسه
كه بونك اقچه قيمتلو بر كمش طوقله الان كمسنه دخي جاريه نك بهاسندن بيك اقچه سني ويرر
ويا او جاريه يي ايكي بيكه صاتسه بيكي ويرسيه وبيكي نقده او باع سيفًا حليته خمسون وتخلص
بلا ضررٍ بمائةٍ ونقد خمسين ويا بر قلج كه بزكي اللي درهم كومشي اولسه يونا قچيه ودخي اولـ
بزلك قلجدن ضررسوز ايرلورا اولسه دخي اللي اقچه سيني نقد ويرسه فما نقد ثمن الفضة سكت
او قال خذ هذا من ثمنها بو اكي مسئله ده بله ويرلن كمش بهاسي اولور كرك اقچه ويردوكي وقت
ساكن اولسون كرك ديسون كه ال شوني اكسنك بهاسندن اوتري يعني جاريه ايله طوقلك
ويا قلج ايله بزكوك فان افترقا بلا قبضٍ بطل في الحلية فقط وان لم تتخلص بطل اصلًا
واكر قبض اتمدن سوتن ايرلشلر بيع باطل اولور بزك حقنده انجق واكر بزك قلجدن ضررسوز
ايرلمسه اول وقت بيع باطل اولور قلجده وبزكده ومن باع اناء فضةٍ وقبض بعض ثمنه
ثم افترقا صحّ فيما قبض فقط واشتركا في الاناء بر كمسنه بر كمش قاب صاتسه دخي بهاسنك

بعضنی قبض اتسه دخی صکره ایرلشسلر بیع صحیح اولور قبض ولنانده انجق دخی اکسی مشترك اولور
اول قابده وان استحق بعضه اخذ المشتری باقیه بحصته اودده اکر اول قابك بعضنی بر کمسنك
چقسه مشتری مخیر اولور دلسه باقیسی حصه سیله الا و اکر دلرسه بیعی رد ایلیه ولو استحق بعض
قطعة نقرة بیعت اخذ ما بقی بحصته بالخیار و اکر شول صاتلان کومشی پاره سنك بعضنی بر
کمسنك چقسه باقیسنی مشتری الور حصه سیله مخیر اولمز سوزن وصح بیع درهم ودینار
بدرهم ودینارین صحیح اولدی اکی درهمله بر التونك بیعی بر درهمله اکی التونله وبیع کر بر وکر
شعیر بکری بر وکری شعیر ودخی صحیح اولدی بر کر بغدایله وبر کر ارپه نك بیعی اکی کر بغدای
ایله اکی کر ارپه یه وبیع احد عشر درهما بعشرة دراهم ودینار ودخی صحیح اولدی اون بر در
همك بیعی اون درهمله بر التونله وبیع درهم صحیح ودرهمین غلة بدرهمین صحیحین
ودرهم غلة ودخی صحیح اولدی برایو درهمله اکی کوتی درهمك بیعی اکی ایو درهمله بر کوتی در
همه ودخی غلة دیو شول اقچه یه دیرلرکه انی بیت المال ملیه اما تاجرلر الالور وبیع من علیه
عشرة دراهم ممن هی له دینارا بها مطلقة ان دفع الدینار وتقاصا العشرة بالعشرة
ودخی صحیح اولدی شول وقتده بر کمسنك اون اقچه سی اولا کشنك بر التون اول اون اقچه سی
اولان کمسنه یه بیع اتسه اون اقچه ایله مطلقا یعنی اوزرنده کی اون اقچه تعیین اتمز سوزن
اکر التونی اول مجلسده ورسه اول اونی اول اونده تقاصلشلر اما اول اکر ورسه اول اوزرنده کی
اونه صاتسه اول وقت بیع صحیح اولدوغی ظاهردر وان غلب علی الدراهم الفضة وعلی الدنانیر
الذهب فهما فضة وذهب حکما فلم یجز بیع الخالصة به ولا بیع بعضه ببعض الا متساویا وزنا

اکر اقچه نك

١٥٦

اکر اقچه نك اوزرنده کمشه غالب اولسه ودخی اشرفینك اوزرنده التون غالب اولسه همان خالص
التون وکومش حکمنده اولور ایله اولسه خالص اولان التونك وکومشك بونلر ایله بیعی جایز اولمز
ودخی بونلرك بعضیسنی بعضیسیله بیعی جایز اولمز الا وزنده برابر اولدوغی حالده جایز اولور
وان غلب الغش فهما فی حکم عرضین فبعه بالفضة الخالصة علی وجوه حلیة السیف واکر
بونلرك غشی غالب اولسه بو اکیسی همان قماش حکمنده اولورلر ایله اولسه بونلری خالص اولان
کمش ایله بیعی شول قلیجك بزکده اولان وجهلر اوزرنده در یعنی اکر اول خالص کمش غشلو اقچه ده
اولان کمشیدن قدر اولسه جایز در اکر قبض اقدن ایرلشمسلر وبجنسه متفاضلا صح بشرط
القبض فی المجلس اول غشلو اولان کندو جنسیله بیعی صحیح اولدی اکر چه بر طرفده ارتوقلق
اولور سه ده اما مجلس قبض اتمك شرطیله وان شری الدراهم المغشوشة او بالفلوس النافقة
صح فان کسدت بطل اکر غشلو اقچه سیله نسنه صاتون السه ویا کچر پوللر نسنه صاتون
السه بیعی صحیح اولور دخی صکره کساد اولسه تسلیمدن اول بیعی باطل اولور فلو استقرض
فلوسا فکسدت یجب مثلها و اکر پول اودنج السه دخی صکره کساد اولسه کرو مثلنی
ورمك واجب اولور ومن شری بنصف درهم فلوسا او دانق فلوسا او قیراط منها بر کمسه
یاردم اقچلق پولله ویا یاردم دانقلق پولله ویا یاردم قیراطلق پولله بر نسنه صاتون السه
بیعی صحیح اولور دخی اول صاتون الانك اوزرنه یاردم درهمله ویا یاردم دانق ایله ویا یاردم قیراط
ایله صاتلور پول لازم ودانق دیو درهمك التده برنه دیرلر وقیراط دانقك یاروسیدر
اما اهل حساب قتنده نصف عشر مثقالدر ولو قال ــــ لمن اعطاه درهما اعطنی بنصفه

فلوسًا وبنصفه نصفًا الا حبة فسد البيع اصلًا ولو قال فاعطني نصف درهم فلوسًا ونصفًا الا

حبة فالنصف الا حبة بمثله ومابقي بالفلوس واكر شو بر درهم ور دوكي كمسنه يه ديسه كه اول

درهمك يار وسندن اوتري بول ويار وسندن اوتري يار وم درهمدن بوحبة اكسك ور ديسه

بيع فاسد اولور اصلا شونك خلافيله اول بر درهم ور دوكي كمسنه يه بكا يار وم درهمك بولي

ودخي يار وم درهمدن برحبه اكسك ور ديسه اول وقت صحيح اولور زيرا يار وم درهمدن بر حبه

اكسوك اول ور دوكي درهمدن بومقداره مقابل اولور ودخي درهمك باقسي بول مقابيله

سندن اولور وحبة ديواكي اربه اغرنه ديرلر ولو كرر اعطني صح في الفلوس فقط اكر بر كمسنه

اعطني لفظني تكرار اتسه اوكلي صورتده يعني ديسه كه بكا يار وم درهمدن اوتري بول وير

ودخي يار وسندن يار وم درهمدن برحبه اكسوك وير ديسه اول وقت بيع صحيح اولور بولد

الحق والله اعلم بحقيقة الحال

كتاب الكفالة

بو باب كفالة نك بياننه مخصوص در

هي ضم ذمة الى ذمة في المطالبة لا في الدين هو الاصح كفالت بر ذمتي بر ذمته قوشمقدر

بر نسنه نك طلبنده بوجهله كه وسنده قوشمق دكلدر اصح مذهب بودر بعضلر ايله

ديو يعني بر كمسنك ذمتنده دين اولسه اكا كفيل اولمق ذمتني انك ذمتنه قوشمقدر بونك

ذمتنده طلب اولنور اصل دين كروانك ذمتنده اولور وهي ضربان بالنفس والمال والاول

ينعقد بكفلت بنفسه ونحوهما مما يعتبر به عن بدنه بو كفالت اكي در لودر بري

نفسه كفيل اولمقدر وبري دخي ماله كفيل اولمقدر اول كسي بغلنور نفسه كفيل اولدم

ديمك ايله ودخي بونكا بكزرنه وارسه شول نسنلردن كه انكله بدندن لنور مثلا بوينكبي

وبوين كبي

بوين كبي وبنصفه وبثلثه وضمته ودخي كفالت بغلنور يار وسنه ديمكله ودخي اوجده بر بلوكنه

كفيل اولدوم ديمكله ودخي بن اكا بن ضامن اولدم ديمكله او علي اوكي يا بنم اوزرمه اولسون

ديمكله وبا الي ديمكله بوده علي معناسنه او انا به زعيم او قبيل ويا بن بوكا زعيم ايم ديمكله

زعيم كفيل معناسنه در ويلزمه احضار المكفول به ان طالب المكفول له اول كفيل اولان

كمسنيه لازم اولور كفيل اولدوغي كمسنهي احضار اتمك اكر مكفول له طلب اتسه يعني شول

كمسنه كه انك ايچون كفيل اولمشدي اول بر كمسنيه فان لم يفعل حبسه القاضي واكر اني تسليم وقتي

تعيين اتسه لازم اولور اول وقتده تسليم اتمك اول كمسنه و يبرأ بموت من كفل به ولو انه

عبد كفيل اولان كمسنه كفالتدن بري اولور اول كفيل اولدوغي كمسنك المسي ايله اكرچه اول

كفيل اولدوغي قول ايسه ده يعني المسيله كفيلك اوزرنه قولك قيمتي لازم اولمز وبدفعه

الى من كفل له حيث يمكنه مخاصمة وان لم يقل اذا دفعت اليك فانا برئ ودخي بري اولور كفيل

اولدوغي كمسني تسليم اتمكله شول كمسنه يه كه انوكچون كفيل اولمشدي بر يرده كه انده خصومت

ممكن اوله اكرچه كه كفيل اولن ديمدي يسه كه قچن بن سكا اني تسليم اتدوم كفالتدن بري اولام

وان شرط تسليمه في مجلس القاضي وسلم في السوق او مصر آخر برئ وان سلم في برية او في السواد

او في السجن حبسه غيره لا اكر قاضي مجلسنده تسليم اتمك شرط اتسه دخي بازارده تسليم اتسه

ويا بر غيري شهرده تسليم اتسه كفالتدن بري اولور واكر بريده ويا بر كويده ويا زندانده

تسليم اتسه حال بو كه بونك غيري بر كمسنه حبس اتمش اولسه بري اولمز وبتسليم من كفل به

نفسه من كفالته وتسليم وكيل الكفيل ورسوله اليه ودخي بري اولور كفيل اول كفيل اولنان

کسنه کندو نفسینی تسلیم اتمکله اول کفیل کفالتدن اوتری و دخی وکیل یعنی کفیلك وکیلی
تسلیم اتمکله دخی بری اولور و دخی کفیلك رسولی تسلیم اتمکله دخی بری اولور ولو مات المکفول
له فللوصی والوارث مطالبته به شول کمسنکه انونچون کفیل اولنمش ایدی اول اولسه
وصی اولان کمسنه ایچون و دخی وارث ایچون واردر کفیلدن طلب اتمك او کفیل اولدوغی کمسنه‌یی
فان کفل بنفسه علی انه ان لم یواف به غدا فهو ضامن لما علیه ولم یسلمه غدا لزمه ما علیه
ولم یبرأ من کفالته بالنفس وان مات المکفول عنه ضمن المال اکر بر کمسنه کفیل اولسه
شول شرط اوزرنه که اکر یارن اول کمسنه‌یی کتورمزسه اول کمسنه‌نك اوزرنده کنه ضامن اوله
دخی یارن تسلیم اتمسه اول کمسنه‌یی اول کمسنه‌نك اوزرنده اولان حقا که لازم اولور دخی نفسنه
کفالتدن بری اولمز و دخی اکر اول کفیل اولدوغی کمسنه مالی اودر زیرا یارن تسلیم اتمزسم
مال اوزرومه اولسون دیمشدی والمك ایله تسلیمدن عاجز اولدی ایله اولسه مال لازم اولور
ومن ادعی علی رجل مالا بینه اولا فتکفل بنفسه آخر علی انه ان یواف به غدا فعلیه المال
صحت ویجب عند الشرط بر کمسنه بر کشینك اوزرنه مال دعوی اتسه کرکسه اول مالك
صفتنی بیان اتسون کرك اتمسون دخی بر غیری کمسنه اول دوك نفسنه کفیل اولسه شول شرط
اوزرنه که اکر یارن اولاری کتورمزسم مال اوزرنه اولا صحیح اولور کفالتی دخی مال واجب اولور
اوزرنه اکر اولادی کتورمزسه ولا جبر علی اعطاء کفیل فی حد وقصاص ولو سمحت نفسه
به صح ولا حبس فیهما حتی یشهد مستوران او عدل خبیر یوقدر کفیل ورمك اوزرنه حد
وقصاصده اکر کندو کندوسندن کمسنه خبرا اتمزسه اوزن کفیل ورسه صحیح اولور و دخی حبس یوقدر

حد وقصاصده تا که مستور الحال یعنی عدالتی ظاهر و ثابت اولمدق کسه شهادت اتمینجه ویا
بر عادل کمسنه شهادت اتمینجه وصح الرهن والکفالة بالخراج رهن صحیح اولدی و دخی کفالت صحیح
اولدی یو خراجندن اوتری واخذ کفیلا بالنفس ثم آخر و هو کفیلان و دخی صحیح اولدی نفسنه
کفیل اولدقدن صکره بر کفیل دخی المق اکسه دخی کفیل اولور یعنی صکره بر کفیل المق ایله اولکی
کفیل کفالتدن چقمز والکفالة بالمال تصح وان جهل المکفول به اذا صح دینه ومالده کفیل
اولمق صحیح اولور اکرچه اول کفیل اولنان مال مجهول اولورسه ده قچنی دین صحیح اولسه دینی صحیح اولدکده
اول ساقط اولمیه الا ادا ایله ویا ابرا ایله ساقط اولا دین صحیح قولی وقایه‌نك احترازدر بهایه
کسلمن قولك اوزرنه لازم اولان مالدن زیرا اول دین لازم دکلدر حتی نه وقت اولورسه قولك
کسبدن عجز ایله ساقط کورنه عودت ادر نحو کفلت بمالك علیه او کفیل اولنان نسنه
مجهول ایکن کفالت صحیح اولدوغنك مثالی شولکبی درکه کفیل اولدوم شول سنك انك ایچون
اوزرنده اولان نسنیه دیدی او بما یدرکك فی هذا البیع ویا ایتدیکه کفیل اولدوم شو بیعده
سکا ایرشنه کورو بو صورتده کفالت صحیح اولور یعنی صتون الدوغنك نسنه اکر کمسنك
چقرسه وردوغك بهایه بن کفیلم علیك اولور و بو کا ضمان درك درلر وعلق الکفالة بشرط
ملایم نحو ما بایعت او ما ذاب لك علیه او ما غصبك فعلی ویا کفالتی تعلیق اتسه بر ملایم
شرطیله مثلا ایتدیکه شول نسنه‌یی فلان ایله بیع ایدشه سن ثمنی بنم اوزرمه اولسون ویا
شول نسنه که سنك ایچون فلان اوزرنده واجب اولا ویا شول نسنه که فلان سندن کوجله
الا اول بنم اوزرمه اولسون دیدی وان علقت بمجرد الشرط فلا نکان هبت الریح او جاء المطر

واكر كفالت مجرد شرط تعليق اولنسه ملايمت سوز اول وقت تعليق صحيح اولمز مثلا اكر يل اسرسه
ويا يغمور ككلورسه كفيل اولدوم ددي كفالت صحيح اولور اما تعليق باطل اولور وان كفل بما لك
عليه ضمن بقدر به ما قامت بيّنة بو كمسنه ديسكه بن كفيل اولدم شول سنك ايچون فلانه
اوزرنده اولانه اول وقت اود رشول شاهدلر شهادت اتدكلري مقداري مالي وبلا بيّنةٍ صدق
الكفيل فيما يقر به مع يمينه والاصل فيما يقرّ باكثر منه على نفسه فقط واكر شاهد اولمسه
كفيل تصديق اولنور شول اقرار اتدوكي مقدارده يميني ايله ودخي اصل تصديق اولنور يعني
بورجلو تصديق اولنور شول كفيل اقرار اتدوكندن اكثرده كندو نفسي اوزره ابجق كفيل اوزرنه
دكل وللطالب مطالبة من شاء من اصيله وكفيله ومطالبتهما طالب ايچون يعني بورج اتي
ايچون وارد اصيلدن وكفيلدن هر قنغسندن دلرسه دينني طلب اده ودخي اكسندن بله طلب
اتمك وارد رفان طالب احدهما فله مطالبة الآخر اكر اكسندن برسندن طلب ايليه انوكچون
واردركه اول برندن دخي كروطلب اده وتصح بامر الاصيل وبلا امر ثم ان امر رجع عليه
بعد ادائه الى طالبه ولا يطالبه قبله كفالت صحيح اولور اصلك امر ايله ودخي امر نسوزده
اندن صكره اكر امر اتمش ايسه كفيل اول ديو كفيل طالبه ادا اتدوكدن صكره اصيلدن
الور اما كفيل اصيلدن طلب اتمز كندو ادا اتمزدن اول فان لم يأمر لم يرجع واكر امر
اتمش ايسه كفيل اصيلدن نسنه اليماز فان لوزم بالمال فله ملازمة اصيله اكر
مالدن اوتري كفيله ملازمت اولنسه كفيلك دخي اصيله ملازمت اتمك واردر فان حبس
فله حبسه كفيل حبس اولنسه كفيلك اصلي حبس اتمك وارد رفان ابرء الاصيل او وفي المال

بری الكفيل

بريء الكفيل واكر اصيل بري اولنسه ياخود مالي ادا اتسه كفيل دخي بري اولور وان ابري هو لا
يبراء الاصيل واكر كفيل ابرا اولنسه اصيل بري اولماز ولو اخر عن الاصيل تأخر عنه بخلاف
عكسه اكر اصيلدن تأخير اولنسه يعني مدّت ورلسه كفيلدن دخي تأخير اولنور اما عكسنك
خلافنيله يعني كفيلدن تأخير اولنسه اصيلدن تأخير لازم دكل فان صالح الكفيل الطالب عن
الفٍ على مأية بريء الكفيل والاصيل ويرجع على الاصيل بها ان كفل بامره كفيل قچان طالبي
صلح اتسه بيك اقچه‌دن اوتري يوز اقچه اوزرنه كفيل ده بري اولور ودخي اصيلده اما اصيلدن
الور يوزي اكر اصيلك امري ايله كفيل اولمش ايسه وان صالح على جنسٍ اخر رجع بالفٍ اكر
كفيل صلح اتسه بر غيري جنس اوزرنه يعني دين جنسنك غيريله صلح اتسه بكي الور اصيلدن
وان صالح عن موجب الكفالة لم يبراء الاصيل اكر كفيل صلح اتسه كفالتك موجبندن يعني
مطالبه‌دن اصيل بري اولماز وان قال الطالب الكفيل برائية الي من المال رجع على
اصيله واكر طالب كفيله مالدن بري اولدوك بكا ديسه كفيل اصيلدن الور مالي وكذا
في برأيت عند ابي يوسف رحمة الله عليه خلافاً لمحمدٍ رحمة الله كرو انجلين قچن طالب كفيله
ايتسه بري اولدوك ديسه ابو يوسف قتنده الور اصيلدن مالي خلاف امام محمدك رحمة الله
وفي ابرأتك لا يرجع بري قلدوم سني ديدوكنده اليماز ولا يصح تعليق البراءة عن الكفالة
بالشرط كساير البراءة صحيح اولماز كفالتدن بري اولمغي تعليق اتمك ساير برائتلر كبي مثلا
اكر فلان كمسنه سفردن كلورسه سن بري اول كفالتدن ديسه ولا الكفالة بما تعذر
استيفاؤه من الكفيل كالحدود والقصاص وبالمبيع بخلاف الثمن وبالمرهون وبالامانة

كالوديعة والمستعار والمستاجر ومال المضاربة والشركة ودخي كفالت صحيح اولماز
شول نسنه ايله كه اني كفيلدن المق ممكن اولميه حدلر كبي وقصاص كبي ودخي صاتلان نسنه
ايله كفالت صحيح اولماز اما بهاسي انك خلافي كه انكله كفالته صحيح اولور ودخي رهن اولنان نسنه
ايله كفالت صحيح اولماز ودخي امانت اولان نسنه ايله ده صحيح اولماز وديعه كبي ودخي عاريت
اولنان نسنه كبي واجرته النان نسنه كبي ومضاربيه النان مال كبي وشركت مالي كبي وبالحمل
على دابةٍ مستاجرةٍ معينةٍ بخلافٍ وغيره المعينة بخدمت عبدٍ مستاجرٍ لها معينٍ ودخي
كفالت صحيح اولماز شول اجرته دوتلان معين طوارك اوزرنه يوك اورمقدن اوتري اما
غيري معين اولنك خلافيدر كه انده جايزدور ودخي خدمت ايچون اجرته دوتلان
معين قولك خدمتندن اوتري كفالت صحيح اولماز وعن ميتٍ مفلسٍ ودخي صحيح اولماز كفالت
مفلس اولان ميت ايچون هيچ نسنه ترك اتميه وبلا قبول الطالب في المجلس الا اذا كفل
عن مورثه في مرضه مع غيبة غرمائه ودخي كفالت صحيح طالب مجلسده قبول اتمدن سوزن
الا مكوكه وارث كفيل اوله كندويه ميراث دكن كمسنيه مرض موتنده غرماسي غايب
ايكن بمال الكتابة حر كفل به او عبدٌ وبهايه كسلن قولك بهاسي ايله كفالت صحيح
كرك كفيل حر اولسون قول ولا يرجع اصيل بالفٍ ادي الي كفيله وان لم يعطها طالبه
اصيل رجوع ادوب كرو اليماز شول بيك اقچه كه كفيله ورمشدي اكرچه هنوز طالبه ورمش
ايسه ده وما ربح فيها الكفيل فهوله لا يتصدق به اول بيك اقچه ايله اتدوكي فايده كفيله
حلالدر اولور فقرايه صدقه اتمك لازم دكلدور ودح كرٍ كفل به وقبضه له وردّه على قاضيه الحب

وشول

وشول بر كر بغداي كه اكا كفيل اولمشدي دخي قبض اتمشدي كفيلك اندن اتدوكي فايده كفيلك
اولور اما اصيله رد ايدوب ورمك اولي فايده كوجلدور كفيل امر اصيله بان يتعين عليه
توبًا ففعل فهوله وما ربح بايعه فعليه بر كفيل كه اصيل اكا امر اتسه وار بنم اوزرمه عينه
ايت ديو عينه اكا ديرلركه بر كمسنه بر كشيدن قرض استيه اول دخي قرض ورميه بلكه بر نسنه
قيمتندن ارتوغه تا كه واره اول نسنه كه الدوغندن اكسوكه صاته حاجتن بتوره دخي اول كندويه
صاتنه قيمتندن ارتوغيله بو دجلوا اولا ايله اولسه كفيل دخي وارسه عينه اتسه اول
الدوغي بز كفيلك اولور اول بز صاتن كمسنك اتدوكي فايده دخي كفيل اوزرنه اولور ولو كفل
بما ذاب له او بما قضي له وغاب اصيله فاقام مدعيه بينةً علي كفيله ان له علي اصيله
كذا ردّت اكر بر كمسنه كفيل اولسه ايتسكه شونك ايچون واجب اولان كفيل اولدوم و
يا شونك ايچون انك اوزرنه حكم اولنسه كفيل اولدم دخي اصيل غايب اولسه دخي مدعي
شاهد طورغرسه كفيلك اوزرنه كه اصيل اوزرنده شونك شو مقدار نسنه سي واردر
ديو شهادتلري رد اولنور وان اقام بينةً ان له علي زيدٍ كذا وهذا كفيله بامره قضي
عليهما وفي الكفالة بلا امره علي الكفيل فقط اكر بر كمسنه شاهد طورغرسه كه انك زيد اوزرنده
شو مقدار نسنه سي واردر ودخي بو زيدوك امريله كفيلدر زيد كده وبونكده اوزرنده
حكم اولنور اما زيد امرسز كفيلدر ديو شهادت تده كفيل اوزرنه حكم اولنور ولو ضمن الدرك
بطل دعواه بعده واكر بر كمسنه ضمان درك اولسه يعني اكر صاتون الدوغي نسنه كمسنك
چقرسه بز وردوغك بهايه كفيل ديسه اول كمسنه ايچون صكره اول نسنه دعوي اتمك باطل اولور

ولو شهد وختم لا واكر شهادت اتسه صتون الدي ديو دخي شهادتي يازلسه اول وقت دعواسي
باطل اولماز قالوا وان كفت على الصك باع ملكه او بيعا باتا نافذا وهو كتب شهد بذلك
بطلت ديدلركه اكر يازلسه قاضي دفترنه كه صاتدي ملكني وياخود صاتدي قطعي
نافذ بيع له دخي يازسه اول شاهد كه شهد بذلك ديو اول وقت صكره دعواسي باطل اولور
ولو كتب شهادته على اقرار العاقدين لا يبطل اكر شهادتن يازسه بيع ادنلرك اقرار
اوزرنه صكره دعواسي باطل اولماز شاهدك ولو ضمن العهدة او الخلاص والمضارب
الثمن لرب المال والوكيل بالبيع لموكله او احد البايعين حصة صاحبه من ثمن عبد باعاه
بصفقة بطل واكر عهديه ضامن اولسه وعهده ديو قاضي كاغدنه ديرلر وعقده دخي
ديرلر وضمان دركه ديرلر باضاعه ضامن اولسه مال اسني ايچون ويا بيعه وكيل ولن
كندوي وكيل ايدن ايچون شول صاتي ورد وكي نسنك بهاسنه ضامن اولسه ويا اكي بايعدن
بري بيع ايله صاتدقلري قولك بهاسندن يولداشنك خصه سنه ضامن اولسه بونلر هب
باطل اولور وبصفقتين صح كضمان الخراج والنوايب والقيمة واكر هر قولده حصه سن بر بيع
ايله صاتسه اول وقت ضمان صحيح اولور نتكم خراج ايچون ضمان صحيح اولدوغي كبي ودخي عوارض ايچون
صحيح اولدوغي كبي ودخي قسمت ايچون صحيح اولدوغي كبي بعضلر قسمتدن مراد كرو نوايبدر
دير وبعضلر نوايبدن مراد حصته دور ديرلر وبعضلر نوايب موظفه در ديرلر وان قال
ضمنته الى شهر صدق هو مع حلفه وان ادعى الطالب انه حال واكر كفيل بن ماله بر آي كفيل
اولدم بر آيدن صكره طلب ايده سن ديسه اول وقت تصديق اولنور يميني ايله اكرچه

طالب وعده يوقدر ديو دعوي ايدرسه ده ولا يأخذ ضامن الدرك ان استحق البيع
مالم يقض بثمنه على بايعه شول زمان درك اولوب اكر بيع لمكسنك چقرسه بهاسي اوزرمه
اولسون دين لمكسيه باشلمز اكر بيع لمكسنك حقي ايسه مادام كه صاتن لمكسنك اوزرنه
بهاسن ورديو حكم اولنميه دين على اثنين كفل كل عن الآخر لم يرجع على شريكه الا بما ادى
زيدا على النصف اكي لمكسنك اوزرنه دين اولسه دخي بري برنه كفيل اولسه شريكندن
اليماز الا كفيل اولدوغي مالك يارو سندن زايد وردوكي مقداري الور انجق ولو كفلا بشيء
عن رجل وكل به عن صاحبه رجع عليه بنصف ما ادى وان قل واكر اكي كشي بر نسنيه كفيل
اولسلر برادادن دخي هر بري اول نسنيه اولسه بري برندن ايله اولسه هو بريد ردو كفيل
يارو سني الور يولداشندن اكرچه ورد وكي ازايسه ده وان ابرأ الطالب احدهما اخذ
الآخر بكله واكر طالب اول اكي كشينك برني ابرا اتسه اول برنه يا بشر اول نسنك كليسي
ايله ولو فسخت المفاوضة اخذ رب الدين ايا شاء من شريكيهما بكل دينه ولم يرجع احدهما
على صاحبه الا بما ادى زيدا على النصف واكر شوكه مفاوضه كه بيان اولمشدور فسخ اولسه
مال استي اكي شريكدن قنغيسني دلرسه دوته دينك كليسي ايله دخي شريكك بري يولداشندن
اليماز الا ماله يارو سندن ارتوق وردوكي مقداري الور عبدان كتبا بعقد وكفل كل
عن صاحبه رجع كل على الآخر بنصف ما ادى اكي قول بهايه كسلسه براوغوردن بر عقد
ايله دخي بري يولداشنه كفيل اولسه الور هر بري برندن وردوكنك يارو سني فان اعتق
السيد احدهما قبل الاداء صح وله ان يأخذ حصته من لم يعتقه منه اصالة ومن الآخر

ضمانا اكر افندلر اول قولك بوني ازاد اتسه كسلن مالي دا انمدن صحيح اولور انادي دخي افندسي ايچون وار

اولي ازاد اتمدوكنده حصه سن انوك كندوسندن الا اصيل اولدوغي اعتبار ايله ودخي افندسي ايچون

ازاد اولنده المقده واددر كفيل اولدوغي اعتبار ايله ورجع المعتق على صاحبه بما ادي عنه لا صاحبه

عليه بما ادي عن نفسه ودخي ازاد اولني ايچون يولداشندن المق وارد رانوكچون ورددوكني اما اول

بري اليمانز ادا اولني كندو نفسي ايچون ورددكني وما لا يجب على عبدٍ حتى يعتق حالّ على من كفل به

مطلقةً ولو ادى رجع عليه بعد عتقه شول مالكه قولك اوزرنه ازاد اولمنجه واجب اولماز مثلا

بر كمسنه ايچون اقرار اتدوكي دين كبي اول مال في الحال واجب اولور شول مطلقا يعني مدت الكيوب

اول ماله كفيل اولانك اوزرنه كفيل دخي قولدن الور ازادا اولدقدن صكره اكر كندو ازاد اتسه

ولو مات عبدٌ مكفولٌ بر قبيله وافيم بيّنةً انه لمدعيه ضمن كفيله قيمته شول قولكه اني

بر كمسنه قولم ديو دعوي اتدي ودخي بر كمسنه انك نفسنه كفيل اولدي اكر اول قول السه دخي

مدعيسنك اتدوكنه بيّنه طوغرلسه كفيل اول قولك قيمتني اودر فان كفل سيد عن عبده او هو

غير مديونٍ عن سيدٍ فعتق فادى لا يرجع على صاحبه اكر افندي قولندن اوتري كفيل اولسه يا قول

مديون اولمدوغي حالده افندسندن اوتري كفيل اولسه صكره وارسه ازادا اولسه دخي مالي ادا

اتسه كفيل اولني بر بري برندن سنه اليماز **كتاب الحوالة** بو كتاب حوالنك بيانده

مخصوصدر هي تصح بالدين برضى المحيل والمحتال عليه بو دجله حواله صحيح اولور حواله

ايدنك رضاسيله ودخي حواله اولنانك رضاسيله ودخي شول كمسنه كه انك اوزرينه

حواله اولنشدر انك رضاسيله واذا اتمت برئ المحيل من الدين بالقبول ولم يرجع عليه

المحتال الا اذا توي حقه بموت المحتال عليه مفلسا او حلفه منكرا حواله بيّنةً عليها قبول

حوالنك شرطلري تمام اولسه حواله ايدن كمسنه بري اولور بورجندن حواله اولنور قبول

اتمسيله ودخي حواله اولنان حواله ايدندن نسنه اليماز الا شول وقتكه حقي هلاك اوله

اول وقتده الور شول كمسنه كه انك اوزرنه حواله اولندي انك المسي ايله مفلس اولدغي

حالده يا انداچمسله حواليه انكار ادجي اولدوغي حالده حال بوكه حوالنك اوزرنه بينه ده

يوق وقالوا بان فلسه القاضي امامين ايدر دخي حواله ايدن الور شول اوزرنه حواله اولنانك

قاضي افلاسنه حكم اتسه وتصح بدراهم الوديعة ويبرا بهلاكها وبالمغصوبة ولم يبرا ه

بهلاكها حواله صحيح اولور شول بر كمسنه يانده امانت اولنن اقچه ايله دخي اول يانده امانت

اولن كمسنه حوالدن بري اولور امانت النده هلاك اولمق ايله ودخي حواله صحيح اولور بر كمسننك كوجله

الدوغي نسنه ايله دخي اول كوجله الانحوالدن بري اولماز اول نسنه هلاك اولمق ايله النده وبالدين

فلا يطالب المحيل المحتال عليه مع ان المحتال اسوة لغرماء المحيل بعد موته ودخي حواله

صحيح اولور حواله ادنك اوزرنده اولن ديني ايله دخي صكره حواله ايدن شول اوزرنه حواله

اولنان دن نسنه طلب ايده مز بونك بريله كه حواله اولنان حواله ايدنك غرملرينه يعني

اسيلرينه برابردر حواله ادنا لدقدن صكره في المطلقة له الطلب من المحتال عليه مطلقا

حواله اتدوكنده يعني نه امانت ونه غصب ونه دين هيچ بريله قيد اتميوب همان شويله

حواله اتدوكنده اول حواله ادن ايچون واردركه شول اوزرنه حواله اتدوكيدن طلب ايده امانت

ويا كوجله الدوغي ويا ديني ولم يبطل باخذ ما عليه او عنده حواله باطل اولماز حواله ادن

المتق ایله شول اوزرینه اولنك اوزرنده كی دینی ویا نتده كی امانتی ویا غصب اتدوكنی ولا یقبل قول

المحیل للمحتال علیه عنده طلبه مثلما احال احلن بدین علیك واكر شول اوزرینه حواله اولنوب

دخی اول حواله اولنان نسنه ادا ایدوب حواله ایدن اول نسنه مثلنی طلب اتسه اول حواله ادن

كمسنه بن سنك اوزركده اولن دین ایله حواله اتدوم دیدوكی قولی مقبول اولماز ولا قول المحتال

للمحیل عند طلبه بذلك احلتنی بدین لی علیك ودخی اكر حواله اولنان اول نسنه المسه دخی

حواله ادن طلب اتسه دخی اولنان اكا دیسكه بنوم اوزركده دینم واردی اندن اوتوری حواله

اتدوك قولی مقبول اولماز ویكره السفتجه وهی اقراض لیسقوط خطر الطریق مكروه اولدی

سفتجه دیو او دنج مال ویرمكه دیرلر یولده قورقوسندن امین اولمق ایچون یعنی بر

غیری شهره مال كندرمك استسه بر تاجره اودنج ورركه یولده قورقوسندن امین اولا دخی

تاجرك وارهانده ادا ایده كیمه كندورلدسه واكر ضایع اولورسه تاجرك اوزرنده دین لازم

الاداء اولا **كتاب القضاء** بو كتاب قاضیلق بیاننه مخصوصدر والاهل للشهادة

اهل للقضاء شول كمسنه كه شهادته اهل اولا اول كمسنه قاضیلغه دخی اهل اولور وشرط

اهلیتها شرط اهلیته ودخی شهادته اهل اولمغه شرط قاضیلغه اهل اولمغه شرطدر والفاسق

اهل له یصح تقلیده ولا یقلد كما صح قبول شهادته ولا یقبل فاسق كمسنه قاضیلغه اهلدر

تقلیدی صحیح اولور یعنی اكا قاضیلق ورمك صحیح اولور اما لایق بودر كه تقلید اولنمیه نتكم

فاسقك شهادتنی قبول اتمك صحیح اولور اما قبول اولنماز لایق دكلدر قبول اولنمق ولو فسق

العدل استحق العزل فی ظاهر المذهب وعلیه مشایخنا واكر عادل قاضی فسق اتسه زنا

كبی

كبی ورشوت المق كبی وسبی اچمك كبی عزل اتمكه مستحق اولور ظاهر روایتده یعنی امام محمد رحمة الله

كتابلرنده اولان روایتده بزوم علماموز دخی بونك اوزرنده در اما بعضلر تتنده فسق اتمك

ایله معزول اولور والاجتهاد شرط الاولویة فلو قلد جاهل صح ویختار مجتهد اولمق شرطدر

قاضیلغه اولی اولمغه واكر بر جاهل كمسنیه قاضیلق ورلسه صحیح اولور اما شول عالم اولوب

قاضیلغه زیاده قدرتی اولوب اولان اختیار اولنه ولا یطلب القضاء ودخی قاضیلغی كندو

طلب اتمیه وصح الدخول فیه لمن یثق عدله وكره لمن خاف عجزه وحیفه قاضیلغه كرمك صحیحدر

شول عدلنه اعتمادی اولن كمسنیه اما مكروهدر شول عجزندن ودخی جنسندن قورقان كمسنیه

ومن قلد سال دیوان قاض قبله والزم محبوسا اقر بحق لا من انكر الا ببینة وان اخبر به

المعزول شول كمسنه كه قاضی قلنه استیه كندودن اوكدن اولن قاضینك دفترلردن والزام

ایده اوزرنه شول بورج اقرار ایدن محبوسك بورجی واردیو اما انكار ایده نك اوزرنه

الزام اتمیه الا بینه ایله اداكرچه معزول قاضی حبس ودیسده بورجی وارد ردیو الزام اتمیه

زیرا قاضی بعد العزل شاهد واحد یرنه طورور ولا ینادی علیه ثم یخلیه واكر انكار ایدنك

اوزرنه بینه ده اولمسه اوزرنه ندا اولنه كچك حقی وارسه كلسون دیو اكر كمسنه كلمز قیو ویرله

وعمل فی الودایع وغلات الوقف بالبینة او باقرار ذی الید لا بقول المعزول الا اذا اقر

ذو الید بالتسلیم منه اما نتلرده ودخی وقفك محصولنده بینه ایله عمل اده یا الندہ اولن

كمسنك اقرار ایله عمل اده اما معزول اولان قاضینك قولیله عمل اتمیا الا مكر كه الندہ اولن

كمسنه معزول قاضیدن الدوغنه اقرار اده وجلس للحكم ظاهرا فی مسجد والجامع اولی ولو جلس

في دار واذن بالدخول ودخي اوتورحكم ايچون اشكار يرده مسجد ايچنده اما جامعده اوتورمق اولى دور
واكر اونده اوترسه دخي خلقه اذن ويرورسه اوده جايزدر ولا يقبل هدية الا من ذي رحم محرم اعتاد
منها دانة قدر ما عهده اذا لم يكن لهما خصومة ودخي هديه قبول ايتميه الا شول كمسنه دن نكاحي حرام اولا
خصمندن قبول ايده ويا شول اولدن هديه كتورمك عادتي اولان كمسنه دن قبول ايده اول عادت اولان مقدار
اما شول شرطه اوزرنه كه بو اكسنك دخي كمسنه يله خصومتي اولميا ولا يحضر دعوة الا العامة ودخي دعوته
حاضر اولميه الا مكر كه دعوت عام اوله قاضي ايچيچون اولميه ويشهد الجنازة ويعود المريض ودخي
جنازه يه حاضر اوله ودخي خسته صورمغه واره ويسوي بين الخصمين جلوسا واقبالا ودخي خصملك
اوتورمسن برابر ايده اوترمقده ودخي توجه ايتمكده ولا يسار احدهما ولا يضيفه ولا يضحك ولا يمزح ولا
يشير اليه ولا يلقنه الحجة ودخي اكسندن بريله سر اشميه ودخي قنوقليه ودخي كولميه ودخي لطيفه
ايتميه ودخي اكا اشارت ايتميه ودخي اكا حجت تلقين ايتميه يعني دعواسن تلقين ايتميه وكره تلقين
الشاهد بقوله اتشهد بكذا او كذا واستحسنه ابو يوسف رحمة الله عليه فيهما لا تروته ودخي
مكروه اولدي شاهده تلقين ايتمك شو نكله مي شهادت ايتمك استرسن ديمك ايله اما
امام ابو يوسف رحمة الله بو وجهله تلقيني كوزكلو كوردي شول تهمت اولميان يرده ويحبس
الخصم مدة رآها مصلحة في الصحيح وقاضي خصمي حبس ايليه بر مدت كه اول مدت قاضي
مصلحت كوره مذهب صحيح ده يعني مدتي قاضينك رأينه تفويض اولنور مذهب صحيح ده كه بعضلر رد ايله يا آلتي ايله مدت تعيين ايتسه ده بطلب ولي الحق ذلك ان امر القاضي
المقر بالايفاء فامتنع او ثبت الحق ببينة حق استنك اول كمسنه حبس اولنماسي طلب ايتسيله

حبس ايليه اكر قاضي اول اقرار ايدنه امر ايتسه ويرديو اول دخي امتناع ايدوب ويرمسه
ويا اول كمسنك حقي شاهدله ثابت اولسه فيما لزمه بعقد كمهر وكفالة وبدلا عن مال
حصل له كثمن مبيع حبس ايتمك شول يرده اولور كه حق لازم اولا عقد ايله مهر كبي وكفالت كبي
ودخي لازم اولا كندويه حاصل اولان مالدن بدل اولبن مثلا شو صاتون آلنان نسنه نك بهاسي كبي
وفي نفقة عرسه وولده لا في دينه ودخي حبس اولور عورتنك نفقه سندن اوترو ودخي
ولدنك نفقه سندن اوتري اما ولدينك دينندن اوترو اولمز وفي غيرها لا يحبس ان ادعى
فقره الا اذا اقامت بينة بضده بونلرك غيرندن اوترو حبس اولمق جايز اولماز اكر
فقيرلغن دعواسن ايتسه مثلا ديت كبي وارش جنايت كبي الا مكر كه فقير دكل ايدوكنه بينه
طوته فان شهدوا على خصم حاضر حكم بها وكتبه وهو السجل اكر بو خصمك اوزرنه
شهادت ايتسلر حكم ايده شهادتلر ايله دخي ايتدوكي حكمي يازه اول يازلنه سجل درلر
وان شهدوا على غايب لم يحكم وكتب بالشهادة ليحكم المكتوب اليه وهو الكتاب الحكمي
واكر غايب اوزرنه شهادت ايتسلر حكم ايتميا دخي شهادتلريني يازه تا كه بو كاغدي يازلب
كندورلن حاكم حكم ايليه بو يازلن كاغده كتاب حكمي ديرلر كتاب القاضي الى القاضي وهو
نقل شهادة حقيقة ودخي بو كتاب قاضي درلر اما قاضينك قاضيه كندردكي كتاب
شهادتي نقل ايتمكدور حقيقتده ويقبل فيما لا يسقط بشبهة اذا شهد به عنده كالدين و
العقار والنكاح والنسب والمغصوب والامانة والمضاربة المجحود بين قاضينك قاضيه كتابي
مقبول اولور شول شبهه ايله ساقط اولمين يرده يعني حدود دك وقصاصك غيرنده تچي اول

نسنه ايله شهادت اولنه اول كاغذ يازن قاضينك قتنده مثلا دين كبي ويير كبي ونكاح كبي ونسب
كبي وكوجلو التمش نسنه كبي وامانت ومضاربه بوا كسنه انكار اولنه يعني امانتله مضاربيه
وعن محمد رحمة الله عليه قبوله فيما ينقل وعليه المستأجرون وامام محمددن روايت اولندي نقل
شهادت مقبول اولمسي شو بر يردن بر يره نقل اولنور نسنه لرده وصكره كلن علماده بونك اوزرنه دور
الا في حدٍ وقودٍ الآحدده وقصاصده مقبول دكلدر ونقل شهادت ويجب ان يقرأه على من يشهدهم
ويختم عندهم ويسلم اليهم وابو يوسف لم يشترط شيئاً من ذلك والاختيار الامام السرخسي رحمه الله
قوله واجب اولور اول كتابي يعني نقل شهادت اوقيه شول شاهدلرينه تا بلسونلر اوزرينه دخي مهر
اوره انلر ورك قتنده دخي انلره تسليم ايده اما ابو يوسف بونلردن هيچ بريني شرط اتمدي امام سرخسي
دخي ابو يوسف قولني اختيار ايلدي واذا سلم الى المكتوب اليه لم يقبله الا بحضرة خصمه و
بشهادة رجلين او رجل وامرأتين وقچن اول قاضينك كتابي اول كندولردن قاضيه تسليم
اولنسه اول قاضي اني قبول اتميه الا خصمنك قتنده قبول ده ودخي ايكي ارككه ويا بر ارككه
ويا ايكي عورتك شهادتيله قبول ده واذا شهدوا انه كتاب قاضي فلان قرأه علينا
في محكمته وختمه وسلمه الينا فتح القاضي وقرأه على الخصم والزمه ما فيه ودخي قچن شهادت
اتسلر فلان قاضينك كتابيدر يعني مكتوبيدر بوني بيزوم اوزرمه اوقدي محكمه سنده ودخي
مهرلدي دخي بيزه تسليم اتدي اول وقت قاضي اچه مكتوبي دخي اوقيه خصمك اوزرنه دخي
اجنده اولني لازم قلا وان بقي كاتبه قاضيا فسيبطل بموته وعزله قبل وصوله نقل شهادة
مقبول اولور اكر يازن قاضيلغي اوزرنه باقي ايسه انوكچون دركه نقل شهادة باطل اولور

اول يازن

اول يازن قاضينك اولمسيله ويا عزل اولمسي ايله كتاب واصل اولمدي وكذا بموت المكتوب اليه الا اذا
كتب بعد اسمه والى كل من يصل اليه من قضاة المسلمين كرو ايكلين باطل اولور اول كتاب كندو
دلن قاضي المسيله ده الا مكركه يازله انك آدندن صكره والى من يصل اليه من قضاة المسلمين
ديو ولو مات الخصم ينفذ القاضي على وارثه واكر خصم اولسه قاضي اول خصمك وارثي اوزرنه اجرا
ايده وصح قضاء المرأة الا في حدٍ وقودٍ صحيح اولدي عورتك قاضيلغي الاحد ودقصاصده صحيح
اولدي ولا يستخلف قاضٍ ولا يوكل وكيلٍ الا من فوض اليه ذلك قاضي كسنه نايب اتميه دخي
وكيل بر آخري وكيل اتميه الا مكركه اكا تفويض اولنمش ولا نايب اتمك وكيل اتمك فني المفوض
نايبه لا ينعزل بعزله وموته موكلا بل هو نايب الاصيل شول قاضي كه اكا تفويض اولنمشد
خليفه ادنمك ودخي شول وكيل كه اكا ده تفويض اولنمشدي كسنه وكيل اتمك انلرك نايبي متعزل
اولمازكندو عزل اولمغله ودخي اولملر ايله ده بونك برله كه وكيل يدن الملك ايله وكيل عزل
اولوردي بورده اول وكيل ادن اولدوغي حالده كرو عزل اولمز زيرا بونك نايبي دكلدر حقيقتده
بلكه اصيلك نايبدور وفي غيره ان فعل نايبه عنده او اجازه او كان تقدر الثمن في الوكالة
صح تفويض اولنك غيرده اكر نايبي كندو قاتنده اشلسه ونايب اشلدوكي جايز كورسه
ويا وكيل آخري وكيل اتدوكنده صاتون الاجق نسننك بهاسني تقدير ايليه صحيح اولور نايبك
فعلي ويا عمل برايلك يوكل كو بر كسنه وكيلنه سن رايكله اشله ديسه وكيل مجاز اولور
غيري كسنه وكيل اتمك ويمضي حكم قاضٍ آخر في مختلف فيه في الصدر الاول لا ما خالف الكتاب
او السنة المشهورة او الاجماع وغيري قاضينك حكمي قاچن كندويه كتورلسه شول اصحاب زمانندة

وتابعنده زماننده اختلافی اولان مسئله ده اول حکمی کندودخی ابقا الاده الا شوفی دکل که
اول کتابه ویا سنته مخالف اولان یعنی آیته وحدیث مشهوره ویا اجماعه مخالف ولا فیما اجتمع علیه
الجمهور ولا یعتبر خلاف البعض شول مسئله که جمهورانك اوزرنه جمع اولوب بعض کمسنك انده
خلافی اعتبار اولنمز والقضاء بحرمة اوحل فینفذ ظاهرا اوباطنا ولوبشهادة زور اذا ادعاه
بسبب معین قاضینك حلالدیو ویا حرام دیو حکمی ظاهرده یا باطنده یعنی عند الله تعالی نافذ اولور
اگرچه یالان شاهد ایله اولورسه ده تعین اول نسنه بر سبب معین ایله دعوی ایتسه صتون
المق کبی وبخشش کبی ومیراث کبی فان قامت بینة زور تزوجها وحکم به حل لها تمکینه
یالان شاهد طورسه شوا شو عورتی نکاحلندی دیو دخی قاضی حکم ایتسه اول عورت اول
حلال اولور اطاعت ایتسه والقضاء فی مجتهد فیه بخلاف رایه ناسیا مذهبه اوعامدا لا
ینفذ عندهما وبه یفتی تعین قاضی حکم ایتسه شول اختلاف اولان مسئله ده مذهبی خلافیله
کندو مذهبینی اونتدوغی حالده ویا قصد ایله اتدوکی حالده حکمی نافذ دکلدر امامین قتنده
فتوی دخی بونکله ویرولور ولا یقضی علی غایب الا بحضر نایبه حقیقة اوشرعا کوصی القاضی
غایب اوزرنه حکم اولنمز الا نایبك حضورنده حکم اولنور نایبده یا حقیقت اولور وکیل کبی
ویا شرعا اولور قاضی نصب اتدوکی وصی کبی اوحکما بان کان ما یدعی علی غایب سببا لما یدعی
علی الحاضر ویا حکما نایب اولور مثلا شول غایب اوزرنه اولان دعوی حاضر اوزرنه اولان دعوا
سبب اولمق ایله صورتی بودرکه برکمسنه براودعوی اتدی ایتدی بن اوی فلان کشیدن که
غایبدر اندن الدوم صتون دیو دعواسی اوزرنه شاهد طوردی اول وقت حکم اولوردی الیه

اوزرنده ودخی اول غایب اوزرنده فلو کان شرطا یصح واگر غایب اوزرنه دعوی شرط اولسه حاضر
اوزرنه اولان دعوایه اول وقت صحیح اولمز مثلا برقولی دعوی اتدیکه انندسی کندونك ازادلغینی
زید عورتن بوشمغه تعلیق اتدی دیو دخی شاهد طوردی زیده غایب عورتن بوشدوغنه
اول وقت حکم مقبول اولمز ویقرض مال الیتیم ویکتب ذکر الحق قاضی ایچون جایزدر یتیمك
مالینی اودنج ویرمکه ویرد قدنصکره یازه بو حقك ذکرینی اما وصی ودخی بابا اودنج ویرمك
جایز دکلدور وصح تحکیم الخصمین من صلح قاضیا ولزمهما حکمه بالبینة والنکول والاقرار
ایکی خصم برکمسنه حکم ایتدیلر اورتالرنده حکم ایتسون دیو صحیح دور اگر اول کمسنه قاضی اولمغه
یارر کمسنه ایسه ودخی اول کمسنك حکمی بو ایکسنك اوزرنه لازم اولور اگر شاهد له اولسه دخی
اندا یچمکدن قچمق ایله اولسه ودخی اقرار اولسه واختیاره باقرار احد الخصمین وبعدالة شاهدی
ولایته ودخی صحیح اولدی اول حکمك خبر ورمسنی ایکی خصمدن برینك اقرار ایله ودخی شاهدك
عدالتیله ولایتی اچنده یعنی حکم اولندغی حالده ولکل منهما ان یرجع حکمه وحضملرندن هر برینه
ایچون وار درکه رجوع ایلیه اول کمسنه حکم ایتمکدن حکم ایتمز سوزن ولا یصح حکم المحکم والمولی
لابویه وولده وعرسه صحیح اولمز حکم حکم ایتمك ودخی قاضی حکم ایتمك اتاسی واناسی ایچون ودخی عورتی
ایچون یعنی لا لرنه حکم اما علیهلرنه حکم صحیح اولور نتکم شاهده بو یله درا قاربك شهادتی له
سنه جایز دکلدور دکلدور اما علیه سنه جایزدر والا التحکیم فی حد وقود ودخی حکم قلمق صحیح اولمز
حدده ودخی قصاصده قالوا وصح فی سایر المجتهدات لا یفتی به دفعا لتجاسر العوام دیدلر دخی
صحیح اولدی جمیع اختلافی مسئلهلرده حکم قلمق اما بونك ایله فتوی ویرلمز عواملك جراتنی دفع

دفع اتمك ايچون وحكم المحكم في دم الخطاء بالدية على العاقلة لا ينفذ حكم قلمنق كمسنك
خطا ايله اولنق قانده ديتا ايله عاقله اوزرنه حكمي نافذ دكلدر فان دفع حكمه الى قاضٍ
ان وافق مذهبه انضاه والا ابطله اكر حكمك حكمي بر قاضيه ايلدلسه اكر قاضينك مذهبنه
موافق ايسه ايقال ايليه والا بوزه مسائل شتى بونلر مختلف مسئله لردر كه ذكر اولنور
وشرح قلنور وليس لصاحب سفلٍ عليه علو ان يتد في سفله او ينقب كوّةً بلا رضاء
الآخر بر كمسنك بر آخورلق اوي اوزرنده بر اوي اولسه اول اشغا اوى ايچون يوقدر آشغه
قازق قمق ويا بنجره آچمق يوقادر واو استنك رضاسز ولا لاهل زايغةٍ مستطيلةٍ تنشعب عنها
عنها مستطيلة غير نافذة فتح بابٍ في القصوي وفي مستديرةٍ لزق طرفاها لهم ذلك شول
بر اوزون يول كه اندن بر اوزون يول آيريله دخي اوته كچميه بر اولو يولك اهلي ايچون يوقدر
كه بو كچمين يوله قابو اچلوا اما اول يولن يولكه دكومي اولا دخي ايكي طرفي اولو يوله اولا شقي اولا قابو
اچمق واردر اشبو ايكي صورتلين ومن ادعى هبة في وقت فسئل بينة فقال قد جهد منها فاشتر
يتها منه ولم يقل ذلك فاقام بينة على الشراء بعد وقت الهبة تقبل وقبله لا بر كمسنه دعوي
بر كمسنه دعوي اتكه شوني بكا باغشلدي فلان وقتده و دخي اندن شاهد طلب اولندقده كرو
ديسكه بخشش انكار ايدوبن دخي صاتون الدوم ديسه ويا بويله ديمك سوزن شاهد
طورغرسه بخشش زماندن صكره ده صاتون الدوغنه اولمسنك بينه سي مقبول اولور
ايكي صورتده بله واكر بخشش وقتندن اول صاتون الدوغنه شاهد طورغرسه مقبول اولمز
ومن ادعى ان زيداً شرى جاريته فانكر وترك المدعي خصومته حل له وطئها بر كمسنه

دعوي

دعوي اتسه زيد جاريسن صاتون الدي ديو زيد دخي اكا انكار ايلسه دخي دعوي ايدن
دعواسندن واز كلسه اكا حلال اولور اول جاريه يه جماع اتمك وصدق المقر بقبض عشرة
ان ادعى انها زيوف او بنهرجة لا من ادعى انها ستوقة شول كمسنكه فلان كشيدن اون
اقچه قبض اتدوم ديو اقرار ايلدي اول كو دعوي اتسكه اول اون اقچه زيوفدر ديو ويا بنهرجه
دردي او كمسنه دعواسند تصديق اولنور اما اول اون اقچه ستوقه دردي ديو دعوا اتسه
تصديق اولنمز ولا من اقر بقبض الجياد وحقه او الثمن او بالاستيفاء و دخي تصديق
اولنمز شول كمسنه كه اقرار اتدي ادي ايو اقچه قبض اتدوكنه ويا حقن قبض اتدوكنه
ويا بهاي قبض اتدوكنه ويا استيفاء اتدوكنه والزيوف ردّ لبيت المال كالنبهرجة
للتجار والستوقة ما غلب غشه زيوف اولدركه بيت المال ايچون النميه رد اولنه نتكم
بنهرجه تاجرلر رد اتدوكي كبي اما ستوقه اولدركه آنك غشي يعني يا رمزي غالب اولا
وقوله ليس لي عليك شيء للمقر بالفٍ يبطل اقراره وبل لي عليك الف بعده بلا حجة لغو
كندويه بيك اقچه اقرار ادن كمسيه بنوم ايچون سنك اوزركده نسنه يوقدر ديو ردّ اتمسي
باطل قلور اول كمسنك اقرارني وصكره كرو بلكه بنوم ايچون سنك اوزركده بيك اقچه واردر
ديدوكي باطلدر شاهد سوز فان قال المدعى عليه عقيب دعوى مالٍ كان لك علي شيء
قط فاقام المدعي بينة على الفٍ وهو على القضاء او الابراء قبلت هذه ولو زاد على انكاره
لا اعرفك ردّت اكر شول وزنه دعوي اولنن كمسنه مال دعوي اولدوغنك عقبنجه ديسه
كه سنك ايچون بنوم اوزرمده هيچ نسنه اولمشي دكلدر دخي مدعي بيك اقچه يه شاهد

طورغرسه اول دخی اودادوکنه ویا ابرا اولدوغنه شاهد طورغرسه بونلڭ شاهدي یعني ادا ابرا
شاهدي مقبول اولور اکر مدعی علیه انکاري اوزرنه زیاده ایدوب دیسه که دخی بن سنی بلمزم اول
وقت ادا ابرایه شاهدي مقبول ولمز زیرا بن سنی بلمزن دمکله ابرا ادا اتدوم دیمکڭ اورتاسنده
تناقض وارددکه توفیقده ممکن دکلدور ومن اقام بینة علی شراء وارادالرد بعیب ددت
بینه بایعه علی براته من عیب بعد انکاره بیعه برکمسنه شاهد طورغرسه صتون الدوغنه
دخی رد اتمك دلسه عیب سببیله صاتیجی کمسنه بن جمیع عیبندن بری صتدم دیو شاهدلري
رد اولنور بیعه انکار اتدوکندن صکره زیرا بن صتمدوم دیدوکیله دخی عیبیله صتدوم دیدکی
قولي اورتاسنده تناقض وارددرکه صحة دعوایه مانعدور ایله اولسه شاهدي دخی مقبول
اولمز وذکر ان شاء الله فی آخر الصك یبطل کله وعند ابی یوسف محمد آخره وهو استحسان
وقاضي کاغذنڭ آخرنده ان شاء الله ذکر اتمك جمیعسنی بوزر اما ابو یوسفله امام محمد رحمهما الله
قتنده آخرنده اولنی بوزر وبونلرڭ دیدوکی استحسان در اما قیاس ابو حنیفه رحمه الله قولیدر
نصرانی ماتَ وقالت عرسه اسلمت بعد موته وقال ورثته لا بل قبله صدقوا بر نصرانی اولسه
دخی عورتی بن اولدقدن صکره مسلمان اولدوم دیسه وارثلري یوق بلکه اوکدن مسلمان
اولدڭ دیسلر وارثلري تصدیق کما فی مسلم مات وقالت عرسه اسلمت قبل موته وقالوا
بل بعده نتکم بر مسلمان اولسه عورتی بن المزدن اول مسلمان اولدوم دیسه وارثلري صکره
مسلمان اولدڭ دیسلر وارثلر تصدیق اولنورلر ومن قال هذا ابن مودعی المیت لا وارث
له غیره دفعها الیه ولو اقر بابن آخر لمودعه وحجد الاول فهي له برکسنه شونی بکا امانت قیوب

اولنك

اولنك اوغلی در حال بوکه بوندن غیري وارثی یوقدر دیسه اول امانتی اکا ویرر واکر صکره
کرو امانت قویانڭ بر اوغلنه دخی اقرار اتسه اول اوکلکی انکار ایلسه اول امانت اولکینڭ اولور
ولا یکفل غریم او وارث فی ترکة قسمت بین الغرماء او الورثة بشهود لم یقولوا لا نعلم له غریماً
او وارثاً آخر وهو احتیاط ظلم کفیل لنمز بورج استی ویا وارث شول ترکه حقنده که تقسیم اولندي غرمایه
یعنی بورج استلری اورتاسنده ویا وارثلر اورتاسنده شاهدلر ایله که دیمدلر بو النڭ بوندن
غیري غریمی ویا وارثنی بلمزوز دیو اما کفیل المق بر احتیاطدور که ظلم دور وعقاراً قام زید انه
له ولاخیه ادثاً من ابیهما قضی له ویترك باقیه مع ذی الید بلا تکفیله حجد دعواه اولا بر یرکه
زید شاهد طورغرسه بنوم ملکم قرنداشمدور میراث طریقله بابامزدن دکدي دیسه اول
یرولڭ یاریسی کندویه حکم اولنور باقیسی ذو الیدده قونر کفیل النمز سوزنی کرکسه اول دعوایه
انکار اتسون وکرك اتمسون والمنقول مثله وقیل یؤخذ هو منه بالاتفاق وشول منقول ولوب
یر اولمینده بونڭ کبي دور اما بعضلر ایدور آلنور الندن دخی بر امین یرده قونر اکر منقول اولسه
بالاتفاق ووصیته بثلث ماله علی کل شیء ووصیت اتمك ثلث مالیله جمیع مالنڭ ثلثی اوزرنه
اولور مالی او ما املك صدقة علی مال الزکوة اکر برکمسنه دیسه که مالوم ویا دیسه که شولنسنه
که بن اکا مالك ایم اول صدقه اولسون اول وقت مراد شول زکات واجب اولن مال اولور فان
لم یجد الا ذلك امسك منه قوته فاذا ملك تصدق بما اخذ اکر زکات مالندن غیري مالك
اولمیه اول قوت مقداري الی قویه صکره مالك اولدیغی وقت اول الی قودوغن صدقه ایده وصح
الایصا الی بلا علم الوصي به لا التوکیل برکمسنه وصي قلمق صحیح اولدي اول وصي ولان بلمزسوزن

اما وكيل صحيح دكلدر بلمزسوزن وشرط غير عدلٍ او مستورين لعزل الوكيل ولعلم السيد
بجناية عبده والشفيع والبكر بالنكاح ويسلم لم يهاجر بالشرايع لا لصحة التوكيل شرطا ولندى
بر عادل كمسنك خبر ورمسى ويا اكى مستور الحال يعنى عدالتى معلوم اولمدق كمسنلرك خبر ورمسي وكيلك
عزلى ايچون ودخى افندى قلك جنايت اتدوكنى بلمسى ايچون ودخى كافر مملكتنده مسلمان اولوب دار اسلامه
چقمين احكام شرعيه بلمسى ايچون اما وكيل اتمك صحتى ايچون دكلدر بلكه بر فاسق خبر ورمك كفايت ايدر ولا
يضمن قاضٍ او امينه ان باع عبداً للغرماء واخذ ثمنه فضاع واستحق العبد فيرجع المشتري على الغرماء
واكر قاضى ويا امينى بر قولى صاتسه بورج اسلرى ايچون دخى بهاسنى السه قبض اتسه دخى ضايع اولسه
صكره قول بر كمسنك چقسه اودمز اول قولى اما مشترى بورج اسلردن ويردوكى بهاى كرو الور
وان باع الوصى لهم بامر قاضٍ فاستحق العبد او مات قبل قبضه وضاع ثمنه رجع المشتري
على الوصى وهو عليهم اكر وصى قولى صاتسه بورج اسلرى ايچون قاضى امريله دخى قول بر كمسنك
چقسه ويا خود اولسه مشترى قبض اتمزسوزن دخى قولك بهاسى ضايع اولسه مشترى الور
بهاسنى وصيدن ووصى دخى بورج اسلرندن الور ولو امرك قاضٍ عالمٌ عادلٌ بفعلٍ قضى
به على هذا من رجمٍ او قطعٍ او ضربٍ وسعك فعله وبر عالم عادل قاضى سكا امر اتسه
بر فعل ايله كه اول فعل ايله شخصك اوزرينه حكم اتدى مثلا طاشلمق كبي ويا الن كسمك
كبي ويا دوكمك كبي سكا جايزدر انى اشلمك وصدق قاضٍ عادلٌ جاهلٌ سئل فاحسن تفسيره
ولم يقبل قول غيرهما ودخى تصديق اولنور شول عادل قاضى كه جاهل ولا سؤال اولنه تدوكى
حكمدن دخى كوكچك تفسيره ايده اما بو ذكر اولان اكى قاضينك غيرنك قولى مقبول اولمز

وصدق قاضٍ عزل وقال لزيدٍ اخذت منك الفاً قضيت به لعمرٍو ودفعت اليه او قال له
قضيت بقطع يدك في حقٍ وادعى زيد اخذه وقطعه ظلماً واقر كونهما في قضائه تصديق
اولنور شول قاضى كه عزل اولنه زيده ديدكه شول بيك اقچه‌يى زيد حكم اتدوم انى سندن الدم
عمروه ويردم ويا زيده ديدكه سنك الك كسلمك حكم اتدوم حقله اما زيد دعوي ايده كه
بندن بيكى ظلمله الدك والم ظلمله كسدك لكن اقرار ايده بو اكسى قاضى اولدوغى حالده اولدوغنه

كتاب الشهادة والرجوع عنها

بو كتاب شهادتك دخى شهادتدن رجوعك
بياننه مخصوصدر هي اخبار بحق للغير على اخر ويجب بطلب المدعي شهادت خبر ورمكدر
بر حقله غيري ايچون اخرك اوزرنه وشهادت واجب اولور مدعي طلب اتمكله وستر مافى
الحدود ابر وشهادتى ستر اتمك حدودلرده افضلدر ويقول في السرقة اخذ لا سرق
اوغرلقده الدى ديسه اوغرلادى ديميا تا كه الني كسمك لازم اولميا ونصابها للزنا
اربعة رجالٍ وللقود وباقى الحدود رجلان وشهادتك نصابى زنا ايچون درت اردر
ودخى قصاص وساير حدلر ايچون اكى اردر وللبكارة وللولادة وعيوب النساء فيما لا يطلع
الرجال امراة ودخى قزلق ايچون وطوغرمق ايچون ودخى خاتونلرك عيبى ايچون كه اكارلر مطلع
اولور اولميا بر عورتدر ولغيرها مالاً او غيرها كنكاحٍ ورضاعٍ وطلاقٍ ووكالةٍ ووصيةٍ
رجلان او رجل وامرأتان وبو ذكر اولنانلردن غيري ايچون كرك مال اولسون وكرك مالك
غيري اولسون نكاح كبي ورضاع كبي وطلاق كبي ووكالت كبي وصيت كبي اكى اردر ويا بر اردر واكي
عورتدر وشرط للكل العدالة ولفظ الشهادة فلم يقبل ان قال اعلم او يتقن وشرط اولندى

شهادتلرك كلسي ايچون عدالت ودخي لفظ شهادة يعني شهادت ايدرم ديمك انوكچون دوركه
مقبول ولمزا كر ديسه كه بن بلورم يا يقينم وارد يسه اما عدالت قبوللك ولمسي واجبا ولغلغ
شرطيدور واكر فاسق كمسنكده شهادتني قبول اتسه قاضي دخي حكم اتسه صحيحدور حكمي ولا يسئل
قاض عن شاهد بلا طعن الخصم الا في حدٍ وقودٍ وقالا يسئل في الكل سرًّا وعلنًا وبه
يفتي في زماننا ويكفي سرًّا قاضي سوال ايدوب صورميه شاهدك احوالندن خصم طعن اتميجه
الا حد ده وقصاصده صورر واما امامين ايدوركلسند صورر سرله واشكاره فتوي دخي
بونلر اوزرنه وبرلور زمانمزده اما سرله صورمق دخي يالكز كفايت ايدر وكفي في التزكية
هو عدل في الاصح ودخي كفايت ايدر تزكيه ده بو عدلدر ديمك اصح مذهبده لازمدر كه
عدلدر شهادتي جايزدر ديمك ولا يصح تعديل الخصم بقوله هو عدل اخطاء او نسي فلو قال
عدل صدق يثبت الحق صحيح اولمز خصمك تعديلي ديمك ايله كه بو عادلدر ولكن خطا اتدي
ويا اونتدي واكر ديسه كه عادلدر صادقدر اول وقت حق ثابت اولور وكفي واحد للتزكية وتر
جمة الشاهد والرسالة الى المزكي والاثنان احوط كتابت ايدر بر كمسنه تزكيه ايچون ودخي شاهد
له دلبندلك ايچون ودخي تزكيه اولنه خبر جلك ايچون اما ايكي اولمقده احتياط ارتوقدر ولمز سمع
بيعًا او اقرارًا او حكم قاضٍ او داي غضبًا او قتلًا ان يشهد به وان لم يشهد عليه شول كمسنه
كه بيعي اشده ويا اقراري اشده ويا خود قاضينك حكم اتدوكن اشده ويا كوجيله دنسنه الدوغن
كوره ويا اولدردوكن كوره اول كمسنه ايچون واردر كه بونلر ايله شهادت ايده اكرچه
سن شاهد اول ديو شاهد دوتلمديسه ده ويقول اشهد لا اشهد في شول كندو شهادتنه

دوتلمين

دوتلمين يوده شهادة ايدرن ديه بني شاهد دوتدي ديميه ولا يشهد على الشهادت ما لم
يشهد عليها فلو يشهد عليها من سمع شهادة شاهدٍ او لا شهاد على الشهادة ودخي شهادت
اتميا شهادة اوزرنه مادم كه اول شهادة اوزرنه كندو شاهد قلمينجه ايله اولسه شهادت
اتميه شهادت اوزرنه شول كمسنكه بر شاهدك شهادتن اشتدي ويا بر شهادت اوزرنه
بر كمسنه شاهد دوتدقلرن اشتدي ولا يشهد من راي خطه ولا تذكر شهادته ودخي
شهادت اتميا شول كمسنكه خطني كوره اما شهادتي خاطرنه كلميه زيرا خط خطه بكزر ايله
اولسه اعتماد اولنمز ولا بالتسامع بلا عيانٍ الا بالنسب والموت والنكاح والدخول وولاية
القاضي واصل الوقف اذا اخبره بها عدلان او رجل وامرأتان ودخي اشتمكله شهادت اتميه
كورمزسه وسوزندن الا نسب ايله وموتله ونكاحله وجماعله وقاضينك ولايتي ايله واصل
وقف ايله ايده يعني شوني وقف اتدي ديو شهادت ايده قچن بونلري اكا ايكي عادل ار خبر ويره
ويا بر ار وايكي عورت خبر ويرسه ويشهد راي جالسٍ مجلس القضاء يدخل عليه الخصوم
انه قاضٍ ودخي بر كمسنك مجلس قضاده اوتوروب دخي قتنه خصملر كيردوكن كورن
كمسنه انونكچون قاضيدر ديو شهادت ايده ورجلٍ وامرأةٍ يسكنان بيتًا وبينهما انبساط
الازواج انها عرسه ودخي شول برار ايله بر عورت براوده طوروب ار عورت معامله
سن اتدوكلرن كورن كمسنه شهادت ايده بو عورت بونك عورتيدور ديو وشيءٍ سوي
الدقيق في يدٍ متصرفٍ كالملاك انه له ودخي قوللرن غيري بر نسنه مالك كبي تصرف ايدر
كمسنك النده كورن كمسنه شهادت ايده كه بو بونك ملكيدور فان فسر للقاضي شهادته

بالتسامع او بحكم اليد بطلت اكر قاضيه تفسير اتسكه شهادتی اشتمكله در ويا النده
تصرفنی كوردكله باطل اولور شهادتی ومن شهد انه شهد دفن زيد او صلی عليه
قبلت وان فسّر به وهو عيان شول كمسنه كه شهادت اتسه زيدك دفننه حاضر اولدم
ويا نماز قلدوغنه مقبول اولور انلرك شهادتی اكرچه بو وجهله تفسير ده اتسه زيرا بو
همان عيان كورمك منزلنه در والله اعلم **باب القبول وعدمه** بو باب
شهادتلرك قبول وعدمه قبولنك بياننه مخصوص در وتقبل الشهادة من اهل الاهواء
الا الخطابية شهادت مقبول اولور اهل هوادن الا خطابيه دن مقبول دكلدر بو خطابيه
رافضيلرك غليظلرندن در اعتقاد ايدرلر كه بر كمسنه كلسه يانلرنده اند ايچسه آنلرك
ايچون واردركه شهادت ايدلر انوكيچون صدقنه اعتقاد ايدوب والذمي على مثله وان خالفه
مسئلة وعلى المستامن على مثله ان كان من دار ودخی خراج كذاركافرلك خراج كذار
كافر اوزرنه مقبولدر اكرچه ملتده بربرنه مخالف ايسه لر ده ودخی خراج كذارك يا غلقدن
امانله كلن اوزرنه مقبولدر ودخی يا غلقدن امانله كلنلرك مثلی اوزرنده مقبولدر اكر كسی
بر مملكتدن ايسه وعدو بسبب الدين ودخی دين سببيله عدو اولانك ده شهادتی مقبولدر
ومن اجتنب الكباير ولم يصر على الصغاير وغلب صوابه ودخی شول اولوكناهلردن
صقينوب وكيچلری اوزرنه دايم اولميوب دخی ايلكلری يامزلقلری اوزرنه غالب اولنكه
مقبولدر والاقلف والخصي وولد الزنا والخنثی ولاخيه وعمه ومن حرم رضاعا او مصاهرة
ودخی سنت اولميانك وخادملك وولد زنانك وعاملرك شهادتی مقبولدر ودخی

قرداشی

قرداشی ايچون وعمسی ايچون ورضاعدن حرام اولن ايچون ويا دكوللك سببله حرام اولنی ايچون
مثلا عورتنك اناسی ايچون شهادت مقبول دور الا من اعمی ومملوك ومحدود فی قذف وان
تاب الا من حد فی كفره فاسلم كوز سوزك شهادتی مقبول دكلدر ودخی مملك اولانـ
كمسنك شهادتی مقبول دكلدر ودخی قذفدن اوتوری حد اورلنكده شهادتی مقبول دكلدر
اكرچه توبه اتمش اتسه ده الا مكوكه كافركن حد اورله صكره مسلمان اولا اول وقت مقبول
اولور وعدو بسبب الدنيا ودخی شول دنيا سببله عداوتی ولنكده مقبول دكلدر ولا اصله
وفرعه وزوج وعرسه وسيد لعبده ومكاتبه ودخی كندونك اصلی ايچون فرعی ايچون واری
وعورتی وافنديكده قولی ايچون شهادتلری مقبول دكلدر ودخی بهايه كسلن قولی
ايچون ده مقبول دكلدور شول مشترك اولدقلری نسنه حقنده ومخنث يفعل الردی ودخی
شول مخنثكده مقبول دكلدر كه يامز فعل ايدر اول يعنی يفعل لنوراوله ومخنث شول سوزی
وفعلی عورتلر كبی اولانه ديرلر ونايحة ومغنية ودخی صاغوصايغچی عورتك واييچی عورتك
مقبول دكلدور ومدمن الشرب على اللهوی ودخی حرام شراب ايچكه مصر اولنك مقبول
دكلدور اكرطوا وزرنه اولسه دوايچون اولمسه ومن يلعب بالطيور او الطنبور او يغنی
للناس او يرتكب ما يحد و به او يدخل الحمام بلا ازار او ياكل الربوا او يقامر بالنرد
او الشطرنج او تفوته الصلوة فيهما او تبول على الطريق او ياكل فيه او يظهر سب السلف
ودخی شول كمسنه كه قوش باز اولا وطنبور چالجی اولا ويا خلقه ايرلبجی اولا ويا شول حدلازم
كلور نسنه لره ارتكاب ايدر اولا ويا حمامه فوتاسز كيرر اولا ويا دباير اولا ونرد وشطرنج

وقمار اوینر اولا یعنی بونلری اقچه ایله اوینر اولا ویا بونلر سببله غازی فوت اولور اولا
ویا یول اوزرنه بول ایدر اولا ویا یول اوزرنده یمك ییر اولا ویا اصحابه رضی الله عنهم ویا
کچی مجتهدلره سوکمك اولا اظهار ایدر بونلرکده شهادتی مقبول دکلدر ولو شهد
اثنان ان الاب اوصی الی زیدٍ وهو یدعیه صحت وان انکر واکر اکی اوغل شهادت اتسلر
که بابالری زیدی حالبوکه زید ده دعوی اتسه شهادتلری صحیح اولور واکر زید انکار
اتسه مقبول کشهادة دائنی المیت ومدیونیه والموصی لهما ووصیّیه علی الایصاء نتکم
میتك اوزرنده دینی اولان اکی کشنك شهادتی ودخی میته بورجلو اولان اکی کشنك شهادتی
ودخی میت بعض نسنه وصیت اتدوکی اکی کشنك شهادتی ودخی میتك اکی وصی سنك شهادتی
قبول اولدوغی کبی زید وصی اتدوکی اوزرنه اکر زید دعوی اتسه ولو شهد ان اباهما الغائب
وکله بقبض دینه وادعی الوکیل او جحد ردّت اکر اکی کشی شهادت اتسلرکه غایب اولنی بابالری
زیدی وکیل اتدی دیو کمسه اوزرنه اولنی بورجنی قبض اتمکه کرکسه وکیل دعوی اتسون
کرك اتمسون شهادتلری ردّ اولنور کالشهادة علی جرحٍ مجردٍ وهو یفسق به الشاهد
ولم یجب حقاً للشرع او العبد مثل هو فاسق او اکل الربوا او انه استأجرهم نتکم مجرد جرح
اوزرنه شهادت ردّ اولندوغی کبی مجرد جرح شول نسنه لدر که شاهد انکله فسقه نسبت اولنه
اما بر حق ایجاب اتمیه شرع ایچون یعنی حد ایجاب اتمیه ویاخود عبد ایجاب اتمیه مثلا برفاسقدر
ویا ربا ییجیدر ویا بونلری مدعی بونلری شهادت ایچون اجرته دوتمشدر دیمك کبی اما
بو شول وقتدهدر شاهدلرك عدالتی بینه ایله ثابت اولا ودخی خصم جرح اتمامش اوله وقبلت

علی اقرار المدعی

علی اقرار المدعی بفسقهم قبول اولنور مدعینك شاهدلرینك فسقنه اقراری اوزرنه شهادت
وعلی انهم عبید محدودون فی قذفٍ او شارب الخمر او قذفه او شرکاء المدعی ودخی مقبول
اولور شهادت شاهدلرك قول اولدوکی اوزرنه ویا قذفدن اوتوری حد اولندقلری اوزرنه
ویا ایچیجی اولدقلری اوزرنه ویا قذف اولوجی اولدقلری اوزرنه ویا مدعینك شریکی
اولدقلری اوزرنه او انه استأجرهم بکذا لها واعطاهم ذلك مما کان لی عنده ویا خصم دیسه
که بو شاهدلری اجرته دوتدی شاهد شوقدر نسنه یه دخی انلره اجرتی وردی
شو بنوم انده یانمده اولان نسنه دیسه دخی بو قول اوزرنه شاهد طورغوردی مقبول در
ولو شهد عدلٌ ولم یبرح حتی قال اوهمت بعض شهادتی قبل اکر بر عادل کمسنه شهادت
اتسه دخی مجلسدن زائل اولمزسوزن شهادتك بعضنی اونتدوم خطا اتدوم دیسه
مقبول اولور وشرط موافقة الشهادة الدعوی کاتفاق الشاهدین لفظاً ومعناً عند
ابی حنیفه رحمة الله تعالی فیرد ان شهد احدهما بالفٍ والاخر بالفین او مائةٍ او طلقةٍ
او طلقتین او ثلاثٍ ودخی شرط اولندی شهادت دعوایه موافق اولمز اکی شاهدك اتفاقی
شرط اولدوغی لفظده ومعناده ابو حنیفه قتنده انوکچون درکه ردّ اولنور اکر شاهدك
بری بیك اقچه ایله شهادت اتسه واول بری اکی بیك ایله شهادت اتسه یا بری یوز
ایله واول بری اکی یوز ایله ویا بری بر طلاق ایله وبری اکی طلاق ایله ویا اوچ طلاقله
وقبلت علی الفٍ فی الفٍ والفٍ ومائةٍ ان ادعی المدعی الاکثر واکر شاهدك بری بیك اقچه
شهادت اتسه واول بری بیك یوز اقچه شهادت اتسه اول وقت بیك اوزرنه شهادت

مقبول اولور واكر مدعی بيك يوزه دعوی اتسه كطلقة وطلقة ونصف ومائة ومائة
وعشرة ينتكم بري بر طلاق وبری اول بر طلاق ونصفه شهادت اتدوكی كبي ودخی بري بوز اقچيه
واول بري يوز اون اقچيه شهادتی مقبول اولدوغی كبي ولو شهد بالف او بقرض الف ونادى
احدهما قضی كذا قبلت بالف ورد قوله قضی كذا الا اذا شهد معه آخر اكر كسی بيك اقچيه
شهادت ويا بيك اقچه اودنجه شهادت اتسلر دخی برسی كلامی اوزرنه زياده اتسه
ديسه كه شول مقداری قضا اتدی ديو ولا يشهد من علمه حتی يقر المدعی بما قبض شول
كمسنه كه بلور مدعی اول بيك اقچه نك بعضنی قبض اتدوكنی اول كمسنيه واجبدر كه شهادت
اتميه بيك ايله يا مدعی قبض اتدوكی مقدارن اقرار اتمينجه ولو شهد بقتل زيد يوم كذا
بمكة وآخران بقتله فيه بكوفه ردتا واكر ايكی كشی شهادت اتسلر زيدك قتل اولنمش
ايله فلان كون مكه ده وايكی كشی دخی شهادت اتسلر اول كون قتل اولندی كوفه ده ديو ايكی
شهادت رد اولنور زيرا برينه معارض اولدی ايله اولسه ساقط اولديلر فان قضی
باحدهما ثم قامت الاخری به ردهی واكر بر شهادت له حكم اولنسه دخی صكره اول بر شهادتده
در سه اول صكره كی رد اولنور ولو شهد بسرقة بقرة واختلفا فی لونها قطع ولو اختلفا
فی الذكورة لا واكر ايكی كشی شهادت اتسلر بر صغر اوغرليله دخی رنكده اختلاف
اتسلر ايكی كسلور واكر ارككلكنده اختلاف اتسلر كسلمز ولو شهد بشراء عبد او كتابته
بالف والآخر بالف ومائة ردت وكذا عتق عال وصلح وقود ورهن وخلع ان ادعی العبد والقاتل
والراهن والعرس اكر شهادت اتسه قولی بيك اقچيه الدی ديو ويا بيك اقچيه بهايه كسدی

ديو اول بري بيك يوزه شهادت اتسه رد اولنور كرو بو تخليص در ما الله اذا ادعی ودخی قصد
اولان قاتدن اوتری صلح اتمك ودخی رهن ودخی خلع اكر قول دعوی اتسه ودخی اولدون دعوی اتسه
ودخی رهن قوينن دعوی اتسه ودخی عورت دعوا اتسه وان ادعی الآخر فهو كدعوی الدين فی وجوهها
والاجارة كالبيع فی اول المدة وكذا الدين بعدها واكر اول بري دعوی اتسه يعنی قولك مولاسی
ودخی اولينك وليسی ودخی رهن الن وعورتلر اري اول وقت دين دعوی سی كبي اولراندی
اولان وجهلرده كه ذكر اولندی فيدران شهد احدهما بالف ديدوكی قولندن آخرنه وارنجه
اما اجاره بيع كبي در مدت اولنده اما مدة بعدو قدن صكره دين كبي در وصح النكاح بالف
استحسانا وقالا ردت فيه ايضا اكر نكاح اوزرنه شهادتن اختلاف اتسلر مهرده بري
نكاح بيك ايله در وبري بيك يوز ايله در ديسه اول وقت نكاح صحيح اولور بيك ايله امام ابو حنيفه
قتنده استحسان طريقله اما امامين ايدور شهادت رد اولنور نكاحده بيعده كی كبي قياس
اوزرنه ولزم الجر لشاهد الارث بقوله مات وتركه ميراثا له او مات وذا ملكه اوفی
يده جرايدوب چكمك لازمدر ميراثی ميراثده شهادتده شول قوليله كه الدی حال بو كه
بوانك ملكی ايدی ويا النده ادي ويا شول قوليله كه الدی دخی بونی كا ميراث قودی ديمكله
فان قال كان لابيه اعاده او ادعه من فی يده جاز بلا جر اكر ديسه مدعينك باباسنك
ادی بو نسنه عاريته وردی بو النده اولانه ويا امانت وردی اول وقت جايزدر جر لازم
دكل ولو شهد بيد حی مذ كذا ردت اكر ايكی كشی شهادت اتسلر حياتده اولوب دعوی
ايدن ايچون كه بونك النده ايدی فلان مدتده انلرك شهادتی رد اولنور وان اقر المدعی

علیه بذلك انه اقر بید المدعی صح واکر اوزرنه دعوی اولنان اقرار اتسه بونك ایله دیسیکه
مدعینك النده ایدی فلان زمانده ویا اکی کشی شهادت اتسه مدعینك النده ایدوکنی اقرار
اتدی دیو صحیح اولور وتقبل الشهادة علی الشهادة الا فی حدٍ وقودٍ شهادت اوزرنه شهادت
مقبول اولور الا حدود وقصاصده مقبول اولمز وشرطها تعذر حضور الاصیل بموتٍ او مرضٍ
او سفرٍ شرط اولندی شهادت اوزرنه شهادت ایچون اصل شاهدلر حاضر اولمسی متعذر اولمق موت
سببیله ویا خستهلق سببیله ویا مدت سفر ایراق اولمقلغله یعنی اوچ کونلك یول وشهادة عددٍ
عن کل اصیلٍ لا تغایر فرعی هذا وذلك ودخی شرط اولندی عدد شهادتی اصللرك هر بریندن نقل
اکی کشی اکی کشینك اغزندن شهادت اتسه اول اکی کشی اصل شاهدلرك هر بریندن شهادتی تحمل ایدرلر
اما شرط دکلدر که بو اصل ایچون اکی کشی شهادت ایده واول بر اصل ایچون بونلرك غیری اکی کشی
شهادت ایلیه ویقول الاصل شهد علی شهادتی انی اشهد بکذا اصل دیه که شهادت
ایله بنوم شهادتم اوزرنه که بن شهادت ایدرم شویله که والفرع انی اشهد ان فلاناً اشهد نی
علی شهادته بکذا وقال لی اشهد علی شهادتی بکذا شاهد اغزندن شهادت ایدنده دیکه
تحقیق بن شهادت ایدرم که فلان بنی بنم شهادتی اوزرنه شاهد دوتدی دخی
دیدی که بکا شهادت ایت بنوم شو بنم شهادتم اوزرنه فان عدّل الفرع اصله صح لاحد
الشاهدین للاخر وان سکت عنه نظر فی حاله اکر فرعی اصل شاهدی عدلدر دیو تزکیه اتسه
صحیح نتکم اکی شاهدك بری اول برینه تزکیه اتمك صحیح اولدوغی کبی واکر فرعی ساکت اولوب دینمسه
اصلك حالنه نظر اولنه اکر عدالتی ثابت اولورسه فرعك شهادتی مقبول اولور وان انکر الاصل

شهادته

شهادته تبطل شهادة فرعه اکر اصل فرعك شهادتنه انکار اتسه اول وقت فرعك شهادتی
باطل اولور ولو شهدا عن اثنین علی عزة بنت عز المصری وقال الخبر انا بعرفتها وجاء المدعی
بامرأةٍ لم یدرنا انها هی ام لا قیل لهما هات الشاهدین انها عزة واکر اکی کشی شهادت
اتسهلر اکی کشی اغزندن عزّ مصری قزی عزّه نك اوزرنه دخی فرعلری دیسهلر که بز اصل
شاهدلر خبر ویردیلر اول عورتی بلورز دیو دخی مدعی بر عورت کتوردیکه بو اکی فرعی بلمزلر
که بو عورت اولمیدر دکلمیدر مدعیه ایدرلر که بو عورت عزه ایدوکنه اکی شاهد کتور
وکذا الکتاب الحکمی نقل شهادت بر دخی بویله در یعنی اکر شاهدلر نقل شهادت
اوزرنه شهادت اولنان کیمدر بلمسهلر مدعیه دنلور که اکی شاهد کتور بو اول ایدوکنه
فان قال فیهما المضریة لم یجز حتی ینسباها الی فخذها اکر شاهدلر بو اکسنده یعنی شهادت
اوزرنه شهادتده ودخی نقل شهادتده المضریة دیسهلر جائز اولمز تا اول عورتی
شاهدلر مخصوص قبیلهسنه نسبت ایتمیجه ومن اقر انه شهد زوراً یشتر ولم یعزر
اکر بر کمسنه اقرار اتسه یالان شهادت اتدوکنه تشهیر اولنور تعزیر اولنمز **فصل**
بو فصل در لا رجوع عنها الا عند قاضٍ شهادتدن رجوع یوقدر الا قاضی قاتنده اولور
فان رجعا عنها قبل الحکم بها سقط ولم یضمنا اکر شهادتدن رجوع اتسهلر شهادت
ایله حکم اتمزدن اول شهادتهلری ساقط اولور ودخی نسنه اودمز وبعده لم ینسخ وضمنا
ما اتلفاه بها اذا قبض ما ادعاه دیناً کان او عیناً اکر حکم اولندقدن صکره رجوع اتسهلر
حکم بوزلمز دخی اودرلر شول شهادتلری تلف اتدکلرین قچنکه مدعی دعوی اتدوکی نسنهیی قبض

اتسه كرك دين اولسون اول مدعى كرك بر معين نسنه اولسون فان رجع احدهما ضمن نصفا

واكر برسي رجوع اتسه يارسن اودرانجق والعبرة للباقي لا للراجع فان رجع احد ثلاثة

شهد والم يضمن وان رجع اخر ضمنا نصفا اعتبار باقي قالانه در رجوع ايدنه دكلدر اوچ كوه

در كه اكر شهادة ايدن اوچدن بري رجوع اتسه نسنه اودمز واكر بري دخي رجوع اتسه اكسي

يارسن اودرلر فان رجعت امرأة من رجل وامرأتين ضمنت ربعا وان رجعتا ضمنتا نصفا

اكر بر عورت رجوع اتسه برار له اكي عورتدن اول عورت دورتده برن اودر اكي عورت بله رجوع

اتسه لر يارسن اودرلر وان رجعت ثمان من رجل وعشر نسوة فلا غرم وان رجعت اخرى

ضمنت التسع الربع واكر سكز عورت رجوع اتسه لر بر ارله اون عورتدن هيچ غرامت

يوقدر واكر بر عورت دخي رجوع اتسه طقوز عورت درتده برن اودر وان رجع الكل

فعلى الرجل السدس عند ابي حنيفه رحمه الله ونصفه عندهما وما بقي عليهن على القولين

واكر بر ارله اون عورتدن كليسي رجوع اتسه ار اوزرنه التده بر لازم اولور ابو حنيفه قتنده واما

امامين قتنده ياري لازم اولور باقي عورتلر اوزرنه لازم اولور نه مقدار اولورسه اكي قول اوزره

وان رجعن فقط فنصف اجماعا اكر عورتلر رجوع اتسه انجق ياري لازم اولور انجق بالاتفاق

وعزم رجلان شهدا مع امرأة ثم رجعوا لا هي ودخي غرامت چكر اكي ار كه بر عورت ايله

شهادت اتديلر دخي رجوع اتدلر اما عورت چكمز ولا يضمن راجع في نكاح بمهر مسمى

شهدا عليها او عليه الا ما زاد على مهر مثلها وفي بيع الا ما نقص عن قيمة مبيعه

اودمز رجوع ايدن كمسنه مهريله نكاحه شهادتدن عورت اوزرنه شهادت كرك اتسون

لر وكرك ار اوزرنه الا شول مهر مثلي اوزرنه زياده اودرانجق ودخي بيعده اودمز الا

شول صلاتلان نسنهنك ذكرندن نقص اتدوكن اودرانجق وفي طلاق الا نصف مهرها

قبل الوطىء ودخي طلاقده اودمز الا يارم مهري اودر اكر چه جماعدن اول ايسه وضمن في العتق

القيمة وفي قصاص الدية فحسب ودخي ازادده قيمتي اودر ودخي قصاصده اودر ديتي انجق

يعني بر كمسنه بر بچونه آدم اولدردي ديو شهادت اتسه لر دخي اول كمسنيه قصاص اولدقدن

صكره رجوع اتسه لر ديتي اودرلر انجق بونلره قصاص اولمز وضمن الفرع بالرجوع فرع

اودر رجوع اتمكله لا اصله بقوله ما اشهدته على شهادتي او اشهدته وغلطت

اصل شهادت اودمز بن بوني شهادتمه اوزره شاهد قلدوم ديمكله ويا ديمك ايله

كه شاهد قلدوم اما غلط اتدوم ولو رجع اصل والفرع غرم الفرع فقط واكر شاهد

اصل وفرع رجوع اتسه لر فرع غرامته چكر انجق او غلط فيها ليس بشيء فرعك اصلي

يلان سويلدي ويا شهادتده غلط ايلدي ديدوكي هيچ نسنه دكلدر يعني نسنه لازم

اولمز وضمن المزكي بالرجوع تزكيه اولان كمسنه رجوع اتمكله اودرلر لا شاهد الاحصان

زنايه شهادت اتسه لر دخي بعضي كمسنه احصانه شهادة اتسه واحصانه شهادت

ايدنلر رجوع اتسه لر دخي اودمزلر كما ضمن شاهد اليمين لا الشرط اذا رجعوا نتكم

يمينه شهادت ايدن اودر شرطه شهادت ايدن اودمز رجوع اتسه لر يعني اكي كشي

شهادت اتسه قولك عتقي فلان نسنيه تعليق اتدي ديو واكي كشي اول فلان نسنه واقع اولدي

ديو شهادت اتسه لر دخي رجوع اتسه لر تعليقه شهادت ايدن اودر شرطه شهادت ايدن اودمز

كتاب الوكالة

بو كتاب وكالتك بياننه مخصوصدر جاز التوكيل وهو تفويض

التصرف الى غيره وكيل قلمق جايزدر وكيل قلمق تصرفى بر غيره نه تفويض اتمكدر يعنى اصرلمق
دروشرطا ان يملكه ويعقله الوكيل ويقصده بو توكيلك شرطى اولدر وكيل قلان كمسنه تصرفه
مالك اولمقدور ودخى وكيل اولان كمسنه تصرف نه ايدوكن بلمكدر ودخى اول تصرفى قصد له
اتمكدر فصح توكيل الحر البالغ او المأذون مثلهما ايله اولسه صحيح اولدى حر بالغك وكيل
قلمقلغى ويا مأذونك يعنى تجارته اذن ويرلش اوغلانك ودخى قولك وكيل قلمقلغى كندو مثللرنى
اوصبيا يعقله وعبدا محجورين ويرجع حقوقه الى موكلهما دونهما ويا شول تعقيل ايدر
اوغلانكه ودخى شول قولكه بو اكيسى تجارته اذن ويرلمش اولسلر بونلرى دخى وكيل قلمق صحيح
اولدى اما اتدكلرى عقدك حقلرى وكيل قلان كمسنيه راجع اولور بونلره اولماز بكل
ما يعقده بنفسه وكيل قلمق صحيح اولدى هر نسنه ايله كه انى كندو نفسنه عقد اتمك جايز
ايدى اما اتدكلرى عقدك حقلرى وكيل قلان كمسنيه راجع اولور بونلره اولماز بكل ما يعقده
بنفسه وكيل قلمق صحيح اولدى هر نسنيله كه انى كندو نفسنه عقد اتمك جايز ايدى بالخصومة
ودخى صحيح اولدى خصومت ايله وكيل قلمق هر حقده ولا يلزم بلا رضا خصمه الا الموكل
مريض لا يمكنه حضور مجلس الحكم او غايب مسيرة سفر او مريد للسفر او مخدرة لا تعتاد
الخروج خصومت اتمكا وكيل قلمق لازم اولمز خصمك رضاسى سنسز الا شول وقت اولوركه
وكيل قلن خسته اوله كه ممكن اولميه مجلس حكمه حاضر اولمق وغايب اوله اوج كونلك يول
ويا سفره كتمك دليه ويا اهل پرده عورت اوله كه چقمق عادتى اولميا وبا نفايه واستيفائه

الآنى

الا فى استيفاء حد وقود بغيبة موكله ودخى توكيل صحيح اولديهر حقى ويرمك ايچون ودخى
المق ايچون الا حدى وقصاصى المق ايچون توكيل صحيح اولمدى وكيل قلنلنك غيبتنده وحقوق
عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار تتعلق به شول عقدكه
اول عقدى وكيل كندو نفسنه اضافت ايدر وكيل ايدنى اكمغه احتياج اولمز بيع كبى واجاره كبى
واقراردن صلح كبى اول عقدك حقلرى وكيل متعلق اولور فيسلم المبيع ويقبضه وثمن مبيعه
حقلر وكيله راجع اولدوغى ايچون دوركه صاتلان نسنه‌يى وكيل تسليم ايدر ودخى قبض
ايدر صتون النان ودخى صاتلن نسننك بهاسنى وكيل قبض ايدر ويطالب بثمن
مشيرته ودخى صتون الدوغى نسننك بهاسنى وكيلدن طلب اولنور ويخاصم فى عيبه و
شفقه ما باع وهو فى يده فان سلمه الى امره فلا رد الا باذنه ودخى مبيعك عيبندن اوترى
وكيل خصومت ايدر مبيع وكيل الندة اولدوغى حالده اما امر يعنى وكيل ايدنه اكر تسليم
اتسه عيبندن اوترى رد ايدمز الا انك اذنيله ايدر ويرجع بثمن مشتريه مستحقا ودخى
صاتون الدوغى نسنه كمسنك چقسه بهاسنى صاتن كمسنه دن وكيل الور ويثبت الملك
للموكل ابتداء فلا يعتق قريب وكيل بشراه ملك وكيل ايدنه ايچون ثابت اولور ابتداء
انوكچون دركه وكيل كندو خصمنى صاتون السه ازاد اولمز وحقوق عقد يضيفه الى موكله
كنكاح وخلع وصلح عن انكار ودم عمد وعتق على مال وكتابة وهبة وصدقة واعارة
وايداع ورهن واقراض يتعلق بالموكل لا به اما شول عقدك حقلرى كه وكيل اول عقدى
وكيل ايدنه اضافت اتمكا محتاجدر نكاح كبى وخلع كبى وانكاردن صلح كبى وقصدله اولان

تاندن صلح کبی ومال اوزرنه ازاد اتمك کبی وبهایدکسمك کبی وبخشش کبی وصدقه کبی
وعاریه ورمك کبی وامانت قومق کبی ورهن قومق کبی وقرض حسن ورمك ورمك کبی
بونلرك حقوقی وکیل فلانه متعلق اولور وکیله اولمز فلا یطالب وکیل الزوج بالمهر
ولا وکیل المرأة بتسلیمها وببدل الخلع بونلرك حقوقی وکیله متعلق اولمدوغی ایچون
درکه ارك وکیلندن طلب اولنمز مهر ودخی عورتك وکیلی عورتك تسلیمله طلب اولنمز
ودخی خلعدن اوتری اولان مالیله ده طلب اولنمز وللمشتری منع الثمن من موکل بایعه
فان دفع الیه صح ولم یطالبه بایعه ثانیا مشتری ایچون وارد ر صاتون الدوغینك بهاسن
صاتنی وکیل ادنندن منع اده اما ورسه صحیح اولور کرواندن صکره ینه طلب ادمز صاتن
کسنه یعنی وکیل

باب الوکالة بالبیع والشراء

بو باب بیع ایله ودخی شرا ایله وکالتك بیاننه مخصوص در الامر بشراء الطعام علی الشبری فی دراهم
وعلی الخبز فی قلیلة وعلی الدقیق فی متوسطة طعام المغه امر اقچه جق اولنده بغدای
اوزرنه حمل اولنور یعنی مراد بغدای اولور اما اقچه از اولنده اتمك اوزرنه حمل اولنور
واورته حال اولنده اون اوزرنه حمل اولنور وفی متخذ الولیمة علی الخبز بکل حال قونقلق ایچون
الندە مراد اتمك اولور جمیع حالده یعنی اقچه آکرا زواکرچوق اولسون ولا یصح بشراء شیء
تحتی جهل جنسه کالرقیق والثوب والدابة وان بین ثمنه الا اذا ذکر نوع الدابة
کالحمار وثمن الدار والمحلة یعنی توکیل صحیح اولماز بر نسنه صاتون المغله که انك
جنسی بلنمك قتی قاضی اولا مثلا آو تیقا سیر کبی ودخی بیر کبی ودخی طوار کبی اکرچه بهاسنده

بیان ادرسه الا مکر که طوارك نوعن ذکر اده حمار کبی مثلا ویاخود دارك بهاسی ومحله
سن ذکر اده وصح بشراء شیء علم جنسه لاصفته کالشاة والبقر وشراء شیء جهل جنسه
من وجه کالعبد وذکر نوعه کالترکی اوغن عین نوعا صحیح اولدی توکیل بر نسنه صاتون
المغله که انك جنسی معلوم اولا اما صفتی معلوم اولمیا قیون کبی ودخی صغر کبی ودخی
شول نسنه صاتون المغله که جنسی مجهول اوله بر وجهدن قول کبی مثلا اما نوعی ذکر اولنه
ترکی کبی مثلا ویا بهاسی ذکر اولنه بر وجهله که نوعین معلوم ایده وبشراء عینی بدین
علی وکیله وفی غیر عینی ان هلك فی ید الوکیل هلك علیه فان قبضه امره فهوله ودخی صحیح
اولدی توکیل بر معین نسنه صاتون المغله شول دینکه کندو ایچون وارد ر وکیل اوزرنده
اما معین اولمینده اکر اول نسنه وکیل اولنده اولسه وکیل اوزرنه هلاك اولور واکر امر
ایدن اولوب قبض اتمش ایسه انك اولور وبشراء نفس المأمور من سیده ان قال بعنی
نفسی بفلان فباع فان لم یقل لفلان عتق ودخی مامورك کندو نفسنی افندسندن صاتون
المق ایله توکیل صحیح اولدی اکر دیسه که بکا صات نفسمی فلان ایچون افندسی صاتسه
واکر فلان ایچون دیمیه ازاد اولور وفی شراء نفس الامر من سیده بالف دفع ان قال
لسیده اشتریته لنفسه فباعه عتق علیه فان لم یقل لنفسه کان لوکیله وعلیه ثمنه
والالف للسید امر ایدنك کندو نفسنی افندسندن شول ورد وکی بیك اقچه ایله صتون
المقده اکر امر اولنان دیسه که افندسنه بو قولی بن صتون الدوم کندو نفسنی ایچون افندسی
دخی صاتسه قبول ایتمز اولور افندیسی اوزرینه دا کرکندو نفسیچون دیمسه وکیل اولور

دخی وکیلك اوزرنه بهاسی لازم اولور اول قول ویردوکی بیك اقچه افندیسنك اولور فان قال
اشتریت عبداً للآمر فمات فقال الآمر بل لنفسك صدق الوکیل ان کان دفع الآمر الثمن
اولاً والا فالآمر اکر وکیل بن قولی بکا امر ادنك ایچون الدم دخی الدی دیسه امر ادن بلکه
کندو نفسنك ایچون الدك دیسه وکیل تصدیق اولنور اکر امر ایدن بهای ویرمش ایسه
وکیله واکر ویرمامش ایسه امر ادن تصدیق اولنور وله الرجوع بالثمن علی الآمر دفعه
الی بایعه اولا وکیل ایچون وار در امر ادن دخی بهای الا کرك کندو صاتنه ویرمش اولسون
کرك ویرمامش اولسون وله حبس المبیع من امره لیقبض ثمنه وان لم یدفع ودخی وکیل
ایچون وار در صاتون الدوغی نسنی امر ایدنه ویرمیه حبس ایده بهاسن قبض اتمك ایچون
اکرچه کندو دخی صاتنه ویرمش ایسده فان هلك فی یده قبل حبسه منه هلك علی الآمر
ولم یسقط ثمنه اکر وکیلك النده هلاك اولسه حبسی عزدن اول امر ادن اوزرنه هلاك
اولور بهاسی ساقط اولوب کتمز وبعد حبسه سقط واکر حبس اتدوکدن صکره هلاك
اولسه ساقط اولور زیرا وکیل اوزرنه هلاك اولور ولیس الموکیل بشراء شیء معین
شراؤه لنفسه برمعین نسنه‌یی صاتون المق ایله وکیل اولان ایچون یقدر اول نسنه‌یی کندو
ایچون المق فلو شرا بخلاف جنس ثمن سمی وبغیر النقود او غیره بامره بغیبته وقع له وبحضرته
لآمره اول معین نسنه‌یی صاتون المغه وکیل اولان اکر اول نسنه‌یی امر ادن کمسنه دیدوکی
بها جنسنك غیریله السه ویا برغیری کمسنه بونك امریله السه کندو غایب ایکن
اول وقت اول نسنه وکیلك اولور واکر اول غیری وکیل تقتنده السه وکیله امر ایدنك اولور

وفی غیر عین وهو للوکیل الا اذا اضاف العقد الی مال امره او اطلق ونوی له معین اولمیان نسنده
وکیل اولور الا اولکه وکیل عقدی کندویه امر ایدنك مالنه اضافت اده مثلاً دیکه شونی
بن صتون الدوم حال بوکه اول بنك امر ایدنك در ویا اضافت اتمیه اما امر ایدن ایچون نیت
ایده الدوغی وقت اول وقتده امر ایدنك اولور ویبطل الصرف والسلم بمفارقة الوکیل دون امره
صرف ودخی سلم باطل اولور وکیلك ایرلمسیله مجلسده قبض اولنمدن امر ایدنك ایرلمسیله
اولمز زیرا عاقد ادن وکیل در فان قال بعنی هذا لزید فباعه ثم انکر الآمر اخذه زید فان صدقه
لا یأخذه جبراً الا ان یسلم المشتری الیه اکر برکمسیه دیسه که شونی بکا صات زید ایچون اول
دخی صاتسه صکره زید امر ایدوکنه انکار اتسه زید الور اول نسنه‌یی واکر زید آنك انکارنی
تصدیق اتسه زید انی الیمز جبری له الا اولکه مشتری زیده انی تسلیم ایلسه ومن وکل
بشراء من لحم بدرهم نشتری منوین بدرهم مما یباع منا بدرهم لزم موکله من بنصف بدرهم
برکمسه‌یی وکیل اتسه برکشی براقچیه برمن ات صتون الی ویردی اول کشی دخی ایکی منی براقچیه
صتون السه شول اتدن که برمنی براقچیه صاتلور وکیل ایدنه لازم اولور برمنی یارم اقچیه
ومن اکی یوز اللی یدی درهمدر ودخی درهم یدی بلوکندن بر بلوکده فان امر بشراء
عبدین عینین بلا ذکر ثمن فشری احدهما او بشرائهما بالف وقیمتهما سواء فشری احدهما
بنصفه او باقل صح اکر امر اتسه اکی معین قولی صتون المغه بها انکمز سوزن دخی وکیله
صاتون السه برینی ویا امر اتسه اکسنی بیك اقچیه المغه حال بوکه اکسنك دخی دکری
برابر اولسه دخی برسن السه بشیوزه که بیکك نصفی در یاخود بیکك نصفندن اکسکه

السه بو ایکی صورتده صحیح اولور ودخی امرادن ایچون واقع اولور وبالاکثر لا الاّ اذا شری الاخر
بباقی الثمن قبل الخصومة اکر اول بکه ال دیدوکی اکی قولدم برنی بکلم یاروسندن ارتوغنه
السه اول وقت صحیح اولمز الاّ امکو که اول بر قولی باقی قلان اقچه ایله صتون الا امر ایدن ایله
خصومت اتمزسوزدن فان قال اشتریته بالفٍ وقال الامر بنصفه فان کان الفه الامر صدّق
الامران ساواه والاّ فالامر فان لم یکن الفه وساوي بنصفه صدّق الامر وان ساواه تخالفا
اکر امر اولنان دیسه که بن بونی بیکه الدم امرادن دیسه که یاروسنه الدك اکر امرادن
اکابیکی ورمش ایسه وکیل تصدیق اولنور واکر بیکی ورمامش ولسه دخی اول نسنه بکك
یاروسن دکر اولسه امرادن تصدیق اولنور واکر بلام دکسه اندا یحشرلر اکر اکسیه بله آندا یحر
دعوي لري اوزرنه اکسیه اورتاسنده بیع بوزلور بیع وکیل اوزرنده قالور وکذا فی معیّنٍ لم یسمّ
له ثمنًا فنثراه واختلفا فی ثمنه وان صدّق البایع المامور فی الاظهر کرو بو بخلین بر معیّن نسنه صتون
المغله امر اتسه دخی بها تعین اتمسه دخی امر اولنان کسنه انی السه دخی بهاسنده اختلاف
اتسلر مثلا امر اولنان بله الدوم دیسه امرادن بلکه یاروسنده الدوك دیسه اول وقت
اندا یحشرلر وکچنکبی اکرچه صتان کیشی اول امر اولنانی تصدیق اتسه ظاهر بودرکه کرو اند
یحشرلر **فصـــــل** بو بر فصلدر ولا یصحّ بیع الوکیل وشراءه ممّن تردّ شهادته له
صحیح اولماز وکیلك بیعی وشراسی شول کسنه ایله که انك ایچون شهادتی ردّ اولنور جایز اولمز
مثلا اتاسی وانا سی کبي ویا اوغلی کبی ترجمه قدن اوتري وصحّ بیع الوکیل به بما قلّ او کثر والعرض والنسیه
وبیع نصف ما وکل ببیعه بیع ایله وکیلك بیعی صحیح اولدي کرك از ایله بیع اتسون وکرك چوق

ایله

ایله ودخی قماش ایله بیع اتسنده صحیح اولدي ودخی ورسیله بیع ده صحیح اولدي واخذه رهنا
وکفیلًا بالثمن فلا یضمن ان ضاع فی یده او توی ما علی الکفیل ودخی صحیح اولدي وکیل رهن المق
وکفیل المق بهادن اوتري ودخی وکیل نسنه اودمز اکر رهن النده ضایع اولسه ویا کفیل اوزرنده
اولن هلاك اولسه کفیل اوزرنده هلاك اولمغه صورتی بودرکه شول قاضی وکنه وارسلرکه
آنك مذهبی اصیل بري اولمق اوله کفالتله دخی اول حکم اده اصیل بري اولماسنه دخی کفیله صکره
مفلسلق ولا دخی مال ضایع اوله اول وقت وکیل اوزرنه نسنه لازم اولماز ویقیّد بشراء الوکیل به
بمثل القیمة وبزیادةٍ یتغابن فیها وهو ما یقوم به مقوّم صتون المق ایله وکیل اولانك صاتن
السیء مقیّددر یعنی مشروطدرکه دکونك مثلی ایله صاتون الا ودخی شول مقدار زیاده ایله الاکه
خلق اول مقدار زیادده الدنورا ولا اول شول مقداردرکه قیمته دوتوجیلرك بعضی اول مقدار قیمت
دیرا ولا وتوقّف شراء نصف ما وکل بشرائه علی شراء الباقی شول نسنه انی صتون المغه وکیل قلنه
انك یاروسن صتون المق لغی موقوفدر باقیسن صتون المغه واکر وکیل باقیسنده الاجق اولورسه
جایز اولور والا جایز اولماز ولو ردّ مبیع علی وکیل بعیب یحدث مثله اولا یحدث ببیّنةٍ او نکول
او اقرارٍ ردّه علی امره الا وکیل و بعیب یحدث مثله ولزمه ذلك اکر صاتلان نسنه وکیلك
اوزرنه ردّ اولنسه بر عیب سببله که کرك مثلی عیب حادث اولورا ولسون وکرکسه اولمسون
شاهد طورغورمق ایله ویا اندنی تجمق ایله ویا اقرار ایله اول وقت وکیلده امرادنا اوزرنه
ردّ ایدر الا شول وکیل که اقرار ایده دخی عیبده حادث اولمق جایز اولن عیبلردن اولا اول وکیل
امرادنا اوزرنه ردّ ادمز اول مبیع اول وکیلك اوزرنه لازم اولور فان باع نسیئا امره امر تك

بنقدٍ وقال الوكيل طلّقت صدّق الامر واكر وكيل ور سيه صاتسه دخی مرادن دیسه كه بن
نقد صاتدیو امراتدوم وكيل دیسه كه بلكه مطلق سویلدك مرادن تصدیق اولنور وفی
المضاربة المضارب مضاربه ده مضاربه یه الان تصدیق اولنور یعنی مضاربیه الان
بكسنه ور سیه صاتسه دخی مال اسی بن نقده صات دیو امراتدم دیسه مضاربیه الان بلكه مطلق
سویلدك دیسه مضاربیه الان تصدیق اولنور ولا یصحّ تصرّف احد الوكيلين وحده فيما وكّلا
به الا خصومةٍ وردّ وديعةٍ وقضاء دينٍ وطلاقٍ وعتقٍ لم يعوّضا اكی وكیلدن بری یالكز تصرّف
جایزدكلدر شول وكيل قلندقلری نسنده الا مكر كه خصومت اولا انده جایزدر ردخی امانتی
اشنه ور مكده ودخی بورج اودمكده ودخی طلاقده وعتقده اما بو اكی آخركه عوض ایله اولمیا یعنی
مال اوزرنه اولمیا ولا توكيل وكيلٍ الا باذن امرٍ او بقوله اعمل برائك ودخی صحیح اولماز وكیل
بركسنه وكیل تملك الا كندویه امر ایدننك اذنیله اولور ویا امر ایدن كمسنك وكیله سن رایكله
اشله دیدوكی قولیله اولور فان وكل باذنٍ كان الثانى وكيل الموكل الاول لا الثانى ولا ينعزل
بعزله او بموته وينعزلان بموت الموكل الاول اكر وكيل اولان بركسنه وكیل اتسه كندویه
امر ایدننك اذنیله اول صكره اولنن وكیل اول وكیل ایده ننك وكیلى اولور صكره وكیل ایدننك اولى
یعنی اولكى وكیلك اولمز بلكه موكلك وكیلى اولور ودخی عزل اولنمز وكیل اول عزل اولنمق ایله
ویا وكیلى اولك اولسیله ده عزل ولنمز اما اكسیى بله عزل اولنور اول وكیل ادن الملك ایله وان
وكل بلا اذنٍ فعقد الثانى عند الاول او بغيبته واجازه او كان قدر الثمن صحّ واكر اذنسز
وكیل اتسه دخی وكیل ثانى بیع عقد ایلسه اولكینك قتنده ویا غیبتنده اتسه دخی اولكی جایز كورسه

ویا اولكی

ویا اولكی وكیل بهای تقدیر اتمش اولسه اول وقت عقد صحیح اولور ولا يصحّ بيع عبدٍ او مكاتبٍ
او ذمّى مال صغيرٍ المسلم وشراءه قولك ویا بهایه كسلنك بیعی صحیح اولمز او غلنجقلرنك
مالنی ودخی انكله بیننه اتمسیده صحیح اولمز ویا خراج كذا ركافرك شول كوچك اولوب مسلمان
اولان اوغلنك مالنی بیع اتمك جایزدكلدر ودخی مالیله نسنه صاتون المقده جایزدكلدر

باب الوكالة بالخصومة والقبض

بو باب خصومتله ودخی قبض ایله وكالتك
بیاننه مخصوصدر الوكيل بالخصومة القبض عند الثلاثة كالوكيل بالتقاضي فى
ظاهر الجواب ويفتى بعدم قبضهما الان وكیل خصومت یعنی خصومتدن اوتری وكیل اولان
ایچون واردر قبض اتمك اوچ قتنده یعنی ابو حنیفه وابو یوسف ومحمد رحمة الله تعالى نتكم شول طلبدن
اوتری اولان وكیل ایچون قبضا تمك اولدوغی كبی ظاهر مذهبده اما بو زمانده فتوی اكسنك
بیله قبض اتمسیله ویرلور فى زماننا كثرة فساد اولدوغیچون وللوكيل بقبض الدين الخصومة
لا الذي بقبض العين شول دیتی قبضا تمكه وكیل ایچون یوقدر وعین دن مراد معیّن نسنه
اولوب دین المیاندور امانت كبی مثلا فلو قام حجّة ذي اليد على وكيلٍ بقبض عبدٍ ان موكله
باعه منه يقصر يده ولا يثبت البيع فتقام ثانيا على البيع اذا حضر الغايب اكر ذى اليدك
شاهدی طورسه قولك قبض ایچون وكیل اولاننك اوزرنه وكیل دن كمسنه قلی ذى الیده
صتدیدیو اول وقت وكیلك الی قاصر اولور قولی قبض ادمز اما بیع دخی ثابت اولماز
تا كه كرو صكره غایب حاضر اولدوغی وقت بیع اوزرنه شاهد طوره كما يقصر يد نقل المرأة
والعبد بلا طلاقٍ وعتقٍ لو قام حجّتهما حتى يحضر الغايب نتكم عورتى ودخی قولى الوب

كنمكه وكيل اولانك الى قاصر اولور الوب كيدمز اكر عورتك بوشلغنه وقولك آزادلغنه شاهد
طورسه اما طلاقی و آزادلق ثابت اولمز تاكه غايب حاضر اولا دخی انك حضورنده كرو شهادت
اولنه وصح اقرار الوكيل بالخصومة عند القاضی وعند غيره لا صحيح اولدی خصومت ايچون وكيل
اولانك اقراری قاضی قتنده اما قاضی حضوری اولميان يرده صحيح اولمز كتوكيل رب المال
كفيله بقبض ماله على المكفول عنه نتكم مال اسی ماله كفيل وكيل قلمق لغو صحيح اولماز دخی كبی
كفيل اولدوغی كمسنك اوزرنده مال اسنك اولان نسنه سی قبض ايچون ومصدق التوكيل
بقبض ان كان غريمًا امر بدفع دينه الى الوكيل ثم ان كذبه الغائب دفع الغريم اليه ثانيًا
ورجع به على الوكيل فيما بقی وفيما ضاع لا الا اذا كان ضمنه عند دفعه او دفع اليه على ادعائه
غير مصدق وكالته بر كمسنك قبضنه وكيل اولدوغی تصديق ادن كمسنه اكر بورجلو اولن
كمسه ايسه امر اولنور بورجی وكيله ويره بو صكره اكر غايب يلان در بن وكيل اقدم ديسه اول
بورجلو كمسنه كرو بر دخی اكا ويره دخی وكيله ورده وكن كرو الا اكر طورر سه و اكر ضايع
اولمش ايسه اليمز الا مكر كه وكيله ورددوكی وقت وكيل ضامن قلمش اولا ويا وكيله ورمش
اولا وكيلك وكالتی دعواسن اتدوكی اوزره اما تصديق اتمش اولميا وكالتن وان كان مودعًا
لم يؤمر بدفعها اليه واكر اول قبضنه وكيل اولانك وكالتن تصديق ادر شول يانده امانت
اولان ايسه امر اولنمز امانتی ورمكه وكالت دعوی ايدنه ولو قال تركها المودع ميراثًا
الی صدقه امر بالدفع اليه ولو ادعی الشراء منه لم يؤمر واكر ديسه كه بو امانتی سنده قوين
كمسنه بكا بونی ميراث قودی ديسه دخی يانده امانت قونانده تصديق اتسه وردی بو امر اولنور

واكر

واكر امانت قويان دن بن صاتون الدم ديسه اول يانده امانت قونانده تصديق اتسه وردیو
امر اولنمز ومن وكل بقبض مالٍ وادعی الغريم قبض داينه دفع اليه واستخلف داينه على قبضه
لا الوكيل على العلم بقبض الموكل بر كمسنه وكيل قلنسه بر مالك قبضنه ودخی بورجلو دعوی
اتسه بورج اسی قبض اتدی ديو اول كمسنه ويره مالی دخی بورج اسنه حاضر اولدوغی وقت اندويره
قبض اوزرنه يعنی قبض اتمدوكنه اندويره اما وكيله آند ورميه وكيل ايدنك قبض اتدوكنی بلمدوكنه
ولا يرد الوكيل بعيبٍ قبل حلف المشتری لو قال البايع رضی هو به بر كمسنه بر عيبلو چقان نسنه
رد اتمك ايچون وكيل قلنسه اول كمسنه انی رد ايدمز اكر صاتن كمسنه مشتری بونك عيبنه
راضی اولدی ديسه تا مشتری اند اچمينجه ومن دفع الى آخر عشرةً له فهی بها بر كمسنه بركشيه
اون اقچه ورسه اهلنه خرج اتمكيچون اول كشيده اول كمسنك اهلنه اون اقچه خرج اتسه كندو
اقچه سندن اول اونك يرينه طوور اما قياس بودر كه بونده متبرع اولايدی باب

عزل الوكيل

بو باب وكيلك عزل بيانينه مخصوصدر للموكل عزل وكيله وتوقف على علمه وكيل ادن
كمسنه ايچون واردر وكيلينی عزل اتمك اما عزل موقوفدر وكيلك علمنه ويبطل الوكالة بموت احدهما
وجنونه مطبقًا ولحاقه بدار الحرب مرتدًا وكالت باطل اولور اكسندن بری و موكله دخی
مجنون اولمغله جنون مطبق ايله برای ابو يوسف قتنده وبر يل امام محمد قتنده ودخی اكسندن
مرتد اولوب كافر مملكتنه ارشمكله اما اولی بودر كه ارشدوكنه حكم اولنمقده كوك ايدی تاموت
حكمنده اولمسی مقرر اولايدی وكذا بعجز موكله مكاتبًا وحجره ماذونًا كرو انجلين وكالت باطل
اولور وكيل ادن بهايه كسلمش قول ايسه بهادن عاجز اولمغله ودخی تجاريه اذن ورلمش قول

اولسه تجارتدن منع اتمکله وافتراق الشرکین ودخی شریکلرک ایرلمسیله باطل اولور یعنی

شریکلردن بری برکمسنه‌یی وکیل یلسه مال مشترک حقنده شریکلر ایرلمغله وکالت باطل اولور

وبتصرف الموکل فیما وکل به ودخی وکالت باطل اولور وکیل دن کمسنه کندو اول وکیلی اتدوکی

امرده تصرف اتمکله زیرا مصلحت تمام اولمش اولور **کتاب الدعوی** ٢٧ بو کتاب دعوانک

بیاننه مخصوصدر وهی اخبار بحق له علی غیره دعوا خبر ورمکدر کندونک غیری اوزرنده

اولن حقی له والمدعی من لا یجبر علی الخصومة مدعی شول کمسنه درکه اکا جبر اولمیا خصومت اوزرنه

والمدعی علیه من یجبر مدعی علیه شول کمسنه درکه خصومت اوزرنه اکا جبر اولنه وهی انما تصح

بذکر شیء علم جنسه وقدره وانه فی ید المدعی علیه دعوی صحیح اولمز الا بر جنسی وقدری

معلوم نسنه ذکر اتمکله ودخی اول نسنه مدعی علیه النده در دیمکله صحیح اولور وفی المنقول

یزید بغیر حق واکر دعوی شول بر یردن بر یره نقل اولنور نسنده اولسه بغیر حق لفظنی زیاده

اده دعوا سنده یعنی مدعی علیه النده دورحق سوز دیه وفی العقار لا تثبت الید الا بحجة او علم

القاضی برکمسنک النده اولمسی ثابت اولمز الا شاهد ایله ویا قاضینک علمیله اولن مجرد مدعی

علیه تصدیق اتمسیله اولمز والمطالبة به واحضاره ان امکن لیشیر الیه المدعی والشاهد

والحالف وذکر قیمته ان تعذر والحدود الاربعة او الثلاثة فی العقار واسماء اصحابها ونسبهم

الی الجد دعوی صحیح اولمز الا اول نسنه طلب اتمکله ودخی حاضر اتمکله اکر احضار ممکن ایسه تا که

اکا اشارت اده مدعی ودخی شاهد ودخی آند ایچن واکر حاضر قلمق ممکن اولمسه قیمتنی ذکر اتمکله

صحیح اولور ودخی دردحدنی ویا اوچ حدنی ذکر اتمکله صحیح اولور یرده ودخی اول حدلرک صاحبلرک

ادلرنی

ادلرنی ذکر اتمکله ودخی نسبلرنی ذکر اتمکله دده لره وارنجه واذا صحت سأل القاضی الخصم عنها

فان اقر حکم یعنی چونکه دعوی صحیح اوله قاضی خصمه صورر دعوی دن اکر اقرار ادرسه حکم اده وان انکر

وسأل المدعی بینة فان اقام قضی علیه فان لم یقم حلفه ان طلبه خصمه ویا خصم انکار

ایدر ایله اولسه قاضی مدعیدن شاهد استیه اکر مدعی شاهد طورغرسه اوزرنه

حکم اده واکر طورغرمزسه اندوین اکر خصمی طلب ادرسه فان نکل مرة او سکت بلا آفة

وقضی بالنکول مرة وصح وعرض الیمین ثلاثا ثم القضاء احوط واکر خصم اندایچمکدن نکول

اتسه یعنی دیسه اند ایچمزدن بوکره ویاد عنسه آفتسز یعنی عذرسز دلسزلک کبی وصاغرلق کبی

مثلا دخی قاضی نکولیله حکم اتسه صحیح اولور اما اوچ کره یمین عرض ایدوب ودخی صکره حکم

اتمکده احتیاطا رتو قدر ولا یرد الیمین علی المدعی وانه نکل خصمه مدعی اوزرنه یمین

دندورلمیه اکرچه خصمی نکول اتسه ده ولا یحلف فی نکاح ورجعة وفیء فی ایلاء واستیلاد

ورق ونسب وولاء وحد ولعان اندورلمز نکاحده ورجعتده وایلاده جماع ایدوب

فی اتمکده وام ولد اتمکده وولاء دعویده اندورلمز ویحلف السارق وضمن ان نکل ولم یقطع

اوغریه اندورلر اکر نکول اتسه اوده ر اما الی کسلمز وکذا الزوج اذا ادعت طلاقا قبل الدخول

لانه یحلف فی الطلاق اجماعا فان نکل ضمن نصف مهرها کرو انجلین اندویرلر قچن عورت

طلاق دعواسن اتسه جماعدن اول زیرا طلاقده اندویرلور بالاتفاق واکر اندن نکول اتسه

یاروم مهرینی اودر عورتک وکذا فی النکاح اذا ادعت هی مهرها وفی النسب اذا ادعی حقا

کارث ونفقة وغیرها کرو انجلین نکاحده اندورلور قچن عورت مهردن دعوی اتسه

ودخی نسبده ده اندورلور اکر برجق دعوی اتسه میراث کبی ونفقه کبی وبو کسنک غیری کبی مثلا
رجوع ممتنع کبی وکذا منکر القود فان نکل فی النفس حبس حتی یقر او یحلف وفیما دونها یقتص
کرو الخلین قصاصه انکار ایدنه اندویرلور اکر نکول اتسه فانده اولان قصاصده حبس اولنور
تا اقرار ایدوب تا انداجنجه اما قاندن غیری قصاصده اکبی مثلا نکول اتدوکی کبی قصاص
اولنور فان قال لی بینة ظاهرة وطلب خلف الخصم لا یحلف ویکفل بنفسه ثلثة ایام فان ای
لازمه والغریب قدر مجلس الحکم ولا یکفل الا الی آخر المجلس اکر مدعی دیسه که بنوم حاضر
شاهدوم وار یعنی شهرده ودخی خصمنه اندویرمک استسه اندورلمشی بلکه نفسنه اوج
کونه کفیل النور واکر کفیل ورمکدن ابا اتسه مدعی کا ملازم اولا قاضی محکمه اوتوردغی
مقداری ودخی غریبدن کفیل النمیه الا قاضینک مجلسی تمام اولنجیه دکن النه والحلف
بالله لا بالطلاق والعتاق فان الح الخصم قیل صح بهما فی زماننا اند الله تبارک وتعالیه
اولور طلاقه وعتاقه اندا اولمز واکر خصم الحال اتسه اندورمکا قاضیه ابرام اتسه بعضلر
اکی سنده اند صحیح اولور بزوم زمانمزده ویغلظ بصفاته لا بالزمان والمکان اند تغلیظ
وتشدید اولنور الله تبارک وتعالینک صفاتیله مثلا دیمک کبی که بالله الطالب الغالب
المدرک المهلک الحی الذی لا یموت ابدا اما زمانیله ومکانیله تغلیظ اولنمز مثلا کون
اکندو نمازندن صکره اندورمک کبی ویا جامعده منبر قتنده اندرمک کبی وخلف الیهود
بالله الذی انزل التوریت علی سیدنا موسی علیه السلام والنصرانی بالله الذی انزل
الانجیل علی سیدنا علی عیسی علیه السلام ویهودیه اندورلجک شیله دیله بالله الذی

انزل

انزل التورية علی موسی علیه السلام دیو ودخی قوم نصرانیه اندورلور بالله الذی انزل انجیل
علی عیسی علیه السلام دیو والمجوسی بالله الذی خلق النار والوثنی بالله ولا یحلفون فی
معابدهم ودخی اوده طبانه اندویرله بالله الذی خلق النار دیو ودخی بوته طبانه اند
ویرله بالله دیو وکافره اندویرلمز عبادتخانه لرنده ویحلف علی الحاصل فی البیع و
النکاح بالله ما بینکما بیع قایم او نکاح قایم فی الحال وفی الطلاق وما هی باین منک الان
اندویرلور حاصل اوزرینه بیعده ونکاحده یعنی اندویرله که بالله اورتکرده شمدکی حالده قایم
در بیع یوقدر دیو ویا شمدکی حالده قایم در نکاح یوقدر ودخی طلاقده شو عورت سن
الان باین دکلدور دیو وفی الغصب ما یجب علیک رده ودخی کوجله النده اندویرلور
که بالله شونک ردی اوزرکه واجب دکلدور دیو لا علی السبب بالله ما بعته ونحوه
سبب اوزرنه اندویرلمز یعنی اندورلمز که بالله شونی صتمدک دیو ودخی بوکا بکزر نسنیه
الا اذا تکرک النظر للمدعی فیحلف علی السبب کدعوی شفعة بالجوار ونفقة مبتوتة
والخصم لا یراهما الا مکر که مدعیه نظر ترک اولنمق لازم کله یعنی ضرر لازم اوله وقت
سبب اوزرنه اندویرلور مثلا شفعه دعوی اتمک کبی جوارله ودخی باین طلاق بوشش
اولاندن نفقه سن دعوی اتمک کبی حال بوکه خصم بوا کوسن کورمیه کند ومذهبنده یعنی
برکسنه جوارنده صاتلدن اوده شفعه دعوی اتسه خصم اندویرلور سبب اوزرنه
یعنی بو اوی سن صتون الملدک دیو اما شفعه واجب اولمدوغنه اندویرلمز زیرا کند ومذهبنده
شفعه یی جوار یوقدر وکرو بو خلین اکر بر عورت باین طلاق یوشنسه دخی نفقه دعوی

اتسه اندورلور خصمه سبب اوزرنه یعنی بو عورتی باین طلاق بوشامدک دیو اما نفقه سی

واجب اولدوغنه اندورلمز زیرا کندو مذهبنده باین بوش اولنه نفقه یوقدور وکذا فی سبب

لایرتفع کعبد مسلم یدعی عتقه وفی الامة والعبد الکافر علی الحاصل کرو بو بخلین سبب اوزرنه

اندورلور شول سببده که مرتفع اولورکدر اولمیه مثلا شول مسلمانی قولکه ازادلق دعوی ایدر

آنی افندسنه اندورلور ازاد اتمدوکنه زیرا ازادلق مسلمان قول حقنده زایل اولورنسنده دکلدر

اما جاریه ده وکافر قولده حاصل اوزرنه اندورلور یعنی الان ازادلو دکل ایدوکنه اندورلور

ویحلف علی العلم من ورث شیئا فادعاه آخر بوکمسنیه بر نسنه میراث دکنسه بر آخر کمسنه

کلوب انی دعوی اتسه اندورلور اول کمسنیه علم اوزرنه انک ایدوکن بلمدوکنه وعلی البتاة

ان وهب له او اشتراه بر کمسنه بر نسنه بغشلنسه ویاخود اول نسنه‌یی صتون السه دخی

آخر کلوب انی دعوی اتسه اندویرلور اول کمسنیه قطع اوزرنه یعنی انک ملکی دکل ایدوکنه

وصح فداء الحلف والصلح منه ولا یحلف بعده صحیح اولدی اندی فدی اتمک یعنی بر مقدار

نسنه ویرب مدعیه اندورممک ایچون مدعی دخی قبول اده ودخی صلح اتمکده صحیح اولدی یعنی

مدعیه دیه که شولقدر نسنه‌یه اندی صلح اتدوم اول دخی قبول اده ودخی بوفداذن صکره

وصلحدن صکره مدعی خصمنه آندویرم والله اعلم باب التحالف بو باب اندا چمکک

بیاننه مخصوصدر ولو اختلفا فی قدر الثمن او المبیع حکم لمن برهن وان برهنا حکم لمثبت

اکر اختلاف ادشلر بهانک مقدارنده ویا صاتلان نسننک مقدارنده کم شاهد طورغرسه

اکا حکم اولنور واکر ایکسی بله طورغرسه اکا حکم اولنور واکر ایکسی بله طورغورسه زیاده اثبات

ایدنه

ایدنه حکم اولنور فان اختلفا فیهما فحجة البایع فی الثمن وحجة المشتری واکر ایکسنده بله اختلاف

ادشلر صاتنک اولی دربها حقنده ومشترینک شاهدی اولیدر صاتلان نسنه حقنده

وان عجزا رضیا بدعوی احدهما والا تحالفا ویحلف المشتری اولا وفسخ القاضی البیع ومن

نکل لزمه دعوی الاخر واکر ایکسی بله عاجز اولسلر اوج صورتدن شاهد طورغورمقدن

راضی اولالر برینک واکر راضی اولمزلر ایسه انداچیشلر اول مشتری اندایچه دخی انداچدکدن

صکره قاضی اورتالرنده بیعی بوزه هر قنغیسی که آنددن دونه اول برینک دعواسی اناک اوزرنه

لازم اولور ولا تحالف فی الاجل وشرط الخیار وقبض بعض الثمن وحلف المنکر انداچیشمک

یوقدور اکر اختلاف ادرلری مدتده اولسه ودخی مخیرلق شرط اولمقده اولسه ودخی بهانک بعضی

قبض اتمکده اولسه بلکه همان انکارده اندویرلور ایچی ولا بعد هلاک المبیع وحلف المشتری

ولا بعد هلاک بعضه الا ان یرضی البایع بترک حصة الهالک ودخی انداچیشمک

یوقدر صاتلان نسنه هلاک اولدقدن صکره بلکه همان مشتریه ویرلور اند ودخی

بعضیسی هلاک اولدقدن صکره ده یوقدور الا مکر که بایع راضی اوله اول هلاک اولانک

حصه سی ترک ایدوب اندن اوتوری هیچ نسنه المغه ولا فی بدل الکتاب ولا راس المال

بعد اقالته وصدق المسلم الیه ان حلف ولا یعود السلم ودخی انداچشمک یوقدر بهایه

کسیلن قول اوزرنه لازم اولن مالده ودخی سلمک راس مالنده ده یوقدر اقاله اشدکدن

صکره یعنی بیعی بوزشدقدن صکره بلکه مسلم الیه یعنی سلمده بایع اولان کمسنه تصدیق

اولنور اکر انداچسه دخی سلم کرو عودت اتمز بلکه اقاله مقرر اولور ولو اختلفا فی قدر

الثمن بعد اقالة البيع تخالفا وعاد البيع واكر اختلاف اتسلر بهانك مقدارنده اقاله

اندقدن صكره يعني بيعي بوزدقدن صكره اندا ايچشسلر دخي بيعي كرو بر ينه كله ولو اختلفا

في بدل الاجارة او المنفعة قبل قبضها تخالفا وترادا وخلف المستأجر اولا ان اختلفا

في الاجرة ان اختلفا في المنفعة واي نكل ثبت وقول صاحبه واكر اختلاف اتسلر اجرتده

ويا منفعتده قبض اتمزسوزن اندا ايچشلر دخي رد ادشلر اجاره امّا اول اجاريه دوتنه

اندوبرله اكر اجرتده اختلاف اتسلر واكر منفعتده اختلاف اتسلر اوّل اجرته ورنك

اندايچه هر قنغيسي كه اندن دونسه اول بر بولداشنك قولي ثابت اولور امّا منفعتده اختلاف

صورتي بودركه بري مثلا بر آيه اون اقچيه اجرته عقد اولندي دير اول بري آكي ايد اون

اقچيه اجرته عقد اولندي دير واي برهن قبل وان برهنا حجة الموجر اولي ان اختلفا

في الاجرة وحجة المستأجر ان اختلفا في المنفعة اجرتده ومنفعتده اختلاف ايدنلرك

هر قنغيسي كه شاهد طورغوره مقبول اولور واكر ايكسي بله شاهد طورغورسه اجاره ورنك

شاهدي مقبول اولي در اكر اجرتده اختلاف اتسلر واكر منفعتده اختلاف اتسلر اجرته

آلانك شاهدي اوليدر وحجة كل في فضل يدعيه ان اختلفا فيهما واكر هم اجارده

وهم منفعتده اختلاف اتسلر هر بر بنك شاهدي اوليدر شول رتوقده كه اني دعواي

ادرمثلا اجاريه ويرن دير كه بر يله ايكي يوز اقچيه ويردم امّا اجاريه الان دير كه

ايكي يله يوز اقچيه الدوم اول وقت اجاره ايكي يله ايكي يوز اقچيه اولور اكر ايكسي بله بيّنه

طورغورسه ولا تخالفا ان اختلفا بعد قبض المنفعة والقول للمستأجر وبعد قبض بعضها

تخالفا

تخالفا وفسخت فيما بقي والقول للمستأجر مضى اندا ايچلمه يوقدور اكر منفعتي قبض اتدوكدن صكره اختلاف

اتسلر بلكه قول اجاريه الانكدر اولور واكر منفعتنك بعضسني قبض اتدوكدن صكره اختلاف

اتسلر اندا ايچشلر دخي اجاره بوزله باقي قلاننده امّا كچنده قول اجاريه الانكدر فان

اختلف الزوجان في متاع البيت فلها ما صلح لها وله ما صلح له اولهما وان مات احدهما فالمشكل

للحيّ اكر ارله عورت اختلاف اتسلر اوك اسبابنده شول نسنكه عورته يارار اوله اول عورتك

اولور يميني ايله ودخي شول نسنه كه اره يارار اوله ويا خود هم اره وهم عورته يارار اوله اول

اوك اولور يميني ايله واكر برسي السه شول مشكل اولان يعني هم اره وهم عورته يارين قلاننده اولور

يميني ايله وان كان احدهما عبدا فالكل للحر في الحيوة وللحي بعد الموت واكر برسي قول اولسه

كلسي حرك اولور صاغلقده امّا اولدقدن صكره صاغ قلانك اولور

فصل

بو بر فصلدر ولو قال ذو اليد هذا شيء اودعنيه او اعارنيه او اجرنيه او رهنيه زيد او

غصبته منه وبرهن سقطت خصومة المدعي واكر ذو اليد ديسه كه بو نسنه بكا زيد امانت

قودي ويا عاريته ويا اجاريه ويردي ويا رهن قودي ويا خود ديسه كه بن بوني زيددن

كوجله الدوم ودخي بو يدوكلري اوزره شاهد طورغورسه مدعينك خصومتي ساقط اولور

وان قال شريته من الغايب او قال المدعي غصبته او سرقته او سرق مني لا وان برهن ذو اليد

على يداع زيد كما لو قال الشهود اودعه من لا يعرفه بخلاف قولهم تعرفه بوجهه لا باسمه ونسبه

واكر ذو اليدين بوني غايبدن صتون الدوم ديسه ويا مدعي ديسه كه سن بوني بندن كوجله

الدك ويا اوغرلدك ويا بوبندن اوغرلنمشي ايدي اول وقت خصومت ساقط اولمز اكرچه ذو اليد

شاهدده طوغورسه زید امانت قودوغنه نتکم شاهدلر بونی ذوالیدده امانت قودی بو بلمدوکمز
کمسنه دیسلر خصومت ساقط اولمدوغی کبی اما شونلک خلافنده که شاهدلر دیسلر که بلورز
کو رجلک اما ادن ودنسین بلمروز اول وقت خصومت ساقط اولور ولو قال ابتعته من زید وقال
ذوالید اودعینه هو سقطت بلا حجة الا اذا برهن المدعی ان زیداً وکله بقبضه واکر مدعی
دیسه که بن بونی زیددن صتون الدوم ذوالید دخی دیسه که زید بونی بنده امانت قودی
اول وقت خصومت ساقط اولور ذوالید شاهد طورغورمز سوزن الا مکر که مدعی شاهد
طورغوره زید بونک قبضنه کندی وکیل اتدوکنه اول وقت دعوی ساقط اولمز **باب**

دعوی الرجلین بو باب اکی ارک دعواسی بیاننه مخصوص دور حجة الخارج فی الملک المطلق
احق من حجة ذوالید وان وقت احدهما فقط خارج اولنک بینه سی یعنی ذوالید اولمیانک بینه سی
اولیدر ذوالیدک بینه سندن ملک مطلقده یعنی مجرد مملکدر دیوب سبب ملکی بیان اتمدوکنده
اکرچه اکسندن بری وقت بیان اتسده ولو برهن خارجان علی شیء قضی به لهما اکر اکی خارج
بینه طورغورسه بر نسنه اوزرنه اول نسنه حکم اولنور اکسنه بله فان برهنا فی نکاح سقطا وهی
لمن صدقته اکر اکی کسلر نکاحه شاهد طورغورسلر اکسیده ساقط اولور ودخی عورت قنفسن
تصدیق ادرسه انک اولور فان ارخا فالاول احق واکر نکاح اوزرنه بینه طورغورنلرنک اکسی بله تاریخ
بیان اتسلر ایلرو اولن اولیدر فان اقرت لمن لا حجة له فهی له فان برهن الاخر قضی له اکر عورت
شاهدی اولمیانه اقرار اتسه عورت انک اولور اول بری شاهد طورغورسه اکا حکم اولنور ولو برهن
احدهما وقضی له ثم برهن الاخر لم یقض له الا اذا اثبت سبقه کما لم یقض بحجة الخارج علی ید ظهر

نکاحه

١٨٦

نکاحه الا اذا اثبت سبقه اکر بری شاهد طورغورسه دخی اکا حکم اولنسه وصکره اول بری شاهد
طورغورسه اکا حکم اولنمز الا مکر که بو صکره شاهد طورغورن کمسنه کندونک نکاحی ایلرو ایدوکن
اثبات ایده نتکم شول خارجدن اولنک شاهدیکه حکم اولنمز شول ذوالیدک اوزرنه که انک نکاحی
ظاهر ایدی الا مکر که خارجدن اولن اثبات ایده کندو تاریخینک ایلرو ایدوکن فان برهنا علی شراء
شیء من ذی ید فلکل نصفه بنصفه او ترکه وبترکه احدهما بعد ما قضی لهما لم یأخذ الاخر کله
اکی کسنلر شاهد طورغورسلر بر نسنه یی ذوالیددن صتون الدقلرینه هر بری اول نسنه نک یاریسنی
یاری بهایه دلرسه الاویا دلرسه ترک ایده اما اکسنه حکم اولندقدن صکره بری الیمز کلسن اول
بری ترک اتمکله ان ارخا ولذی ید وهو للسابق ان لم یورخا او ارخ من لا ید له ولذی وقت
ان وقت احدهما لا الاخر صتون الدق دیو شاهد طورغوردقلری نسنه یا تاریخی ایلرو اولانک
اولور اکر تاریخ بیان اتسلر ودخی شول اول قبض ادوب ذوالید اولانک اولور اکر اکسنده تاریخ
بیان اتسلر ودخی شول وقت بیان ایده نک اولور واکر بری وقت بیان اتسه دخی بری اتمسه و
مبیع بری ذوالید اولمسه والشراء احق من هبة وصدقة مع قبض صتون المق اولیدر بخششدن
وصدقدن که قبض ایله اوله والشراء والمهر سواء صاتون المق ایله مهر برابردور فان برهنا
خارجان علی ملک مورخ او شراء مورخ من واحد او خارج علی ملک مورخ وذو ید علی ملک
اقدم فالسابق احق اکر اکی خارج کمسلر بینه طورغورسه لر تاریخ بیان اولمش ملک اوزرنه و
یا بر کمسندن صاتون المق اوزرنه طورغورسلر تاریخ بیان ایله ویا خارج تاریخی بیان اولمش
ملک اوزرنه طورغورسه ذوالیدانک تاریخندن ایلرو ملک اوزرنه طورغورسه بو صورتلرده ایلرو

اولان اولیدر وان برهنا علی الشراء متفق تاریخهما من آخر او وقت احدهما فقط استویا اکر
اکی کمسنه‌لر شاهد طورغورسه‌لر بری بر کمسنه‌دن صاتون الدوغنه اول بری آخردن صاتون الدوغنه
تاریخلریده متفق اولسه ویا بری وقت بیان اتسه انجق بو اکی کمسنه برابر اولورلر فان برهن خارج
علی ملك وذو ید علی الشراء منه او برهنا علی سبب ملك لا یتکرر کالنتاج وحلب لبن او اتخاذ
جبن ولبد وجز صوف فذو الید احق اکر خارج ملکه اوزرنه شاهد طورغورسه ذو الید اول
خارجدن صاتون الدوغنه اوزرنه شاهد طورغورسه یاخود اکسیله شاهد طورغورسه
لر سبب ملك اوزرنه که اول سبب تکرار اولمیه دوغمق کبی مثلا بر کتن دوغدی بردخی دوغمز
ودخی سودی صغمق کبی ودخی بنیر اتمك کبی ودخی کچه اتمك کبی ویوك قرقمق اول وقت ذو الید
اولیدر ولو برهن کل علی الشراء من الاخر بلا وقت سقطا وترك المال فی ید من معه
اکر خارجدن وذو الیددن هر بری شاهد طورغورسه اول بر ندن صاتون الدوغنه وقت
بیان اتمزسه اکی بینه یله ساقط اولور ودخی مال ترك اولنور ذو الیدك النده ولا یرجح
بکثرة الشهود شاهد چوق اولمغله بر طرف ترجیح اولنمز ولو ادعی احد الخارجین نصف
دار والاخر کلها فالربع للاول وقالا الثلث والباقی للثانی وان کانت معهما فهی للثانی نصف
بقضاء ونصف لا به اکر اکی خارج کمسنه‌نك بر ایدارك یاروسی دعوی اتسه وبری کمسنه
دعوی اتسه درتده بری اولکنك اولور اما امامین قتنده اوچده بری اولکنك اولور
وباقیسی صکره‌غنك اولور واکر دار اول کمسنه‌لك النده اولسه دار اول صکره‌غینك اولور
یاروسی قضا ایله ویاروسی قضاسز یعنی یاروسی صکره‌کینك النده اکا نزاعی یوق کمسنه‌نك

اما

اما اول بری که یاری دعوی ایدنك النده در انك حقنده صکره‌غینك بینه‌سی اولیدر زیرا خارجدن
ایله اولسه اول دخی انك اولور قضا ایله ولو برهن خارجان علی نتاج دابة وارخا قضی لمن وافق
وقته سنها وان اشکل فلهما اکر اکی خارج کمسنه‌لر بینه طورغورسه‌لر بو طوارك اوزرنه یعنی هر بری
بنوم یانمده طوارمدن طوغدی دیو دخی تاریخده بیان اتسه‌لر شونك ایچون حکم اولنور که انك
تاریخی طوارك یاشنه موافق اوله واکر بلنمسه اکسنك اولور فان برهن احد الخارجین علی غصب
شیء والاخر علی ودیعة استویا اکر اکی خارجك بر سی بینه طورغورسه ذو الید بونی بندن کوجله
الدی دیو اول بر سی بن بونی ذو الیدده امانت قودم دیو اول وقت اکسیده برابر اولور یاروسی انك اولور
ویاروسی دخی اول برینك اولور والّابس احق من اخذ الکم والراکب احق من اخذ اللجام ومن فی
سرج من ردیفه وذو حملها ممن علق کوزه منها وبر کیمکی کیه‌دوزن اولیدر یکینه یاپشی دوردندن
ودخی طواره بنوب دورن اولیدر ویا ننه یاپشو دوردندن ودخی اکر ایچنده اولان اولیدر ارتلشندن
ودخی طوارك ردنده یکی اولان اولیدر شول اوزرنه بردف آصاندن وجالس البساط والمتعلق به
سواء لمن معه ثوب وطرفه مع آخر خالیسنك اوزرنده اوتران ایله باشی طودان برابردر شول کمسنه
کبی که انکله بر بینر اولا دخی اول بر طرفی بر غیری ایله اوله فالقول للصبی یعتبر فی انا حر فان قال
انا عبد فلان قضی لمن معه لمن لا یعتبر شول اوغلان که تعبیر اتمکا قادر اولا یعنی سوزن تعقل
ادرا ولا قول اول اوغلانکدور بن حرم دیدوکنده واکر بن فلانك قولیم دیسه اول وقت اول النده
اولدوغی کمسنه‌یه حکم اولنور فلانك دیدوکی سوز معتبر اولمز نتکم شول تعبیره قادر اولمین
ذو الیده حکم اولندوغی کبی والحایط لمن جذوعه علیه او متصل ببنائه اتصال تربیع لا لمن

له علیه هر ادي دیوار شول اوزرنده استوانی اولانکدر ویا شول کندونك بناسنه اتصال تربیع
ایله متصل اولانکدور امّا شول دیوارك اوزرنده هرادیسی اولانکدکلدر واتصال تربیع اول
درکم بو دیوارك کرپجی اول بر دیوارك کرپجنه صوقشه ودخی هرادي شول اوستون اوزنه قونن
مرتکلره دیرلر بل بین الجارین لو تنازعا هرادیه اعتبار دیو قدر بلکه ایکی قوکشونك اورتاسنده
اولور شول دیوارکه انك اوزرنده بونلرك هرادیسی اولا و برینك هیچ نسنسی اولمیا اکو نزاع اتسلر
بو دیوارده وذو بیتٍ من دارٍ لذي بیوتٍ منها في حق ساحتها بر داردن براوي اولان شول
داردن بجه اولري اولان کبی در حولیسی حقنده یعنی بر دارده بجه اولري اولسه بري برکمسنك
اولسه باقیسی بر آخرك اولسه حولیده برابر اولورلر ارض ادّعی رجل انها في یده وآخر کذلك
وبرهنا قضي بیدهما بریري برکمسنه دعوي اتکه النده در و بر آخر کمسنه دخی کرو بو بنجلین دعوی
اتدي دخی بیّنه طورغوردلر حکم اولنور اکسی بله ذو الید اولمق ایله فان برهن احدهما
او کان لبّن فیها او بنی وحفر قضي بیده و اکر بري بیّنه طودغورسه ویا بري اول یرده
کرپج اتمش اولسه ویا قیو قازمش اولسه حکم اولنور انك دو الید لغیله باب دعوي
النسب بو باب نسب دعواسنك بیاننه مخصوص در مبیعة ولدت لاقل من نصف حولٍ
مذ بیعت فادّعی البایع الولد ثبت نسبه منه وامیّتها ویفسخ البیع ویردّ الثمن وان ادّعاه
المشتري مع دعوته او بعدها بر صاتلن جاریه ولدکتورسه یادم یلدن اکسکده صا
تلدوغی زماندن دخی صاتن کمسنه دعوي اتسه ولدي بندندر دیو اول ولدك نسبی
ثابت اولور اول کمسنه دن ودخی جاریه نك امّ ولد اولمسیده ثابت اولور ودخی اولن بیع

بوزلور و بهاسی کرو مشتري یه رد اولنور اکرچه اول ولدي مشتري بندندر دیو دعوی اتسه ده
صاتنك دعواسیله ویا انك دعواسندن صکره وکذا لو ادّعاه بعد موت الام بخلاف موت
الولد کرو بو بنجلین در اکر ولدي دعوا اتسه اناسی اولدقدن صکره امّا ولدك اولمسنك خلافینه
که اکر ولد اولدقدن صکره دعوی اتسه نسب ثابت اولمز ولو ادّعاه بعد عتقها ثبت نسبه
ویردّ حصّته من الثمن وبعد عتقه ردّت دعواه و اکر ولدي جاریه ازاد اولدقدن صکره دعوی اتسه
ولدك نسبی ثابت اولور ودخی بهادن ولدك حصّه سی رد اولنور مشتري یه امّا اوغلان ازاد اولدقدن
دن صکره دعواسی صاتنك رد اولنور کما لو ولدت لاکثر من نصف حولٍ و اقل من سنتین
او ولدت لاکثر من سنتین الّا اذا صدّقه المشتري نتکم رد اولنوردي صاتنك دعواسی اکر
جاریه ولدي صاتلدوغی زماندن یادم یلدن ارتوقده و اکی یلدن اکسکده کتورسه ویا اکی
یلدن ارتوقده کتورسه الّا مکرکه مشتري انی تصدیق ایلیه و اذا صدّق فحکم القسم الثاني
کالاول وفي الثالث لم یبطل بیعه وهي امّ ولده نکاحًا قچنکه مشتري انی تصدیق ایده اولوقت
اکنجی قسمك حکمی یعنی یادم یلدن ارتوقده و اکی یلدن اکسکده طورغردغنك حکمی اول قسمك حکمی
کبي اولور یعنی یادم یلدن اکسکده ولد کتوردوکینك حکمی کبی در یعنی نسب ثابت اولور ودخی جاریه
امّ ولد اولور ودخی بیع بوزلور بهاسی مشتري یه رد اولنور امّا اوچنجی قسمده یعنی اکی یلدن ارتوقده
دوغردوغنده بیع باطل اولمز جاریه صاتنك امّ ولدي اولور نکاح یوزندن ولو باع من ولد
عنده ثم ادّعاه بعد بیع مشتریه صحّ نسبه وردّ بیعه اکر برکمسنه کندو یاننده طوغن قلنی
صاتسه دخی کندودن الان کمسنه ده بر آخر صاتدوکدن بو بندندر دیو دعوي اتسه صحیح اولور

نسبی ودخی بیعی رد اولنور وکذا لو کاتب الولد او الام او رهن او اجر او زوجها ثم ادعاه و
کرو بونجلین نسب ثابت اولور اکر اول کمسنه ولدی بهایه کسسه ویا اول کمسنه ولدک اناسی بهایه
کسسه ویا ولد ایله اناسندن برسنی رهن قوسه ویاخود اجاریه ودسیه ویا اناسنی نکاحلندرسه دخی صکره
اول کمسنه بو ولد بندندر دیو دعوی اتسه ولو باع احد التوءمین ولد عنده واعتقه مشتریه ثم
ادعی البایع الآخر ثبت نسبهما منه وبطل عتق المشتری بر کمسنه شول قتنده طوغن اکیزکء برنی
صاتسه دخی صاتون الان کمسنه انی ازاد اتسه دخی صکره اول صاتن کمسنه اول صاتمیانی بندندر
دیو دعوی اتسه اکسنکم بله نسبی ثابت اولور اول بایعدن ودخی مشترینک ازاد تمسی باطل
اولور ولو قال الصبی معه هو ابن زید ثم قال هو ابنی لم یکن ابنه وان جحد زید بنوته واکر بر
کمسنه یاننده غی اوغلانه بو زیدک اوغلیدر دیسه دخی صکره بنم اوغلمدر دیسه اول کمسنک اوغلی
اولمز اکرچه زید کندو اوغلیدوکنه انکار ده اتسه ولو کان مع مسلم وکافر ولد فقال المسلم
هو عبدی وقال الکافر هو ابنی فهو حر ابن للکافر واکر بر مسلمان ایله بر کافرک یاننده بر اوغلان
اولسه دخی مسلمان دیسه که بو بنم قولمدر وکافر دخی دیسه بو بنم اوغلمدر اول اوغلان حر اولور
وکافرک اوغلی اولور ولو قال زوج امرأة لصبی معهما هو ابنی من غیرها وقالت ابنی من غیره فهو
ابنهما واکر بر عورتک اری اول کسنک یاننده اولان اوغلان ایچون دیسه بو بنم اوغلمدر
بو عورتک غیرندن واول عورت دخی دیسکه بو بنم اوغلمدر بوارک غیرندن اول اوغلان
اکسنک بله اوغلی اولور ولو ولدت امة مشتراة واستحقت غرم الاب قیمة الولد یوم
یخاصم وهو حر واکر بر صاتون النان جاریه ولدکتودسه دخی جاریه بر کمسنک چقسه بابا غرامت

چکر

چکر یعنی اودر اوغلانک شول خصومت اولدوغی کونده کی نیسه انی ودخی اوغلان حر اولور
فان مات الولد فلا شیء علی ابیه وترکته له واکر اوغلان اولسه باباسی اوزرنه نسنه لازم اولمز
ودخی اوغلانک ترکسی باباسنکدر ولو فان قتله ابوه او غیره غرم الاب قیمته ورجع بهاکنمن
ها علی بایعه لا بالعقر اکر اوغلانی باباسی اولدورسه ویا غیری کمسنه اولدورسه باباسی اودر
اوغلانک قیمتنی دخی بوده جاریه یی صاتندن الور بو اوده دوکی قیمتنی نتکم جارینک بهاسنی الدوغی
کبی اول صاتندن اما اول جارینک استحقاقی کمسیه ودردوکی مهری الیمز صاتندن کمسندن
زیرا اول مهر کندونک استمتاع مقابلسندهدر **کتاب الاقرار** ٢٨ بو کتاب اقرارک
بیاننه مخصوصدر هو اخبار بحق لاخر علیه اقرار خبر ورمکدر بر کمسنک کندو اوزرنده
اولن حقی اله وحکمه ظهور المقر به لا انشاؤه فصح الاقرار بالخمر للمسلم لا بطلاق او اعتاق
مکرها بو اقرارک حکمی شول اقرار اولنان نسنه نک ظاهر اولمسیدر اما اقرار اولنان نسنه اول
حالده وجوده کتورمک دکلدر انک ایچون درکه صحیح اولدی اقرار خمر ایله بر مسلمان ایچون
اکر انشا اتمک ایمش سه صحیح اولمزادی زیرا مسلمانه خمری تملیک اتمک صحیح دکلدر اما صحیح
اولمدی طلاق قیله وعتاق ایله اقرار اتمک کوجیله اکر انشا اتمش سه صحیح اولوردی زیرا کو
جله اولان انشا صحیحدر ولو اقر حر مکلف بحق معلوم او مجهول صح ولزمه بیان ما جهل
بماله قیمته اکر اقرار اتسه بر حر مکلف یعنی عاقل بالغ بر حق معلوم ایله ویا مجهول ایله
صحیح اولور اقراری دخی اکا لازم اولور بیان اتمک مجهول اولانی بر نسنه ایله بیان که انک قیمتی
اولا وصدق المقر مع حلفه ان ادعی المقر له اکثر منه تصدیق اولنور اقرار ایدن یمینی ایله

اكر اولكندويه نسنه اقرار اولنان اقرار دن ارتوق دعوي اتسه ولا يصدق فى اقل من درهم فى
على مال بنوم اوزرمده مال وار دريو اقرار اتدوكنده بر درهمده اكسكده تصديق اولنماز
ومن النصاب فى مال عظيم من الذهب او من الفضة ومن خمس وعشرين من الابل ومن قدر
النصاب قيمة غير مال الزكوة مال عظيم وار ديو اقرار اتدوكنده تصديق اولنمز نصابدن اكسكنده
التونده وكمشده ودخى بكرمي بشدن اكسوكده تصديق اولنمز دوهده ودخى قيمتى نصاب مقدارندن
اكسوكده تصديق اولنمز مال زكوتك غيرنده ومن ثلاثة نصب فى اموال عظام اوج نصاب
دن اكسوكده تصديق اولنماز اموال عظام ديدوكنده ودراهم ثلاثة يعنى مقر دراهم ديسه اوج درهم
اولور دراهم كثيرة عشرة دراهم كثير ديسه اون درهم اولور وكذا درهما درهم كذا درهما ديسه بر درهم
اولور وكذا كذا احد عشر كذا كذا درهما ديسه اون بر اولور وكذا كذا احد وعشرون ولو ثلث
بلا واو فاحد عشر ومع واو فمائة واحد وعشرون وان ربع زيد الف وكذا كذا درهما ديسه واول
يكرمي بر اولور واكر اوج كرة واو سز ديسه يعنى ديسكه كذا كذا درهما اون بر اولور واوج كرة واو
ايله ديسه يوز اون بر اولور اكر درت كرة ديسه بيك دخى زياده اولور يعنى كذا وكذا وكذا درهما
ديسه بيك يوز اون بر اولور وعلى وقبلى اقرار بدين وصدق ان وصل به هو وديعة وان فصل لا
على ديمك ودخى قبلى ديمك اقرار دردينه واكر بوكا اول متصل وديعة اماننددور ديسه تصديق
اولنور اما متصل ديمسه ارا سى آيرسه تصديق اولنماز زيرا اير يجق اول امانتدور ديدكى
بيانه دونشمز على يه وقبلى يه او عندى او معى او فى بيتى او كيسى او صندوقى امانة يا نمده ديسه
ويا بنمله ديسه ويا كيسمده ديسه ويا صندوقمده ديسه مراد امانتدور وقوله المدعى لا الف

اتزنها وان تقدها او اجلنى بها او قضيتكها او ابرأتنى منها او تصدقت بها على او وهبتها
لى او احلتك بها على زيد اقرار و بلا ضمير لا بيك اقچه طلب ايدنه دارتال او لبكى ديدكى
قولى ويا صاي آل ويا بكا اول بيكله مدت قو ويا بنا انى اوداد وم ويا سن بنى اول بكدن ابرا
اتدك ويا سنى انى بكا صدقه اتدك ويا سنى انى بغشلدك ويا بنى سنى اول بكله زيدك
اوزرنه حواله اتدوم ديدوكى قولى بونلرك جميعسى اقراردور واكر بونلرى ضمير سز كتورسه
اقرار اولماز يعنى اتزن ديسه مثلا آخرنده ها ضميرنى كتورمسه وان اقر بدين مؤجل
صدق المقر له ان قال هو حال وحلف به بر كمسنه اكر ورسيه بورج اقرار ايلسه اول بورج
اقرار اولنان كمسنه تصديق اولنور اكر ديسه كه اول بورج وره سى دكلدور دخى آندور لوروبى
دكلايدوكنه ومائة ودرهم كلهما دراهم اكر ديسه فلانه ايچون بنوم اوزرمده يوز وار
ودخى بر درهم وار جميعسى درهم اولور يعنى يوز ديدوكندن مراد درهم اولور وفى مائة وثوب
ومائة وثوبان يفسر المائة فلانه ايچون اوزرمده يوز وار ودخى بر بيز وار ديدوكى قولنده
يوزدن مراد نه ايدوكن تفسير اتمك واجب اولور ومائة وثلاثة اثواب كلها ثياب فلانه
ايچون اوزرمده يوز وار ودخى اوچ بيز وار ديدوكى قولنده جميعسى بيز اولور اما توركى سنده
اكى مسئله نك حكم مختلف اولمسنده نظر وار در تامل ايدنه ظاهر اولور والاقرار بدابة
فى اصطبل يلزمه فقط خور اچنده طوار اقرار اتمك طوارى لازم قلور اخور اقرارده
بله ذكر اولنماغله لازم اولماز وخاتمه خلقته وفصه يوزك اقرار اتمك لازم قلور حلقه سن
ودخى قاشنى وسيف جفنته وحمايله وفصله قليج اقرار اتمك لازم قلور قنى وباغنى ونا ملسنى

وجلة العيدان والكسوة بجلة اقرار اتمك لازم قلور اعجلري ودخي بزلري وجله

شول اوه ددلركه منزين اتمك اولابيزلريله ودخي سريرلريله وتمر في قوصرة اياهما

كثوب في منديل او ثوب في ثوب خرما اقرار اتمك سبت اچنده لازم قلور خرما ايله

سبتي بله شول بر بزا قرار اتمك كبي دستمال اچنده ويا بر بزا قرار اتمك كبي بر بز اچنده

يعني بونلرده دخي اكسي بله لازم اولور يعني ظرف ده ومظروف ده وفي ثوب في عشرة اثواب

واحدا بر بيزا قرار اتمك اون بيز اچنده لازم قلور بر بيز انجق وخمسة في خمسة

بينة الضرب خمسة وبنية مع عشرة فلان ايچون اوزرمده بشي اقچه وار بشي اقچه ده

ديسه ودخي بوقولي ايله بشي بشده ورمق نيت اتديسه بشي اقچه لازم اولور اكر مع معنا

نيت اتديسه اون اقچه لازم اولور وفي من درهم الى عشرة او ما بين درهم الى عشرة تسعة

فلان ايچون اوزرمده واردر براقچه دن اونه دك ويا بر اقچه نك اونه دك مابيني ديدكي

قولنده طقوز لازم اولور وفي له من داري بين هذا الحايط الى هذا الحايط له ما

بينهما فلان ايچون واردر بنم دارمدن شول ديواردن اول ديواره دك اورتسي ديو اقرار

اتدكنده اول فلان ايچون لازم اولور اكي ديوارك مابيني ولو اقر بالحمل صح وحمل على

الوصية من غيره واكر قرننده اولن حمل ايله اقرار اتسه صحيح اولور دخي بر غيري كمسنه

بو حمل وصيت اتمك اوزرينه حمل اولنور يعني بر كمسنه جاريه سنك حملني بر كشيه اقرار اتسه

شول وجهله توجيه اولنور كه جاريه نك حملني بر كمسنه بو كشيه وصيت اتمش اولادخي

اولمش ولادخي وارثي بو كشيه شمدي اقرار ايده اما سوز شونده دركه جاريه نك حملي افندسندن

اوليا

اوليا اولده وغازي وغلان قول ولا وكذا ان بين سببا صالحا كارث ووصية فان ولدت

حيا لاقل من نصف حول فله ما اقر وان ولدت حيين فلهما وان ولدت ميتا فللموصي و

المورث كو والجلين صحيح اولور حمل ايچون نسنه اقرار اتمك اكر مناسب سبب تبيان ادرسه ميراث

كبي ودخي وصيت كبي اند نصكره اكر عورت بردري اوغلان طوغرسه يا دوم ييلدن اكسوكده

اقرار وقتندن اول اقرار اولنان نسنه اوغلانك اولور واكر اكي دري اوغلان طوغورسه اكسنك

اولور اول اقرار اولنان نسنه وصيت ايدنك اولور ودخي ميراث قويانك اولور ودخي وارثلرى

اورتاسنده تقسيم اولنور وان فسر ببيع او اقراض او ابهم الاقرار لغا واكر حمل ايچون اقرار

اتسه دخي بيع ايله تفسير ايلسه وياخود اودنجله تفسير اتسه ويا مبهم قوسه هيچ بر سبب بيان

اتمسه اقرار باطل اولور زيرا حمل بيع اتمك واودنج نسنه ويرمك ممكن دكلدر وان اقر بشرط

الخيار صح وبطل شرطه واكر اقرار اتسه مخيرلك شرطيله اقراري صحيح اولور اما شرط باطل اولور والله

اعلم **باب الاستثناء** بو باب بعض نسنه ي اقراردن چقاروب اقرار اتمسنك بيانينه مخصوص

دور من استثنى بعض ما اقر به متصلا لزمه باقيه وان استثنى كله فكله بر كمسنه اقرار

اتدوكي نسنه نك بعضني استثنا اتسه يعني اخراج اتسه اقرارنه متصل يعني سوزن اول استثنا

اولنان دن باقيسي لازم اولور اكا واكر كلسن استثنا اتسه كلسي لازم اولور زيرا كلسن استثنا

اتمك صحيح دكلدر ايله اولسه استثنا لغو اولور اقراري كرو ويرنده اولور صحيح اولور فان استثنى

كيليا او وزنيا من دراهم صح قيمة اكر شول كيله ايله اولچولر نسنه ي استثنا اتسه ويا دارتلور

نسنه ي استثنا اتسه اقچه نك ايچندن صحيح اولور قيمت بوندن مثلا ديديكه فلاننك اوزرومده

یوز اقچه سی واز الا بر کیله بغدای دکل اول کمسنك اوزرنه یوزدن بر کیله بغدای بهاسی
اکسك اقچه لازم اولور وان استثنی غیرها لم یصح واکر کیلینك ووزنینك غیرنی استثنا
اتسه اقچه‌دن صحیح اولمز ومن اقرّ ووصل به ان شاء الله بطل اقراره بر کمسنه اقرار اتسه
دخی اقرارنه متصل ان شاء الله دیسه اقراری باطل اولور ولو استثنی بناء دار اقرّ بها کانا
للمقرّ له وان قال بناؤها لی وعرصتها لك فکما قال اکر بر کمسنه بر داری اقرار اتسه
دخی بناسنی استثنا اتسه اکسیده اول اقرار اولنان کمسنك اولور یعنی دارده و بناده واکر دیسه
که بناسی بنوم در ویری سنکدور اول وقت دیدوکی کبی اولور وفصّ الخاتم ونخلة البستان
کبنائها یوزك قاشی ودخی بستانك خرماسی اغاجی یرك بناسی کبیدر یعنی بونلرده استثنا
صحیح دکلدور فان قال له علیّ الف من ثمن عبد ما قبضته وعیّنه فان سلّمه المقرّ له لزمه
الالف والا لا اکر دیسه که فلان بنم اوزرمده بیك اقچه سی وار شول قول بهاسندن که
بن اول قول قبض اتدوم دخی قول تعیین اتسه اول اقچه اقرار اولنور اکر قولی تسلیم ادرسه
بکّی لازم اولور واکر تسلیم اتمزسه لازم اولماز وان لم یعیّن لزمه وما قبضته لغو کقوله
من ثمن خمرٍ واکر قولی تعیین اتمزسه بیك اوزرنه لازم اولور دخی قولی قبض اتمدوم دیدوکی
باطل اولور نتکم فلانك اوزرنده یوز اقچه سی واردر بحی بهاسندن دیسه اقچه اوزرنه لازم اولور
بحی بهاسندن دیدوکی باطل اولدوغی کبی ومن ثمن متاعٍ او قرضٍ وهی زیوف او بهرجة او ستوقة
او رصاص لزمه الجیّد فلانك بنوم اوزرمده بیك اقچه‌سی قماش بهاسندن ویا اودنجدن حالا
بو که اول اوزرمده اولان زیوفدر ویا بهرجه ویا ستوقه ویا قورشوندر اول کمسنك اوزرنه

لازم

لازم اولور زیوف اولدوغی کبی بیت المال قبول اتمیه و بهرجه اولدرکه تجارده النمیا و ستوقه
اولدرکه آنك غشی غالب اوله وفی من غضبٍ او ودیعةٍ ان ادّعی احد هذه صدق الا فصلا فی الاخیرین
فلانك بنم اوزرمده بیك اقچه سی وار کوجله آلمش ویا امانت قومشی دیدوکی قولنده اکر دعوی
اتسه که زیوف در ویا بهرجه در تصدیق اولنور کرك اولشدور دیسون کرك آیروا اما ستوقه
و دخی قورشون دیدوکنده تصدیق اولنمز اولشدرمسه وصدّق فی غصبته ثوبا وجاء بمعیبٍ
فلان دن کوجله بر بز الدم دیسه دخی عیبلو بز کتورسه تصدیق اولنور وفی قوله علیّ الف درهم
الا انه ینقص کذا متصلا وان فصلا لا فلانك اوزرمده بیك اقچه سی وار الا شو مقدار اکسك
دیدوکی قولنده اکر اولشدوردی دیسه تصدیق اولنور واکر آیرسا اولنمز ولو قال اخذت منك الفا
ودیعة فهلکت وقال الاخر بل غصبا ضمن وفی اعطیتنیه ودیعة وقال الاخر غصبتنیه
لا یضمن بر کمسنه اکر دیسه که بن سندن بیك اقچه امانت بوندن الدوم دخی هلاك اولدی
اول بری ایتسه بلکه کوجله الدوك اول کمسنه اودر بکّی واکر اول کمسنه سن بکا بکّی امانت ویردك
دیسه اول بری بلکه کوجله الدك دیسه اول کمسنه بکّی اودمز وفی هذا کان ودیعةً لی عندك
فاخذته فقال هو لی اخذه شو امانتم ایدی سنك قتوکده الدوم دیسه اما اول بو بنمدر دیسه
آلور اول نسنه آنك اِلندن وصدّق من قال اجرت فرسی او ثوبی هذا فرکبه او لبسه وردّه او
خاط ثوبی بکذا فقبضته اکر دیسه که شو اتمی وجرته ویردوم ایدی ویا شو کیجکومی وردم
ایدی بندی وکیدی دخی کرو بکا ویردی ویا دیسه که کیجکومی دکدی شو قدر نسنیه دخی الدم
قبض اتدوم تصدیق اولنور بو صورتلرده باب من الاقرار بو بر بابدر اقراردن دینی

صحته مطلقا ودين مرضه بسبب فيه وعلم بلا اقرار كبدل مالكه او تلفه او مهر عرسه سواء

وقدما على ما اقر به في مرضه والكل على الارث وان شمل ماله صحتده اولن دين مطلقا يعني كوك برمعلوم

سببي اولسون وكوك اقرار ايله بلنسون ودخي مرض موتنده اولن دين بو سبب ايله كه مرضنده اولا ودخي

معلوم اوله اقرار سوز مثلا بيع ايله مالي اولدوغنك بهاسي كبي وتلف اتدوكي نسنه نك بهاسي كبي

وعورتنك مهري كبي بو اكي وجهله اولان دين بو ابردر اما بو اكي مقدم درشول خسته لكنده اقرار

اتدوكي دين اوزرنه ودخي بو دينلرك جميعسي مقدم در ميراث اوزرنه اكرچه جميع ماليني احاطه ادرسه ده

ولا يصح ان يخص غريما بقضاء دينه ولا اقراره لوارثه الا ان يصدقه البقية بو درج اسلرندن

بونلر بو درجني مخصوص قضا اتمك مرض موتنده صحيح اولمز ودخي وارث ايچون نسنه اقرار اتمكده

صحيح اولمز الا مكركه بو درج اسلرينك ويا وارثلرينك قلاني تصديق ايدلر يعني قبول ايده لر

وان اقر بنبي عن برجل ثم بينوته ثبت نسبه منه وبطل ما اقر واكر مريض بر كشيه بر نسنه اقرار

اتسه صكره اوغلي اولماسنه اقرار اتسه نسبي ثابت اولور اقراري باطل اولور وصح ما اقر لاجنبية

ثم نكحها اكر شول بر يابانجي عورته نسنه اقرار اتسه دخي صكره نكاحلنسه صحيح اولور اقراري اول

مريضك ولو اقر ببنوة غلام جهل نسبه ويولد مثله لمثله وصدقه الغلام ثبت نسبه منه

ولو مرض ويشارك الورثة اكر بو نسنه مجهول اولان اوغلانه اوغلمدر ديو اقرار اتسه اول

ياشده كمسنك اولقدر ياشنده اوغلي اولمق جايز اولسه دخي اوغلان ده انك اقراريني قبول اتسه

نسبي ثابت اولور اكر مرض موتده اولورسه ده ودخي اول اوغلان وارثلر ايله مشترك اولور ميراثده

وصح اقرار الرجل والمرأة بالوالدين والولد والزوج والمولى وشرط تصديق هؤلاء كما شرط

تصديق

تصديق الزوج وشهادة قابلة في اقرارها بالولد صحيح اولدي ار كشينك اقراري ودخي خاتون

كشينك اقراري آتا وآنا ايله ودخي ولد ايله ودخي ار ايله ودخي آزاد ايدن مولاسي ايله اما بونلركه

تصديق اتمكلكي شرط اولندي نتكم او تصديق اتمك ويا اورده يعني ناميشهادت اتمك شرط

اولندوغي كبي عورتك ولده اقرارنده وصح التصديق بعد موت المقر الا من الزوج بعد

موتها مقرة صحيح اولدي تصديق اتمك اقرار ادن كمسنه الدكدن صكره الا ارك تصديقي

صحيح اولمز عورت اقرار ادن الدكدن صكره ولو اقر بنسب من غير الولادة كالاخ والعم

لا يصح ويرث الا مع وارث وان بعد اكر ولادندن غيري نسب ايله اقرار اتسه مثلا قرداشي

كبي وعمي كبي صحيح اولمز اما ميراث يبا الا مكركه اول اقرار ايده نك غيري اولا اول وقت

يمز اكرچه اول وارث ايراقده اولور ومن اقر باخ وابوه ميت شاركه في الارث بلا نسب

بر كمسنه بر كمسيه قرداشمدر ديو اقرار اتسه حال بوكه اقرار ايده نك باباسي اولمش

اولسه اول كمسه اول اقرار ايدنه شريك اولور ميراثده اما نسب ثابت اولمز ولو اقر

احد ابني ميت له على اخر دين بقبض ابيه نصفه فلا شيء له والنصف للاخر واكر شول

آخر كمسنك اوزرنده ديني اولان ميتك اكي اوغللرندن بري اقرار اتسه باباسي اول

دينك يارسن قبض اتدوكنه انك ايچون نسنه اولمز ودخي يارسي اول بريننك اولور

كتاب الصلح

٢٦

بو كتاب صلحك بياننه مخصوص در هو عقد يرفع النزاع صلح بر عقد

دركه نزاعي رفع ادر كيدر وصح مع اقرار وسكوت وانكار صلح صحيح اولدي اقرار ايله

ودخي ساكت اولوب دنما مغله ودخي انكار ايله والاول كبيع ان وقع عن مال بمال فيجري

فيه الشفعة والرّد بعيبٍ وخيار رؤية وشرط صلحك اوّلكسي يعني اقرار ايله اولان صلح بيع
منزله سنه درا كو مالدن صلح اولسه مال ايله وبيع منزله سنه اولدوغيچون دركه بونده جاري
اولور شفعه ودخي عيبله رد اتمك ودخي كورمدكده مخير اولمق ودخي مخيرلك شرط اتمك ويفسده
جهالة البدل ودخي صلحي بوزار اول صلح ايچون ورلن نسنه مجهول اولمق وما استحق من المدّعى
يردّ المدّعي حصّته من العوض ودخي شول مقدار نسنه كه دعوي اولنان دن بر مكسنك
چقسه مدّعي انوك حصّه سني اول ورلن مالدن كرو ويرور وما استحق من البدل رجع
بحصّته من المدّعى ودخي شول مقدار نسنه كه صلح ايچون ورلن مالدن بر مكسنك چقسه مدّعي
الور اول دعوي اولنان نسندن انك حصّه سني وكاجارةٍ ان وقع عن مالٍ بمنفعةٍ فتشرط
التّوقيت فيه ويبطل بموت احدهما في المدّة صلح اجاره منزله سنه اولور اكر مالدن اولسه
منفعت ايله مثلا خدمت ويا اوده ساكن اولمق كبي واجاره منزله سنه اولدوغيچون دوركه
شرط اولندي بونده وقت تعيين اتمك مثلا بر مالدن صلح اولسه خدمت ايله لازم اولور خدمت
ايچون مدت تعيين اتمك ودخي بو صلح باطل اولور اكسندن بري اولملك ايله مدت ايچنده
والاخران مفاوضة في حق المدّعي وفداء يمينٍ وقطع نزاعٍ في حق الاخر فلا شفعة في صلحٍ عن
دارٍ مع احدهما وتجب في على دارٍ صلحك اوّلكسي يعني دعا مقله اولان صلح ودخي انكار ايله
اولان صلح مفاوضه دريعني بيع كبي دريعني بر نسنه يه بر سنيه عوض قلمقدور مدّعي حقنده
اما اول برسي حقنده يميندن اوتري فدا اوررو ودخي نزاعي قطع ايدوب كسمكدورا بونكچون دركه
شفعه اولمز براودن اوتري اولان صلح دعا مقله اولسه ويا انكار ايله اولسه ودخي شفعه

واجب اولور شول صلحده كه اودزنه اولا يعني او ويرمكله اولا وما استحق من المدّعي حصّته
من العوض ورجع بالخصومة فيه وما استحق من البدل رجع الى الدّعوي في كلّه او بعضه
ودخي صلحك بواكسنده شول نسنه كه دعوي اولنان دن بر مكسنك چقسه مدّعي انوك حصّه
سني الدوغي عوضدن كرو ويرر ودخي اول مستحقّه چقن نسنيله خصومت ايليه اول نسندن
اوتري ودخي شول نسنه كه اول ويرلن عوضدن بر مكسنك چقسه كرو دعوايه رجوع ايدر
كلّسندن اوتري اكر كلّسي بر مكسنك چقسه واكر بعضي بر مكسنك چقسه بعضندن اوتري
كرو دعوايه رجوع ايدر وصحّ الصّلح عن دعوي المال والمنفقة والجناية في النّفس وما دونها
عمدًا او خطاءً صلح صحيح اولدي مال دعواسندن اوتري ودخي منفقه دعواسندن اوتري انجلين
جنايت كه نفسنده اوله قان كبي ودخي نفسندن مادون كبي اولا الكبي مثلا كوكسه جنايت قصد
ايله اولسون كركسه خطا ايله اولسون والرّق ودعوي الزّوج النّكاح وكان عتقًا وخلعًا
ودخي دعواسندن اوتريده يعني قول درديو ويا جاريه دردي دعوي دن اوتريده صحيح اولدي
ودخي ذوجلك نكاحي دعواسن اتدوكندن اوتري صحيح اولدي دق دعواسندن صلح معناده
مال اوزرنه ازاد اتمك اولور ونكاح دعواسندن صلح معناده خلع اتمك اولور ولم يجز عن دعوي
ها النّكاح صلح جايز دكلدور عورت نكاحي دعواسن اتدوكندن اوتري ولا عن دعوي حدٍّ
دخي حد دعواسندن اوتري صلح صحيح دكلدور ولا اذا قتل مأذون آخر عمدًا وصالح عن نفسه
ودخي صحيح دكلدور تجني بر تجارته اذن ويرلين قول بر آخر كمسنه يي اولدورسه قصد ايله دخي كندو
نفسندن اوتوري صلح اتسه وصحّ صلحه عن نفس عبدٍ له قتل رجلًا عمدًا تجارته اذن ويرلن

قوالك شول كندونك قوليكه بركشي اولدردي انوك نفسندن اوتري صلحي صحيح در والصلح عن مغصوب قيمتندن
تلف باكثر من قيمته او عرض شول كوجله النوب دخي تلف اولناندن اوتري صلح صحيح اولدي قيمتندن
ارتق ايله ويا قماش ايله اكرجه قيمتي اول تلف اولنك قيمتندن ارتوق ايسه ده وفي موسر اعتق نصفا
له وصالح عن باقيه باكثر من نصف قيمته بطل الفضل ولو صالح بعرض صح شول غني كمسنه كه ازاد
اتدي كندونك يارو م حصه سن قالدن دخي باقسندن اوتري صلح اتدي يارم قيمتندن ارتوق ايله
اول ارتق باطل اولور غنينك حقنده واكر قماش ايله صلح اتسه صحيح اولور قيمتي عرضنك قوالك يارو م
قيمتندن ارتوق اولورسه ده وبدل صلح عن دم عمد او على بعض دين يدعيه يلزم الموكل وكيله الا
ان يضمنه وفيما هو لزم وكيله شول قصد ايله اولان قاندن اوتري اولان صلحك بدلي يعني صلح اجون
ويرلن مال ويا شول دعوي اتدوكي ديندن اوتري دينك بعض ايله اولان صلحك بدلي وكيل اذن
اوزرنه اولور وكيل لم كندو اوزرنه اولماز الا مكركه وكيل كفيل اولا ودخي شول بيع منزله سنه
اولان صلح بيان اولنمشدور وان صالح فضولي وضمن البدل او اضاف الى ماله او اشار الى نقد
او عرض بلا نسبة الي نفسه او الطلق ونقد صح وملن لم ينقد ان اجازه المدعي عليه لزمه البدل و
الا رد واكر فضولي كمسنه يعني يابندن اصيل ونه وكيل اولان كمسنه صلح اتسه بر كمسندن اوتري
دخي بدل صلحه كفيل اولسه ويا كندو مالنه اضافت اتسه مثلا ديسه كه مالدن بيك اقچه اوزرن
صلح اتدوم ويا اشارت اتسه صلح ايدركن بو نقده ويا بر قماشه كندويه اضافت اتمزسوزن
مثلا شول بيك اقچه اوزرينه ويا شول قول اوزرنه صلح اتدوم ديسه ويا مطلقا بيك اقچه اوزرنه
صلح اتسه دخي صايسه ويرسه بو صورتلرده صحيح اولور صلح واكر بيكي صايوب ويرمسه اكر اوزرنه

دعوی

دعوي اولنان كمسنه بو صلحي جايز كورسه بدل صلح بونك اوزرنه لازم اولور واكر جايز كورمسه
صلح رد اولنور وصلحه عن جنس مال عليه اخذ لبعض حقه وحط الباقية لا معاوضة مدعي
شول بر كمسنه اوزرنده اولان مالك جنسي ايله صلح اتمسي هان حقني الوب باقسن اسقاط اتمكدر
عوض لشمك دكلدور ايله اولسه بو صلح صحيح در فصح عن الف حال على مائة حالة او على الف موجل
او عن الف جياد على مائة زيوف ايله اولسه صحيح اولدي صلح اتمك في الحال لازم اولان بيك
اقچدن اوتري في الحال يوز اقچه ايله ويا في الحال اولان بيك اقچدن اوتري ويرسه اولان بيك ايله
ويا بيك اقچدن اوتري يوزكوتي اقچه ايله ولم يصح عن دراهم على دنانير موجلة او عن الف موجل
على نصفه حالا صحيح اولمدي اقچه دن اوتري صلح اتمك ويرسيه اشرفيله ويا ويرسيه اولان بيك
اقچدن اوتري پيسي ايله في الحال صلح اتمك صحيح اولمادي او عن الف سود على نصفه بيضا ويا
بيك قره اقچه دن اوتري صلح اتسه اق اقچدن يارو سيله صحيح اولماز وقره اقچدن مراد شول قره
نقردن كسلن اقچدور ومن امر باداء نصف دين عليه غدا على انه بري مما زاد ان قبل
فعل بري وان لم يف غدا عاد دينه وان لم يوقت لم يعد بر كمسنه امر اولنسه اوزرنده اولن
دينك ياروسن ادا اتمك ايله يارن كه كون شو شرط اوزرنه كه ارتوغندن بري اولا بري اولور
اكر اول كمسنه قبول اتسه واكر يارن كه كون دينك ياروسن ادا اتمزسه دين كرو اوزرنه
عودت ايدر واكر وقت تعيين اتمسه بري اولور مطلقا كرو عودت اتمز اوزرنه وكذا لو صالح
من دينه على نصفه يدفعه اليه غدا وهو بري مما فضل على انه ان لم يدفعه غدا فالكل
عليه كرو بو مخالف اكر بر كمسنه بر كمسنه بر كشي ايله صلح اتسه اول كشينك اوزرنده كي مالدن

اوتوري يا روسيله كه يادن ويرم اكا دخي بري اولا ارتوغندن شو شرط اوزرنه كه اكر يارن وير
مزسه كرو دينك كلسي اوزرنه اوله انك يعني بو صورتده ده اكر قبول اتسه بري اولور واكر
يا ديني ادا اتمسه كلسي كورو اوزرنه اولور فان ابراءه عن نصفه على ان يعطيه ما بقي غدا فهو
بري ادي لباقي اولا اكر بورجلوني ابرا اتسه يارسندن شو شرط اوزرنه كه باقيسني يارن
ويرم اول بورجلو بري اولور دينك يارسندن كركسه نصف باقي ويرسون كرك ويرمسون
وان علق صريحا كان اديت الى كذا او اذا متى لا يصح واكر ابراءي اشكاره تعليق اتسه مثلا
ديسه كه اكر شو قدرن ورديسلم باقسندن بري اول اول وقت ابرا صحيح اولمز ولفظ اذا ومتى
همان لفظ ان كبي در فان قال لاخر سرا لا اقر لك بمالك حتى تؤخره عني او بحط ففعل صح عليه
وان اعلن اخذ للحال اكر بر اخر كمسيه سري ايله ديسكه اقرار اتمزن سنك مالكي تا بكا
وعده ورمينجه ويا بر مقدار آشغه وارمينجه اول دخي وعده ورسم ويا آشغه وارسم صحيح اولور دين
اسنك اوزرنه واكر آشكاره ديسه في الحال الور ولو صالح احد ذي دين عن نصفه على ثوب
اتبع شريكه غريمه بنصفه او اخذ نصف الثوب من شريكه الا ان يضمن ربع الدين اكر دين
اسلوينك اكسندن بري صلح اتسه نصيبندن اوتري بر بيز ايله اول بر سي مخير اولور دلرسه
دينك يارسني بورجلودن طلب اتسون ويا بيز يارسن شريكندن السون الا مكركه شريكي
دينك دردده برني ضمان جكه اول وقت بزك يارسن اليماز ولو قبض شيئا من الدين شاركه
شريكه فيه ورجعا على الغريم بما بقي واكر اكي شريكدن بري بر مقدار نسنه قبض اتسه ديندن اول
بر شريكي دخي انك ايله بيله مشترك اولور اول نسنده دخي اكسه بيله باقي طلب ادرلر بورجلودن

ولو شرى

ولو شرى احدهما بنصفه شيئا ضمنه شريكه ربع الدين او اتبع غريمه واكر اكي شريكدن بري دينك يارو
سيله بو نسنه صتون السه اول بر شريكي مخير اولور دلرسه درتده برن دينك شريكنه اودسون
دلرسه بورجلودن نصف حصه سن طلب اتسون وفي الابراء عن حظه والمقاصة بدين سبق
لم يرجع الشريك اكر اكي شريكدن بري نصيبندن ابرا اتسه بورجلوى ويا بورجلونكده
بو شريكه اوزرنده اولدن ديني اولسه دخي بر برنه دوتشسلر بو اكي صورتده اول بر شريكي
بوندن نسنه اليماز ولو ابرأ عن البعض قسم الباقي على سهامه واكر اكي شريكدن بري نصيبنك
بعضندن بورجلوني ابرا اتسه باقي قلان دينك سهملري اوزرنه تقسيم اولنور مثلا اكر يارمش
اولسه دخي بري نصيبنك يارسندن ابرا اتسه نصف برينك وربع برينك اولور دخي باقي قلان
دين نصف ايله ربع اوزرنه تقسيم اولنور مثلا اكي سهم نصف نصيبي اولنه دوشر وبر سهم
ربع نصيبي اولانه دوشر وبطل صلح احد ذي سلم من نصفه على ما قبض سلم اسلرينك اكي
سندن بري اول سلم اولان نسنك يارسندن اوتري اول وردكي نسنيله صلح اتمسي باطل
اولدي فان اخرج لاحد الورثة عن عرض او عقار بمال او ذهب بفضة او عكسه او نقدين
بهما صح قل بدله اولا اكر وارثلردن بري چقار ولسه قماشدن ويا يردن بر مقدار ماله
ويا التوندن بر مقدار كمشله ويا كمشدن بر مقدار التون ايله ويا التون ايله كمشدن التون
وكمش ايله چقار ولسه بونلرك جميعسي صحيح در كركسه ويرلن بدل از اولسون وكرك
چوق اولسون وفي نقدين وغيرهما احد النقدين لا الا ان يكون المعطى اكثر من قسط
من ذلك الجنس واكر التوندن وكمشدن وبو اكسنك غيرندن چقار ولسه التونله ويا

كومشدن بله اول وقت صحيح اولمز الا مكو كه اول ويرلن التون ويا كمشدن ارتق ولا شو لكند وجنسندن
اولان حصه سندن وبطل الصلح ان شرط فيه لهم الدين من التركة فان شرطوا براءة الغرماء او قضوا
نصيب المصالح منه تبرعا او اقرضوه قدر قسط منه فصالحوه عن غيره واحالهم بالقرض على
الغرماء صح صلح باطل اولور اكر شرط اولنسه ميتك تركه سندن ايل ورزنده اولان دينى فلان
وارثلو اولمق واكر شرط اتسلركه بو رجلو لوي برى اولا لو صلح ايدن نك حصه سندن ويا
قضا اتسلو صلح ايدن نك نصيبنى ديندن تبرعا ويا اودنج ويرسلو صلح ايدنه ديندن نصيبى
مقدارينى دخى صلح اتسلو انكله دينك غيرندن دخى صلح ايدن انلرى حواله اتسلر بو رجلو
لو اوزرنه اول وردكلرى اودنج ايچون بو حيله لو ايله صلح صحيح اولور وفي صحة الصلح عن تركة
جهلت على مكيل وموزون اختلاف شول تركه كه مجهول اولا اندن وارثى صلح اولنه شول
كيل ايله اولچلو نسنه ايله ويا دارتلو نسنه ايله اول صلحك صحيح اولماسنده علمانك اختلافي
واردر ولو جهلت وهي غير المكيل والموزون في يد البقية صح في الاصح اكر تركه مجهول
اولسه كيلي ودخى وزني اولمدوغى حالده وصلح ادن وارثدن باقى وارثلرك الده اولسه اول وقت
صلح صحيح اولور اصح مذهبده وبطل الصلح والقسمة مع دين محيط صلح ودخى قسمت باطل اولدى
تركه يه قبليان ايله ولا يصالح قبل القضاء مع غير محيط ولو فعل قالوا صح لا يبق بودركه صلح اولنه
شول دين قضا اولمينجه كه تركه يه قبليه واكر صلح اولنسه علما دركه صحيح اولور ووقف
قدر الدين وقسم الباقي استحسانا ووقف الكل قياسا ودين مقدارى موقوف طوره باقيسى تقسيم
اولنه دليل استحسان اما قياس بودركه جميعسى دينك قضا سنه دكن موقوف طوره

كتاب

كتاب المضاربة

بو كتاب مضاربه نك بيانته مخصوص در وهي عقد شركة في
الربح بمال من رجل وعمل من آخر مضاربه شركة عقد اتمكدر فايده ده برندن ماللة و
برندن عمل ايله وهي ابداع اولا وتوكيل عند عمله وشركة ان ربح وغصب ان خالف مضاربه
ابتدا حالده امانت ويرمكدر ودخى وكيل قلمقدر وعمل تدوكى وقتده وشركت دور اكر فايده
ادرسه وغصب اتمكدر يعني كوجله النمش نسنه حكمنده اولور اكر مخالفت ادرسه رب المالة
وبضاعة ان شرط كل الربح للمالك ودخى مضاربه بضاعه اولور اكر فايده نك كلسى مالك سنه
شرط اولنسه وقرض ان شرط للمضارب ودخى مضاربه قرض اولور اكر فايده نك كلسى مضاربه
الا انه يجون شرط اولنسه واجاره فاسدة ان فسدت فلا ربح له عند بل اجر عمله ربح اولا
فلا يزاد على ما شرط خلافا لمحمد رحمه الله مضاربه فاسد اجاره اولور اكر فاسد اولسه اول
وقت فايده اولمز مضاربه يعني مضاربه الا انه يجون بلكه عملنك اجرى لازم اولور كرك
فايده اولسون كرك اولمسون ودخى اول ويرلن اجرت زياده اولمز شول فايده دن شرط اولنان
نسنه اوزرنه اما خلافا لمحمد رحمه الله ولا يضمن المال فيها كما في الصحيحة مالى ودمز اكر
ضايع اولسه بو فاسد اولان مضاربه ده صحيحنده اولدوغى كبي ولا يصح الا بمال تصح به
الشركة وبتسليمه الى المضارب وشيوع الربح بينهما فتفسد ان شرط لاحدهما زيادة
عشرة مضاربه صحيح اولماز الا شول مال ايله اولور كه انكله شركت صحيح ولا يعني التون ولجه
ايله اولور ودخى اول مضاربه الانكمسيه تسليم اتمكله صحيح اولور ودخى فايده اورتالرنده
شايع اولمقله صحيح اولور يعني يا دمشر اولمق كبي واوجده بر اولمق كبي مثلا واكر بريسي ايچون اون اقچه زياده

شرط اولنسه مضاربه فاسد اولور وللمضارب في مطلقها ان يبيع بنقد ونسيئة الا باجل لم يعهد
ومضاربيه الان ایچون وارد ر مطلق اولان مضاربه ده یعنی زمانله ودخی مکانله ویا تجارتدن
بر نوعله مقید اولان اولمیان مضاربه ده نقد ایله صتمق ودخی ویرسیه صتمق الا شول
مدت ایله ویرسیه صتمق صحیح دکل که اول مقدار مدت عادتده اولمیه وان یشتري ویوکل
بهما ویسافر ویبضع ولو رب المال ولا تفسد هي به ودخی مطلق مضاربه ده مضارب
ایچون وارد ر که صتقون الا ودخی بیع ایله وشرا ایله بر آخري وکیل ایلیه ودخی سفره کیده و
بضاعه ویره یعنی برکسیه مال مضاربه‌ی ویره نسنه الوب کتوري ویرمك ایچون اکرچه
ویردکی کمسنه مال صاحبی اولورسه ده مضاربه بوزلماز مال اکا بضاعه ویرمك ایله
ویودع ویرهن ویرتهن ویوجر ویستاجر ویحتال بالثمن علی الایسر والاعسر ودخی مضارب
ایچون وارد ر که امانت ورهن قویه ورهن الا واجاره الا ودخی حواله قبول ایده صتدوغی
نسنه‌نك بهاسیله کوکسه حواله غنی اوزرنه اولسون وکرك فقیر اوزرنه اولسون ولیس له ان
یضارب الا باذن المالك او باعمل برایك ولا ان یقرض او یستدین وان قیل له ذلك
مالم ینص علیها ومضارب ایچون یوقدور آخر ایله مضاربه اتمك الا مال صاحبنك اذنیله
ویا مال صاحبی اکا رایکله اشله دیمسله وارد ر دخی انوکچون اودنج ویرمك یوقدر صریح
اذن اولمینجه اکرچه که رایکله اشله دنلمش ایسه ده ودخی استدانت اتمك یعنی مالی
مضاربنك جمیعسنی قماشه ویردکدن صکره دخی نسنه صاتون المق بهاسی مال صاحبی اوزرنه
دین اولمق ایله اکرچه اکا رایکله اشله دنلمش ایسه ده مادامکه اشکاره استدانت ایت

دنلسه

دینلسه ولو شري بالمال بزا وقصرا وحمل بماله وقیل له ذلك فقد تطوع واکر مال ایله بیز
صتون السه دخی قصاره یوردسه ویا کتوردسه کندو ماللهحال بولکه کندویه رایکله اشله
دنلمش ده اولسه تحقیق تبرع اتمش اولور وان صبغه احمر فهو شریك بما زاده واکر بزی
قزیله بویامش اولسه اول کمسنه شریك اولور مال صاحبیله شول زیاده اولن مقدار ایله
ودخل تحت اعمل برایك كالخلطة فلا یضمن فله حصته صبغه ان بیع وحصة الثوب
في المضاربة دایکله اشله دیدوکنك تحتنده داخل اولور بویامق نتکم کندو مالنه
خلط ادوب قرشدورمق داخل اولدوغی کبی انوکچون درکه اودمز بویامق ایله ودخی
مالنه خلط اتمك ایله مضارب ایچون بو یه حصه‌سی اولور صاتلدوغی اما بز حصه‌سی
مضاربه ده اولور ولا ان یجاوز بلدا او سلعة او وقتا او شخصا عینه رب المال فان
جاوز عنه ضمن وله ربحه ودخی جایز دکلدور مضارب ایچون تجاوز اتمك شول شهردن
ویا شول قماشدن ویا شول وقتدن ویا شول معامله ادیجك شخصدن که مال صاحبی
انلری تعیین اتمشدي واکر اول تعیین اولنان لردن تجاوز اتسه ضامن اولور ماله
دخی فایده کندونك اولور ولا ان یزوج عبدا او امة من مالها ودخی مضارب ایچون
یوقدور قول وجاریه نکاحلندرمك مال مضاربه دن ولا ان یشتري من یعتق علی رب
المال ولو شري كان له لا لها ودخی شول اسنك اوزرنه ازاد اولانی صاتون المق یوقدور
اوغلی کبي مثلا واکر صاتون السه مضاربنك اولور مضاربه دن اولمز ولا من یعتق علیه
ان كان ربح ولو فعل ضمن ودخی شول کندو اوزرنه ازاد اولانی ده صاتون المق یوقدور

اكر مالده فايده اولديسه واكر صاتون السه اودر وان لم يكن ربح صح وان زادت قيمته
عتق حصّته ولم يضمن شيئاً وسعى العبد في قيمته حصّته منه واكر مالدن فايده اولمديسه
صحيح اولور صاتون الملق واكر صاتون الدقدنصكره قيمتى زياده اولسه فايده ظاهر اولسه مضاربك
حصّه سي آزاد اولور دخي مضارب نسنه اوده مك لازم اولمز ودخي مال اسنك قولدن حصّه
سنك قيمتي ايچون قول سعى ادراودر مضارب بالنّصف شري بالفها امةً فولدت ولداً مساوياً
الفاً فادّعاه فصارت قيمته الفاً ونصفه سعى لرب المال بالف وربعه او اعتقه ولرب
المال بعد قبض الفه تضمين المدّعي نصف قيمتها شول اصتي يارية مضاربه ادن كمسه
برجاريه صاتون السه مضاربه ايچون اولان بيك اقچه ايله دخي جاريه بر ولد كتورسه
بيك اقچه دكر دخي مضارب ولد بن دن دور ديو دعوي اتسه دخي صكره اول ولدوك قيمتي
بيك بشيوز اقچه اولسه اول وقت ولد سعى اده مال استي ايچون بيك اكي يوز اللي اقچه ايله ويا مال
استي اني آزاد ايده ودخي استي ايچون وارددكه اول بيكي في الدقدنصكره ولدي دعوي ادنه جاريه
نك ياري قيمتني تضمين اتدوره

باب المضاربة

بو مضاربه دن بر باب
در ولا يضمن بدفعه مضاربةً بلا اذن الى ان يعمل الثّاني في ظاهر الرّواية وهو قولهما والى
ان يربح في رواية الحسن عن ابي حنيفة رحمهما الله تعالى مضارب ضامن اولمز مضاربه مالني
مضاربه ويرمكله اذن سزتا مضارب ثاني عمل ايتميجه ظاهر روايتده ابو حنيفه دن وبو اما
مينك قوليدور اما حسن روايتنده ابو حنيفه دن ضامن اولمز تا مضارب ثاني فايده ايتميجه
ولو اذن بالدّفع فدفع بالثّلث وقيل له ما رزق الله تعالى بيننا نصفان فنصف ربحه

للمالك

للمالك وسدسه للاوّل وثلثه للثّاني فان قيل له ما رزقك الله تعالى فلكلٍّ ثلثه واكر مال استي
مضاربيه ويرمكه مضاربه اذن ويرسه حال بوكه مضارب اوّله دنلمش اولسه كه الله تعالى نه
وردسه اودر تا مزده يا دمشرا ولسون اول وقت فايده نك يارسي مال اسنك اولور واليده بري
مضارب اوّلك اولور وا وجده بري مضارب ثانينك اولور واكر مضارب اوّله دنلمش اولسه كه الله
تبارك وتعالى سكا نه وردسه اورتا مزده يا دمشر اولسون اول وقت هر برينه اوجده بر اولور
ولو قيل ما ربحت ودفع بالنّصف فللثّاني نصف ولهما نصف واكر مضارب اوّله نه فايده ادرسك
يا دمشر اولسون دنلسه اولدخي بر آخر كسيه بونه مضاربيه ويرسه مضارب ثانينه ياري اولور
اكسنه دخي ياري اولور ولو قيل ما رزق الله تعالى فلي نصف او ما فضل فنصفان وقد دفع بالنّصف
فنصفٌ للمالك ونصف للثّاني ولا شيء للاوّل اكر مضارب اوّله الله تعالى نه ويررسه يارسي
بنم اولسون دنلسه ويا خود دنلسه كه شول نسنه كه اصل مالدن ارتق اورتا مزده يا دمشر
اولسون حال بوكه مضارب اوّل ياريه مضاربيه ويرمش اولسه اول وقت يارسي مال استنك
اولور ويارسي دخي مضارب ثانينك اولور اوّلكه هيچ نسنه اولمز ولو شرط للثّاني ثلثيه
فللمالك والثّاني شرطهما وعلى الاوّل سدس واكر مضارب ثانيه ثلث شرط اتمش اولسه اول
وقت مال استي ايچون ودخي مضارب ثاني ايچون شرط اولنان اولور يعني يارسي مال استنك اولور
واكي ثلث مضارب ثانيه اولور ودخي مضارب اوّلك اوزرينه لازم اولور التيده بري اوده مك
مضارب ثاني ايچون وصحّ شرط للمالك ثلثاً ولعبده ثلثاً ليعمل معه ولنفسه صحيح اولدي مضارب
شرط اتملو اوجده بريني مال استي ايچون واوجده بريني دخي قولي ايچون كندو ايله بيله عمل اتمك ايچون و

اوجه بوبي دخي كند ونفيسيچون وتبطل بموت احدهما ولحاق المالك مرتدا ومضارب باطل اولور آنكى
سندن بوبي اولمكله ودخي مال استي مرتدا اولوب كافر مملكتنه ارشمكله ولا ينعزل حتى يعلم بعزله فلو
علم فله بيع عرضها ثم لا يتصرف في ثمنه ولا في نقدٍ نضّ من جنس رأس ماله ويبدل خلافه استحسانًا
ومضارب معزول اولمز تا عزل اولندوغن بلمينجه واكر عزل اولندوغن بلبسه انوكچون وار در كه شو نقد
اولميوب متاع اولان نسنه ي صتمق امّا صتدقدن صكره جايز دكلدر ونقرف اتمك بهاسندن
ودخي شول كه حاصل اولوب نقد اولمش ايدي انده دخي تصرّف اتمك جايز دكلدر اكر راس مال جنسندن
اولسه امّا شول نقد كه راس مال جنسندن دكلدر راس مال جنسنه تبديل جايزدر استحسان دليلي ايله
اكوجه قياس اولمامقدر ولو افترقا وفي المال دين لزمه طلبه ان كان ربح والا فلا اكو مضاربه ي
بوزشسلو دخي مالده دين اولسه ايل اوستنده مضارب لازم اولوراني طلب اتمك اكر فايده اتمش ايسه
واكر اتمامش ايسه لازم اولمز اول وقت طلب اتمك ويوكّل المالك به وكذا سائر الوكلاء اكر مال
مضاربه ده فايده اتمامش اولسه دخي ايل اوزرنده دين اولسه اول وقت مضارب مال استي ني وكيل
ادر طلب اتمك ايچون ودخي جميع وكيللر بو حكمده در عزل اولنجق مال استني وكيل ادر ايل اوزرنده
اولني طلب ايچون والبياع والسمسار يجبران عليه بيّاع يعني دلال ودخي سمسار يعني ايلك اسبابن
صاتي ورن بو اكسي جبر اولنور لر مشتريدن بهاي طلب اتمك اوزرنه وما هلك صرف الى الربح اوّلا
فان زاد على الربح لم يضمنه المضارب فان قسم الربح فسخ عقدها ثم عقد فهلك المال او بعضه
لم يترد الربح شول نسنه كه هلاك اوله اول فايده دن اولور يعني اكا صرف اولنور اكر فايده دن
ارتق اولسه مضارب اني اودمز واكر فايده اولشلسه دخي عقد بوزلسه كرو عقد اولنسه دخي

مالك

مالك كلسي ويا بعضسي هلاك اولسه فايده ي كوود ادشمزلر وان لم يفسخ ثم هلك ترادّا واخذ
المالك ماله وما فضل قسم وما نقص لم يضمنه المضارب واكر فايده اولشلسه دخي عقد بوز
لسه دخي مال استي فايده نك ايچندن مالني الاواكر نسنه ارترسه تقسيم ايده لر واكر هلاك ايا ولني
مقداري اولماسه اكسك اولسه مضاربه اول اكسوكي اودمك لازم اولمز ونفقة مضارب
عمل في مصر في ماله كدوائه شول مضاربه كه شهرنده عمل اده انك نفقه سي كند و مالندن اولور
نتكم هر يرده دواسي كند و مالندن اولدوغي كبي وفي سفره طعامه وشرابه وكسوته واجرة خادمه
وغسل ثيابه والدّهن في موضع يحتاج اليه وركوبه كراءً وشراءً وعلفه في مالها بالمعروف
وضمن الفضل وردّ ما بقي في يده بعد قدوم مصره الى مالها ومضاربك سفرده يمكي واچمكي ويكيجكي
وخذمتكاريندك اوجرتي وكيا جكك الته ايله وبنديننك علفي بونلرك جميعسي مال مضاربه دن
اولور عادت معروف اوزرنه واكر ارتق اتسه اودر ودخي مال استنه ويرور شهرنه كلدكدن صكره
شول انده باقي قلاني طعامدن وغيره دن ومادون سفرٍ يغدو اليه ولا يبيت باهله كالسّفر وان
بات كسوق مصره شول كه مدّت سفردن يعني اوچ كونلك دن اكسوك اولا اكر صباح كيدب كيجه
اونده ياتمز ايسه اول سفر كبي در واكر ياترسه اول شهرك بازاري كبي در فان ربح اخذ ربّ
المال ما انفق من رأس ماله اكر مضارب فايده اتسه مال استي مالك اجندن الاشول مضارب
رأس مالدن خرجندوكني اكر نسنه ارترسه اندن صكره اولشلر فان رابح متاعها حسب
نفقته لا نفقة نفسه اكر مضارب مضاربه متاعن مرابحه اتمك دلسه متاعه اتدوكي خرجي
حساب اده امّا كند ونفسنه اتدوكي حساب اتميه ومرابحه نه دو ديو قار ودّه ذكر اولنمشدور

مضارب بالنصف شري بالفها بزاً او باعه بالفين وشري بهما عبداً فضاعا في يده غرم ربع

هما والمالك الباقي وربع العبد للمضارب وباقيه لها ورأس المال الفان وخمس مائة

ورابح على الفين فقط شول يادره بيك اقچه الان مضارب اول بيك ايله بوبز السه دخي

اكي بيكه صاتسه دخي بو اكي بيك ايله بر قول صاتون السه دخي بو اكي بيكي تسليم اتمدين بو اكي

بيك ضايع اولسه مضاربك النده اول وقت مضارب اودر بيش يوزيني باقيسني مال اسي اودر

دخي قولك درتده بري مضاربك اولور باقيسي مضاربه مالي اولور دخي راس مال اكي بيك بش

يوز اولور دخي مضارب بو قولله مرابحه اتمك استسه اكي بيكه اولدي ديو مرابحه ادر انجق

اكي بيك بش يوز ديمز فلو بيع بضعفهما فحصتهما ثلاثة الاف والربح منها نصف الف

مبينهما واكر قولي اكي بيكه ضعفنه صاتلسه يعني درت بيكه مضارب حصه سي اوچ بيك

اولور بش يوزي بو اوچ بيكك فايده اولور اكسي ولشرلر اما بيكي مضاربك اولور ولو شري

من رب المال بالف عبداً شراه بنصفه رابح بنصفه اكر مضارب مال اسندن بيك اقچه يه

بر قول السه كه اول قولي مال اسي بش يوزه المش ايدي مضارب اول قولله مرابحه اتسه بش

يوزه ايده ولو شري بالفها عبداً يعدل ضعفه فقتل رجلاً خطأ فربع الفداء عليه و

باقيه على المالك واذا فديا خرج عنها فيخدم المضارب يوماً وللمالك ثلاثة ايام واكر

مضارب مضاربه ايچون اولن بيك اقچه ايله بر قول صاتون السه اكي بيك كتوررا ولسه قيمتده

دخي اول قول بر كمسنه اولدرسه خطا ايله دخي قولي ويرمكه راضي اولمسلر فدا ويرسلر درتده

بري مضارب اوزرنه اولور و باقيسي مال اسي اوزرنه اولور دخي فدا ئي ويردكلرندنصكره قول مضاربدن

چقر

٢٠١

چقر بو كون دخي مضاربه خدمت ادر اوچ كون مال اسنه خدمت ايدر حصه لري اوزرنه قولك خدمتي

توزيع اولنور ولو شري عبداً بالفها وهلك الالف قبل نقده دفع رب المال ثمنه ثم وثم وجميع

ما دفع راس ماله واكر مضاربه ايچون اولن بيك اقچه ايله مضارب بر قول صاتون السه

دخي بيك هلاك اولسه ويرمزدن اول دخي مال اسي ينه ويرسه مال اسي كو مضارب النده

هلاك اولسه بو ويرلن مالك جميعسي راس مال اولور وصدق مضارب قال معي الف دفعته

والف ربحت لا مالك قال الكل دفعت اكر مضارب ديسه كه بنوم ايله اولان بيك اقچه

وردكلدور و بو بيك دخي فايده در مضارب تصديق اولنور و مال اسي ديسه كه كلسي بنوور

دوكلدور تصديق اولنماز ولو قال من معه الف هو مضاربة زيد وقد ربح صدق زيد

ان قال بضاعة كما لو قال قرض وقال زيد بضاعة او وديعة شو كمسنه كه ايله بيك اقچه اولان

كمسنه اكر ديسه كه بو بيك اقچه زيد مضاربه سيدر شو قدر فايده اتدي ديسه زيد دخي

ديسه كه بو بيك اقچه بضاعه در يعني نسنه الي ويردم مضاربه ويرمدوم ديسه

زيد تصديق اولنور نتكم اول كمسنه قرضدر ديسه زيد بضاعه در ويا امانتدر ديسه

زيد تصديق اولنور كبي ولو قال المالك عينت نوعاً صدق المضارب ان جحد ولو ادعى

كل نوعاً صدق المالك واكر مال اسي بن بر نوع تعيين اتدوم بيعده و شراده ديسه مضارب

انكار اتسه مضارب تصديق اولنور واكر هر بري بر نوعي تعيين دعوي اتسه يعني مالك

بن شو نوعي تعيين اتدوم ديسه مضارب ايتسه سن فلان نوعي تعيين اتدك ديسه اول وقت

مالك تصديق اولنور كتاب الوديعة بو كتاب وديعه نك بياننه مخصوصدور وهي امانة

تركت للحفظ فلا يضمنها المودع ان هلكت وله حفظها بنفسه وعياله والسفر بها عند عدم
النهي والخوف وديعت بر امانتدر كه قونلمق ايچون دخي اني ودمز امانت قونلمسنه اكر
اول امانت هلاك اولسه واول امانت قونلمسنه ايچون ويردر اول صقلمق كندو بنفسه ودخي
عيالي ايله ودخي آني سفره الوب كتمك اكر الوب كتمه دن نهي اولنمسه ويولده قورقو اولمسه ولو حفظ بغير
هم ضمن الا اذا خاف الحرق او الغرق فوضعها عند جاره او في فلك آخر واكر نفسنك
وعيالينك غيري ايله صقلسه اودر الا مكر كه يانقدن ويا غرقدن قورقه اول وقت جايزدر
قونكشوسنده ويا بر اخر كميده قومق فان حبسها بعد طلب ربها قادرا على التسليم او جحدها
معه ثم اقر بها اولا او خلط بماله حتى لا يتميز او تعدي فلبس ثوبا او ركب دابتها او انفق
بعضها ثم خلط مثله بما بقي او حفظ في دار امر به في غيرها ضمن اكر امانتي حبس ايدوب
ويرمسه اسي طلب اتدكدن صكره ويرمكه قادر ايكن ويا خود امانته انكار اتسه اسي يانندن
كوكسه صكره اقرار اتسون وكوك اتمسون ويا خود كندو مالنه قارشدرسه بو وجهله كه آيرمق
ممكن اولمسه ويا خود تعدي اتسه يعني كيجك ايسه كيسه ويا بنجك طوار ايسه بنسه ويا خود
بعضني نفقه ادنسه دخي صكره كوقلانه انك مثلني قارشدرسه نفقه ايدندوكنك يرينه ويا خود
براوده صقلسه كه اول اوك غيرنده صقلمق امر اولنمش ايدي بو صورتلرك جميعسنده اودر
وان اختلفت بلا فعله اشتركا واكر امانت مودعك مالنه قوشسه كندونك قصدي فعلي اولماز
سوز انكسي يعني مودع له مودع مشترك اولورلر ولو زال التعدي زال الزمان اكر تعدي كتسه
ضمان لازم اولماسيده كيدر ولا يدفع على احد المودعين قسطه بغيبة الاخر واكر ايكي كمسنلر

امانت قوسلر بري غايب ايكن برنه حصه سن ويرميه ولا حد المودعين دفعها الى الاخر
فيما لا يقسم ودفع نصفها فقط فيما يقسم وضمن دافع الكل لا قابضه واكر ايكي كمسنه يانندن
امانت قونسه بو ايچون واردكه اول امانتي برينه ويرمصاتلمق ايچون اكر اول امانت قسمته قابل
دكل ايسه واكر قسمته قابل ايسه يارسن ويره انجق واكر كاسن ويرسه قسمته قابل ايكن اول ويرن
اودر يارسن اما الان نسنه اودمز فلو نهي عن الدفع الي عياله فدفع الى من له منه بد ضمن
والى من لا بد له منه كدفع الدابة الى عبده وشيء يحفظه النساء الى عرسه لا اكر عيالنه
ويرمكدن نهي اولنسه ويرمه دنلسه مودع ده شول كمسنيه ويرسكه اني اكا ويرمك لا بد اولور
اوله مثلا اني قولنه ويرمك ودخي شول نسنه كه اني خاتونكشلر صقلر انجو كبي مثلا اني عورتنه
ويرمك كبي اول وقت اودمز كما لو امر بحفظها في بيت معين من دار فحفظه في آخر منها فان
كان له خلل ظاهر ضمن نتكم امانتي بر داردن بر معين اوده صقلمق امر اولنسه دخي اول داردن
بو غيري اوده صقلسه اودمك لازم اولورا ولمدوكي كبي الا مكر كه اول اوك بر ظاهر خللي اوله
اول وقت اودر ولو اودع المودع فهلكت ضمن الاول فقط واكر امانت قونلمسنه بر آخره
امانته ويرسه دخي هلاك اولسه اولكي اودر انجق زيرا تعدي اندن ظاهر اولدي ولو اودع القاضي
ضمن ايا شاء اكر كوجله الان كمسنه اول نسنه امانت قوسه دخي هلاك اولسه اول نسنه نك
اسي هر قنغسنه دلرسه اودرور ولو ادعي كل من رجلين الفا مع ثالث انه له اودعه اياه فنكل لهما
فهذا والف آخر عليه لهما واكر ايكي كشيدن هر بري دعوي اتسه بو اوجنجي كمسنك يانندنه بك
اقچه بنوم در امانت قودم ديو اول اوجنجي كمسنه دخي انكار اتسه اكسي ايچون بيله يمينيدن نكول اتسه

دونسه بو بيلك و بندن غيري بو بيلك دخي اودونه لازم اولور اول كمسنك اول كسي ايچون نكوني

سببيله ديرانكول حان اقرار در **٣٢ كتاب العارية** بو كتاب عاريه نك بيانينه مخصوص دور

هي تمليك المنفعة بلا بدل وتصح باعرتك ومنحتك عاريت منفعتي ملك قلندرمكدر بدلسز

يعني عوض سز عاريه صحيح اولور سكا عاريته ويردوم ديمكله ومنحه ديو عرب اصل استعمالنده شول

دويه و قيونه ديرلر كه بر كمسنيه ويريله سودن ايچوب كوواسته ويرمك ايچون و اطعمتك

ارضي وحملتك على دابتي واخدمتك عبدي دخي عاريه صحيح اولور يرمي سكا طعام قلدوردم ديمكله

ودخي طوارمه سني يوكلتدوم ديمكله وقولمي سكا خدمت اتدوردوم ديمكله وداري لك سكنى وعمري سكنى

ودخي عاريه صحيح اولور اوم سكا ساكن اولجق يوقلدوم ديمكله ودخي اوم سكا عمري اولسون ساكن

اولمق ايچون ديمكله وعمري ديو براوي بر كمسنيه ويرمكه ديرلر عمري اولدقچه ويرجع المعير فيها متى

شاء وعاريه ويرن كمسنه عاريه يي نه وقت دلوسه رجوع ادر اولور ولا يضمن بلا تعد ان هلكت عاريت

الن كمسنه عاريه دا اودمز اگر هلاك اولسه تعدي اتمزسوزن ولا يوجر فان اجرها فعطبت

ضمنه المعير ولا يرجع على الآخر والمستاجر يرجع على موجره ان لم يعلم انه عارية معه

ودخي عاريتي الن كمسنه اجرته ويرميه عاريه اگر ويرسه دخي هلاك اولسه دلوسه

عاريتي ويرن كمسنه عاريتي الانه اودده اما اودخي وجرته الانه اوددير ويادلوسه اجرته

آلانه اودده اول دخي اجرته ويرنه يعني عاريتي آلانه اودده اگر اجرته الان بلمسه اول

كمسيه عاريت ايدوكن ويعاد ما اختلف استعماله اولا ان لم يعين منتفعا ولا يختلف

ما ان عين وكذا الموجر فمن استعار دابة او استاجر مطلقا له ان يحمل ويعيرله ويركب

ويركب

ويركب واياً فعل يتعين وضمن لغيره وعاريه الان بر غيري كمسنيه عاريه ويرمك جايزدور

كوكسه اول نسنه نك استعمال مختلف اولسون آنه بنمك كبي مثلا كوكسه مختلف اولسون

اوده ساكن اولمق كبي مثلا اگر انتفاع ادجك كمسنه يي تعيين اتمسه واگر تعيين اتسه اول برآخر

ويرمك جايزدر شول استعمال مختلف اولمياني انجق كروبو بخلين دوا جاريه ويرنده انوكيجي

دركه اگر بو كمسنه بر طواري عاريه السه ويا اجاريه السه مطلقا كمسنه يي تعيين اتمزسوزن

اول كمسنه ايچون واردركه كند ويوك وره دخي برآخره يوك ورمغه عاريه ويره ودخي كند وبنه

ودخي برآخرى بند وره اما هر قنغسي اول متعين اولور واگر بودن دخي اتسه اودر فلو قيد

انتفاعه بوقت اونوع او بهما ضمن بالخلاف الى شر فقط وان اطلق فيهما انتفع به

ما شاء اي وقت شاء اگر انتفاع اتمكي بر وقته مخصوص قلسه ويا بر نوعه مخصوص قلسه

ويا وقته وهم نوعه مخصوص قلسه اودر واگر تعيين اتدوكندن يومزن اشلسه انجق واگر

هيچ برينه مخصوص قلمسه جايز اولور انتفاع اتمك هر نه وجهله دلرسه وهر نه وقت اولرسه

وردها الى اصطبل مالكها ومع عبده او اجيره مسانهة اومشاهرة اومع اجير ربها

اوعبده يقوم على دابته اولا تسليم طواري الثمك استنك آخورنه ودخي كند وقوليله كندر

ملك يا بيله ويا ايه اجرته دو تلمش خدمتكاري ايله كندورمك ويا طواري استنك

اوجرته دو تلمش خدمتكاري ايله كندورمك ويا قوليله كندورمك كوك طواري استنك

طوارينه خدمت ادراولسون وكوك غيري اولسون هپ بونلر تسليم اتمكدور استنه

كوكد مستعار غير نفيس الى دار مالكه بخلاف رد الوديعة والمغصوب الى دار مالكها

نتكم شول نفيس اولميان عاريتي استنك اونه التمك تسليم ولدوغي كبي اماّ امانتي ودخي كوجله الناني
نسنه يي استنك اونه التمك لك خلافيله كه بو تسليم دكلدور بلكه استنه تسليم تمك كرك
وعارية النقدين والمكيل والموزون والمعدود قرض التونى واقچه عاريته ويرمك ودخي
صايلور نسنه يي عاريته ويرمك بونلرك هپ اودنج ويرمكدور وصحّ اعارة الارض للبناء
والغرس وله ان يرجع عنها ويكلّف قلعهما صحيح اولدي يري عاريته ويرمك بنا ايدوب و
اغاج دكمك ايچون وعاريته ويرن ايچون وارد ورکه رجوع ايده عاريتدن دخي اكا تكليف
ايده بناتى واغاجي كدرديو ولا يضمن ان اطلق وضمن مانقص بالقلع ان وقّت وكره الرّجوع قبله
وعاريته ويرن اودمز يا پو يه واغاجه قلع ايدوب كدرمكله كلن نقصانى اماّ اول تعيين
اولنان وقتدن اول رجوع اتمك مكروه اولدي ولو اعار للزّرع لا يؤخذ حتّى يحصد وقت اولا
واكر يري اكن ايچون عاريته ويرسه آليمز تا بچلينجه كرك وقت تعيين اولسون كرك اولنمسون
واجرة ردّ المستعار والمستاجر والمغصوب على المستعير والموجر والغاصب عاريتك
ودخي اجرته الناني نسنك ودخي كوجله الناني نسنه نك بونلرك استنه ايلتي ويرمسنك
اوجرتى عاريته الان واجاريه ورنك وكوجله الانك اوزرنه دور ويكتب المعار قد
اطعمني ارضك لا اعرتني اذا اعيرت للزّراعة عاريته الانلمسنه يازركه تحقيق سن
يري وكى بكا طعامنلندوردك ديو عارية ويردك ديو يازمز چونكه يري اكن الكا عاريته
ويرلسه **كتاب الهبة** بو كتاب هبه نك بياننه مخصوصدر وهى تمليك
عين بلا عوض هبه بر عين ملك لندرمكدور عوضسز عيندن مراد شول منفعت اولميوب

محبوساتدن اولن نسنه دور وتصحّ بوهبت هبه صحيح اولور بغشلادوم ديمك ايله ونحلت
ودخي نحلت ديمكله بوده وهبت معناسنه در واعطيت دخي عطا اتدوم ديمكله واطعمتك
هذا الطّعام دخي شو طعامي سكا طعام لندردم ديمكله وجعلت هذا لك ودخي شوني سنوك
ايچون قلدوم ديمكله يعني سكا مخصوص ملكيت حيثيّنده واعمرتك وجعلته لك عمري ودخي
شوني سكا عمري ديو جاهليت زماننده اكا درلودكه بركمسيه بغشليدي براوعمري
اولدقچه واولدوكندن صكره كرو بغشليانك اوليدي صكره بوني بني حضرت عليه
السّلام باطل قلدي يعني رجوعي وحملتك على هذه الدّابّة بنيّتها ودخي سني شو طواره
بندوردم ديمكله بخشش نيّت ادوب وكسوتك هذا الثّوب ودخي سكا شو كيجكى كيدردم
ديمكله وداري لك هبةً تسكنها ودخي اوم سنك اولسون ديمكله بخشش يوننددن ساكن
اولسن ديمكله وهبةً سكني او سكني هبةً او نحلي سكني او سكني صدقة عاريةً او عاريةً
هبةً عارية اماّ داري لك هبة سكنى ديدوكى قولنده يا سكنى هبة ويا نحلى سكنى ويا سكنى
صدقة ويا صدقة عارية ويا عارية هبة ديدوكى قولنده بونلرك جميعسنده عارية اولور
هبه اولمز ونحلى ديو عطا اتمكادر لرويتمّ بالقبض الكامل فيصحّ ان قبض في مجلسها بلا
اذن وبعده باذنٍ بمكشاعٍ لا يقسم هبه تمام اولور قبض كامل ايله ايله اولسه هبه صحيح اولور
اكر اول مجلسده قبض اتسه اذن سز اماّ مجلسدن صكره اذن ايله قبض اتمك كرك نتكم
شول قسمته قابل اولميان نسنددن بر تعيين اولنمد قحصّه يي بخشش صحيح اولدوغي كبي مثلا
حمام يادكرمن كبي لا فيما يقسم فان قسم وسلم صحّ اماّ قسمته قابيل اولميان نسنه ده هبه صحيح اولمز

واكر تقسيم اولنسه دخی تسليم اولنسه اول وقت هبه صحيح اولور فان وهب دقيقاً في برٍّ او دهناً
في سمسمٍ لا وان طحن واخرج وسلّم وكذا السّمن في اللّبن واكر اوني بغدايده ایکن ويا ياغی سوسمده
ایکن بغشلسه صحيح دكلدر واكر بغدايي اوكوب ويا ياغی چقرلسه دخی تسليم اولسده وكوو بو غلين
در ياغی بغشلمق سودا چنده ایکن وهبة لبنٍ في ضرعٍ وصوف على ظهر غنمٍ وزرع ونخل في ارضٍ
وتمرٍ في نخلٍ كالمشاع سودی بغشلمق انجكده ایکن ويوكی بغشلمق قيونك ارقه سنده ایکن ودخی
اكنی وخرما اغجنی بغشلمق يرده ایکن ودخی خرمای بغشلمق يرده ایکن ودخی خرمای بغشلمق
اغاجده ایکن بونلرك شول بخششی دخی تقسيم اولميوب غيري معيّن اولان حصّه نك
بخششی كبی دريعنی اكر بونلری ملكندن ايرسه دخی تسليم اتسه صحيح اولور وتمّ هبته ما
مع الموهوب له بلا قبضٍ جديدٍ تمام اولور شول بغشلنان نسنه كه اولی نسنه نك بخششی
كوو بر دخی يكی قبض اتمك سوزن وما وهب لطفله بالعقد وما وهب اجنبيّ له بقبضه
عاقلاً او قبض ابيه او جدّه او وصيّ احدهما او امّ هو معها او اجنبيّ يربّيه وهو معه
او زوجها لها بعد الزّفاف ودخی تمام اولور كندو اوغلنجوغنه بخششی عقد له ودخی اوغلنجوغه
بر يباندن كمسه نك بخششی تمام اولور اوغلنجوغك قبض ايله اكر نسنه تعقّل ادر ويا با
باسنك ويا دده سنك قبض ايله ويا بو اكيدن برنك وصی سنك قبضی ايله ويا شول
انا نك قبضيله كه اوغلنجوق انكله اولور اولا ويا ارنك انو كيچون قبضی ايله اكر كوچك
دشی ايسه اما شول شرطيله كه اوك يانينه كتورلمش اولا وصحّ هبة اثنين داراً لواحدٍ
وعكسه لا كتصدّق عشرة على غنيّين وصحّ على فقيرين صحيح اولدی اكی كشی بر اوی بر كمسنه يه

بغشلمق

بغشلمق صحيح اولمدی نتكم اون اقچه یی اكی غنی كمسنه يه صدقه اتمك صحيح اولمدوغی كبی اما اكی فقيره صدقه
اتمك صحيح اولدی

باب الرّجوع في الهبة

بو باب هبه ده اولان رجوعك بيانينه مخصوصدر
ومن وهب ورجع صحّ بو كمسنه هبه اتسه دخی كو رجوع اتسه صحيح اولور رجوعی ومنعه الزّيادة متصلة
كبناءٍ وغرسٍ وسمنٍ لا منفصلةٍ بو رجوعی منع ادر شول زياده كه متصل اولا ياپی كبی ودخی اغاج
دكمك كبی ودخی سمرمك كبی اما شول زياده كه ايو اولا اول رجوع منع اتمز ولد كبی مثلا وموت احد
العاقدين دخی منع ادر عقداد نلرك اكسندن بری اولمك وعوضٍ اضيف اليها ولو من اجنبيّ
بخوخذه عوض هبتك فقبض ولو وهب ولم يضف رجع كلٌّ بهبته ودخی منع ادر عوض
ويرمك كه اول عوض هبه يه اضافت اولنه اكرچه بر اجنبی كمسنه تبرّعاً ويرسه ده مثلا ديمك
ايله كه ال شونی هبتك عوض دخی اولده السه قبض اتسه اما اكر اول عوضی بغشلسه دخی
هبه يه اضافت اتسه هر برينك هبسندن رجوعی صحيح اولور وخروجها عن ملك الموهوب
له ودخی منع ادر رجوعی اولنان نسنه هبه اولنان كمسنه نك ملكندن چقسه والزّوجيّة وقت
الهبة فلو وهب لها فنكحها رجع ولو وهب وابان لا ودخی منع ادر اوراوارنالرنده وزوجيّت
اولمق بغشلدوغی وقتده انو كيچوندر كه اكر بر عورته بخششی اتسه دخی صكره نكاحلنسه
رجوعی جايز اولور اما اكر منكوحسنه بخششی اتسه صكره باين طلاق بوشسه رجوع ادمز
وقرابة المحرمية ودخی منع ادر نكاحی حرام قلور قرابة اولمق وهلاك الموهوب ودخی
منع ادر بخششی اولنان نسنه هلاك اولمق وضابطها حروف دمع خزقه بو منع ادن
لرك ضابطسی دمع خزقه حرفلريدر دال زياده يه اشارتدر ميم موته اشارتدر وعين

عواضه اشارتدر وخا خوجه اشارتدر وزا زوجیته اشارتدر وقاف قرابة اشارتدر وها
هلاکه اشارتدر ورجع موهوب له فی استحقاق نصفه الهبة بنصف عوضها بخشش ویون کمسنه
ایچون وارد رکه اکر بخششك یاروسی بر کمسنك چقسه عوضك یاروسنی الور ولو عوّض نصفها رجع
بما لم یعوض فلو باع نصفها اولم یبع شیئا رجع فی النصف واکر هبه نك یاروسنه عوض ویرلسه شول
ویرلمیندن رجوعی صحیح در ایله اولسه اکر هبه نك یاروسنی صاتسه ویا هیچ نسنه سی صاتمسه
یاروسنده رجوعی صحیح در ولا یصحّ الّا بتراضٍ او بحکم قاضٍ فلو اعتق الموهوب بعد الرجوع قبل القضا
صحّ ولو منعه فهلك لم یضمن رجوعی صحیح اولماز الّا رضا ایله اولور ویا قاضی حکم اتمك ایله اولور
ایله اولسه اکر بخشش ولنان کمسنه ازاد اتسه رجوعدن صکره دخی قاضی حکم اتمز سوزن صحیح
اولور ودخی بخششی موهوب له منع ادوب ویرمسه رجوعدن صکره هنوز قاضی حکم اتمزسوزن
دخی هلاك اولسه اودمز وهو مع احدهما فسخ من الاصل لا هبة للواهب فلم یشترط قبضه وصحّ
فی المشاع رجوع رضا ایله ویا قاضی حکم اتمکله هبه‌یی بوزمقدور اصلدن بخشش ایدنه کرو بغشلمق
دکلدور انونك ایچوندرکه بونده قبض شرط اولمدی ودخی تقسیم اولنمدق غیر معیّن حصه ده صحیح دور
فان تلف الموهوب فاستحق فضمن الموهوب له لم یرجع علی واهبه بما ضمن واکر بخشش اولنان
نسنه تلف اولسه دخی بر کمسنك چقسه دخی بغشلنان اودلسه بودخی بغشلینه کمسیه
اودیمز وهی بشرط العوض هبة ابتداءً فشرط قبضهما فی العوضین وتبطل بالشیوع بیع انتهاءً
فیرد بالعیب وخیار الرؤیة وتثبت الشفعة ودخی شول هبه که عوض شرطیله اولا انك
اوّلی هبه اولور انونکچوندرکه اکی عوض بله قبض اتمك شرط اولندی ودخی باطل اولور تقسیم اولنوب

غیر معیّن

غیر معیّن اولن حصه ایله امّا آخرنده نهایتنده بیع در انونکچوندرکه عیب ایله ردّ اولنور ودخی
خیار رؤیه ایله ده ردّ اولنور ودخی شفعه ثابت اولور **فصل** بو بر فصل
دور ومن وهب امةً الّا حملها او علی ان یردّها علیه او یعتقها او یستولدها او وهب دارًا او
تصدّق بها علی ان یردّ علیه شیئا منها او یعوّضه شیئا منها صحّت وبطل الاستثناء والشرط
بر کمسنه بر جاریه بخشش اتسه الّا قرننده کی حملی بغشلمسه ویا شول شرطه اوزرنه بغشلسه که
کرو کندویه ویره ویاخود ازاد ایده ویا امّ ولد ایدنه ویا براو بغشلاسه ویا صدقه اتسه وشول
شرط اوزرنه که اودن اکا بر مقدار ردّ اده ویا اکا اودن بر نسنه عوض اتمك شرطی اوزرنه بو صورت
لروك اوزرنجه جمیعسنده هبه صحیح اولور امّا الّا ایله استثناسی ودخی شرطی باطل اولور ولو اعتق
الحمل ثم وهبها صحّت ولو دبّر ثم وهبها لا واکر حملی ازاد اتسه دخی صکره جاریه‌یی بغشلسه
صحیح اولماز ومن قال لغریمه اذا جاء غد فهو لك او انت منه بریء فهو باطل بر کمسنه ایتسه
بورجلوسنه تچن یارن اولسه اول دین سنك اولسون ویا سن اندن بری اول دیسه باطل
اولور وجاز العمری للمعمَر حال حیاته ولورثته بعده وهی جعل داره له عمره فاذا مات تردّ علیه
وجایز اولدی عمری شول عمری قلنن کمسنه ایچون حال حیاتنده واولدوکندن صکره وارثلرینك
اولور وعمری بر کمسنه انی بر آخره ورمکدور عمری اولدیچه تچن اول کمسنه اولسه کرو کندنك
اولا وبطل الرقبی وهی ان متّ قبلك فهو لك امّا باطل اولدی رقبی ورقبی دیمك لك دورکه
اکر بن سندن اوّل اولور سم اول نسنه اولسون وصدقته کهبته ولا تصحّ الّا بقبضه ولا فی
شایع یقسم ولا عود فیها صدقه ده هبه کبی در صحیح اولمز الّا قبضله ودخی شول تقسیم اولنان

غیر معین حصه یی صدقه اتمك جایز دکلدر اکر قسمته قابل ایسه نتکم هبه ده دخی ایله ایدی

اما صدقه ده رجوع یوقدر کتاب الاجارة بو کتاب اجاره نك بیاننه مخصوصدر

٣٤

وهی بیع نفع معلوم بعوض کذلك دین او عین اجاره بر معلوم نفعی بیع اتمکدر بر معلوم

عوض ایله کرك اول عوض دین اولسون کرك بر معین نسنه اولسون ویعلم النفع بذکر المدة

کسکنی الدور وزراعة الارض مدة کذا طالت او قصرت لکن فی الوقت لا تصح فوق ثلاث

سنین فی المختار نفع معلوم اولور مدت ذکر اتمکله مثلا اوده ساکن اولمق کبی ودخی یر زراعت

اتمك کبی شو قدر مدت کرکسه اول مدت اوزون اولسون وکرکسه قصه اولسون لکن بو قدر

واردر که وقفده صحیح اولمز اوچ ییلدن یوقاری مختار مذهبده وبذکر العمل کصبغ ثوب

وخیاطته وعمل قدر معلوم علی دابة مسافة علمت ودخی نفع معلوم اولور عمل ذکر اتمکله

مثلا بزی بویامق کبی ودکمك کبی ودخی بر مقدار معلومی بر طواره یوکلتمك کبی معلوم مسافه ده

وبالاشارة کنقل هذا الی ثمة ودخی نفع معلوم اولور اشارت ایله شونی شوریه التمك

کبی ولا تجب الاجرة بالعقد بل بتعجیلها او بشرطه او باستیفاء النفع او التمکن منه فتجب

لدار قبضت ولم یسکنها اجرت واجب اولمز اجاره یی عقد اتمکله بلکه تعجیل اوجرتی ویر

دیمکله واجب اولور ویا تعجیل ویرمك شرط اتمك ایله واجب اولور ویا نفعی استیفا ادب

حقلشمق ایله واجب اولور ویا استیفا اتمکه قادر اولمق ایله واجب اولور ایله اولسه واجب

اولور شول اوك اوجرتی که قبض اولندی اما ساکن اولنمدی وتسقط بالغصب بقدر

فوت تمکنه واجرت ساقط اولور کدر اجاریه النان نسنه کوجله الندن النمق ایله شول

انتفاع اتمکه قدرتی فوت اولندوغی مقدار وللموجر طلب الاجرة للدار والارض لکل یوم وللدابة

لکل مرحلة اجاریه ویرن کمسنه ایچون واردر که اوك اوجرتن طلب اتمك ودخی یرك اوجرتن طلب

اتمك هر کون ایچون ودخی طوارك اوجرتن طلب اتمك واردر هر قونق ایچون وللقصارة والخیاطة

اذا تمت وان عمل فی بیت المستاجر ودخی بز بویمق اوجرتن ودخی درزیلك اوجرتن طلب اتمك واردر

تمام اولدوغی وقت اکرچه درزی اوجرته دوتنلك اونده اشلسه ده وللخبز بعد اخراجه من التنور

فان احترق بعد ما اخرج فله الاجر وقبله لا ولا غرم فیهما ودخی اتمك بشورمك اجرتنی طلب

اتمك واردر تنوردن چقاردقدن صکره واکر اتمك یانسه چقاردقدن صکره انك ایچون کرو

اوجرت واردر اما اول دن یانسه اوجرت یقدور اما بو ایکی صورتده بله غرامت یوقدور اول

اوجیروك اوزرنه وللطبیخ بعد الغرف واضرب اللبن بعد اقامته ودخی یمك بشورمك اوجرتن

طلب اتمك واردر قودتردقدن صکره ودخی کرپیچ کسنمك اجرتن طلب اتمك واردر طورغردقدن

صکره ومن لعمله اثر فی العمل کالصباغ والقصاد یقصر بالنشاء والبیض له حبسها للاجر فان

حبس فضاع فلا غرم ولا اجر شول کمسنه که عملنك اثری اوله اول نسنه ده بویاجی کبی مثلا

ودخی بز بویاجی کبی مثلا اما نشاسته ایله اوله ویومرده ایله اوله اول کمسه ایچون واردر

اول بزی حبس اتدوب اوجرت ویرمك وجرتنی المق ایچون واکر اجیر حبس اتسه دخی ضایع

اولسه اوزرنه غرامت یوقدر اما اوجرت دخی یوقدر ومن لا اثر لعمله کالحمال والملاح و

غاسل الثوب لا حبس له بخلاف رد الابق شونلر که عملنك اثری اولمیه اول نسنه ده

حمال وملاحی کبی ویکجك بویجی کبی اول کمسه ایچون حبس اتمك یوقدر اوجرتدن اوتری اما

شول قجغون قواكتورمك خلا فيله كه اني حبس ايتمك وارد راجرتني المق ايچون ولمن اطلق له

العمل وان يستعمل غيره فان قيده بيده فلا شول كمسه ايچون كه عمل اطلاق اولنه يعني سن

كندو نفسكله اشله دنلميه اول كمسنه ايچون بو غيريه اشلتمك يوقدر واكر كندو اليله اشلمك

قيد اولنمسه اول وقت غيري كمسنه اشلتمك يوقدر ولاجير المجي بعياله ان مات بعضهم

وجاء بمن بقي اجر بحسابه شول عياليله بيله كلمكه اوجرته دوتلنك عيالنك بعضي اولسه

دخي باقسني كلسه انك اجري حسابله اولور وحامل قط اوزادا لي ذيد باجران ردّه لموته

لا شيء له شول اوجرتله مكتوب الوب كدن كمسنه ويا ازق الوب كدن كمسنه زيد ايچون

اكوكتورسه زيد اولدوكندن اوتري انو كچون اوجرت اولمز وصح استجادا را اودكان

بلا ذكر ما يعمل فيه وله كل عمل سوي موهن البناء كالقصارة صحيح اولدي اوي ويا دكان

اوجرته دوتمق انده اشليجك شي ذكر اتمزسوزن واول كمسنه ايچون وارد رانده هر شي

اشلمك الا شول بنايه ضعف ويون اشي جايز اولمز قصارلق كبي مثلا كبي ولو استاجرها

لبناء او غرس صح فاذا انقضت المدة سلمها فارغة الا ان يغرم المؤجر بر يري يا بي

ياپمق ايچون ويا اغاج دكمك ايچون اوجرته دتسه اجاره صحيح اولور دخي قچن كه مدت كچسه

يري استنه تسليم ايليه فارغ اولوب خالي اولدوغي حالده الا مكر كه اول جاريه ويرن كمسه

اول بنانك ويا اول دكلن اغاجك يردن ايرولدوغي تقديرجه قيمتني غرامت ادوب ويره اويله

اولنجق بنا واغاج اونك ملكي اولور اجاريه النك رضاسن سزاكو اول بنا واغاج كدرملك ايله

يرينه ضرر ادوب نقصان ويرسه واكر نقصان ويرمزسه رضاسيله الور انجق اويرضي

بترکه

٢١٨

بتركه يكون البناء والغرس لهذا والارض لهذا ويا قيمتني غرامت اتمزسه دخي راضي اوله قويبطورمسنه

بناء ويا دكلن اغاج بوينك اولا يير اول بونك اولا والرطبة كالشجر يونجه دخي اغاج كبدر يعني حكمده

وضمن بارداف رجل معه وقد ذكو دكوبه نصف بلا اعتبار الثقل بر آخر كمسنه ي اردلشد ودمق

ايله طوارك بري قيمتني اودراكو اجاريه الان كمسنه كند وبنمك ذكر اولنمش ولسه انجق اما

بري اغوبري ييني اولمغه اعتبار يوقدر وبالزيادة على حمل ذكر ما زاد الثقل ان اطاق حمله والا

كل قيمتها شول ذكر اولنان ذيو كدن زياده اورمقا يله اودراغرلق زياده سي مقداردن اكوطوار

اول يوكه طاقت كتوررسه واكو كتورمزسه جميع قيمتني اودر لعطبها بضربه وكبحه نتكم

اورمق ايله هلاك اولسه ويا اويان ايله باشن قتي چكمك ايله هلاك اولسه جميع قيمتني اودوكي

كبي وجوازه بها استوجرت اليها ولو ذاهبا وجاييا وردّها اليه ودخي جميع قيمتني اودراول

طواري چكورمك ايله شول اوجرته دوتدوغي يردن اكاروو كرو دريه كتورملك ايله اكرچه

وارووب دخي كلمكه اوجرته دتمش ايسه ده ونزع سرج حمار مكترا او ايكافه مطلقا واسراجه

بما لا يسرج بمثله دون ما يسرج بمثله ودخي شول كرايه دوتلان اشكك ايرن چقروب دخي

سمراورمق ايله اودر جميع قيمتني كركسه انك كبي سمر اول مثلي اشكه وراسون وكرك ورلسون

ودخي اودر برابر اورمق ايله كه اول مثلي ايراكا ورلمز اما ورلور اولسه اودمز وسلوك

الحمال طريقا غير ما عينه المالك وتفاوتا اولا يسلكه الناس وحمله في البحر وله الاجران

بلغ ودخي اودر حمال كتمك ايله بر يوله اول مال اسي تعيين اتدوكنك غيري اولسه دخي بواكي

يولك تفاوتي اولسه ويا بر يوله كتسكه خلق اول يوله كدمز ودخي دكزدن الوب كتمك ايله ده

اودر اما اگر سلامتله ایرشسه بو صورتلرده اوجرت ویرملك لازمدر ومن استاجر ارضاً

لوزرع بر فزرع رطبة ضمن مانقصت بلا اجر بوبری اجاره یه السه بغدای اکمك ایچون وارسه

یونجه اکسه اول کمسنه اودر یرك نقصاننی اوجرت لازم اولمز اوزرنه ومن دفع ثوباً لیخیطه

قمیصاً فخاطه قباءً ضمن قیمة ثوبه او اخذ القباء باجر مثله ولم یزد علی ما یسمّی بر کمسنه

بر بیز ویرسه کوملك دکمك ایچون اول دخی وارسه قفتان دکسه اوجرت ویرن کمسنه مخیّر

اولوردلوسه اوددسون بزینك قیمتنی ودلوسه قفتانی السون اجر مثلی ایله اما اجر مثلی

زیاده اولنمیه قول اولنان اوجرت اوزرنه **باب الاجارة الفاسدة** بو باب فاسد اولان

اجارهنك بیاننه مخصوصدر الشرط یفسدها وفیها اجر المثل لا یزاد علی المسمّی شرط بوزر

اجارهیی دخی بوزلوب فاسد اولان اجارهده اجر مثل لازم اولور دخی زیاده اولمز اول اجر مثل

قول اولنان اوجرت اوزرنه وصح اجارة دار کل شهر بکذا فی واحد فقط وفی کل شهر سکنی

ساعة فی اوله وفی کل علم مدته براوی هر ایده شوقدر نسنیه اجاره یه الدی صحیح اولور براینده

انجق دخی هر ایدن که بر ساعة اولنده اول اوده ساکن اولدوره صحیح اولور اجاره اول ایده و دخی

ایلرك جمیع سنده صحیح اولور اگر مدت معلوم اولسه مثلا دیسه که التی ایه اوجرت ویردم

هر ایده شوقدر واجارتها سنة بکذا جاز وان لم یسم قسط کل شهر و دخی صحیح اولدی

اولاوی اوجرته ویرمك بر ییله شوقدره اگرچه هر ایك حصه سی ذکر اولنماسه ده واول

المدة ما سمّی والا فوقت العقد فان کان حین یهل اعتبر الاهلة والا فالایام کالعدة

مدتك اولی ندن دنلسه اورادن اولور واگر کا اسه عقد اولندوغی وقتدن اولور واگر عقد

ای هلال

ای هلال اولدوغی وقت اولسه اعتبار هلالدر اولور واگر ای اورتالرنده اولمش اولسه گونلر

اعتبار اولنور هر اوتوز گون بر ای اعتبار اولنور نتکم عدتده بویله اولوردی واجارة الحمام والظئر

باجر معین وبطعامها وکسوتها وللزوج وطئها لا فی بیت المستاجر صحیح اولدی حمامك اجارهسی

وحمامك اجارهسی وامزرجی عورتك اجارهسی بو معین اوجرت ایله ودخی امزرجی عورتك اجارهسی صحیح

اولدی یمکی وکیجکی اوزرنه دخی اول امزرجی عورتك اوزرنه واردرکه اول عورتنه جماع اتمك اجرته

دوتتك اوندن غیری یرده وله فی نکاح ظاهر فسخها ان لم یأذن لها بها فان اقرت بنکاح لا

ودخی اول عورتك اری ایچون واردر اجاره بوزمق اگر اول عورتك نکاحی ظاهر ایسه بین الناس ودخی

اول عورتنه اجاره یه اذن ویرمامش اولسه واگر نکاح عورتك نکاحله اقراریله معلوم اولسه

اول وقت بوزمز ولاهل الصبی فسخها ان مرضت او حبلت اول امزرغلیجوغك اهلی

ایچون واردرکه اجارهیی بوزه اگر عورت خسته اولسه ویاخود یوکلی اولسه وعلیها غسل الصبی

وثیابه واصلاح طعامه ودهنه لا ثمن بشیء منها وهو واجب علی ابیه اول عورتك اوزرنه

اولور اوغلیجوغی یومق وکیجکنی یومق وطعامنی اصلاح اتمك ودخی یغلق اما بونلردن برسنك

بهاسی اول عورتك اوزرنه دکلدور بلکه بونلرك بهاسی وامزرجینك اوجرتی باباسی اوزرنه

اولور فان ارضعته بلبن شاة او غذته بطعام ومضت المدة فلا اجر اگر اوغلیجوغی قیون سودیله

امزرسه ویا یمك ایله غدالندرسه دخی اناك اوزرنه مدت کچسه اجر لازم اولمز ولم تصح

للاذان والامامة والحج وتعلیم القرآن والفقه والغناء والنوح والملاهی وعسب التیس

ویفتی الیوم بصحتها لتعلیم القرآن والفقه اجاره صحیح اولمز اذان ایچون واماملق ایچون وحج ایچون

وتعليم قران ايچون وتعليم فقه ايچون ودخی اجاره صحيح اولمز ايرلمق ايچون وصاغو صاغمق ايچون ودخی
سایر ملاهی ایچون مثلا دف چالمق کبی وطاول چالمق کبی ودخی اجاره صحيح اولمز تکیه ده شی سنه
چکمک ایچون اما بوایامده فتوی ویرلور اجاره صحيح اولماسنه تعليم قران ايچون وتعليم فقه
ايچون ويجبر المستأجر على دفع ما قيل ويحبس به وعلى الحلوة المرسومة تعليم قران ايچون
وتعليم فقه ايچون اجرته دونن جبر اولنور اول دنلن اجرتی ویرملک اوزرنه ودخی حبس
اولنور اندن اوتری ودخی شول حلوا التی عادتدر بعضی سورلوده انی ویرملک اوزرنه جبر
اولنور ولا اجارة المشاع الا من الشريك شول حصه تقسیم اولنمیه غیر معین نسنه
الا انی اجاریه ویرملک صحيح دکلدر الا مکونکه کندو شریکنه ویره ولو دفع الى آخر
غزلا لينسجه بنصفه او استأجر حمارا ليحمل عليه زادا له ببعضه او ثورا ليطحن برا
له ببعض دقيقه او رجلا ليخبز له كذا اليوم بكذا او ارضا بشرط ان يثنيها ويكري انها
ها ويسرقنها ويزرعها بزراعة ارض اخرى فسدت اکر برکشی برکمسنیه ایلک ویرسه
طوقمق ایچون یارسی اجرت اولمق اوزرنه ویا برحماری اجاریه دوتسه یوکلتمک ایچون آزغنک
بعضی اجرت اولمق اوزرنه ویا بر اوکوزی اجرته دوتسه بغدایی اکتمک ایچون آنک بعضی
اجرت اولمق اوزرنه ویا برکمسنیی اجرته دوتسه شوقدر اتمک پشورمک ایچون اول کونده
شوقدر اجرتله ویا بریری اجرته دوتسه اکی کره سورملک شرطی اوزرنه ویاخود ارمقلون
قازوب اصلاح اتمک شرطی اوزرنه ویاخود طنملک شرطی اوزرنه ویاخود اول یری بر غیری
یر ایله اکملک شرطی اوزرنه یعنی یرینک زراعتی یرینه اجرت اولمق شرطی اوزرنه بو صورت

لرك

لرك جمیعسنده اجاره فاسد اولور بخلاف استیجارها على ان تكربها ويزرعها او يسقيها ويزر
عها شونک خلافی فیله که یبری اجرته دوتسه سوروب واکمک شرطیله اول وقت جائز اولور
اجاره وان لم يذكر زراعتها وما يزرع فيها يصح ان لم يعممه فان زرعها ومضى الاجل عاد صحيحا
اکر یری اجاریه دوتدوغی وقت زراعت اتمک اکمسه ونه زراعت ایدجکنی اکمسه اجاره صحيح
اولمز اکر زراعت ایدجک نسنه یی عام قلمدیسه یعنی نه دلرسک اکدیسه واکر زراعت اتسه
دخی مدت کچسه اول اجاره صحته دونر صحيح اولور ومن استأجر جملا الى مصر ولم يسم حمله وحمل
المعتاد فنفق لم يضمن فان بلغ فله المسمى برکمسنه بردوه یی اجاره یه دوتسه بر شهره دکن دخی
نه یوک وره جکنی اکمسه دخی عادت اوزرنه یوک اورسه دخی دوه هلاک اولسه اودمز واکر
اول شهره ایرشسه اجرت لازم اولور فان خاصما قبل الزرع او الحمل نقض واکر خصومت اتسلر
زراعتدن اول ویا یوک اورمزدن اول شول زراعت مجهول اولوب ویا اوردجغی یوک مجهول اولدوغی
صورتده قاضی اجاره یی بوزر نزاع اولدوغی سببدن **باب من الاجارة** بو اجاره دن
بو باب در الاجير المشترك يستحق الاجرة بالعمل فله ان يعمل للعامة فسمى به كالصباغ
ونحوه اجیر مشترک مستحق اولور اجرته اشلمکله اجیر مشترک ایچون وارد رهمکسنه ایچون
اشلمک انوکچون درکه اکا اجیر مشترک دیرلر مثلا بویاجی کبی ودخی بوکا بکزرنه وارسه ولا يضمن
ما هلك في يده وان شرط عليه الضمان به يفتى بو اجیر مشترک اودمز النده هلاک اولنی اکرچه
اودمک شرط اولندیسه ده فتوی دخی بونکله ویرلور بل ما تلف بعمله كدق القصار ونحوه بلکه
بو اجیر مشترک اودر شول عملیله تلف اولنی مثلا بز بوبچینک بزی دوکمسی کبی ودخی بوکا بکزر

نه وارسه ولا يضمن به ادميًا غرق او سقط من دابّةٍ اجير مشتركه اودمن شول ادمی که غرق اوله
اجيرك كمسي چكمسي سبيله وياخود دوادن دوشب كوبجنك بغلمسي سببله ولا حجام او بزاغ
او فصاد لم يجز المعتاد ودخی اودمن حجامت ايدیجی وياخود طواردن قان الجی اكو عادت اولان
يردن تجاوز اتمسلر فان انكسر دنّ فی طريق الفرات ضمن الحمّال قيمته فی مكان حمله بلا اجرٍ وفی
موضع كسره مع حصّة اجره اكر بر كوپ صنسه فرات يولنده حمّال اوديه كوبك قيمتنی كتوردكی
يرده اجرسز وياصندوغی يرده قيمتنی اوديه اجرتدن حصّه سيله والاجير الخاص يستحق الاجير
بتسليم نفسه مدّته وان لم يعمل كالاجير للخدمة سنة او لرعي الغنم وسمّي اجير واحدٍ لانّه لا يعمل
لغير اجير خاص اجرته مستحق اولور نفسنی تسليم اتمكله اول مدّتده اكرچه عمل اتمزسه ده
مثلا شول بر ييل خدمت ايچون اجرته دوتلمسنه كبی وياقيون كودمك ايچون وبوكا
اجير واحد دخی ديرلر زيرا بركمسه دن غيری ايچون عمل اتمز ولا يضمن ما تلف فی يده او بعمله
اودمن بو اجير خاص شول النده تلف اولانی ياعملی سببله تلف اولانی وصحّ ترديد الاجر
بالترديد فی خياطة الثوب فارسيًّا او روميًّا وصبغه بعصفرٍ او زعفرانٍ وفی اسكان
البيت عطّارًا او حدّادًا وفی الدابّة الی الكوفة او واسطٍ وفی هذه الدار او هذه وفی حمل
كرّ برٍّ او شعيرٍ ويجب اجر ما وجد صحيح اولدی اجرته ترديد اتمك ديمكده ترديد ايدوب
ديملك ايله كه اكر بو بيزی فارسی ديكرسك بر اقچه واكر رومی ديكرسك اكی اقچه ودخی
بو بياده ترديد اتمكله عصفور اتمكله بوياتمق ايله ويا زعفران ايله بويتمق ايله ويا اوده
عطّار ساكن قلوب ويا دمورجی ساكن قلمغی ترديد ايله ودخی طوارده كوفيه دكن ويا واسطه

دكن

دكن يوك اورمغی ترديد ايله ودخی يا شوا وی ويا شوا وی ديو ترديد ايله ودخی بر كرّ بغدای
ويا بو كرّ اربه يوكلمسی ترديد ايله بو ترديد لوده ترديد اولنان تكم قنغنسی واقع اولسه انوك
اجرتی لازم اولور ولو ردّد فی خياطة اليوم او غدًا فله ما سمّی ان خاط اليوم واجر مثله ان خاط غدًا
ولا يجاوز به المسمّی واكر بو كون دكمكله يارن دكمكده ترديد اتسه مثلا اكر بو كون دكرسك بر اقچه
واكر يارن دكرسك يارم اقچه ديسه اكر اول كون دكرسه اول دكر اولنان بر اقچه لازم اولور واكر
يارندسی دكرسه اجر مثل لازم ولور امّا اول ذكر اولندن زايد ويرلمز اجر مثلك يعنی يارم اقچدن
زيادسی ولا يسافر بعبدٍ مستأجرٍ للخدمة الّا بشرطه شول خدمت ايچون اجرته دوتلن قولی
سفره آلوب كتمك جايز دكلدر الّا مكر كه شرط اولنه ولا يستردّ مستأجرٌ اجر ما عمل عبدٌ محجورٌ
بو اذن ويرلمين قولی اكر نفسنی اجرته ويرسه اول اجرته دوتن كمسنه اول قولك عملنك اجرتنی كرو
آليماز ولا يضمن اكل غلّة عبدٍ غصبه فاجر نفسه وصحّ للعبد قبضها وياخذها مولاه قائمةً
بر كمسنه بر قولی غصب ايدوب كوجله السه دخی اول قول نفسنی اجاريه ويرسه دخی اجاردن
حاصل اولن غلّه سنی غاصب ييسه اودمك لازم اولمز ودخی اول قول ايچون صحيح اولور اول حاصل
اولان غلّه يعنی اجرتی قبض اتمك امّا مولاسی الندن الور اكر عينيله طورر سه ولو استأجر
عبدًا شهرين شهرًا باربعة وشهرًا بخمسة صحّ والاوّل باربعةٍ اكر بر كمسنه بر قولی اجرته
دتسه برای درت اقچيه وبر آی بش اقچيه صحيح اولور دخی اوّلكی ای درت اقچيه اولور وحكّم الحال
ان قال مستأجر العبد مرض هو او ابق فی اوّل المدّة وقال الموجر فی آخرها واكر قولی اجرته
دوتن كمسنه ديسه كه قول خسته اولدی ويا قچدی مدّتك اوّلنده امّا اجاريه ويرن مدّتك

آخونده خسته اولدي ويا آخونده قچدي ديسه اول وقت حال حكم اولور يعني اكر اول حالده قول خسته ايسه
وياخود قچمش ايسه قول اجاريه آلانكدر و اكر دكل ايسه قول اجاريه ويرنك اولور وصدق رب الثوب
في امرتك ان تعمله قباء او صبغه احمر لا اجير قال امرتني بما عملت بونك استنك سوزي قبول اولنور
اكر ديسه كه بن سكا امر اتدوم كه قبا ديكه سن و قبا اوكي اچوق قفتان ديكدك وياخود ديسه كه بن سكا
تويله بويه ديو امر اتدوم واجرته دوتلان مكسنه دخي سن بكا اشله ديو كم كبي امر اتدوك ديسه
سوزي مقبول اولمز وفي عملت لي مجانا لا صانع قال بل باجر ودخي تصديق اولنور بنا استي اكر ديسه
كه سن بوني اوجرتسز بكا بلش اشلدك اما اشليني بلكه اوجرت ايله اشلدوم ديسه تصديق
اولنمز باب فسخ الاجارة بو باب اجارهء بوزمسي بياننه مخصوصدر هي تفسخ
بعيب فوت النفع كخراب الدار وانقطاع ماء الارض والرحى واخل به كمرض العبد ودبر الدابة
اجاره بوزلور شول عيب ايله كه نفعي فوت ايده مثلا او خراب اولمق كبي ويرك صوبي كسلمك كبي
ودخي دكرمنك صوبي كسلمك كبي ودخي شول عيب ايله كه نفعنه خلل ونقصان ويره مثلا قول
خسته اولمق كبي ودخي طوار يغر اولمق كبي ولو انتفع بالمعيب او ازال الموجر العيب سقط خياره
اكر اول عيبلو اولان ايله اول حالده ايكن انتفاع اتسه وياخود اجاريه ويرن مكسنه اول
عيبي اصلاح اتسه كدرسه اول مكسنك اجارهيي بوزمغه مخيرلغي كدر ويختار الشرط والرؤية
وبالعذر وهو لزوم ضرر لم يستحق بالعقد ان لقي كما في سكون وجع ضرس استوجر لقلعه
ودخي اجاره بوزلور مخيرلك شرط اتمكله ودخي خيار اولدوغي تقديرجه بر ضرر لازم كلمه ايدر
كه اول ضرر اجاره عقد اتمكدن لازم كلميه نتكم شول ازو دشي چكدرمك ايچون اوجرته

دتدي

دوتدي ايدي آغرسي ساكن اولسه اجاره بوزلور وموت عرس استوجر من يطبخ وليمتها
ودخي شول كلن كه دوكني اشني بشورمكه بر مكسنهيي اوجرته دوتلسه اول كلن اولمكله اجاره
بوزلور ولحوق دين لا يقضي الا بثمن ما اجر ودخي شول بورج لازم كلمك كبي كه اول بورج
اداسي ممكن اولميه اول اجاره يه ويرلن نسنه نك بهاسندن غيري ايله وسفر مستاجر
عبد للخدمة مطلقا او في المصر ودخي شول قولي مطلقا خدمت ايچون وياشهرده خدمت
ايچون اجرته دوتنك سفره كتملكي كبي وافلاس مستاجر دكان ليتجر ودخي شول تجارت
ايچون دكاني اوجرته دوتانك مفلس اولمسي كبي وخياط استاجر عبدا ليخيط فترك
عمله ودخي شول درزي كبي كه اوجرته دوتدي درزلك اتمك ايچون دخي واز كلدي درزلكدن
راس مالي كتدوكي ايچون وبداء مكتري الدابة من سفره بخلاف بداء المكاري وترك خياطة
مستاجر عبد ليخيط ليعمل في الصرف وبيع ما اجره ودخي شول طوار كيرايه دوتانك سفردن
واز كلمسي كبي اما شول طوار كيرايه ويرننك سفردن واز كلمسي خلافينه كه انده اجاره
بوزلمز ودخي شوننك خلافينه بو قول اوجرته دوتدي درزلك اتمك ايچون ودخي درزلكي ترك
اتدي صرافلك اتمك ايچون انده دخي اجاره بوزلمز ودخي شول جاريه وردوكي صنعتنك خلافينه
كه انده ده اجاره بوزلمز وتفسخ بموت العاقدين عقدها لنفسه فان عقد لغيره فلا كالوكيل
والوصي ومتولي الوقف ودخي اجاره بوزلور شول اجارهء عقد ايدنلرك بري اولمك ايله اكر
كندو نفسيچون عقد اتمش اولسه واما اكر غيري ايچون اتمش اولسه بوزلماز وكيل كبي ووصي كبي
ودخي وقفك متوليسي كبي مسائل شتى بونلر مختلف مسئلهلردر من احرق حصائد ارض

مستأجرة او مستعارة فاحترق شيء في ارض غيره لا يضمن بر كمسنه اجاریه دوتلن یروك
ویا عاریته آلنان یرك اکنی یاقسه آنك سببیله بر غیرینك یرنده اولان نسنه یانسه اول
کمسنه اودمز اول نسنه یی فان اقعد خیاطا وصباغا فی دکانه من یطرح علیه العمل بالنصف صح
کاستجار جمل یحمل علیه محملا وراکبین وحمل محملا معتادا ولو رآه الجمال فاجود اکو بر دزدی
ویاخود بویاجی کندو دکاننه بر کمسه یی کتورب اوتوردسه کلن اشی یاریه انلر اوزرنه دکمك
ایچون ویا بویاجی کلن اشی انك اوزرنه یاریه بویمق ایچون ویرسه صحیح اولور مثلا بر دوه یی اجاره
دوتمق صحیح اولدوغی کبی اوزرنه فان استاجر لیحمل علیه قدر زاد فاکل منه رد عوضه اکر
بر دوه یی اجاریه کورودوتسه اوزرنه بو مقدار آزق یوکلتمك ایچون دخی یولده بعضی نیسه
یرنه کورواناك عوضن قویه ومن قال لغاصب داره فرغها والا فاجرتها کل شهر کذا
فلم یفرغ فعلیه المسمى الا اذا جحد الغاصب ملکه وان اقام علیه بنیة من بعد او اقر
بملکه له لکن قال له ارید بهذا الاجر بر کمسنه شول اونی کوجله الان کشیه دیسه که او مدن
چق بو شلدیو قسه ایده شول قدر اجرت ویر اول داخی بو شلدمسه اول کشنك اوزرنه
لازم اولور اول ذکر اولان اوجرت الا مکر که اول کوجله الان کمسنه انکار ایده او اول
کمسنك ملکی ایدوکنه اول وقت اول ذکر اولنان اجرت لازم اولماز اکوچه صکره ملکی ایدوکنه
شاهد طورغورسه ده ویاخود اقرار ایده انکار اتمیه اول کمسنك ملکی ایدوکنه لکن بن بو اجرتی
راضی دکلم دیلزم دیه اول وقت کورو اول مذکور اولان اوجرت لازم اولماز وصحت الاجارة
وفسخها والمزارعة والمعاملة والوکالة والکفالة والمضاربة والقضاء والامارة

والایصاء

والایصاء والطلاق والعتاق والوصیة والوقف مضافة لا البیع واجازته وفسخه والقسمة
والشرکة والهبة والنکاح والرجعة والصلح عن مال وابراء الدین صحیح اولدی اجاره واجارة
بوزمق وبر یری زراعة اورتغه ویرمك ومعامله یعنی بر بخچه اورتغه ویرمك ودخی کفالت
ووکالت ومضاربه وسلطان بر کمسنه یه قاضیلق ویرمك وبکلك ویرمك ودخی بر کمسنه
وصی ادنمك وطلاق ویرمك وازاد اتمك ووصیت اتمك ووقف اتمك بونلرك جمیعسی صحیح اولدی
کلجك زمانه اضافتله مثلا محرم ایدنده دیسه که شو اوی سکا اجاریه ویردم رمضان
آینك اولندن صحیح اولور اجاره وسایرلری دخی بو تخلین دور اما بیع ودخی بیعی جایز کورمك
وبیعی بوزمق وقسمت وشرکت وبخشش ونکاح ورجعت ومالدن صلح اتمك ودخی بورجدن برا
اتمك بونلر صحیح دکلدور کلجك زمانه اضافتله

کتاب المکاتب

بو کتاب
بهایه کسلنن قولك احوالنی بیان اتمکه مخصوصدر الکتابة اعتاق المملوك یدا حالا ورقبة
مالا کتابت بر مملوك کورکسه قول وکورکسه جاریه ازاد اتمکدر فی الحال کندو بشفا تصرفنه
مالك اولمق یوننده ن ودخی کندو نفسنی ازاد اتمکدر مالجی مالی اداتسه ولو کاتب قنه
ولو صغیرا یعقل بمال حال او موجل او منجم او قال جعلت علیك الفا یؤدیه نجوما اولها
کذا وآخرها کذا فان اداه عتق وان عجز عن نقد وقبل العبد صح وخرج من یده دون
ملکه اکر بر کمسنه کندو ملکی کتابته کسسه اکرچه اول مملوك تعقل ایدرا و بخقده اولسه
بر مقدار مالله فی الحال ویرمك اوزرنه ویا بر مدت ایله ویا آیده بر مقدار ویرمك اوزرنه
ویا مملوکنه دیسه که بن سنك اوزرکه بیك اقچه قلدوم که ادا ایده سن منجما یعنی هر آیده

شو قدر دين ويا شو قدر كونده شو قدردن شو مدتده كه اوّلى شو اوله واخرى شو اوله دخى اكر بو
بيكى اداء ادرسك ازاد اولسن واكر عاجز اولور سك كرو كما كان مملوك اولسن اول دخى قبول قبول
اتسه صحيح اولور دخى عقد كتابتله افندسنك يدندن چقار اما ملكندن چقمز وعتق مجّانا ان
اعتق اكر اول كتابته كسدوكى قولى ازاد اتسه اولور بلا شئ يعنى هيچ نسنه لازم اولمان اول
بدل كتابتدن قولك اوزرنه وغرم السيد اي وطئ مكاتبة او جنى عليه او على ولدها او ما
لها كتابته كسلن جاريه افندسى جماع اتسه ويا اوزرنه جنايت اتسه الن كسه مثلا ويا اوغلان
جغنه جنايت اتسه ويا اول جاريه نك مالن تلف اتسه اول افندى غرامت ايدر جاريه نك
مهرنى ودخى جنايتك ديتنى ودخى اول تلف اتدوكى مالى وان كاتب على قيمته او عين لغيره
يتعين بالتعيين او مائة ليرد سيده عبدا غير معين او المسلم على خمر او خنزير فسد و
عتق فيهما وسعى في قيمته ان ادى ما سمى واكر قولى قيمتى اوزرنه كتابته كسسه مثلا ديسه
كه سنى كتابته كسدوم قيمتك اوزرنه ويا خود كتابته كسسه بر غيرينك بر معين
نسنه سى اوزرنه كه اول نسنه تعيين اتمكله متعين اوله يعنى التون واقچه اولميه ويا خود يوز
اقچه اوزرنه كتابته كسسه شو شرط اوزرنه كه افندى اكا بر قول ويره اما تعيين اولميه اول
ويريلجك قول ويا بر مسلمان كتابته كسسه خمر اوزرنه ويا خنزير اوزرنه بو صورتلرده عقد
كتابت فاسد اولور اما خمر خنزيرده ازاد اولور دخى قول سعى ادوب اودر قيمتنى اكر اول ذكر
اولنى ادا اتسه يعنى خمر ويا خنزيرى ولا ينقص مما سمى و زيد عليه اما اكر قولك قيمتى كتابت
فاسده ده ذكر اولنان دن اكسك ايسه قولك اوزرنه اكسوك لازم اولماز وصحت على حيوان

ذكر

ذكر على جنسه فقط يؤدي الوسط او قيمته كتابت صحيح اولدى بر حيوان اوزرنه كه جنسى ذكر اولنه
انجق ات كبى مثلا اما نوعى وصفنى ذكر اولنميا دخى اول قول مخير اولور دلرسه اول جنسدن بر وسط
الحال حيوان ويره دلرسه اول وسطك قيمتن ويره وفي كافر كاتب عبدا مثله بخمر مقدر وا ي
اسلم السيد قيمتها وعتق بقبض الخمر شول كافر كه بر كافر قولنى كتابته كسسه بر مقدار خمر
اوزرنه دخى انلردن قنغيسى مسلمان اولورسه افندسى ايچون خمرك قيمتى لازم اولور ودخى
اول قول ازاد اولور اول خمرى قبض اولنمق ايله زيرا ازادلق انوك تعليق اولنمشدر اما اكر
قيمتنده لازم اولور **باب تصرّف المكاتب** بو باب مكاتب تصرفنك
بياننه مخصوصدر وصحّ بيعه وشراؤه وسفره وان نهى عنه وانكاح امته وكتابته عبده
وله ولاؤه ان ادّى بعد عتقه لسيّده ان قبله صحيح اولدى مكاتبك بيعى وشراسى وسفره
كتمسى اكرچه سفره كتمسى شرط اولنمسه ده ودخى جاريه سنى نكاح لندورمسى ودخى قولنى كتابته
كسمسى ودخى كتابته كسدوكى قولك اوزرنه ولى لكى كندونك اولور اكر قول مالى مكاتب
اوّل ازاد اولدقدنصكره ادا اتسه واما اكر ازاد اولمازسوزن ادا اتسه مكاتب اولك افند
سنك اولور كندونك اولماز لا تزوّجه الا باذن ولا هبته ولو بعوض ولا تصدقه
الا بيسير وتكفله واقراضه واعتاق عبده ولو بمال وبيع نفس عبده منه وانكاحه
بو مكاتب ايچون نكاحلنمق يوقدر الا مكر كه افندسى اذنيله اوله ودخى بخشش اتمك
يقدور اكرچه عوض ايله اولسه ده ودخى صدقه اتمك ده الا مكر كه ازاد اوله ودخى
كفيل اولمقده ودخى قرض ورمكده ودخى قولنى ازاد اتمكده اكر مال ايله اولسه ده ودخى قولنى

کندو کندویه صاتمقده ودخی قوللرینی نکاحلندرمقده والاب والوصیّ فی رقیق الطفل
کالمکاتب آتا ودخی وصی اوغلنجوغک مملوکی حقنده مکاتب کبی در یعنی شول تصرّف
که مکاتب قوللری حقنده مالکدر بونلر دخی مالکدرلر اوغلنجوغک قوللری حقنده . ودخی شول
که مکاتب اکا مالک دکلدر بونلر دخی مالک دکلدرلر وشیء من ذا لا یصحّ من مأذونٍ
ومضاربٍ وشریکٍ شول لا تزوّجه دیدوکی قوللندن بر وذکر اولنلرک هیچ برسی صحیح
دکلدر شول تجارته اذن ویرلن قولدن ودخی مضاربدن ودخی شریکدن ویتکاتب
علیه بالشراء ولده ابوا الام من الاولاد بینهما اکر بر مکاتب ولدن صتون السه اول دخی
همان مکاتب اولور کندو اوزرنه ودخی اتاسی وآناسی ده اما شولکه انوکله ورتالرنده ولا
دتها ولمیا قرداش کبی وعمّسی کبی صحّ بیع امّ ولده شراها بدونه فان شرامعه فلا مکاتب
ایچون صحیح اولدی صتمق شول امّ ولدنی که صتون الدی انی ولدن سوزن واکر ولد ایله
بله صتون السه اول وقت صتمق صحیح دکلدور کولد ولد من امته وکسبه له تتکم شول جاریه
سندن دوغن ولدی مکاتب اولدوغی کبی کندو اوزرنه ودخی اول ولدک کسبی باباسنک
اولور فان کاتب قنّین له زوجین فولدت دخل فی کتابتها وکسبه لها بر قوللی بر
جاریه سنی بر برنه نکاح اتسه دخی بو اکسنی کتابته کسسه دخی جاریه بر ولد کتورسه
اول ولد جاریهنک کتابتنده داخل اولور ودخی کسبی ده اول جاریهنک اولور اناسنه تابع
اولور فان ولدت حرّة بزعمها من مکاتبٍ او عبدٍ نکحها باذنٍ فاستحقّت ولدها عبدٌ
شول حرّیم دیب زعم ادن عورت اکر بر مکاتبه ویا بر قوله مولالری اذنیله نکاحلنسه

بر ولد کتورسه دخی صکره بر کمسنه نک جاریه سی چقسه انک ولدی قول اولور فان وطئ امةً فی
فاستحقّت او بشراءٍ فاسدٍ فردّت اخذ عقرها فی الحال کالمأذون بالتجارة اکر مکاتب بر جاریه
جماع اتسه مالکیم و اماغله صکره جاریه بر کمسنه نک چقسه ویاخود فاسد شرائیله صتون الدوغی
جاریه یه جماع اتسه دخی رد اولنسه اول مکاتبدن النور جاریه نک مهری فی الحال شول تجارته
ایدن اذن ویرلن قول حکمی دخی بویله در فلو نکح فوطئ بلا اذن سیّده اخذ حین عتق
واکر بو مکاتب افندیسی اذنسوز نکاح اتسه دخی جماع اتسه اول عورتک مهری اول قولدن
بعد العتق النور فی الحال النمز بو صورتده وصحّ تدبیر مکاتبه وعجز نفسه وکان مدبّراً
او لمضی علیها وسعی فی ثلثی قیمته او ثلثی البدل ان مات سیّده فقیراً مکاتبی مدبّر اتمک
صحیح اولدی دخی مخیّر اولدی مکاتب دلرسه کتابتدن کندوی عاجز قله دخی مدبّر
لک اوزرنه قاله ویاکر وکتابتی اوزرنه اولا واکر بو حالده ایکن افندیسی فقیر اولدوغی حالده
اولسه دلرسه قیمتنک اوچده اکسی ایچون سعی اتسون اودسون ویاخود کتابت
مالنک اوچده اکسی ایچون سعی ادوب اودسون واستیلاد مکاتبه ومضت علیها
او عجزت وکانت امّ ولدٍ ودخی کتابته کسلمش جاریه سنی امّ ولد اتمک صحیح اولدی
دلرسه کر وکتابته اوزرنه اولا ویاخود کندوی عاجز قلوب امّ ولد اولوب قاله
وکتابت امّ ولده وعتقت بموته مجّاناً ودخی امّ ولدنی کتابته کسمک صحیح اولدی
واکر افندیسی اولسه ازاد اولور بلش الّا اول کتابت ساقط اولور ومدبّره وسعی
ثلثی قیمته او کلّ البدل فی موتٍ سیّدٍ معسراً ودخی مدبّرنی کتابته کسمک صحیح

اولدي اكر مولاسي فقير اولدي غني حالده اولسه دخي قيمتنك اوچده اكسني سعي ادوب
اودسون ويا كتابت مالندن اوتري يا ردسي اوزرنه نقد اولد وغي حالده مكاتبي ايله صلح
اتسون فان مات مريض كاتب عبده على ضعف قيمته باجلٍ ورد ت ورثته ادّى ثلثي
البدل حالاً او باقيه مؤجلاً او استرق وفي نصف قيمته هنا ادّي ثلثها حالاً او استرق
اكر اولسه شول خسته كه قولني كتابته كسمش ادي اكي قيمتنه مدت ايله ودخي
وارثلر جايز كورسه مدتي اول قول مخير اولور دلرسه كتابت مالينك ثلثني ورسون
في الحال دخي باقيسني مدت تمام اولدوغي وقتني ويرسون ياكرا با ادرسه كر وقول
اولسون واكر بو صورتده ياري قيمتنه كسمش اولسه كرو مخير دلرسه قيمتنك ايكي ثلثني
ورسون في الحال ويا ابا ادرسه كرو قول اولسون فان قال حرٌ لسيده كاتب عبدك على كذا
وشرط العتق باداثه اولا ففعل وادّى الحرّ عتق ولم يرجع على العبد. وان قبل العبد
فهو مكاتب اكر بر حر قولك افندسنه قولكي شو قدر نسنيه كتابته كس ديسه كرك
ملي وير مكله ازاد اولمسني شرط اتسون كرك اتمسون دخي قولك افندسي ده قولي كتابته
كسسه دخي بو حر ده مالي دا اتسه اول قول ازاد اولور صكره اول حر ويردوكي مالي
قولدن اليماز واكر قول قبول اتسه قول وقت مكاتب اولور فان كوتب حاضر وغايب
وقبل الحاضر فاي ادّى قبل جبراً وعتقا ولم يرجع على الآخر وقبول الغايب لغو ولم
يؤخذ بشيء اكر بر حاضر قول له بر غايب قولي كتابته كسلسه دخي حاضر اولني قبول
اتسه هر قنغيسي كه مالي دا اتسه مولا قبول ادجبر له دخي اكسي بيله ازاد اولور ودخي اول

ادا ايدن قول اول بريندن نسنه اليماز ودخي اول غايبك قبول اتمسي لغو اولور اندن نسنه
طلب اولنماز فان كوتب امة وطفلان لها وقبلت واي ادّي لم يرجع وعتقوا اكر بر جاريه
الي واغلنجوغي ايله كتابته كسلسه دخي جاريه قبول اتسه هر قنغيسي ادا اتسه غيرسندن
نسنه اليماز دخي هب ازاد اولورلر باب كتابت العبد المشترك بو باب مشترك
قولك كتابتي بيانده مخصوصدر واحد شريكي عبدٍ اذن للآخر بكتابته وخصته بالفٍ
وقبضه ففعل وقبض بعضه فذاله ان عجز بر قولده مشترك اولنلرك بري اول برينه اذن
ويرسه اول بري حصته سني بيك اقچيه كتابته كسوب دخي قبض اتسه اول بري دخي كتابته
كسسه دخي قبض اتسه بعضني اول قبض اولنان اول قبض ايدنك اولور اكر قول عاجز اولسه
دخي كتابت بوزلسه مكاتبة لرجلين وجاءت بولدٍ فادعاه احدهما ثم جاءت بآخر
فادعاه الآخر فعجزت فهي ام ولدٍ للاول وضمن نصف قيمتها ونصف عقرها وقيمة الولد
وهو ابنه واي دفع العقر اليها صح اكي كشينك بر كتابته كسلمش جاريه لري ولد كتوروب
دخي بري بندندر ديو دعوي اتسه دخي صكره بر ولد دخي كتورسه اول بر آخر شريكي بندن
درديو دعوي اتسه دخي صكره جاريه كتابتدن عاجز اولسه اول جاريه اول شريكك ام
ولدي اولور دخي ياري قيمتني ويادي مهرني ضمان چكر و شريكنه ويرور ودخي شريكي ده تمام
مهرني وولدك قيمتني ضمان چكر دخي ولد اوغلي اولور انك و شريكلردن هر قنغيسي كه مهري
جاريهنك كتوررسنه عاجز اولمدين ورمش اولسه صحيح در وان لم يطاء الثاني ودبّرها
فعجزت بطل تدبيره وهي ام ولد للاول والولد له وضمن لشريكه نصف عقرها ونصف قيمتها

واکرکه صکوک کی شریکی جماع ایتمش اولسه دخی مدبر ایتمش اولسه دخی جاریه کتابتدن عاجز اولسه
انک مدبر ایتمسی باطل اولور دخی جاریه اولکینک ام ولدی اولور وولده آنک اولور دخی ضمان
چکر اوده شریکنه یاریم مهرینی ویاریم قیمتینی فان حررها احدهما غنیا فعجزت ضمن نصف قیمتها الشریکه
ورجع به علیها اکر اول کتابته کسلنمش مشترک جاریه یی بریسی ازاد اتسه غنی اولدوغی حالده دخی جاریه
کتابتدن عاجز اولسه ازاد اودن ضمان چکر اودر شریکنه یاری قیمتینی ودخی جاریه دن بو ویردوکی نسنه یی الور
عبد لرجلین دبره احدهما ثم حرره الاخر ملیا او عکسا واعتق المدبر واستسعی فیهما او ضمن شریکه فی الاول فقط
اکی کشینک بر قولی اولسه بریسی قولی مدبر اتسه دخی صکوکی بری دخی ازاد اتسه غنی اولدوغی حالده ویاخود عکس
اتسه یعنی ازاد اتسه دخی صکوکی اول بری مدبر اتسه اول مدبر ایدن دلرسه ازاد اتسون ودلرسه قوله سعی اتدرسون
اودسون اکی صورتده بله اما اولکی صورتده دلرسه شریکنه اودتمک دخی واردر یعنی اولکی صورتده
مخیردر اوج نسنده اما مدبر ده معتبر اولان ثلثا قیمتدر نتکم بیان اولنمشدر یرنده **باب الموت والعجز** بو باب مکاتبک اولمسی ودخی عاجز اولمسی بیاننه مخصوصدر مکاتب عجز عن نجم ان کان
له وجه سیصل لا یعجزه الحاکم الی ثلاثة ایام والا عجزه وفسخها بطلب سیده او سیده برضاه و
عاد رقه ومافی یده لسیده شول مکاتب که عاجز اولسه اوزرینه یازلان وظیفه یی ویرمکدن اکر انک بروجهی
اولسه یقینده ایو شر اولسه حاکم انک عجزینه حکم اتمیوب کتابتنی بوزمیه اوچ کونه دکین واکر اغلبی بو وجهی یوق
ایسه حاکم حکم ایده عجزینه دخی بوزه کتابتی افندیسنک طلبیله ویاخود افندیسی کندو بوزه قولک رضاسیله
دخی قوللوغنه عودت ایده اما النده اولان افندیسنک اولور فان مات عن وفاء لم تفسخ وقضی البدل
من ماله وحکم بعتقه حرا والارث منه وعتق بنیه ولدوا فی کتابته او شراهم او کوتب هو وابنه صغیرا

اوکبیرا بزیه اکر کتابته کسلمش قول اولسه دخی کتابتنه وفا ایدجک مال ترک اتسه کتابتی بوزلمز ودخی بدل
کتابت قضا اولنور مالندن ودخی حکم اولنور حر اولدیغیه ودخی بوندن میراث یکده حکم اولنور ودخی
ازادلغنه حکم اولنور شول اوغلانلرینک که کتابته کسلدکدن صکره طوغمشلردر ویاخود انلری
صاتون المشدور ویاکندو اول اوغلیله بله بر یردن یعنی براوعزدن کتابته کسلمشدر کوچک اوغلان
کوچک اولسون کرک بیوک اولسون لم یترک شیئا فمن ولد فی کتابته سعی علی نجومه واذا ادی حکم
ابیه قبل موته وبعتقه ومن شراه ادی البدل حالا اورده دقیقا واکر مکاتب قول نسنه ترک اتمسه
شول کتابتی حالنده دوغن اوغلان سعی اتدرم نجوممندن اودتری یعنی شول اهلی ویرجک وظیفه سندن
اودتری فجن که ادا اتسه حکم اولنور باباسنک ازادلغنه المزدن اول وکندونک ازادلغنه ده حکم
اولنور اما شول اوغلی که آنی صتون المشدور اول اکر دلرسه کتابت مالنی فی الحال ویرسون ازاد
اولسون اکر ویرمزسه کرو قول اولور فان ترک ولدا من حرة ودینا بقی ببدلها فجنی الولد وقضی
به علی عاقلة امه لم یکن ذلک تعجیزا لابیه اکر اول اولن مکاتب بر حره عورتدن اولمش اوغلان
ترک اتسه دخی ایل وزرنده بر مقدار دین قوسه کتابت مالنه وفا ایدجک دکلو دخی ولد بر جنایت
اتسه دخی اول جنایتوک دیتنی اناننک عاقله سی اوزرینه حکم اولنه بو حکم اول اوغلانک باباسنک کتابتدن
عجزینه حکم دکلدور بلکه کرو حر اولمش اولور اول مکاتب وان اختصم فهو قوم امه ابیه فی ولایته
فقضی به لقوم امه فهو تعجیز واکر اول اوغلانک اناسی قومیله باباسی قومی خصومت ادوب
اوغلانک اوزرنده ولایتده نزاع اتسلر دخی اناسی قومنه حکم اولنسه بو حکم همان اول مکاتبک عجزینه
حکمدر اول مکاتب حر اولمش اولماز اول وقت وطاب لسیده ما ادی الیه من صدقة فعجز بو کتابته

كسلنى قول ذكوع السه دخى افند سنه ويرسه كتابت مالنك بعضندن اوتري دخى صكره اوله قول

عاجز اولسه كتابت بوزلسه اول افند سنه ويردوكى افند سنه حلال اولور فان جنى عبد فكاتبه سيده

جاهلا فعجز او مكاتب فلم يقض به فعجز دفع او فدي وان قضى به عليه مكاتبا فعجز بيع فيه اگر

بر قول جنايت اتسه دخى افندسى اني كتابته كسسه جنايتي بلمدوكى حالده دخى صكره كتابتدن عاجز

اولسه وياخود بر مكاتب جنايت اتسه دخى جنايتله حقى ايله حكم اولنمدين عاجز اولسه افندسى مخير در

دلوسه فدا اتسون يعنى جنايت ديتنى ويرسون واگر جنايتك حقيله حكم اولنسه مكاتبك اوزرنه

دخى صكره عاجز اولسه اول صاتلور جنايتك ديتندن اوتري ولا تفسخ بموت السيد وادي البدل

الى ورثته على نجومه فان اعتقه بعضهم لا يصح وان اعتقوه عتق مجانا كتابت بوزلماز افندسى

اولمك ايله دخى كتابت وارثلرنه ويرور نجومى اوزرنه واگر وارثلرك بعضسى ازاد اتسه

صحيح اولماز واگر مجموعى ازاد اتسه ازاد اولور هيچ نسنه سز **كتاب الولاء** ٣٦ بو كتاب

ولانك بياننه مخصوصدر من اعتق باعتاق او بفرع او بملك قريبه فولاه لسيده وان شرط

عدمه بر كمسنه ازاد اولسه ازاد اتمك ايله وايا ازاد اتمكوك فرعيله مثلا كتابت كبي ومدبر

اتمك كبى وام ولد اتمك كبي وياخود حصمنه مالك اولمق كبي ايله اولسه اول ازاد اولنك اوزرنه

ولايت افندسنك اولور اگرچه ولايت اولمق شرط اولنسه ده ولايتدن مراد وارث اولمقدر

اما ام ولد ايله مدبرده شو وجهله متصور اولور كه افنديلري مرتد اولوب دار حربه ايرشه

دخى ام ولدنك ومدبرنك ازادلغنه حكم اولنه دخى صكره توبه ادوب كرو مسلمان اولا دخى

اسيرمه كلمه دخى اول ازاد اولان مدبري ويا ام ولدي اولسه ولا بونك اولور ومن اعتق

امة

امة زوجها قن فولدت لاقل من نصف حول فله ولاء الولد بلا نقل عنه وكذا لو ولدت ولدين

احدهما لاقل من ذلك بر كمسنه بر جاريه ازاد اتسه كه اري قول اولسه دخى اول جاريه يارم يلدن اكسوكده

بر ولد كتورسه اول ولدك ولايتي اول كمسنك اولور صكره اول ولدك باباسى ازاد اولمسه اول اوغلنك

ولايتي باباسى مولاسنه انتقال اتمز كرو بو حكمدن دراگر جاريه اكى ولد كتورسه دخى برسى يارم يلدن اكسك

ده اولسه فان ولدت لاكثر منه فولاء الولد لسيدها فان اعتق الاب جر ولاء ابيه الى قومه واگر

اول جاريه يارم يلدن آرتوقده ولد كتورسه اول ولدك ولاسى كرو جاريهنك افندسنك اولور اما ولدك

باباسى ازاد اولسه اوغلنك ولاسي كندو قومنه چكر يعنى باباسنك ازاد ايدننك اولور ولاسى اول ولدك

عجمي له مولا موالاة نكح معتقة فولدت فولاء ولدها لمولاها بر عجمي كمسنه كه يعنى عربي اولميوب

مجهول النسب اولان كمسنه كه انك مولا موالاتى واردر اگر اول بر ازادلو جاريه نكاحلنسه دخى

ازادلو جاريه اندن بر ولد كتورسه ولدك ولاسى جاريهنك مولاسنك اولور ومولى موالاة شمدي

ذكر اولنور ان شاء الله تعالى والمعتق عصبة قدم النسبة عليه وهو على ذي الرحم بر شخص

ازاد ايدن آنوك عصبهسى اولور اما نسبدن اولان عصبه آنوك اوزرنه تقديم اولنور ميراثده اما

بر ازاد ايدن دخى ذوالارحام اوزرنه مقدم اولور فان مات السيد ثم المعتق فارثه لاقرب

عصبة سيده اگر اول ازاد ايدن كمسنه اولسه صكره اول ازادلوسى اولسه اول ازادلونك ميراثنى

افندسنك اك يقين عصبهسنك اولور ولاء ولاء للنساء الا ما اعتقن كما في الحديث خاتون

كشيلر ايچون ولاء يوقدر الا شول كندولر ازاد اتدوكى واردر نتكم حديث نبويده وارد اولديكى

حديث شريف بودر كه على قائله افضل الصلوات واكمل التحيات ليس للنساء من الولاء

الا ما اعتقن او اعتق من اعتقن او كاتبن او كاتب من كاتبن او دبرن او دبر من دبرن او جر

ولاء معتقهن او معتق معتقهن

فصل في ولاء الموالات

بو بو فصل دراكي

كشي بربويله اوقشمق بياننده در ان اسلم رجل على يد رجل ووالاه او غيره على ان يرثه ويعقل

عنه صح وعقله عليه وارثه له واخر عن ذي الرحم اكر بر كمسنه بر كشنك النده مسلمان

اولسه دخي اول كشيله يا غيريله موالات اتسه شو نك اوزرنه كه اكر بو مسلمان اولان كمسنه اولور

كشي بوندن ميراث يية واخي اكر جنايت ايدرسه اول كشي بونك جنايتنده چكه بو عقد صحيح اولور

ودخي جنايتنك ديتي اول كشنك اوزرنه اولور ودخي ميراثنده اول كشي بر اكر اول كمسنه اولورسه اما

ذوي الارحامدن تأخيرا اولنور ميراثده وله النقل عنه بمحضر الا الاخرالي غيره ان لم يعقل

عنه فان عقل عنه او عن ولده فلا موالات ادن كمسنه ايچون واردر كه موالاتي نقل ايده

كيدن اول كشدن اول كشنك حضورنده بر غيري كشيله عقد ايده اكر اول كشي بونك جناتينده

اوتري ديت چكه منفي ايسه واكر اول كشي اول كمسنه دن اوتري ويا ولدندن اوتري جنايت چكمش ايسه

اول وقت بر آخره نقل ده من ولا يوالي معتق احدا بر كمسنك ازادلوسي اولان بر غيري كمسنه يله

موالات اتمك جايز دكلدور انك مولاسي ازاد ادن دراتجق

كتاب الاكراه ٣٧

بو كتاب اكراهك بياننه مخصوص در هو فعل يوقعه بغيره فيفوت به رضاه او يفسد اختياره مع

بقاء اهليته اكراه بر فعل در كه اول فعلي واقع قلور بر غيري كمسنيه ودخي اول فعل سببله

فوت اولور اول غيرك رضاسي يا فاسد اولور اختياري اما اهليتي يعني مكلف اولماسي باقيدور

وشرطه قدرة المكره على ايقاع ما هدد به سلطانا كان او لصا بو اكراهك شرطي اكراه

ايدن

ادن كمسنه قادر اولمقدر شول نسنه يه واقع قلمغه كه انوكله اول اكراه اتدوكي كمسنه يه تهديد اتمشدي كركسه

اول اكراه ادن كمسنه سلطان اولسون كرك حرامي وخوف المكره ايقاعه وكون المكره به متلفا نفسا او

عضوا او موجبا غما يعدم الرضا ودخي اكراهك شرطي اول اكراه اولنان كمسنك قورقسيدور اول اكراه

ادن كمسنه اول نسنه كه انوكله تهديد اتمشدي اني واقع قلور ديو ودخي اول نسنه كه انكله تهديد اتدي

اول نسنه نفس تلف ايدريا اعضادن بر عضو تلف ادر نسنه اولمقدر ويا خود غم كتوررم نسنه

اولمقدر اول غم دخي رضايي كيدرر غم اولا والمكره ممتنعا مما اكره عليه قبله لحقه او لحق آخر

او لحق الشرع ودخي اكراه اولنان كمسنه اول اوزرنه اكراه اولنان فعلدن ابا اتمكدور اكراهدن

اول كندو حقندن اوتري مثلا مالني تلف اتمك كبي ويا بر آخر كمسنك حقندن اوتري مثلا بر غيرك

مالني تلف اتمك كبي ويا حق شرعدن اوتري مثلا سوجي اچمك كبي فلو اكره بضرب شديد او قتل

او حبس حتى باع او شري او اقر او اجر فسخ او امضى اكر اكراه اولنسه اولدرمك ايله ويا قتي

دوكمك ايله ويا حبس اتمك ايله تا كه بيع اتسه ويا شرا اتسه ويا اقرار اتسه ويا اجاريه ورسه

مخيردر صكره دلرسه بوني و دلرسه مقرر قلور ويملكه المشتري ان قبض فيصح اعتاقه ولزمه

قيمته مشتري مالك اولور اول اكراه ايله صاتون الدوغي نسنه يه اكر قبض اتسه ودخي ازاد اتمسي

صحيح اولور ودخي قيمتي لازم اولور فان قبض ثمنه او سلم طوعا نفذ وان قبضه مكرها لا ورده

ان بقي اكر اكراه اولنان كمسنه اول نسنك بهاسني قبض اتسه ويا خود بيعي تسليم اتسه اختياريله

اول بيع نافذ اولور واكر كوجيله قبض اتسه نافذ اولمازدخي رد ادر اكر باقي طوررسه الندهفلو اكره

البايع لا المشتري وهلك المبيع في يده ضمن قيمته للبايع وله ان يضمن ايا شاء فان ضمن المكره

رجع على المشتري بقيمته وان ضمن المشتري نفذ كل شراء بعده لا ما قبله اكر بيع ادن كمسنه اكراه

اولنسه مشتري اكراه اولنمسه دخي اول صاتلن نسنه مشتري الندة هلاك اولسه مشتري

ضمان چكر اول نسنه نك قيمتي صتان كمسنه ايچون دخي اول صاتن مخير اولور دلرسه اكراه ادن

كمسيه اوددسون اولدخي مشتريدن الور آنك قيمتني دلرسه مشتريه اوددسون مشتري

قيمتني اوددكدن صكره صاتون النلوك هپ شراسي نافذ اولور اما اول صاتون النلوك نافذ

اولماز يعني اكر شرا برنجه مرتبه دكن اولمش اولسه قنغي مشتري يكه اودده بوندن اول اولن

شرا لونا فذ اولماز اما صكره غيلر اولور فان اكره على اكل ميتةٍ او دمٍ او لحم خنزيرٍ او شرب

خمرٍ او حبسٍ او ضربٍ او قيدٍ لم يحل وبقطعٍ او قتلٍ حل فان صبر فقتل اثم كما في حال المخمصة

اكر اكراه اولنسه مردار اولمش نسنه يمكه ويا خنزير اتي يمكه ويا سوجي اچمكه حبس اتمكله

يا دوكمكله ويا قيد اتمكله اول كمسنيه حلال اولماز بو نلري واكر اولدورمكله اكراه اولنسه

ويا الني كسمكله اكراه اولنسه اول وقت حلال اولور واكر صبر اتسه دخي اولدورلسه كناهكار

اولور نتكم حالة مخمصه ده صبر اتسه اجلقدن هلاك اولسه كناهكار اولدوغي كبي وعلى الكفر بقتلٍ

او قطعٍ رخص له ان يظهر ما امر به وقلبه مطمئن بالايمان واكر كفرا وزرنه اكراه اولنسه اولدرمك

ايله ويا الني كسمكله اول وقت رخصت ويرلور دخي جايز اولور اول امر اتدكلري ني اظهار ادب

كسترمك اما قلبي ايمان بوله قرار بوله وبالصبر اجر واكر صبر ادوب اظهار اتمسه دخي اولدر

لسه ويا قطع اولنسه اجر حاصل اولور ولم يرخص بغيرهما اما بو اكيدن غيريله رخصت

ويرلمدي كفر اظهار اتمكله يعني اولدرمكله قطعدن غيري ايله ورخص له اتلاف مال مسلم بهما

وضمن

وضمن المكره لا قتله ويقاد المكره فقط ودخي رخصت اولدي انكچون بر مسلمانك مالني تلف اتمكه

اولدرمك ايله ويا قطع ايله اكراه اولنسه ودخي اول اكراه ادن اودر مالي اما ادم اولدرمكه اكراه

اولنسه رخصت اولماز واكر اولدرسه اكراه ادن قصاص اولور انجق وصح نكاحه وطلاقه وعتقه

ورجع بقيمة العبد ونصف المسمى ان لم يطاء اكراه اولنن صحيح اولدي نكاحي وطلاقي ودخي ازاد

اتمسي ودخي اول اكراه اولنن الور اكراه ادندن قولك قيمتني ومهر مسمانك يارسنده الور اكر

جماع اتمدن طلاق اوزرنه اكراه اولنسه ونذره ويمينه وظهاره ورجعته وايلائه وفيئته فيه

واسلامه بلا قتلٍ لو رجع ودخي صحيح اولدي اكراه اولنان كمسنك نذري ويميني وظهاري

ورجعتي وايلاءى اتمسي ودخي ايلادن رجوع ادوب في اتمسي ومسلمان اولماسي اما كر واسلامدن

رجوع اتسه الدورلمز لا ابرائه مديونه او كفيله وردّته فلا تبين عرسه اكر اكراه اولنان

كمسنه بورجلوسني ويا كفيلني ابرا اتمك صحيح اولمادي ودخي مرتد اولمسيده صحيح اولمادي ايله

اولسه اكر اكراه ايله مرتد اولسه عورتي بوش اولماز فان ادعت البينونة وقال اظهرتها و

قلبي مطمئن بالايمان صدق اكر عورت باين طلاق دعواسني اتسه ارنك ردتي سببله ار دخي ديسه

كه بن اكرچه ردت اظهار اتدوم لكن قلبم ايمانله برقرار ايدي ديسه ار تصديق اولنور ولو زنى

يحد الا اذا اكرهه سلطان اكر اكراه اولنان كمسنه دني اتسه حد اورلور الا مكر كه اكراه

ادن سلطان اوله كتاب الحجر ٣٨ بو كتاب حجرك بياننه مخصوصدر هو منع نفاذ تصرف قولي

شولا قوللره اولان تصرفك نافذ اولمسي منع اتمكدور وسببه الصغر والجنون والرق فلم يصح

طلاق صبي ومجنون غلب بو حجرك سببي كوچكلكدر وجنوندر وكمسنك مملوكي اولمقدر

انلر ایچون درکه صحیح اولمادی طلاق ویرمسی اوغلان جوغلر ودخی شول مجنونلرکه مغلوب اولا

یعنی اکثریا افعالی یا اقوالی منتظم اولمیه وعتقهما واقرارهما ودخی بو صبی ایله مجنونلر ازاد

اتمکلریده صحیح اولمادی ودخی اقرارلریده صحیح اولمدی وصح طلاق العبد واقراره فی حق نفسه لا فی

حق سیده فلو اقر بمال اخر الی عتقه وبحد وقود عجل صحیح اولدی قولک طلاقی واقراری کندو

نفسی حقنده وافندیسی حقنده دکل ایله اولسه اکر قول بر مقدار مال اقرار اتسه ازاد اولمسنه

تاخیر اولنور اکر اقرار اتسه ویا قصاص اقرار اتسه تعجیل اولنور ازاد اولماسنه تاخیر اولنماز

ومن عقد منهم وهو یعقله اجاز ولیه او رد فان اتلفوا شیئا ضمنوا اکر صبی دن ومجنون دن

وقولدن بریسی عقد اتسه بیع کبی مثلا واما اول عقدی تعقل ایدیجی اولدوغی حالده اولسه دلو

ولیسی جایز کورسون ودیلرسه رد ایلسون اما اکر بونلر بر نسنه تلف اتسلر اودرلر ولا یحجر حر

مکلف بسفه وفسق ودین وصح منه بعد حجره ما صح قبله بل مفتی ماجن وطبیب جاهل ومکار

مفلس حجر اولنوب منع اولنمز حر مکلف سفیه اولماق سببیله یعنی مالنی نامعقول ونامشروع

یرلره اسراف ایدیجی اولماق سببیله ودخی حجر اولنمز فسق سببیله ودخی بورجلو اولمق سببیله

ودخی صحیح اولور مکلفدن حجر اتدکدن صکره شول حجر اولمزدن اوکودی صحیح اولنلر بلکه حجر

اولنور مفتی ماجن یعنی شول خلقه حیله لر اوکردن ودخی حجر اولنور جاهل طبیب اولور ودخی

شول کرایجی که مفلس اولا فان بلغ غیر رشید لم یسلم الیه ماله حتی یبلغ خمسا وعشرین سنة

وصح تصرفه قبله وبعده یسلم ولا بلا رشید اکر بالغ اولسه رشدا ولمادوغی حالده یعنی

اکر بلوغه ارشسه سفیه اولدوغی حالده اکا مالی تسلیم اولنماز تا یکرمی بش یاشنه وارنجه

اما بو یاشه وارمزدن اول اتدوکی تصرفی کرو صحیحدر بیع کبی وشرا کبی مثلا قچن که یکرمی بش یاشنه

ارشسه مالی تسلیم اولنور اکرچه رشید اولمسه دخی وسفاهت اوزرنه ایسه ده وحبس القاضی المدیون

لو بیع ماله لدینه وقضی دراهم دینه من دراهمه وباع دنانیره لدراهم دینه وبالعکس استحسانا لا عرضه

وعقاره قاضی حبس ایده بورجلوی مالنی صاتسون ایچون بورجندن اوتری ودخی قاضی قضا ایدوب

اودیه شول اقچه اولان بورجنی اقچه سندن ودخی بونک التوننی قاضی صاته شول اقچه اولان دینندن

اوتری ودخی عکسنده دخی یعنی التون اولان دیندن اوتری اقچه سین صاته استحسان طریقیله اما قیاس

بودر که خلافی نحبس قاضی صاتمیدی واما قماشنی ودخی یرینی قاضی صاتمق جایز دکلدر ومن افلس ومعه

عرض شراه فبایعه اسوة للغرماء بر کمسنه مفلس اولسه دخی کندویله قماشی اولسه که صتون المشتری در

بهاسن ورمشدور اول قماشی صاتن کمسنه سایر بورج اصحابیله برابردر

فصل

بو بر فصلدر بلوغ للغلام بالاحتلام وبالاحبال والانزال اوغلانک بالغ اولمسی احتلام ایله در

ودخی یوکلو اتمکله در ودخی انزال ایله در والجاریة بالاحتلام والحیض والحمل قزک بالغ اولمسی دخی

احتلام ایله در وحیض ایله در ویوکلو اولمق ایله در فان لم یوجد فحتی یتم له ثمانیة عشر سنة

ولها سبع عشر سنة وقالا فیهما بتمام خمس عشرة سنة وبه یفتی واکر بو ذکر اولنان علامتلردن نسنه

بولنمسه اوغلانک بالغ اولمسی تا اون سکز یاشنه ایرشنجه دروامامین ایدر اکسندن بیله اون

بش یاشنه تمام اولنجه در فتوی بونکله ویریلور وادنی مدته اثنتا عشرة سنة ولها تسع سنین

فان راهقا فقالا قد بلغنا صدق وهما کالبالغ حکما بلوغک ادنی یعنی شول مدت که اندن اکسکده

بالغ اولمق اولمیا بالاتفاق اوغلان ایچون اون اکی یلدر قز ایچون طقوز یلدر واکر اوغلان وقز

بالغ اولمجق حدده ارشلر دخی بالغ اولدق دیلر سوزلری مقبول اولور دخی بو اکسی بالغ حکمنده اولور

كتاب المأذون

بو کتاب شول تصرفات شرعیه اذن ویرلن کمسلرك بیاننه مخصوص دور

٣١

الاذن فك الحجر واسقاط الحق اذن حجری یعنی منعی ایووب کدرمکدر ودخی شول مانع اولان کمسنه

حقی اسقاط اتمکدر ثم یتصرف العبد لنفسه باهلیته فلم یرجع بالعهدة علی سیده اذن ویر

لدقدن صکره قول تصرف ادرکندو نفسیچون کندو استحقاقیله انلچون درکه افندیسی اوزرنه

عهده اولمز یعنی اول صاتون الدوغنك بهاسی افندیسندن طلب اولنمز وکم یوقت فعبد اذن

یوما مأذون حتی یحجر علیه ودخی اذن بر وقتله مقید اولماز دخی بر مکانله ده مقید اولماز ایله

اولسه شول قول که اکا بر کز اذن ویرله اول مأذون اولور تاکر و حجر اولنجه یدکن ولم تخصص بنوع فان

اذن فی نوع عم اذنه فی الانواع ودخی اذن مخصوص اولمز بر نوعله اولسه اکر اذن ویرلسه بر نوعه

جمیع نوعه اذن تمام اولور هر نه اولرسه الوب صتمق جایز اولور ویثبت دلالة فعبد راه سیده یبیع

ویشتری وسکت مأذون ودخی اذن ثابت اولور دلالت ایله ده یعنی شول قول که افندیسی انی بیع

وشرا ایدرکن کوروب دیمنسه اول مأذون اولور وصریحا فلو اذن مطلقا صح کل تجارة منه فیبیع

ویشتری ولو بغبن فاحش ودخی اذن ثابت اولور صریح اذن ورمکله دخی اکر مطلقا اذن ویرسه

اوقول دن هر تجارت صحیح اولور بالاجماع دخی بیع وشرا ایدرکن اکرچه غبن فاحش ایله ده اولسه

یعنی بر بها ایله که اول مقداری کمسنه اکا تقدیرا تمیه ویوکل بهما ویرهن ویرتهن ویتقبل الارض و

یأخذها مزارعة ویشتری بذرا یذرعه ویشارك عنانا ویدفع المال ویأخذه مضاربة

ودخی مأذون اولان قول وکیل ایدر بیع ایله وشرا ایله ودخی رهن قور ودهن الور و ییرا اجاریه الور

ویبوی

ویبوی اورتاقلغه ذراعته الور واکجه تخم صاتون الور ودخی شریك اولور شرکة عنان ایله ومال ویرر

والور مضاربه ایله ویرسنی اجاریه الور ودخی نفسنی اجاریه ویرور ویقر بودیعة وغصب ودین

ودخی مأذون امانته اقرار ادر ودخی بو وجه اقرار ادر ویهدی طعاما یسیرا ویضیف من یطعمه

ویحط من الثمن بعیب قدرا عهد ودخی مأذون طعامدن اذن سز هدیه ویرور ودخی ضیافت

ایدرکند و طعام لندورنه ودخی مأذون صتدوغی نسنه نك بهاسندن اشغا ور رتجن عیبلو

اولسه عادت اولان مقداری ولا یتزوج ولا یزوج رقیقه ولا یکاتبه ولا یعتق اصلا مأذون

ایچون جایز دکلدر نکاحلنمق ودخی مملوکنی نکاحلندرمق ودخی کتابته کسمك ودخی ازاد اتمکی کرکسه

مالیله اولسون کرك مالسز اولسون ولا یقرض ولا یهب ولو بعوض ودخی مأذون ایچون جایز

دکلدر قرض ورمك وبخشش اتمك اکرچه عوضلن اولسه ده وقالوا لا بأس للمرأة ان یتصدق

شیئا من بیت زوجها علما دلرکه عورت ایچون ضرر یوقدر ارنك اوندن اذنسز صدقه اتمکده

وکل دین وجب بتجارته او بما هو فی معناها کبیع وشراء واجارة واستئجار وغرم ودیعة وغصب

وامانة جحدها وعقر وجب بوطء مشریة بعد الاستحقاق یتعلق برقبته یباع فیه ویقسم

ثمنه وبالحصص هر دین که اداسی مأذون اوزرنه واجب اولا تجارتی سببیله ویاخود تجارت معناسنه

اولنلو سببیله بیع کبی وشرا کبی واجاریه ورمك کبی شول ودیعة وغصبیله الدوغی ودخی امانتی

که بونلری انکار اتمشدی ودخی شول صاتون الدوغی جاریه یه جماع اتدوکیچون بر کمسنك چقدوغنه

صکره لازم اولان مهر کبی بونلر سببیله لازم اولان دین اولا مأذونك نفسنه متعلق اولور دخی صاتلور

بو دیندن اوترو دخی بهاسنی تقسیم اولنور حصه ایله وبکسبه حصل قبل الدین او بعده وبما اتهب

لابما اخذه سيده منه قبل الدين وطولب بما بقي بعد عتقه ودخي بودين ماذونك كسبنه متعلق اولور

كوكسه دين دن اول تحصيل اتمش اولسون وكرك صكره ودخي شول ماذونه بخشش اولان نسنيه ده متعلق

اولور اما شول نسنه كه افندسي اذن المثل ادي ديندن اول اكا متعلق اولمز باقي قلان دين طلب اولنور ازاد

اولدقدنصكره وللسيد اخذ غلة مثله وجود دين ماذونك افندسيچون وارد رغلة مثلن المق يعني

شول نسنه كه هرايده ورملو ماذونك اوزرنه وظيفه اتمشدي الى كوالمق وارد رماذونك بورجلو

اولدقدن صكره وما زاد للغرماء غلة مثلن افندسي الدقدن صكره زايد غرمانك اولور وبحجر ان ابق

اومات سيده اوجن مطبقاً ولحق بدار الحرب مرتداً اوحجر عليه بشرط ان يعلم هو واكثر

واهل سوقه ودخي قول تجارتدن ممنوع اولور اكر قچسه يا افندسي السه ويا مجنون اولسه استمرار

اوزرنه ويا كافر مملكتنه ايرشه مرتد اولدوغي حالده ويا قول تجارتدن منع اولنسه اما شو شرط

اوزرنه قول بله تجارتدن منع اولندوغي ويا بازار اهلنك اكثري ده بله والامة ان استولدها

لان دبرها وضمن قيمتهما للغريم جاريه تجارتدن ممنوع اولور افندسي ام ولد اتسه اما مدبر

اتسه اولمز ودخي بو اكسنك قيمتني افنديلر اودر بونلرك بورجلري اسيلرنه ولو حجر فاقران مامعه

امانة اوغصب اودين عليه صح اكر ماذون تجارتدن منع اولنسه دخي اقرار اتسه كندونك يانده

اولان نسنه امانتدور ديو ويا كوجيله النمشدر ديو ويا خود اقرار اتسه اوزرنده بورج وارددر ديو اول

قولك بو اقرارلري صحيحدور ولو شمل دينه ماله ورقبته لم يملك سيده مامعه فلم يعتق عبد كسبه باعتاق

سيده وعتق ان لم يحط دينه اكر ماذونك بورجي مالني ودخي نفسني قپلسه اول وقت افندسي مالك

اولمز اول ماذونك هيچ نسنه سنه ودخي اول كسب اتدوكي قولي ازاد اتمكله ازاد اولمز واكر بورج قپلمسه

اول وقت

اول وقت اناد اولور وبيع من سيده بمثل القيمة لا باقل وسيده منه بمثلها او باقل ثلو باع باكثر حط

الفضل اونقض العقد وبطل ثمنه لو سلم مبيعه قبل قبضه وله حبس مبيعه لثمنه شول بورج

قپلاين ماذون افندسنه نبيع ايدر بر نسنه ذكري ايله اما ذكر ندن اكسوك ايله جايز دكل

درودخي افندسي ده اكا بيع ايدر ذكري ايله ويا اكسوك ايله ويا ارتق ايله بيع ايلسه اول ارتوغي

كدره ويا بيعي بوزه واكر افندسي اول صاتدوغي نسنه يي تسليم اده بهاسن قبض اتمزسوزن بها باطل

اولور كدرا اما افندسيچون وارد ركه اول نسنه يي ورميه حبس اده بهاسن المق ايچون وصح اعتاقه مديوناً

وضمن السيد الاقل من دينه والعبد وفضل دينه معتقاً افندسي اول ماذون بورجلو اولن قولي ازاد

اتمكي صحيح اولور دخي افندسي اودر بورجي ايله قيمتندن قنغي اكسوك ايسه اما ماذون دخي اودر ازاد اول

دقدن صكره شول قيمتندن ارتق قلان بورجني فان بيع عبد ذو دين محيط برقبته وعينه المشتري

فاجاز الغريم بيعه وله ثمنه اوضمن المشتري او البايع قيمته اكر شول دين رقبه سني قپلاين قول صاتلسه

دخي مشتري اني غايب قلسه بورج اسي مخير اولور سه بيعي جايز كورسون دخي بهاسي انك اولور السون ويا

دلرسه مشتريه ياخود صاتن كسنيه قيمتني اودتسون فان ضمنه ورد عليه بعيب رجع على الغريم

بقيمته وعاد حقه في العبد واكر اول بورج اسي ول قولك قيمتني صاتنه اودتسه دخي قول عيبندن

اوتري صاتنك اوزرنه رد اولنسه اول صاتن كسنه بورج اسندن قيمتني كرو الور دخي بورج اسنك

حقي كرو قولده اولور فان باعه سيده معلماً بدينه فللغريم رد بيعه ان لم يصل ثمنه اليه وان وصل

فلا محاباة في البيع لا اكر اول قولي افندسي صاتسه بورجلو ايدوكن مشتريه اعلام اتدوكي حالده

بورج اسي ايچون وارد ركه اول بيعي رد ايده اكر بهاسي اكا واصل اولماديسه واكر واصل اولديسه دخي بيعده

محابات اولمديسه يعني قيمتندن اكسوك صاتمديسه اول وقت رد ايدمز ولايخاصم المشتري منكراً
دينه ان غاب بايعه اول بورجلو اولان قولي صاتون الان كمسنه قولك بورجنه انكار ايتسه دخي صاتون كشي
غايب اولسه بورج ايچون مشتري ايله خصومت ايدمز ولو اشترى عبداً فباع ساكتاً عن اذنه وحجره فهو
ماذون ولايباع لدينه الا اذا اقر سيده باذنه اكر بر قول بعض نسنه صاتون السه وصاتسه ماذون
ايدوكي ويا محجور ايدوكي انكلمازسه اول قول ماذون اولور اما بورجندن اوتري صاتلمز الا مكر كه افندسي
اقرار ايده اذن ويردوكنه وتصرف الصبي ان نفع كالاسلام والاتهاب صح بلا اذن وان ضر
كالطلاق والعتق لا وان اذن به وما نفع وضر كالبيع والشراء علق باذن وليه اوغلانك تصرفي
اكر بر نافع نسنه ايسه اسلام كبي بخشش قبول ايتمك كبي صحيح اولور وليسي اذن ويرمزسه واكر بر ضررلو نسنه
ايسه طلاق كبي وآزاد ايتمك كبي صحيح اولمز اكرچه اذن ويرسه ده واكر ضرر ونفع احتمالي اولسه بيع كبي وشرا كبي
وليسنك اذنينه موقوفدر واكر جايز كوررسه صحيح اكر كورمزسه اولمز وشرطه ان يعقل البيع سالباً للملك و
الشراء جالباً له صبي نك تصرفنه ماذون اولماسنك شرطي بيع ملكي كيدرجي اولوب ودخي شرا ملكي كتورجي
اولدوغني تعقل ادر اولمقدر و وليه ثم وصيه ثم جده ثم وصيه ثم القاضي او وصيه صبي نك وليسي
باباسيدر واندن صكره باباسنك وصيسيدر واندن صكره دده سيدر واندن صكره دده سنك وصيسيدر
اندن صكره قاضيدر يا قاضي نك وصيسيدر ولو اقر بما معه من كسبه او وارثه صح اكر صبي شول
كسبندن يا ميراثندن كندو ايله اولنه اقرار ايتسه صحيح اولور اقراري **كتاب الغصب** بو كتاب
غصبك بياننه مخصوصدر هو اخذ مال متقوم محترم بلا اذن مالكه يزيل يده فاستخدام العبد
وحمل الدابة غصب لا جلوسه على البساط غصب المتقدر شول مالكه قيمتي اوله يعني باغي كافر مالي

اوليه

اولميه استنك اذنسز بر وجهله كه استنك يدني اندن كدره ايله اولسه قولي قوللنمق ودخي
طواره يوك اورمق غصبدر اما حالي اوزرنه اوتورمسي غصب دكلدر وحكمه الاثم لمن علم ورد العين
قائمة والغرم هالكة غصبك حكمي كناهدر شول كمسنه يه كه غيرنك ايدوكن بله ودخي غصبك
حكمي اول نسنه يي عينيله رد ايتمكدر اكر طورورسه واكر هلاك اولورسه غرامت ايتمكدر ويجب المثل
كالمكيل والموزون والعددي المتقارب فان انقطع المثلي قيمته يوم تخاصمان واكر اول غصب
اولنوب هلاك اولان مثلياتدن ايسه مثلي واجب اولور كيله ايله اولچولور كبي وترازو ايله
دارتلور كبي ودخي صايلور اولان نسنه لر كبي كه تفاوتي آز اوله ايري لكده واوفاقلقده واكر اول
مثلياتدن اولانك مثلي كسلسه بولنماسه شول خصومت ايتدوكلري كونده قيمتي نه ايسه اول لازم
اولور وفي غير المثلي كالعددي المتفاوت مثلياتدن اولميان نسنه ده قيمت لازم اولور شول غصب
اولندوغي كونده يعني غصب اولندوغي كونده كيري نه ايسه اول لازم اولور شول صايلور نسنه كبي
كه تفاوتي وار ايري لكده واوفاقلقده فان ادعى الهلاك حبس حتى يعلم انه لو بقي لظهر ثم قضي
عليه بالبدل اكر دعوي ايتسه غاصب اولان اول غصب ايتدوكي نسنه يه هلاك اولدي ديو حبس
اولنور تا بلنجه كه اكر دورايمش سه ظاهر اولوردي وصكره بدله حكم اولنور وشرطه كون
المغصوب نقلياً فلو غصب عقاراً وهلك في يده لم يضمن ما نقص بفعله كسكناه وزرعه
او باجارة عبد غصب غصبك شرطي اول غصب اولنان نسنه نقل اولنوب بر يردن بر يره
ايلتمكه قابل اولمقدر ايله اولسه اكر بر يري غصب ايتسه دخي النده هلاك اولسه اودمز اما
فعلي ايله اولان نقصاني اودر ايچنده مثلا ساكن اولوب ايچنده طورمق كبي وزراعت ايتمك كبي يا

شول غصب اولنان قولی اجاره ویرمك كبي اول اجاره ایله اولان نقصانی اودر وتصدق باجره واجر
مستعاره ودبح مصلي بالتصرف في مودعه او مغصوبه متعينا بالاشارة اول غصب اولنان قولك
اجرتنی فقرایه صدقه ایدكده ویه حلال اولمز وشول عاریة اولنان نسنه‌نك اجرتنی صدقه ایده
ودخی شول امانت قونلان ویا غصبله النان نسنه ده تصرف اتمكله حاصل اولان فایده‌یی صدقه اده
اكر اول اكسی اشارت اتمك متعين اولورلودن ایسه یعنی نقود دكل ایسه وبالشراء بدراهم الوديعة
او الغصب ونقدها فان اشار اليه ونقد غيرها او الى غيرها او اطلق ونقدها لا به يفتى ودخی صدقه
اده شول فایده‌یه كه حاصل اولدی شول امانت قونن ویا غصبله النان اقچه ایله صتون الوب دخی
اول اقچه‌یی صایوب ویرمك ایله اما اكر صاتون الدوغی وقت اول اقچه‌یه اشارت اتسه دخی انك غیری
اقچه‌یی ویرسه ویا اول اقچه‌نك غیری اقچه‌یه اشارت اتسه دخی اول اقچه‌یی ویرسه ویاخود مطلق هیچ
اشارت اتمز سوزن بازار اتسه دخی اول اقچه‌یی ویرسه بو صورتلرده صدقه لازم اولمز فتوی دخی
بونكله ویرلور فان غصب وغير فزال اسمه واعظم منافعه ضمنه وملكه بلا حل قبل اداء بدله
كذبح شاة وطبخها او شيها وطحن بر وزرعه وجعل حديد سيفا وصفر انا والبناء على ساجة
ولبن اكر بر نسنه‌یی غصب ایدوب تغییر اتسه دخی انوك اولكی آدي كدوب منفعتلرنك غایت
بیوكی كتسه ضمان چكر اول نسنه‌یه دخی كندونك ملكی اولور اما حلال اولمز بدلن ویرمزدن اوكردی
مثلا قیونی بوغزلیوب دخی پشورمك كبي ویا بریان اتمك كبي ودخی بغدایی اوكوتمك كبي ودخی بغدایی
اكمك كبي ودموري قلیچ اتمك كبي وتوجی قاب اتمك كبي ودخی ساجه اوزرنه وكرپچ اوزرنه بنا اتمك كبي و
ساجه دیو شول یاپو ایچون یونلوب حاضرلنمش اغاجه دیرلر فان ضرب النقدين دراهم او دنانير او انا

لم يملكه

لم يملكه وهو لمالكه بلا شيء اكر التونی وكمشی اقچه ویاخود اشرفی كتسه ویاخود قاب دوزسه اول
غصب ایدنك ملكی اولمز كرو استنك اولور هیچ نسنه‌یه لازم اولمز سورن فان ذبح شاة غيره
طرحها المالك عليه واخذ قيمتها او اخذها وضمنه نقصانها وكذا لو حرق ثوبا وقوت بعض
العين وبعض نفعه لا كله وفي يسير نقصه ولم يفوت شيئا منها ضمن ما نقص اكر بر كمسنه‌نك
قیونن بوغزلسه استی اول قیونی انك اوزرنه براغه دخی قیمتن الا ویاخود قیونی دخی نقصانی اودده
كرو بو بجلیندر اكر بزی یرتسه دخی اول عینك بعض بعضنی ومنفعتنك بعضنی قوت اتسه
جميع منفعتنی قوت اتمسه اما اكر از یرتسه اول بزی نقصان ویرسه اما منفعتدن قوت اولسه نقصانن
ضمان چكر ومن بنى في ارض غيره او غرس امر بالقلع والرد وللمالك ان يضمن له قيمة بناء او شجر امر بقلعه
ان نقصت به فتقوم بلا بناء وشجر وتقوم مع احدهما مستحق القلع فيضمن الفضل بر كمسنه بر
غیرنك یرنده بنا اتسه ویاخود اغاج دكسه امر اولنور اول بنانی كدروب واغاجی كدروب دخی
یری رد اتمك ودخی بو اسنی ایچون واردركه اول كمسنه‌یه ضمان چكدورن شول كدرمسی امر اولنان
بنانك ویا اغاجك قیمتنی اكر كدرمكله یره نقصان كلورسه وبونك قیمتنك طریقی دخی بودركه
اكر اول یری اغاجسز وبناسز قیمته دوتله ودخی اول كدرمسی واجب اولان اغاج ایله ویا بنا
ایله قیمته دوتله نه مقدار ارتوق قالورسه اول ارتوغنی ضمان چكه وان حمر الثوب او صفر او لت
السويق بسمن ضمنه قيمته ابيض ومثل سويقه او اخذهما وغرم ما زاد الصبغ والسمن اكر بزی
قزیله بویاسه ویا صاروییه بویاسه ده یاخود قودی یاغه قرشدورسه بزاستی اكا بزوك
اقله قیمتن ضمان چكدورن ودخی قودك مثلن ضمان چكدوره ویا بو اكسنی الا دخی بویایه ودخی

یاغ نه زیاده ایدرسه انی مالك كندو غرامت ایدر فان سوّد ضمنه ابیض او اخذه ولا شیٔ للغاصب
لانّه نقص واكر اول بوزی غاصب قرایه بویاسه آق اولدوغی حالده قیمتنی ضمان چكدورر ویاخود
بوزی الور هیچ غصب ایدن ایچون نسنه اولمز زیرا قرایه بویامق بوزی نقص ایتمكدر **فصــل** بو فصل
دردر ولو غیّب ما غصب وضمن للمالك قیمته ملكه وصدّق الغاصب فی قیمته مع حلفه ان لم تقم حجة
الزیادة اكر غصب ایتدوكی نسنه یی ایلسه دخی اسنه قیمتنی اودسه غصب ایدن اول نسنیه مالك
اولور ودخی اول غصب ایدن تصدیق اولنور اول مغصوبك قیمتی حقنده اند ایچمكله اكر ارتوق بها
كتوردوكنه شاهد دگرمسه فان ظهر وقیمته اكثر وقد ضمن الغاصب بقوله اخذ المالك ورد
عوضه او امضی الضمان واكر اول نسنه ظاهر اولسه دخی قیمتی ارتوق اولسه دخی غصب ایدن كندو
قوللله اودمش اولسه اول نسنه یی كرو استر الاّ دخی اول الدوغی عوضی غصب ایدنه ردّ ایده یا اول
ضمانی مقرّر قیله وان ضمن بقول مالكه او بحجته او نكول غاصبه فهو له ولا خیار للمالك واكر اسنك
قولیله اودمش اولسه ویا شاهدله اودمش اولسه ویا غصب ایدن یمیندن قچمق ایله اودمش
اولسه اول نسنه غصب ایدنك اولور استی مخیّر اولمز وكلی صورتده كی كبی ونفذ بیع غاصب
ضمن بعد بیعه لا اعتاق ضمن بعده شوی غصب ایدنكمسنه اول نسنه یی صاتسه دخی صكره
اودسه بیعی نافذ اولور امّا اكر ازاد ایتسه دخی صكره اودسه ازادی صحیح اولمز وزوائد الغصب
متصلة كالسمن والحسن ومنفصلة كالولد والثمر لا تضمن الاّ بالتعدی او المنع بعد الطلب
وغصب اولنان نسنه نك زوایدی كرك متصل اولسون سمرمك وكوزللك كبی وكرك منفصل
اولسون ولد كبی ویمش كبی اودنمك لازم اولمز الاّ تعدی ایتمكله ویا طلب اولندقدن صكره ویرممك

ایله

ایله لازم اولور وضمن نقصان ولادة معه وجبر بولد بقی به غصب ایدن ضمان چكر شول كندو یاننده
درمق ایله اولان نقصانی واول نقصان جبر تمام اولور شول ولدیله كه اول نقصانه وفا ایدر فلو دنی
بامةٍ غصبها فزنت عنده فولدت وماتت ضمن قیمتها یوم علقت اكر بر كمسنه غصب ایتدوكی
جاریه یه زنا ایتسه دخی جاریه اسنه ردّ اولنسه بوكلو اولدوغی حالده ولد كتورسه دخی اولسه
اول غصب ایدن اودر شول بوكلو اولدوغی كوندهكی قیمتنی بخلاف الحرة ومنافع ما غصب سكنه
او عطّله واتلاف خمر المسلم ولا خنزیره ولو اتلفهما الذمی ضمن شول حرّه اولان عورتك
خلافی قیله كه انوكچون ضمان چكمز ودخی شول غصب ایتدوكی نسنه نك منفعتلرینك خلافی قیله
كه انوكچون ضمان چكمز اوكبی مثلا كرك ایچنده اوتورسون وكرك معطل قوسون ودخی مسلم نك
سجی سنی وخنزیرنی تلف ایتمك ایله ضمان چكمز امّا خراج كذار كافرك سوجیسنی وخنزیرنی تلف
اتسه ضمان چكر ولو غصب خمر مسلمٍ فخللها بما لا قیمةٍ له او جلد میتة فدبغه به اخذهما
المالك بلا شیٔ ولو اتلفها ضمن اكر بر مسلمانك سوجیسنی غصب ایتسه دخی سركه قیلسه
بر قیمتسز نسنه ایله مثلا كلكدن كدب كنشه قومق كبی ویاخود بر مردار اولمش نسنه
نك درسنی غصب ایلسه دخی دباغت ایتسه شو قیمت اولمز نسنه ایله مثلا طبراق كبی وكنشی
اول اكسی یعنی سركه اولوب ود باغت اولان دری استی الور هیچ نسنه ویرمز سوزن واكر تلف
ایتمش اولسه غصب ایدن انلری اودر ولو خللها بذی قیمة ملكه ولا شیٔ علیه واكر سجی
بر قیمت نسنه ایله سركه ایتسه طوز كبی مثلا اول غصب ایدنك ملكی اولور دخی اوزرینه نسنه
لازم اولمز ولو دبغ به الجلد اخذ المالك وردّ ما زاد الدبغ ولو اتلفه لا یضمن واكر دریٔ

بر قیمت ایدرسنه ایله دباغت اتسه ماز وکبی مثلا اسی الور غصب ایدنه ردّا یدر شول دباغت زیاده
اتدوکنی واکر غصب درنی دباغتدن صکره تلف اتسه اوده مز وضمن بکسر معزفٍ وراقة سکرٍ و منصف
وصح بیعهما ضمان چکمز معزف اورمق ایله ومعزف دیوچالغو التنه دیرلر دوداک کبی وطنبور
ودخی سکر ومنصف دوکمک ایله وسکر دیو شول خرمانک یاشنک صوینه دیرلر قیناسه و
منصف دیو شول قیناق ایله یاروسی کدنه دیرلر ودخی بونلرک بیعی دخی صحیح اولدی وفی ام ولدٍ
غصبت فهلکت لا یضمن بخلاف المدبرة ام ولدی غصب اتسه دخی هلاک اولسه ضمان چکمز
اما مدبر بونک خلافیدر که اندن اوتری ضمان چکر ومن حل قید عبد غیره او رباط دابته او
فتح اصطبلها او قفص طائره فذهبت او سعی الی سلطان من یوذیه ولا یدفع بلا رفع او من یفسق
ولا یمتنع بنهیه او قال مع سلطان قد یغرم وقد لا انه وجد مالا فغرمه شیئا لا یضمن وان
غرم البتة ضمن وکذا الوسعی بغیر حق عند محمد زجرا له وبه یفتی بر کمسنه بر غیرینک قولنک
باغنی چوزسه ویا طوارینک یولارین چوزسه ویا آخورنک ویا قفاسنک قپوسن آچسه دخی بونلر
قچسه کتسه ویا سلطانه غمازلق اتسه چقسه شول کمسییه که کندویه ایذا ایدر حال بو که اندن ایذا
دفع اولمزچقمینجه ویا شول فسق ایدن کمسی سلطانه چقسه که اول چقه نهی ایتمسیله فسقدن
دونمز اولسه ویا شول سلطانه که کاه غرامت اتدورر وکاه اتدورمز اکا دیسه که فلان کمسنه
مال بولدی سلطان دخی اکا بعض نسنه غرامت اتدورسه بو صورتلرک جمعسندن اول ساعی
اولان کمسنه هیچ نسنه ضمان چکمز واکر سلطان البته غرامت اتدورر اولسه اول وقت ضمان
چکر ساعی اولان کمسنه وکذلک اکر ناحق یره بر کمسنه غمازلق اتسه اول کمسنه ضمان چکر اما
محمد

محمد رحمة الله علیه قاتنده زجردن اوتری فتوی دخی بونکله ویرلور والله اعلم

کتاب الشفعة

بو کتاب شفعه نک بیاننه مخصوصدر وهی تملک عقارٍ علی مشتریه جبرا بمثل ثمنه شفعه جبر له مالک اولمقدر
بر یری مشتریسی اوزرینه مشتری ویردوکی بهانک مثلی ایله ویجب بعد البیع وتستقر بالاشهاد وتملک
بالاخذ بالتراضی او بقضاء القاضی شفعه واجب اولور بیعدن صکره ودخی مقدار اولور شاهد
دوتمق ایله ودخی ملکی اولور ایله طرفیندن رضا ایله ویا خود قاضی حکم اتمکله بقدر رؤس
الشفعاء لا الملک شفعه شفیعلرک عددنه کوره اولور ملکک چوق اولوب ویا از اولماغنه اعتبار
یوقدر مثلا اکی کشی شفیع اولسه بونک حصه سی چوق اولسه وبرونک حصه سی از اولسه اول شفعه
ایله الناء حصه اکسی اورتاسنده برابر اولور للخلیط فی نفس البیع ثم له فی حق المبیع کالشرب
والطریق خاصین کشرب نهرٍ لا تجری فیه السفن وطریق لا ینفذ شفعه ثابت اولور شول صاتلان
نسنه نک نفسنده شریک اولان کمسنه ایچون اندن صکره شول صاتلان نسنه نک حقلرنک بعضنه
شریک اولان ایچون ثابت اولور مثلا شرب کبی ویول کبی اما بو اکسی خاص اولا لو مثلا شول ارمقدن
اولان شرب کبی که اندن کمی یورمیا وشول یول کبی اوته طرفه چقمیه ثم للجار الملاصق بابه فی سکة اخری
کواضع جذعٍ علی حائطٍ حقده شریک اولاندن صکره شفعه ثابت اولور شول قوکشی ایچون که اولا شق
اوله وقپوسی بر غیری سوقاقه اچلور اولا مثلا شول اوستی دیوارا وزرینه قویان کمسنه کبی ویطلبها
الشفیع فی مجلس علمه بالبیع بلفظٍ یفهم طلبها منه کطلبة الشفعة ونحوه وهو طلب مواثبةٍ
شفیع اولان کمسنه ذکر اولان ترتیب اوزرینه شفعه یی طلب ایده شول بیعه علم اولدوغی مجلسده
بر لفظ ایله طلب ایلیه که اول لفظدن شفعه طلب اتمک اکلانه مثلا شفعه طلب اتدوم دیمک کبی

ودخی بوکا بکزر وارسه ودخی بو وجه اوزرنه طلب ایتمك بوکه طلب بواثبه دیرلر زیراکه همان بیعی
اشتدوکی کبی فوری طلب اولنور ثم یشهد عند العقار او علی من معه من بایع او مشتری فیقول اشتری
فلان هذه الدار وانا شفیعها وقد کنت طلبت الشفعة الشفعه واطلبها الآن فاشهدوا علیه اندن
صکره شفیع اولان کمسنه شاهد دوته اول یره وك یاننه ویا شول یرکندویله اولان کمسنك اوزرنه
صاتندن ویا آلاندن ودخی دیه که فلان کمسه شو اوی صاتون الدی بن بو اوك شفیعیم تحقیق طلب اتدوم
ادی بن بو شفعه یی کوو شمدیکه حالده دخی طلب ایدرم بونك اوزرنه سز شاهد اولك دیه وهو طلب
اشتهادٍ بو وجهله شاهد دوتمغه طلب اشتهاد دیرلر ثم یطلب عند قاضٍ فیقول اشتری زیدٌ
دار کذا وانا شفیعها بدارٍ وکذا لی فمره یسلم الیّ اندن صکره قاضی قتنده طلب ایدوب دیه که زید فلان
اوی صاتون الدی بن اول اوك شفیعیم بنوم فلان اوم سببیله اکا امر ایت که بکا تسلیم اتسون
وهو طلب تملیكٍ وخصومةٍ وبتاخیره لا تبطل الشفعة وقال محمد رحمة الله اذا اخرہ شهراً بطلت
وبه یفتی ودخی بو وجهله طلب تملیك وخصومت دیرلر بو طلبی تاخیر اتمکله شفعه باطل اولماز
اما امام محمد رحمة الله ایدور بو طلبی برای تاخیر اتسه طلب ایتمسه شفعه باطل اولور فتوی دخی
بونکله ویرلور واذا طلب سال القاضی الخصم فان اقر بملك ما یشفع به او نکل عن خلفٍ
علی العلم بانه مالك کذا او برهن الشفیع ساله عن الشرا فان اقر به او نکل عن الحلف
علی الحاصل والسبب او برهن الشفیع قضی له به وان لم یحضر الثمن وقت الدعوی فچنکه
شفیع طلب اتسه قاضی صوره خصمنه واکر خصم اقرار اتسه شول نسنه که شفیع انك سببیله
شفع دوتر اول نسنه شفیعك ملکی ایدوکنه ویا خود شفیع اکا مالك ایدوکن بلدوکنه اند

احمکدن

احمکدن قچسه ویا خود شفیع شاهد طوغرسه ملکی ایدوکنه اول وقت قاضی صوره خصمه صتون
الماسندن واکر صاتون الدوغنه اقرار اتسه یا حاصل اوزرنه اندن ویا سبب اوزرنه اندن قچسه
یعنی نتکم کتاب دعوینه تفصیل اولنمشدور که اکر شفعه اتفاقی ولان صورتده اولسه حاصل
اوزرنه اند ویرلور یعنی شفعه واجب اولمدوغی اوزرنه اند ویرلور واما اکر اختلافی اولان صورتده
اولسه سبب اوزرنه اند ویرلور یعنی شو اوی صاتون المدوغی اوزرنه اند ویرلور ودخی اختلافی اولدوغی
بودرکه امام شافعی قتنده رحمة الله قوکشی ایچون شفعه یوقدر بلکه مبیعه شریك اولن ایچون
وارددر ایچق ویا خود شفیع شاهد طوغرسه صتون الدوکنه اول وقت قاضی حکم ایلیه شفیع ایچون
شفعه ایله اکرچه شفیع دعوی قتنده اوك بهاسی حاضر اتمامش اولسه ده واذا قضی لزمه
احضاره وللمشتری حبس العقار لتقبض ثمنه فچنکه قاضی حکم ایده شفیعه لازم اولور اول
وقت اوك بهاسنی حاضر اتمکا ودخی مشتری ایچون وارددر اوی حبس ایدوب شفیعه ویرممك
بهاسنی الوب قبض اتمك ایچون فلو قیل للشفیع اد الثمن فاخر لا تبطل اکر شفیعه اوك
بهاسنی ویر دنلسه اول دخی تاخیر اتسه بو تاخیر ایله شفیع باطل اولماز والخصم البایع
اذا لم یسلم یعنی شفیعك خصمی بایع اولور اکر مبیع مشتریه تسلیم اتمامش ایسه ولا
یسمع البینة علیه حتی یحضر المشتری فیفسخ بحضرته ویقضی بالشفیعة صاتنك اوزرنه
شاهد دکلیه قاضی تا مشتری حاضر اوله دخی انك قتنده بیعی بوزه دخی شفعه ایله حکم ایلیه
والعهدة علی البایع عهده صاتن کمسنه اوزرنه اولور یعنی اوی تسلیم اتمك دخی اکر بر کمسنك
چقسه بهاسنی کرو شفیعه رد اتمك دخی صایرلانم اولان نه ایسه وللشفیع خیار الرؤیة

والعيب وان شرط المشتري البراءة منه وشفيع ایچون خیار رؤیه ودخی خیار عیب وار در اکرچه
که مشتری عیبدن بری اولمق شرط ایتمش ایسه ده بایع ایچون وان اختلف الشفیع والمشتری
في الثمن صدق المشتري ولو برهنا فالشفيع احق اکر شفیع ایله مشتری اختلاف ایتسه لر بهاده
مشتری تصدیق اولنور واکر اکسی بیله شاهد طورغرسه لر شفیع اولیدر وان ادعى المشتري
ثمنا وبايعه اقل منه بلا قبضه فالقول له ومع قبضه للمشتري اکر مشتری بر مقدار بها دعوی
ایتسه صاتن کمسنه اندن اکسک دعوی ایتسه قبض ایتمزسوزن بهای اول وقت صاتنک قولی مقبول
اولور اما اکر اختلاف قبض ایله اولسه اول وقت مشتری نک قولی مقبول اولور وان حط
الكل بالكل اکر صاتن کمسنه مشتری یدن جمیع بهای اسقاط ایتمش ایسه شفیع جمیع بها ایله
الور شفیع دن بها ساقط اولمز وفي الشراء بثمن مثلي بمثله وفي غيره بالقيمة اکر مشتری
مثلیات دن اولان نسنه ایله صاتون المش ایسه شفیع دخی انک مثلی ایله الا و اکر مثلیاتک
غیری نسنه ایله صتون المش ایسه انک قیمتیله صاتون الا وفي عقار بعقار اخذ كل بقيمة
الاخر اکر بر یر بر یر ایله صاتون النمش اولسه هر بری شفعه ایله النسه اول بر ینک قیمتیله
النور وفي ثمن مؤجل بحال وطلب في الحال واخذ بعد الاجل ولو سكت عنه بطلت اکر
مشتری ویرسیه صاتون المش اولسه شفیعلق ایله الا ویا في الحال شفعه یی طلب ایده
دخی اوی صکره مدت تمام اولجق الا و اکر مدت تمام اولنجه طلب ایدم دیو في الحال طلب ایتمسه
شفعه باطل اولور وفي شراء ذمي بخمر او خنزير والشفيع ذمي بمثل الخمر وقيمة الخنزير والشفيع
المسلم بقيمة كل اکر مشتری خراج کذار کافر اولسه دخی سچی ایله ویا خنزیر ایله صاتون

السه

السه شفیع دخی انجلین ذمی اولسه سچی نک مثلی ایله الا و دخی خنزیر یرک قیمتی ایله الا وفي بناء
المشتري وغرسه بالثمن وقيمتهما مقلوعين كما في الغصب او كلفا المشتري قلعهما اکر
مشتری بنا ایتمش اولسه ویاخود اغاج دکمش اولسه شفیع مشتری نک بهای ویرور دخی بنانک
واغاجلک یردن ایرلدوغی تقدیرجه اولان قیمتن ویورجی دخی الور غصبده ذکر اولنان کبی و یاخود
مشتری بناء واغاجی کدرمکه تکلیف ایدر ورجع الشفيع بالثمن فقط بنى او غرس ثم استحقت
واکر شفیع بنا اتسه ویاخود اغاج دکسه دخی صکره بر کمسنک چقسه شفیع اول ورد کی بهای الور
انجق وبكل الثمن ان خربت او جف الشجر اکر بر کمسنه بر او صاتون السه دخی خراب اولسه
یاخود بر بوستان صتون السه دخی اغاجلری قوریسه انی المقدیلسه جمیع بهاسیله الور
واخذ العرصة لا النقص بحصتها ان هدم المشتري البناء اکر مشتری صتون الدوغی برک
بناسنی یقسه اول وقت شفیع یری حصه سیله الور اما بوزنی الماز وفي شراء ارض مع
نخل فيها اولا ثمر عليها فاثمر معه اخذها بثمرها وبحصتها من الثمن ان اخذه المشتري في الاول
وبالكل والثاني اکر مشتری بر یر السه ده انده اولان خرما اغاجنک یمشی ایله ویاخود اغاجده
یمش یوق ایکن السه دخی صکره یمش لنسه مشتری النده مشتری انی یمشیله بیله الور
واکر مشتری یمشی کسمش اولسه شفیع یری بهادن حصه سیله الور اما اولکی صورتده جمیع بها
ایله الور صکره ذکر اولنان صورتده باب ما هي فيه او لا وما يبطلها بو
باب شول نسنه لرکه انده شفعه اولا ویا اولماز و دخی شول نسنه لرکه شفعه یی ابطال ایدر
انلرک بیاننه مخصوصدر انما يجب قصدا في عقار ملك بعوض هو مال وان يقسم كحمام

ودخی وبئرٍ لا فی عرضٍ وفلكٍ وبناءٍ ونخلٍ بیعاً قصداً قصد ایله اولان شفعه واجب اولمز الا
شول یرده اولور که اول یر بر کمسنك ملکی اوله بر عوضله که اول عوض مال اوله اکرچه اول یر قسمته
قابل دکلسه ده حمام کبی ودخی دکرمن کبی ودخی قیو کبی ایله اولسه اول عروضده شفعه اولماز
یعنی یورك غیرنده قماش کبی ودخی طوار کبی وقول وجاریه کبی ودخی کمیده اولمز ودخی خرما اغاجنده
اولمز اکر بو اکسی قصدله بیعده اولنسلر اما یر ایله بیع اولنسلر اول وقتده تبعیت بونلرده
ده شفعه اولور وارثٍ وصدقةٍ وهبةٍ الا بعوضٍ ودارٍ قسمت ودخی میراثده شفعه اولمز ودخی
صدقه ده وبخششده اولمز زیرا بونلر عوضله ملك اولمش دکلدر الا مکر که بخشش عوضیله اوله
اول عوضله بخشش اولان اکر یر اولسه انده شفعه اولور ودخی شول اوکه تقسیم اولنه انده شفعه لازم
اولماز زیرا قسمت حقیقت مبادله دکلدر او جعلت اجرت او بدل خلعٍ او عتقٍ او صلحٍ عن دمٍ
عمدٍ وان قوبل ببعضها مالٌ ویاخود شول اوکه اوجرت قلنه اول اوده شفعه اولمز یاخود خلع
دن اوتری ویرله ویاخود ازادلغندن اوتری ویرله ویاخود قصدله اولان قاندن صلح ایچون
ویرله ویاخود مهردن اوتری ویرله اکرچه اول مهردن ویرلن اوك بعضسندن اوتورو مال
عوض ویرلسه ده او بیعت بخیارٍ للبایع وما سقط خیاره ویاخود شول اوك صاتنك مخیرلکی
ایله بیع اولنه دخی اندن مخیرلك ساقط اولمیا انده ده شفعه اولمز او بیعاً فاسداً وما سقط
فسخه ویاخود شول اوکه بیع فاسد اولنه که انده دخی حق فسخ ساقط اولمیه اما اکر حق فسخ ساقط
اولسه مثلا مشتری یاپی یاپسه اول وقت شفعه ثابت اولور او ردت بخیار رؤیةٍ او شرطٍ او عیبٍ
بقضاءٍ بعد ما سلمت وتجب برده بلا قضاءٍ ویاخود بر او صاتلسه دخی شفیع اولان

شفعه

شفعه یی تسلیم اتسه دونمسه دخی صکره خیار رؤیه ایله ویاخود خیار شرط ایله ویا خیار عیب
ایله قاضی حکم ایلیه واول اوکرو رد اولنسه انده شفعه ثابت اولمز اما قاضی حکم اتمزسوزن
کندو رضالریله رد اولنسه شفعه ثابت اولور رد اولندوغی وقت وباقالةٍ دخی شفعه
ثابت اولور اقاله اتمك ایله وللعبد المأذون مدیوناً فی مبیع سیده وللسید فی مبیعه ودخی
شفعه ثابت اولور شول تجارته اذن ویرلوب دخی بورجلو اولان قول ایچون افندیسی صاتدوغی
نسنه ده ودخی افندیسی ایچون ثابت اولور اول قول صاتدوغی نسنه ده ولمن شری او اشتری له
ودخی شفعه ثابت اولور صاتن الان کمسنه ایچون ودخی شول کمسه ایچون که انوکچون صتون الیویرن
بونك فایده سی بودر که اکر اول صتون الان کمسنه ویاخود صتون الیویرن کمسنه شریك اولسه
اوده بونك غیری بر شریك دخی اولسه شفعه اکسنوك اولور ودخی بر فایده بودر که اکر بر صتون
الان ویاخود صاتون الیویرن شریك اولسه دخی اوك بر قوکشیسی اولسه اول قوکشی ایچون شفعه
دوتموق صحیح اولمز لا لمن باع او بیع له او ضمن الدرك صاتن کمسنه ایچون شفعه دوتموق صحیح اولمز ودخی
شول کمسه که انوکچون صاتیویرله انوکچون دخی شفعه دوتموق صحیح اولمز ودخی ضمان درکه اولان
کمسنه ایچون دخی شفعه دوتموق صحیح اولماز ولا فیما بیع الا ذراعاً طول حد الشفیع ودخی شفعه
اولمز شول نسنه ده که صاتله دخی شفیعك حدته متصل اولن طرفندن بر ارشون مقداری بر شفیعك
حدا اوزونلغی صاتلمسه طوت وبو ذکر اولن مسئله کشی قوکشیسی شفعه سن اسقاط اتمك حیله
لو یدور او شری سهماً منها بثمنٍ ثم باقیها الا فی السهم الاول ویاخود بر سهمی صتون
السه شول اودنکه مثلا بیك سهم ایدی جمیعی بهاسیله دخی صکره باقسین صاتون السه

بو آزنسنیله شفعه اولمز الا اول بر سهم اوتلده اولور بو مسئله دخی توکشی سی شفعه سن اسقاط

اتمك حیله لریدور او شري بثمن ثم دفع ثوبا عنه الا بالثمن ویاخود اوی صاتون السه مثلا

بیك اقچه ایله اول بیکدن اوتری بر بیورسه بهاسی یوز اقچه دکر اولسه شفیع آنی آلیمز الا بیك

اقچه ایله الور بو مسئله دخی اسقاط حیله سندر توکشی وغیریه عام دریا رد ولا یکره حیلة

اسقاط الشفعة والتوکوب عند ابي یوسف رحمة الله وبه یفتی الشفعة وبضده فی التوکوب

مکروه اولمازشفعه اسقاط ایچون ودخی زکوت اسقاط ایچون حیله اتمك ابو یوسف قتنده

رحمة الله علیه فتوي دخی بونکله ویرلور شفعهده اما زکوت بونك ضدیدر یعنی مکروه

اولمغله ویرلور ویبطلها ترك طلب المواثبة او الاشهاد شفعهیی ابطال ادر طلب مواثبهیی

ترك اتمك ویا طلب اشهادي ترك اتمك وتسلیمها بعد البیع فقط ولو من الاب او الوصي

او الوکیل ودخی شفعهیی ابطال تسلیم ادوب وازکچمك بیعدن صکره ایجق اکرچه تسلیم ادن

اوغلانك باباسی ویا وصیسی اولسه ویاخود شفعه طلبی ایچون قولنن وکیل اولسه اما بیعدن

اول تسلیم ابطال اتمز وصلحه عنها علی عوض ورد عوضه ودخی ابطال ادر شفعهدن

اوتری عوض ایله صلح اتمك ودخی اول عوضی کرو ویرور وموت الشفیع لا المشتري وبیع

ما یشفع به قبل القضاء ودخی شفیعك المسی ابطال ادر اما مشتري الملمی ابطال اتمز

ودخی شول یرکه شفیع انك سببیله شفعه دوترایدي اول شفعه دوتمزدن اول صتمق

شفعه ابطال ادر فان سمع شراء فسلم وظهر شراء غیره اکر شفیع سنی صتون الدي

دیو اشتسه دخی شفعهیی تسلیم اتسه صکره ظاهر اولسه که غیري کمسه صتون المش وبیعه

بالف

بالف فسلم با قل ویا شفیع اشتسه که بیك اقچیه صاتمش دخی شفعهیی تسلیم اتسه صکره ظاهر

اولسه که اکسکه صاتمش او کیلي او وزني او عددي متقارب قیمته الف او اکثر ویا اشتسه

که بیك اقچیه صاتمش دخی شفعهیی تسلیم اتسه صکره ظاهر اولسه که کیله ایله اولچولورنسنیه

صاتمش ویا دارتلور نسنیه صتمش ویا صایلور نسنیه صتمش بونلردن تفاوت ازا اولان نسنیه

صتمش کرك بونلرك قیمتي بیك اولسون وکرك ارتوق اولسون فهي له ویعرض کذلك لا بو ذکر

اولنان صورتلرده شفعه ثابت اولور اول کمسنه ایچون اما اکر اشتسه که بیك اقچیه صتمش دخی

شفعهیی تسلیم اتسه صکره ظاهر اولسه که قماشه صاتمش بهاسی بیك ایدر ویا ارتوق ایدر بو

صورتده شفعه ثابت اولمز ویشفع حصة احد المشتري یبین لا حد الباعة صتون النلردن

برینك حصه سنه یا لکز برینوك شفعه دوتمق صحیح دکلدر والنصف مفرزا بیع منکعا

من دار فقسما برکمسنه بر تقسیم اولمدك غیري معین یاري حصهیی صتون السه براودن دخی

تقسیم اتسلر شفیع اول تقسیم اولنوب دخی تعیین اولان حصه الور شفعه ایله کتاب

القسمة بو کتاب قسمتك بیاننه مخصوصدر هي تعیین الحق الشایع قسمت شول شایع

اولوب غیري معین اولان حقي تعیین اتمکدور وغلب فیها الافراز في المثلي والمبادلة

في غیره فیاخذ شریك حصته بغیبة صاحبه في الاول لا الثاني وان اجبر علیها في متحد الجنس

فقط عند طلب احدهم قسمتده ایرلوب تمیز اتمك معناسی غالبدر اکر مثلیاتدن اولسه اربه

بغداي کبي مثلا اما مثلیاتك غیرندن مبادله معناسی غالبدر ایله اولسه شریك حصه سنی

الور تقسیمدن صکره اول یولداشي غایب ایکن اولکیده یعنی مثلا اولنده اما صکرکی صورتده

يعني مثلي اولميني اليماز اول بر يولداشي غايب ايكن اكوجه شريكلردن قسمت طلب اتسه جبرا اولنور
لر قسمت اتمك اوزرنه بونلك بريله كه مبادله خيرا ولنماز وليكن بونك معناي افراز اولدوغيچون
اولدي اما جبرا اولمق دخي جنس متحدا اولنده در ابحق وينصب قاسم ويرزق من بيت المال للتقسيم
بلا اجر وهو احب وان نصب باجر صح وهو على عدد الرؤس بو قسمت ايدركسنه نصب اولنه
بيت المالدن علوفه سي اولا تا كه اجرت المازسوزن تقسيم ايده بويله اولمق مستحب در واكر
اجرت ايله تقسيم ايدركسنه نصب اولنسه صحيح اولور اما اجرت شريكلرك عددنه كوره
اولور نصيب آزلغنه وچوقلغنه اعتبار يوقدر ويجب كونه عدلا عالما بها ولا يعين
واحدها ولا يشترك القسام واجب اولوركه اول قسام عادل ولوب وقسمت اكلي بلور اولا
ودخي بركسنه يالكز تعيين اولنميه قسمت اتمك ايچون ودخي قساملر مشترك اولميه وصحت
برضاء الشركاء الا عند صغر احدهم قسمت صحيح اولور شريكلرك رضاسيله الا مكر كه بجلر اندن
بريسي كوجك اولا اول وقت قاضي امريله تقسيم اولنور وقسم عرض نقلي يدعو ارثه بينهم
وعقار يدعون شراءه او ملكه مطلقا فان ادعوا ارثه عن زيد لا حتى برهنوا على موته
وعدد ورثته عند ابي حنيفة رحمة الله تعالى تقسيم اولنور ورثالرنه شول بر يردن بريره
نقل اولنمغه قابل اولن نسنه اكر ميراث دكدي بزه ديسلر ودخي تقسيم اولنور شول يركه
صاتون الدق ديرلر ويا ملك موز دردلر مطلقا سبب بيان اتميلر واكر اول بزه زيددن
ميراث دكدي ديسلر تقسيم اولماز تا كه شاهد طورغورهلر زيدك اولدوغنه ودخي وارث
لرك عددنه ابو حنيفه قتنده رحمة الله ولا ان برهنا انه معهما حتى يبرهنا انهما

ودخي

ودخي تقسيم اولنماز اكر كشي شاهد طوغورسه كه اول يركندولرلرنه در تا كه شاهد طورغورهلر
اول يرملكلري اولدوكينه ولو برهنا على الموت وعدد الورثة وهو معهم منهم طفل او غايب
قسم ونصب من يقبض لهما اكر اول كشي شاهد طوغورسلر زيدك اولدوغنه ودخي وارثلرك
عددنه حال بوكه اول يركندولرايله اولسه دخي وارثلرك بعضي وغلام بچق اولسه ويا
غايب اولسه اول ير تقسيم اولنور دخي اول كوچك ايله غايبك نصيبين قبض اتمك ايچون
بركسنه نصب اولنور فان برهن واحد او شرى او غاب احدهم او كان من الوارث الطفل
او الغايب او شيء لا واكر يالكز بريسي حاضر اولسه دخي شاهد طورغورسه ويا صاتون السلر
دخي بري غايب اولسه ويا اول ير ويا اول يرواك بعض كوچك النده اولسه ويا غايبك النده
اولسه تقسيم اولماز وقسم بطلب احدهم ان انتفع كل بحصته وبطلب ذي الكثير فقط ان
لم ينتفع الاخر لقلة حصته ولا يقسم الا بطلبهم ان تضرر كل للقلة شريكلردن
بو بينك طلبي ايله تقسيم اولنور اكر هر بري تقسيم اولندوغي تقديرجه حصته سيله انتفاع
اتمك قابل اولسه وشول حصته سي چوق اولوب انتفاع ممكن اولان كمسنك طلبي ايله تقسيم
اولنور ابحق مكر اول يرك حصته سي از اولسه انتفاعه قابل اولمسه واكر هر برينه ضرر اولور
اولسه حصته لري از اولدوغي ايچون اول وقت تقسيم اولنماز الا جميعسنك طلبي ايله تقسيم
اولنور وقسم عروض من اتحد جنسها لا الجنان والرقيق والجواهر والحمام الا برضاهم
تقسيم اولنور شول متاعلركه برجنسدن اولالر واما اكر جنسي اولان ودخي قول وجاريه وجواهر
وحمام بونلر تقسيم اولنمازلر الا رضالريله اولور وددن مشتركة او دار وضيعة او دار

وحانوت قسم كلّ وحدها مشترك اولان دارلر ويا داريله يير ويا داريله دكّان بونلرك
هر بري يالكز تقسيم اولنور ويصوّر القاسم ما يقسم ويعدّله ويزرعه ويقوّم بناءه و
يعزز كلّ قسم بطريقه وشربه ويقلّب الاقسام بالاوّل والثاني والثالث ويكتب اسماءهم
ويقرع والاوّل لمن خرج اسمه اسمه اوّلاً والثاني لمن خرج اسمه ثانياً فتمام تصوير ايدر اول
تقسيم اولان نسنه يي بركاغده اوزرنه ودخي برابر ايده سهملرا وزرنه دخي ارشون ايله اولچه
ودخي بناسني قيمته دوته دخي هر قسمي آيري يولي ايله وصودن حصه سي ايله ودخي هر قسمي
آدويره اوّل وثاني وثالث ديو دخي شريكلردن هر بر ينك آدين يزه دخي قرعه ايده شول
اوّل دينلن سهم شول دي اوّل چقن كمسنه ويره وثاني دينلن سهم شول ثانياً دي
چقنه ويرله شو وجه اوزرنه ولا يدخل الدّراهم في القيمة الّا برضاهم يعني تقسيمده داخل
اولماز اقچه الّا رضالريله اولورفان وقع مسيل قسيم وطريقه في قسم آخر بلا شرط فيها
صرف ان امكن والّا فسخت اكر بر قسمك سيلي آقاجق يري ويا يولي بر آخر قسمك
اچنده دوشسه قسمتده شرط اولمزسه اكر بر غيري يره دوندورملك ممكن ايسه دوندرلر
واكر ممكن دكل ايسه قسمت كرو بوزله سفل له دو علو وسفل وعلو مجرّدان قوّم كل
وحده وقسم بها عند محمّد وبه يفتى بر آشغه او اولسه اوستنده براويله ودخي بر يالكز
آشغه اولسه ودخي بر يالكز يوقاروا اولسه هر بري بشقه قيمته دوتلر دخي تقسيم ايده
لر قيمت ايله امام محمّد قتنده رحمة الله عليه فتوى دخي بويله ويرلور وان اقرّ احد المتقاسمين
بالاستيفاء ثمّ ادّعى انّ بعض حصّته وقع في يد صاحبه غلطاً لا يصدّق الّا بحجّة اكر

قسمت اداشنلرك بري اقرار اتسه كه بعض حصه سن الوب قبض اتدوكنه دخي صكره دعوي
اتسه كه بعض حصه سي غلط ايله يولداشنك النه دوشدي ديو اولكمسه تصديق اولنماز
الّا شاهد له تصديق اولنور وشهادة القاسمين حجّة فيها اكي قسّامك شهادتي حجّت دور
مقبولدر قسمتده وان قال قبضته ثمّ اخذ بعضه حلف خصمه وان قال قبل اقراره اصابني
كذا ولم يسلّم الىّ تحالفا وفسخت واكر ديسه كه حصه مي الدوم قبض اندوم لكن صكره
بعضي الدي ديسه خصمنه اندويرله واكر قبضنه اقراردن اوكردي ديسه كه بكا شو قدر
نسنه حصه دوشدي لكن تسليم اولنمدي اول وقت اندا يكيشلر دخي قسمت بوزلورفان
استحقّ بعض حصّة احدهما شاع او لا لم تفسخ ورجع بقسطه في حصّة شريكه وتفسخ في بعض
مشاع في الكلّ واكر كسندن بر ينك حصه سنك بعض بر كمسنك چقسه اول بعض كرك
معيّن اولسون كرك شايع اولسون قسمت بوزلماز بلكه حصه سي مقداريني اول بر شريكدن
آلور واكر اول بعض شايع اولسه مثلا جملنك نصفي ويا ثلثي اولسه قسمت بوزلور وصحّت
المهايات في سكون دارٍ وهذا بعضاً من دارٍ وهذا علوها وهذا سفلها مهايات
صحيح اولدي يعني بر داره بعضندن زيدك ساكن اولا وبعضندن عمرو يوقاروسنده
بري ساكن اولوب وآشغه سنده اول بري ساكن اولا وخدمة عبدٍ هذا يوماً وهذا يوماً
كسكنى بيتٍ صغيرٍ وعبدين هذا هذا العبد والاخر الاخر ودخي قولك خدمتنده مهايات
صحيح اولدي يعني بركون بر نه خدمت ايليه وبركون داخي اول بر نه شول كجرك اوك سكني سنده
اولدوغي كبي يعني بركون بري ساكن اولا وبركون اول بري ودخي اكي قولده ده صحيح يعني بر قولي

بري واول بري اول برتوبي خذ متلنه **كتاب المزارعة** بو كتاب مزارعتك بياننه مخصوص
٤٣

در هي عقد على الزرع ببعض الخارج ولا تصح عند ابي حنيفة رحمة الله وعندهما صحت وبه
يفتى مزارعه شول اكن اكمك اوزدننا اولان عقد در بتن نسننك بعضى ايله وبو صحيح اولمز
ابو حنيفه قتنده رحمة الله اما امامين قتنده صحيح اولور فتوى دخى بونكله در وشرط صلاحية
الارض للزرع واهلية العاقدين وذكر المدة ورب البذر وجنسه وقسط الاخر والتخلية
بين الارض والعامل والشركة في الخارج عقد مزارعة صحيح ولر يرك زراعة قابل اولمسى
شرطيله ودخى مدتت ذكر اتمك شرطيله ودخى تخم استى ذكر اتمك شرطله ودخى تخمك جنسى
ذكر اتمك شرطيله ودخى تخمى اولميانك حصته سنى ذكر اتمك شرطيله ودخى عقد ايدنلرك
اهليتى شرطيله ودخى ير ايله اول اكجك كمسنك اورتاسنده تخليه اتمك شرطيله يعنى اكمكه مانع
نسنه اولميه و تبجك نسنه ده شريك اولمق شرطيله فتبطل ان شرط لاحدهما قفزان مسمات
او ما يخرج من موضع معين مزارعه باطل اولور اكر بر كيچون بر نيچه الچك معين شرط اولنسه
وياخود بر معين يرده بتجك شرط اولنسه او دفع رب البذر بذره او رفع الخراج وتنصف
الباقي ويا تخم استى تخمين اجندن الوب ويا يرك خراجنى اجندن چقروب دخى باقيسنى يارى
اولشمك شرط اولنسه او التبن لاحدهما والحب لاخر او تنصيف الحب والتبن لغير رب
البذر او تنصيف التبن والحب لاحدهما ويا همان برينك اولوب ودانه برنوك اولوب شرط
اولنسه ويا دانه يارمشر اولوب دخى همان اول تخم استى اولميانك اولمق شرط اولنسه ويا همان يارمش
اولوب دخى برنك دانه اولمق شرط اولنسه فان شرط تنصيف الحب والتبن لصاحب البذر او لم يتعرض

للتبن

للتبن صحت واكر دانه يارمشر اولوب دخى همان تخم استنك اولمق شرط اولنسه ويا همان اكمكسه
صحيح اولور مزارعه وكذا لو كان الارض والبذر لزيد والبقر والعمل لاخر كرو انجلين صحيح دور
اكويير وتخم زيدك اولسه صغر وعمل اول بر اخرك اولسه او الارض والعمل له والبقية الاخر
وياخود ير ويا عمل زيدك اولسه دخى باقسى اول برنوك اولسه يعنى صغر وعمل وتخم يا ير وصغر
ويا تخم اول برنك اولسه صحيح دور وبطلت لو كان الارض والبقر لزيد والبذر والبقر له
او الاخران للاخر والبذر له والباقي لاخر عقد مزارعه صحيح اولماز اكر ير ودخى صغر زيدك
اولسه ويا تخم ايله صغر زيدك اولسه دخى اول اكسى اول براخرك اولسه يعنى تخم ايله عمل ويا
يير ايله عمل اول برنك اولسه ويا تخم زيدك اولسه دخى باقسى اول يرك اولسه يعنى يير
وصغر وعمل اول برنك اولسه كرو باطل اولور بعضلر بو بيتى دمشلر زمين تنها عمل تنها زمين
با تخم اي عاقل بدون اين سر صورة دان همه ناجايز باطل فاذا صحت فما خرج على الشرط
ولا شيء للعامل ان لم يخرج قچن مزارعه صحيح اول بتن نسنه شرط تدكلرى اوزره اولور
واكر نسنه بتمسه عمل ادن كمسنه ايچون نسنه لازم اولماز وتجبر من ابى عن المضي الا رب البذر
هر قنغسى كه ابا اتسه اول عقد اوزره مقررا ولمقدن اول كمسنه جبرا اولنور الا تخم استى جبرا اولنماز
اكر ابا اتسه ومتى فسدت فالخارج لرب البذر وللاخر اجر مثل ارضه او عمله ولا يزاد
على ما شرط قچن مزارعه فاسد اولسه اول بتن تخم استنك اولور دخى اولير ايچون ييرنك
يا عملنك اجر مثلى لازم اولور اما اجر مثلى دخى شول شرط اولنانا اوزرنه زياده اولنماز ولو ابى
رب البذر والارض وقد كرب العامل فلا شيء له حكما ويسترضى ديانة اكر تخم ايله

براسنی ابی اتسه عقد بوزسه حال بوکه اول عمل اسنی یری سورمش اولسه اول عمل ایدن کمسنه ایچون
قاضی بنسنه حکم اتمز اما دیانةً راضی ایتملکه کرکدر و تبطل بموت احدهما و دخی مزارعه باطل
اولورا اول اکسندن بری اولمکیله و تفسخ بدین محوج الی بیعها مزارعه بوزلور شول دین
سببله یری صتمغه محتاج قلاو اذا مضت المدة ولم یدرك الزرع فعلی العامل اجرٌ
مثل نصیبه من الارض حتی یدرك اکر مزارعه قونلن مدة کچسه اکن بتمز سوزن اول عمل
ادن کمسنک نصیبی ایچون نه مقدار یری اولورسه اول یرك اجر مثلی لازم اولور انلر اوزره
تا اکن یتشنجیه دکن و نفقة الزرع علیهما بالحصص کاجر الحصاد والرفاع والدوس والتذریة
وان شرط علی العامل فسدت وعن ابو یوسف رحمة الله انه یصح ولزمه للعامل قال الامام
السرخسی رحمة الله هو الاصح فی دیارنا اکنلك خرجی کسی اوزرنه اولور حصه لری مقداری مثلا
بچمك اجرتی کبی و دخی خرمنه التملك کبی و خرمنده سورملك اجرتی کبی و صاورمق اجرتی کبی
و اکر عمل ده نلك اوزرنه شرط اولسه مزارعه فاسد اولور زیرا اکن یتشدکدن صکره عقد منقاة
بولور اما ابو یوسفدن روایت اولندیکه عمل ادن اوزرنه شرط اولنسه صحیح اولور دخی لازم اولور
اوزرنه خلقلك عادتی بونلرک اوزرنه اولدوغیچون و امام سرخسی رحمة الله ایدر اصح بودر بزوم
زمانمزده

کتاب المساقات ٤٤

بو کتاب مساقاتك بیاننه مخصوصدر
عن دفع الشجر من یصلحه بجزءٍ من ثمره مساقات یمش اغجلرین ورمکدر شویله که ادن کمسیه
یمشدن بر مقدارینه ورملك اوزرنه و هی کالمزارعة حکماً و خلافاً و شروطاً الا المدة فانها
تصح بلا ذکرها و یقع علی اول ثمر یخرج و ادراك بذر الرطبة کادراك الثمر و مساقات مزارعه

بکیدر

کبیدر حکمده و خلافده و شروطده الا مدتده دکلدر زیرا که بو صحیح اولور مدتی کمز سوزین
دخی اول چقن یمشه دك اولور مدتی و دخی بو بچه نك تخمی ارشمك یمشی ارشمك کبیدر و ذکر مدة
لا یخرج الثمر فیها یفسدها و مدة قد یبلغ فیها وقد لا صح فلو خرج فی وقتٍ فعلی الشرط والا
فللعامل اجر المثل مساقات بوزرشو مقدار مدة ذکر ایتملکه اول مقدارده یمش چقمیه
اما بر مدت ذکر اتسه که اول مقدارده یمش کاه ارشر و کاه ارشمز اول صحیح اولور و دخی اکر اول ذکر
اولنان مدتده ارشسه اول شرط اولنان اوزرنه اولور اکر ارشمزسه اول عمل ادن ایچون اجر مثلی
لازم اولور و تصح فی الکرم والشجر والرطاب واصول الباذنجان والنخل وان فیه ثمرٌ الا مدرکاً
کالمزارعة مساقات صحیح اولور باغده و دخی یمش اغاجنده و یونجده و بادنجانده و بادن
جانلك کوکنده و خرما اغاجنده اکرچه اغاجده یمش اولسه ده الا مکر که یمشی خام اولمیه
اولمش اوله اول وقت صحیح اولمز مساقات مزارعه اولمدوغی کبی فان مات احدهما او مضت
مدتها والثمر نیء یقوم للعامل او وارثه وان کره الدافع او وارثه و اکر اکسندن بری اولسه
و یا مدة کچسه دخی یمش اولمادین عمل ادن کرو عملی اوزرنه اولا و یا وارثی عمل ده اکرچه اول
اغاجلری ورن کمسنه یا وارثی کویه کورسه استمسه یعنی اکر الی عامل اولسه وارثی عمل
اده اکرچه ورن کویه کورسه ده اکر الی اول ورن اولسه عامل کرو عملده اولور اکر اول ورنك
وارثی کویه کورسه ده ولا تفسخ الا بعذرٍ و کون العامل مریضاً لا یقدر علی العمل و سارقاً
یخاف علی سعفه او ثمره عذرٌ مساقات بوزلمز الا عذر له مثلا عامل خسته اولمق بر وجهله
که عمله قادر اولمیه و یا اوغری اولمق که خرمانك یپراغینی و غیر لقدن قورقوله و دخی یمشی و غورلقدن

قورقلا بونلر هب عذردر دفع قضاء مدة معلومة ليغرس ويكون الارض والشجر بينهما
لا يصح والثمر والغرس لرب الارض وللآخر قيمة غرسه واجر عمله بركمسيه براجوق يري ورسه
بر معلوم مدة ايله تاكه اول يرده دمكه دكه دخي آغجلر اكسي اورتا سنده مشترك اولا بو صحيح
اولماز بلكه يمش ودخي دمكه يير اسنك اولور دخي اول ير اسي ايچون دمكه سنك قيمتي وعملنك
اجري لازم اولور والله اعلم بحقيقة الحال

كتاب الذبايح

بو كتاب شول بوغزلنمق
شاننده اولان حيوانك بياننه مخصوص در حرم ذبيحة لم تزك وذكوت الضرورة جرح
انكان من البدن حرام اولدي شول بوغزلنمق شاننده اولن حيوان كه زكاة لنميه يعني
بسمله ايله بوغزلنميه وضرورتده اولان ذكوت يا لمقدر بدننده نرسنی اولورسه والاختيار ذبح بين
الحلق واللبة اختيار ايله اولن ذكوات بوغزلمقدر بوغز ايله لبه اورتاسندن لبه ديوكوكسك بو
غزدن طوفنه ديرلر وعروقه الحلقوم والمرئ والودجان بوغزلنجق طمرلر خلقوم دمري دور
ودجان در خلقوم نفس يولد مرئ در وصو يوليدر ودجان اكي طمردر قان يوليدر فلم يجز فوق
العقدة بوغزلمق جايز دكلدر وشول دمري بركي يوقاروسندن وحل بقطع اي ثلاث منها
شول ذكر اولنان درت طمردن اوچ طمري كسمك ايله حلال اولور اول اوچ قنغي اوچ اولورسه اولسون
وبكل ما افرى الاوداج وانهر الدم ولو بليطه ومروة الا سنا وظفرا قايمين بوغزلمق هرنسنه ايله
طمرلري كسه دخي قان آقيده قمش ولورسه ده ودخي كسكن طاشي اولورسه ده الا دشيله درنق
كه بوندن ايرلمامش اولا لر بونلر ايله حلال اولمز اما آيرلمش اولسلر حلال اولور كراهيتله
وندب احداد شفرته قبل الاضجاع وكره بعده مستحب اولدوغي بچاغي كسكن ادوب بلمك

يتورمزدن اول اما يتوردقدن صكره بلمك مكروهدر والجر برجلها الى المذبح وذبحها من
قفاها والنخع والسلخ قبل ان يبرد ودخي مكروه اولدي اياغندن چكوب بوغزلمق يرينه ودخي
آكسه سندن بوغزلمقده مكروه اولدي ونخع مكروه اولدي يعني قتي زياده بوغزليوب نخاخ
ديرلر بر آق طمروار در آكا ارشمك ودخي بوغزلندقدن صكره الوب صوغمزدن اول يوزمكده
مكروهدر وشرط كون الذابح مسلما او كتابيا ذميا او حربيا ودخي شرط اولندي بوغزلين كسنيه
مسلمان اولمق ويا خود اهل كتاب اولمق كرك خراج كذار اولسون كرك ياغي كافر اولسون وحل
ذبيحتها ولو مجنونا او امرأة او صبيا يعقل ويضبط يعني حلال اولدي مسلمان ايله اهل كتا
بك بوغزلدوغي اكرچه مجنون اولسه ده ويا خود عورت اولوب ويا خود اوغلانجق اولسه ده كه تعقل
ايدر ودخي بسمله‌يي ضبط ايدرا ولا اما شول مجنون وصبي كه تعقل ادوب بسمله‌يي ضبط ادر
اولمسلر مذبوحلري حلال اولمز او اقلف او اخرس ومجوسي ومرتد وتارك تسمية عامدا
فان تركها ناسيا حل بوته طبانك بوغزلدوغي حلال اولمز ودخي اوده طبانك بوغزلدوغي
ومرتدك ودخي قصدله بسمله‌يي ترك ايدنك اما بسمله‌يي اونتدي ترك اتسه حلال اولور
وكره ان يذكر مع اسم الله تعالى وصلا لا عطفا كقوله بسم الله اللهم تقبل من فلان وحرم
الذبيحة ان عطف نحو باسم الله وباسم فلان او فلان فان فصل صورة ومعنى كالدعا قبل
الاضجاع وقبل التسمية لا بأس به مكروه اولدي الله آديله غيري بله اكمق اولشدور ب
عطف اتمامك بسم الله اللهم تقبل من فلان ديمك كبي واكر عطف اتسه مثلا بسم الله
وباسم فلان ديسه ويا خود بسم الله وفلان حرام اولور اول بوغزلنن واكر اول غيري آيره

ظاهرده ومعتدده مثلا دعا اتسه یتورمزدن اول وبسمله اتمزدن اول وقت ضرری یوقدر حلال
اولور وحبب نحر الابل وکره ذبحها وفی الغنم والبقر عکسه مستحب اولدی نحر اتمک یعنی کوکس
قاتندن بوغزلمق ومکروه اولدی ذبح اتمک یعنی بوقادودن بوغزلمق اما صغرده وقیون ده
بونک عکسی یعنی ذبح مستحب در ونحر مکروه در ولزم ذبح صید استانس وکفی جرح نعم
توحش اوسقط فی بئر ولم یمکن ذبحه لازم اولدی شول اوکه اوه اوکرنه انی بوغزلمق اما
شول دوه ویا صغر وقیون که وحشی اولا ویا قیویه دوشه دخی انی بوغزلمق ممکن اولمیا انی
اول وقت یاره لمق کفایت ادر ولا یحل جنین میت وجد فی بطن امه حلال اولمز شول اناسی
بوغزلنوب قرنندن اولو چقن ولا ذوناب اومخلب من سبع اوطیر ودخی حلال اولمز شول
آزوسی اولوب ویا یرتجی تونغی اولن شول یرتجی جانورلردن ویا قوشلردن ولا الحشرات ولا
الحمر الاهلیة والبغل والخیل والحمار والضبع والزنبور والسلحفاة والابقع الذی یأکل
الجیف والغداف والفیل والیربوع وابن عرس ودخی حلال اولمز حشرات ارض وحمار که یبانک
اولمیا وقاتر واتی وسرتلان وصاروادی وقپلوبغا وشول مردار ینر قرغه وغوزغون
وفیل وعربطوشنی که فارسیجه اکاموش دشته دیرلر وآس که فارسیجه اسودیرلر
ولا حیوان مائی سوی سمک لم یطف والجریث والمارماهی ودخی صوجانورلرندن حلال
اولمز بالقدن غیری اما اولده صوادن کلمش اولمیا ودخی سازان بالقدن غیری ویلان
بالقدن غیری واحل الجراد وانواع السمک بلا ذکوة وغراب الزرع والارنب والعقعق
معها حلال اولدی چکرکه وبالقک جمیع نوعلری بوغزلمزسوزن وتخم قرغسیده حلال

اولدی

اولدی وطوشانده وصقصغانده بوغزلمق ایله **کتاب الاضحیة** ٤٦ بوکتاب اضحیه نک یعنی
بیرام قربانک بیاننده مخصوص دور هی شاة من فرد وبقرة اوبعیر منه الی سبعة ان لم یکن لفرد
اقل من سبع اضحیه بر قیون دور بر کشیدن اوتری وبر صغر وبر دوه در بر کشیدن یدیه وارنجه
یعنی بر صغر ویا بر دوه جایزدر بر کشی ایچون واکی کشی ایچون اوچ کشی ایچون یدیه وارنجه اما شو شرطله
که اچلرندن برنک حصه سی یدی بولکدن بر بولوک اکسوک اولمیا ویقسم اللحم وزنا لا جزافا الا
اذا ضم من اکارعه اوجلده اورتالرندن طارتیله تقسیم اولنور طرتسوز شویله جزاف
تقسیم اولنمق جایز دکلدر الا مکرکه ایقلری ویا خود دریسی قتله وصح اشتراک ستة فی بقرة
مشتریة لاضحیة استحسانا وذا قبل الشراء احب برکمسنه اضحیه ایچون برصغر الساتی
کسلوصکن مشترک اولمق جایزدور استحسان طریقیله اما قیاس بو یدی که جایز اولمیه ایدی
اما اشتراک صتون المزدن اول اولمق مستحب در ولا یجب الا علی حر مسلم غنی کغنی الفطرة
اضحیه واجب اولور الا شول کمسیه واجب اولور که حر اولا ومسلمان اولا ودخی غنی اولا
شول صدقه فطرده اولان غنی که ذکر اولندی لنفسه لا لطفله فی ظاهر الروایة بل یضحی
عنه ابوه ووصیه من ماله واکل الطفل وما بقی یبدل بما ینتفع بعینه واجب اولور اضحیه
کندو نفسیچون اما اوغلانجغی ایچون واجب اولماز بلکه اوغلانی ایچون باباسی ویا خود اوغلانک
وصیی اوغلانک مالندن ودخی اوغلان بیر وباقی قلانی تبدیل اولنور شول نسنیه که انک عینله
التفات اولور مثلا بیزکیبی وادوک اما تبدیل اولنمز شول نسنه که انک عینله انتفاع اولنیه بلکه
حلال اتمکله انتفاع اولنه اتمک کبی مثلا واول وقتها بعد صلوة ان ذبح فی مصر وبعد طلوع الفجر

يوم النحر ان ذبح في غيره وآخره قبل غروب اليوم الثالث اضحيه نك اول وقتی بیرام نمازندن
صكره در شهرده بوغزلنسه واكر شهرون غیری یرده بوغزلنسه اول وقتی بیرام كوننك صباحندن
صكره در اما آخر وقتی اوچنجی كوننك غروبندن اكا روجه در واعتبر الآخر للفقر وضده والولادة
والموت وقتك آخری معتبردر فقر ایچون ودخی ضدی ایچون یعنی غنا ایچون ودخی ولادت
ایچون وموت ایچون یعنی كه وقتك آخرنده فقیر اولسه واجب اولماز واكر غنی اولسه واجب اولور
واكر طوغسه واجب اولور واكر اولسه ساقط اولور وكره الذبح ليلاً مكروه اولدی كیجه ایله بو
غزلمق فان تركت ومضت ايامها تصدق الناذر وفقير شراها للاضحية بها حية وغنى
بقيمتها شراها او لا اكر اضحيه ترك اولنسه دخی ایام كچسه شول بر معين قیونی اضحیه ایچون
نذر ایدن وشول فقیر كه اضحیه نیتنه صاتون المشدی بونلر اول ضحیه یی صدقه ایده لر
دیریله اما اولان كمسنه قیمتنی صدقه ایده كرك قربان صتون المش اولسون كرك المسون
وصح الجذع من الضأن والثني فصاعداً من الثلاثة وهو ابن خمس من الابل وحولين
من البقر وحول من الشاة صحیح اولدی قربان اتمك ایچون قیوندن التی ایلق اما كچیدن دكل
ودخی صحیح اولدی بو اوچندن ثانی و ثانیدن یوقاری قربان اتمكه ودخی ثانی دوودن بش یاشن
تمام اودن وصغردن اكی یاش تمام ایدنه وقیوندن بر یاشی تمام ایدنه دیرلر اما شاة عربیده
قیونه وكچیه یادر وضأن قیونه مخصوصدر كالجماء والخصي والثولاء نتكم بوینوزی اولمین
جایز اولدوغی كبی ودخی اینمشی ودلو قیون جایز اولدوغی كبی دون العمياء والعوراء والعجفاء
والعرجاء التي لا تمشي الى المنسك ومقطوع يدها او رجلها وما ذهب اكثر من ثلث اذنها

اوذنبها

اوذنبها او اليتها كوزی كورمین وبر كوزلو اولان وزیاده آریق اولان جایز دكل ودخی شول فستق كه بوغزلنجق
یره وارمیه واول اياغی وقبيح اياغی كسوك اولانده جایز دكلدر ودخی قولاغنك اوچ بولكدن برندن
ارتوق كیدن جایز دكل وان مات احد الى سبعة وقال الورثة اذبحوها عنه وعنكم صح كبقرة عن
اضحية ومتعة وقران اكر یدی نك بری اولسه دخی وارثلری بوغزلك بو قربانی اول اولندن اوتری
وسزدن اوتری دیسه صحیح اولور نتكم اوچ كشی بر صغری بوغزلسه لر بری بیرام قربانی ایچون وبری
دخی تمتع وبری دخی قران ایچون صحیح اولور وان كان احدهم كافراً او مريداً للحم لا واكر یدینك
بری كافر اولسه یاخود مرادی ات اولسه قربان اولمسه صحیح اولمز ويأكل منها ويهب من شاء
بوذكر اولاندن یعنی قربانندن كندو یمك وغیری كمسنیه یدرمك ودیلدوكنه بغشلامق
جایزدر وندب التصدق بثلثها وتركه لذي عيال توسعة عليهم ودخی قربانك اوچ بولكندن
برنی صدقه اتمك مستحبدر اما شول اهل عیال اولان كمسنیه صدقه یی ترك اتمك مستحبدر
عیالنه وسعت اولسون ایچون والذبح بيده احسن والا امر غيره ودخی بر كمسنه الیله بوغزلمق
مستحبدر اكر كندو اوكات بوغزلسه والا بر كمسنیه امر ایده وكره ان يذبحها كتابي
ومكروه اولدی اهل كتاب كافر بوغزلمق ويتصدق بجلدها او يعمله آلة كجراب وخف
وفرد او يبدله بما تنتفع به باقياً لا بما ينتفع مستهلكاً كخل ونحوه اول قربانك درسنی صدقه
ایده ویاخود بر آلت ایده طوغرجق كبی وایچدك كبی وكورك كبی وشول نسنیه تبدیل ایده كه اول نسنه
ایله انتفاع اولنور باقی طوردكن مثلا شول هلاك اتمكله انتفاع اولنور نسنیه تبدیل اتمیه
دسركه ونوكا بكزر نسنه وارسه شول یغور نسنه لردن وان بيع اللحم والجلد تصدق بثمنه اكر قربانك

اني ويادرسي صاتلسه بهاسي صدقه اولنه ولو غلط اثنان وذبح كل شاة صاحبه صح بلا غرم واكر
كشي غلط اتسلر هر برنك يولداشنك قربانني بوغزلسه صحيح اولور وغرامت لازم اولمز
وصح التضحيه بشاة الغصب لا الوديعة وضمنها صحيح اولدي شول غصبله الدوكي قيوني
قربان ايلسه صحيح اولور امّا امانت دوتلني قويني صحيح اولمدي واول غصب ايدوب قربان اتدوكي قيوني بواودر

كتاب الكراهية

بو كتاب كراهيتك بيانده مخصوصدر ماكره حرام عند محمد رحمه الله تعالى ولم يتلفظ به لعدم القاطع وعندهما الى الحرام اقرب هر نسنه كه مكروه اولا

٤٧

كراهيت حريمي ايله اول حرام در اما محمد قتنده اما حرام ديو اطلاق اتدوكي دليل قطع اولمدكي
ايچون دور اما امام ابو حنيفه ايله ابو يوسف قتنده حرامه يقيندر

فصل بو بر فصل

در الاكل فرض ان دفع به هلاك وماجور عليه ان مكنه من صلوته قايما ومن
صومه ومباح الي الشبع يزيد قوته بملك يمك فرضدر اكر اول يمكله اولمسيندن دفع اتسه
امّا شول يمككه كنديه دوردكن نماز قلمغه واوروج دوتمغه قوت ويره انك كبي يمك
سببيله ثواب حاصل اولور امّا قوتني زياده اولسون ايچون دوينجه يمك مباحدر وحرام
فوقه الا لتصد فتح صوم الغد او لئلا يستحي ضيفه طويد قدنصكره يمك حرام در الا
مكركه يارن اوروج دوتمغا ويا خود قونغي اوتنمسون ديو يييه اول وقت حرام اولمز رخصت
اولمشدور وكره لبن الاتان وبول الابل ومكروه اولدي حمارك سودي ودونك بولي
والاكل والشرب والادهان والتطيب من اناء ذهب وفضة وحل من اناء رصاص
وزجاج وبلور وعقيق ودخي مكروه اولدي يمك واچمك وياغلنمق وطيب لنمق التون

وكش

وكمش قابدن ايچندن اما قلاى وسرجه وبلور وعقيق قابدن حلال اولدي ومن اناء مفضض و
جلوسه على مفضض متعيا موضع الفضة دخي كمشلو قابدن حلال اولدي وكمشلو نسندن ده
يمك حلال اولدوغي كبي كمشلو نسنه اوزرنه اوتورمقده حلال اولدي اكر كمشلو يرندن صقنسه
وقبل قول كافر قال شريت اللحم من مسلم او كتابي فحل ومجوسي فحرم شول كافر ديسه كه بن
شو اتي مسلماندن ويا بر اهل كتابدن الدوم ديسه انك قولي مقبول اولور دخي تحلال اولور
ويا اوده طپار كافردن الدوم ديسه حرام اولور وقول فرد كافرا او انثى فاسق او عبد او ضدها
في المعاملات كشراء ذكر والتوكيل بريالكون كمسنك قولي كرك كافر اولسون وكرك دشي اولسون
وكرك فاسق اولسون وكرك قول اولسون وكرك بونلرك خلافي اولسون مقبول اولور معاملاتده
مثلا شول آت صتون الدم كبي كه ذكر اولندي انك كبي ودخي بن بر كمسنك وكيليم ديو خبر ويرملك
كبي وقول العبد والصبي في الهدية والاذن ودخي قولك وصبينك قولي مقبول اولور هديه
ده يعني بر كمسيه بر نسنه كتورسه فلان هديه كندردي ديو مقبول اولور ودخي اذنده ده
مقبول اولور وشرط العدل في الديانات كالخبر عن نجاسة الماء فيتيمم ان اخبر بها مسلم
عدل ولو عبدا شرط اولندي شول ديانته متعلق نسنلرده عادل اولمق مثلا بر صوك
نجسدور ديو خبر ويرمك كبي ايله اولسه اكر بر مسلمان عادل كمسنه نجسدر ديو خبر ور
اكرچه خبر ويرن قول ده اولورسده تيمم ايليا ويتحرى في الفاسق والمستور ثم يعمل بغالب رايه
ولو اراق فيتيمم في غلبة صدقه وتوضا ويتيمم في كذبه فاحوط فاسق كمسنه ودخي عدالتي
معلوم اولمين مستور اولن كمسنه خبر ويردوكنده فكر ادوب اجتهاد ايده دخي رايني

نه جانبه میل ادوب غلبه ادرسه انکله عمل ایلیه اما اکر صویی دکسه دخی تیمم اتسه شول
فاسقنك صدقنی ظن اتدوکی یرده وشول کذبنی ظن اتدوکی یرده ابدست السه دخی تیمم اتسه
غایتده احتیاط اوزره اولمش اولور ومقتدی ودعی الی ولیمة فوجد ثمّة لعبا او غناء لا یقدر
علی منعه یخرج البتة وغیره ان واکل جاز ولا یحضر ان علم من قبل وقال ابو حنیفة رحمه الله
علیه ابتلیت بهذا مرّة فصبرت واذا قبل ان یقتدی به ودل قوله علی حرمة کل الملاهی
لان الابتلاء بالمحرم یکون شول مقتدی اولان کمسنه اکر بر دوکون توقلغنه دعوت
اولنسه دخی انده چالغو وارلامق بلسه کدرمکه قادر اولمسه البته چقه کیده اما اولمیان
کمسنه اکر اوتوروب یسه جایزدر وارمزدن اول بلسه واروب حاضر اولمیه وابو حنیفه رحمه الله
تعالی ایدوربن مبتلا اولدوم بونك کبی ایله بر کره دخی صبر اتدوم اما بو واقع اولدوغی
مقتدای ناس اولمازدن اول ایدی وعلما دیرلرکه ابو حنیفه نك بو قولی دلالت ادرکه جمیع چالغو
حرام اولا زیرا ابتدا احرامده اولور **فصل** بو بر فصلدر کراهته
متعلق بیاننده در لا یلبس رجل حریرا الا قدر اربعة اصابع ویتوسده ویفترشه
ار کشی ابریشم کیمیه الا مکرکه اینی درت برمق مقداری اوله اما یصتنمق ودوشنمق جایز
در ویلبس ما سداه ابریسم ولحمته غیره وعکسه فی حرب فقط ار کشی جایزدر ار شی ابریشم
اولوب وارغاجی غیری اولان نسنه کیمك اما عکسی یعنی ارغاجی ابریشم اولوب ار شی غیری اولان
جنکده کیه ابجق ولا یتحلی بذهب او فضة الا بخاتم ومنطقة وحلیة سیف منها ومسمار
ذهب لثقب فص بزك ادینه التون ویا کمشله الا یوزك وکمر قوشق وقلیج بزکی بونلر
کمشدن

کمشدن اولسه جایزدر و دخی جایزدر التون میخ یوزك قاشنك دلوکی ایچون وحل للمرأة کلها
وذکرا ولنلرك کلسی حلال اولدی خاتون کشیلره ولا یتختم بالحجر والحدید والصفر وترکه
لغیر الحاکم احب و دخی یوزك ادنمیه طاشدن ودمورد ن وتوجدن و دخی حاکم اولنمیه یوزك
داقنمق مستحبدر ولا یشد سنة بذهب بل فضة و دخی دشی برکتمیه التونله بلکه کومش
ایله برکده وکره الباس الصبی ذهبا او حریرا مکروه اولدی اوغلانجوغه التون ویا خود ابریشم
کیدرمك لا خرقة لوضوء او مخاط ولا الرتم ابدست ایچون ویا سمکرمك ایچون بیز پاره سی
ادنمك مکروه دکلدر و دخی دوتمقده مکروه دکلدر ورتم دیو شول ایپه دیرلرکه برمغه
بغلارلر بر نسنه یی اونتمامق ایچون **فصل** بو بر فصلدر کراهته متعلق
بعض مسائل بیاننده وینظر الرجل من الرجل سوی ما بین سرّته الی تحت رکبته برار
برارك کوبکندن اکی دزینك التنه وار نجه اولن یرندن غیریه دکمك جایزدر ومن عرسه
وامته الحلال الی فرجها و دخی عورتنك وحلال اولن جاریه سنك فرجلرنه دکمك
جایزدر اما حلال اولمین جاریه مثلا مجوسی کبی ویا رضاعدن قز قرداش اولان کبی اول
بر کوجاریه سی کبیدر ومن محرمه الی رأسها ووجهها وصدرها وساقیها وعضدیها
ان امن شهوته والا فلا لا الی ظهرها وبطنها وفخذیها کامة غیره شول نکاحی حرام
اولانك باشنه وبوزینه وکوکسنه وبالدرینه وبازولرینه دکاملك جایزدر اکر شهوتنه
امین ایسه واکر دکل ایسه دکمیه اما ارقه سنه وقرننه واویلوغنه دکمیه شول غیری کمسنه نك
جاریه سی کبی یعنی غیری کمسنه نك جاریه سنك حکمی کبیدر وما حل نظره منهما حل مسّه وله

مس ذلك ان اراد شراءها وان خاف شهوته بو اكسندن يعني نكاحي حرام اولان ايله وغيرهنك
جاريه سندن شويركه دمكسي حلال اولا اكا يا پشمسي دخي حلالدر ودخي ادركشي ايچون وار در
شو دمكه سي حلالدر يا پشمق اكر صاتون المق ديلسه جاريه‌يي اكر شهوتدن قورقوسي اولسه ده
وامة بلغت لا تعرض في ازار واحد شول جاريه كه بالغه اولا اول عرض اولنماز بر ازار اچنده
وازار ديو بيله دوتلن نسنيه ديرلر يعني بر ازار ايله صتمق ايچون عرض اولنميه ومن الاجنبية
الي وجهها الي كفيها فقط وكذا السيدة اجنبيه عورتك يوزينه واكي الينه دكامك جايز
دور ابخق كوبوغلين درقلك فارويني ده فان خاف لا ينظر الى وجهها الا الحاجة
كقاض يحكم وشاهد يشهد عليها ومن يريد نكاح امراءة او شراء امة وديجل يداويها فينظر الى موضع مرضها بقدر الضرورة واكر شهوتدن قورقسه اجنبينك
يوزنه دكميا الا حاجت ايچون دكيه قاضي كبي كه حكم ايده ودخي شول شاهد كبي كه شهادت
اده عورتك اوزرنه ودخي شول بر عورتي نكاحلمق ديلين كبي ويا بر جاريه صاتون
المق دلين كبي ودخي شول عورتده وار دن كمسنه كبي اول دخي دكار عورتك مرضي يرنه
ضرورت مقداري والمرأة من المرأة كالرجل من الرجل وكذا من الرجل ان امنت
شهوتها عورتك عورته دكمسي اركك اره دكامسي كبي در كوبوغلين درعورتك اره
دكامسي اكر عورتده شهوتنه امين اولسه والخصي والمجبوب والمخنث في النظر
الى الاجنبية كالفحل خادم ودخي ذكري كسلمش اولان ودخي مخنث يعني شول افعالي واقوالي
عورتلر كبي اولني بونلرك اجنبيه عورتنه نظرلري شول آلتي اولوب جماعه قادر اولنلر

كبي در

كبي دور ويعزل عن امته بلا اذنها وعن ارسه به كشي جاريه سنه عزل اتمك جايزدر
جاريه نك اذن سوزاما عورتنه اذنيله عزل ايده وعزل ديو جماع ادوب دخي انزال
وقتنده چقاروب طاشره ايزال اتمكا ديرلر ومن ملك امة بشراء او نحوه ولو بكرا او
مشترية من امراءة او عبد او محرمها او من مال الصبي حرم عليه وطئها ودواعيه
حتى يشتريها بحيضة تحيض بر كمسنه بر جاريه مالك اولسه صتون المق ايله و
يا صاتون المغه بكزر نه وارسه مثلا وصيتله ويا خود ميراث ايله مالك اولسه
اكرچه قزاوغلان ده اولسه ويا خود عورتدن صاتون النمش اولسه ويا قولدن صتون
النمش ده اولسه ويا جاريه نك محرمندن صاتون النمش ويا بر صبينك مالندن
صاتون النمش ده اولسه اول صتون الان كمسنك اوزرنه حرام اولور اول جاريه نك جماعي
ودخي جماعك دواعيسي يعني يا پشمسي واپمسي تاكه استبرا ايده بر حيضله شو حيض
كورن جاريه ده وبشهر في ذوات شهر وبوضع الحمل في الحامل بر آي ايله استبرا ده
شول حيض كورميوب عدتله اولنلر ده ودخي حملين وضع اتمكله استبرا ده حامل ولانده
ولم تكف حيضة ملكها وفيها الا التي قبل القبض ولادة كذلك شول حيض انك ايچنده
مالك اولدي ايدي اول حيض كفايت اتمز ودخي بونك كبي ولادتنده كفايت اتمز يعني
قبض دن اول حملني وضع اتمكده كفايت اتمز ويجب في شراء امة الا شقصا هو له ودخي
استبرا واجب اولور شول جاريه صاتون المق ايله كه بر حصه سي اولدن كندونك ايدي
لا عند عود الآبقة ورد المغصوبة والمستاجرة وفك المرهونة استبرا واجب اولمز

شو فجمش جاريه كرو كلمك ايله وغصب اولنان جاريه‌ي اسنه رد اتمكله ودخي رهن قوننا
جاريه‌ي رهن دن چقرمق ايله ورخص حيلة اسقاط الاستبراء عند ابي يوسف خلافاً
لمحمد رحمهما الله استبرايي اسقاط ايچون حيله اتمك رخصت اولندي ابو يوسف قتنده
خلافاً امام محمد ك واخذ بالاول ان علم عدم وطي بايعها في ذات الطهر وبالثاني ان قربها
عمل ابو يوسف قوليله اولور اكر صتن المسنك جماع اتمدوكي ظاهر اولسه اول طهرك اچنده واكر
يها
جماع اتمش ايسه امام محمد قوليله عمل اولنور وهي ان لم تكن تحته حرة ان ينكحها ثم يشتر
استبرايي اسقاط اتمكك اتمسنك حيله سي بودر كه اكر اول المسنك حره عورتي يوق ايسه
اول جاريه‌ي نكاحلنه دخي صكره صاتون الا وان كانت ان ينكحها البايع قبل الشراء او المشتري
قبل قبضه من يوثق به ثم يشتري ويقبض او يقبض فيطلق الزوج واكر حره عورتي وار
حيله بودر كه صاتن المسنه بو جاريه‌ي بر اعتماد اتدوكي المسيه نكاح ايده دخي مشتري صتون
الماز سوزن ودخي اولكي صورتده مشتري صتون الاقبض ايده دخي صكره اول المسنه بوشيه
ومن فعل بشهوة احدي دواعي بالوطي بامتيه لا يجتمعان نكاحاً حرم عليه وطئها بدو
عيه حتي يحرم احديهما عليه بر المسنك اكي جاريه سي اولسه كه نكاح ايله جمع اتمسي جايز دكل
در اكي قز قرداش كبي مثلا ودخي اول المسنه اول جاريه لري دواعي جماعدن بري شهوتله
اتسه يعني كه اوپسه وياخود يا پشسه ويا ايچري فرجنه نظر اتسه اول المسيه حرام اولور اكسنك
بله جماعي ودواعيسي ايله بله تا كه برني كندويه حرام ايده ملكندن چقرمق ايله ويا بر المسنه
نكاح اتمكله وكره تقبيل الرجل وعناقه في ازار واحد وجاز مع قميص ومصافحته

ومكروه

ومكروه اولدي اركشي اوپمك وقوچمق اكر بلنده بر ازاري اولسه ايچق واكر كوكلك ايله اولسه
جايزدر ومصافحه ايدوب كورشمك جايزدر وكره بيع العذرة خالصة وصح في الصحيح
مخلوطة كبيع السرقين والانتفاع بمخلوطتها لا بخالصتها ودخي مكروه اولدي آدمينك
نجسن بيع اتمك خالص اولدوغي خالده واما بر نسنيه قرشمش اولسه صحيح اولور مذهب
صحيح ده نتكم كره نك بيعي صحيح اولدوغي كبي ودخي آدمي نجسيله انتفاع صحيح اولديغي كبي
اكر بر نسنه قرشمش اولسه واما خالص اولسه انتفاع صحيح اولماز ولجاز اخذ دين علي كافر
شول
من ثمن خمر بخلاف المسلم جايز اولدي شول كافر اوزرنده اولان ديني بيع بهاسندن
مسلمانك خلافيله كه مسلمان اوزرنده اولان ديني بيع بهاسندن المق جايز دكلدور
وتحلته المصحف ودخي جايز اولدي مصحفي بزملك ودخول لذمي المسجد وعبادته
واخصاء البهايم وابزاء الحمير علي الخيل والحقنة ورزق القاضي وسفر الامة وام الولد
بلا محرم ودخي جايز اولدي خراج كذا ركافرك مسجده كرمكي وخسته اولسه صورع
وارمق ودخي حيواناتي ايتمك وحماري آته چكمك وحقنه اتمك وقاضي‌يه بيت المالدن
بد
علفه اتمك وجاريه وام ولد محرم سني سفره كتمك وشراء ما لا بد للطفل منه وبيعه لاخ
وعم وام وملتقط هو في حجرهم واجارته لامه فقط ودخي جايز اولدي اوغلنجق ايچون
لابد اولوب لازم اولان نسنه‌ي صتون المق وصتمق قرداشيچون وعمسي ايچون واناسيچون
ودخي لقيطي الوب كتورن المسنه ايچون اما شو شرطله كه اوغلان بونلرك الده اولا والرنده
اولا ودخي جايز اولدي اوغلانجغي اجاريه ويرمك اناسيچون انجق وبيع العصير من متخذه

خمرا وحمل خمر لذمي باجر ودخی جایز اولدي شراء صتمق سوجی ایدن کمسنیه ودخی خراج
کذار کافره سجی سنی کتورمک اوجرتیله واجارة بيت في السواد يتخذ بيت نار او كنيسه
او بيعة او يباع فيه الخمر في سواد نا لايكون منها في الاصح ودخی جایز اولدي براوی اجاریه
ورمک کوید اوده طپیلن اودا اوی اتمک ایچون ویا یهودیلر کنیسه اتمک ایچون اما بزوم
دیارک کویلرنده قونلر بونلوی اتمک اصح مذهبله اما شهرلرده هیچ بر دیارده جایز دکلدر
بالاتفاق بين العلماء وبيع بناء بيوت مكة ودخی جایز اولدي مکه اولرینک بناسنی صتمق
وتقييد العبد وقبول هدية تاجرا او اجابة دعوته واستعارة دابته ودخی جایز اولدی
قولی بوقغولامق ودخی قولک هدیه سن قبول اتمک تاجر اولدوغی حالده ودعوتنه اجابت اتمک
ودخی طوارینی عاریته المق وكره كسوته ثوبا واهدائه النقدين ودخی مکروه اولدي قولک
اولان کمسنه کیسی ورمک ودخی التون واقچه هدیه اتمک واستخدام الخصي واقراض بقال
شيئا يأخذ منه ما شاء ودخی مکروه اولدی خادم قوللنمق ودخی مکروه اولدی بقاله قرض
اقچه ویروب دخی اول اقچه دونه دیلدوکنی المق واللعب بالشطرنج والنرد وكل لهو
وجعل الغل في عنق عبده وبيع ارض مكة واجارتها ودخی مکروه اولدي شطرنج ونرد
اوینمق ودخی هراوین ودخی قولنک بوینته دمور اتمک ومکه نک یرینی صتمق وارجاریه
ورمک وقوله في دعائه بمقعد العز من عرشك وبحق رسلك وانبيائك ودخی مکروه
اولدي بمقعد العز من عرشك دیمک دعاسنده ودخی دعاسنده وبحق رسولك
وانبيائك دیمک وبحق تعشير المصحف ونقطه الا للعجم فانه حسن لهم ودخی مکروه

اولدی

اولدي مصحفه عشر قومق واعراب اتمک الا مکرکه عجم ایچون اولا عجم ایچون اولمق کوزلدر
واحتكار قوت بالبشر والبهائم في بلد يضر باهله لا غلة ارضه ومجلوبه من بلد
آخر ودخی مکروه اولدي شول انسانه وحیوانه قوت اولان نسنه صقلمق بها لو اولدغی
غلاسی
وقت صتمق ایچون شول یرده که اول یرک اهلنه ضرر اولا اما کندو یرینک غله سی صقلمق
ایچون مکروه دکلدر ودخی غیری یردن کتوردوکی صقلمق مکروه دکلدر ولا يسعر حاكم الا اذا تعدى
الارباب عن القيمة فاحشا فيسعر بمعرفة اهل الرأي حاكم نرخ ورمیه الا مکرکه اول صاتلجق
نسنه لوک اصلوی قیمتندن قتی فاحش تعدی ایده لر اول وقت نرخ اهل رای اولنلرک مشورتله

كتاب احياء الموات

بو کتاب احیاء موات بیاننه مخصوص درهو ارض لا
نفع لانقطاع مائها او غلبته عليها ونحوها عادية او مملوكة في الاسلام لا يعرف
مالكها بعيدة من العامر لا يسمع من اقصاه موات شول یره دیرلر که نفعی اولمیه صولی
کسلوب ویا صو کاغلبه اتدوکندن اوتری وبو اکسنه بکزرنده وارسه مثلا چورق
اولوب ویا قم غلبه ایدوب اکنک کبی نجلیین یرکه عادية اولا یعنی قدیم خراب اولا ویا اسلام
دن صکره کمسنه نک ملکی اولا اما مالکی بلنمیه وارق اولا معمور یردن اول معمورک نهایتندن
اواز اشد لیه من احياه ملكه ان اذنه الامام ولو ذميا والا فلا ولم يجز احياء ما قرب
من العامر ولا ما عدل عنه الماء وجاز عوده فان لم يجز جاز برکمسنه بو مواتی احیا اتسه
اول کمسنه نک ملکی اولور اکر سلطان اکا اذن ویرسه اکرچه اول کمسنه خراج کذار کافر اولسه ده
واکر سلطان اکا اذن ویرمسه ملکی اولماز اما شول معمور یره یقین اولنی احیا اتمک جایز دکلدر

وشول یرکه صوی کتمش اوله دخی کوکلمك جایز اوله انده کبی یری دخی احیا اتمك جایز دکلدر واکر کورو
کلمك جایز اولمسه احیا جایزدر ومن حجر ارضا ولم یعمرها ثلاث سنین دفعها الامام الی غیره برکمسنه
بری ضبط اتسه علامت قویسه کندو احیا اتمك ایچون دخی اوچ یله دکن احیا اتمسه سلطان
انی برکمسیه ویره ومن حفر بئرا فی موات بالاذن فله حریمها للعطن والناضح اربعون ذراعا من
کل جانب فی الاصح برکمسنه برقوی قازسه ارض مواتده سلطان اذنیله اول کمسیچون اول قیونك
حریمی اولور عطن ایچون ودخی ناضح ایچون هر جانبدن قرق ذراع اصح مذهبلرده اما بعضلر هر طرفدن
اون ذراع یعنی جمیع جانبدن قرق ذراع اوله و بئر عطن شول قیودرکه دولر اطرافندن چوکر یله
حی ذال ایله چکلر صوار یله وعطن دوه نك قیو یاننده چوکدکی یریدر وبئر ناضح شول قیویه
درلرکه آنك صوی دوه ایله چکله وناضح صو چکن دوه یه درلر وللعین خمس مائة کذلك
بکا را یچون دخی حریم اولور هر طرفدن بیشیوز ذراع ومنع غیره من الحفر فیه لا فیها وراءه
وله الحریم من ثلاث جوانب دون الاول غیری کمسنه منع اولنور اول حریم اچنده قیو قازمقدن
اما حریمدن اکاروده منع اولنماز دخی اول غیری ایچون حریم اولور اوچ جانبدن اما اول اولکنك
جانبدن حریم اولماز یعنی اولکنك حریمی نهایت بولدوغی یرده غیری کمسنه قیو قازسه
اول غیری کمسنه ایچون حریم اولور اوچ جانبدن انجق اولکنك جانبدن اولماز وللقناة
حریم قدر ما یصلحها صویولی ایچون حریم اولور انی اصلاح ایدجك دکلو ولا حریم لنهر فی ارض
غیره الا بحجة حریم اولماز شول غیری کمسنانك یدندن اولان آیرمق ایچون الا شاهدله اولور
فمسناة بین نهر رجل وارض لآخر ولیست مع احد لصاحب الارض شول مسناة که برکمسنانك
آیرمغیله

آیرمغیله برآخر کمسنانك یری اوردنا سنده اوله دخی هیچ برینك یرنده اولمیه اوزرنده دکمسی
اولمق ایله ویا بلنجق دوکلمش اولمق ایله اول مسناة یراسنك اولور ومسناة دیوار مغنك اکی
طرفنده اولان یوکسکلیکه درلر که ارمغه سد اولور **فصل** بیم برفصل
در الشرب نصیب الماء والشفة یشرب بنی آدم والبهایم شرب دیو صودن نصیبه دیدلر
ودخی شفه دیو آدم اوغلانلرینك وحیوانات صودن اچمسنه دیدلر ولکل فی کل ما لم یحرز
باناء هر کمسنه ایچون حق شفه وارد هر صوده قب النیه وسقی ارضه من البحر ونهر عظیم
کدجلة ونحوها وشق نهر لارضه منها او النصب الرحی ان لم یضر بالعامة وان اخرلا ولا سقی
دوابه ان خیف تخریب النهر لکثرتها ودخی هر کمسنه ایچون وارد دیری صورمق دکزدن و
بیوك ارمقدن دجله کبی ودخی بوکا بکزر ارمقلر کبی ودخی هر کمسنه ایچون وارد ارمق کسمك
کندو یری ایچون دجله دن وبوکا بکزرلودن ویا دکرمن ایچون اتمك اکر خلقه ضرری اولمسه واکر
ضرری اولسه کسمك یوقدر ودخی طوارلرینی صوارمقده یوقدر اکر ارمغی خراب اتمکدن
قورقسه طوار چوق اولدوغی ایچون وارضه وشجره من نهر غیره وقناته وبئره الا باذنه
وله سقی شجر او حضر فی داره حملا بجراره فی الاصح ودخی یرینی واغاچلرینی صوارمق یوقدر
برغیری کمسنانك ارمغندن وکوناله المنش صویندن وقیوسندن الا مکرکه اذنیله صوان
اما انده اولان اغاجنی ویا بستاننی دستی ایله کتوروب صوارسه جایزدر اصح مذهبده
وکری نهر لم یملك من بیت المال فان لم یکن فیه شیء فعلی العامة شول ملك اولمیان ارمغك
کری یعنی اصلاح اولمسی بیت المالدن اولور واکر بیت المالده نسنه اولماسه اول وقت جمیع

خلق اوزرنه اولور دوكوی نهر ملك علی اهله من اعلاه ولا علی الشفعة ومن جاوز عن ارضه بری

وشول ملك اولن ارماغك كوی اهلی اوزرنه دریوقاروپاننده اهل شفه یعنی انجسلر اوزرنه

دكلدور وشول كمسه كه كندو یرندن كچه اول كمسنه یری اولمش اولور وصح دعوی الشرب بلا ارض

صودن حصه دعوا اتمك صحیح اولور اكرچه یبری ده یوقایسه فان اختصم قوم فی شرب بینهم

قسم بقدر اراضیهم ومنع الاعلی منهم من سكر النهر وان لم یشرب بدونه الا برضاهم اكر

بر قوم خصومت اتسلر شربده یعنی صودن نصیبده تقسیم اولوریرلرنه كوره هر كشیه

یری مقداری اولور ودخی بونلردن یوقروطرفده اولان منع اولنديارمغی سداید وب بغلقدن

اكرچه سد اتمینجه انتفا اولنماز ایسه الا مكر كه رضالریله ایده وكل منهم من شق نهر

منه ونصب رحی اودالیه اوجر علیه بلا اذن شریكه الا رحی وضع فی ملكه ولا یضر بالنهر

ولا بالماء ودخی بونلردن هر بری منع اولندي بر اقدن برارمق كسب المق دن ودخی د كرمن

وضع اتمكدن ویادولاب وضع اتمكدن ارمق اوزرنه شریكی اذن سوز الا مكر كه دكرمن كندو

ملكنده وضع اولنه ارمغه وصویه ضرری اولمیه انك كبی دكرمن وضع اتسه اذن سوز

جایزدر ومن توسیع فم النهر ومن القسمة بالایام وقد كانت بالكري ودخی هر بری منع اولندي

ارماغك اغزن بیوتمكدن ودخی كن ایله صتمد اكراول ارق دلمك ایله ایدیسه ومن سوق

شربه الی ارض له اخری لیس لها منه شرب ودخی منع اولندي حصه سنی اقتمقدن كندونك

براخر یرنه كه اول یرك برصودن نصیبی یوق ایدي والشرب یورث ویوصی بالانتفاع

ولا یباع ولا یوجر ولا یرهن ولا یتصدق به ولا یجعل مهرا او بدل صلح شرب یعنی صودن

حصه

حصه میراث اولور وبر كمسنه انتفاع اتسون دیو وصیت اولورامّا صاتلوب واجاریه ورلمز وبخشیش

اولمز وصدقه اولمز ودخی مهر قلنمز وصلحدن اوتری بدل ودلمز ولا یتضمن من ملاء ارضه فنزت

ارض جاره اوغرقت ولا سعی من شرب غیره ضمان چكمز شول كمسنه كه یرینی طولدورسه صویله

دخی قوكشوسنك یرینه صزسه ویا غرق اولسه ویا شول كمسنده ضمان چكمز كه بو كمسنك

شربندن صورسه **كتاب الاشربة** بو كتاب شرابلرك بیاننه مخصوصدور وحرم الخمر وهی

٤٩

التی من ماء العنب اذا غلی واشتد وقذف بالزبد وان قلت كالطلاء وهو ماء عنب قد

طبخ فذهب اقل من ثلثیه وغلظ نجاسة حرام اولدي خمر خمر دیو شول اوزوم صویندن چیك

اولانه دیرلر طورد وغیرده قینیه دخی شدتكله یعنی سرخوش ایدر اولا ودخی كپكن اته اكرچه

از اولسه ده حرام درنتكم طلاء حرام اولدوغی كبی طلاء دیو شول اوزم صوینه دیرلر كه بشمشش اولا

اكی ثلثدن اكسكی كتمش اولا وبو سحی ایله طلاء نوك اكسیدی نجاسته مغلظا ولدلر ونقیع التمر

ای السكر ونقیع الذبیب نیئین ودخی حرام اولدي شول ایچندی خرم اصلنمش صوكه اكا سكر

درلر وشول ایچندی قورو اوزوم اصلتمش صوامّا اكسیدی جیلر اولدقلری حالده اذا غلت

واشتدت بو اوجی یعنی طلاء ونقیع تمر ونقیع ذبیب حرام اولمسی شول وقتدركه دوردغی

قابده قینیه دخی سرخوش ادراولالر وحرمة الخمر اقوی فیكفر مستحلها فقط سوجینك حرام لغی

جمیع سندن قوتلوراندر انوكچون دركه سوجی حلال كورنك كفرنه حكم اولنور انجق وحل المثلث

المعنبی مشتدا ونبیذ التمر والذبیب مطبوخا ادنی طبخة وان اشتد اذا شرب ما لم یسكر

بلا لهو وطرب حلال اولدي شول اوزوم صوی كه بشرله اكی ثلثی كیدنجه یدكن ودخی دردوغی

یرده قینیوب سرخوش ایدراولنجیه دکن ودخی حلال اولدی خرما صویی وقورو اوزم صوتی که آزه
چوق بشمش اوله اکرچه سرخوش ایدراولسلر دخی امّا بو اوجی شول وقت حلال اولور که سرخوش
اولنجیه اچیاودخی لغو ولهو قصد ایدوب وطرب وفرح قصد ادوب اچیه والخلیطان ونبیذ
العسل والتین والبرّ والشعیر والذرة وان لم یطبخ بلا لهو وطرب وحلّ الخمر ولو بعلاج ودخی
حلال اولدی شول خرمه صوییله قورو اوزم صوتی که بر برینه قرشمش اوله دخی طوردوغی یرده
قینیوب سرخوش ایدراولمش اوله ودخی حلال اولدی بال وانجیر وبغدای واریه وطاری صوتی
اکرچه بونلر بشرطسلرده امّا بونلر شول وقت حلال اولور که لغو ولهو وطرب وفرح قصد اولنوب
اچیلر ودخی حلال اولدی سجیدن اولان سرکه اکرچه اچنه شنه براغب علاج اتمکله
سرکیه دونمش اولسده والانتباذ فی الدبّاء والحنتم والمزفت والنقیر ودخی حلال اولدی
نبیذ اتمک قابق ایچنده ویشیل دسنی ایچنده وزفتلو قاب ایچنده ودخی اغاجدن
یونلمش قاب ایچنده وکره شرب درديّ الخمر والامتشاط به ولا یحدّ شاربه بلا سکر
ومکروه اولدی سجینلرم درتوسن اچلرم ودخی انونکله صاچ طرمق امّا بونی ایچنه حد اورلمز سرخوش
اولمینجه کتاب الصّید بو کتاب صیدوک بیاننه مخصوصدر یحلّ صید کلّ ذی ناب
ومخلب من کلب وبازی ونحوهما بشرط علمهما وجرحهما ایّ موضع منه وارسال مسلم او کتابی
ایّاهما مستمیا علی ممتنع متوحش یعنی کل حلال اولدی هر ازولی جانورکه اولدوغی نسنه وهر قیناغی
اولان قوشلر اولدوغی کلب دن وطوغاندن ویونلر بکز نسنه دن امّا بونلر معلم اولق شرطیله
ویارلمق شرطیله هر نه اولورسه ودخی مسلمان ویا اهل کتاب بونلری بسمله ایله قیوورمك

شرطیله

شرطیله شول حیوان اوزرنه که قاچمغه قادر اولوب ووحشی اولوب وانی یبودا ولا وان لا یشارك
الکلب المعلّم کلب لا یحلّ صیده ودخی شول کلب معلمه واولدوغی حلال اولمز کلب مشارك اولمق
شرطیله مثلا معلّم اولمین کلب کبی ویاخود بسمله سوز قیو ویرلن کلب کبی ولا یطول وقته
بعد ارساله ودخی قیو ویردوکدن صکره چوق طورمیوب اکلنمیه که بوده شرطدر ویعلم
العلم بترك اکل الکلب ثلاث مرّات ورجوع البازی بدعائه معلّم اولمسی بلنور کلبك
اوچ کره اولدوغی بملمه ایله ودخی طوغانك اوقیه کلمسی ایله فان اکل منه البازی اکل لا
ان اکل منه الکلب ولا ما اکل منه بعد ترکه ثلاث مرّات ولا ما صار بعده حتّی یتعلم او
قبله وما هی فی ملکه واکر اول اولدوغی اودن طوغان یسه اول وینمك جایز اولور واکر کلب یسه
اولماز اوچ کره یمکی ترك اتدوکدن صکره یدوکی ودن ینمز ودخی اول یدوکندن صکره اولدوغندن
ینمز تا که ومعلّم اولمینجه یعنی اوچ کره یمکی ترك اتمینجه ویا اول یدوکندن او کردی اولدوغندن
دخی ینمز اکر ملکنده طوردیسه ومن شرط الحلّ بالرّمی التّسمیة والخروج وان لا یقعد عن طلبه لو غاب
متحاملا سهمه وشول اتغله حلال اولملغه شرطی بسمله ایله اتمقدر ودخی یارلمقدور
ودخی اول اوطلبندن فراغت ایدوب اوتورمامقدور اکر اول غایب اولسه اونی کتوربن فان
ادرکه المرسل او الرّمی حیّا ذکّاه فان ترکها عمداً فمات او ارسل مجوسیّ کلبه فزجره
مسلم فانزجر او قتله معراض بعرضه او بندقة ثقیلة ذات حدّة او رمی صیداً فوقع
فی ماء او علی سطح او جبل فتردّی منه الی الارض حرم اکر کلب قیوویرندن ویا اوقیله اتان
اول وه ارشسه صاغ اولدوغی حالده بوغزلیه اکر ایکن ارشسه بوغزلمغه دخی قادر اولسه

دخی قصد له بوغزلسه دخی اول اولنشه یا کلبی براوده طپارکافرقیو ویرسه دخی برمسلمان اول
کلبه های اتسه دخی کلبده سکرتسه وچبق لیننک یانیله اولدورسه ویا براغرقندق که
کسریری اولا اول ولدورسه ویا براواتسه که اول وصویه دشسه یاخود طام اوزرنه
ویاطاغ اوزرنه دوشسه دخی یین یوالنسه اینسه بوصورتلرده حرام اولور فان وقع
علی الارض ابتداءً او ارسل مسلم کلبه فزجره مجوسی فان زجرا وسلم یرسله احد
فزجره مسلم فان زجراو اخذ غیر ما ارسل علیه اکل واکر اوّلدن یره دوشسه ویا برمسلمان
کلبنی قیو ویرسه دخی براوده طپارکافرکا های اتسه دخی کلبده سکرتسه ویا هیچ کمسنه
قیوویرمش اولمسه دخی برمسلمان های اتسه دخی کلبده سکرتسه ویاخود شول قیوویرولدوکی آواک
غیرینی السه بوصورتلرده ینور اولآو یعنی حلالدر کصید رمی فقطع عضو منه لا العضو تکم
برآواتلسه بونسنه ایله که آنک بر عضوی کسلسه اول ینور امّا اول عضوی ینمز ان قطع
اثلاثا او اکثره مع عجزه اقطع نصف راسه او اکثره او قد بنصفین اکل کلّه واکر ثلثی کسلسه
کروسندن بکا اولسه ویا باشنک یاروسی کسلسه ویا یاروسندن ارتوغی کسلسه
ویا اول جانوراکی بولنسه بوصورتلرده کلّیسی ینور فان رمی صیداً فرماه آخر فقتله فهو
للاوّل وحرم وضمن الثانی له قیمة مجروحاً ان کان الاوّل اثخنه والاّ فللثانی وحلّ اکر بر
کمسنه آوی اتسه دخی صکره بر کمسنده اتسه اولدورسه ده اول واوّل اتانک اولور دخی
حرام اولور دخی صکره اتن اوّل اوّل اتنه مجروحله قیمتن اودر اکر اول اوّل اتن اول وی یجغه قد
رندن چقرمش ایسه واکر چقرمامش ایسه اول صکره اتانکدر اولور ویصادمایؤکل لحمه ومالایؤکل

شول

شول اتی ینن جانور واتی ینمین اکسی بله صید اولنمق جایزدر **کتاب الرّهن** بو کتاب
رهنک بیاننه مخصوصدر هو حبس الشی بحق یمکن اخذه منه کالدّین رهن برنسنه حبس
اتمکدور برحق سببیله که اول حقّی اول نسنه دن الموق ممکن اولا بورج کبی مثلا وینعقد
بایجاب وقبول غیر لازم فللرّاهن تسلیمه والرّجوع عنه رهن عقد اولور ایجاب ایله
وقبول ایله لازم اولمدوغی حالده یعنی رهن قوین ایچون واردرکه ایجاب وقبول بولندقدن
صکره دلریسه رهنی تسلیم ایده ودیلریسه عقدی بوزه فاذا سلّم نقبض محوزاً مفرغاً
ممیّزاً لزم یعنی که رهن تسلیم اولنسه دخی قبض اولنسه تقسیم اولنوب شایع اولمدوغی
حالده ودخی خالی اولوب رهن قویانک نسنه سیله مشغول اولمدوغی حالده مثلا اکر
او ایسه خالی اولدوغی حالده ورهن قویانک حقنه متّصل اولمدوغی حالده مثلا اکرمش ایسه
اغاجندن ایرولدوغی حالده اول وقت عقد لازم اولور والتّخلیته قبض فیه کما فی البیع
تخلیه اتمک یعنی رهنی بر وجهله قومق که رهن الجق کشی انی قادر اوله بوهمان قبض دور
وضمن باقلّ من قیمته ومن الدّین فلو هلک وهما سواء سقط دینه وان کانت قیمته
اکثر فالفضل امانة وفی اقلّ سقط من دینه بقدرها ورجع المرتهن بالفضل
رهنی الان کمسنه دین ایله رهندن هرقنغیسی از ایسه انی ضمان چکر یعنی اکر رهن هلاک
اولسه دخی رهنده ودینده برابر اولسه دین ساقط اولور کبدر واکر رهنک قیمتی ارتق
ایسه دین کرو ساقط اولور ودخی ارتوغی امانت اولورا ودنمز واکر قیمتی اکسک ایسه
دیندن اول مقدار ساقط اولور دخی باقی دینی رهنی الان کمسنه طلب ایدر اولور

وللمرتهن طلب دينه من راهنه وحبسه به بعد فسخ عقده حتى يقبض دينه او يبرأه
رهن الانلكسنه ایچون وارد ردینی رهنی قویاندن کو وطلب اتمك ودخی دین سببیله
راهنی حبس اتمك ودخی عقد رهنی بوزدقدن صکره اول رهن قونان نسنه حبس ایدوب
ورمك وارد رتاکه دینی یا قبض ایده ویا ابرا ایده لا الانتفاع به باستخدام ولا
سکنی ولا لبس ولا اجارة او اعارة وهو متعد لو فعل ولا یبطل الرهن به رهن
النلکسنه ایله انتفاع اتمك بوقدر قوللنمق ایله ودخی ایچنده ساکن اولمق ایله ودخی
کیمك ایله ودخی جاریه ورمك ویا عاریته ویرمك ایله واکرا تسه تعدی اتمش
اولور اما تعدی اتمکله رهن باطل اولوب بوزلماز واذا طلب دینه امر باحضار رهنه
فان احضر سلم دینه اولا ثم رهنه وان طلب فی غیر بلد العقد ان لم یکن للرهن مؤنة
حمل وان کان سلم دینه بلا احضار رهنه قچان رهن الن کمسنه دینی طلب ایلسه
رهن حاضر اتمك امر اولنور قچان که حاضر اتسه دیننك کلیسی اولا تسلیم اولنه دخی
صکره رهن تسلیم اولنه اکرچه عقد اولنی ییرك غیرنده طلب اتسده اکر رهنك
کتورمسنك مؤنتی یوق ایسه اکر رهنك کتورمسنك مؤنتی واریسه دینی تسلیم
اده رهنی حاضر اتمز سوزن ولا یکلف مرتهن طلب دینه احضار رهن وضع عند
عدل ولا ثمن رهن باعه المرتهن بامره حتی یقبضه رهن الان دینی طلب اتسه رهنی
حاضر اتمك تکلیف اولنمز اکر بر عادل کمسنه یانینه قونمش اولسه واکر رهنی صاتمش
اولسه راهن امر ایله دینی طلب اتمك ایله رهنك بهاسنی حاضر اتمك امر اولنمز اکر

رهنك بهاسن قبض اتمامش ایسه تاکه قبض ایده ولا مرتهن معه رهنه تمکینه من بیعه
حتی یقبض دینه ودخی شول رهن الانلکسنه که رهن کندوایله اولا رهن اتی صتمغه قومق
اکا تکلیف اولنماز تاکه دینی قضا ایده ولا من قضی بعض دینه تسلیم بعض رهنه
حتی یقبض البقیة ودخی شول دیننك بعضی قضا اولنان کمسنه تکلیف اولنماز رهنك
بعضی تسلیم اتمك ایله تاکه باقیسن قبض ایده وله حفظه بنفسه وعیاله ودخی رهن
الان ایچون وارد رکه رهنی حفظ ایده کندو بنفسه ودخی عیالیله ده عورتی کبی ودخی ولدی
کبی وخدمتکاری کبی که بونلر کندو ایله بله کندو یاننده اولور وضمن بحفظه بغیرهم وایداعه
وتعدیه وجعل خاتم الراهن فی خنصر لا بجعله فی اصبع آخر بونلرك غیریله حفظ اتسه ضمان
چکر ودخی امانت قومق ایله وتعدی اتمکله ودخی رهن اولان یوزکی صرچه برماغنه دقمق ایله
اما صرچه برماغندن غیرنه دقسه ضمان چکر وعلیه مؤن حفظه ورده الی یده او رد جزء منه
کاجر بیت حفظه وحافظه رهن الانلکسنه اوزرنه در رهنی حفظ اتمك مؤنتی ودخی رهنی رهن
الاندن النه کو ورد اتمکدور مؤنتی ده اکر الندن چقمامش اولسه ده ودخی بعض اجرتی رد
اتمك مؤنتی اما حفظ اتمك مؤنتنك مثالی حفظ ایدجك اولا اجرتی کبی در ودخی حفظ ایدجی کمسنه
اجرتی کبی فاما جعل الابق ومداوات الجروح فمنقسم علی المضمون والامانة اما رهن ویا رهنك
بعض اجرتی رد اتمك مؤنتی رهن الان اوزرنه اولدوغننك مثالی بودر که مثلا اکر رهن قول اولسه
دخی قاچسه انی رد ایدننك اجرتی ودخی قول یارلنسه اکا دوا اتمکك اجرتی مؤنتی رهن الان اوزرنه
در اکر رهنك قیمتی دین مقداری اولسه اما اکر زیاده اولسه بونلر تقسیم اولنور مضمون اولان

ايله امانت اولان اوزرنه يعني دين مقداري اولان ايله ديندن زايد اولان اوزرنه دخي
مضمون اولان دوشن حصّه رهن الان اوزرنه اولور و امانته اولانه دوشن حصّه رهن قوين
اوزرنه اولور وعلى الراهن مؤن بقيّة واصلاح منافعه كنفقة رهنه وكسوته واجر راعيه
وظئر ولد الراهن رهن قوين اوزرنه در رهني باقي قلمق مؤنتي ورهنك منفعتلرين اصلاح
اتمك مؤنتي مثلا رهنك نفقه سي كبي وكسوتي كبي وكودجي كبي ودخي رهنك ولدني امزدجي كبي
بونلر هپ رهن باقي قلمق مؤنتي درو رهنك منفعتلرين اصلاح اتمك مؤنتي بستان صوار
موكبي وساير مصلحتلرين كورمك كبي

باب ما يصحّ رهنه والرّهن به او لا يصحّ

بو باب رهن اولمسي صحيح اولوب دخي اندن اوتري رهن النمسي صحيح اولوب ويا اولميانك بياننه
مخصوص در ولا يصحّ رهن مشاع وثمرت على نخل دونه وزرع او نخل ارض دونها وكذا
عكسها صحيح اولماز شول غيري معيّن اولوب تقسيم اولميان حصّه رهن قومق وخرما اغاجي
اوزرنده اولان يمشي اغاجسوز رهن قومق وخرما اولان اكين ويردن اولان اغاجني يير
سوز رهن قومق ودخي عكسلرين ده صحيح دكل يعني خرما اغاجني يمشسوز ويري اكينسوز ويا انده
اولان اغجلريني سوز ورهن الحرّ والمدبّر والمكاتب وامّ الولد ودخي صحيح اولماز حرّي رهن
قومق ومدبّري ومكاتبي وامّ ولدي ولا بالامانات ودخي صحيح اولماز امانتلردن اوتري
رهن المق مثلا وديعت كبي وعاريته النن كبي ومال مضاربه كبي ومال شركت كبي ولا بالدّرك
دخي دركدن اوتري رهن المق صحيح دكل مثلا زيد عمروه بر نسنه صاتسه دخي ديكر درك
اولسه يعني اكر اول صاتون الدوغك نسنه كمسنك چقرسه بهاسنه بن كفيل ديسه دخي

بوندن اوتري عمروك يانندن رهن قوسه رهن صحيح اولماز ولا بعين مضمونة بغيرها كمبيع
في يد البايع ودخي شول معيّن نسنه كه غيري ايله اودنورا ولا يعني مثلي ايله ويا قيمتي
ايله اودنر اولميا اندن اوتري ده رهن صحيح اولماز مثلا شول صاتلان نسنه كبي كه صاتنك
النده اولا زيرا بو ثمن ايله مضمون درولا بالكفالة بالنّفس وبالقصاص بالنّفس وما دونها
وبالشّفعه ودخي نفسه كفالتدن اوتري رهن المق صحيح اولماز ودخي نفس ايچون قصاصدن
اوتري ويا اعضاده اولان قصاصدن اوتري رهن المق صحيح اولماز ودخي شفعه دن اوتري رهن
المق صحيح اولماز باجرت النّايحة والمغنّيعة بالعبد الجان او المديون ودخي صاغوصا غجينك
وار لايجينك اوجرتندن اوتري ودخي جنايت ايدوب ويا بورجلو اولان قولدن اوتري رهن
المق صحيح اولمز ولا رهن خمر وارتهانها من مسلم وذمّي للمسلم ولا يضمن له مرتهنها
ذميًّا وفي عكسه الضّمان ودخي صحيح اولماز بر مسلمان سيجي رهن قومق ويا رهن المق بر مسلمان
دن ويا خود كافردن واكر سيجي بر كافر مسلماندن رهن السه دخي هلاك السه كافر ضمان چكمز
مسلمان ايچون امّا عكسنده چكر يعني مسلمان بر كافردن سيجي رهن السه دخي هلاك اولسه مسلمان
ضمان چكر وصحّ بعين مضمونة بالمثل وبالقيمة كالمغصوب بدل الخلع والمهر وبدل
الصّلح عن دم عمدًا رهن صحيح اولدي شول معيّن نسنه دن اوتري كه اول نسنه مثلي ايله ويا
قيمتيله اودنر اولا مثلا غصب اولان نسنه كبي وبدل خلع ومهر كبي وقصد ايله قاندن
صلح بدل كبي وبالدّين ولو موعودًا بان رهن ليقرضه كذا فهلك في يد المرتهن عليه بما وعد
ودخي رهن صحيح اولدي ديندن اوتري اكرچه دين وعده اولنمش اولسه ده يعني رهن قوسه

تاكه كندويه شوقدر قرض ويرم دخي اول وعده ايله قوين رهن الانك النده هلاك
اولسه انك هلاكى رهن الانك اوزرنه اولورا اول وعده اتدوكى نسنه ايله يعني قرض وير
مك وعده اتدوكى نسنيله ضمان چكر وبراس مال السلم وثمن الصرف والمسلم فيه فان
هلك في المجلس فقد اخذ وان افترقا قبل نقد وهلك بطلا ودخي رهن صحيح اولدي سلمك
راس مالندن اوترى ودخي صرفك بهاسندن اوترى وشول نسنه ده كه سلم قلنمشدر
اندن اوترى ده صحيح اولدي واكر رهن اول مجلسده هلاك اولسه حقني المش اولور
امّا اكر آيرلشسه لر رهن الينه حقني ويرمدن ورهن هلاك اولمدين اول وقت صرف وسلم
باطل اولور ورهن السلم فيه رهن ببدله اذا فسخ وهلك رهنه بعد الفسخ هلك
به شول نسنه ده كه سلم قلنمشدر اول نسنه دن اوترى ويرلن رهن ضمان انك بدلندن
اوترى رهن درقجن سلمي بوزشسه لر امّا اكر رهن هلاك اولسه بوزشدقدن صكره
اول سلم فيه اولن نسنيله هلاك اولمش اولور ايله اولسه سلم اشني كه اول رهن الان در
اول سلم فيه اولن بغداي مثلني ويرمك لازم اولور وبدين عليه عبد طفله ودخي
صحيح اولدي اوزرنده اولان ديندن اوترى وغلامجوغنك قولني رهن قومق وبثمن عبد
اوخلّ اوذكية ان ظهر العبد حرًّا والخلّ خمرًا والذكية ميتة ودخي صحيح اولدي رهن
قومق شول قولك وياسركنك ويابوغزلنمش قيونك ثمنندن اوترى اكر قول حرّ چقسه
وسركه بيع چقسه وبوغزلنمش مردار چقسه ورهن الحجرين والمكيل والموزون فان رهن
بجنسه فهلكه بمثله قدرًا من دينه ولا عبرة للجودة ودخي صحيح اولدي التوني
ولكني

ولكني وكيلي وزني اولان نسنه يي رهن قومق واكر بونلردن برني كندو جنسي اولان نسنيه رهن
قوسه دخي هلاك اولسه انك هلاكى ديندن رهنك مقدارده مثلي ايله اولور ايولكى وكتولك
اعتبار اولنمز ومن شرى على ان يرهن شيئًا اويعطي كفيلًا بعينها من ثمنه وابى صحّ استحسانًا
ولا يجبر على الوفاء وللبايع فسخه الا اذا سلّم ثمنه حالًا اوقيمة الرهن رهنًا بركمسنه
برنسنه صاتون السه شو شرطه اوزرنه كه بهاسندن اوترى برمعيّن نسنه يي رهن قويه
ويابرمعيّن كمسنه يي كفيل ويره دخي صكره اباء اتسه بيعي صحيح اولور استحسان طريقله اكرچه
قياسه مخالف ايسه ده ودخي اول شرطه وفا اتمكه اوزرنه جبر اولنمز امّا صاتن كمسنه ايچون
بيعي بوزمق جايز اولور الّا مكر كه مشترى بهاسني في الحال تسليم ايده وياخود رهنك قيمتني
رهن قويه فان قال للبايعه امسك هذا حتّى اعطي ثمنك فهو رهن اكر شول كندويه
نسنه صاتنه شوني طوت تاكه صاتدوغك نسننك بهاسني ويرم ديسه اول صنور
دوكي نسنه رهن اولور وان رهن عينًا من رجلين بدين لكلّ منهما صحّ وكلّه رهن
من كلّ منهما واذا تهايئا فكلّ في نوبته كالعدل في حقّ الآخر ولو هلك ضمن كلّ حصّته
فاذا قضى دين احدهما وكلّه رهن للآخر اكر برمعيّن نسنه يي اكي كشي رهن قوسه هربرينك
ديندن اوترى صحيح اولور دخي كلّسي هربرندن اوترى رهن اولور دخي فان تهايئوا انسه لر
يعني نوبتيله رهني صقلسه لر هربري نوبتنده اول بري حقنده شول عادل كبي در كه
يانده بركمسنه نك رهني قونه واكر رهن هلاك اولسه هربري رهندن ديني حصّه سني
ضمان چكر ودخي اكر برينك ديني قضا اولنسه جميعسي اول برينه رهن اولور وان رهنا

رجلاً رهنا بدين عليهما صحّ بكلّ الدّين ويمسكه الى قبض الكلّ اكر اكى كشى بر نسنه رهن
قوسلر بر كمسنيه شول كيننك اوزرنده اولان ديندن اوتري صحيح اولدي دينك كلّسى
ايچون رهن اولمسي دخي اول كمسنه اول رهنى دونرتا دينك كلّسنى قبض ايدنجه دكن
وبطل حجّة كلّ منهما انّه رهن هذا منه وقبضه اكر اكى كشى هر بري شاهد طورغرسلر
فلان كمسنه شول نسنه يى كند ويه رهن قويب كند و دخي قبض اتدوكنه هر برينك شاهدى
باطل اولور ولو مات راهنه والرّهن معهما فبرهن كلّ كذلك كان مع كلّ نصفه
رهنا بحقه واكر رهن قوين كمسنه اولسه دخي رهن الكسنك يانندن اولسه دخي هر بري
كچن مسئله ده كى كبي شاهد طورغرسا نلرك هر بري يانندن اول نسنه نك ياروى رهن اولور
حقندن اوتري **باب الرّهن عند عدل** بو باب بر عادل كمسنه
يانندن رهن قومغك بيانينه مخصوص در يتم الرّهن بقبض عدل شرط وضعه عنده
رهن تمام اولور شول عادلك قبضيله كه رهني انك قاتنده قومق شرط اولنمش ايدي
ولا اخذ لاحدهما منه وضمن بدفعه الى احدهما منه وضمن بدفعه الى احدهما وهلكه
معه هلك رهن رهن ايله مرتهنين برسى ايچون يوقدر اول رهني عادلدن المق واول
عادل ضمان چكر رهني اول اكسندن برنه ويرملك ايله و دخي اول رهن هلاك اولمق
عادلك النده همان رهنك هلاكي در فان وكّل العدل او غيره ببيعه اذا حلّ اجله
صحّ فان شرط في الرّهن لا ينعزل بالعزل ولا بموت الرّاهن والمرتهن بل بموت الوكيل
اكر رهن قوين كمسنه اول عادلى و يا غيري كمسنه وكيل اتسه دينك مدّتى تمام اولجق

رهني

رهني صتمغه صحيح اولور بو وكيل اكر بو وكيل اتمك رهن عقد اولندوغي حينده شرط اولنسه
عزل اولمق عزل اتمك ايله و دخي قوين كمسنه اولمك ايله ده و دخي رهن الان اولمك ايله
بللكه وكيل كند واولمك ايله باطل اولور وله بيعه بغيبة ورثته اول وكيل ايچون جايز
اولور رهني صتمق رهن قوين كمسنك وارثلري غايب ايكن ولا يبيع الرّاهن والمرتهن
الّا برضى الاخر رهن قوين كمسنه و يا رهن الان كمسنه رهني صتمز الّا اول بريننك رضاسيله
صاتر فان حلّ اجله وراهنه غايب اجبر الوكيل على بيعه كوكيل بالخصومة غاب
موكّله وابا ها واكر دينك مدّتى تمام اولسه دخي رهن قوين غايب اولسه وكيل اول رهني
صتمغه جبر اولنور نتكم بر كمسنه خصومت اتمكه وكيل قلنسه دخي وكيل قلن كمسنه غايب
اولسه دخي وكيل خصومت اتمكدن ابا اتسه خصومت اتمك اوزرينه جبر اولنور ايدي
وكذا لو شرط بعد الرّاهن في الاصحّ كرو كچنلين وكيل صتمق اوزرينه جبر اولور اكر وكالت
رهن عقد اولندقدن صكره اولسه اصحّ مذهبده . فان باعه العدل فالثمن رهن فهلكه
كهلكه اكر رهني اول عادل صاتسه بهاسي رهن اولور حتّى هلاكي رهن هلاكي كبيدر
فان اوفى ثمنه المرتهن فاستحق ففي الهالك ضمن المستحقّ الرّاهن وصحّ البيع والقبض
او العدل ثمّ هو الرّاهن وصحّا او المرتهن ثمنه وهو له ورجع المرتهن على راهنه بدينه
واكر عادل صتدوغي رهنك بهاسن مرتهنه يعني رهن الانه اداء اتسه دخي اول صاتلن
رهن بر كمسنك چقسه اكر مشتري النده هلاك اولمش اولسه اول مستحق مخيّر در دلرسه
رهن قوينه قيمتني اوده ده دخي بيع و ثمني قبض اوله و يا خود رهن النه شول بهاكه كندو

ادا اتمشدی انی اوده دخی اول عدلك اولور رهن الن رهن قوینده دینی الور وفی
القایم اخذه من مشتریه ورجع هو علی العدل بثمنه ثم هو علی الراهن به وصح القبض
او علی المرتهن بثمنه ثم هو علی الراهن بدینه اول عادل صتدوغی رهن بر کمسنك چقسه
مشتری الندہ هلاك اولمیوب قایم ایکن اولسه اول استحقاق اول نسنه یه الا مشتری
دن دخی مشتری ده ویردوکی بهایی عادلدن الا اندن صکره اول عادل مخیر اولوردر
بوا اوددوکی رهن قوینده الا دخی رهن الانك قبضی صحیح اولا ویاخود رهن الندن
الا اول بهایی اندن صکره اول رهن الندہ اول رهن قوینده دینی الا وان لم یشترط
التوکیل فی الراهن رجع العدل علی الراهن فقط قبض المرتهن ثمنه اولا واکر وکالت
عقد رهن اولدوغی حینده شرط اولنمسه اول عدل رهن قوینده الوانجق کوکسه
رهن الان بهای قبض اتمشی اولسون وکرك اولمسون یعنی عدل بو صورتده مخیرا اولمز
ان هلك الراهن مع المرتهن فاستحق وضمن الراهن قیمته هلك بدینه وان ضمن المرتهن
رجع علی الراهن بقیمته وبدینه واکر راهن رهن الان کمسنه الندہ هلاك اولسه
دخی صکره بر کمسنك چقسه دخی اول کمسنه رهن قوینه قیمتنی اودسه اول رهن
دین ایله هلاك اولور واکر رهن الان کمسنیه اودسه اول دخی رهن قوین کمسنه دن
هم قیمتنی وهم دینی الا **باب التصرف والجنایة فی الراهن** بو باب رهنده
تصرف اتمکلك ورهنك جنایتنك بیاننه مخصوصدر وقف بیع الراهن رهنه
ان اجاز مرتهنه او قضا دینه نفذ وصار ثمنه رهنا رهن قویانك رهن صتمسی

موقوفدر

موقوفدر اکر رهن الان کمسنه جایز کورسه بیعی ویا رهن قوین اودسه بورجی اول وقت بیع جایز
ونافذ اولور دخی بهاسی رهن اولور وان یجز وفسخ لا یفسخ فی الاصح وصبر المشتری الی فك
الراهن او رفع الی القاضی لیفسخ اکر رهن الان بیعی جایز کورمسه دخی فسخ اتسه بوزسه
بوزلماز اصح مذهبده دخی مشتری صبر ایده رهن چقارلنجه یه دکن ویا قاضیه طوروب فسخ اتمك
ایچون اعتاقه وتدبیره واستیلاده رهنه فان فعلها غنیا ففی دینه حالا اخذ دینه
وفی مؤجله قیمته للرهن بدله الی محل اجله صحیح اولدی رهن قوین ازاد اتمك ومدبر
وام ولد اتمك واکر بونلری غنی اولدوغی حالده اتسه شول وعده سز اولان دینده دینی
الور اما وعده سی اولان دینده قیمتنی الور ییرینه رهن اتمك ایچون وعده تمام اولنجه
یه دکن وان فعلها معسرا ففی العتق سعی العبد فی اقل من قیمته ومن الدین ورجع علی
سیده غنیا وفی اختیه سعی فی کل الدین بلا رجوع واکر راهن بو تصرفلری فقیر اولدوغی
حالده اتسه ازاد اتدوغی صورتده قول سعی ایدر اودر دین ایله قیمتدن هر قنغسی که
اکسك ایسه دخی افندیسندن الور افندیسی غنی ایسه اما مدبر ایدوب وام ولد اتدوکده
سعی ایدر اودر جمیع دینی افندیسندن نسنه المز سوزن صکره غنی اولدوغی وقت واتلافه
رهنه کاعتاقه غنیا رهن قوین کمسنه رهنی هلاك اتمسی شول غنی اولدوغی حالده ازاد
اتمسی کبیدر واجنبی اتلفه ضمنه مرتهنه وکان رهنا معه اکر اجنبی کمسنه رهنی تلف
اتسه رهن الان اکا رهنی اودر دخی یانده اول اوددوکی نسنه رهن اولور ورهن
اعاده مرتهنه راهنه او احدهما باذن صاحبه آخر سقط ضمانه فهلکه مع مستعیر

هلك بلا شيء ولكلّ منهما ان يردّه رهناً وان مات الرّاهن قبل ردّه فالمرتهن احق
به من الغرماء اكر بو رهني رهن الانلمسنه رهن ويرنه عاريته ويرسه ويا اكسندن
بري اول بري اذنيله بر آخر كمسنه عاريته ويرسه اول رهنلك ضماني ساقط اولور دخي
عاريته آلان يانندن هلاك اولسه بلا شيء اولور ودخي راهندن ومرتهندن هر بريسي ايچون
جايز اولور كه واني رهنلكي حالنه ردّ ايتمك واكر رهن قوين السه رهني عاريتدن
ردّ اولمزسه دن رهن الان اول نسنيه اولكدر قالون بورج اشلرندن ومرتهن اذن
باستعمال رهنه او استعاره من راهنه لعمل ان هلك قبل عمله او بعده ضمن كالرّهن
ولو هلك حال عمله لا اكر رهن آلانه اذن ويرلسه رهني استعمال ايتمكه ويا رهن
قوينندن رهني عاريته السه بو عملدن اوتري اكر اول رهن هلاك اولسه عملدن اول
ويا عملندن صكره اول رهني ضمان ايدر رهني ضماني كبي امّا عمل حالنده هلاك اولسه
ضمان ايتمز وصحّ استعارة شيء ليرهنه فيرهن بما شاء وان قيّد تقيّد بما عيّن
من قدرٍ وجنسٍ ومرتهنٍ وبلدٍ فان خالف ضمن المعير مستعيره وتمّ رهنه بينه
وبين مرتهنه او اياه ورجع هو بما ضمن وبدينه على راهنه صحيح ولدي بر نسنه
عاريته الوب رهن قوماق ايچون دخي رهن قوردلدوكي نسنيه اكر عاريته ويرن كمسنه
بعض نسنه تعيين ايدوب قيد اتسه اول تعيين اتدوكي تعيين اتدوكنه مخالفت
اتسه عاريته ويرن اوده در عاريته الانه دخي راهن ايله مرتهن اورتاسنده
رهن تمام اولور ويا دلرسه مرتهنه اوده در اول دخي رهني قوينندنا اوده دوكني ودين

الور دوان واقف وهلك مع مرتهنه فقد اخذ كلّ دينه ان كانت قيمته مثل الدّين
او اكثر واكر تعيين اتدوكنه موافقت اتسه دخي اول عاريه الوب قوني رهن مرتهن النده
هلاك اولسه تحقيق مرتهن جميع ديني المش اولور اكر هلاك اولنك قيمتي ديني مقداري
ويا دخي ارتق اولسه وضمن مستعير قدر دين وفاه منه ودخي عاريته الوب دخي رهن
قوين اول رهن مرتهن النده هلاك اولدوغنده ضمان ايتمز عاريته ويرنه شول دين
مقدارني كه ادا اتمش ايدي اول رهن هلاك اولمق ايله لا القيمة او الهلاك
اولنك قيمتني ضمان ايتمز عاريته ويرنه او بعض دينه ان كانت اقلّ وباقي دينه على
راهنه ومرتهن بعض ديني المش اولور اكر اول رهن قوينب دخي هلاك اولسه عاريتنك
قيمتي ديندن اكسوك ايسه ودخي دينك باقيسي اول رهن قوينك اوزرنده اولور
ولا يمتنع المرتهن اذا قضى المعير دينه وفكّ رهنه ويرجع على الرّاهن بما ادّى
مرتهن ابا ايدمز چونكه عاريته ويرن ديني قضا اتسه دخي رهني چقرسه امّا رهن
قوينندن الور اول ويردوكي نسنه ي ولو هلك مع الرّاهن قبل رهنه او بعد فكّه لا يضمن
فان استخدمه او ركبه من قبل اكر اول عاريتي هلاك اولسه راهن النده رهن قومزدن
اوّل ويا رهندن چقردقدن صكره ضمان ايتمز راهن اكرچه اوكوردي قلنمش اولسه
ويا بنمش اولسه وجنايت الرّاهن على الرّاهن مضمونة المرتهن عليه تسقط
من دينه بقدرها رهن قويندن رهن اوزرنه جنايتي مضموندر يعني راهن اول
جنايتدن اوتري ضمان ايتمز امّا مرتهنك جنايتي رهن اوزرنه اسقاط ايدر دينندن

اولجنايت مقدارنی وجنايت الرّهن عليهما وعلى مالهما هدر رهنك راهن ومرتهن
اوزرنه جنايتی ودخی بونلرك ماللرى اوزرنه جنايتی هدر در يعنی باطل در شرعاً نسنه
لازم كلمز ومن رهن عبداً يعدل الفاً بالف مؤجّل فصارت قيمته مائة فقتله رجل
وغرم مائة وحلّ اجله قبض مرتهنه المائة من حقه وسقط باقيه بر كمسنه بر قول
رهن قوسه كه بيك اقچه دكر بيك وعدلی اقچه دن اوتری دخی صكره قولك قيمتی
يوز اقچه اولسه دخی صكره بو قولی بر كمسنه اولدورسه دخی يوزی غرامت ايدوب
تسليم ايليسه دخی بورجك وعده سی دخی تمام اولسه اول مرتهن بو يوزی قبض ايدر
حقندن اوتری باقيسی ساقط اولور وان باعه بامره وقبض ثمنه يرجع بما بقی واكر
مرتهن اول قيمتی يوزه اينن قولی رهن قوينك امريله صاتسه دخی بهاسنی قبض
دينك باقيسندن الور رهن قويندن فان قتله عبد يعدل مائة فدفع به فك
بكلّ دينه اكر اول رهن قونن قولی بر قول اولدرسه جميع دينی وير دخی انی چيقار
فان جنى الرّهن خطاء فداه مرتهنه ولم يرجع فان ابى دفعه الرّاهن او فداه
وسقط الدّين اكر رهن جنايت اتسه خطا ايله مرتهن انی فدا ايدر يعنی جنايتك
ارشنی ويرر اما راهندن آلمز واكر مرتهن ابا ايدوب فدا اتمسه راهن مخيّر اولور
دلرسه قولی وير جنايتدن اوتری ودلرسه فدا ايدر وهر قنغنسن اتسه دين ساقط
اولور وان مات الرّاهن باع وصيّه الرّاهن وقضى دينه فان لم يكن له وصيّ نصب
وصيّ يبيعه اكر راهن اولسه وصيسی رهنی صاته دخی دينی اوديه واكر وصيسی اولماسه

بو وصي

بو وصيسی نصب اولنه انی صتمغ ایچون **فصل** بو بر فصل در عصير قيمته
عشرة رهن بها فتخمّر فتخلّل وهو يعدل عشرة فهو رهنه بها بر شيره كه قيمتی اون اقچه دكر
اوله رهن قوندی اون اقچه يه دخی بيجی اولدی ودخی صكره سركه اولدی كو وا اون اقچه دكر
اول سركه اون اقچه يه رهن اولور وشاة قيمتها عشرة رهنت بها فماتت ودبغ جلدها
فعدل درهماً فهو رهن به بر قيونكه قيمتی اون اقچه دكر ايدی رهن قوندی اون اقچه يه
دخی اولدی جدرسی دباغت اولندی دخی بر اقچه دكر اولدی اول دری رهن اولور بر اقچه دن
اوتری ونماء الرّهن كولده ولبنه وصوفه وثمره للراهن وهو رهن مع اصله ويهلك
بلا شیء رهنك نماسی يعنی زيادهسی ولدی كبی وسودی كبی ويوكی كبی وميوه‌سی كبی يوز وايد
هب رهن قوينك اولور دخی اصلی ايله بيله رهن اولور واكر هلاك اولسه بلا شیء هلاك
اولور اول هلاك كله دينندن نسنه ساقط اولمز فان هلك اصله وبقى هو فك بقسطه
يقسم الدّين على قيمته يوم فكه وقيمة اصله يوم قبضه ويسقط حصّة اصله وفك
يسقط واكر اصل رهن هلاك اولسه دخی اول زيادهسی باقی قالسه اول زياده حصّه سيله
چقارم رهندن يعنی دين تقسيم اولنور اول زيادك چقارلجغی كون اولان قيمتيله اصلك
قبض اولندوغی كون اولان قيمتی اوزرنه دخی اصلك حصّه سی ساقط اولور دخی اول زياده
چقارلور حصّه سيله والزّيادة فی الرّهن يصحّ وفی الدّين لا رهن زياده اتمك صحيح اولور
اما دينی زياده اتمك صحيح اولمز فان رهن عبداً يعدل الفاً بالف فدفع عبداً كذلك
رهناً بدل الاوّل فهو رهن حتّى يردّ الى راهنه ومرتهنه امين فی الاخر حتّى يجعله مكان

الاول واكر بر قولي رهن قوسه كه بيك اقچه دكر بيك اقچه دن اوتري دخي صكره بيك اقچه دكر قولي
رهن ويرسه اوّلكيسنك يرينه اول اوّلكي كوّ رهن اولور تاكه اني راهنه ردّ ايده واول صكركي
حقنده مرتهن امين اولور تاكه اوّلكيسنك يرينه قويه ولو ابراء المرتهن وراهنه عن دينه
او وهبه منه فهلك الرهن هلك بلا شيء واكر مرتهن راهني ابرا اتسه ويا دينني اكا بغشلسه
دخي رهن هلاك اولسه بلا شيء هلاك اولور يعني نسنه لازم اولمز ولو قبض المرتهن دينه
او بعضه من راهنه او غيره او شري بالدّين عينًا او صالح عنه على شيء او احال الرّاهن
مرتهنه بدينه على آخر ثم هلك رهنه معه هلك بالدّين وردّ ما قبض الى من ادّى
وبطلت الحوالة واكر مرتهن دينني قبض اتسه وياخود بعض دينني قبض اتسه راهندن
ويا غيرندن ويا مرتهن دينيله راهندن برنسنه صاتون السه ويا اول ديندن برنسنه
اوزرنه صلح اتسه ويا راهن مرتهني حواله اتسه دين ايله بر آخره اوزرنه دخي صكره
رهن مرتهن النده هلاك اولسه اول رهن دينيله هلاك اولور ودخي اول قبض
اتدوكني كرو ردّ ايدر كيمدن الديسه ودخي حواله ده باطل اولور وكذا لو تصادقا
على ان لا دين ثم هلك هلك بالدّين كذلك اكر ايكسي بربرينه تصديق اتسه دين
يوقدر ديو دخي صكره رهن هلاك اولسه اول رهن دينيله هلاك اولور **كتاب**
الجنايات بو كتاب جنايتلرك بياننه مخصوصدر القتل العمد ضربه قصدًا بما
يفرق الاجزاء كسلاح ومحدّد من خشبة وحجر وليطة ونار وبه ياثم ويجب القود
عينًا الا ان الكفارة قتل عمد قاتلك اورمقلغي درقصديله شول نسنه ايله كه
اجزاء

اجزاءِ آيرو دا ولا يراق كبي وشول آغاجدن وطاشدن حدّتي اولوب كسكين اولور نسنه
كبي وقامش كبي ودخي اود كبي بو قتل عمد سببيله كناه كار اولور وقصاص واجب اولور
معين يعني وليسي مخيّر اولمز قصاص ايله ديت ده اما كفارت واجب اولمز وشبه العمد
ضربه قصدًا بغير ما ذكر وفيه الاثم والكفّارة ودية مغلّظة على العاقلة بلا
قود شبه عمد قاتلك اورمقلغي درقصديله اول ذكر اولنلرك غيريله بو شبه عمدده
كناه كار اولور وكفارت اولور ودية مغلّظه اولور عاقله سي اوزرنه اما قصاص
اولمز ان شاء الله الرحمن دية مغلّظه وعاقله بيان اولنسه كرك عن قريب محلنده
وهو فيما دون النّفس عمد بو شبه عمد نفسك غيرنده يعني اله وساير اعضاده
عمددر يعني قصاص اولور مثلا شبه عمد ايله ال كسسه الي كسلور ساير ده دخي
بويله در و في الخطاء ولو عبد قصدًا كرميه مسلمًا ظنّه صيدًا او حربيًا
وفعلًا كرميه غرضًا فاصاب ادميًا وما جري مجراه كنايم سقط على آخر فقتله
كفارة ودية على عاقلته خطا ايله اولن قتلده اكرچه قول اوزرنه دخي اولور سده
كرك خطا دخي قصدنده اولسون مثلا بر مسلمانه مكسنيه اتمسي كبي آو صانوب ويا ياغي
كافر صانوب وكرك فعلده اولسون مثلا نشانه آتوب دخي براد مه يتشمك كبي ودخي
شول خطا مجراسنه جاري اولان قتلده مثلا شول اويويان مكسنه كبي كه دشدي بر
آخرك اوزرنه دخي اولدوردي بو ذكر اولان صورتلرده كفارت اولور ودخي عاقله سي
اوزرنه ديت اولور وفي القتل بسبب كتلفه بوضع حجر وحفر بئر في غير ملكه

دية على العاقلة بلا كفارة شول سببيله اولان قتلدر مثلا بر كمسنه تلف ايتمك
كبي بر طاشي قوموق ايله ملكي اولميان يرده ودخي قيو قازمق كبي ملكي اولميان يرده بو
قتلده ديت لازم اولور عاقلهسي اوزرينه اما كفارت لازم اولمز ولا ارث الا هنا بر كمسنه
اولدورمكله اول كمسنهنك ميراثندن محروم اولور الا بو سببيله اولان قتلده محروم
اولماز **باب ما يوجب القود وما لا يوجب** بو باب شول قصاص ايجاب
ايدن واتميين قتلك بياننه مخصوصدر هو ما يجب بقتل ما حقن دمه ابدا عمدا بو قصاص
واجب اولور شولدمي ابدي معصوم ومحفوظ اولني قصديله اولدورمك ايله و
ابدي ديدوكي شول دار حربدن امانله كلندن احترازدر فيقتل الحر بالحر وبالعبد حر كشي
اولدورلور بو حر اولدرمك ايله ودخي قول اولدورمك ايله والمسلم بالذمي ودخي مسلمان
اولدورلور بو خراج كذار كافري اولدورمكيله لا هما بمستامن بل هو بمثله مسلمان ايله
خراج كذار اولدورلمز مستامن اولدرمك ايله بلكه مستامن اولدورلور كندو كبي
بر مستامني اولدورمكيله والعاقل بالمجنون والبالغ بالصبي والصحيح بالاعمى
والزمن وناقص الاطراف دخي عاقل اولدورلور مجنون اولدرمك ايله وبالغ اولدورلور
صبي اولدورمك ايله وصحيح سالم اولان كمسنه اولدورلور كوزسوزي اولدورمك
ايله وكتورمي اولدورمك ايله ودخي شول اطرافي اكسك اولني اولدرمكله يعني ايلي
وياغي اولميانی اولدرمكله والرجل بالمرأة والفرع باصله لا بعكسه ولا سيد
بعبده ومدبره ومكاتبه وعبد ولده وعبد بعضه له ودخي اركشي اولدورلور عورت

اولدرمكله

اولدورمكله ودخي فرع اولدورلور اصليني اولدورمكله يعني ولد والديني اولدرمكله اما
عكسيله دكل يعني اصل اولدورلمز فرعني اولدورمكيله وافنديني اولدورلمز قولني اولدرمك
ايله ومدبريني ومكاتبيني وولدينك قولني ودخي شول قوليكه بعض كندونك اوله ولا
بعبد الرهن حتى يجتمع عاقداه ودخي شول رهن اولان قولني اولدورمكله اولدورلمز
تا راهن ايله مرتهن جمع اولمينجه ولا بمكاتب قتل عمدا عن وفاء ووارث وسيده
وان اجتمعا ودخي اولدورلمز شول مكاتبي اولدورمكله كه اول مكاتب قصديله اولدو
رلدي دخي كتابتنه وفا ايدر مالي قالدي ودخي وارثي قالدي وافندسي قالدي اكرچه
وارثيله افنديسي جمع اولسه ده وان لم يدع وارثا غير سيده او ترك ولا وفاء
اقاد سيده واكر اول مكاتب افندسندن غيري وارثي ترك ايتمسه ويا ترك ايتسه
اما كتابته وفا ايدر ترك ايتمسه اول مكاتبك افندسي قصاص ايدر اولدردنه
ويسقط قود ورثه على ابيه شول قصاص كه اكا وارث اولا بر كمسنه باباسي اوزرينه
اول قصاص ساقط اولور مثلا بر كمسنهنك باباسي اول كمسنهنك اناسي اولدوردي
اول كمسنه باباسنه قصاص ايتمز ولا يقاد الا بسيفه قصاص ايدلمز الا سيفله يعني
قلجله ايدلور ويقيد اب المعتوه قاطع يده وقاتل قريبه ويصالح ولا يعفو وللوصي
الصلح فقط شول معتوه اولانك يعني شول عقلي ناقص اولوب اما مجنون مرتبهسنه
وارميانك باباسي قصاص ايدر معتوهك الني كسنه واول معتوهك قريبني اولدورنه
ودخي دلرسه صلح ده ايدر اما عفو ايتمك جايز دكلدر واما وصي ايچون صلح ايتمك واردر

انجق قصاص وعفو يوقدر والصّبي كالمعتوه والقاضي كالاب هو الصحيح صبينك حكمي
معتوه حكمي كبدر وقاضي باباكبدر صحيح بودر ويستوفي الكبير قبل كبير الصغير قودًا
لها ولي ولنلرك بيوكي قصاص ايدر كچوكي دخي بيومدن ويقتصّ في جرح ثبت عيانًا او
ببيّنةٍ وجعل المجروح ذا فراشٍ حتّى مات قصاص ولنور شول جراحتده كي مشاهده ايله
ثابت اولا ويا شاهدله ثابت اولا واول يارلو اولان كمسنه‌نڭ يارسي صاحب فراش
ايده تا اولنجيه دكن وفي قتلٍ بحدّ مرٍّ لا في قتلٍ في ظهرٍ او عودٍ او مثقلٍ او خنقٍ
او تغريقٍ او سوطٍ والى في ضربه فمات ودخي قصاص ولنور بيلڭ كسكن يا ايله اولدر
مكده اما ارقسيله اولدورسه قصاص ولنمز ويا اغاجله اولدورسه ويا براغرطاشله
اولدورسه ويا بوغمق ايله اولدورسه ويا غرق اتمكله اولدورسه ويا قمچيله اولدورسه
متصل اوراسن كسميوب اورسه دخي ولسه بونلردر قصاص اولماز ولا في قتلٍ مسلمٍ
مسلمًا ظنّه مشركًا عند التقاء الصّفين بل يكفّر ويدي دخي قصاص يوقدر بر
مسلمان بر مسلماني اولدوردوكنده اكي صف بر برينه جنكده بولشدوغي وقت كافر
صانوبن بلكه كفارت ويرور وديت چكر وفي موتٍ بفعل نفسه وزيدٍ وسبعٍ
وحيّةٍ ثلث الدّية على زيدٍ اكر كندو فعليله ويا زيدڭ فعل ايله ودخي بر نجي
جانور فعليله ودخي ابلان فعل ايله شو مجموعڭ سببيله اولسه زيدوڭ
اوزرنه ديتڭ ثلثي لازم اولور ويجب قتل من شهر سيفًا على المسلمين ولا شيءَ
بقتله واجب اولور شول مسلمانلر اوزرنه قليچ چكنڭ قتلي ودخي اني اولدورمكيله

نسنده

نسنه ده لازم اولمز ولا من شهر سلاحًا على رجلٍ ليلًا او نهارًا في مصرٍ او غيره او شهر عليه عصًا
ليلًا في مصرٍ او نهارًا في غيره فقتله المشهور عليه بر كمسنه بر كشينڭ اوزرينه يراق
چكسه كيجه ويا كندزده كركسه شهرده اولسون وكرك غير يرده اولسون ويا خود اوزرنه
دكنك چكسه كيجيله شهرده وكندزده شهرڭ غيري يرده دخي اول كشي اول يراق ويا دكنك چكني
اولدرسه هيچ نسنه لازم اولمز ولا على من تبع سارقه ليلًا فقتله ودخي
شول كمسنه كه بر نسنه اوغرليوب چقارني قوسه كيجيله دخي اولدرسه اول كمسنڭ
اوزرنه نسنه لازم اولمز وقتل بقتل من شهر عصًا نهارًا في مصرٍ اولدورلور شول كمسه
كه اولدرسه اوزرينه كندزده شهرده دكنك چكني وبقتل من شهر سيفًا فضرب ولم
يقتل فرجع فقتله آخر ودخي بر كمسنه قليچ چكسه اورسه اولدورمسه دخي دونسه
كتسه دخي اني آخر كمسنه اولدرسه اول آخر كمسنه اولدورلور ويجب الدّية بقتل مجنونٍ
او صبيٍّ شهر سيفًا على رجلٍ فقتله هو عمدًا في ماله بر مجنون ويا بر صبي قليچ چكسه بر كمسه
نڭ اوزرنه دخي اول كمسنه ده اني قصديله اولدرسه اول كمسنه اوزرنه ديت لازم اولور كندو
مالندن عاقلسي اوزرنه اولماز والقيمة بقتل جملٍ صالٍ عليه ودخي قيمت لازم اولور شول
اوزرينه حمله ايدن دوه‌يي اولدرمك ايله **باب القود فيما دون النفس** بو باب
شول نفسك غيرندن اولان قصاصڭ بيانينه مخصوصدر وهو فيما يمكن حفظ المماثلة
فقط ويقتصّ قاطع اليد عمدًا من المفصل وان كانت يده اكبر ممّا قطع نفسڭ غيرنده
اولان قصاص شول مثلني اتمك ممكن اولاني نسنه ده اولور انجق ايله اولسه شول

قصد له اوكدن الكسنه قصاص اولور اكرچه الى ول كسدوكى الدن بيوك اولسه ده كالرجل

وما دن الانف والاذن وعين ضربت فذهبت ضوؤها وهي قائمة فيجعل على وجهه قطن رطب

ويقابل عينه بمراة محماتٍ ولو قلعت لا اياق كبي يعني تتكلم اياق كسندی قصاص ولدوغی

كبي ودخی بر كمسنك يمشغي كبي وقولاق كبي وكوز كبي كه ورلسه دخی نوری كتسه اما كوزی كندو

طور را ولسه بو كه قصاص اتمكلك طريقی بودر كه يوزينه ياش پنبوق قلنه دخی كوزنه قزمش

آيينه مقابل اولنه تا كه انكده كوزنك نوری كدنجه واكر كوزی چقار ولمش اولسه قصاص

اولماز زيرا مثلنی اتمك ممكن دكل وكل شجة تراعى فيها المماثلة ودخی هر باش يار دوغی

كه مثلنی اتمك ممكن اوله انده دخی قصاص اولور ولا قود في عظم الا السن فقطع ان قلعت

وتبرد ان كسرت كوكده قصاص اولمز الا دشده اولور دخی اكر چقارلسه اول دخی چقارلور

اكر اوادلسه اول دخی اكه لنور ولا بين رجلٍ وامراةٍ وبين حرٍّ وعبد وبين عبدين في الطرف

ودخی عضاده قصاص اولمز اريله عورت اورتا سنده ودخی قول اورتا سنده ودخی قول له قول

اورتسنده ولا قطع يدٍ في نصف الساعد ودخی قصاص اولمز بلكوك يار و سندن كسمكده

وجائفة برئيت واللسان والذكر الا ان يقطع الحشفة ودخی قصاص اولمز شول يارده

كه قرننك ايچنه ارشمش اوله دخی اوكلمش اوله ودخی دلده ده اولمز ودخی ذكرده ده اولمز

الا مكر كه ذكرك باشن كسمش اوله وطرف المسلم والذمی سواء مسلمان ايله خراج

كذاركا فرك طرفی يعني عضوی برابردر ارشده وقصاصده وخيّر المجنى عليه ان كان

يد القاطع شلاء او ناقصةٍ باصبع او الشجة لا يستوعب ما بين قرني الشاج و سنوعبت

مابين

ما بين قرني المشجوج شول وزرينه جنايت اولنن كمسنه مخيّردر دلرسه ارش الور و دلرسه

قصاص ايدر اكر الى كسنك الی قرمش اولسه ويا خود بر پرمغى اكسك اولسه ويا اول باش

پرمغى باش ياره نك ديه سنی قپلامسه حال بو كه باشی يارلنك قپلامش ايدی يعني باش يارننك

باشی بيوك اولسه دخی اول كندو ياردوغی يارق اول كمسنك ديه سنی قپلامش اولسه اما

اول مقدار يارق اول باش يارننك ديه سن قپلادر اولسه اول باشی يارلن مخيّر اولور و يسقط

القود بموت القاتل وبعفو الاولياء وبصلحهم على مالٍ قلّ وجل وتجب حالاً قصاص

ساقط اولور قاتل اولمك ايله ودخی وليلر عفو اتمكيله ودخی وليلر مال اوزرنه صلح

اتمكيله كرك از اولسون كرك چوق اولسون اما في الحال واجب اولور اول مال مدتا ولمز

سوزن ويصلح احدهم ويعفوه ولمن بقي حصته من الدية ودخی ساقط اولور قصاص وليلرك

بری صلح اتمكيله ودخی بری عفو اتمكيله ودخی قلان وارثلر ايچون ديتدن حصه لری

لازم اولور فان صالح بالفٍ وكيل سيد عبدٍ وحرٍّ قتلا بالصلح عن دمهما ينصف

بر قول ايله بر حرّ بر ادم اولدورسلر دخی اول قولك افندسيله اول حرّ بر كمسنه‌ء وكيل

اتسلر بو ايتدكاری قاندن بيك اقچه ايله صلح اتمكه اول بيك اقچه قولك افندسيله

اول حرّ اوزرنه يارمشر دوشر ويقتل جمع بفردٍ وبالعكس اكتفاءً ان حضر وليهم وان

حضر الواحد قتل له وسقط حق البقية بر جماعت اولدوردلر بر كمسنه دن اوتری

ودخی عكسی ده يعني بر كمسنه اولدرمكله اكتفا اولنور بر جماعت اولدوردوكی ايچون اكر

وليلری حاضر اولسه واكر بری حاضر اولسه اول حاضر اولندن اوتری اولدورلر ودخی

باقسنك حقى ساقط اولور ولا يقطع يدان بيدٍ وان امرّا سكّيناً عليها فقطعت وضمنا
ديتها اكى ال كسلمز بر الدن اوتوري اكوچه اكسى بيله بچاق يورتسلر الك اوزرنه دخى ال كسلسه
بلك اكسى الك ديتنى چكولر فان قطع رجل يمينى رجلين فلهما يمينه ودية يدٍ فان حضر احدها
وقطع فللآخر الدّية اكر بر كمسنه اكى كشنك صاغ الن كسسه اول اكيسچون اول كمسنك صاغ
الن كسوب دخى بر الك ديتنى الـمق واردر واكر اول اكى كشنك برى حاضر اولسه دخى الن
اوبرى ايچون ديت اولور ايجق ويقاد عبد اقرّ بقودٍ قصاص اولنور شول قوله كه اقرار ايده
قصاص ايله ومن رمى عمدًا فنفذ الى آخر فماتا يقتصّ للاوّل وعلى عاقلته الدّية للثانى
بر كمسنه بر كشيه اتسه قصدله دخى كچوب بر آخره دوقنسه دخى اكيسى بيله اولسه اوّلكيدن
اوتوى قصاص اولور دخى صكركيدن اوترى عاقله سى اوزرنه ديت لازم اولور ومن قطع
يد رجل ثمّ قتله اخذ بهما فى عمدين ومختلفين برئ بينهما اولا اكر بر كمسنه بر كشنك
الن كسسه دخى صكره اولدورسه اكسى ايله بيله ماخوذ اولور واول كمسنه اكسن بيله
قصدله اتدوكنده ودخى بوين قصدله وبرين خطا ايله اتدوكنده كو كسه اراسنده اوكلموح
اولسون وكرك اولمسون وخطائين بينهما برئ ودخى اكسيله بيله ماخوذ اولور اكسن بيله
خطا ايله اتدوكنده اكر اراسنده اوكلق اولمش ايسه وكفت دية ان لم يبرا بين
هذين كما ضرب مأية سوط برئ من تسعين ومات من عشرة فتلك دينى كفايت ايدر
اكسى بيله خطا ايله اولوب دخى اراسنده اولمدوغنده نتكم يوزقمچى اورلسه دخى طقسانى
اوكلسه دخى اوندن اولسه بر ديت اولور وتجب حكومة عدل عن مأية سوط جرحته

وبقى

وبقى اثرها حكومت عدل واجب اولور اكر يوز قمچى اورلسه دخى يارلسه دخى اثرى باقى قالسه
وحكومت عدل تفسير اولنور عن قريب انشا الله تعالى ومن قطع فعفى عن قطعه فمات منه
فمن قاطعه ديته بر كمسنك الى الى كسلسه دخى عفو اتسه كسدوكنى دخى صكره الى كسكدن اولسه
اول كسن كمسنه ديت چكر ولو عفى عن الجناية او عن القطع وما يحدث منه فهو عفو عن النفس
والخطاء من ثلث ماله والعمد من كلّ ماله وكذا الشجّة واكر جنايتدن عفو اتسه ويا الى
كسدوكندن ودخى بو كسمكدن حادث اولندن عفو اتسه بو همان نفسندن عفو اتمكدر ودخى
اكر بو عفو خطا ايله اولنده اولسه مالنك ثلثندن اولور واكر قصدله اولنده اولسه جميع
مالندن اولور وباش يارغيده ال كسمك كبيدر بو حكمده فان قطعت امراة يد رجلٍ
فنكحها على يده ثمّ مات يجب مهر مثلها ودية يده فى مالها ان تعمّدت وعلى عاقلتها ان
اخطأت اكر بر عورت بر ارك الن كسسه دخى اول ار اول عورتى نكاحلنسه الى اوزرينه
يعنى الينك موجبى مهر اولمق اوزرينه دخى صكره ار اولسه اول عورت ايچون مهر لازم
اولور دخى عورتك كندو مالندن ديت لازم اولور قصدله اتمش ايسه واكر خطا ايله
اتمش اتسه ديت اول عورتك عاقله سى اوزرنه لازم اولور فان نكحها على اليد وما يحدث
منها او على الجناية ثمّ مات ففى العمد مهر المثل وفى الخطاء دفع على العاقلة مهر مثلها
والباقى وصية لهم فان خرج عن الثلث سقط والا اسقط واكر اول ار كسن عورتى الى اوزرنه
ودخى اندن حادث اولان اوزرينه نكاحلنسه ويا خود جنايت اوزرنه نكاحلنسه دخى صكره
ار اولسه شول قصدله اتدوكنه عورت ايچون مهر مثل اولور دخى اوزرينه قتلدن اوترى

نسنه لازم اولمز اما اکر خطا ایله اتمش اولسه عودتک عاقله سی اوزرینه مهر مثل مقداری
رفع اولنور دخی دیتدن باقی قلان عاقلیه وصیت اولور دخی اکر اول باقی ثلثدن چقار اول
ساقط اولور کیدر و اکر چقمز ایسه ثلث مقداری ساقط اولور فان مات المقتص له بقطع
قتل المقتص منه بر کمسنه الکی کسلسه دخی الن کسنه قصاص اولسه دخی حکم الن
کسن اولسه اول قصاصله اولدرلور وضمن دیة النفس من قطع قودا ثم سری نفس
دیتنی ضمان چکر شول کمسنه که قصاصدن اوتری شول کندونک الن کسنک الن کسب
دخی نفسنه سرایت اتسه وارش الید من قطع ید من علیه قود النفس فعفا عنه بر کمسه
نک اوزرینده قصاص نفس اولسه دخی ولی اولان کشی اول کمسنک الن کسسه دخی حکم
عفو اتسه اول ولی اولان کشی الک ارشن ضمان چکر

باب الشهادة فی القتل واعتبار حالته

بو باب قتلده اولان شهادتنک و دخی قتلده اعتبار اولان حالتک
بیاننه مخصوصدر القود یثبت بداءة للورثة لا ارثا فلا احدهم خصما عن
البقیة فلو اقام حجة بقتل ابیه غایبا اخوه یحضر یعیدها لا فی الخطاء والدین
قصاص وارثلر ایچون ثابت اولور ابتدا یعنی اول میت ایچون اولوب دخی حکم وا
رثلره انتقال اتمز بلکه همان ابتدادن وارثلر ایچون ثابت اولور انونکچون درکه
وارثلردن بری باقیسی ایچون خصم اولمز ایله اولسه اکر وارثلردن برسی بینه
طورغرسه باباسنی بر کمسنه اولدردوکنه قرداشی غایب ایکن دخی حکم قرداشی حاضر
اولسه اول بینه ذکر و اعاده اتمک کرک اما خطا ایله اولان قتلده و دیتده کرو

اعاده

اعاده لازم دکل فلو برهن القاتل علی عفو الغایب فالحاضر خصم وسقط القود وکذا
لو قتل عبد بین رجلین احدهما غایب اکر قاتل بینه طورغورسه غایب اولان وارث
عفو اتدوکنه اول حاضر اولان خصم اولور قصاص ساقط اولور کرو بونجلین دراکی کشی
اورتسنده مشترک اولان قول قصد له اولدرلسه دخی اول کشیلرک بری غایب
اولسه دخی قاتل اول حاضر اولان اوزرینه بینه طورغورسه اول غایب عفو اتدی
دیو اول حاضر خصم اولور دخی ساقط اولور فان شهد ولیا قود بعفو اخیهما بطلت
وهی عفو منهما فان صدقهما القاتل وحده فلکل منهم ثلث الدیة وان کذبهما
فلا شیء لهما وللآخر ثلث الدیة وان صدقهما الاخ فقط فله الثلث اکر قصاصک
ولیلرندن اکی کشی شهادت اتسهلر اول بر قرداشلری عفو اتدوکنه شهادتلری
باطل اولور دخی بو شهادت همان بو اکیسی عفو اتمک اولور دخی اکر بو اکیسنی اول قاتل یالکز
تصدیق اتسه بو اوچدن هر بری ایچون ثلث دیت اولور و اکر بو اکیسنی اول قاتل
یالکز تصدیق اتسه یعنی قاتل و بونلرک قرداشی تکذیب اتسه بو اکیسیچون قاتلک
اوزرینه نسنه اولمز اما اول بر اخر قرداشلر ایچون ثلث دیت اولور و اکر اول بر قرداشی
لو تصدیق اتسه انجق آنک ایچون ثلث دیت اولور وان اختلف شاهد القتل فی
زمانه او مکانه او آلته وقال شاهد قتله بعصا والآخر جهلت آلة قتله لغت
قتلک اکی شاهدی اختلاف اتسهلر زمانده و یا مکانده و یا آلتده و یا بر شاهد
دکنک ایله اولدردی دیدی و اول بری نه ایله اولدردوکنی بلمزن دیدی بو صورتلرده

شهادت باطل اولور وان شهدا بقتله وقالا جهلنا آلته تجب الدية واكر قتله
شهادت ايتسلر دخي بلمزوز نه آلتله اولدوغن دیسلر دیت واجب اولور وان اقرّ
كلّ من رجلين بقتل زيد وقال الولي قتلتماه فله قتلهما اكر ايكيسي نك هر بريسي زيدي
اولدوردوکن دیسه اول ولي ايچون وار در اكسنده اولدرمك ولو قامت بيّنة بقتل
زيد عمروا واخرى بقتل بكر اياه فادّعى الولي قتلهما لغتا واكر ايكي شاهد شهادت
ايتسلر وولي دخي ايكيسي اولدردي ديو دعوى ايتسه ايكي بيّنه بيله باطل اولور والعبرة
لحالة الرّمي لا للوصول فتجب الدّية على من رمى مسلما فارتدّ فوصل والقيمة لسيّد
عبد رمى اليه فاعتقه فوصل اعتبار شول آتلدوغی حالته در ارشد وكي حالته دكل
در آنو كچون در كه بر مسلمانه بر مسلمان آتسه دخي اول آتلمش مكسنه مرتد اولسه
دخي صكره اول آتدوغی آكا ايرشسه اول آتانك اوزرنه ديت لازم اولور ودخي بر قوله
آتلسه دخي افندسي اني ازاد ايتسه دخي اول نسنه آكا ارشسه اول قولك افندسي ايچون
قولك قيمتي لازم اولور والجزاء على محرم رمى صيدا فحلّ فوصل لا الحلال رماه فاحرم
فوصل ودخي جزا واجب اولور شول محرم اوزرنه كه بر صيدي آتدي دخي احرامدن
چقدي دخي اول نسنه صيده ارشدي آكا جزا لازم اولمز ولا يضمن من رمى فقضا
عليه برجم فرجع شاهده فوصل ودخي ضمان چكمز شول كمسنه بو رجم ايتمكا حكم اولنان
آتدي دخي زنايه شهادت ادنلر رجوع ايتدي اول نسنه آكا ارشدي وحلّ صيد رماه
مسلم فتمجّس فوصل حلال اولدي شول صيد كه بر مسلمان اني آتدي دخي مجوسي اولدي

واول نسنه صيده ارشدي لا رماه مجوسيّ فاسلم فوصل حلال اولمز شول صيد كه
بر مجوسي اني آتدي مسلمان اولدي اول آتلمش نسنه صيده ارشدي

كتاب الديات

بو كتاب ديتلرك بياننه مخصوص در الدّية من الذّهب الف دينار ومن الورق
عشرة آلاف درهم ومن الابل مائة ديت آلتوندن بيك اشرفيدر وكمشدن اون
بيك درهمدر ودخي دوه دن يوز دوه در وهذه في شبه العمد ارباع من بنت مخاض
وبنت لبون وحقّة وجذعة وهي المغلّظة وبو يوز دوه شبه عمدده درت بولك اولور
بنت مخاضدن وبنت لبوندن وحقّه دن وجذعه دن هر بريندن يكرمي بش لازم اولور
بو ديت مغلّظه در وفي الخطاء اخماس منها ومن ابن مخاض خطاده بو يوز دوه اخماس در
يعني بش بولك اولور اول ذكر اولان دردك هر بريندن وابن مخاضدن يكرمشر لازم
اولور واما بونلرك تفسيري زكوة ده كچمشدر وكفارتهما عتق مؤمن فان عجز
عنه صام شهرين ولاء ولا اطعام فيهما شبه عمد ايله خطانك كفارتي بر مؤمن
ازاد ايتمكدر واكر عاجز اولسه ايكي اي ورج دوته متصل اراسي كسميه وبونده
مسكين طعام لندرمق يوقدر وصحّ رضيع احد ابويه مسلم لا الجنين كفارتده
صحيح در شول امزوغلنجوغي ازاد ايتمك كه اتاسندن وانا سندن بري مسلمان اوله
اما شول دخي طوغمدق قرنده اولان صحيح دكلدر وللمرأة نصف ما للرّجل في دية النّفس
وما دونها وللذمّي ما للمسلم عورت ايچون وار در ايچون اولانك يارسي نفسده
اولان ديتده ودخي نفسدن غيريده اولان ديتده ودخي خراج كذا ركافر ايچون واردر

مسلمان ایچون ولان النفس والانف والذکر والحشفة والعقل والشم والذوق والسمع

والبصر واللسان ان منع النطق او اداء اکثر الحروف ولحیة حلقت فلم تنبت وشعر

الرأس الدیة واجب اولور نفسده وبورنده وذکرده وذکرك باشنده وعقلده وقو

قوده ودادده واشتمکده وکورمکده ودلده اکر سویلکدن منع ایلسه ویا اکثر

حروفی ادا اتمکدن منع ایلسه وصقالده کی یولنسه اردتوق بتمسه وباش ساچندن بونلرك

جمیع سنده دیت لازم اولور کما فی اثنین مما فی البدن اثنان وفی احدهما نصفها یعنی شول

بدنده اکی اولنلرك اکسنده تمام دیت واجب اولور اما برسنده یارم دیت واجب اولور

وکما فی اشفار العینین وفی احدها ربعها ودخی یعنی اکی کوزك کربکلرنده تمام دیت واجب

اولور اما بر قباغنك کربکنده ربع دیت واجب اولور وفی کل اصبع ید او رجل عشرها

ودخی الده وایاغده هر برمغنده عشر دیت واجب اولور وفی مفصل من اصبع فیها مفاصل

ثلث عشرها وفیما فیه مفصلان نصف عشرها کما فی کل سن ودخی شول برمق که انده

اوج بوغن اولا انك بر بوغننده دیتك عشرنك ثلثی واجب اولور اما شول برمق که انده

اکی بوغن اولا انك بر بوغننده دیتك عشرنك یاروسی واجب اولور یعنی هر دشده دیتك

عشرنك یاروسی واجب اولور ایدی وکل عضو ذهب نفعه بضرب وفیه دیة کید

شلت وعین عمیت هر عضو که انك منفعتی کیده اورمق ایله انده دیت لازم اولور

مثلا ال کبی که قوریه وسوغله ودخی کوز کبی که کورمز اولا ولا قود فی الشجاج الا فی الموضحة

عمدا وفیها خطاء نصف عشر الدیة قصاص اولمز باش یارقلرنده الا موضحه ده اولور

آکر

آکر قصدیله اولسه واکر خطا ایله اولسه دیتك عشرنك یاروسی واجب اولور و

موضحه دیو اکا درلر که باشك کمکن کوستره وفی الهاشمة عشرها هاشمه ده دیتك

عشری واجب اولور هاشمه اولدر که باشك کمکن اوواده والمنقلة عشرها ونصف عشرها

منقله ده دیتك عشری ودخی عشرك یاروسی واجب اولور منقله اکا درلر که باشك کمکن

اوواده قدن صکره یرندن ایره والامة والجائفة ثلثها امه ده ودخی جائفه ده یعنی

بدننه ایرشن یاره ده ودخی قرنك اچنه ایرشن یاره ده ثلث دیت واجب اولور وفی جائفة

نفذت ثلثاها شول اول بر یاننه کچن جائفه ده اکی ثلث واجب اولور وفی الخارصة

والدامعة والباضعة والمتلاحمة والسمحاق حکومة عدل فیقوم عبدا بلا هذا الاثر

ثم معه فقدر التفاوت بین القیمتین من الدیة هو هی شول دری صیرن یاره ده وشول

قان کوسترور اقیمین یاره ده ودخی شول قان اقیدنده ودخی شول دری کسنده وشول ات

کسنده ودخی شول باشك کمکیله اتی اراسنده اولان دری یه ایرشنده بونلرك جمیعسنده

حکومت عدل وارد ر حکومت عدل بودر که بو باشی یارلن قول فرض اولنه دخی قیمت ده تله

یاره سز وصکره یاره ایله ده قیمته دوتله دخی اول اکی قیمتك اورتسنده اولان تفاوت

مقداری حکومت عدل اولور دیتدن یعنی اکر اکی قیمت اراسنده اولن تفاوت عشر ایسه

مثلا عشر دیت اولور واکر نصف عشر ایسه نصف عشر اولور شو وجهله وبه یفتی فتوی دخی

بونکله ویرلور یعنی حکومت عدل بو وجه او زره اولمق ایله ویرلور فتوی وفی اصابع ید

بلا کف ومعها نصف الدیة بر الك برمقلرنده یارم دیت اولور کرکسه ایاسز کسلسون

وكوكسى ايايله ومع نصف الساعد نصف دية وحكومة عدل بلكلونيا دسيله كسلسه

يارم ديت اولور ودخى حكومت اولور وفى كفٍّ فيها اصبع عشرها وان كانت اصبعان فخمسها

ولاشيء فى الكفّ شول كفاندى بر پرمق اوله انجق عشر ديت واجب اولور اكر اكى پرمق اولسه خمس

ديت اولور واكر ياالكزايا اولسه نسنه لازم اولمز اندى وفى اصبع زائدة وعين صبىّ وذكره

ولسانه لو يعلم الصحّة بما دلّ على نظره وبحركة ذكره وكلامه وحكومة عدلٍ زائد برمقده

ودخى اوغلاننك كوزنده وذكرنده ودلنده قچن كه بوا وجنك صحيح اولديغى بلنميه كورمسنه

دلالت ادر نسنيله وذكرنك حركتيله وسويلمسيله بونلرده حكومت عدل اولور ودخل

ارش موضحة اذهبت عقله او شعر راسه فى الدّية شول موضحه كه عقلنى كيدره وياخود

باشنك صاچنى كيدره اول موضحك ديتى داخل اولور عقلك وساچك ديتنده يعنى موضحه

ايچون بشقه ديت اولمز وان ذهب سمعه او بصره او نطقه لا واكر اشتمسه وياكورمسه

وياسويلمسه كتسه موضحك ارشى بونلرك ديتنده داخل اولمز ولاقود ان ذهبت عيناه

بل الدّية فيهما اكر اكى كوزى كتسه موضحه سببيله قصاص اولمز بلكه اكى سى ايچون بله

ديت اولور يعنى موضحه ايچون واكى كوز ايچون ولا بقطع اصبع شلّ جاره ودخى قصاص

اولمز شول برمغى كسمكله كه يانندهكى برمق قوروسه بلكه اكيسى ايچون خمس ديت لازم اولور

وفى اصبع قطع مفصله الاعلى فشلّ ما بقى بل دية المفصل والحكومة فيما بقى ودخى

قصاص اولمز شول برمقده كه يقاروبوغنى كسلدى دخى باقيسى قورودى بلكه يقارو

بوغون ايچون ديت اولور انجق باقيسى ايچون حكومت عدل اولور ولا يكسر نصف سنّ

اسودّ باقيها بل كلّ دية السنّ ودخى قصاص اولمز يارم دشى اودمق ايله اكر باقيسى قوروسه

بلكه بودشك كل ديتى لازم اولور ويجب الارش على من اقاد سنّه ثمّ نبت شول كمسنكه

دشندن اوترى قصاص اتسه دخى صكره كندونك دشى بتسه اول كمسنك اوزرنه قصاصدن

اوترى چقدوغى دشك ارشى لازم اولور او قلعها فردّت الى مكانها ونبتت عليها اللحم

ويا بر كمسنك دشن چقرسه دخى دشى كرو يرينه دوندورلسه دخى اوزرنه ات بتسه

اول چقارن اوزرنه كو وارش لازم اولور واول بتمكه اعتبار اولنمز الا ان قلعت فنبتت

اخرى او التحمة شجّة ولم يبق اثر او جرح بضربٍ فبرئ بلا اثرٍ ارش لازم اولمز اكر دشى

چقارلسه دخى يرينه بر دشى بتسه ويا باشى يا دوغى دخى بتسه هيچ اثر جراحتدن نسنه

قلماسه ويا اورمق ايله اولان ياره اوكلسه دخى اثرى قلماسه ولا يقاد جرح الا بعد برئه

وياره ايچون قصاص اولنمز اوكلمينجه وعمد الصبىّ والمجنون خطاءٌ وعلى عاقلتهما الدّية

ولا كفّارة فيه ولا حرمان ارثٍ صبينك ومجنونك قصدى همان خطا حكمندهدر ودخى

بونلرك عاقلهسى اوزرنه ديت لازم اولور وبونلر قتل اتدكيچون كفارت اولمز وميراث

دن محروم اولمقده اولمز ومن ضرب بطن امراةٍ تجب غرّة خمسمائة درهم على عاقلته

ان القت ميتًا ودية ان حيًّا فمات وغرّة ودية ان كان ميتًا فماتت الامّ ودية الامّ فقط

ان ماتت القت ميتًا وديتان ان ماتت فالقت ميتًا وديتان ان ماتت فالقت حيًّا فمات

بر كمسنه بر عورتك قرننه اورسه بو غرّة واجب اولور يعنى بشيوز درهم واجب اولور اول اورنك

عاقلهسى اوزرنه اكر اول عورت اولى اوغلان دوشرورسه كرك اركك وكرك دشى اكر دوشورى

دوشورورسه دخی اولسه کامل دیت واجب اولور واکر اولیده وشورورسه دخی صکره عورت ده
اولسه هم غرة وهم دیت لازم اولور واکر عورت اولسه دخی اولی وغلان دوشسه عورت
دیتی واجب اولور انجق واکر عورت اولسه دخی دیری اوغلان دوشسه دخی اوغلانده اولسه
آکی دیت واجب اولور ومایجب فی الجنین لورثته سوی ضاربه شول نسنه که جنینی ایچون
واجب اولور یعنی حمل ایچون واجب اولور دوشرمک ایله اول حملک وارثلرینه اولور اول
اوردن غیری یعنی اکر اوروب دوشرن وارثلردن اولسه نسنه ورلمز وفی جنین
الامة نصف عشر قیمته فی الذکر وعشر قیمته فی الانثی جاریه نک حملنده حملک قیمتنک عشر
نک یاریسی واجب اولور واکر ذکر واکر دیشی ایسه قیمتنک عشری واجب اولور فان ضربت
فاعتق سیدها حملها [illegible] فالقته فمات تجب قیمته حیا لا دیته اکر جاریه اورلسه
دخی افندیسی انک حملنی ازاد اتسه دخی جاریه حملی براقسه دخی حمل اولسه اول حملک دیری
اولدوغی تقدیرجه اولان قیمتی واجب اولور ولا کفارة فی الجنین کفارت واجب اولمز
حملده وما استبان بعض خلقه کالتام فیما ذکر شول نه که بعض خلقتی یعنی اعضاسی ظاهر
اولسه اول شول جمیعسی تمام اولنلر کبیدر شول ذکر اولنان حکملرده وضمن الغرة عاقلة
امراة اسقطت میتا عمدا بدواء او فعل بلا اذن زوجها فان اذن لا شول عورتکه
کندو حملنی دوشره اولمشی اولدوغی حالده قصد ایله بر دوا ایله ویا بر فعل ایله اری اذن سز
اول عورتک عاقلسی غرة ضمان چکر واکر اری اذن ویرسه اول وقت ضمان لازم اولمز

باب ما یحدث فی الطریق بو باب شول یولده احداث اولنان بیاننه مخصوصدر

من احدث

من احدث فی طریق العامة کنیفا او میزابا او جرصنا او دکانا وسعه ذلک ان لم یضر بالناس ولکل
نقضه بر کمسنه طریق عامده ایاق یولی یا جرتلو ویا جرصن ویا دکان احداث ایلسه اول
کمسنه ایچون جایز اولور بونلر خلقه ضرری اولمسه اما هر کشی ایچون وارد ربو احداث اولنلری
بوزمق اکرچه ضرری یوق ایسه وجرصن دیوار اول استونه درلر که دیواردن طاشره قونلر
اوزرینه نسنه یاپمق ایچون وفی غیر نافذ لا یسعه بلا اذن الشرکاء وان لم یضر بالناس
وشول یول که اوته طرفی اچق اولمیه انده نسنه احداث جایز اولمز شریکلر اذن سز اکرچه خلقه
ضرری یوق ایسه ده وضمن عاقلته دیة من مات بسقوطها کما لو وضع حجرا او حفر
بئرا فی الطریق فتلف به نفس او اول نسنه احداث کمسنک عاقله سی ضمان چکر شول
دیتنی که اولسه اول احداث اتدوکی نسنه نک دوشمسیله نتکم بر طاش قوسه ویا خود بر
قیو قازسه یول اوزرنده دخی انک سببیله نفس تلف اولسه عاقله سی دیت چکدوکی کبی
فان تلف به بهیمة ضمن هو ان لم یأذن به الامام فان اذن او مات واقع فی بئر طریق جوعا
او غما فلا واکر انک سببیله بر حیوان تلف اولسه ضمان چکر اول کمسنه اکر اول نسنه سلطان
اذن سز اتدیسه واکر سلطان اذن ویرمش اولسه ویا اول یولده اولان قیویه دوشن
اجلندن اولسه ویا قیونک هواسندن بوغلوب اولسه اول وقت ضمان اولمز ومن نحی
حجرا وضعه آخر فعطب به رجل ضمن کمن حمل شیئا فی الطریق فسقط منه علی آخر او دخل
بحصیر او قندیل او حصاة فی مسجد غیره او جلس فیه غیر مصل فعطب به احد
بر کمسنه بر آخر کمسنه قودوغی طاشی کدرسه دخی انده سببیله بر کمسنه هلاک اولسه

اول كمسنه ضمان چكر شول كمسنه كبي كه يولده بر نسنه كتورسه دخي اول نسنه اول كمسنه دن
دوشسه بر اخرك اوزرينه ويا بر حصير ايله ويا قنديل ايله ويا طاش ايله بر كنده
مسجدنك غيريه كبي ايسه ويا مسجده اوترسه نماز قلمجي اولدوغي حالده دخي بريسي بسببيله
بونلر بر كمسنه هلاك اولسه اول كمسنه ضمان چكر لا من سقط منه رداء عليه او دخل
هذه في مسجد حيه او جلس مصليا ضمان چكر شول كمسنه كه كيه دردوغي رداسي دوشسه
وياخود بوذكر اولنلري كند ومحله سي مسجدنه كتورسه وياخود مسجده نماز قلدوغي
حالده اوترسه دخي بونلر سببيله كمسنه تلف اولسه ورب حائط مال الي الطريق
العامة وطلب نقضه مسلم او ذمي ممن يملك نقضه كالراهن بفك رهنه والاب
الطفل والوصي والمكاتب والعبد التاجر فلم ينقض في مدة يمكن نقضه ضمن مالا
تلف به وعاقلته النفس وشول ديوارك ايسي كه اول ديوار طريق عامه ميل ايتمش اوله
دخي بر مسلمان ويا بر خراج كذار كافرانك بوزمسن طلب ايده شول كمسنه دن كه اني بوزمغه
قادر اولا مثلا راهن قوين كبي رهندن چقرمق ايله ودخي اوغلانجغنك باباسي كبي ودخي
وصيسي كبي ومكاتبي كبي وتاجر قول كبي دخي طلبدن صكره بوزمسه شول مدتده كه اول
قدر مدتده بوزمق ممكن اوله اول ديوارك ايسي ضمان چكر انك سببيله تلف اولان مالي
ودخي عاقله سي دخي ضمان چكر انك سببيله تلف اولن نفسي لا من اشهد عليه فباع و
قبضه المشتري فسقط او طلب ممن لا يملك نقضه كالمرتهن والمستاجر والمودع
وساكن الدار شول كمسنه ضمان چكمز اول كمسنه دن بوزمق طلب اولنسه اوزرينه شاهد

طوتلسه

طوتلسه دخي اول كمسنه اول ديواري صاتسه دخي مشتري قبض ايتسه دخي ديوار يقلسه ويا
بوزمغه مالك اولميانلردن طلب اولنسه بوزمسي مثلا راهن الآن كمسنه كبي ويا اجاريه آلان
كمسنه كبي ودخي يانده امانت قونلمش كمسنه كبي ودخي اول اوده طورن كمسنه كبي فان مال الي
دار رجل فله الطلب فيصح تاجيله وابراءه منها لا ان مال الي الطريق فاجله القاضي
او من طلب واكر اول ديوار بر كشينك اوينه ميل ايتسه اول كشي ايچون وار در بوزمق
طلب ايتمك ودخي اول كشينك اكا بر مدت مهل ويرمسي صحيح اولور ودخي اول اوجنايتدن ابرا
ايتسه دخي صحيح اولور اما اكر يوله ميل ايتسه دخي قاضي اكا بر مقدار مهلت ويرسه ويا اول
بوزمق طلب ايدندن مهلت ويرسه صحيح اولماز فان بني مائلا ابتداء ضمن بلا طلب كما في اشراع
الجناح ونحوه واكر ديواري ابتداء يسلي ياپسه بوزمق طلب اولنمز سوزن ضمان چكر اكر نسنه
تلف ايتسه نتكم ديواردن طشره استون چقارلسه دخي بنا ايتسه ودخي بكه بكوز بر نسنه ايتسه
مثلا جوتك كبي وياق يولي كبي ضمان چكر بونلرك سببيله تلف اولني بوزمق طلب اولنمق
سوزن وحائط خمسة طلب نقضه من احدهم وسقط علي رجل ضمن العاقلة خمس الدية
كما ضمنوا ثلثيها ان حفر احد ثلثة في داره بئرا او بني حائطا بش كشينك ديواري اولسه
دخي برندن بوزمق طلب اولنسه دخي بر كمسنه اوزرينه يقلسه اول بوزمق طلب اولننك
عاقلسي ديتك خمسنه ضمان چكر نتكم عاقله ديتك ايكي ثلثين چكرلر اكر شول اوج كشينك
يري مشترك اولان اولرنده قيو قازسه ويا ديوار ياپسه

باب جناية البهيمة وعليها

بو باب حيوانك جنايتنك ودخي حيوان اوزرينه جنايتنك بياننه مخصوص در

ضمن الراكب ما وطئت دابته وما اصابت بيدها او رجلها او رأسها او كدمت وخبطت
او صدمت بنی کمسنه ضمان چکر شول نسنه که بندی باصه ودخی شول نسنه یی که اوك
ایاغیله دوقنه ویا قلیج ایاغیله ویا باشیله دوقنه ویا اصیره ویا اوك ایاغیله اوره
ویا کود سیله دوقنه ولا نفحته برجلها او ذنبها او عطب انسان بما اتت او بالت فی الطریق
سائرة او اوقفها لذلك فان اوقفها لغیره ضمن بنی کمسنه ضمان چکمز شول قلیج ایاغیله
دپدوغی ویا قیروغیله چرپدوغی ویا کمسنه هلاك اولسه ترسلمسیله ویا اشمسله
یولده یوردکی ویا دوردغرسه روث ایچون وبول ایچون واکر غیری نسنه ایچون طورغرسه
ضمان چکر فان اصابت بیدها او رجلها حصاة او نواة او اثارت غبارًا او حجرًا صغیرًا
ففقأ عینًا او افسد ثوبًا لا یضمن بالکبیر اکر اوك ایاغی ویا قلیج ایاغی چکردکی کبی طاشلری
ویا بر چکردکه دوقنسه ویا توز صچسه ویا اوواق سچسه دخی کوز چقرسه ویا بر بزی یارمز
اتسه اول بنی کمسنه ضمان چکمز واکر اری طاش اولسه ضمان چکر وضمن السایق والقاید
ما ضمنه الراکب وعلیه الکفارة لا علیهما وشول سورن ویدن کمسنه ضمان چکر بنی
کمسنه ضمان چکدوکی کبی اما بنی اوزرنه کفارت اولور سورن ویدن کمسنلره اولمز
وضمن عاقلة کل فارس دیة الاخری ان اصطدما وماتا شول ایکی آتلی بر برنه دو
قشسلر دخی اولسلر هر برینك عاقلسی اول بربنك دیتن چکر وسایق دابة وقع اداتها
علی رجل فمات وقاید قطار وطئ بعیر منه رجلًا ضمن الدیة وان کان معه سایق ضمنا
ضمان چکر دیتی طواری سورن کمسنه اکر اسبابی مثلًا اویان کبی وایر کبی دشسه بر کمسنك

اوزرنه

اوزرنه دخی اول کشی اولسه ویا شول قطاری یدن کمسنه ضمان چکر دیتی اکر قطاردن
بر دوه بر کشی بصسه واکر یدن ایله بر سورجی بیله اولسه اول کسی بیله ضمان چکرلر
فان قتل بعیر ربط علی قطار بلا علم قایده رجلًا ضمن عاقلة القاید الدیة ورجعوا بها
علی عاقلة الرابط واکر یدن کمسنه بلمز سوزن قطاره بر دوه بغلنسه دخی بو دوه بر کمسنه
اولدرسه اول یدننك عاقلهسی ضمان جکر دیتی وعاقله دخی بو دیتی آلور اول بغلیاننك
عاقلهسندن ومن ارسل طیرًا او کلبًا وساقه فی فوره ضمن لا فی الطیر ولا کلب
لم یسقه بر کمسنه بر قوشی ویا بر کلبی قیوویرسه دخی سورسه یعنی ارده دوشسه دخی فی الحال
بر نسنهیی تلف اول کمسنه کلب ایله تلف اولنی ضمان جکر اما قوش ایله اولنی چکمز واکر کلبی سورمش
اولمسه بلکه کند و حالنه قوسه کلبده دخی ضمان اولمز ولا فی دابة منفلتة اصابت نفسًا
او مالًا لیلًا او نهارًا ودخی ضمان چکمز شول طوارده که بوشنه دخی نفسی یا مالی تلف ایده
کیجه ده یا کندزده ومن ضرب دابة علیها راکب او نخسها فنفحت او ضربت بیدها آخر
او نفرت فصدمته وقتله ضمن هو لا الراکب بر کمسنه شول اوزرنده آدم اولنی طواری
اورسه ویا دورتسه دخی طوارده بر کمسنه دپسه ویا اوك ایاغیله اورسه ویا اورکسه
دخی براغی دوقنسه دخی اولدرسه اول کمسنه ضمان جکر اما بنی کمسنه چکمز وفی فقأ
عین شاة القصاب ما نقصها وفی عین بقرة الجزار وجزوره والحمار والبغل والفرس
ربع القیمة قصاب قیوننك کوزن چقرمق ایله اول قیوننك نقصانی ضمان چکر ودخی جزارك
صیغری دوه وصغر بوغزلیجینك صغرینك کوزنی چقرمق ایله وبوغزلیجی دوه نك کوزن چقرمق

ایله واشاغی وقترك واتك كوزن چقرمق ایله ربع قیمتی ضمان چکر **باب جنایة**
الرقیق وعلیه بو باب رقیقك جنایتنك ورقیق اوزرنه جنایتك بیاننه مخصوص در
فان جنی عبد خطأ دفعه سیده بها او یملکه ولیها او فداه بارشها حالا اکر بر قول
خطا ایله جنایت اتسه افندیسی انی جنایتندن اوتری ویره دخی اول قول جنایتك ولیسنك
ملکی اوله ویا دلرسه افندیسی قولك جنایتی ارشنی فی الحال ویره دخی اول قول کندو حالنده طوره
فان فداه فجنی فهی کالاولی اکر قولك افندیسی قولی فدا اتسه یعنی جنایتنك ارشنی ویروب دخی
قول کندو حالنده طورسه دخی صکره بر جنایت دخی اتسه بو جنایت دخی اولکی کبی در کرك قولی ورسون
کرك فدا اتسون فان جنی جنایتین دفعه بهما الی ولیهما یقتسمانه علی قدر حقهما او فداه
بارشهما اکر قول جنایت اتسه دلرسه افندیسی اول جنایتدن اوتری اول قولی ورسون جنایتلرك
ولیلرینه دخی تقسیم اتسونلر حقلرینه کوره ویا افندیسی دلرسه فدا اتسون یعنی اکی جنایتك
بیله ارشنی ورسون فان وهبه او باعه او اعتقه او دبره او استولدها ولم یعلم بها ضمن
الاقل من قیمته ومن الارش وان علم بها غرم الارش اکر افندیسی اول جنایت ایدن قولی
بغشلسه ویا صتسه ویا ازاد اتسه ویا مدبر اتسه ویا جاریه ایسه ام ولد اتسه
جنایت اتدوکن بلمدوکی حالده ضمان چکر افندی قیمتی ایله ارشدن قنغیسی اکسك ایسه انی
ویره واکر جنایتی بلسه دخی اتسه اول وقت ارشی غرامت ایدر کما لو علق عتقه بقتل زید
او رمیه او شجه فعل ینکم ارشی غرامت ایلدیکی اکر ازادلغنی تعلیق اتسه زیدی اولدر
مکه ویا خود اتمغه ویا باشنی یارمغه دخی قولده بونلری اتسه مثلا دیسه اکر زیدی
اولدرسك

اولدرسك ازاد اول قول دخی اولدرسه واتمقده ویا دمقده بونجلین در فان قطع عبد ید
حر عمدا ودفع الیه فاعتقه فسری فالعبد صلح بها اکر بر قول بر حرك الن کسسه قصد له
دخی قولی اول حره ورسه اول دخی قولی ازاد اتسه دخی صکره سرایت اتسه دخی اول حر اولسه
اول قول صلح اولمش اولور جنایتدن اوتری دخی قصاص اولمز وان لم یعتقه یرد علی سیده
ویقتل او یعفی واکر اول قولی ازاد اتمامش اولسه اول قولی کرو افندیسنه رد اولنور دخی اولدورلر
ویا عفو اولنور فان جنی ماذون مدیون خطاء فاعتقه سیده بلا علم بها غرم لرب الدین
الاقل من قیمته ومن دینه ولولیها الاقل منها ومن الارش اکر شول تجارته اذن ویرلوب
دخی بورجلو اولان قول خطا ایله جنایت اتسه دخی افندیسی انی ازاد اتسه جنایتنی بلمزسه دن
افندیسی غرامت ایدر بورج اسنه قیمتی ایله بورجدن قنغیسی اکسك ایسه انی ودخی جنایتك
ولیسنه غرامت ادر قیمتیله ارشدن قنغیسی اکسك ایسه انی فان ولدت ماذونة مدیونة
ولدا بیاع معها لدینها ولا یدفع معها لجنایتها شول تجارته اذن ورلوب دخی بورجلو
اولان جاریه ولد کتورسه اول ولد صاتلور جاریه ایله بله بورجندن اوتری اما
جنایت اتسه اول ولد بیله ویرلمز جاریه ایله جنایت ولیسنه فان قتل عبد
خطاء ولی حر زعم ان سیده اعتقه فلا شیء للحر علیه اکر بر قول بر حرك ولیسنی
اولدرسه خطا ایله اما اول حر زعم اتسه افندیسی بو قولی ازاد اتدی دیو اول حر ایچون
نه افندیسنك نه قولك اوزرنه هیچ نسنه لازم اولمز فان قال قتلت اخا زید قبل عتقی
خطاء وقال زید بل بعده صدق لان الاول ازاد اولمزدن اول اولدردم دیسه زید

بلكه صكره اولدردك ديسه قول تصديق اولنور فان قال مولى الامة قطعت يدها قبل اعتاقها
وقالت كان بعده صدقت وكذا في اخذ مال منها لا في الجماع والغلة اكر جاريه نك مولاسي
بن جاريه نك الني ازاد اتمزدن اول كسدوم ديسه جاريه بلكه صكره كسدوك ديسه جاريه
تصديق اولنور كذلك بو نجليين در حكم افندسي بر جاريه دن مال المقدم يعني افندسي بن سندن
مالي ازاد اتمزدن اول الدوم ديسه جاريه بلكه صكره الدك ديسه جاريه تصديق اولنور
امّا بو وجهله اختلاف اكر جاريه يه جماعده اولسه ودخي جاريه نك عملندن اولان
غلده اولسه اول وقت مولا تصديق اولنور فان امر عبد محجورًا وصبي صبيًّا بقتل
رجل فقتله فالديّة على عاقلة القاتل ورجعوا على العبد بعد عتقه لا على الصبيّ الا ان
كان مأمور العبد مثله دفع السيّد القاتل او فدى في الخطاء بلا رجوع في الحال ويجب ان
يرجع بعد عتقه باقل من قيمته ومن الفداء اكر بر تجارته اذن ويرلممش قول ويا بر صبي
بر صبي يه بر كشي اولدرمك امر اتسه اول دخي اولدرسه ديت اولدوردنك اوزرنه اولور دخي
بو عاقله دخي قولدن الور ازاد اولدقدن صكره امّا امر ادن صبي دن عاقله نسنه آليمز واكر
اول قولك امر اتدوكي بر كمسنه وكبي محجور قول اولسه افندسي اولدورن قولي وير ويا خود فدا ايده
اكر خطا ايله ايسه امّا اول امر ادن دن نسنه آليمز في الحال بلكه واجب اولور اول امر ادن
ازاد اولدقدن صكره اول امر ادن قولك بهاسيله فدادن هر قنغيسي اكسك ايسه اني المقدر
وكذا في العمد ان كان العبد القاتل صغيرًا فان كان كبيرًا اقتص حكم كرو بجنليني دور
قصدله اولن قاتل ده ده اكر اولدورن قول كچوك ايسه واما بيوك ايسه قصاص لازم اولور

فان قتل

فان قتل قنّ عمدًا حرّين لكلٍّ وليّان فعفا احد وليّ كلٍّ منهما دفع نصفه الى الاخرين او فدى بدية
فان قتل احدهما عمدًا والاخر خطاءً وعفا احد وليّ العمد فدى بدية لوليّ الخطاء وبنصفها
لاحد وليّ العمد او دفع اليهم وقسم اثلاثًا عدلًا عند ابي حنيفة رحمة الله تعالى وارباعًا منازعة
عندهما اكر بر قول اكي كشيي اولدرسه قصدله دخي بو حرلرك هر برينك اكيشر وليسي اولسه
دخي بو اكيشر وليندن بري عفو اتسه قولك افندسي قولك يارسي اول عفو اتميننلره ويره ويا ادلرسه
كامل ديتله فدي ايده واكر اول حرلرك برني قصدله واول برني خطا ايله اولدرمش اولسه
دخي قصدله اولدردوكنك اكي وليسندن بري عفو اتسه دلرسه افندسي اول خطا ايله اولدردوكنك
وليلرينه كامل ديت ويره وقصدله اولدردكنك وليلرندن برنه يارم ديت
ويره دخي قولي فدا ايده كندوده طوره ويا دلرسه قولي انلره ويره دخي اوزرنه الرندن اوج سهم اوله
تقسيم اولنه عدل طريقله زيرا خطا اكيلري كلسن دعوي ادرلر ودخي عمد وليسنك بري نصف دعوي
ادر ايله اولسه اوج سهم قلنور اكي سهم خطا وليلرينه اولور وبر سهم عمد وليسنك برنه اولور بو
ابو حنيفه رحمة الله قتنده در امّا امامين قاتنده درت سهم قلنور منازعه طريقله زيرا يارسي
خطا وليلرينه ويرلور نزاعسز دخي يارسي منازعه ايله اكي بولنور ايله اولسه خطا وليلرينه
اوج سهم واول بر عمد وليسنه بر سهم اولور فان قتل احدهما قريبهما وعفا احدهما بطل كله
اكر اكي كشينك مشترك قولي بو كشيلرك بر قريبين اولدرسه دخي برسي عفو اتسه باطل اولور
كلّيسي هيچ نسنه لازم اولمز فصل بو بر فصل در كتاب ديتدن دية العبد قيمته
قولك قيمتي در ديتي فان بلغت هي دية الحرّ وقيمة الامة دية الحرة نقص من كل عشرة وفي الغصب

قيمته ما كانت اكر قوللك قيمتي حر ديتنه ايرشسه وجاريه نك قيمتي حرّه ديتنه ايرشسه هر برندن
اون درهم نقص اولنور امّا غصب اولنده قيمتي واجب اولور نقدر ارتق اولورسه وما قدّر من
دية الحرّ قدّر من قيمته ففي يده نصف قيمته شول نسنه كه حرك ديتندن تقديرا اولنور
مثلا قوللك الندن اوتري يارم قيمت واجب اولور عبد قطع يده عمدًا فاعتق فسرى ايدان
ورثته سيده فقط والّا لا بر قوللك الى كسلسه قصدله دخي ازاد قلنسه دخي صكن
سرايت ايدوب اولسه اول كسنه قصاص اولنور اكر قوللك وارثي افندسي ايسه اخي واكر وارث
دخي غيري اولسه اولماز فان اعتق احد عبديه فشجّا فعيّن احدا فارشهما للسيّد فان
قتلهما رجل يجب دية حرّ وقيمة عبد وان قتل كلًّا رجل فقيمة العبدين اكر بر كمسنه
اكي قوللندن برني ازاد اتسه دخي اكسنك باشي يارلسه دخي برني تعيين اتسه اول
اكسنك باش ارشي افنديلرينك اولور واكر اول اكسني اولدرسه بر حرّ ديتيله بر قول
قيمتي واجب اولور واكر هر برني بر كمسنه اولدرسه اكي قول قيمتي واجب اولور وفي فقاء عيني عبد
دفعه سيده واخذ قيمته او امسكه بلا اخذ النقصان اكر بر قوللك اكي كوزي چقارلسه دلرسه
افندسي قولي ويرسون دخي قيمتني السون ودلرسه قولي الي قوسون نقصاني المازسون
فصل بو بر فصلدر كتاب دياتده فان جنى مدبّر او امّ ولد ضمن السيّد الاقلّ من
القيمة ومن الارش فان جنى اخرى يشارك ولي الثّانية ولي الاولى في قيمته دفعت اليه
اذ ليس في جناياته الّا قيمة واحدة واتبع السيّد او لجان رفعت بلا قضاء اكر مدبّر ويا
امّ ولد جنايت اتسه افندسي ضمان چكر قيمتيله ارشدن قنغسي اكسوك ايسه اني واكر بر

جنايت دخي اتسه اول صكن غي جنايتك وليسي شريك اوله اولكي جنايتك وليسنه شول
قيمتدن كه قاضي حكميله ويرلورايدي اكا زيرا بونك يعني مدبّرك ويا امّ ولدك جنايت
لرنده بر قيمتدن غيري يوقدر واكر قاضي حكم اتمنز ويرلمش اولسه صكن غي جنايت وليسي
دلرسه افنديدن طلب ايده ودلرسه اوّلكي جنايت وليسندن طلب ايده ومن غصب عبدًا
قطع سيده يده فسرى ضمن قيمته اقطع بر كمسنه بر قولي غصب اتسه كه افندسي انك الني
كسمش ايدي دخي صكن سرايت ايدوب اولسه اول غصب ادن كمسنه الي كسكله ضمان
چكر فان قطع سيّد في يد غاصبه فسرى في يده لم يضمن واكر افندسي اول قوللك الني غصب
ادن كمسنه الندر ايكن كسسه دخي غصب ايدننك الندر ايكن سرايت ايدوب اولسه
غصب ادن ضمان چكر وضمن عبد محجور غصب مثله فمات معه ضمان چكر شول تجاردن
منع اولنن قول اكر بر كندو كبي قول غصب اتسه دخي انك الندر ايكن اولسه فان جنى مدبّر
عند غاصبه ثمّ عند سيده او عكس ضمن قيمته لهما ورجع بنصفها على الغاصب ودفع الى
الاولى ثمّ في الاولى ورجع به على الغاصب وفي الثانية لا والقنّ في الفصلين كالمدبّر لكن
السّيد يدفع القنّ وقيمة المدبّر اكر مدبّر بر كندويي غصب ادن كمسنه يانند ايكن جنايت
اتسه صكن افندسي يانند ده جنايت اتسه وياخود عكس اتسه يعني اوّل افندسي يانند
جنايت اتسه صكن غصب ايدن يانند جنايت افندسي ضمان چكر بر قيمتي اكي جنايته
بله دخي اول قيمتك يارسن الور غصب ادندن دخي اولكي جنايته ويرور واندن صكن
بو وردكي بري قيمتي غصب ايدندن كرو الور اولكي صورتده امّا صكن غي عكس اولان صورتده

الیاز ودخی مدبرا ولمیوب قن اولان بو اکی صورتده بله مدبر کبی در الا بو قدر وار که انده
قتل ایتکده وسنی ویرود ومدبرك قیمتنی ویرر مدبر غصب مرتین فجنی فی کل مرة ضمن نسبه
قیمة لهما ورجع بقیمته علی الغاصب ودفع نصفها الی الاولی ورجع به بر مدبر ایکی کرة غصب
اولنسه دخی هر غصب اولندقجه بر جنایت اتسه افندیسی بر قیمتی ایکی جنایته بله ضمان ایدر
دخی قیمتنی الور غصب ایدندن دخی یاروسنی اولکی جنایته ویرور دخی غصب ایدندن نکسنه
یارو قیمتنی کرو الور ومن غصب صبیا حرا فات معه فجأة او بحمی لم یضمن وان مات
بصاعقة او نهش حیة ضمن عاقلة الدیة برکسنه بر حرا اوغلنجوغی غصب اتسه دخی اول
یاننده اولسه اکسوزین ویا سیتمه ایله اول کمسنه ضمان ایتمز واکر یلدرم ایله ویا
یلان صوقمق ایله اولسه اول کمسنك عاقله سی ضمان ایدر دیتی کما فی صبی اودع عبدا
فقتله نتکم بو اوغلنجغی یاننده بر قول امانت قولسه دخی اول قولی اولدرسه ضمان ایتمز
فان اتلف مالا ایداع ضمن وان تلف بعده لا اکر اوغلانجق مالی تلف اتسه امانت
قومغسوزن ضمان ایدر واکر امانت قوندقدن صکره تلف اتسه ضمان ایتمز باب

القسامة

بو باب قسامه نك بیاننه مخصوصدر میت به جرح او اثر ضرب او خنق
او خروج دم من اذنه او عینه وجد فی محلة او بدنه بلا راس او اکثره او نصفه
مع راسه لا یعلم قاتله وادعی ولیه القتل علی اهلها او بعضهم حلف خمسون رجلا
منهم یختارهم الولی بالله ما قتلناه ولا علمنا له قاتلا الا الولی بر میتکه جراحتی
اولسه ویا اورمق اثری اولسه ویا بوغمق اثری اولسه ویا قولاغندن ویا کوزندن قان
چقمق

اولسه واول میت بولنسه بر محلة ده ویا بدنی بولنسه باشسز چوغی بولنسه ویا خود یاریسی
بولنسه باش ایله اولدرن کمسنه بلنمسه ودخی ولیسی دعوی اتسه محله اهلنه اولدرنه
دعوی اتسه اولدوردکز دیو ویا بعضی اوزرنه دعوی اتسه اللی کشی انده ویرلر محله اهلندن
بو اللی کشی یه ولی اختیار ایدر بالله بز بونی اولدرمدك واولدرنی دخی بلمزوز دیو اند ویرلر
اما اولیه اند ویرلرسه قضی علی اهلها بالدیة فان ادعی علی واحد من غیرهم سقط القسامة
عنهم اند ویردکدن صکره اول محله نك اهلی اوزرنه دیت حکم اولنور واکر محله اهلندن
غیری برکمسنه اوزرنه دعوی اتسه محله اهلندن اول وقت قسامه ساقط اولور کیدر وان لم
یکن فیها اکرر الحلف علیهم الی ان یتم اکر محله اللی کشی تمام اولمسه تکرار اند ویرلور اللی تمام
اولنجه ومن نکل منهم حبس حتی یحلف ولا قسامة علی صبی ومجنون وامرأة وعبد بونلردن
برسی اندن دونسه حبس اولنه تا اند ایچنجه یدکین ودخی قسامه اولمز صبی ومجنون
وعورت قول اوزرنه ولا قسامة ولا دیة فی میت لا اثر به او جرح دم من فمه او دبره او ذکره
قسامه ودیت اولمز شول میتده که اونکله اثر اولمیه ویا قان اغزندن ویا بورنندن ویا
ذکوندن چقه وما تم خلقه کالکبیر شوله وشنه که خلقتی تمام اوله اولدرشه همان
بیوك کمسنه کبیدر وفی قتیل وجد علی دابة یسوقها رجل ضمن عاقلته دیته لا اهل
المحلة وکذا لو قادها او رکبها فان اجتمعوا ضمنوا شول اولدرلمش کمسنه طوار اوزرنده
بولنسه اکی کوی اورتاسنده قتنی یاقینی ایسه اول کوییك اری اوزرنه اولور فان وجد
فی دار رجل فعلیه القسامة وتدری عاقلته ان ثبت انها له بالحجة واکر برکشینك اوزرنده

بولنسه اول كشنك اوزرنه قسامه اولور دخى ضمان چكر ديتى عاقله اكر اول كشنك ايدوكى
ثابت اولسه وعاقلة ورثته وجد فى دار نفسه واكر كندو اونده بولنسه وارثلرينك
عاقله سى ضمان چكر ديتى والقسامة على اهل خطبه دون السكان والمشترين فان باع كلهم
ففعلى المشترين قسام اهلى خطبه اوزرنه يعنى فتح اولندقده كم مالك اولديسه انلر اوزرنه
در شول اجاريله ياغيريله ساكن اولنلر اوزرنه دكلدر ودخى صاتون النلر اوزرنه دكل
در واكر اهل خطه نك كلسى صاتمش ايسه مشتريلر اوزرنه در فان وجد فى دار بين قوم
لبعض اكثر فهو على الرؤس اكر بر قوم اورتسنده مشترك اولان اوده بولنسه اما بعضنه
حصه سى چوق اولسه ديت عددلرنه كوره دولور چوق وآز اولمغه اعتبار اولنمز فان بيعت
ولم يقبض فعلى عاقلة البايع اكر او صاتلسه دخى قبض اولنمسه صاتنك عاقله سى اوزرنه
اولور وفى البيع بخيار على عاقلة ذى اليد شول مخير اولن بيعده كمك الندن ايسه انوك
عاقله سى اوزرنه اولور وفى الفلك على من فيه وكميده بولنسه كميده اولنلر اوزرنه اولور
وفى مسجد محلة على اهلها وبين القريتين على اقربها محله مسجدنده اهلى اوزرنه اولور
واكى كوى اورتسنده بولنسه ياقيني اوزرنه اولور وفى سوق مملوك على مالكه شول مالك
اولن چارشوده بولنسه مالكى اوزرنه اولور وفى غير مملوك والشارع والسجن والجامع
لا قسامة ملك اولمين چارشوده وطريق عامده وزندانده وجامعده قسامة اولمز
وديت بيت المال اوزرنه اولمز وفى قوم التقوا بالسيوف واجلوا عن قتيل على اهل المحلة
الا ان يدعى الولى على القوم او على معين منهم شول قوم كه دوقشالو قلجلو ايله ودخى

ايولشلر

ايولشلر بركمسنه يرلرنده اولدرلش بولنسه اهل محله اوزرنه اولور الا مكركه وليسى قوم اوزرنه
دعوى ايده ويا قومدن بر معينى كمسنه اوزرنه دعوى ايده فان وجد فى برية لا عمارة بقربها او
ماء يمر به فهدر واكر بر بريه ده بولنسه كه ياقننده معمور يرا اولسه ويا صو اچنده بو
لنسه كيدر دكن اولهدر اولب باطل اولور ومستحلف قال قتله زيد حلف بالله ماقتلت ولا
عرفت له قاتلا غير زيد شول اندورلنكشى اكر زيد اولدردى ديسه اكا اندورلور بالله
اولدرمدم ودخى زيدك غيرى انى اولدرهدوكن بلمزديو وبطل شهادة بعض اهل المحلة
بقتل غيرهم او واحد منهم باطل اولدى اهل محله نك بعضنك شهادتى اهل محلدن غيرى
اولدردى ديو ويا اهل محلدن برى اولدردى ديو ومن جرح فى حى فنقل فبقى ذا فراش حتى
مات فالقسامة والدية على الحى بركمسنه محلده ياره لو اولسه دخى اولاردن كده راسه دخى
دوشكه دوشب ياتسه تا اولنجه قسامة ودية اول محله اوزرنه اولور وفى رجلين فى بيت
بلا ثالث وجد احدهما قتيلا ضمن الآخر دية عند ابى يوسف خلافا لمحمد رحمه الله اكر اكى كشى
براوده اولسه اوچنجى كمسنه اولمسه دخى بو اكسنك برى اولو بولنسه اول برى آنك ديتن ضمان چكر
ابو يوسف قتنده خلاف امام محمدك انك قاتنده ضمان چكمز وفى قتيل قرية امرأة كرر الحلف عليها
وتدى عاقلتها بو عورتك كوينده بركمسنه اولدرلش بولنسه انده تكرار اولنور عورتك اوزرنه دخى
عاقلسى ديت چكر **كتاب المعاقل** بو كتاب معاقلك بيانه مخصوصدر معاقل معقلك جمعيدر
معقله ديته درلر العاقلة اهل الديوان لمن هو منهم شول اهل ديواندن يعنى دلوى دفترده يازلو
اولن عسكردن اولدرنخ حالده كمسنك عاقلسى يعنى ديتن چكجسى اهل ديوان اولور وتؤخذ من عطياتهم

في ثلث سنين فان خرجت الاكثر منها او اقل توخذ منه بو ديت النور اهل ديوانك عطيه لرندن
يعني شو ابيت المالدن چقن عقلوندن النور اوج يلده واكر عطايا اوج يلدن ارتوقده و يا اكسوكده
چقسه اول چقندن النور مثلا اوج يللق بر يلده ويرلسه ويا درت يلده ويرلورسه بر يلده النور
ويا درت يلده النور وحيه لمن ليس منهم توخذ من كل في ثلث سنين ثلاثة دراهم او اربعة فقط
في من كل سنة درهم او مع ثلث هو الاصح وشول اهل ديوان اولمينك عاقله سي قبيله سي در هر برندن
اوج يلده اوج درهم ويا درت درهم النور انجق هر يلده بر درهم ويا بر درهم وثلث درهم اولور اصح
بودر وان لم يتسع الحي ضم اليه اقرب الاحياء نسبا الاقرب كما في العصبات والقاتل كاحدهم واكر
قبيلده وسعت اولمسه ازا اولدوغيچون اكا دخي قبيله قاتلور شول غايت يقين اولان قبيلردن
نسب يوندن يعني اك قتي ياقين واندن صكره اولان اك قتي ياقني شو ترتيبجه عصبلرده كي كبي ودخي
قاتل بونلرك برسي كبيدر ولمعتوق سيده ازا دلونك عاقلسي افندسي قبيله سي در ولمولي الموالاة
مولاه وحيه مولاي موالاتك عاقله سي مولاسي در ومولاسنك قبيله سي در ومولاي موالات بيان
اولنمشدر وتحمل العاقلة ما يجب بنفس القتل فان قتل حر عبدا خطاء وقد دارش موضحة فصاعدا
لا ما يجب بصلح واقرار ولم يصدقه العاقلة عاقله چكر شول قتلك كندوسي ايله واجب اولني اكرچه بر حر
بر قولي خطا ايله اولدرسه ده ودخي عاقله چكر موضحه نك ارش مقدارني ودخي زياده يي اما شول ايله واجب
اولني چكمز ويا اقرار ايله واجب اوله دخي اني عاقله سي تصديق اتميه چكمز وعمد سقط قوده بشبهة او
قتله ابنه عمدا ولا جناية عبد او عمد وما دون ارش موضحة بل الجاني وياشول قصدله اولن قتل كه
قصاصي شبهه ايله ساقط ولا آنك ايله واجب ولاينده چكمز ويا اوغلني قصدله اولدرمك ايله

واجب

٢٧٢

واجب اولني چكمز ودخي قولك اتدوكي جنايتده چكمز وياشول جنايت كه قصدله اوله انفسك غيرنده
انيده چكمز ودخي موضحه ارشندن اولنيده اني ده چكمز بلكه بونلري جنايت ايدن كمسنه كندوسي چكر
انجق

كتاب الوصايا

بو كتاب وصيتلرك بياننه مخصوصدر وهي ايجاب بعد الموت وصيت
ايجابدر اولدقدن صكره وندب باقل من الثلث عند غنى ورثته او استغنائهم بحصتهم
كتركها بلا احدهما وصيت ثلثدن اكسوك اولمق مستحبدر ووارثلر غني اولسلر ويا اولدكن
حصه سبيله غني اولسلر نتكم بو اكيدن بري اولمسه وصيتي ترك اتمك مستحبدر وصحت للحمل
وبه ان ولدت لاقل من مدته من وقتها صحيح اولدي حمل ايچون نسنه وصيت اتمك ودخي بر كمسه
حملي وصيت اتمك اكر اناسي في مدت حملدن يعني التي آيدن اكسوكده كتورسه وصيت اتدوكي وقتدن
وهي لا استثناء في وصيته الا حملها ومن المسلم للذمي وبعكسه وبالثلث للاجنبي لا في
اكثر منه ولا لوارثه وقاتله مباشرة الا باجازة ورثته وصيت واستثنا صحيح اولدي شول
جاريه وصيت ايدوب دخي الا حملني اتمكده ودخي صحيح اولدي مسلماندن خراج كذاركا فر ايچون ودخي
عكسيده صحيح اولدي ودخي اجنبي كمسنيه ثلث ايله وصيت اتمك صحيح اولدي اما ثلثدن زياده
صحيح اولمدي ودخي وارثي ايچونده صحيح اولمدي ودخي شول مباشرت ايله كندوني اولدورن كمسنه
ايچونده صحيح اولمدي الا مكر كه وارثلر جايز كوره اول وقت صحيح اولور بو وصيتلرك جميعسي اما
صاحب كتابك مباشرت ديدوكي احترازدر شول قتل سببندن كه ذكر اولندي ولا من صبي ومكاتب
وان ترك وفاء دخي صبيدن وصيت اولمدي ودخي مكاتبدن ده اكر كتابتنه يتجك مالده
ترك اتسه وقدم الدين عليها دين مقدم اولور وصيتا ووزنه وتقبل بعد موته وبطل

قبولها وردها فی حیوته وبه یملك الا اذا مات موصیه ثم هو بلا قبول فهو ورثته وصیت قبول اولنور
وصیت ایدن اولدکدنصکره ودخی باطلدر شول وصیت اولننلکمسنه وصیتی قبول اتمسی ورد اتمسی وصیت
ایدن صاغ ایکن ودخی اول وصیت اولنان نسنه ملك قبول ایله الا ملکه وصیت ایدن اولادخی صکره
اول وصیت اولننده اوله قبول اتمزسوزن ایله اولسه اول وصیت اولننی وارثلرك اولور وله ان یرجع
عنها بقول صریح وفعل یقطع حق المالك عما غصب کما مر اول وصیت ایدن کمسنه ایچون وار در
وصیتدن رجوع ایدوب دونمك اشکاره قولیله ودخی بر فعلیله که انلك کبی فعل مالکك حقنی
غصب اولاندن کسر اولانتکم کتاب غصبده کجدی مثلا قیونی بریان اتمك کبی و بغدای اون اتمك کبی
ویزید فی الموصی به ما یمنع تسلیمه الا به کلت السویق بسمن والبناء فی دار اوصی بها ویا بر فعل
که اول فعل وصیت اولنان نسنه ده زیاده اده که اول وصیت اولنانك اول دنسنه سز تسلیمی ممکن
اولمیه مثلا قودی یاغیله قومق کبی ودخی شول وصیت اتدوکی اوده بنا اتمك کبی وتصرف یزیل
ملکه کالبیع والهبة ودخی وصیتدن رجوع اولنور شول تصرفله که وصیت ایده نك ملکنی زایل
قلا بیع کبی و بخشش کبی لا بغسل ثوب اوصی به ولا بجحودها رجوع اولمز شول وصیت اتدوکی بیزی
یومق ایله ودخی وصیت انکار اتمکله وتبطل هبة المریض ووصیته لمن نکحها بعدها باطل اولور
خسته نوك بخششی ودخی وصیتی شول عورته وصیتدن صکره ویا بخششدن صکره نکاحلندی
کاقراره ووصیته وهبته لابنه کافرا او عبدا ان اسلم او اعتق بعد ذلك نتکم او غلنه کافر
ویا قول اولدوغی حالده اقراری ودخی وصیتی وبخششی باطل اولور اکر مسلمان اولسه ویا ازاد اولسه
اقراردن ویا وصیتدن ویا هبه‌دن صکره وصح هبة مقعد ومفلوج واشل ومسلول من کل ماله

ان طال

ان طال مدته ولم یخف موته والا فمن ثلثه کوترمك ومفلوجك وشول اعضا سنك بعضی
قورویانك وایکنم خسته نك بو نلرك بخششی صحیح اولور ودخی جمیع مالندن معتبر اولور اکر مدتی
اوزاسه واولمه سندن قورتلمسه واما اکر مدتی اوزامسه ویا اولمسندن خوف اولنسه اول
وقت ثلثدن اولور وان اجتمع الوصایا قدم الفرض وان اخر فان تساوت قوة قدم ما قدمه
واکر بخه وصیتلر جمع اولنسه دخی ثلث جمعسنه ایر شمسه شول فرض اولن تقدیم اولنور اکرچه
وصیت ایدن تاخیر اتسه ده واکر جمیعسی قوتده برابر اولسه یعنی جمیعسی فرض اولسه ویا جمیعسی
نفل اولسه اول وقف وصیت ایدنك ترتیبی معتبر اولور یعنی تقدیم اتدوکی تقدیم اولنور
فان اوصی بحج احج عنه راکبا من بلده ان بلغ نفقته ذلك وصیته والا فمن حیث تبلغ اکر
بر کمسنه حجله وصیت اتسه انك ایچون حج اتدوره لر بنجی اولدوغی حالده شهردن اکر نفقه‌سی ایرشسه
بوکا واکر ایرشمسه ایرشدوکی یردن اتدوره لر فان مات حاج فی طریقه واوصی بالحج عنه
یحج من بلده واکر بر حجه کیدن کشی یولده اولسه دخی کندودن اوتری حج اتدورمك وصیت
اتسه انوکیچون حج اتدوره لر شهرندن **باب الوصیة بالثلث** بو باب ثلث ایله وصیتك
بیاننه مخصوصدر فی وصیة بثلث ماله لزید ومثله لاخر ولم یجیز وا ینصف بینهما
اکر ثلث مالنی زیده وصیت اتسه انك مثلنی دخی بر آخره وصیت اتسه دخی وارثلر جایز کورمسه
اکسه اورتسنده ثلث یار اولور وبثلث له وسدس لاخر بثلث واکر ثلث زیده وصیت اتسه
وسدسنی بر آخره وصیت اتسه اورتالرنده اوچ سهم اول آخره اولور و بر سهم زایده اولور ولا یضرب
الموصی له باکثر من الثلث عند ابی حنیفة رحمة الله تعالی شول وصیت اولنان کمسنه ثلثدن

ارتوح ایله ضرب اتمز ابو حنیفه قتنده یعنی مثلا ثلث مالنی برکمسنیه وصیت اتسه کلیسنی

برآخره وصیت اتسه مالنك ثلثی اورتالونده بری اولورکانه هر برینه ثلث وصیت اتمش اولور

اول کلسی وصیت اولنان کمسنیه ارتق ویرلمز زیرا ثلثدن ارتوق معتبر اولوب انك مقابله سنه

ویرلمز امّا امامین قتنده ضرب اولور ایله اولسه وصیتك سهملری درت در کلسی وصیت

اولنانك اوج سهمی وار و ثلث وصیت اولنانك بر سهمی وار ثلث مال بو درت سهم تقسیم اولنور

دخی اوج سهم بونیه و بر سهم بونیه اولور بوندن اوکردی مسئله ده کی خلاف بوکا مبنی در الّا فی المحابات

والسّعایة والدّراهم المرسلة ثلثدن زاید ایله ضرب ابو حنیفه قتنده اولمز نتکم ذکر اولندی

الّا محاباتده اولور و دخی سعایتده اولور و دخی دراهم مرسله ده اولور امّا محاباتك صورتی بودرکه

بو کمسنه‌نك اکی قولی اولسه برینك قیمتی اوتوز و برینك قیمتی التمش اولسه دخی وصیت اتسه که اوّلکی

زیده اونه صاتله وصکره کی عمروه یکرمیه صاتله حال بوکه قوللردن غیری دخی مالی اولمیه زیده

یکرمی وصیت اتمش اولور و عمروه قرق وصیت اتمش اولور ایله اولسه ثلث تقسیم اولنور اکسی دتسنده

اوج سهم اولور دخی اوّلکی زیده یکرمیه صاتلور صکره کی عمروه قرق صاتلور ایله اولسه عمروك ثلثدن

زاید ایله ضرب اتمش اولور یعنی ثلثدن زاید مقابله سنده ثلثدن حصّه المش اولور امّا سعایتك

صورتی بودرکه بو کمسنه‌نك اکی قولی اولسه قیمتلری شول ذکر اولان اولسه دخی مرضنده اکسنده ازاد اتسه

کو و ثلث اورتالونده تقسیم اولنور دخی برینك او نی ازاد اولور و برینك یکرمسی ازاد اولور و دخی باقیلرنده

سعی ادرلکو و بونده ده ثلثدن زاید ایله ضرب اولمش اولور امّا دراهم مرسله صورتی بودرکه زیده اوتوز

وصیت اتسه و برآخره التمش وصیت اتسه دخی مالی ده طقسان اولسه انجق زیده اول اولور و اول

آخره بکرمی اولور و مرسله دیمك مقیّد دکلدر ثلث اولمق ایله و یا نصف اولمق ایله و یا غیری ایله

وبمثل نصیب ابنه صحّت وبنصیب ابنه لا اوغلینك نصیبنك مثلیله وصیت صحیح اولدی امّا

اوغلنك نصیبله وصیّت صحیح اولمدی وله ثلثان اوصی مع ابنین اول اوغلی نصیبنك

مثلنی وصیّت اتدوکی کمسنه ایچون ثلث اولور اکر اکی اوغلی ان ایله اولسه وبجزءٍ من ماله

بیّنه الورثة اکر مالندن بر جزء ایله وصیّت اتسه وارثلر اول جزءدن مرادی نه مقدار در بیان

ادرلر وبسهم السّدس فی عرفهم وهی کالجزء فی عرفنا سهمله وصیّت اتسه مراد سدس

اولور انلرك عرفندن وعادتنده امّا بزوم عرفمزده جزء کبی وارثلر بیان ادرلر فان قال سدس مالی

له ثمّ قال ثلثه له ثمّ قال ثلثه له واجازوا له ثلث اکر دیسه که مالمك سدسی فلانك اولسون

دخی صکره دیسه که مالمك سدسی فلانك اولسون کرو اکاده وارثلرده جایز کورسلر اول کمسنه

ایچون ثلث اولور انجق وفی سدس مالی مکرّراً له سدس اکر تکرار دیسه که مالمك سدسی فلانك

اولسون انك ایچون سدس اولور وبثلث دراهم او غنمه او ثیابه متفاوتةً او عبیده ان هلك

ثلثاه فله ما بقی فی الاوّلین وثلث الباقی فی الآخرین برکمسنه وصیّت اتسه اقچه سنك و یا قیونلرینك و یا بیوك لرك ثلثله انجلین بیزکه تفاوتی اولا و یا خود قوللرینك ثلثیله اکر اکی ثلثی

هلاك اولسه باقیسی اول وصیّت اولنان کمسنه‌نك اولور اکی اولکیده یعنی اقچه ده وقیونده امّا اکی

آخرده باقیلرك ثلثی اولور و بالفٍ وله عین ودین هو عین ان خرج من ثلث العین والّا فثلث

العین ما یؤخذ من الدّین اکر بیك اقچه ایله وصیّت اتسه دخی وصیّت ایده نك معیّن ترکسی

اولسه و دخی ایلرو زنده دینلری اولسه اول بیك معیّن ترکه دن الور اکر عین ایله ثلثدن چقرسه

واكر چقرسه عينك ثلثيله دخی ديندن النانم ثلثندن اولور وبثلث لزيد دعمرو وهو الميت كله
لزيد فان قال بينهما فنصفه له اكر ثلثيله زيده وعمروه وصيت اتسه حال بوكه عمرو اولمش اولسه كلسی
زيدك اولور واكر ثلث اكسی اورتسنده اولسون ديو وصيت اتسه يارسی زيدك اولور وبثلث وهو
فقير له ثلث مالی عند موته اكر ثلث وصيت فقير اولدوغی حالده دخی صكره مال كسب اتسه شول ولدكی
وقت اولن مالنك ثلثی اول وصيت اولنان كمسنه نك اولور وبثلث غنمه ولا غنم له او هلك قبل موته
بطلت بر كمسنه قيونلوينك ثلثيله وصيت اتسه حال بوكه قيونی اولمسه ويا كندو اولمزدن اول
قيونلوی هلاك اولسه وصيت باطل اولور وبشاة من مالي او غنمي ولا شاة له قيمتها في مالي وبطلت
في غنمي اكر وصيت ايدوب ديسه كه بر قيون ويا بو قيونلرمدن بر قيون فلانك اولسون حال بوكه هيچ قيونی
اولمسه اول فلان ايچون بر قيونك قيمتی اولور مالمدن ديدوكی صورتنده اما قيونلرمدن ديدوكی وصيت
باطل اولور وبثلث ماله لامهات ولاده وهن ثلث وللفقراء والمساكين لهن ثلثه اخماس واكر
مالنك ثلثيله امم ولدلرينه وصيت اتسه حال بوكه امم ولديده اوج اولسه ودخی فقرايه ومساكينه
وصيت اتسه امم ولدلر ايچون اوج خمس اولور ثلثدن اما بو حكم عرفيه يه مخصوصدر زيرا فقرا ومساكين
معرف باللام اولدوغيچون دروبثلث له وللفقراء نصف له ونصف لهم واكر ثلثيله زيده وصيت
اتسه دخی فقرايه ده وصيت اتسه يارسی زيدك ويارسی فقرانك اولور بو مسئله ده فقرايه لفظی
معرف باللام اولمغه كوره در وبمائة لزيد ومائة لعمرو او بها لزيد وخمسين لعمرو وان اشرك
آخر معهما فله ثلث مال الكل في الاول ونصفه في الثاني اكر يوز اقچه زيده ويوز اقچه ده عمروه وصيت
اتسه ويا يوز اقچه زيده واللی اقچه عمروه وصيت اتسه دخی صكره بر آخری بونلره شريك اتسه اول آخر

ايچون

ايچون بونلرك هر بريچون اولنك يارسی اولور وفي له على دين فصدقوه صدق الى الثلث فان اوصى معه
عزل ثلث لهما وثلثاه للورثة وقيل لكل صدقوه فيما شئتم ويؤخذ ذو الثلث بثلث ما اقر وابه
وما بقي فلهم والورثة بثلثي ما اقروا ويحلف كل على العلم في دعوى الزيادة اكر بر كمسنه مرضنده ديسه كه
فلانك ايچون اوزرمده دينی واردر اوز رنده ديسه دخی تصديق ايدك ديسه وارثلر اول فلانی تصديق
اولنور ثلثه وارنجه واكر بو دينيله بر قومه دخی ثلث وصيت اتمش اولسه تركه نك ثلثی وصيت ايچون
آيرلور واكی ثلثی دخی وارثلر ايچون آيرلور ودخی وارثلر ايله وصيت اسلرنده هر برنه ديورکه بودينی
تصديق ايدوك دلدوغكز مقداری قدر هر بری بر مقدار نسنه اقرار اتسه اول وصيت اسلری اقرار
اتدوكی مقدارك ثلثی انلرك حقلرندن النور يعنی تركه نك ثلثندن النور دخی باقيسی وصيت اسلرينك
اولور ودخی اولوارثلر اقرار اتدوكی مقداری اكی ثلثی انلرك حقلرندن النور يعنی تركه نك اكی ثلثندن
النور باقيسی انلرك اولور واكر اولدين اسی بونلر اقرار اتدوكيدن زياده دعوی اتسه بونلرم اند ويرلور
بوندن زياده بلمدكلرينه وبعين لوارث واجنبي له نصف وخاب الوارث اكر بر معين نسنه ايله
وارثنه ودخی بر اجنبيه وصيت اتسه اول اجنبی ايچون يدی اولور ودخی وارث محروم اولور اول وصيتدن
وبثلثة اثواب متفاوتة بكل لرجل ان ضاع ثوبين ولم يدر اي هو والورثة يقول لكل برئ
حقك بطلت لكن ان سلموا ما بقي اخذ ذو الجيد ثلثي الاعز وذو الردي ثلثي الاخر وذو الوسط ثلث
كل واكر اوج متفاوت بزيله وصيت اتسه هر برينی بر كشيه مثلا ايوسنی زيده واورتسنی عمروه وكوتيسنی
بكره وصيت اتسه دخی بزك برسی ضايع اولسه دخی بلنمسه قنغی بز ايدوكی دخی وارثلر موصی لهلره هر بر
سنك حقك هلاك اولدی ديسلر وصيت باطل اولور لكن بو قدر دواركه اكر وارثلر تسامح اتسلر

دخی اول کمی بزی اول وجه کشیه ودسلر زید اول ایو بزك اکی ثلثین آلاو بکر کوتو بزك اکی ثلثین آلاو عمرو

هر بریناك ثلثین آلاو بیتٍ معینٍ من دارٍ مشترکة قسمت فان اصاب الموصی فهو للموصی له والا فله

قدره کما فی الاقرار اکر مشترك دار دن بر معین او وصیت اتسه اول دار تقسیم اولنور اکر او ل او وصیت ایدنك

حصه سنه دوشرسه وصیت اولنانك اولور واکر دوشمسه وصیت ایدنك نصیبندن اول مقداربنسنه

ویرلور وصیت اولنان کمسیه نتکم وصیت یرینه اقرار اولسه حکم بویله در وبالفٍ عینٍ من مالٍ

له الاجازة بعد موت الموصی والمنع بعدها واکر بر معین بیك اقچه ایله وصیت اتسه ایدی او کدن

صکره اول غیر ایچون وار در که جایز کورن اول وصیت ایدن اولدکدن صکره ودخی جایز کوردکدن صکره

منع ایدوب تسلیم اتمکده وار در زیرا تبرع در فان اقر احد الابنین بعد القسمة بوصیة ابیه

بالثلث دفع ثلث نصیبه اکر اوغلان دن بر یسی قسمتدن صکره اقرار اتسه باباسنك ثلث وصیت

اتدوکنه اول اوغلی نصیبنك ثلثنی ویره فان ولدت الموصی بها بعد موته فهما له ان خرجا

من الثلث والا اخذ الثلث منهما ثم منه اکر بر جاریه وصیت اتسه دخی جاریه ولدن کتورسه

وصیت ادن کمسنه اولدکدن صکره اول جاریه ده و ولد ده اول وصیت اولنان کمسنه نك اولور اکر

اکیسی ده ثلثدن چقارسه واکر چقمزسه اول ثلث جاریه دن النه وصکره ولددن النه اکر جاریه دن

اُتورسه **باب المعتق فی المرض** بو باب مرضده اولان ازادلغك بیاننه مخصوص در والعبرة

لحال العقد فی التصرف المنجز فان کان فی الصحة فمن کل ماله والا فمن ثلثه والمضاف الی موته

من الثلث وان کان فی الصحة اعتبار عقد اولنن حالتده در شول تصرفده که منجز اولا یعنی وقوعی

فی الحال ولا موته موقوف اولمیه ایله اولسه اکر بر منجز اولان تصرف صحتده اولسه جمیع مالندن

معتبر اولور

معتبر اولور واکر مرضده اولسه ثلثدن اولور اما شول تصرف که موته مضاف اوله اول ثلثدن معتبر اولور

اکرچه اول تصرف صحتده ایسه ده ومرض صح منه کالصحة شول مرضدن صحت بوله اول مرض صحت حکمنده در

واعتاقه ومحاباته وهبته وضمانه وصیت فان حابی فاعتق فهی احق وهما فی عکسه سواء وقالا عتقه

اولی فیهما خسته نك ازاد اتمسی ومحاباتی یعنی قیمتندن اکسکه صاتمسی وبخششی وکفالتی بونك جمیعسی

وصیت دوداپله اولسه اکر خسته محابات اتسه مثلا اکی یوز اقچه دکر قولی یوز اقچیه صاتسه وبوندن

یوز اقچه دکر بر قولده ازاد اتسه محابات اولی در ازاددن یعنی اکر ثلث اکسنه بله کفایت اتمسه مثلا بونلردن

غیری مالی اولمسه محابات تقدیم اولنور عتق اوزرنه یعنی ثلث محاباته صرف اولنور وقول سعی ایدر جمیعی

قیمتندن او تری واکر عکس اتسه یعنی اول ازاد اتسه بر قولنی صکره بر قولنی دخی محابات اتسه اکسی برابر

اولور اما امامین ایدر ازاد اتمك اولی در مقدم مدور محابات اوزرنه اکی صورتده بله ففی عتقه بین

المحابتین نصف للاولی ونصف للاخری واکر اکی محابات اورتاسنده بر عتق اولسه ثلثك یاروسی

اولکی محاباته ایچون اولور ویاروسی دخی اول صکره اتدوکی عتقله محاباته ایچون اولور وفی محاباتٍ

بین العتقین لها نصف ولهما نصف والعتق اولی عندهما فیهما واکر اکی عتق اورتاسنده بر محابات

اتسه محابات ایچون ثلثك یاروسی اولور اول کی عتق ایچون دخی یاروسی اولور اما امامین قتنده اکی

مسئله ده بله عتق اولی در ووصیته بان یعتق عنه بهذه المائة عبد لا ینفذ بما بقی ان هلك

درهم بخلاف الحج اکر وصیت اتسه که شو یوز اقچه ایله بر قول ازادلغنه کندودن او تری دخی ایچندن

بر اقچه هلاك اولسه وصیت نافذ اولماز باقی قلان اقچه ایله اما حج خلافیله که اکر حج ایچون وصیت

اتدوکی اقچه نك بعضنی هلاك اولسه باقیسی له حج اتدورلور وتبطل الوصیة بعتق عبده ان جنی

بعد موته فدفع وان فدي لا واكر بركسنه بو قولن ازاد ایتمسنه وصیّت ایتسه دخی اول افندیسی اولدکدن صکره
جنایت ایتسه دخی جنایتدن اوتری جنایت ولیسه ویرلسه وصیّت باطل اولورو اکر فدی اولنسه یعنی
وارثلر کندو ماللرندن ارش ویرسلر وصیّت باطل اولماز فان اوصی لزیدٍ بثلث ماله وترک عبداً
فادّعی زید عتقه فی صحّته والوارث فی مرضه صدّقه الوارث وحرم زید الّا ان یفضل من ثلثه
او برهن علی دعواه اکر بر کمسنه زید ایچون ثلث مالنی وصیّت ایتسه دخی بر قول ترک ایتسه دخی زید
دعوی ایتسه که قولی صحّتده ازاد ایتدی دیو تا ثلث اولمسون ایچون ودخی وارث ده دعوی ایتسه
که مرضنده ازاد ایتدی دیو وارث تصدیق اولنور ودخی زید وصیّتدن محروم اولور الّا ثلثدن قول ازاد
اولدقدن صکره بعضی نسنه آرتر ویا زید دعواسنه بیّنه طورغوره وان ادّعی رجل دیناً علی میّت
وعبد اعتاقه فی صحّته وصدّقهما وارثه سعی العبد فی قیمته اکر بر کشی میّت اوزرنه دین دعوی
ایتسه ودخی قولی ده دعوی ایتسه که صحّتده ازاد ایتدی دیو دخی بو وارث تصدیق ایتسه قول قیمتندن
اوتری سعی ایدوب اودیه **باب الوصیّة للاقارب وغیرهم** بو باب اقربایه وغیریه وصیّتک
بیاننه مخصوصدر جاره من لصق به وصیّت ایدنک قوکشوسی شول کندویه متّصل اولندر
ایله اولسه قوکشوسنه ایتدوکی وصیّت اول متّصل اولنک اولور وصهره کلّ ذی رحمٍ محرمٍ من
عرسه وختنه کلّ زوج ذات رحم محرمٍ منه واهله عرسه وآله اهل بیته وابوه وجدّه ودخی وصیّت
ایدنک صهری شو عورتنک خصملری درکه عورتنه نکاحی حرام اوله ودخی ختنی شو کندویه
نکاحی حرام خصمینک اریدور ودخی اهل بیتندندر واقاربه واقرباؤه وذو قرابته وانسابه
محرماه فصاعداً من ذوی رحمه الاقرب فالاقرب غیر الوالدین والولد اقاربی واقربابی وذو

قرابتی

قرابتی وانسابی بونلردن مراد شول نکاحی حرام اولور خصملرندن اکسی ودخی زیاده سیدر الاقرب
امّا والدین ایله ولدک غیری فان کان له عمّان وخالان فذا العمّیة وفی عمٍّ وخالین بنصف بینه و
بینهما وفی عمٍّ له نصف اکر وصیّت ایدن کمسنه‌نک ایکی عمّسی وایکی خالسی اولسه اول وصیّت اولنان نسنه
عمّیلرک اولورو اکر بر عموسی وایکی خالسی اولسه بری عمّی یه وبری ایکی خالیه اولورو اکر بر عمّسی اولسه انجق
یارسی ویرولورو العمّ والعمّة سواء فیهما وان هو لا ترث عمّة وعمّته یعنی ارککه ودشی برابردر وصیّتده اکر وجه
عمّته میراث یمزسه ده وفی لولد زیدٍ الذکور والانثی سواء زیدک ولدنه وصیّتده ارککه ودشی برابردر
وفی ورثته ذکره کانثیین وفی ایتام بینه وعمیانهم وزمناهم وارامله‌م ودخل فقیرهم وغنیهم
وذکوهم واناثهم ان احصی والّا فللفقراء منهم زیدک وارثلرینه وصیّتده ارککی ایکی دشیسی دور
واکر زید اوغلانلرینک یتیملرینه وکوز سزلرینه وکتورملرنه وطوللرنه وصیّت ایتسه داخل
اولور فقیری وغنیسی وارککی ودشیسی اکر بونلر ساغنشه کلورسه واکر صایلمزسه بونلرک فقیرلری
ایچون اولور انجق وفی بنی فلانٍ الانثی منهم بنی فلان ایچون وصیّت ایتدوکنده دیشیلرده داخل اولور
وبطلت الوصیّة لموالیه فیمن له معتقدون ومعتقون بر کمسنه ازادلولری وار اولسه ودخی
کندوی ازاد ایدنلرده اولسه انلر موالیلرینه وصیّت ایتمسی باطل اولور زیرا موالی مشترکدور
ازاد ایتدوکنه دیرلرو ازاد ایدنه ده دیرلر ایله اولسه مراد معلوم اولمز ایله صحیح اولماز **باب**
من الوصیّة بو مسائل دخی وصیّتدن بر بابدر وتصحّ الوصیّة بخدمة عبده وسکنی داره
مدّةً معیّنةً وابداً قولک خدمتیله وصیّت ایتمک صحیح اولور ودخی اوینک سکنیسیله ده و
صیّت صحیح بر معیّن مدّتله ودخی ابدی اولمق ایلده وبغلّتهما فان خرجت الرّقبة من الثلث

سلمتا اليه لها والاقسم الدار ويهايا العبد ودخي قولك واوينك غله سيله ده وصيت صحيح اولور
يعني اوجتلرندن اولان حاصل ايله وصيت واكر اول منافعله وصيت اولنن دننك رقبه سي يعني
كندوسي ثلثدن چقرسه اول كيمسيه تسليم اولور وصيتدن اوترى واكر چقمزسه اوتقسيم اولنور ودخي
مهايا اولنور يعني نوبتله استخدام اولنور وبموته في حيوة موصيه تبطل وبعد موته يعود
الى الورثة اكر وصيت اولنن كمسنه وصيت ايدهنك حياتنده فوت اولسه اولنن وصيت باطل
اولور كروو وصيت ادن اولدكدن صكره اولسه وارثلره عايد اولور وبثمرة بستانه ان مات وفيه
ثمرة له هذه فقط وان ضم ابدا فله هذه يحدث كما في غلة بستانه واكر بستاننك يمشيله
وصيت اتسه دخي بستانده يمش موجود ايكن اولسه اول وصيت اولنان كمسنه ايچون اول موجود
اولن يمش اولور انجق واكر ابدا لفظني قاتسه يمشده وصكره حادث اولنده انك اولور نتكم بستاننك
غلة سيله وصيت اتسه اول موجود اولن يمش ودخي حادث اولان انك اولور ابدي وبصوف
غنمه وولدها ولبنها له ما في وقت موته ضم ابدا اولا واكر قيوننك يوكى وولدي وسدي
ايله وصيت اتسه اول وصيت اولنن كمسنه ايچون شول وصيت ايدن اولدوكى وقت موجود
اولان اولور انجق كركسه ابد لفظني قتسون كركسه قتمسون وتورث ببيعة وكنيسة جعلتا
في الصحة وفي الوصية بجعل احداهما سمى قوما اولا تصح شول نسنه كه نصرانيلر كنيسه سي
ويهوديلر كليسه سي قلنه صحت حالنده اول ميراث اولور واكر بو بيعه دن وكنيسه دن برن قلمق
ايله بر ذميه وصيت اتسه صحيح اولور كركسه بر قومه تعيين اتسون كرك اتمسون كوصية
مستأمن لا وارث له هنا بكل ماله بمسلم او ذمي نتكم امانله كلن ياغي كافركه بو نده وارثي

اولمسه

اولمسه دخي جميع مالني بر مسلمانه ويا بر خراج كذار كافره وصيت اتسه صحيح اولور ادي والله اعلم واحكم

باب الوصي

بو باب وصينك بياننه مخصوصدر ومن اوصى الى زيد وقبل عنده فان رد عنده رد والا فان سكت فمات موصيه فله رده وضده بو كمسنه زيدي وصي ايدنسه دخي زيد قبول اتسه انك ياننده ودخي اكر زيد كروانك ياننده وصيلكي رد ادرسه رد صحيح اولور واكر غيبتنده رد اتسه اولماز واكر اني وصي قلدوغي وقت طنمسه دخي وصي قلان كمسنه اولسه وصايته ويرلن كمسنه مختاردر دلرسه وصيلكي رد ايليه دلرسه قبول اده ولزم بيع بشيء من التركة وان جهل له اكر وصي تركه دن نسنه صاتسه اكرچه كندونك ايدوكى بلمز ايسه ده بيع صحيح اولور فان رد بعد موته ثم قبل صح اذا نفذ ما رده واكر وصي ادن اولدكدن صكره وصيلكي رد اتسه صكره كروو قبول اتسه صحيح اولور الا مكر كه قاضي انك رددني نافذ قلاولدوقت كرو قبول ايده مز والى عبد او كافر او فاسق بدله القاضي لغيره اكر قولي ويا كافري ويا فاسقي وصي اتسه قاضي تبديل ايدوب بر غيري ولي نصب ايده والى عبده صح ان كان ورثته صغيرا والا لا كندو قولني وصي اتمك صحيح اولور اكر وارثلري اوغلنجقلر اولسلر واكر وارثلر اوغلنجقلر اولمسلر صحيح اولماز والى عاجز عن القيام بها ضم اليه غيره ويبقى امين يقدر ودخي واصي اوزرنه لازم اولن مصالحدن عاجز اولني وصي اتمك صحيح اولور دخي قاضي اول كمسنه نك ياننه بر كشي دخي قوشه اما شول كه امين اولوب قادر اولا اني وصي لقده قومق واجبدر والى اثنين لا ينفرد احدهما الا بشراء كفنه وتجهيزه والخصومة في حقوقه وقضاء دينه وطلبه وشراء حاجة الطفل والاتهاب له واعتاق عبد عين ورد وديعة

وتنفيذ وصيته معينين وجمع اموال ضايعة وبيع مايخاف تلفه ودخی اكی كشی وصی قلمق صحيح
اولدی دخی بو اكيدن بری يالكز برشنه كورمك جايز اولماز اول بريله بله اولماز سوزن الا
ميته كفن المقده يالكز اولسه جايزدر ودخی تجهيزنده يعنی دفن اسبابنده ودخی حقوقنده
اوتری خصومت اتمكده ودخی بورجن اودمكده وايلده اولان اليملو نطلب اتمكده واوغلنجوغك
اسبابنی وعوايجنی صاتون المقده واوغلنجوغه اولان بخششی قبول اتمكده ودخی شول وصيت
اتدوكی معين قولی ازاد اتمكده وامانتی اسنه ويرمكده ووصيتی نافذقلمقده انجلين امانتله
وصيتكه معين اولالر ودخی ضايع اولان مالليری جمع اتمكده وشول تلف اولماسندن قورقولن
نسنه‌يی بيع اتمكده بونلرك جميعسنده يالكز اولسه جايزدر ووصی الوصی وصی اليه فی ماله اومال
موصيه ووصی فيهما وصينك وصيسی كه اولكی وصی اني كندو مالنه وصی اتمش اوله اول وصی اولور
اكی تركيه بله وقسمت الوصی عن الورثة مع الموصی له تصح فلا يرجع عليه ان ضاع قسطهم معه
وقسمته عن الموصی له معهم لا فيرجع بثلث ما بقی وصحت للقاضی واخذ قسطه صحيح اولور وصينك
قسمتی غايب اولن وارثلردن اوتری شول وصيت اولنن كمسنه ايله حقی وارثلرك نصيبی اكر وصی
الندده هلاك اولسه وارثلر اول وصيت اولنن كمسنددن نسنه اليمزلر اما وصينك شول غايب
اولن موصی له ايچون يعنی وصيت اولنان كمسنه ايچون وارثله قسمتی صحيح اولماز حتی اول وصيت
اولنن كمسننك نصيبی اكر وصی الندده هلاك اولسه اول كمسنه باقی قلانك ثلثن كرو الور اما قاضی
ايچون صحيح اولدی موصی له دن اوتری وارثلر ايله قسمت اتمك ودخی انك نصيبنی المق فان
قاسمهم فی الوصية بحج حج بثلث ما بقی لو هلك فی يده او يد من يحج اكر وصی وارثلر ايله قسمت

انته

انته حج ايچون اولن وصيتدن دخی مال وصی الندده ويا حج ايدجك كمسنه الندده هلاك اولسه باقی
قلانك ثلثی ايله حج اولنه وصح بيع الوصی عبدا من التركة بغيبة الغرماء ووصی ايچون صحيح اولدی
ميتك تركه سندن بر قولی صاتمق ميتك بورجندن اوتری بورج اصحابلری غايب ايكن وضمن وصی
باع ما اوصی له ببيعه وتصدق بثمنه فاستحق بعد هلاك ثمنه معه ورجع فی التركة اكر بر كمسنه
وصيت اتسه كه شو قولی صاتله دخی ثمنی صدقه اولنه دخی وصی ده صاتسه دخی بهاسن قبض اتسه
دخی الندده هلاك اولسه دخی مشتری الندده قول بر كمسنه نك چقسه وصی بهاء ضمان چكر مشتری‌يه
دخی وصی ده تركه دن الور كما رجع فی مال الطفل وصی باع ما اصابه من التركة وهلك معه
ثمنه فاستحق والطفل علی الورثة بحصته نتكم وصی اوغلنجوغه دكن نسنه‌يی صاتسه دخی بهاسنی
وصی الندده هلاك اولسه دخی اول نسنه مشتری الندده بر كمسنه‌نك چقسه دخی مشتری بهای وصی
دن السه وصيده اوغلنجوغك مالندن الور دخی اوغلنجوغده وارثلردن حصه الور ولا يبيع وصی
ولا يشتری الا بما يتغابن ووصی ايچون بيع وشرا اتمك صحيح اولماز الا مكر كه ذكر يله اوله ويا شول مقدار اوله
اوله كه اول مقدارده خلق الدانز اولاغبن فاحش اولميه ويدفع ماله مضاربة وشركة وبضاعة
ووصی ايچون جايزدر صبينك مالنی مضاربه وشركته ويرمك ودخی كمسنه‌يه نسنه اليويرديوور
مك ويحتال علی الاملاء لا الاعسر ولا يقرض ودخی وصی ايچون جايزدر غنی اوزرنه قلنن حواله‌يی قبول
اتمك اما فقير اوزرنه اولنی قبول اتمك جايز دكلدر ودخی وصی مال صبی‌يی كمسنه‌يه قرض ويرمك جايز
دكلدر غنی ده اولورسه ويبيع علی الكبير الغايب الا العقار ووصی ايچون جايزدر شول بيوك اولوب
غايب اولن وارث ايچون اندوكی بيع الا مكر كه يير اولا انك بيعی جايز دكلدر ولا يتجر فی ماله واصی

ایچون جایز دکلدر صبینك مالیله تجارت ایتمك ووصیّ اب الطفل احقّ بماله من جدّه فان لم یکن
وصیّه فالجدّ اوغلانك باباسنك وصیسی اولجدر اوغلنجغك مالنه ده دسندن واکر وصیسی
اولمسه اول وقت ده دسی اولی در غیریدن ولغت شهادة الوصیین لوارث صغیر بمالٍ وکبیر
بمال المیّت وصحّت بغیره کشهادة رجلین الآخرین بدین الفٍ علی میّتٍ والآخرین للاوّلین بمثله
بخلاف شهادةٍ بوصیّة الفٍ باطل اولدی اکی وصینك شهادتی کوجك وارث ایچون بو مالیله
ویابویك وارثی ایچون میّتك مالله امّا میّتك غیرنك ایچون صحیح اولدی نتکم صحیح اولدی اکی
کشنك شهادتی اکی اخر کشی ایچون بو وجهله میّت اوزرنه بیك اقچه یه دینله واول اکی آخر
کشنکده اول اوّلکی لر ایچون بو وجهله شهادتی امّا بیك اقچه وصیّت ایله شهادتك خلافنه که
وصیّتده بو وجهله شهادت صحیح اولماز والاوّلین بعبدٍ والآخرین بثلث ماله ویاخود اکی
اوّلکی بر قول وصیّت اتدی دیو شهادت اتسلر واول اکی آخر کی ثلث مالیله وصیّت اتدی دیو
شهادت اتسلر بو نلرك بر برنه اتدکلر شهادت کرو باطلدر صحیح اولماز

کتاب الخنثی

بوکتاب خنثینك بیاننه مخصوصدر هو ذو فرجٍ وذکرٍ خنثی شو کادرلوکه هم فرجی ولا انك هم ذکری
فان بال من ذکره فذکر وان بال من فرجه فانثی وان بال منهما حکم بالاسبق وان استویا فمشکل
ولا تعتبر الکثرة اکر خنثی ذکرندن بول اتسه ارکك اولور واکر فرجندن بول اتسه دشی اولور
واکر اکسندن بله بول اتسه قنغسندن اوّل کلدیسه انکله حکم اولنور واکر اکیسده برابر اولسه
مشکل اولور بر طرفدن چوق کلمکه اعتبار اولماز فان بلغ وخرج له لحیة او وطئ امرأة فرجل
وان ظهر له ثدی او نزل لبن او حاض او حبل او وطئ فانثی والّا فمشکل واکر بالغ اولوب سقلی

بتسه ویاخود بر عورتنه جماع اتسه ارا اولور واکر ممکنکی ظاهر اولسه ویاخود سدی اینسه ویاخود حیض
کورسه ویاخود بوکلی اولسه ویا جماع اولنسه دشی اولور واکر بو علامتلردن نسنه ظاهر اولمسه و
یاخود بر برنه معارض اولسه اول وقت مشکل اولور تقف بین الرّجال والنّساء بو خنثی مشکل
اولور صفیله عورتلو صفی اورتاسنده طورر فان قام فی صفّهنّ اعاد وفی صفّهم یعید من بجنبیه
ومن خلفه بحذائه واکر عورتلو صفنده طورسه نمازنی کرو دوندورر واکر ارلر صفنده طورسه
نمازنی دوندورر شول اکی یاننده طورنلر ودخی شول اردنده برابر طوردن کمسنه وصلّی بقناعٍ
ولا یلبس حریرًا وحلیًا ولا یکشف عند رجلٍ وامرأةٍ ولا یخلو به غیر محرمٍ رجلٍ وامرأةٍ ولا
یسافر بلا محرمٍ ودخی خنثی مشکل نمازی نقابله قلا وابریشیم کیمیه والتون وکمش بزنمیه وار وعورت
قتنده اچیه ودخی محرمسز سفره کتمیه وکره للرّجل والمرأة ختنه وتبتاع امة ان ملك مالًا والّا فمن
بیت المال تباع اروعورت ایچون مکروهدر انی سنّت ایتمك بلکه انوکچون بر جاریه صاتون
النورانی سنّت ایدر اکر مالی وار ایسه والّا اکر قادر دکلسه بیت المالدن صاتون النور دخی
صکره کرو صاتلور وان مات قبل ظهور حاله لم یغسل ویتیمّم واکر خنثی مشکل اولسه حالی
ظاهر اولمدین یعنی ارکك لکی ودشیلکی ظاهر اولمدین یونمیه بلکه تیمّم اولنه ضرورت اجلیچون
ولا یحضر مراهقًا غسل میّتٍ وندب تسبیحة قبره ودخی حاضر اولمیه حدّ بلوغه ارشدکدن
صکره بر میّتك یونمسه ومستحب اولدیده قبر ادرکن اوزرنه برده کرمك احتیاط ایچون ویوضع الرّجل
بقرب الامام ثمّ هو ثمّ المرأة واذا صلّی علیهم امامك یاقننده ارکشی قونه واندن صکره خنثی قونه
واندن صکره خاتون کشی قونه نجنکم اوزلرنه نماز قلنسه فان ترکه ابوه وابنًا فله سهم ولد بن

سهمان آکو خنثی نك باباسی اولدکدن صکره خنثای قویب و برا اوغلن قوسه خنثا ایچون بر سهم

و اوغلان ایچون ایکی سهم اولور و عند الشعبی له نصف النصیبین و ذا ثلاثة من سبعة عند

ابی یوسف رحمة الله و خمسة من اثنی عشر عند محمد رحمة الله خنثی ایچون شعبی قتنده ایکی نصیبك

یاریسی اولور یعنی ارککك نصیبله دیشی نصیبنك یاریسی اولور اما بو ایکی نصیبك یاریسی ابو یوسف

رحمة الله اجتهادی اوزره یدیده اولدن اوج اولور اما امام محمدك رحمة الله استخراجی اوزرنه

اون ایکی اولدن بیش اولور هر قنغیسی ایله عمل اولنمق صحیح در مسائل شتی بونلر مختلف مسائللردر

که ذکر اولنور و شرح قلنور کتابة الاخرس و ایمائه بما یعرف به نکاحه و طلاقه و بیعه و شرائه

و قوده کالبیان و لا یحد دلسوزك یازوسی و اشارتی شول نسنیله که انکله نکاحی و طلاقی

و بیعی و شراسی و قصاصی بلنور همان بیان کبی در اما حد اولنمز و قالوا فی معتقل لسان ان امتد

ذلك و علم اشارته فذلك و الا فلا علما درلر که شول دیلی دوتلانك آکو دیلی دوتلماسی بر زمان

اوزاسه دخی اشارتلری معلوم اولسه اول ده دلسوز کبی اولور حکمده و اکر اوزامسه دل

سوز حکمنده اولور و فی غنم مذبوحة فیها میتة هی اقل تحری و اکل فی الاختیار یعنی شول بوغزلنمش

قیونلرك آراسنده مردار اولمش اولسه تحری ایده

دخی یییه اختیار النده یعنی مضطر دکل

ایکن اما مضطر اولسه مردار

اولمشی یمك جایزدر و رحمة

حاله اختیارده کورندور